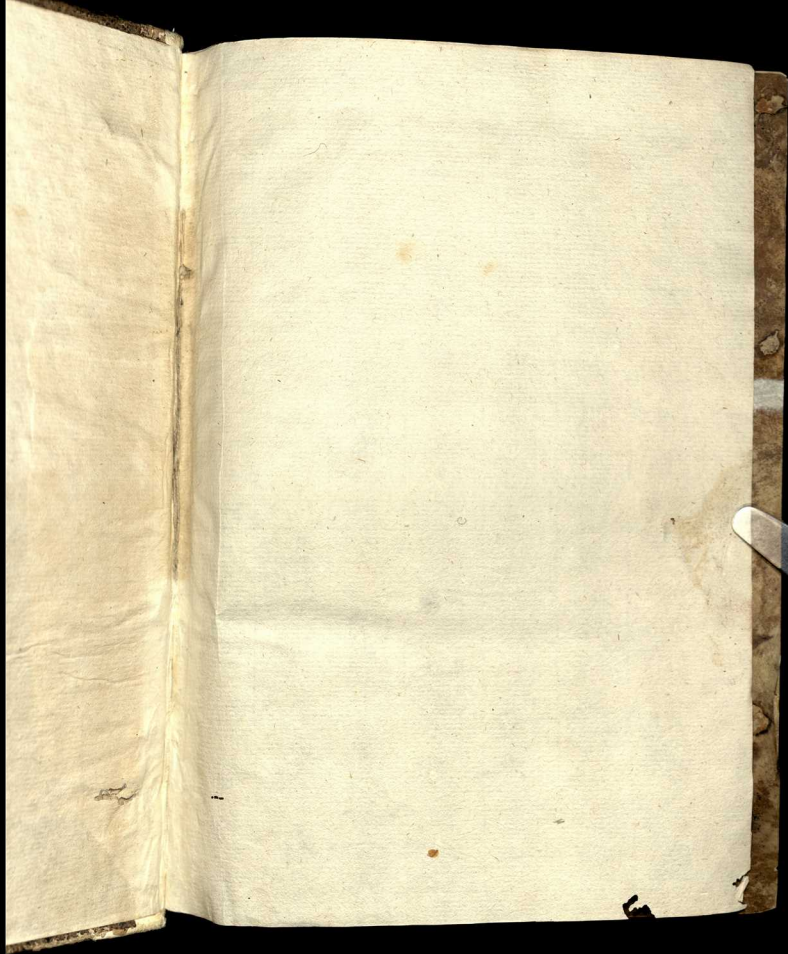
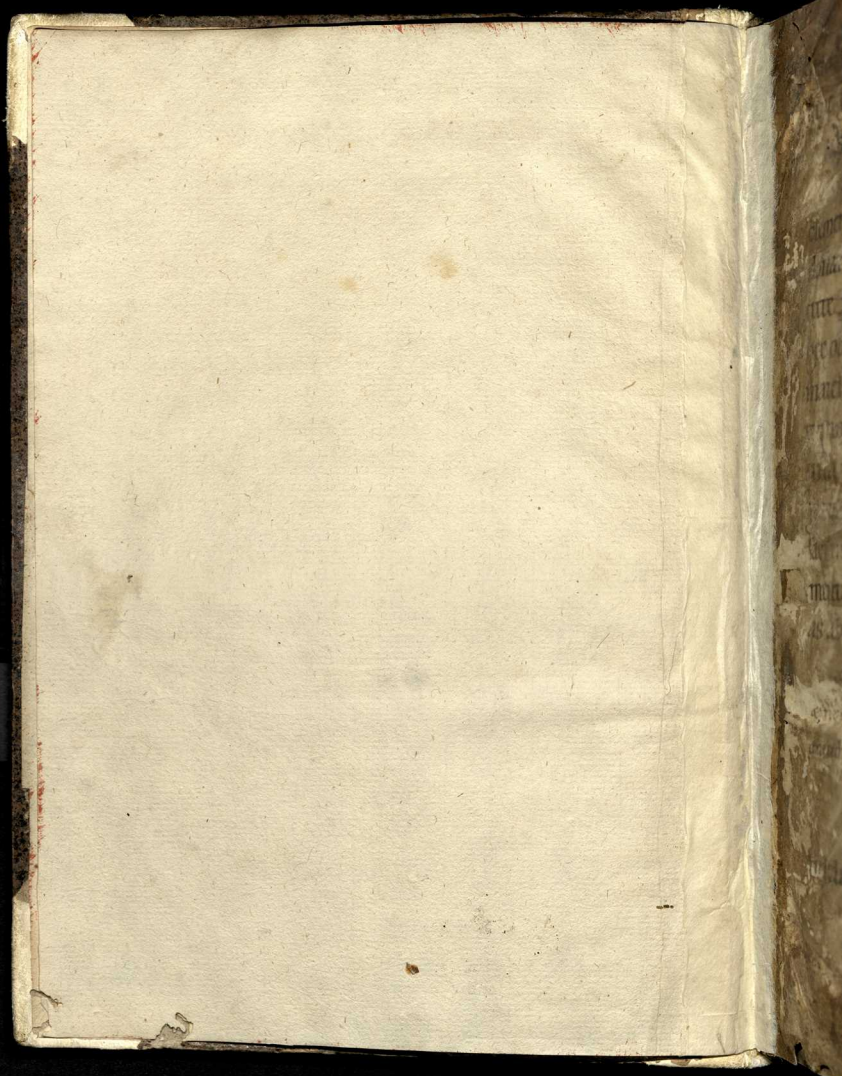

2
the.

2726

et gloria. P.

broi sem pueri d's miteri famulis
famulas tunc a digne os sedm tu
clementiam tuam famulas tunc a digne
donant tui placita cupiant tota in
tute pficiant. P.

proxi et q's digne
pce oblatio qua tuam p'p'ia offerimus
maiestati a digne famulas
tunc a digne p'p'ia coru
maiestati a digne p'p'ia ubiq' digne
maiestati a digne p'p'ia
faciamus famulas tuam deprecamur de
mentiam. ut p'p'ia famulas tu
as ab omni aduersitate p'p'ias. P.

caudi d'coignem meam
et deprecamur deprecatione mea intende imp' et
gaudime. bonitas tu merere me. Gaudeat p
s Qui caritatis dona per
gratiam fci spe tuorum cordib'
fidelium infudisti. da famulis et famu

labus tuis p quibus tuam depcam
mentiam salutem mentis & corpo
te tota uirtute diligant. & que tibi pla
cita sunt. tota dilectione pficiant. P. in
unitate eide. ndie illa deferet.

Conuertere dñe. quimultū & depcare sup seruos tuos.
Dñe refugiu fac. es nob agnatione & pgenie. Ita.
Ostende nob dñe. quā tuā & salutare tuū da nob is.

edens ihc cont garoph.

ubleuatis ihc oclis. Depfundisclamaui

ad te dñe dñe exaudi orōnem nrā. isere
re. quesum domine ds famulis & famula
bus tuis p quib' hoc sacrificiū laudis tue
offerimus. maiest. ut phec scā supne
benedictionis gratiā obtineant. & glām
eterne beatitudinis acquirant. P.

Ab oculis meis mundame dñe. ab alienis parte seruo
iuna libantes mysteria. q̄s
domine ut hec salutaria sacramenta.
illis pficiant ad pspertatem & pacem.
p quorū quarumq; dilectione hec tue

Ecce as dñe pui in nob scē religionē offm. i ad opmētū tue grē
gūat. Hēs Enard' alt'ar' i doctor egregi' suis apd te sep p nob mias i p
ab' m'cedat. p. scē. Grata tibi sit dñs hui' oblatio hūm. i p. lo
riam dñice passionis tue offm' magestati. p. e. Cōp. Summ. in nob
om'p de' ab' quē sumptim' opet' effm' ut in corp' s' nos etus ed'et. p.

Non videat qm qui libru subtrahet istu
Sicut te finit te reddat aut moriatur

Sancta maria succurre misere uia q'usplimnes

Sonne non sunt regius

Otto tenet mappam madidam mappam tenet otto

Incipit Probus Willdon ab
batis Scti Theoderici. h y vita
Scti Bernardi. Primi clare
vallis abbatis.

CR. IP TUR.

VI TA O. SER VI. TY I. AD

Honore nominis tui. put tu dederis
domine ds ipsius. p que ecclesia nri
temporis in antiqui apostolice gratie
& uirtutis decus uoluit reflorescere.
cum inuoco adiutorem. que iam olim
habeo meentore. amorem tuum.

Quis eni de amore tuo quantulumcuq; spiraculu uite ha
bens. & uidentis testimoniu glorie & honoris tui. tam pclaru. &
tam fidele temporib' nris mundo lumen insolutu effulxisse.
non agit & satagat. si deo opera quantacumq; potuerit. ne lum
a te accensum. tuoz quepiam lateat. si quantu fieri huma
no stilo potest. quod meli' ipse tam p uirtute operu facis.
manifestatu & exaltatu luceat omnib' qui se in domo tua.
In quo cu ego iam olim uellem put possem qualecuq; ministe
rium agere uicis mee. & seu timore. seu uerecundia phibit
sum usq; adhuc. modo quide supra me iudicans esse digni
tate materie. & digniorib' opificib' reseruanda. modo etia p
obitu ei' quasi sup uicturus a. meli' hoc & competenti deliberas
actitandu. cu iam homo si gauaretur laudib' suis. & tunc id fieret
a contrabutione hominu. & contradictione linguaru. at ille ui
gens & ualens. quanto infirmior. cor porit. tanto fortior fit &
potens. non cessans agere digna memorie. & magna maioribus
semp accumulans. que ipso tacente scriptorem requirant.

ego uero iam delibor urgentib' infirmitatib' corporis' mortu' hui'.
& me' omnib' incipientib' habere responsum uicine mortis. sen-
tio instare temp' resolutionis meae. plurimūq; timeo ne sero me
peni- tat tādū distulisse. qd pri' quā p'fluā. uelim
omni- modis p'gisse. s; & me fratru' quorundā pia be-
niuoletia plurimū ad hoc impellit. & cohortat'. qui cū ui-
ro dei iugiter assistant. omnia ei nouerunt. ingerentes quedā
diligenti inquisitione inuestigata. plura etiā quib' cū fierent
ipī interfuert'. & uiderunt. & audierunt. Qui cū multa sugge-
rant & p'clara. quae p' seruu' suū d's ipsis p'sentib' opat'. & nota
coz religio. & scola magisterii. ab omni me liberet suspitione
falsi. adhuc etiā ad testamōtū sibi aseriscunt p'habiliū auctori-
tatē p'sonarū. episcopoz. monachoz. clericoz. quib' fidei nō ha-
bere nulli fidelū licet. Quāquā id sup'fluo dixerū. cū totus
nouerit mundus. & uirtutes ei narret omnis ecclesia scōrū.
Qua p'p' attendens diuine laudis iustificā materiā omnib'
se offerentē. neminē uero suscipientē. dissimulantib' eis qui
meti' hoc ac digni' poterant. suscepi in ea agere ipse quē pōte-
ro. nō uanitate osidentis. s; p'supitione diligenter. Acciens tamē
me metipsū in me metipso. & me ipsum op'ans mī. nequaquā
totā uitam uiri dei suscepi digerendā. s; ex parte. & exp'nta
scilicet aliqua uiuentis & loqn- tis meo xpi. opa quedā
exterioris cū hominib' ouer- u- sitionis ei quae de ipso ui-
derunt quib' hoc dātū ē. & nos quoq; ex parte uidi-
mus. & audiui. & manus n're contrectauerunt. lū enī
hoc ipsum ex magna parte de ipso sentiendū sit. quod
de eo qui dicit. uulgo autē iam nō ego. uiuit uero in me xpc.
& alibi. an inquit exp'imentū queritis ei' qui in me loqui-
tur & ē. nō inuisibile illā uitā uiuentis & loquentis meo

xpi enarrare ppositu. sed exteriora quedā uite ipsius expe-
rimenta. de puritate interioris sc̄itatis & inuisibilis con-
scientiæ. p opa exterioris hominis. ad sensus hominū exte-
riores inuicantia. quæ sicut omnib⁹ scire. sic etiā quib⁹
libet ut eumq; scribere in promptu ē. p̄sertim cū
nec ipsa quasi accuratius digerenda. sed saltem in unū
congreganda & reponenda suscepim⁹. nec edenda ipso
iuuente. sicut nec scribuntur ipso sciente. Confido autē
in domino. quoniā post nos. & post obitum eius exur-
gent qui melius ac dignius pficient quod nos conati
sumus. qui etiā sufficient exteriora interiorib⁹ opare.
& poterunt preciosam in conspectu domini mortē ei⁹
uite simili continuare scribendo. & de morte uitam.
& de uita mortē commendare. Jam ergo adiuuan-
te xpo. ppositum **A S S E R T I O N U M**.
EXPLICIT PROLOGVS

INCIPIT LIBER PRIMVS IN
UITA SANCTI BERNARDI.
PRIMO CLAREVALLENSIS ABBATIS.

DE MAR

LA STELLI O SE BYR

bundie oppido oriundus fu
it. parentib' claris sedm dig
nitatē seculi. s; digniorib' ac
nobiliorib' sedm apianere
ugionis pietatē. Mater ei
resedimul uir antique e
legitime mulieris fuit. cul
tor dei. iusticie tenax. fu
glicam namq; sedm instituta
pcur soris dñi milicia agens.

neminē concutibat. nemini faciebat
calūpnia. content' stipendiis suis. quib' ad omne op' bonū
habundabat. sic osilio e' armis seruebat tēporalib' dñis
suis. ut etiā dño deo suo n̄ negligeret reddere qd debebat.
Mater ei' ante. ex castro cui nom' mons barrus. e' ipā in
ordine suo aplicam regulā tenens. subdita uiro sub eo sedm
timorē dñi domū suā regebat. opib' miscēis insistens. fi
uos enutritis in omni disciplina. Sēptē quoq; liberos ge
nuit n̄ tam uiro suo quā deo. sex mares. feminā unā. ma
res omēs monachos futuros. feminā scēmonialē. Deo nāq;
ut dictū ē. n̄ sēdō generans. singulos mox ut partu elide
rat. ipā manib' ppris dō offerbat. Propt' qd etiā alienis
uberib' nutriendos omittē illustrib' refugiebat. quasi cū
lacte materno. materni qd in modo boni infundens eis na

tutam. Cum autē creuissent. quādiu sub manu ei erant heremo
magis quā curę nutrebat. nō paciens delicatiores assuere cibos.
s; grossiorib; & omnib; assueticiens. & sic eos pparans & institu
ens dño inspirante. quasi continuo ad heremū transmittendos.

Nec cum in ordine generandoy filioy. terciū BERHARDY
haberet in utero. hominū uidat p̄sagū futuroy. castellū
uidebat totū candidū. in dorso rufum. & lactantē se in utero
habere. Sup quo territa uehēnter. cū religiosum quendā uirū
osulussit. continuo ille sp̄m pphetę accipiens. quo dauid de scīs
p̄dicatorib; dicit. lingua canū tuoy ex inimicis. trepidanti &
anarę respondit. Ne timeas. bene res agit. Optimi castuli mater
eris. qui dom' dei custos futurus. magnos p ea oia inimicos fi
da edicturus ē latrat. Erat enī egregi' p̄dicator. & tāquā boni
canis grā lingue medicinalis. in multis multos morbos curatur
ē ammarū. Quo responso pia & fidelis mulier. quasi a deo sus
cepto leta efficit. & iam in amore nondū nati tota transfun
ditur. cogitans eū sacris litteris erudiendū tradere. scđm
modū uisionis & interpretationis. quā ei de illo tam sublimia
diuinitatis dona pmutabant. Quod & factū ē. Mox enī ut
felici partu cēdidit. non mōdo optulit eū deo. sicut de aliis agere
osueuerat. s; sicut legit de scā anna matre samuelis. quę p̄ce
a dño & acceptū filiū. in tabernaculo ei destinauit ppetuo serui
turū. sic & ipsa eū in ecclā dī optulit acceptabile mun'. Vnde
& quā uicē id fieri potuit. in ecclā castellionis quę post modū
ipsi BERHARDI opa a seculari ouerlatione in ordinē regu
larū canonicoy sublimata cognoscit. magistris litterarū
tradens erudiendū. egit quicquid potuit ut in eis p̄ficeret.
Puer autē & grā plen'. & ingenio naturali pollens. cito in hoc
matris desiderū impleuit. Nam in literarū quidē studio.

supra citat. & p coetaneis suis pficiebat. h in rebus secularib' iam morti
fictione future pfecionis uelut natu ~~saliter inchoabat.~~
bat quippe simplicissim in secularib'. amant habitare secū. publicū
fugiant. & mure cogitatuus. Parentib' obediens & subdit. omib' be
nignus & grat. domi simplex & quiet. fortis rarus. & ultra quā credi
potest uerecundus. nusquā loqui multū amant. dō deuot ut pu
tam sibi puericia suā cōseruaret. literarū etiā studio dedit. p quas
in scripturis dñm disceret & cognosceret. In quo quantū pfecerit.
in breui. & quā pspiciat in discernendo inducit sensū. ex eo qd

Ad huc puerulus

Ad iungim' aduerti potest.

grau capitis dolore uectaret. decidit in lectū. Adducta autē
ē ad cū muliercula. quasi dolore mitigata carminib'. Quā cū
ille appropinquante sentiret cū carnalib' instrumentis. quib' ho
minib' de uulgo illudere cōsueuerat. cū indignatione magna ex
clamans. a se reppulit & abiicit. Nec defuit misecia diuina
bono zelo scī pueri. h. continuo sensit uirtutē. & in ipso impetu
spe surgens. ab omni dolore liberatū se esse cognouit. Ex quo cū
n parū in fide pficeret. adiecit ei dñs apparere. ut olim puero
samueli in sylo. & manifestare ei glām suā. Aderat namq. sol
lemnitis illa nox natiuitatis dñice. & ad sollempnes uigilias
omīs ut mortis ē parabant. lumq. celebrandi nocturni offi
ciū hora aliquantū sper prelaret. trigit sedente expectantēq.
BERHARON cū ceteris inclinato capite paululū soporari.
Assuit ilico puero suo se reuelans pueri illi scā natiuitas.
tēnere fidei suggerens merita. & diuine meo inchoans
mysteria rēplationis. Apparuit enī ei. uelut denuo spons
pcedens de thalamo suo. Apparuit ei quasi iterū ante oculos
suos nascent ex utero matris uirginis. uerbu infans. specios
forma p filiis hominū. & pueruli scī in se rapient minime

H
H
H

iam pueriles affectus. **P**er suatum ē autē animo ei. & nobis nūquā
dicere osuerunt. qd. tam credat. hora fuisse dñice natiuitatē.
Sed facile ē aduertere his qui ei auditoriū frequentauerūt. in quā
benedictione. ea hora pueritē eū dñs. cū usq; hodie in his que
ad illud p̄tinent sacramētū. sicut ipse quoq; facit. & sensus ap̄fui-
diōr. & sermo copiosior suppetere uideat. Unde & postmodū in
laude eādē genitricis & genit. & scē natiuitatis insigne edidit
opusculū. inter mēia operū suoz seu tractatū q̄s p̄modū plu-
res inuenit edidisse. sumpta materia ex eo cūgli loco ubi legit.
Missus ē angls **GABRIEL** a dō in ciuitatē galylee. & cetera que ibi
secunt. Rept illud tacendū qd ab ipsis iā puerilib; annis. si quos
poterat nūmos habere clandestinas faciens elemosinas. & uere-
cundie sue morē gerebat. & p̄tate immo sup̄ etate pietatis opa.

Vox Autē post hoc aliquanto tēpore euoluta. **P**rofectabat.
p̄ficiens etate & grā apud dñm & homines puer **BERNARD.**
de puericia transit in adolescentiā. mat̄ ei libris fideliter
educatis. & uas sēli ingredientib; quasi p̄actis omnib; que sua
erant. feliciter migravit ad dñm. De qua nequaquā p̄tereundū
ē. qd cū multo tēpore uixisset cū uiro suo honeste & iuste. sed in
iustitias & honestates scēuli hui; & legē fidemq; coniugii. p̄ ali-
quot ante obitū suū annos. in eo ad qd filios nutrire uidebat.
p̄ut potuit & licuit mulieri sub potestate uiroi ostituit. nec
habuit p̄priū corporis potestātē. om̄s ipsa p̄uenit. Et enī in
domo sua. & in p̄fessione nūgali. & in metho sēli. heremiticā ui-
tam. seu monasticā n̄ paruo tēpore uisā ē emulari. in uictus
parentate. in uoluntate uestit. delicias & pompas sēli abdicando.
ab actib; & curis sēlarib; in quantū poterat se subtrahendo. in
sistendo ieiuniis. uigiliis. & orōnib;. & qd min; assūptis p̄fessio-
nis habebat. elemosinis & diuersis opib; misericordie redimendo.

In quo de die in diem perficiens, ad extrema peruenit. perficienda in fu-
tura in eo in quo perficiens de hoc seculo migravit. Dormiuit autē
psallentib' clericis, qui conuegerant. & ipsa paritē psallent. ut in exte-
nus quoq; eū iam uox ei' audiri nō posset. adhuc moueri labia uide-
rent. & lingua palpitans dñm confiteri. Demū int' letanie supplica-
tiones, eū diceret. p passionē & crucē tuā libera eā dñe. eleuans ma-
nū signauit se. & emisit spm. ita ut manū nō posset deponē qm leua-

Hoc **BERNARD** iam more suo uictitare incipi. **Luceat**
eius, eleganti corpore facie p̄minens. "suauiſſimis ornat' morib'."
aeri ingenio p̄dit'. "acceptabili pollens eloquio, 'magne ſpei ado-
leſcent' p̄dicabat. hui t̄quā ingreditur ſetm. plures ſe uic ſeli ipſi'
offerre ceperunt. & in omib' aſſurgere p̄ſpuitat' uite ſeli hui'. & ma-
gne ſpei undiq; arrire. Obſidebant autē benignū uiuentis animū.
ſodaliū diſſimiles mores. & amicitia p̄celloſe. ſimile ſibi effecere ge-
ſtientes. Que ſi ea dulceſcere p̄ſtatſſent. neceſſe erat amariſcere illi qd
in hac uita dulci' cordi ei' inſidebat. caſtitatis amore. hui p̄cipue inui-
dens coluber tortuoſus. ſpargebat laqueos temptationū. & uariis
occurſibus calcaneo eius inſidiabat. &c.

Hic ſum aliquando matrona quedā pulchritudine diui-
cui. cultu. & aliis hui' modi uirtutibus p̄ferens. deuiſcentia. & pec-
cati. in ſecreſiori domi cubiculo eū aggreſſa p̄tuleret ad peccatū.
ille lenib' eā uerbis demulcens. donec e manib' ei' & amplexib' dabe-
ret. fugit & euāſit. & in mechō ignis nō eſt. **ESTATVS.**

Altera autē uice eū curioſius aſpiciendo deſixos in quan-
dam oculos aliquādiu tenuiſſet. ōtinuo ad ſe reuerſus. & de-
ſemetipſo erubeſcens apud ſemetipſū. in ſe ipſū ultor ſeueriſſi-
mus exaſit. ſtagno quippe gelidarū aquarū qd in pximo erat.
colloren' inſiliens. tam diu imbi p̄manſit. donec penē ex ſang'is
effret. p uirtutē gr̄e coopantis etiā a calore carnis deuiſcentie

rotas refrigerat. induens illi castitatis affectū. quē induerat q̄
dicebat. pepigi fidus cū oculis meis. ut ne cogitare q̄tē de uirgine
iuxta idem temp̄ instinctu demonis in lectū dormientis
inventa ē puella nuda. Iuā ille sentiens. cū omni pace & silen
tio parte ei lectuli quā occupauerat cessit. in lat̄ alterū se oier
tit. atq; dormiuit. Misera uero illa aliquādiu iacuit sustineat
& expectans. deinde palpari & stimulari. demū etiā unguib;
cum lacerans atq; eruentans. Nouissime cū immobilis ille p
sisteret. illa licet impudentissima esset erubuit. & horrore
ingenti atq; admiratione p̄fusa. relictō eō surgens aufugit.

CONSISTIT item ut cū sociis aliquantulis apud matronā aliq̄
BERNARDVS hospitaret. Considerans autē mulier adole
scētē decōrū aspectū. capta ē laqueo oculorū suorū. & in cō
cupiscentiā ei exarsit. lumq; tāquā honoratiori omnū fecis
set ei lectū seorsū p̄parari. Surgens illa de nocte impudenter
accessit ad eū. Quā BERNARDVS sentiens. nec osiliū inops clamare
cepit. latrones. latrones. Ad quā uocē fugit mulier. familia
omnis exurgit. lucerna accendit. Latio querit. & minime
inuenit. Ad lectulos singlī redeunt. fit silentiū. fiunt te
nebre sicut pri. pausant ceteri. & n̄ misera illa requiescit.
Exurgit denū & BERNARDI lectulū petit. & denū ille p
clāmat. latrones latrones. Querit iterū latro. latro iterū. nec
ab eō qui solus nouerat publicat. usq; tertio imp̄a mulier
sic repulsa. uix tandē seu metu. seu desperatione uicta cessauit.
Iū autē die sequenti iter agerent. arguentes BERNARDVS so
ci. quosnā docerent ea nocte latrones somnauerit pquirebas.
Quib; ille. Veraciter inquit adciat latro. qd̄ in p̄ciosius ē
in hac uita. castitatē uidelicet hospita nitebat auferre. in
comparabilem. ut reparabilemq; thesaurū;

Vtrax. Hec tamen cogitans & ppendens qd uulgo dicit. n̄ esse
tutū diu cohabitare serpenti. fugā meditari cepit. Videbat enī
mundū istū & principē ei. ceteri sibi multa offerrent. multa
pmittent. magnas res. spes maiores. s; fallaces om̄s. & uanita-
tem uanitatū. & uanitatē om̄ia. ueritatē uero ipsā intēri iu-
giter audiebat. clamantē & dicentē. Venite ad me om̄s q̄ labo-
ratis & onerati estis. & ego reficiā uos. Tollite iugū meū sup uos.
& inuenietis requiē animab' ur̄is. Fecit uero relinquere mū-
dū deliberans. cepit inquirere & inuestigare. ubi certū ac pū-
rius inueniret requiē animę suę sub iugo aē. Inquirenti aū
p̄ma quę animo ei insidēret. occurrit cisternā in nouitate mo-
nasticę religionis noua plantatio. messis multa s; oparū indī-
gens. cū uix adhuc aliq̄s ouersionis gr̄a declinare illuc ob ni-
miā uitę ipsi' & paupertatis austeritatē. Quę tam cū animū ue-
re dñm querentē minime terrērent. p̄habita om̄i hesitatione
ac timore. illuc uertit intentionē. posse se estimans omnino
ibi delitescere. & abscondi in abscondito faciei dei ab om̄i tur-
batione hominū. maximeq; ad effugiū uanitatis. seu de se-
culari generositate. seu de acrioris ingenii gr̄a seu forte de

Ubi uero de ouersione trax. Faliciū noīe sc̄itans.
tante. fr̄es ei & q̄ carnaliter eū diligebāt p̄sensēr. &
omnino dis agere cepunt. ut animū ei ad studiū possent
diuertere literarū. & amore scientię sc̄laris. sed arci impli-
carent. Qua nimirū suggestionē sicut fatēri solet p̄p̄mo-
dū retardati fuerant gressus ei. s; matris scē memoria in-
portūne animo iuuenis instabat. ita ut sepi sibi occurren-
tē uidere uideret. & querentē & imppantē. q̄a n̄ ad hūmō-
di nugacitatē tā tenere educauerat. n̄ in hac spē erudierat
eū. Demū cū aliquando ad fr̄es p̄geret in obsidione castrī

quod graneū dicit: cū duce burgundie ostentus. cepit in
huiusmodi cogitatione uehementi anxiam. Inuenta q; in itinere
medio ecclā quadā diuertit. & ingressus orauit cū multo
ymbre laerimarū. expandens manū ad ecclā. & effundens
sicut aquā cor suū ante aspectū dñi dī sui. Ea igit̃ die fir-
matū ē ppositū ei. **H**ec ũ surda aure pcepit uocē dicentis.
Qui audit. dicit ueni. Siquidē ab illa hora sicut ignis qui
oburit siluā. & flāma oburens montes. hinc inde uiciora
queq; corripient. p̃modū in ultraiora p̃gredit̃. sic ignis quē
dñs miserat in cor serui sui uolens ut arderet. primo quinq;
fratres ei aggredit̃. solo minimo ad ouersionē adhuc muñ ha-
bui. seniori pat̃ ad solatiū derelicto. deinde cognatos & notos.
socios & amicos. & de quib; cūq; poterat esse spes ouersionis. Pri-
mū omnū balduicū auunculus ei. absq; dilatione. aut hesi-
tatione. pedib; ut auit iuit in sententiā nepotis. & osensū
ouersionis. uir honest. & potens in sc̃lo. & in sc̃larib; mulierē glā
nomulat. dñs castri in territorio eduens. qd̃ tuillū dicit. Lon-
tinuo etiā bartholomē occurrens. iunior ceteris fr̃ib;. & necdū
miles. sine difficultate eadē hora salutarib; mōitis dedit as-
sensū. Porro Andreas bernardo etiā ipse iunior. & nouus eo
tēpore miles. uerū fr̃is difficult̃ admittēbat. donec subito
exclamauit. uideo mat̃rē meā. uisibiliter siquidē p̃sens ei ap-
paruit. serena facie. subridens & congratulans pposito filioy. Itaq;
stinuo etiā ipse manū dedit. & de tyronē seli. facit ē miles. &
Hec solus uidit andreas tantoy mat̃rē filioy letantē s; cō-
fessus ē & bernardū eandē simulē se uidisse. b̃wido p̃moge-
nitū fr̃m. coniugio iā alligat̃ erat. uir magni. & magnopē in
sc̃lo radiat̃. hic p̃mo paululū hesitans. & stinuo rē p̃pen-
dens. & recogitans. ouersioni osensit. sitam̃ oīux annueret.

Et cum id quod
dicitur. p̃ene imp
dñi occupant
rā feminā. aut
renuiceret. lū
des in qua p̃m
rante decept.
institueret ag
unde suā suste
n̄ licebat. In
colligens disc
uorū ingrat
tū calestrare.
ip̃a ouersion
separata au
seimonaliū
Secondo
strenu
& qui ab on
dñi & p̃m
leuitatē re
monia re
caritatis
uocatio in
nent. uen
infixa. p̃m
assignari
sicq; facit
minier

Serum id quidē de iuuenēcula nobili. & paruulā filia nutri-
citi. penē impossibile uidebat. At Bernardus spem de misericōdia
dñi deiciens certiorē. incunctanter ei sponndat. aut assensu
rā feminā. aut celeriter mortuā. Denū cū omnimodis illa
renuēret. iur ei magnānim. immo ea iam puenit uirtute si-
dei in qua p̄modū excellenter enituit. iurile oīliū dño inspi-
rante cepit. ut abiciens quicqd in seō habere uidebat. uitā
institueret agere rusticā. laborare scilicet manib⁹ p̄priis
unde suā sustentaret & singis uitā. quā inuitā dimittere
n̄ licebat. Interī sup̄uenit Bernard⁹. qui undiq; alios atq; aliō
colligens discurrēbat. Hec mora. flagellat p̄dicta b̄widonis
uxor ingratū. ut cognosceret q̄a graue sibi esset oīa stimu-
lū caleitare. accersito Bernardo ueniā dep̄cat. & prior
ip̄a ouersionis p̄cat assensū. Deniq; iuxta morē ecclasticū
separata a uiro. int̄ueniente parū uoto castitatis. in ceterū
sc̄imonialiū transiit feminariū. religiosē usq; hodie seruēdo.
Secundo natus p̄ b̄widonē. serhard⁹ erat miles in armis
strenuus. magne prudentie. benignitatis eximie.
& qui ab omib⁹ diligeret. Qui ceteris ut dictū ē primo au-
ditu & p̄ma die acquiescentib⁹. ut ē mōs sapientie sc̄larī
leuitatē reputans. obstinato animo salubre oīliū & fr̄is
mōnita repellēbat. Tum Bernard⁹ fide iā igneus. & frat̄ne
caritatis zelo mirū exaspat in modū. scio inq; scio. sola
ueratio intellectū dabit auditui. Digtūq; lateri ei appo-
nens. ueniet inq; dies. & cito ueniet. cū lancea lateri huic
infixa. p̄uiū faciet iter ad cor tuū. oīliū salutis tue qd
asparis. & timebis quidē. & minime morieris. Sic dictū.
sicq; factū ē. Pauissimis in̄positis dieb⁹. circūuallat ab
inimicis. cap⁹ & uulnerat. iuxta uerbu fr̄is lanceam

gestans ipsi lateri eidemq; infixam loco trahibat. & mortē q̄
iam p̄sentē metuens clamabat. Monachus sum. monachus sū
cisterciensis. Nihilominus tamē captus? & reclusus in custodia ē. Vo
catus ē Bernardus p̄ celerē nunciū. & n̄ acquieuit aliquatē ut
ueniret. Sciebat inq; & p̄dixit qd foret ei durū ita stimu
lum calefiare. nec tamē ad mortē ei uultū hoc. Haud ita. Et factū
ē ita. Siquidē de uulnere p̄ter spem cito ualuit. p̄positū uero
seu uotū qd uouerat n̄ mutauit. Cū iam liber ab amote seti.
hostiū adhuc uinculis teneret. & hoc solū esset qd uerfioni
& p̄positū retardaret. in hoc etiā cito affuit ei misericordia dei.
venit frater ei laborans ut ei uiu posset. & n̄ p̄ficeret. Denū cū nec
loqui ei p̄mitteret. accedens ad carcerē clamauit. Scito frater
berhardē. q̄a uirū sum? in p̄ximo. & monasteriū introituri.
Tu ū quandoquidē exire n̄ licet. hic monachus esto? sciens qd
uis & n̄ potes p̄facto reputari. Cumq; berhardus magis ac magis
anxiaret. paucis int̄positis dieb. audiuit uocē in somnis di
centē sibi. Hodie liberaberis. P̄cunctanti modū. dictū ē. Pat
ruus & alii quidā. te liberabunt. Erat autē sacriū quadrage
simę tempus. circa uesp̄tinā itaq; diei horā. cogitans qd audi
erat opedes suas tetigit. & ecce ferrū ex parte crepuit in
manu ei ut min⁹ iā teneret. & aliquatē iā incidere posset.
S. quid ageret. Erat hostiū obseratū. & p̄forib⁹ paupū mul
titudo. Surrexit tamē. & n̄ tam sp̄e euadendi. quā tēcho iacendi.
seu curiositate temptandi. accedens ad ostiū subterraneę domi.
in qua uinet. & claus⁹ erat. mox ut p̄ssulū tetigit. sēra tota int̄
man⁹ ei collapsa ē. & ostiū domi ap̄tū. Exiensq; pedetentim
sicut homo opedit. ad celām ubi adhuc uesp̄tina celebra
bant officia p̄tendebat. Porro m̄ diei q̄ p̄forib⁹ domi astabat
uidentes qd fiebat. & diuinit⁹ exterriti in fugā uersi sūt.

nihil clamantes. Cumq; iam eccle ppinquaret. egrediens quidā de
familia domi captiuitatis sue germani illi a quo custodiebatur. in
densq; cū ad eccelām ppantē. tarde inqt Berharde uenisti. Expa
uescente illo. festina ait. adhuc sup ē qd audias. Oculi qppe ei
tenebant. ne prsus qd ageret intelligebat. S; ad altiores gradus
eccle cū data manu Berhardtū subleuass. introeunte illo eccelām
tunc demū qd ageret agnouit. & conat ei retinere n̄ potuit.

Hoc g modo Berhard a captiuitate amoris scli. & a captiuitate
filioꝝ scli liberat. uotū qd uouerat fideliter exsoluit. In quo
potissimū notū fecit dñs. a quanta pfectione scē iurisdictioni grāo
iste dī famulus cepit. qui in ei spu qui fecit que futura s. qd erat
futurū uidere potuit quasi iā factū. Presentialiter qppe in
littere fr̄is ei lancea apparebat. quando digitū applicuit loco
uulneris moris futuri. sic p̄mōdū ipse cōfessus ē nobis.

Ex. m. Autē ceteri ut dixim fr̄s. prima die in eodē essent cū
Bernardo spu cōgregati. mane intrantib; eis eccelām. aplicū
illud legebat capitulū. fidelis ē dñs. quia q̄ cepit in uob op̄ bonū.
ipse pficiet usq; in diē ihu xp̄i. Quod de uotū uuenis hauri secus
accepit. quā si de celo sonuisset. Exultans itaq; spūalis iam pat̄
regenerandoy in xp̄o fratrū suoy. & manū dñi intelligens scēū
opantē. cepit ex hoc pulam ubiq; p̄dicationi insistere. & q̄s
cūq; poterat aggregare. cepit nouū induere hominē. & cū q̄b;
deliteris scli. seu de scli ipso agere solebat. de s̄r̄is & iuratio
ne tractare. ostendens gaudia mundi fugitiua. uite miserias.
celere mortē. uitā p̄ mortē. seu in bonis. seu in malis. p̄petuā
fore. Quid multa. Quotq; adhuc p̄ordinati erant opante in
eis gr̄i dei & uerbo uirtutis ei. & ordīe & instantia seru ei. p̄mo
eunectati. deinde opuncti. alt̄ p̄alterū credebant & sentiebant.
Barthol̄ys est et etiā dñs H̄ro matisconensis.

nobilitate & pbitate morū. possessionib' & diuiciis seti ampliat.
Qui hodie merito religionis sue & scitatis pot' quā nobilitatis
sue. diuiciarū grā rapt' a pontinacensi cenobio qd ipse edifica-
uit. autisiodorensi ecclē p'st. merito & honore pontificis.
Sic autiens de ouersione socii & amici carissimi. flebat q'si
p'ditū. quē s'cō mortuū audiebat. Vbi aut' primo data ē uirg
facultas mutui colloqui. p' dissimiles lacrimas. & gemit' dissi-
milii dolorū. uerba uerbis cepunt offerri. & res rebus sparari.
Lumq; inter ipsa uerba familiaris amicitie Hugoni in fun-
deret spe ueritatis. alia iam facie habere cepunt ūba mutue
collocationis. Datis itaq; dextris in sodalicū noue uite. longe
digni ueriusq; facti s' cor unū & anima una in x'pō. quā in se-
culo ante fuissent. Post paucos aut' dies nuntiant Bernardo.
subuersū ab aliis sociis Hugonē. appposito resilire. Opportunitate
igit' inuenta. qd magni quidā epōz ouent' in partib' illis habe-
retur. festinat ut reuocet pcentē. utriq; paratū. Obseruan-
tes aut' p'dicti sodales & subuersores Hugonis. uisō cō p'dā am-
bunt suā. & omnē ei loquendi adimunt facultatē. omnē
aditū intercludunt. At ille eū loqui ei nō posset. clamabat
p' eo ad dñm. Quo orante eū lacrimis. subita & uehementis
inundatio pluuie mox erupit. Considerant aut' in campo
qd aer serē esset. & nū tale spātū. Dissipi g' omīs ad repen-
tinū ymbre. uicū p'ximū petunt. At Bernard' hugonē ce-
nent. in eū inq't sustinebis hui' pluuie guttas. Lumq; soli
remansissent. nō fuerūt soli. s' dñs fuit eū eis. reddens eis ōi-
nūo & aeris & animi serenitatē. Ibi renouatū ē fidus & ppositū
firmatū. quod nō potuit deinceps uiola r's.
IOBAB ista p'creator & nascēbat. denub' suis firmēbat
& tabescebat. iust' aut' ofidens in dño glōse de s'cō triumphabat.

28
Namque eo publice & privati predicante. matres filios abscon-
debant. uxorēs detinebant maritos. amici amicos auerte-
bant. Quia uocē ei ipse seīs tantē dabat uocē uirtutis. ut uir
aliq̃s aliq̃tē teneret affectū. Presente siquidē numero eorū qui
in hanc uersionis unanimitatē cōfiterant. sicut de primitiuis
ecclē filiis legē. multitudinis eorū erat cor unū & anima una in
dño. & habitabant unanimiter simul. nec quisquā aliorū aude-
bat se iungere eis. Erat enī eis castellionū domū una. ppria. & omni-
nis omnium. ubi dormiebant & cohabitabant & colloquebantur.
quā ingredi uir aliq̃s audebat qui n̄ esset de cetero eorū. S; et si q̃s
intrabat uidens & audiens quē ibi gerbant ac dicebant. sicut
de apianis corinthiis apls dicit. omnib; quodāmodo pphetā-
tib; uincēbat ab omnib; diuinebat ab omnib; & adorans & cō-
fens qd uerū d̄s esset in eis. aut ipse unanimitatē eorū adhe-
bat. aut recedens fiebat semetipsū. illos autē beatificabat. Hoc
enī illis tēporib; inauditū erat. ut alienū adhuc in seclō cōmoran-
tis. uersio p̄ficeret. Ipsi uero quasi mensib; sēc p̄ primū ppositū
in seculari habitu stabant. ut p̄inde plures cōgregarent. dum
quorūdā negocia p̄ id tēporis cōpediebant. &c.

E Autē iam suspecta incipet esse multitudo. ne quē
de numero eorū subriperet is q̄ tēptat. placuit deo sup hoc reue-
lat qd futurū esset. Aspiciebat enī quidā eorū in uisu noctis.
& uidebat quasi eos omīs cōstitisse in domo una. & p̄ordinē
singulos quasi cōmunicare de cibo quodā miri candoris & sa-
poris. Quē ceteris omnib; optime suscipientib;. & cū gaudio ma-
gno. duos ex omī numero illo notabat a ceteris salutarē par-
ticipationē uacuos remansisse. Alter nāq; eorū nec sumebat.
alter quidē sumere uidebat. s; tāquā mūnē ante sumeret sur-
gebat. Alterūq; ū postea p̄bauit euentū. Alter enī prius quā

uentum esset ad rem. puerus retrorsum in scelin rediit. alter cum ce-
teris cepit quiddam opus bonum. sed non bono fine clausit. Vidi ego cum
in seculo postea uagum et profugum. a facie domini sicut ceteris. quantum ad
uideretur potius. hominem humillimum et miserabilem possessionis. sed
numquam pusillanimitatis. Qui tamen in ultimis clarauallente rediit.
infirmum corporis et inopia cogente. cum homo bene natus ab om-
nibus cognatis et amicis piceretur. ibique proprietati renunciatis. sed non
omnino proprietati uoluntati. obiit non quidem inter sicut fiat et domus
sticus. sed foris misericordiam postulans sic pauper et mendicis.

Ad uero adueniente die reddendi uoti et splendi desiderii.
regressus est de domo paterna Bernardus pater fratrum suorum. cum fratre
suis filiis suis spiritalibus. quod uerbo uix christo regenerauerat. Cuius
extremum de mansionem bwidonis primogeniti. que fontane dice-
batur. bwidon uidens mirandum fratrem suum minimum. in platea pu-
erum cum pueris aliis. eam inquit fratrem mirandem. ad te solum respicere
terra possessionis nostre. ad quod puer non puer illiciter moritur. uobis inquit
celum. in terra. Non ex equo diuisio hec facta est. Quo dicto
ab euntibus illis. tunc quidem domum cum patre mansit. sed modo dico
per euolutum tempore frater secutus. nec a patre. nec appropinquis. seu ami-
cis potuit detineri. Supererat de deo dicata domo illa. pater

Et senior cum filia. de quibus etiam suo loco dicetur. **YS.**
O Tempore nouellus et pusillus gratia cisterciensis. sub
abbate degenit uirum uenerabili Stephano. cum tam graueretur
ei esse incipit paupertas sua. et omnis spes posteritatis dele-
deret. in qua seculi illi paupertatis hereditas transfunderetur.
uenerantibus omnibus in eis uix scitaret. sed refugientibus aulte-
ritate. repente hac diuina uisitatione tam leta. tam insperata.
tam subita letificatur. ut in die illa responsu. hoc a spiritu sancto
accepisse sibi domum illam uideretur. letare statim quod non par-

bas. erumpe & uer clama que n parturieras? quia multa
filii deserti magis qua ei que habet unu. de quib postmo
dum usura es filios filioz usq in multas generationes. Nam
anno priore uni ex eis de cisterciensib pmi frib in extremis
iam posito apparuerat innumera hominu multitudo ppe ba
silica ad fontē lauans uestimenta sua. & in ipsa uisione dictu ē ē
quia fons eunon uocari. Quod cū indicass; abbati. intellexit
pnt uir magnific diuinā osolationē. & multū quidē iā tē
de pmissione. s; plurimū postea de exhibitione letat. egre
grās dō pat. p hūm sōs. Qui cū eo & cū spū scō unū & x. in scā

A NNO ab incarnatione dñi Millesimo lxxv. **S**iciloz. An.
Ximo. tertio decimo. a constitutione domi cisterciensis.
quinto decimo. Ieruus dei Bernardus. annos nat' circiter uigin
ti tres. cisterciū ingressus. cū sociis ferme triginta. sub abbate
Stephano. suau iugo xpi collū submisit. Ab illa autē die de
dit dñs benedictionē. & uinea illa dñi sabaoth dedit frue
rū suū. extendens palmites suos usq; ad mare. & ultra mare
ppāgines suas. Quia ū ex p'dictis sociis ei. uxorati aliqui fūe
rant. & uxores quoq; cū uiris idem uotū sacre uersionis
inierant. p ipsi sollicitudinē edificatū eis cenobiū scimoni
alūū feminarū. qd uileium dicit in lingonensi parrochia.
dño coopante magnific satis excreuit. usq; hodie religi
onis opinione celeberrimū. psonis & possessionib dilatatū.
s; & ppagatū iā p alia loca. & n cessans adhuc ampliorē fa
cere fructū. Nec quidē fuerit uiri dī scā principia uersionis.
bonuersationis aut insignia. quom unā anglicā gerens in
terris uixit. neminē enarrare posse puto. cui uita n uiuat
de s. p. x. de quo ille uixit. Solius qppe donantis & accipi
entis ē. nosse. quantū ab ipō mox uersionis exordio. puenit

cum dñs in benedictionib⁹ dulcedi⁹ in r⁹ mis sue: quanta
repleuerit grā electionis: quom̄ ab ubertate dom⁹ sue me
briauit eū. Ingressus ē autē domū illā paup̄em spū. & eo ad
huc tēpore absconditā. ac penē nullā. intentionē ibi mori
endi. a cordib⁹ & memoria hominū. & spe delitescendi &
latendi tāquā uas p̄ditū. deo aliter disponente. & eū sibi in
uas electionis p̄parante: n̄ solū ad ordinē monasticū dfortan
dum ac dilatandū. s; & ad portandū nom̄ suū gētib⁹ & re
gib⁹. & usq; ad extremū terrē. Ipse ū. de se nil tale estimans
aut cogitans. pot̄ ad custodiā ^{coris} s⁹ui & ppositi instantiā.
hoc semp in corde. semp etiā in ore habebat. Bernarde Ber
narde. ad qd uenisti. Et sic de dño legit. quia cepit ih̄s facē
& docēre. a prima die ingress⁹ sui in cellā nouitiorū. ip̄e cepit
agere in semetipso. qd alios erat docturus. Post modū enī
cū iam clareuallis abbas esset ordinat⁹. aduentantib⁹ noui
ciis. & festinantib⁹ ingredi. audire eū soluti sum⁹ p̄dicantē ac
dicentē. Si ad ea que int⁹ s⁹ festinatis. hic hic foris dimittite
corpora que de sēlo attulistis. Soli spe ingrediant⁹. caro n̄
p̄dest quicquā. Quod cū nouit⁹ ad nouitatē uerbi p̄ueni
tis. parcens tenerrudini eoz. clem̄ti⁹ exponendo qd dixe
rat. carnalē occupācentiā p̄dicare soleat foris dimittentia.
ipse cū nouit⁹ esset in nullo sibi parcens. instabat omnino
dis mortificare n̄ solū occupācentiā carnis que p̄ sensus co
poris fiunt. s; & sens⁹ ipsos p̄qs fiunt. lū enī tā interiorē
sensu illuminat⁹. amoris dulci ac frequent⁹ sentire incipet
desursū spirantē suauitatē. sibi. sensui illi interiori tamen
a sensib⁹ corporis. uix tam eis p̄mittebat quantū sufficeret
ad exterioris cū hominib⁹ ueritationis societate. Qd cū cō
tinui usus instantia in consuetudinē mitteret. consuetudo ei

ipsa quodammodo uertebat in naturā. **T**otusq; absorbtus in spm.
sepe tota in deū directa intentione. seu in meditatione spūali
tota occupata memoria. uidens n̄ uidebat. audiens n̄ audiebat.
nichil sapiebat. gustanti. uix aliqd sensu aliquo corporis sen
tiebat. Iam q̄ppe annū integrū exegerat in cella nouitior.
eū exiens inde ignoraret adhuc utrū desup celata esset domi
p̄a. Multo tēpore frequenter uenerat intrans & exiens domū
ecclē. eū in eis capite unā tantū sententiā esse arbitrarē. Curio
sitas ē. sensu mortificatio. in huiusmodi aduertebat. uel si forte
aliquando eū cōtingebat uidere. memoria ut dictū ē alibi oc
cupata n̄ sentiebat. Sine memoria q̄ppe. sensus sentiens nullus ē.
Natura quoq; in eo n̄ dissentiebat a grā. Naturalit̄ enī iā ab in
itio hoc erat homo ille. qd legit̄. fuerat ingeniosus & fortit̄ su
animā bonā. & eū magis essem boni. ueni ad corp̄ in eonq̄na
tū. Ad cōtemplanda q̄ppe spiritalia queq; seu diuina. eū gratia
spūali naturali quadā uirtute pollebat ingenū. fortit̄ q̄
etā in hoc erat animā bonā. sensualitatē n̄ curiose lasciuā. nec
sup̄bie rebellem. s; cōgredientē spūalib; studiis. & in eis que ad
dñm s̄ sponte subdita spūi & seruienti. corp̄ etā nullū umq;
cōtaminatū cōsensu flagitiū. & si n̄ nimis neglectū. sic oportē
bat curatē. ad seruendū spūi in seruietio dī aptissimū in
strumētū. S; eū caro in eo ex dono puenientis gr̄e. & adiutorio
obsequentis nature. & usu bono spūalis discipline. uix iam
aliqd occuparet aduersus spm. hoc ē qd spm lēderet. s; ē.
sup̄ uires. sup̄ uirtutē carnis & sanguinis. tanta aduersus carnē
occupiebat. ut infirmū animal eadens sub onere. usq; in
hanc diē n̄ adiciat ut resurgat. Quid enī chēa de somno. q̄ in
ceteris hominib; solet esse refectio laborū & sensuū. aut men
tium recreatio. Iā tē usq; hodie uigilat ulc̄ possibilitatē huma
nā.

Aliquando dormitat. raro dormit. s; somno tenuissimo. & q
nulli hominū p̄ter ipsū quālibet refectiōē s̄terre possit.
Nullū enī temp' magis se p̄dere cōqueri solet quā q̄ dormit.
hominēq; quēlibet in somno suo q̄si emoriente. & sepultū. nil ab
ēbro p̄hibet differre. Vnde etiā si quē forte religiosū in dormi
endo. seu durū iter tenēte audierit. seu min' op̄site uiderit. ra
centē. pacient' uix terre potest. s; carnalit' eū seu secularit' dor
mire causat'. In ipso nāq; tenuē uicū. tenuis somn' comitat'.
In neutro enī ullā indulget corpori suo sacietatē. nisi qd in
utroq; sup̄fissē aliqd ei lat' ē. Quantū enī ad uigilias uigiliariū
ei modus ē. n̄ totā noctē ducere in somnē. Porro ad comedendū
usq; hoc die uix aliquando uoluptate trahit' appetit'. s; solo ti
more defect'. Et enī comestur us. pri' quā comedat'. sola cibi me
moria satur' ē. Sic accedit ad sumēdū cibū. q̄si ad torquēdū. A p̄
mo si qdē ouersionis sue anno. seu egressionis de cella nouiciōz.
natura ei cū tenere nimis semp' & delicatē op̄lectionis fuisset.
ieiuniis multas & uigiliis. frigore & labore. duriorib' & cōtinuis
exercitiis attrita. corrupto stomacho erudū cōtinuo pos solet
reicere qd ingerit'. Qd si qd naturali decoctione digestū. trans
fundit' ad inferiora. 'ibi nichilōmin' partib' illis corporis n̄ mi
norib' infirmitatū in cōmodis obsessis. n̄ nisi cū graui tormēto
egredit'. Si qd aut' residuū ē. ipm ē alimētū corporis ei' q̄libetq;
n̄ tā ad uitā sustentandā. quā ad differendā mortē. Semp
aut' p' cibū. q̄si pensare solit' ē quantū comedat'. Si aliquādo
uel ad modicū n̄ sinā solutā excessissē se dephenderit. impū
ne abire n̄ patit'. s; & usus parsimonie sic ei in naturā uers'
ē. ut si aliquādo corporalis sibi cuiuslibet refectiōis. plus ali
qd soluto uelit indulgere. n̄ possit. Sic aut' ab initio fuit
inter nouitios nouiti. monachus int' monachos. spiritu

ualidus. corpore infirmus. "nū indulgentiæ circa corporis q̄c̄.
 seu refectionē. nū remissionis de cōmuni labore. uel ope fieri
 sibi aliquādo acq̄rescens. leticōs nāq̄ scōs esse arbitrabat̄. & p̄fec-
 tos. se ū sicut nouitū & incipientē neq̄quā emeritū p̄fectūq̄
 indulgentiis & remissionib⁹ indigere. s; feruore nouitio. & or-
 dinis districtione. & rigore discipline. **P**pter q̄d amicus ui-
 tæ seu ouerlationis feruentissim⁹ emulatoz. "cū op̄ aliq̄d
 manū fr̄s actitarent. q̄d seu minor usus ei seu impietia denega-
 bat. fodiendo. siue uigna cedendo. & p̄p̄tis hūmeris deportando.
 uel quib⁹libet laborib⁹ eque laboriosis illud redimebat. **H**ic ū
 uires deficiebant. ad uiliōra quēq̄ opa sfugiens. laborē humili-
 tatē pensabat. Et mirū in modū is q̄ tantā in cōtēplatione re-
 rū spūaliū ac diuinarū acceperat grām. circa talia occupari nō
 solum paciebat. s; & plurimū delectabat. **S**; & mortificata ut
 dictū ē sensualitate. cui⁹ seu curiositate. seu infirmitate. in
 hui⁹modi corporalib⁹ laborib⁹ distractionib⁹ p̄fectūq̄ etiā q̄rūq̄
 mentes. sepe necesse ē & si nō intentione. certe memoria & co-
 gitatione. ab interiore unitate spe. aliquā pati dissolutionē. **I**
 ipse p̄uilegio maioris gr̄e in uirtute spe simul. & tot⁹ quodā
 modo ceteri laborabat. & totus interi⁹ dō uacabat. in altero
 pascens scientiā. in altero deuotionē. Laboris ḡ tēpore & semp
 int⁹ orabat. seu meditabat̄ absq̄ int̄missione exterioris labo-
 ris. & exteri⁹ laborabat absq̄ iactūa interioris suauitatis.
Nam usq̄; hodie q̄c̄d in scripturis ualeat. q̄c̄d in eis spūlit sen-
 tit. maxime in siluis. uel in agris. metendo & orando se cōfite-
 accepisse. & in hoc nullos aliquādo se magistros habuisse. nisi
 querē & fāgos. ioco illo suo gratiofo. int̄ amicos dicere solet.
Quantū uero in scripturis ualeat p̄lam omnib⁹ ē. q̄ uel loquen-
 tem cū audire. uel aliq̄ que scripsit legere potuerunt.

Messis Tempore fructus ad faciendum cum seruitore et gaudio se
spe occupatis. cum ipse quasi impotens et nesciens laboris ipsi
sedere sibi et requiescere iuberet. Admodum tristat. ad ordinem
confugit. cum magnis lacrimis postulans a deo sibi dari gratiam
merendi. Hec fecit simplicitas fidei. desiderium religiosi. Lon
tinuo namque quod petiit impetrat. Et ex illo die in labore illo pre
teritis pitum se esse cum quadam iocunditate gratulatur. tanto in hoc
opere deuotior. quanto se in hoc ipso facultate ex solo dei dono
reminiscitur accepisse. feriat autem ab huiusmodi labore uel opere.
tugiter aut orabat. aut legebat. aut meditabat. Ad orandum se
solito offerret uerbatur. sin aut ubique. seu apud se. seu in tur
ba esset. solitudine cordis ipse sibi efficiens. ubique solus erat. La
nonicas autem scripturas simplicitate et feriat. libenter ac sepi lege
bat. nec ullus magis quam ipsarum uerbis eas intelligere se dice
bat. et quicquid in eis diuine sibi elucebat ueritatis aut uirtutis.
in primis sibi originis sue fonte. origis quam de incurrentibus ex
positionum riuus sapientie testatur. Secus tamen et orthodoxos tantum
expositores humiliter legens. nequaquam sensibus eorum suos sensus
equabat. sed subiciebat formandos. et uestigiis eorum fideliter adhe
rens. sepe de fonte unde illi hauserant et ipse bibebat. Inde est
quod plenus per uerbum quod omnis scriptura seculi diuinitus est inspirata. tam osti
denter et utiliter ea usque hodie sic apostolus dicit. ut et ad docendum.
ad arguendum. ad corripiendum. ad erudiendum. et dum predicat
uerbum dei quicquid de ea affert in mentem. sic patens et placens effi
cit. et circa id unde agit efficax ad monendum. ut mirentur omnes
tam seculari quam spirituali precepti doctrina. in uerbis gratie quod peccati
Eros. Aut placuit ei quod cum segregauit a seculo. **Fluor ei.**
et uocauit. ut amplius gratia reuelaret in eo gratiam suam. et
multos filios dei qui erant dispersi aggregaret in unum. misit in cor

abbatis **S**te- phani ad edificandū domū clauallis mite-
fratris ei. & cū eis alios uiros religiosos. Quib' abeuntib' ?
ipsū cū dō nū Bernardū p̄fēcit abbatē. mirantib' sane
illis tāquā maturis & strenuis tam in religione quā in
seō uiris. & tūc p̄ tenerris etate iuuentutis. tū
p corporis infirmitate. & minori usu exterioris occupationis.

Erat autē clauallis loc' in territorio lungenensi.
nō longe a fluuio alba. antiqua spelunca latronū. & an-
tiquē dicebat' uallis absynthialis. seu p̄p̄t habundantiā ibi
absynthii copia. seu p̄p̄t amaritudinē doloris incidentiū
ibi in mari latronū. Ibi g̃ in loco horrois & uaste solitudi-
nis. osederunt illi uiri uirtutis. facturi de spelunca latrōnū
templū dī. & domū orōnis. Ibi simpliciē aliquāto tēpore
deo seruierūt in paup̄tate. s. ē. in fame & siti. in frigore &
nuditate. in uigiliis & angustis multis. Pulmentaria sepi ex
foliis fagi osciebant. Laniis instar p̄phetici illi. ex ordeo &
milio. & uicia. ita ut aliquādo religioſ' uir qdā appositū ē
in hospitio ubertī plorans clam asportauerit. q̄si p̄ miracu-
lo omnib' ostendendū. qd inde uiuerent homines. & tales
homines. At uirū dī mīnī ista mouebant. sūma ei sollicitu-
do de salute multorū. quē a p̄ma die uersionis sue usq; ad
hoc temp' tā singularit' sacrū illud pecc' noscīt possidere.
ut erga om̄s animas maternū uideat' gerere affectū. Iam g̃
uehement' in p̄cordiis ei scī desiderii. & scē humilitatis co-
fluit. Modo enī se ipm̄ deiciens fātebat' indignū. p̄ quē
fruct' aliq̄s pueniret. Modo oblit' sui estualat' flagrantissi-
mo amore. ut nullā nisi ex multorū salute solationē posse
admittere uideret. Sane fiduciā carita' s̄ pariebat. s̄ candē
castigabat humilitas. Contigit autē int' hec. ut aliquando

tempus solitoingerent ad uigilias. Quib' p
ad matutinas laudes aliquot longi superesset
lum. egressus foras & loca uicina circueuit. ora
ceptū haberet obsequiū suū & fratrū suoz. in
spūalis fructū desiderio ostendit. Subito ū stan
modico intēclis oculis. uidit undiq; ex uicinis montib' tā
infinitā diuersi habit' & diuersē oditionis homū multitudinē.
in inferiore uallē descendere. ut uallis ipsa capē n̄ posset. Quā
qđ significauerit. tā omnib' manifestū ē. h̄ac igit' uir dñi in
sione magnificē solat'. exhortat' ē etiā frēs suos. & monens eos

E de misericordia dei numquā despect' a & e.
Vo Vero ante instantē hyemē berardus fratr' ei cellerari
dom' apud eū diu' querret' ad necessaria dom' & fratrū mul
ta deesse. nec habere se unde ea coemeret. & urgente necessitate
iam nullā recipet uerboz solationē. res aut' in p̄mptu n̄ esset
que daret'. uir dñi quantū interi ad p̄sentes angustias sufficere
posset inq̄siuit. Ille ū undecī libras respondit. Tunc dimittent
eū. ad ordnē cōfūgit. Post paululū ū rediens berard'. mulierē
quandā de castellione foris esse & uelle ei loqui nuntiavit.
Ad quā cū egredere't. p̄cident' ad pedes ei' eadē mulier. duode
cim librarū benedictionē attulit ei. ordnū suffragia implorat'
uiro suo p̄culosē egrotanti. Quā breu' allocut' dimisit asē.
uade inquitens sanū inuenies uirū tuū. Illa ū abiens in domū
suā. sic audierat sic inuenit. Abbas ū solus pusillanimitatē
cellerariū sui. ad sustinendū dñm reddidit de cetero fortiorē.
Hec tantū semel hoc ei uigisse certū ē. h̄ sepe eū huiusmodi
necessitas instaret. repente unde n̄ spabat auxilium ei a dño
affuisse. P̄p̄ qđ uiri prudentes intelligentes manū dñi
esse cū cō. teneritudinē mentis ei' a deliciis paradisi nuper

14
agressi. ratiū ceteroꝝ sollicitudine grauari cauebant. / eas ipsi
int̄ semetipsos ut poterant digerentes. / et tantūmodo de interioꝝ
et conscientijs suis. / et causa animarū suarū cū consulentes.
In quo tam̄ penē hoc eis stigrit. qđ filiis isrl̄ legim̄ olim de moyse
stigisse. cū diu uersat̄ cū dño in monte syna. / et de caligine
nubis egredere. / et descendere ad pplm̄. / et ex colloquio dñi facie
ei cornuta apparere. / et terribilis. / adeo ut fugeret ppls ab eo.
Igressus enī uir ille ses a facie dñi. / qua in solitudine existeret
et sublimioris altitudine cōtēplationis in silentio aliquādiu frui
tus erat. / quasi de celo afferens int̄ hoīes miraculū qđdā. / qđ si
tibi apud dñm plus quā humane puritatis. / homines q̄s regē
et inter q̄s uersari uenerat. / penē om̄s abstinerunt. / asē. / Si qñ
nāq. de sp̄italib. / et edificatione animarū sermonē ad eos habebat.
loquebat̄ hominib. / lingua angelorū. / et uix intelligebat.
Maxime aut̄ in his quę ad mores hominū ptinebant. / ex habundantia
cordis sui tā sublimia eis pponēbat. / tā pfecta ex
igebat ab eis. / ut durus uideret̄ eis sermo. / intantū n̄ capiebant.
quę dicebant. / Rursum cū singillatim audiret eos cōfiterentes. / et
semetipsos accusantes. / sup̄ diuissis illusionib. / cogitationū
omniū. / humanarū. / quas nullus in carne uiuens homo pē
nit̄ uitare potest. / hoc potissimū fuit. / in quo lucet illi ad tē
nebras illas uenio esse n̄ potuit. / scilicet qđ hoīes inuenie
bat. / q̄s in hac parte anglōs estimabat. / Angelica enī magna
ex parte degustans puritatē. / et ex cōscientia tā olim adō ac
ceptę gr̄ę singularis simplicit̄ p̄dicantis uniuersę additioni
humane fragilitatis. / in tēptationes. / seu inq̄nationes cogita
tionū harū. / nullū religiosū uirū posse incidere. / uel si inci
deret uere religiosū n̄ esse estimabat. / S; uiri uere religiosi
et pie prudentes. / et in p̄dicatione sermonū ei uenerabant.

etiam quæ non capiebant. et in confessionibus suis licet ad nouum stupe-
rent auditum. eo quod seminarium quoddam desperationis præferre uide-
ret infirmis. tam iuxta sententiam beati iohannis. nefas putabant
alia dicere sermonibus sancti. non excusantes sed accusantes infirmi-
tates suas in conspectu hominis dei. in quo nemo uiuentis iustificari po-
test in conspectu dei. Unde factum est ut fieret magistra magister.
pria humilitas discipulorum. lumen enim ad nutum arguentis hu-
miliarentur qui arguebantur. cepit et spirituali magistro aduersus
fratres humiles et subiectos. zelus suus esse suspectus in tan-
tum ut ipse iam potius accusaret ignorantiam suam. et desisteret
necessitate. quod silere non liceret cum nesciret loqui. quod non tam
alta ad homines quam indigna hominibus loquendo. lederet
conscientias auditorum. quod iam scrupulose perfectionem affert sim-
plicibus exagebat. in quo se non diu inueniret ipse perfectum. Loga-
bat namque eos multo leuiora et uiciniore salutis sue in silen-
tio suo meditari. quam ab ipso audirent deuotius et efficacius
salutem suam operari. quam ex eius exemplo acciperent. et predicati-
one non ei scandalizari potius quam aliquid scilicet edificationis.
Sed super hoc uehementer turbaretur. et irascere. et diuise
cogitationes ascenderant in eorum corda. pro multis cogitationibus
flueret. et cruciaretur cordis. decreuit ab omnibus exterioribus ad in-
teriora sua recolligere se. ubi in solitudine cordis et secreto
in silentio transiret et perfolari diuinum. donec quicquid in mente
sue super hoc ei sua reuelaret uoluntatem. Hec distulit mensura
dei auxilium. in tempore oportuno. Laus siquidem euolutis
diebus uidit in uisu noctis puerum cum claritate quodam diui-
na astantem. et magna auctoritate precipientem fiducialiter
loqui quicquid ei suggereret in aptatione oris sui. quod non ipse
esset qui loqueretur. sed spiritus sanctus qui loqueretur in eo. Et ex tunc ma-

manifesti in eo & p̄cū loquens s̄c̄e sēs. & sermonē ei potentiorē.
& sensum in scripturis habundantiorē suggerens in aptio-
ne oris ei. apud auditores quoq; grām ei addidit & auctori-
tatē. & intellectū sup̄ egenū & paup̄. *paratū ē penitentiā &*
ueniā p̄culantē.
Corox; lam aliquē didicisset inter
homines dū sari. & humana agere & tolerare. itaq; int̄
fratres suos & cū eis inciperet frui fructib; dū sionis sue. pat̄
quoq; q̄ solus domi remanserat. ueniens ad filios suos. ap-
posuit ē ad eos. Qui cū aliquētū temp̄ ibi fecisset. obit in se-
nectute bona. Sotor quoq; eoz in s̄c̄o nupta. & s̄c̄o dēctna.
cū induentis & delictis s̄c̄i p̄cluraret. tandē aliquādo inspira-
uit ei d̄s ut fr̄es suos uisitaret. lūg; ueniss; q̄si uisita uenabi-
lem fr̄em suū. & adesset cū comitatu sup̄bo. & apparatu ille-
dete stans & exeerans eā tāq; rē diaboli. ad capiendās aīās.
nullaten; acquiescere uoluit exire ad uidendū eā. Qd̄ audiens
illa cōfusa & spuncta uehementē. cū nullus ei fratrū suoz oc-
currere dignaret. cū a fr̄e suo Andrea publice ob uestitiū appa-
ratū sterē inuolutū argueret. tota in lacrimas resoluta. & si
peccatē sum inq̄t. p̄ talib; & s̄c̄e mortuus ē. Ea cū peccatā sū.
ideit̄co cōsilū & colloq̄ū bonoz reſtro. Et si despiciat fr̄at̄ m̄s
carnē meā. ne despiciat serū dī animā meā. Genat. p̄cipiat.
q̄cqd̄ p̄cepit facē parata sum. Hanc ḡ p̄missionē tenens.
erit ad eā cū fr̄ib; suis fr̄at̄ ei. Et q̄a separare eā a uiro suo n̄
pōt̄rat. p̄mo ūbo omnē ei mundi glām in cultu uestitiū. & in
om̄ib; s̄c̄i pompis & curiositatib; int̄dixit. & formā uitę m̄is
sue in qua multo tēpore uiuit cū uiro. ei indixit. & sic eā a se
dimisit. Illa ū obedientissime parentis p̄cepto. rediit ad pp̄ria.
mutata repente sedm̄ omnipotentia d̄e tēp̄e exēcti. Stupe-
bant om̄s adolescentula nob̄it. delicatā. subita mutatione

in habitu & uictu. in medio seculi unā ducere heremiticā. instāre
ingulis. & ieiuniis. ac otinuis ordinib. & ab omni seculo prorsus se facē
alienā. Bicornio postea sic uiuit cū uiro suo. illo sane seculo maxi
me anno dante dō honorē. nec temerare ulterius psumere cēptū
sē seculi. Qui etiā tandē uirtute & uice psecutante libetāq. a se
dimittens. iuxta ritum ecclē facultatē ei cessit seruiendi dō
cui se pbauit. Illa uero optata libertate potita. monasteriū uille
rum cui sup. meminim. adiungit. cū seimonahib. inibi dō seruien
tib. reliquū uite sue dō uouit. ubi tantā ei dñs grām stulit sei
tatis. ut nūm. animo quā carne illoz pbaret uiroz dī ēē germana.

Cum autē missus nouit clauualtē Bernardi ordinandus
esset in ministeriū ad qd. assumpt. erat. & sedes lingonen
sis uacaret ad quā ordinatio ipsa respiciebat. querentib. frīb.
quo eū ducerent ordinandū. cito de primo se obtulit bona
fama uenerabilis cathalaunensiū epī opinatissimi illi mag
stri swillelmi de capellis. illucq. eū transmittendū esse defi
nitū ē. Sieq. factū ē. Abiit autē cathalaunū assumpto secū elbo
dōne monacho qdā cisterciense. Intēuit g. p. dūcti epī domū.
iuuenis celsi corporis & moribunda. habitu qd. despicibilis.
subsequente monacho seniore. & magnitudine. & robore cor
poris eleganti. aliis ridentib. aliis iridentib. aliis rem sicut
erat int. p. tando uenerantib. Cū autē querret qd. eoz esset
abbas. epē primū oculos in eū apert. habens. agnouit seruū
dei. & suscepit eū sic seruus dī. Cū enī pmo in puato colloq.
omni mēi locutione prudentiā iuuenis magis magisq. p
deret uerecundia loquendi. intellexit uir sapiens diuinā
uisitacionē. in aduentu hospitis sui. Hec defuit hospitalita
tis pia instantia. donec usq. ad familiārē fiduciā. & libertatē
loquendi. p. ducto colloq. ad alterutrum. iā mēi eū ordinarē

16
scientia sua. quā uerba ulla. Quid multa. Ex illa die &
ex illa hora facti sunt cor unū & anima una in dño. In
tantū ut sepe alī alterū hospite dēinceps hret. & p̄pria
ēēt domi ep̄i clareuallis. clareuallensiū ū efficeret n̄ sola
domi ep̄i. s; & p̄p̄m tota ciuitas cathalaunensis. Quin
etiā & remensis puincia & gallia tota. p̄cū indeuotionē
exitata ē. & reuerentiā uiri dī. Ab illo siquidē tanto ep̄o ceteri
didicerūt suscipere & reuereri eū tāquā angīm dī. ita ut huius tē
poris p̄sensisse in eo grām uideat homo tantę auctoritatē. sic
afficit erga ignotū monachū. & monachū tantę humilitatis.

Monacho uero p̄ tēpore t̄nsacto. cū eo usq; infirmitas
abbatis ingrauesceret. ut iam n̄ nisi mors ē. aut om̄i mor
te grauior uita sparet. ab ep̄o uisitat̄ ē. lūq; uiso eo ep̄s. se n̄ so
lum uitę ē. s; & sanitatis spem habere dicens. si os illo ē. acq̄es
cens scđm infirmitatis sue modū. aliquā corpori suo curā
pateret impendi. ille ū a rigore uel usu osuētudinis sue min
facile flecti posset. p̄fiter ep̄s ad capitulū cisterciensē. ibi co
rā paucis abbatib; q̄ conuenerant pontificali humilitate &
sac̄dotali caritate. toto corpore in terra p̄strat. p̄cūit & obli
nuir ut toto anno uno inobedientiā sibi traderet. Qd enī tan
te humilitati in tanta auctoritate negari posset. Reuersus
itaq; clareuallē extra claustra 7 terminos monasterij domū
culam unā ei fieri p̄cepit. ordinans 7 mandans in ebo uel
potu siue in aliq; ei modi circa eū nullam ibi teneri ordinē
distinctionē. nullā de tota cura domi ad eū referri sollicitu
dinē. s; sibi eū ibi uiuere scđm modū ab eo p̄stitūtum.
Eodē t̄pore & ego clareuallē ipsiq; frequentare cepi. Quē
eū ibi cū quodam abbe altero uisitare. inueni eū in suo illo
tugurio. quale lepis incompertis publicis fieri solet. Inue

in aut expepto ut dictū est epī & abbatū feratū ab omī sollici-
tudine domi tam intiori qm̄ extiori uacantē dō sibi. & q̄si
indelicis paradysū exultantē. Ingressusq; regnū illud cubiculū
cū osiderare habitationē & habitatorē. tantam in dñm restor-
domus ipsa incuiebat reuerentiā sui. ac si ingrederet abal-
tare dī. Tanta affectū suauitate circa hominē illum tanq̄
desiderio in paupertate illa & simplicitate cohabitandi ei. ut si
optio illa dñi data in fuisset. nil tā optassem. quā ibi semp
manere cū eo ad seruandū ei. lūg. & ipse uicissim nos cū
gaudio suscepiss. & querentē qd̄ ageret. quom̄ ibi uiuere.
modo illo suo gratioso artidens nob. optime ait. Ego cui
haec hōies rationabiles obediebant. iusto dī iudicio irra-
tionabili cūda bēstie datus sum ad obediendū. Dicebat
aut de quodā homine rusticano & uano. nil p̄sus scien-
te. ip̄mq; ab infirmitate q̄ laborabat curatū se iactan-
te. cui ad obediendū ab epō & abbatib. & frīb. suis traditū
erat. ibiq; cū eo manducantes. cū arbitrariū hominē tam
infirmū tantq; prudentē cōmissū sicut oportebat. peutan-
dum. & uiderem ei agente medico illo suo offerri cibos quos
sanus uir quīs pangustia famis attingeret. unde bām yabes-
cebam uix regulari silentio nos cohibente. quon̄ nullū q̄si
sacrilegū homicidā uia & contumeliis insurgerem. Ip̄e aut in
quē hēc fiebant indifferent cuncta sumens. eque om̄a app-
abat. sic q̄ sensu ip̄o corrupto & penē emortuo sapore nil
discernebat. Nam & sartagnē crudā perrosē sibi oblata p-
butyro multis dieb. noscēt comedisse. oleū bibisse tāquā
aquā. & multa talia attingebant ei. Solam q̄ppe aqm̄ sibi sa-
pere dicebat. eo qd̄ cū eam sumeret fauces & guttus ei refri-
gerabat. Sic q̄ tunc cū inueni. sic habitabat in illa soli-

Solitudine sua

uir ille dei. Sed n̄ erat solus cū quo erat d̄s. & custodia & solā
tio scōz angeloz. Quā etiā manifestis indicis. demonstratū ē
Hoete enī quadā solito attenti orando effuderat sup se ani
mā suā. cū tenūter soporatur uoces audiuit tāquā inscūtas
multitudinis copiose. Inuigilans autē & easdē uoces pleni audi
ens. cellam q̄q̄ in q̄ iacebat egrediens. p̄sequit̄ abeuntes. Haur
p̄cul ab erat loci densis adhuc spinarū uepriūq̄ fructibus
habundans. h̄ nunc longe mutat̄ ab illo. Sup. aliquādu
stabant. uelut alternantes chori hinc inde dispositi. & uir
sc̄s audiebat & delectabatur. hui tam m̄ysteriū uisionis n̄
pri agnouit. quā translatis p̄ alijs annos edificis mona
steriū. eodē in loco positū oratoriū cerneret. ubi uoces
illas audisset. Mansi autē indigē ego cū eo paucis dieb. q̄
cūq̄ oculos uertēba. mirans q̄si celō me uidere nouos &
terā. & antiquoz egyptioz monachoz patrū nr̄oz. anti
quas semitas. & in eis nr̄i tēporis hominū recentia uestigia.
fiat enī tēporis uidere clareuallis aurea sc̄la. cū uirtutis
olū diuites in sc̄lo & honorati. tē in paupertate & si glorian
tes. eccl̄am dī plantarent in sanguine suo. in labore & erūp
na. in fame & siti. in frigore & nuditate. in p̄secutionib. &
contumeliis. & angustis multis. p̄parantes clareualli eā quā
hodie habet. sufficientiā & pacē. Neq̄ enī tā sibi quā & eo.
& fr̄ib. imbi dō seruitutis uiuere estimantes. p̄ nichilo ha
bebant q̄qd sibi de esset. dū relinquerent p̄ se qd̄ illis suffi
ceret & ad subsidiū necessitatis. & ad aliquā conscientia uo
luntarie p̄ eo. paupertatis. Imago facie ab utre uentib.
clarauallē. p̄ descensū montis d̄s in dōmib. ei cognoscebat.
cū in simplicitate & humilitate edificioz. simplicitatē &
humilitatē inhabitantiū paup̄ū & uallis muta loq̄ret̄.

Bonq; in ualle illa plena hominib; in qua nemini ociosū esse
uebat: omnib; laborantib; & singulis circa mūcta occupatis.
media die: medie noctis silentiū a sup uenientib; inueniebāt.
preē laborū sonitū: uel si fratres in laudib; dī occuparent. Porro
silentiū ipsi ordo & fama: tantā etiā apud sēlātes homines sup
uenientes sui faciebat reuerentiā: ut & ipi n̄ dicā praua & ocio
sa: s; aliqd etiā qd ad rem n̄ p̄mētā ibi loq; uerrent. Locū ipsi
solitudo: int opāca siluarū & uicinoy hinc inde montiū ang
tias in q̄ serui dī latebant. Ipeluncā utā scī benedicti patris n̄rī
quodāmodo rēp̄sentabat: in qua aliquādo a pastorib; inueniē est:
ut cui imitabant; uitā: habitationis etiā ei ac solitudinis formā
aliquā habere uiderent. Omnes q̄ppe etiā in multitudine solita
riū ibi erant. Gallen nāq; utā plenā hominū ut dictū ē ordinis
ratione caritas ordinata singulis solitariā faciebat. q̄a sic unū
homo inordinat; etiā cū solus ē: ipse sibi turba ē: sic ibi unitatē scē.
& regularis lege silentiū in multitudine hominū ordinatā. Solitu
dinē cordis sui singulis ordo ipse defendebat. Omnib; ū & ha
bitaculis simplicib;: uiet inhabitantiū p̄similis erat. Panis n̄ tā
fuit fūctus quā tēre uidēbat. duris fratrū laborib; uix de tēta
deserta illi stētili p̄ducit: cēta quoq; cibaria quēq; uix erant aliqd
saporis habentia: p̄ter quē famēs seu amor dī faciebat. S; & ip
sum nouiciū feruoris simplicitas sibi tollebat: cū q̄si uenientū ar
bitrantes qdō comedent; ut eūq; declarat: recusarent dona
dī p̄p̄t grām quā in eis sentiebant. hū cū circa omne geri toleran
tiē carnalis cū adiutorio ḡy dī studiū sp̄italis patris in eis hoc
fecit: ut plurima quē hoi in carne cōstituto impossibilia p̄rui
debant. iam n̄ solu stant; p̄agerent & sine murmuracione: s;
& cū ingenti delectatione: ipsa delectatio aliā in eis p̄p̄erat
murmurationē: cō p̄iculosiorē: q̄ cā cōstabant q̄si remotiorē

a carne. Ipsi p[ro]p[ri]i in quor[um] i[n]suasum q[ui]ppe habentes. & quasi cū te-
stimonio conscientie sue memorie fidelit[er] cōmdata. inimici esse
anime omnē delectationē carnis. & q[ui]qd[am] carne cū aliqua
delectatione nutriti uiderēt. fugiendū i[n]t[er] arbitrabantur.
Quasi enī p[er] alia uia reducere putaba[n]t in regione suā.
cū p[er] dulcedine amoris interioris. amara exque ac dulcia delec-
tabilit[er] edendo. delectabili uiuere s[ibi] uiderent in heremo. quā p[er]
us uiderent in seculo. Eūq[ue] in hoc suspecta aliquēti[us] haberent spūa-
lis pat[er] cotidiana correptionē. q[ui]si carni eor[um] plus quā spūi
desiderent. aliquēdo ad iudiciū ep[iscop]i q[ui] tunc forte aderat. res dēda-
ta ē. Sup[er] q[ui] uir ille potens in u[er]bo. sermonē ad eos aggressus.
ad cū finē p[er]duxit. ut omnē hominē q[ui]cūq[ue] dona d[omi]ni recusa-
uerit p[ro]p[ter] grām d[omi]ni. inimicū esse g[ra]t[ie] d[omi]ni. & spūi scō resistere p[er]
nuntiaret. Adhuc si q[ui]dē hystoria de helyseo p[ro]ph[eta] & suis p[ro]ph[et]is.
cū eo in desertis locis uitā heremiticā ducerent. quom[od]o cū ali-
q[ui]ndo ad horā refectio[n]is uentū esset. amaritudo q[ui]da[m] mor-
tis in olla decoctionis eor[um] inuenta. p[er] uirtutē d[omi]ni & myst[er]iū
p[ro]ph[et]ie p[er] infusionē farina[m] dulcorata ē. olla in q[ui] illa p[ro]ph[et]e-
tica olla u[er]a ē. n[on] in se nisi amaritudinē habens. farina u[er]o
amaritudinē in dulcedinē uertens. q[ui]a d[omi]ni op[er]ans ē in uobis.
Sumite g[itur] securi & cū grāu[er]i actione. q[ui]d cū naturalit[er] m[un]d[us]
ap[er]tū fuerit usib[us] humanis. ad hoc p[er] grām d[omi]ni u[er]is ē usib[us] ap-
tātū. ut utāmini & comedatis. In q[ui] si inobedientes & inerte
duli p[er]manetis. resistitis spūi scō. & g[ra]t[ie] ei ingrat[is] estis. Nec
g[itur] fuit in tēpore illo sub abbate bernardo. & magisterio
ei in clarissima & carissima ualle illa. spūaliū scola studior[um].
huc feruor regularis discipline. omia eo faciente & ordinan-
te. & tabernaculū d[omi]ni in terris edificante. scd[m] exemplar
q[ui]d ei in monte ostensū ē. cū in solitudine cisterciensi cū d[omi]no

in nube habitaret. Et utinā prudētia p̄me et dūlationē
cū hominib⁹ postquā didicit aliquē et cōsuevit homo cū
hominib⁹ esse. et intelligere sup̄ egnū et paup̄e. opati
endo infirmi ^{ut. u.} tantū hominū. utinā se circa semetip
sūm talē cari ^{et fan} buisset. quē curā cecōs. tā benignū.
tam discretū. tā sollicitū. S; cōtinuē cū ab annuē illi obedi
entē uinculo solut⁹ et sui iuris effect⁹ ē. uelut arē distent⁹
ad pristinū rigore. et sic torrens decēt. et dimissus ad
poris cursus cōsuetudinē reuēsit ē. q̄i repētens a semetipō
penas diuicile illi q̄et. et dāpna laboris indēmissi. Vi
derēs hominē inbecillē et adhuc languidiū. conari et aggre
di quēcūq; uellet. min⁹ cōsiderare qd poss; sollicitū p om
nib⁹. circa se ipsū negligentē. omnib⁹ in aliis omnib⁹ obe
dientissimū. S; de se ipso uix aliq̄ndo seu caritati seu po
testati obediētē. Semp̄ enī priora sua nulla repūans. ma
iora mouebat. ad nō parcendū corp̄i. ad studiū sp̄ita
lis robur addendū. corp⁹ suū uariis infirmitatib⁹ p̄ se at
tenuatū. ieiuniis insup̄ et uigiliis sine intermissione atte
rendo. Urabat stans die noctūq; donec deficeret. donec
gēnuā ei infirmata a ieiunio. et pedes ei a labore inflati.
corp⁹ sustinere nō possent. Multo tēpore et quādiu occul
tū esse potuit. cilicio ad carnē usus ē. ubi ū sciri auita cō
tinuū illud abiciens. ad cōmunia se uertit libus ei cū pa
ne lac. uel aqua decoctionis legūminū. uel pulces erant
quales infantib⁹ fieri solent. lēta uel ei infirmitas nō reci
piebat. uel parsymōniē studio ip̄e recusabat. Uino si
q̄ndo utebat. raro et nituis modico. cū magis aquā et in
firmuati suę et appetitui op̄erere testaret. Sic autē affec
tus et cōfect⁹ a cōmuni fratrū labore. seu diuturno seu noc

turno. uir se aliquādo paciebatur excusatum. seu ab occupatio-
nibus & laboribus ministerii sui. Videbant eum & dissolutionem ei
homines medici & mirabantur. tantamque uiam eum in semetipso cau-
sabant inferre naturę. ac si agnus ad atrium alligatus aratrum
cogeretur. Nam cum crebra illa ex corruptione stomachi. pos-
set indigeste eruditatis eruptio. aliis inciperet esse molestior.
maxime autem in choro psallentium. non tam illico collectas fra-
trum deseruit. sed iuxta locum stationis sue percurato ac defosso
in terra receptaculo doloris illi. sic aliquādiu put potuit.
necessitate illa transire. At ubi ne hoc quidem permisit intole-
rantia rei. tunc demum collectas deserere. & seorsum secum ha-
bitare compulsum est. nisi quantum sinit collocactionis gratia. siue discipli-
ne claustralis necessitate. ouentui eum fratrum aliquādo oport-
tebat interesse. hec fuit tristis illa necessitas. quam primo sancta
illa fraternitas. sanctę illi paternitatis iugis consilio carere posse co-
acta est. In quo dolemus quidem & plangimus infirmitatis eius tristitiam
effectum. sed sancti desiderium & spiritualis feruoris affectum ueneramus.
Quāquā nec infirmitatis eius effectus. usque quaque plangendum sit
& dolendum. Quam enim si uoluit sapientia dei per infirmam potius ho-
minis illi tot tantamque confundere fortia mundi huius. Quam ali-
quādo per quibet infirmitate eius remansit infectum. quod per eum secundum
datam gratiam fieri oportere. Quis enim nostra etatem & quantumuis ro-
busti corporis. & accuratę ualitudinis. tanta aliquādo fecit
quanta iste fecit. & factus moribundus & languidus. ad honorem dei.
& sanctę ecclesię utilitatem. Quantum preterea numerum hominum uerbo
& exemplo traxit de seculo. non solum ad dissolutionem. sed ad perfectionem.
Quantas ex eis per totum christianum orbem constituit domus seu ciui-
tates refugium. ut quęcumque peccauerint ad mortem. & eterne mor-
tis rei adiudicati fuerint. remanescant & iurant ad dominum.

& confugiant ad eas & saluentur in eis. [¶] Quae seismata non sedauit.
quas non confudit hereses. quae pacem inter dissidentes ecclesias & populos
non restituit. Et haec quidem omnia sunt. litterarum quae bona innumeris
hominibus singulatis praestant. per causam. per personam. per locum. per tempus. quod
enumeret. Porro si in multis in eo reprehendit se in seruis. tunc
certe apud plures multos excessus iste reuerentiam suam. quae quicquid signi
ficat agunt. multum reuerentiam in seruo dei reprehendere nimium. istam
nimietatem. Habet & facit apud homines excusationem. cum uix au
deat quicquam cum addepnare quod deus iustificat. ita multa & ita sub
limia cum eo. & per eum operando. felix cui solus reputatur ad culpam.
quod ceteri presumere solent ad gloriam. fuerit autem bono iuueni
suspecta iuuentur sua. beatus quippe qui semper est pauidus. fuerit ei
studium tantam uirtutum plenitudinem. quam habebat ex gratia aliquid
etiam laboris sui. scientia cumulare. Sed & uita ei quae omnibus
proponere imitanda. frugalis continentiae exemplo carere
non debuit. In quo seruus dei & si nimietate forsitan excessit.
prius certe multum non de nimietate. sed de seruire excessum reliquit.
Quid autem cum in hoc nitimur excusare. in quo ipse qui ueritatem omnia
opera sua non confudit. usque hodie se accusare. Sacri regis angu
ens semetipsum. quod seruatum dei & fratri abstulit corpus suum.
dum in disceptatione seruire inbecille illud reddiderit ac penitus
inutile. Sed qualuit de infirmitate. & infirmus fortior &
potens fieri. Uir namque diuine uirtutis in infirmitate ei
refulgens. ex tunc & usque hodie dignior est quando apud
homines ei efficit reuerentiam. & in reuerentia auctoritatem.
& in auctoritate obedientiam. Iam tamen ad opus & uirtutem
predicationis diuinitus aptabatur. ad quod sic super dictum est. ex u
tero matris suae cum testimonio diuina reuelationis olim fuerat
signatus. Nec tunc tantummodo. sed omni tempore uersionis. &

subiecti onis & p[re]lationis sue ipso ordinante q[ui] & agente
 i[n] g[ra]uo ordine ad hoc instituebat[ur]. & ignorans q[uo]d de
 se fieret. n[on] solum monastico. s[ed] & om[ni] eccl[esi]astico ordini
 in hoc p[ar]te parabat[ur]. Et p[ri]mu[m] quide[m] circa resuscitandu[m] in
 monasti co ordine. antiquu[m] religionis feruore. p[ri]mici
 as iuuentutis sue dediuit. exemplo & uerbo in uentu
 fratriu[m]. int[er] septa monasterii ad hoc om[ni] studio uacans.
 Postmodu[m] aut[em] cu[m] ad aliu[m] uite & uisionis ordinem infir
 mitate corporis cogeret[ur]. & sic dictu[m] e[st] necessitas infirmi
 tatis. & ordo necessitatis. a comuni cu[m] uisione ouent[ur]
 plus solito sequestraret[ur]. hec p[ri]ma cepit esse occasio. ut q[ui]
 hoib[us] de se[cl]o exposit[ur]. quoz ia[m] ad eu[m] multitudo magna co
 fluebat. ipse etia[m] p[re]sentia sua uerbi eis. ac liberali comoda[s]
 uertu[m] uite p[re]dicaret. h[uius] & longi aliquando a monasterio
 p[er] causis eccl[esi]e omniu[m] obedientia traheret[ur]. & q[ui]cu[m]q[ue] ue
 niret undecunq[ue] locutur[ur]. de d[omi]no filere n[on] poss[et]. & agere q[ui]
 dei s[er]u[us] n[on] cessaret. sic in breui apud hoies innotuit. ut eccl[esi]a
 dei ta[m] utili m[em]bro. in corpore suo repto. uti ad q[ui]cu[m]q[ue] opor
 tebat n[on] dissimularet. s[ed] & licet a p[ri]mo flore meun[ti]s
 etatis. fructib[us] s[an]c[t]is semp[er] habundauerit. ab hoc tamen
 t[em]pore copiosi[us] ei addita e[st]. sic ap[osto]lus dicit. manifestatio s[er]u[us]
 ad utilitate[m]. sermo scilicet fructu[us] sapientie & scientie.
 cu[m] g[ra]tia p[ro]phetie. op[er]ationes uirtutu[m]. & diu[er]sar[um] op[er]ulati
 ones san[ct]itatu[m]. Quoz quedam que certa narratione didici.
 q[ui] fide a fidelib[us] in uiris assignata s[un]t. eade[m] & ip[s]e legentib[us] re
Pri. mo. tempore aduent[us] ei[us] ad clara ualle. **Signo.**
 origu[us] ioh[ann]is b[er]t[oli] quenda[m] nobile[m] uiru[m] de castello p[ri]
 mo cui firmitas nom[in]is e[st] egrotare. h[uius] inq[ui]escente sub
 to egrotudine obmutesceret. & ia[m] mori incipientis. sine

in amico hinc abiit. cepunt om̃s hoc magis do-
fligi. tã ipsi egri fili. alii ioh̃berti quã p̃p̃inqui
amici. om̃isq; familia. qđ sine cōfessione pec-
catorum sacre p̃ceptione moreretur uir ho-
sclm̃. & magnifice honorat. erat aut̃ cognat' uiri d̃i sedm̃
carnē. lūq; ad eū nunci' eueit' issi. rediens a monasterio
triū fontiu. qđ in parrochia cathalaunensi p̃mū om̃iū
ipse fundauit. diuertit ad eccl̃am q̃ndā. & p̃ eodē infir-
mo op̃tulit hostiā salutarē. eadē aut̃ hora in se rediens
homo locut' ē. & peccata sua cū lacrimis faciebat. h̃u
diligent' p̃batū ē. ubi sc̃s uir sacrificiū cōsumauit. ille q;
obmutuit sic pri'. cū aut̃ desiderat' seruus & p̃i adesset.
cū berhardo fr̃e suo. & auunculo baudrico. ab amicis
ipsi obnixte rogabat. ut p̃ eo oraret. cōpassus aut̃ tanto do-
lori. & cōfortat' inclino & in bonitate & potentia uirtutū
ei'. sc̃o sibi sp̃y reuelante sciens cur hoc sibi accidiss; cū
om̃i fiducia eis respondit. Scitis q̃nta mala fecerit homo
iste. q̃nta abstulerit. Reddat ablata. & cōsuetudines pra-
uas abneget sup̃ paupes usurpata. tã ipse quã fili. & fa-
milia ei'. & xp̃iano more moriet'. Obstupuerunt om̃s ad tan-
te fidei p̃missionē. eo qđ ignota hominib; adhuc erat gr̃a
diuinit' collata uiro d̃i. Maxime ū turbati & t̃r̃r̃ti s̃ q; cū
eo uenerant. frat' ei' & auunculus. Quid plura. factū ē qđ
p̃cepit. & cōtinuo secutū ē qđ p̃misit. etiā. Solutū ē uinculū
lingue ei'. cōfessus ē cū gemitu & lacrimis peccata sua. cū
magna deuotione deosculans manū ei'. accepto uaticō cō-
munione sacre. rursū pactis om̃ib; que facere eū oport-
ebat. sequenti nocte in spe miseric̃ie d̃i cōspirauit.

Reregrebat' etiā aliquādo a priatis. & obuiā habuit

lore af-
ceteri &
ceteri. &
nesci scdm̃

maiorē par
gēdū lēra
e p̃cedit
p̃terū dē
d̃m̃ & m
illa infanti
m̃tē suā
E
sūp̃ in
re carnatū
& non ad
d̃m̃ m̃m̃
sūp̃ h̃arū
stimulō
cep̃le d̃i
bus exag
bene gē
fuerit in
nas imp
ueniabil
sanguin
comel
germa
nauitō
tulla oco
multa si
& p̃ar
molat
ip̃i q̃

mulierē paruulū filiū in brachiis deportantē: quē de lon-
ge detulerat ad eū. ab utero matris habentē manū aridā.
& brachiū totū. Motus autē lacrimis matris & p̄tib⁹ iussit
puerū deponi. factaq; orōne. continuo signans puerū. & bra-
chiū & manū ei⁹ dixit mulieri ut uocaret filiū suū. Vocauit
illa infantē & ille accurrat. & utroq; brachio amplexat⁹
matrē suā. sanus factus est ex illa hora.

Erat autē hui⁹ beati uiri fr̄s. & filiū sp̄itales. inuantes
sup̄ his quē uidebant & audiebant de eo. Hec tamē mo-
re carnaliū inglam eleuabant humanā. s; iuuenili ei⁹ etati.
& nouē adhuc cōsationi. sp̄uali sollicitudine metuebant.
In q̄ nimirū zelo Baldric⁹ auunculus ei⁹. & Swido p̄mo ge-
sit⁹ fratrū cetos ante ibant. ut ipsos tāquā geminō qsdā
stimulos carnis sug. ne gr̄arū magnitudo eū extolleret. ac-
cepisse diuinit⁹ uideret. Neq; enī parrebant ūbis duriori-
bus exagitantēs tēnerā uerecundā ei⁹. calūpniantēs etiā
bene gesta. signa omīa adnichilantes. & hominē man-
fuetissimū. nichilq; contradicentē. frequent⁹ usq; ad laci-
mas imppetr̄is & obp̄bris affligentes. Narrare solet
ueniabilis epe lingonensis Botefrid⁹. scī uiri & p̄p̄inquis
sanguine. & cōsatione soci⁹. & ex tunc p̄ omīa indiuidus
comes. p̄mo miraculo qd p̄ manū ei⁹ fieri uidit. p̄dictū
germanū ei⁹ affuisse Swidonē. frat̄ enī eis transit⁹ p̄ estrū
nauton̄is. in t̄ritorio senonū. & iuuenis qdā cui pedē fis-
tula occupauerat. p̄dicti pat̄s tactū & benedictionē. eū
multa supplicatione petebat. Signat⁹ autē statū dualuit.
& p̄ paucissimos dies regressi p̄ idem oppidū. sanū eū &
incolumē inuenerūt. lacerū sepe dict⁹ beati uiri frat̄. ne
ipso qdē op̄esci poterat miraculo. q̄ min⁹ increparet eū

et presumptionis argueret quod acquireret tangere hominē.

Et tanta siquidē caritate pro sollicitus erat.
Ireca Idem tempus accidit. ut auunculus eius baldricus. qui
et ipse zelo simili et mansuetudine sic percharimus duris in
crepationibus obruebat. gravissimis febribus laboraret. Denique
inquieto morbo. ipsa doloris magnitudine superabat. abba
te humili obsecratione appellat. ut sui miseretur. et opem sibi
offerat. quā ceteris consuevit. At ille cuius super est mel dulcis. primum
leniter breviterque commemorans crebras super humo di oburgationes.
et imponens ei. ne forte hec diceret temptans eum. pressis
tenti tamen manum imponit. et febre abscedere iubet. Hec
modum. ad unguem ei relinquit eum febris. et primum in semetipso. quod
in aliis arguebat. sic is quodē baldricus. cum in clara valle
aliquando totum iam pegeret annos. feruens spiritu. et totum boni emu
lator. ex hac luce migavit. Qui ante fere unam horam mor
tis turbatur ad mortuum. et toto corpore tremulante motus in
fremuit. sed ad pristinam statim serenitatem reversus. uultu
deinceps placidissimo exspiravit. Voluit autem dominus sol
licitum abbatis animum. huius rei cognitione fraudari. Si quidē
per aliquod dies. idem baldricus apparens ei in uisu noctis.
cum omnia erga se pressa esse sciscitanti responderet. et in
magna se se gratularetur felicitate locatum. denique interrogat
est. quidnam sibi uoluerit tam acerba illa in morte tamque re
pentina commotio. Dicebat autem quod ea hora duo spiritus nequam.
uelut in puteum horrendę profunditatis eum precipitare paras
sent. unde territus ita contremuit. sed beato petro acceleran
te erectus. nichil sensit deinceps lesionis. Longum esset cum
eius narrare. que super his quod ex hac uita discesserant. et eorum
felicitate. seu etiam necessitate. diuina ei gratia reuelare ab

22
ipsis micis osuevit. Unū tamē dixerūt qđ ob fratrū amoniti
onē aliqñens etiā ipse amemorat. Pater qđā bonę inten
tionis. s; durioris erga cetos frēs dispensationis. & mīis opatiens
quā deberet. in monasterio defunctus ē. Post paucos autē dies
uero dī apparuit. uultu lugubri. habitu miserabili. signifi
cans nī ad uotū ē cuncta succedere. Interrogat autē qđ sibi esset.
q̄tuor lacertis se se traditū querebat. Ad qđ uerbu continuo
impulsus ē. & q̄si p̄cipitantē expulsus a facie uiri dī. Qui grauius
ingemiscens. p̄tergū ei clamauit. Recipio inq̄t ē innoie dñi.
ut q̄liter itcū agat p̄ paucos dies in iterū innotescas. Et cūs
ad orōnē p̄eo. & oblationē hostię salutaris. aliq̄s etiā fratrū
quoz ampliorē nouat scitātē. eidē similiter subuenire mone
bat. Hec ū desinit donec p̄ aliqđ dies sic p̄cepat. p̄ aliā re

Velationē cognita ei liberatione meruit solaks.
118. Reuerentissimi Humbertus ignia. censis. postea cenō
biū edificator & primus pat̄. in clauualle tā acrit̄ morbo epi
lemisic laborabat. ut sepi corruens una die demū cērebro
turbato. etiā uir multoz manib; fratrū colligat̄ in lectulo re
neret̄. Adueniens autē uenabilis abbas. & sic inueniens uirū
quē p̄ sua scit̄ate speciali uenabat̄ affectu. repletus ē zelo & ait.
Quid facim; tam orem; At autē ingressus oratorū genua fle
xit. p̄dixit uir inē manū tenentū obdormiuit. Qui sequenti
die dñica de manu ei sacramēta suscipiens. p̄fectā adeptus ē

Lospitatē. ut nichil tale umq; deinceps pateret.
119. Hoc temp; in regno gallię. & finitimis regionib;
fames inualuit. seruoꝝ autē suoꝝ hōi rea. dñi benedictio cu
mulauit. Siquidē usq; ad annū illū. nusquā eis labori sui
annona suffecerat. S; & tunc quoq; p̄ messēm collectā. dili
genter omnib; supputatis. uix usq; ad pascha ē eā posse

sufficere estimabant. Cum autē cinere uellent sumptū nō in-
uenerūt. qđ longe cārī solito uenderūt. Itaq; ab tēpore qđ tra-
gesimali. paup̄ū ad eos maxima multitudo cōfluxerat.
Quib; erogantes fidebat qđ habebant. dño benedicente. ex
modica illa annona. ipi parit̄ & q̄ sup̄ ueniebant paup̄es.

Usq; ad messē alacriter sustentabant. **Y**K. **Y**M. Paup̄em nō longe a monasterio habitantē. uaxe
adultera maleficiis cruciabat. Sicut enī ei in ira & furore
fuerat ominata. egerat p̄ malignas incantationes. ut mi-
ser homo cōsumptis carnib; nō poss; mori. nec uiuere p̄mo-
teret. Sēp̄ deniq; & uocis usum. & sensū omnē corp̄is
amittebat. utriq; redibat. nō ad uitā. s; ad mortē pluri-
mā erudit̄ reuocat. Adducit̄ homo tandē ad uirū dī
in monasterio demorantē. & ei tragedia miserabilis expli-
cat. Qui uehēmter indignans antiq; hostis maliciā. tan-
tum s̄ in xp̄ianū usurpasse. uocans duos fr̄ib;. ante sc̄m
altare hominē deportari. ubiq; sup̄posito capiti ei uas cu-
lo eucharistia continente. in ipsi sacramti uirtute. a lesione
xp̄iani. subitō dēmonē phiberi. factū ē ut p̄cepit. & miserū
hominē p̄tantos cruciat. fides p̄fecta. p̄fecte reddidit sanitati.

Frater **R**ubert' eidē sc̄i uiri monach;. & sedm carnē
ppinquus. in adolescentia sua q̄runda p̄suasione decept;. **E**-
clumaciū sese trulerat. Venabilis autē pat̄ p̄tea quā aliquādv
dissimulauit. eundē fr̄em p̄ eplm statuit reuocare. Quo
dictante. uenabilis **G**uilelm' riuallis p̄tea monasteriū pri-
m' abbas. in membrana scribens. eandē excipiebat epistolam.
Trant autē ambo parit̄ sub dño sedentes. Ad dictandū q̄ppe.
secreta septa monasteriū aggressi fuerant. Subito autē inopi-
nat' ymber erupit. & is q̄ scribebat. sic ipso referente didici-

mus. cartam reponere uoluit. Ad quē pat' scs. op' inq't dei ē.
scribere ne timeas. Scripsit g' eplām in medio ymbre. sine ym-
bre. lūi undiq' plueret. cartā expositā uirt' opuit caritatis. & g'
dicebat eplām. scēdula quoq' parit' seruabat. Et hec q'dē eplā.
ob tā g'nde miraculū in codice eplāz ei. affib' n' inmerito p'ma ē
beate sollemnitas quedā p'cipua. & fiat

Ordinata.

Aliq's quē p'sereta culpa ab altaris sacri munione sus-
penderat. notari tamen & ruborē n' sustinens. ad manū ei
cū ceteris nūmū p'sūptuos accessit. Intruit aut' eū. quō causa
latens erat. repellere hominē noluit. s; intimo corde orabat
deū. ut de tanta p'sūptione mēi aliqd ordinaret. Itaq;
sumens homo eucharistiā. n' potat ad interiora traicere.
& diu multūq; conat' eū nullōm p'ualeret. anxi & treme-
bund' clausam in ore seruabat. Expleta deniq; hora orōnis
facta. patre scīm traxit in partē. eū pedib' aduoluit. cū mul-
tis lacrimis ei q'd paciebat apuit. & ap'to ore ipsā qq; eucha-
ristiā ostendebat. Inceperans aut' eū scitēntē absoluit. & ex
cō sine difficultate recepit diuina sacramēta. In minimis etiā
reb' magna p' eū nouū rigisse. Venerat aliq'ndo fusiua
eū. quē ē abbatia una de p'mis quā ipse edificauit. in landu-
nensi territorio sita. lūq; ibidē oratorū dedicatio pararet'.
ita illud occupauerat muscarū incredibilis multitudo. ut
earū sonit' unq'q; discursus. grauē nimis mteuntib' mo-
lestiā generaret. Nullo igit' occurrēt remedio. dixit scs.
laxōmunico eas. Hanc aut' omīs parit' mortuas inueniēt.
lūq; paucitū omne opussent. palis eicientes eas. ita demū
basilicā mundauerūt. Hoc aut' tā notū & tā celebre fuit. ut int'
ueinos qq; quoz ad dedicationē magna multitudo uenit.
muscarū fusiua censiū maledictio in parabolā uertēt;

Is eo quoque monasterio cui car^o loc^o nomⁱ ē. puerū quendā qui
incessant^r flebat. & eulabat. uir sc̄s osculo sanauit. lū enī p
multos dies sine inēmissione plorans. nullā pcepit solationē.
qd̄ genⁱ morbi medici nō ignorant. miserabil^{it} deficiens tabe
sebat. Quē alloquens pat^r sc̄s. monebat ut suoy ofessione facer
delictoy. facta aut^m ofessione. subito uultū seruians. petiit a
beato patre osculū s̄ dari. acceptoq; osculo ex ore sc̄i. in omni
p^rti pace q̄uit. & lacm^z fonte siccat^o. l^ec^t & incolūmⁱ s̄ ē

Exegit aliquando abbat^e p^rfr̄s Ingress^o ad p^rp^ria.
aliq^s ad laborē. filiū claudū pat^r optulit. supplicans ut
ei manū imponere dignaret^r. Intumuerant enī mirū in
modū gēnu^a ei⁹. lacusabat aut^m uir dī. thicēns nō esse se ill^o
mēritū. aq̄ talia deberent beneficia postularⁱ. claudis red
dere gressū. aplice esse nō suę uirtutis. Uic^o tam pat^rs in
stantia. signauit puerū ac dimisit. Qui ex ea hora dualuit.

Per int^r paucos dies omī timore deposito. ab eodē rēu^o pat^r
cū multa gēnū actione reducit. incolūmⁱ oblat^o utro dī.

Quērtit Aliquādo nobiliū chor^o militū clarauallē.
ut uideret abbatē. P^rp^r aut^m erat sac^rū q̄thagesimale
temp^o. & illi om̄s ferē iuuenes dedita mulierē sc̄lari. circui
bant querentes execrābiles illas mundanias. q̄s uulgo tor
nētas uocant. lepit itaq; ab eis p̄tere paucos illos q̄ ante
q̄thagesimā superant dies. ne armis interⁱ uerent. Q^u
obstinato animo ei⁹ acq̄scere mōnitas renuocantib⁹. ofi
do ait in dño. q̄a ipse m̄ dabit indūcias q̄s negat^o. Et ac
cer s̄cō fr̄e. iuber eis ceruissā p^rp^rari. benedicens eā & di
cens. ut porcionē biberent animarū. biber^o ḡ parit^o.
qd̄a tam inuita p̄ amore sc̄i. metuantes eū quē p̄tra s̄ ex
perta. diuine uirtutis effectū. ut enī egressi s̄ monasteriū

24
fores. "mutuus se cepunt inflamare sermonib." q̄a cor eorū erat
ardens in eis. Inspirante ḡ dō. & corrente uelocit̄ uerbo c̄. eā
dem hora reuersi. & uersi a uicis suis. sp̄itali militie dextrās
dederūt. Quorū q̄dā adhuc militant dō. q̄dā aut̄ cū eorū regnant

Quo. aut̄ mirū q̄d deuotū hunc Year nū uinculis absolutū.
homine colit obsequiis maiore etas. "meū deuotione
diuina uirt̄ ipsā q̄q. infantiā exētat. exptem^{adhuc} rationis. & de
uotionis ignarā. Horum multi illustre iuuenē walkerū. de
monte mirabili. cui p̄trius fert̄ walkerus int̄ eos q̄s p̄dicari
militres. sacra in claualle militiā esse p̄fessus. Hunc ḡ walkerū
iuniorē cū adhuc infantulus esset. & needū ab ortu suo m̄sem
teritū expleuiss̄. mat̄ sua benedicendū obtulit uiro dī. gra
tulabunda & exultans. q̄d in domo sua hospite mereret ha
bere tā sc̄m. lūq. uir dī sic semp. & in om̄i loco facere osueue
rat. de salute & edificatione animarū. ad circūpositos loqr̄t̄.
p̄dicti mat̄ infantis tenens eū in gremio. sedebat sec̄ pedes
ipsi. Accidit aut̄ ut int̄ loquendū aliq̄ndo manū p̄tende
ret. & app̄hendere eā conaret̄ infantulus. Aduertit tandē
conat̄ paruuli. cū sepi id feciss̄. & mirantib̄ uniūsis. dat̄
ei facultas. ut manū possit app̄hendere quā optauerat.

Tum ū mira admodū reuerentia. alterā manū suā subpo
nens. altera tenens eā detulit ad os suū. & osculat̄ eā. Neq.
id semel tantū. s̄ totiens faciebat q̄ciens beatā manū tenē
s̄ f̄. orabat̄ aliq̄ndo homo dī. & uelut rī pmis̄ ē.
uulus q̄dā flēgmat̄. incessant̄ ab ei ore fluebat. Unde ex
hausto corpore usq. quaq. deficient̄ paulōmin̄ ad extre
ma puenit. bonuener̄ itaq. fili & amici ei. uelut ad exē
as tanti patris. & ego ipse int̄ ceteros affui. q̄d me quoq. ei
dignatio in amicorū numero reputaret. lūq. extremū iā

trahere signum uideret. in excessu mentis sue. ante tribunal
domini sibi uisus est presentari. Affuit autem et sathan ex aduerso.
in pectus cum accusationibus pulsans. Vbi uero ille omnia fuerat per-
fecit. et uero dei per sua parte fuit dicendum. nichil terrore
aut turbat. ait. fateor non sum digni ego. nec propriis possum me-
ritis regni optinere celorum. ceterum duplici iure illud opti-
nens. dominus meis hereditate patris scilicet et merito passionis.
altero ipse meretur. alterum in donat. ex cuius dono iure illud in-
ueniendum si confundor. In hoc uerbo confusus inimicus. uenit il-
le solutus. et homo dei in se reuersus est. Rursus autem uelut in litto-
re quiescit posuit. uidebat sibi nauem que se transueheret expecta-
re. cumque applicuisset nauis ad litus festinabat ingredi. et illa
cedens impingebat in aquam. usque tertio ita faciens. tandem reluc-
to eo nauis ibat et non reuertebat. Intellexit autem presens. necdum
tempus sue migrationis adesse. Adhuc tamen crescebat dolor.
eo utique magis molesto. quam minus iam cum spes imminens erat
solabat. Contigit autem ad uesperascente iam die. ut ceteris iam
fratribus iuxta consuetudinem accedentibus ad lectionem collationem.
solus abbas cum duobus fratribus assistentibus. remaneret in
diuersorio in quo iacebat. cumque uehementer affligeretur. et super
uires dolor exeresceret. aduocans alterum et duobus. iubet eum
oratum ire. Excusante denique et dicente. non sum ego talis orator.
obediens auctoritate opellit. Iterum est et oratum ad altaria. quod
in eadem basilica erant tria. Primum in honore beati dei genitoris.
duo curu posita. in honore beati Laurentii martiris. et sancti Be-
nedicti abbatis. Eadem igitur hora affuit uero dei predicta beata
uirgo. duobus illis stipata ministris. beato scilicet Laurentio.
et beato Benedicto. Adierant autem in ea serenitate et suau-
tate que eos decebat. et tam manifeste. ut ex ipso introitu cel-

Stile

personas quoque discerneret singulorum. Imponentesque ei manus. & loca doloris ad tactu piissimo lenientes. omne primum egritudine depulerunt. Siccat' ē enim ilico flegmaticus

Cros. Aut & ego egrui. Aliquando in domo nostra. & iam nimium me fatigasset & attrivisset in longum nimium se pretendens egritudo. audiens hoc misit ad me fratrem suum. virum bonę memorię Berhardum. mandans me venire ad claravallē. spondens me ibi cito aut curandum. aut moriturum. Ego ū quasi diuinit' accepta uel oblata facultate. seu apud eum moriendi. seu aliquādiu eum co uiuendi. quorum quid tunc malum erim ignoro. pfect' statim fui illuc. quāuis eum nimio labore ac dolore. Boni factum ē mihi quod promissum fuerat. & factor sicut uolu. Reddita quippe mihi sanitas ē a magna & periculosa infirmitate. sed sensim & paulatim uires corporis redierunt. Iam enim bone quid mihi boni stulit infirmitas illa. ferre ille. uacatio illa ex parte ad quod uolebam. Nam & coopabatur necessitati meę. toto illo tempore infirmitatis meę apud eum. infirmitas ei qua & ipse tunc temporis detinebatur. Infirmi quā ambo. tota die de spirituali physica anime oferebam. de medicamentis uirtutum. cōt' languores uiciorum. Itaque tunc disserui. ut mihi de canticis canticorum. quātū temp' illud infirmitatis meę per amicum misit. moralit' tantum. inmissis altioribus mysteriis scripture illi. quia sic uoleba. & sic petierā ab eo. Singulisque diebus quęcumque super hoc audieba. ne mihi effugeret scripto allegaba. in quantum mihi deus donabat. & memoria me uiuabat. In quo cum benigne & sine inuidia exponeret mihi. & communicaret sententias intelligentię. &

sensus experientie sue. & multa docere niteretur inceptūq; nō
nisi capiendo discunt. & si intelligere nō poterāt adhuc
quē apponebant m̄. plus tam solito intelligere me faci-
ebat. qd ad ea intelligenda de esset m̄. S; de his hucusq; di-
xisse sufficiat. Cum autē instante dñica q̄ septuagesima
denominat. uesp̄e ipsa sabbati dñicā ip̄am p̄cedentis. lū
tantū ualuisse & ualere. ut de lecto p̄ me surgeret. & in-
trare possem & exire. cepi disponere de reditu nr̄o ad
nr̄os. Qd ipse auditū omnino phibuit. & usq; ad dñicā
quingagesimę. omnē m̄ spem redit & conatū int̄dictū
leuicū facit. cū qd p̄cipiebat. & uoluntas nō abnuēret.
& infirmitas r̄q̄rere uideret. lū autē ult̄ dñicā illā septu-
agesimę. a carnib; quib; usq; ad diem illā ipso p̄cipiente.
& necessitate infirmitatis cogente uescēbar. uellem absti-
nere. & hoc ipsū phibuit. Sup̄ quo cū nec phibentū acq̄s-
cerem. nec rogantē audire. nec obedire p̄cipiente. sic uesp̄e
illa sabbati ab inuicē discessim. ille tacit̄ ad opletorū.
ego ad lectū. Et ecce infirmitatis meę rabies rediuitua q̄si
resumptis omnib; uirib; pristinis. cū tanta me uehementia
& ferocitate inuadens corripuit. tantaq; me maligni-
tate tota nocte illa deuastando cruciāuit. sup̄ uir̄s. sup̄
uirtutē. ut de n̄ uita desp̄ans. uir saltem usq; ad diē
ut uel semel adhuc loqueretur uiro dī. eraderē me
uicturū. lūq; in dolore illo totā noctē duxissem. sūmo
mane acer sit̄ ille aduenit. nō tam asserens quē solbat
uultū opacientis. q̄ q̄si arguentis. Subridens tamē. qd
inquit hodie comedētis. Igo ū q̄ iam ipso tacente. hester-
nā inobedientiā certissime int̄pretabar causam esse illi
nocturnę afflictionis meę. q̄equid in quā precipietis.

20
Quiescite q̄ ait: n̄ moriemini modo. Et abiit. Et q̄d dicam.
Confestim & omnis dolor abiit: nisi q̄d fatigat nocturno
illo dolore meo. tota ipsa die uix delecto surgere ualui. Et
enī aut qualis fuit ille dolor: Non recolo simile me ali-
q̄ndo fuisse p̄fessum. In crastino autē san̄ factus sum: & ui-
res recepi: & paucis interpositis dieb. eū benedictio & oratio
& gr̄a bona. boni hospitii mei: ad p̄pria reuersus fui.

Ceterū dilectō dō & hominib. Bernard. in illa ualle sua.
& uicinis ciuitatib. & regionib. quas aliquēiens cū in-
uiseret domesticę currencie cogebat. tantis florēbat uirtu-
tib. & miraculis. cepit etiā seu omniū ecclē necessitatib.
seu caritate fratru. seu obedientia maiōr. ad remotas p̄-
trahi regiones. pacē desp̄atas int̄ dissidentes ecclās & p̄nci-
pes seculi reformare: causas humano sensui & consilio in-
terminabiles. auxilio dī pacifice terminare: & uirtute
p̄ci fidei quā spū huius mundi. de multis huiusmodi in-
possibilib. possibilia faciendo. q̄si monte transferen-
do. in oculis omniū mirabilis & uenerabilis magis ac
magis apparere. Maxime ū in eo intantū cūtesceret cepit
uirt. p̄dicationis. ut dura etiā corda auditoꝝ sepe ad cō-
uersionē emolliret: uix aliquēdo domū uacans rediret.
Postmodū ū felicit. p̄ficiente & usu sermonis. & exemplo
conuersationis. recte uerbi dei in manu piscatoris dī. tā
copiosas pisciū rationabiliū multitudines cepit cō-
cludere. ut de singulis ei captiuis. nauicula domi illi
impleri posse uideret. Unde factū ē. ut in breui maio-
ri miraculo. p̄ omib. q̄ in hac uita gessit miraculis. p̄
unū hominē lāguā dū & semineccn. tantūmodo loq̄
ualentē. obscura usq; ad illud temp. illa uallis & rē.

& nomine clara uallis efficeret. diuine cuiusdā claritatis lu-
men quasi de summo quodā apice uirtutū diffundens
in deuota terrarū. & ex tunc apud uallem illā. quę pri-
dicebat uallis absinthialis & amara. cepunt montes stil-
lare dulcedinē. Quę uacua fuerat & sterilis ab omni bo-
no. cepit habundare spuali frumto. de rore celi &
benedictione dī intantū pinguescere omnia deserta ei.
& multiplicata gente magnificare leticiā. ut impletū in
ea uideat qd olim p pphētā dictū ē ad ciuitatē hierlīm.
Adhuc inqt dicent in aurib' tuis. filii sterilitatis tuę. An-
gustus ē loc' fac longū. ut habitem. Et dices in corde tuo.
Quis genuit in istos. Ego sterilis & n̄ parturiens. & istos
qs enutruunt. Iam enī de locis angustiorib' uallis illi. do-
mus claustralī habitationis. n̄ sine diuinis quibdā reue-
lationib' translate in locū planiorē & spaciosum. mag-
nificatē ibi & amplificatē s. & adhuc multitudini in-
habitantū. i. ipse loc' angustus ē. Iam dom' ordinis illi
fuit dom' ipsi. citra & ult' alpes & m̄tia deserta plu-
rima impleuerūt. & adhuc s & cotidie offluunt quib'
locus querendus ē. Et peccant undiq; fr̄s & mittunt.
cū beatos se estimant reges gentiū. & p̄sules ecclesiarū.
ciuitates & regiones quęcūq; de domo illa & disciplina
uiri dei. ouib' nū aliqd se gaudent adipisci. Qd dico.
Ultra homines usq; ad barbaras nationes. in quib' natu-
ralis sc̄ritas naturā quodā m̄ cēuit humanā. religio hec
p̄fecta ē. ubi p̄cām bestię filius hoīes fiunt. & cū hominib'
assuetē succari. discunt cantare dño canticiū nouū. Qua-
p̄pter piscator dī p̄cipiente dño. n̄ cessat laxare rēta in captiua.
& aliis abeuntib'. aliis succedentib'. in locū eoz. numquā

minuit
runt & co
sis. remon
arū n̄ nul
aguntam
trigū al
tare. loo
redit. &
suos qs a
sollicitu
na reuer
filioz su
gumis
circa al
dum. &
eoz. m̄
tionū
tib'. p̄
nūquā
accessi
tes. &
U
chus
lūg.
reg
dei.
cult
cor

minuit scē illi aggregationis plenitudo. Hoc usq; nunc ege-
runt & cotidie agunt: myrifice & captare: cathalaunen-
sis. remensis. parisiensis. maguntina. leodicensis. & ali-
arū n̄ nullarū ciuitatū. flāndrie quoq; germanie. italie.
aquitanie. & aliarū regionū. quascūq; quacūq; necessitate
stigit aliq̄ndo. seu adhuc usq; hodie stigit uirū di uisi-
tare. loopante siquidē grā s̄c̄e sc̄i. quocūq; uadit plen-
redit. & sua cū plenitudo ubiq; comitat. Hec dimittit
suos q̄s ase transmittit: h̄ ubicūq; ē. & ipse paterna semp
solicitudo cū eis ē. Et sicut ad locū unde exeunt flumi-
na reuertunt. sic ad ipsum cotidie seu leta. seu tristia
filioꝝ suoꝝ. Sepe etiā sine omni relatione carnis & san-
guinis paternę & sollicitudini diuinit̄ immotescit. qd
circa aliq̄s eoꝝ longe a se distantes agat. si qd eis pruden-
dum. si qd in eis emendandū sit. temptationes & excess-
eoꝝ. infirmitates & obit. & quarūlibet seclariū tribula-
tionū incurs. Nam & p̄sentiū fratrū certis necessita-
tib. p̄sentiū circa se fratrū sepe orationē indicat. non
nūquā etiā morientes in aliis locis. ad ipsum p̄uisione
accessisse noscunt. benedictionē ei & licentiā postulan-
tes. immū agente hoc & obedientia missioꝝ. & caritate
Sexeraoꝝ Aliq̄ndo ad eū. & dū loque. **Imitantis.**
rer ei. uidi & audiui qd filio n̄ debeo. Adicit mona-
chus quidā fusimacensis. otinuo ad suos rediturus.
lūq; accepto responso sup his p̄ quib. uenerat. iam ab eo
regrederet. ins p̄v. & uirtute helye reuocans eū p̄pha-
da. & nomine fratris cuidam de domo illa p̄missio. de oc-
cultis quibda me audiente mandauit ei. ut corrigenda
corrigeret. sin aut. iudiciū dñi in p̄ximo sup se expectaret.

Scire facit ille: quis hec ei dixerit requisivit. Vnusq; inq; di-
xerit in tu uade & dic qd ego dico tibi. ne dissimulaueris. ne-
te quoq; inuoluat par pena peccati. Mirabar sup hec. h. miran-
ti in simili causa multo mirabiliora de eo narrata s. Guido
namq; frater ei. maior natu inter fratres suos. cui grauitatis
& ueritatis fuerit uir. omis sciunt qd eu scire potuerunt. Ille
cu simul alieubi essent. & de huiusmodi loquerent. & quere-
nt ab eo. sicut iocunde ad amicos colloquutionis esse solebat. fa-
bulis inq; s que auditis. Cumq; suo more & solito studio. ur-
tutes fraternas depimeret. in tam noller esse molest? que inq;
nescio si dico uobis. h. unu narabo qd & scio & expius sum?
multa ei in oratione reuelari. Deinde narrauit in. quom eu
pmo mellisua illa spualiu apum alucaria. noua de se ex-
amina circūquaq; pferre. nouasq; ex eis domos ordinu sui
edificare cepissent. pteente & agente dno b. willemo epio.
in episcopatu cathalaunensi. eam que tunc fontu dicit. stru-
xerunt. Ad qua cu abbat cu monachis emisissent. domnu
Rogeriu uiru nobilem sedm scdm. h. nobiliore scitate. uiros
qsdam similis forme cu eo. spualis pater filios qd emisit. n
dimisit. h. pater na sollicitudine & pia affectione cu eis erat.
vnde cu die quadā soli simul essent. abbas. & ipse cui hec
relatione didici. & de fratri b. ipsis ad alteru uiru loquerent.
subito alii suspirans. diu aliqd solito de eis corde suo sibi
responderet. uade ait fratri suo ora p eis. & qcqd de eis
ostenderit t. ds. restit ad me. Ipse eni grauisima ualectu-
dine ea hora laborans. in lectulo tenebat. Ad qd ille ue-
hementer expauescens. absit inq; n sum qd hoc modo no
uerim orare. qd hoc meretur impetrare. Pseuerante tam
eo in sententia. itum e & oratu. Orans g p singulo inq; tu

pualit. p in
singulos in or
impetrandi
omni cert
obus in qui
deficit. Et
pnumtiam
Abbas a
Aliquid
em quib
cathalun
titudin
Quid bu
plantation
monach
ad esse ab
alios de t
uallis illa
Ipse u re
tactus
ambus
Solus v
audire
tam m
minit
monu
chil ad
cellam
tat: m

pualunt: p singulis effudit ad deū animā suā. Tantaq; per singulos in orando pfusus ē suauitate sciētie. tantaq; impetrandi fiducia. & omni grā spūalis consolationis. ut in omnib; certa fide exauditi se exultaret. sp̄s ei; exceptis duobus in quib; oratio titubauit. hesitauit deuotio. fiducia defecit. Qd cū retulisset ad eū a quo missus erat. ille statim pnuinciauit de illis duob; qd postea pbauit euentus.

Abas aut Rogeri & aliq; qui cū eo erant. ipsi fuerūt q̄s uir di aliqñdo de cathalaunensi trāxerat ciuitate. de quib; & in quib; etiā tunc simile qd fuerat factū. Cum enī ep̄i grā cathalaunū frequentaret. rediens aliqñdo trāit secū multitudinē copiosā. nobiliū & litteratorū clericorū & laicorū. Quib; adhuc in domo hospitū demorantib; dum nouellas plantationes ecclesiarū irrorāret eloquiis. supuenit portari monachos. nuntians Stephanū de vitreio magistrū eorū adesse. abrenuntiandum scō. & cū eis amorandum. Quis alius de talis uiri aduentu n̄ exultasset ueherimenter. cum uallis illa huiusmodi frumto n̄ multū adhuc habundaret. Ipse u; reuelante sibi sp̄y. scō. insidias spūalis nequicie. tacitus aliquāntulū ingemiscens. erūpit in uocē. auditibus uniuersis. Malignus aut sp̄s. huc eū adduxit. Solus uenit. solus reuertē. Obstupuēte om̄s. qui prius audito ei; aduentu. n̄ se pōterant capē p̄lecticia. Verū tamē ne pusillos adhuc scandalizāret filios. suscepit hominē. de pseuerantia aliisq; uirtutū studiis. studiose amonuit. & sciens & prudens omnia pmittentē & nichil acturū. cū uere deū querentib; & pseueraturis. in cellam nouicioꝝ intromisit. & de omnib; quē p̄dicē. rat. nichil cecidit sup̄ terrā. Vidit idē Stephan; sic offēs ē?

pbandū

cum in cella nouicioꝝ adhuc demoraret̃: maũrulum
quendā puerū ab oratōe se extrahentē. Vbi nouem
ferē mensibꝫ degens. nouissime tam̃ defecit. & ut de eo
p̃dictū fuerat. sicut solus uenit. sic solus recessit. frus
trata ē autē & uer̃sūta mimici. & quē nouicioꝝ parauerat
in ruīnā. de ipsiꝫ p̃oci ruīna illi cōfirmati sũt.

PRIUS quā a cathalauno recederemꝫ. cū aliqñdo pater
sēs inde rediret. frigore & uento tā ipse quā qui
cū eo erant. grauiter laborabant. lumqꝫ p̃cedentibus
multis q̃ tunc forte in comitatu ei erant. nec p̃angus
tia frigoris ad eū adtendentibꝫ. penē solus ipse seque
ratur. Stūgt equū unū de duobꝫ qui cū eo erant in cau
te dimissū euadere & excūtere p̃ planiciem late paten
tem. Quē cū app̃hendere n̄ possent. & intempies aēris
ad hoc n̄ p̃mitteret uacare diuiciꝫ. oremꝫ inqꝫ. flexisqꝫ
genibꝫ in oratione cū fiare q̃ cū eo erat. uix adhuc po
terant diuiciā orationē expleuisse. cū ecce equus ille cū
omni mansuetudine rediens substat ante pedes ipsiꝫ.

ERET a cathalauno ad remen. Cū reddidit ē sc̃sori suo.
sem ciuitatē p̃transiit. Stūgt aliqñdo dissentiē
tibus archiep̃o & pp̃lo remensi. ad ciliandos eos adesse
uitū dei. lumqꝫ in palatio eidem ciuitatis cū ioh̃sleuo
siuēssionis ep̃o cōfessisset. & magna cleri plebisqꝫ frequē
tia repleta domo de pace tractaret. ecce corā omnibꝫ mi
sera mulier filiū suū plenū ut putabat demone ei offe
rens. misēctiam p̃cebat. Siquidē iā ea ipsa die insurgens
in ipsam matrem suā. penē eā occiderat. & mutus effectꝫ.
& cecus. & surdus. ap̃tus oculis n̄ uidebat. & stupentibꝫ in eo
sensibꝫ omnibꝫ. etiā sine intellectu p̃manebat. compassus ū

miserere matri quā maxime sensus doloris illi excruciat. 4
 misero adolescenti blandiens. & pijs manib' caput ei &
 faciem demulcens. alloqui eū cepit. quom̄ etiā in matre
 suā manus mittere p̄sumpsisset sciscitari. Ille ū ad se re-
 uersus. peccatū suū continuo recognouit. & deinceps em-
 dationē repmittens. incolumis restituitur matri sue.

In Monasterio quoq; qd alpense dicitur. inter ceteros q
 curā requirebant infirmos. uenit ad eū mulier que
 caduco morbo laborabat. Nec in ipsa hora eū staret corā
 eo. a repentiño impetu mali illi corruit. S; apphensa
 manu ei continuo erexit eā. nec tantū in hora illa. s; p-

Dixit omnino curata ē ab infirmitate sua.
 Deissa Dothar ingie. femina quidē scdm̄ seculū
 nobilis. s; ignobiliter nimis uicarians. cū uidisset ali-
 qūdo in somnis hominē illū dei serpentes septē horri-
 biles de utero ei manib' p̄prijs extrahentē. postmodū ad
 religiosē uiuendū om̄itione ei & doctrina uersa. usq;

Nodie se esse de qua septē demonia eiecerit gloriat;
 ory. Ego clericū quendā Nicolaiū nomine. seculo pe-
 ne despabiliter dētrū. s; p̄ eum de seculo liberatū. Qui cū
 in claraualle monastice uersationis hābitū & ordinē
 suscepisset. uidens eos qui de seculi illuc naufragio cōfuge-
 rant. naufragiū sui dampna continuo redimere lacrimis. 4
 idemq; ipse facere uolens nec ualens a duricia cordis sui.
 rogabat eū cū magno cordis dolore. ut impetraret sibi
 a deo grām lacrimarū. Oravit. tamamq; & tam continuā
 ei impetravit op̄unctionē cordis cū gratia lacrimarū.
 ut uix aliquādo ultra inuenirent uultus ei in diuersa
 omutari. uel oculi sine lacrimis. cū iret p̄ uia. uel cū qh-

Sub loqueret.
 ...

TOT SYST & tante. quas in hunc modū de eo audiūm.
& uidim? uirtutes. sanitates. & circa diuersas hominū ne-
cessitates. diuersę opitulationes. ut si omīs uel uer-
bo uel scripto p̄nuntiare. tūeo ne fastidiosis increduli-
tatem. uel incredulis fastidiū inueniant? generare. Augmē-
ta siquidē adhuc eoz narrare uolenti. plura se offerūt. nō
solum de p̄terito. s; & de p̄senti. quę usq; hodie nō desinūt
opari. In omnib; aut opibus suis. quā purus ei sit oeu-
lus intentionis. manifeste denūtiat corpus lucide ei
opationis. Summos q̄ppe honores ecclesiasticos. & selā-
rium in hoc principū fauōres. q̄si dignū eū iugiter
p̄sequentes. nō iactanter respuendo. s; religiose & ratio-
nabiliter declinando. q̄d in omni opatione sua semp
quesierit. q̄ ambierit. manifeste declarat. Mediolanū.
reāmis. clero diligente. populo acclamante. in archiep̄m
nominat? ē. cathalauni. lingonis. in ep̄m. & id ipsum
in multis iam alijs ciuitatib; actū fuisse scitur. Si con-
sensūs ei aliqua spes esse potuisset. lumq; dignus esset
ut cogerēt. nescio quo iudicio dei. & singularis reuerē-
tię sc̄itatis. iā olim apud omīs obtinuit. sic aliquādo ad
aliq̄d cōtra uoluntatē suā cogerēt. S; cū hoc modo mun-
di hui? fugit honorē. omnū honōrū q̄s ut cumq; fugit.
nō effugit auctoritatē. Dignus in cōscientiis omnū. qui
in timore & amore dei timeat? & amet. quo p̄sente ubi-
eumq; fuerit. nil cōtra iusticiā audeat. cui ubiq; aliq̄d
loquit. uel agit. p̄ iusticiā ab omnib; obediat. Et hac fuit
auctoritate. ubiq; necessariū ē in cōclā dei. cū obedien-
tię uel caritatis urget necessitas. nullam refugit in cōmo-
ditatē laboris sui. sui enī uoluntati tantū dēculat? cui?

30
consilio sic se humiliavit omnis tam secularis quā eccle-
siastice dignitatis altitudo. Reges superbi principes & ty-
ranni. milites seculi huius & raptores. sic eū timent & reue-
rentur: ut uideat in eis opletū. qđ in euangelio legit dñs di-
xisse discipulis suis. Ecce dedi uobis potestatem calcandi sup
serpentes & scorpiones. & sup omnē uirtutē inimicū. &
nichil uobis nocebit. Porro int̄ spūales. & ubi spūalia spū-
aliter examinant. longe ei alia auctoritas ē. Sicut enī
dicit̄ p̄phētā de scīs animalib⁹. qđ cū fieret uox sup fir-
mamentū qđ imminabat capiti eorū. stabant. & submitte-
bant alas suas. sic hodie ubiq; terrarū spūales quiq; loqu-
te eo seu tractante. stant cedendo p̄cedenti. & sensib⁹ ei.
uel intelligentiis. submitunt sensus suos om̄s. uel in-
telligentias suas. Testant̄ hoc scripta ei. que uel ipse scrip-
sit. uel alii scripserūt. sicut ex ei ore exepunt. Tanta g̃
uirū illū scīm. usq; hodie & apud deū. & apud hominē
om̄dant sacra insignia uirtutū. testimonia circūdant
scētatis. carismata. scī sp̄s. illustrant. qđq; maius his
om̄ib⁹ & difficillimū ē. in rebus humanis. hec ei om̄ia
sine inuidia adesse uident. Impescit aut̄ ab eo inuidiā.
qđ omni inuidia maior ē. in quantū neq; cia cordis
humani hoc sepe cessat inuidere. quo n̄ p̄. otest aspi-
rare. & ipse om̄e inuidiā aut mortificat exemplo
humilitatis. aut mutat in meli⁹ puocatione caritatis.
aut si nequior aut durior ē. obruit pondere auctori-
tatis. Quis enī tam puicacis & affectuose p̄ciē. hodie
inuenit ad fouendā caritatē. ubi ē. ad puocandā ubi n̄ ē.
tam ad quoscūq; potest esse beneficus. ad om̄s beniuolus.
tamā habens grām ad amicos. paciētiā ad inimicos.

Si tam̄ ullū aliqn̄ habe potuit inimicū. q̄ nulli aliqn̄ uoluit

Humilitati.

Sicut enim amicitia non nisi duorum est. nec nisi inter duos amicos haberi potest. sic nec inimicitia nisi nisi duorum inimicorum est. Qui enim odit uel non diligit diligenter se. non tam inimicus quam iniquus est. Sed qui omnem hominem diligens. nullum aliquando inimicum habet uirtute sua. non nunquam tamen est quod paciat. inimicante sibi gratia iniquitate aliena. caritas autem quae totum eum possidet. paciens est. benigna est. sapientia uincens maliciam. patientia impacientiam. superbia humilitat est.

Subscriptio operis precedentis. quia dominus Burchardus abbas Balernensis apposuit. **RES C R I P T I O** OPERIS VOLUNTATIS BURCHARDI quod de uita sanctissimi uiri BERNARDI claryuallis abbatis. auenerabili Gwillelmo sancti theoderici abbate scriptum est. usque ad tempus scismatis aduersus Innocentium papam a petro leonis oratorum digestum esse cognoscitur. fuit autem prefatio fidelis inuoluntatis specialis causa scribendi. amicitia et familiaritas. quibus uero dei multo tempore inuenerat. Unde et tantum apud illum inuenerat gratiam. ut uix alter magis inueniretur in eum ad secreta communicanda mutuae dilectionis. ad spiritualium misteriorum offerenda sacro sancto colloquia. sui familiaritatis gratia ex eo precipue usque modo perdit ad manifestationem. quia plures epistolas idem sanctus scripsit ad illum. in quibus quantum sentit de illo. manifeste liquet legentibus illas. Scripta est etiam ad illum librum appologeticum. alterum de gratia et libero arbitrio. fuit tamen eidem Gwillelmo specialiter ualentinior et generalis causa scribendi. uidelicet utilitas totius gregis dei. ne cum abscondit uas plenum thesauro desit

derabili. ipse quoque thesaurus abscondat. Unde non immerito queritur. quod exponi desiderat dicens. **Thesaurus** inuisus. & sapientia abscondita. quae utilitas in utrisque. Et ponit iste diuicias salutis. thesaurum desiderabilem. ne lateat cum gleba quod gleba non est. sed preciosissima margarita. Accidit ei tam otia desiderium suum. quia sicut ipse in praefatione sua uereri se denuntiabat. preoccupat morte non expleuit. quantum animo ceperat stilo mandandum. Itaque qui accedit ad lectionem operis huius. facile satis intelligit. a quanta perfectione pius & religiosus puer **BERNARDVS**. uelut alter **Benedictus** primordia uersionis fuerit aggressus. quod & in utero matris sanctificatione usus est accepisse. de qua cepta sunt praesagia future sanctitatis illi. uitae patris & doctrine. Sicut refertur de illo. nunquam fuerit ubera nutricis. nisi matris. ut cum lacte pie matris. pietate suggerit non eroret. Sunt infantes qui pendentes ad ubera matrum. uultu turbulento & toruis oculis. praefigunt quales sint futuri. Sunt & alii qui lactantes lactantium mammas. pugnis & capitibus quasi furiosi otundunt. At infans **BERNARDVS**. bone indolis semper exhibuit signa. De matris utero cum illo exierunt indicia bonitatis. facies gratiosa. uultus placabilis. oculi columbini. Quicquid fuit illi ad indicium bonitatis ex dono naturae. per donum gratiae transit in uirtutem. Infans nondum fans lingua. fari uidebat gratiam iam accepta. Auulsus a lacte transiens in puerum. iam aliquid maturum praetendebat. puerilia iura transcendens. Quid adolescens factus agere cepit. in praescripto narratur opere. ac deinceps usque ad uirum perfectionis depingitur diligenter. quantum sicut iam dictum est licuit optimo pictori. sed preoccupato.

Explicit liber p^m domni Willelmi abis
S^ci theoderici. in uita S^ci BERNARDI p^m
Clareuallensis abis. Incipit p^ratio
domni Bernaldi Boncuallis abis. in

IR. O. R. U. M. *Incipit eadem,*
S. I. S. T. R. I. V. O. B. E. S. T. A. H. O. N.

Huius scriptorū laudibus attollentes.
uerbis ea sollempnib⁹ celebrant. q^uon-
iam excellentis ingenii. & disertę lingue

potuere conāmina. sumq^{ue} tractator & opus iunctis co-
plexibus. pari s^{ed} fēdere iugari. & ad ppositū tēma ut
dictum ē ordinandū. ingenii & eloquentia uenerunt.
p^respert actum ē. & ad quietū tranquillūq^{ue} portū. dire-
to cursu materia digne ordinatę disposita appulit.

Ubi ū sublimitas negotii sub imperito artifice. nauis
ga eliditur scopulis. & succumbente sensus hebetudine.
tractatoris lassatur p^rsumptio. sero de correctione mit-
tuntur. q^uia que in multos effusa s^{unt}. nec reuocari possunt
nec corrigi. & dissonantiā scripti & opum. uenustius ē
abrādi quā emendar. Hec ego meū reputans & reuoluens.
omnino timeo. ne sicut ipse multoz imprudentie soleo
indignari. qui cū scientia & facundia carent. ad scriben-
dum p^recipites. cū se uehementer emūnaxerint eliciunt san-
guinē. ita & ego si q^ud supra me ē aggrediar. me ipsum
derisioni exponā. Quis enī ego sum. q^u ad scribenda
gesta s^ci ssimi uiri BERNARDI clareuallis abbatis aspi-
rem. q^u nris temporib⁹ singulari religione floruit &
doctrina. cui odor exinanit⁹ uniuersam repleuit eccl^{esi}am.
cui grā d^{omi}no coopante signis & miraculis declarāt. Quod

in monasteriū ei' utriusq; uirōs. qđ rēthores qđ philoso-
phos. sēli hui' scolę miserunt. ad ueritatē theoricam. &
mores dñimos. *¶* Que si ibi floruit disciplina. ubi erant ex-
amina magistroꝝ. & egregii uiri exercitati intellectu insig-
nes. qui adinuicē diuinis studiis inherentes. multis grāti
auctoramentis. inuicē se ipsos edocent. & accendunt. Quorū
unānimis uniuersitas cantat canticū graduū. & ascendens
cū iacob in summitate scale. in decore suo deū uidet radian-
tē corona aspiciū. Deuērant utiq; uiri illi quib' nichil in
aliqua grā deest. hunc laborē assumere. & eoz esset uenera-
bili patri insculpere monumēta. ut esset eoz studio delecta-
bilis pāgina. quā quasi uiuentē traderent legendā discipulis.
& esset p̄pes cōsolatio secus positus reliquiis sacri corporis
& sermonis. *¶* extrema emulari. & que homines latent cla-
rualis cōsueuit humilitas. & p̄ferre in publicū aliqua sui
indicia. uiri illi nobiles erubescunt. & quicquid facit eos.
contempt' & abiectio. quā quēlibet oblatio dignitatis. in qua
sibi p̄fessio humilitatis p̄cluarī uidet. Obhui' modi causas
se se intra silentiū cārdines retinentes. magis in sacco hēre-
mi. quā in focco palatii delectant. nec iā in stilo. s; in cruce
glām querunt. In hoc g̃ sicut & in ceteris cōmodi. negotioꝝ
suoꝝ sārinas aliis libenter imponunt. nunc sublato
uenerabilis memorię domno *Willelmo*. qđ eidem scī uiri
gloriosa primordia fideliter & deuote cōscripsit. ad mea
exiguitatē hui' opis deuenit peticio. & imposuit in dilec-
tę ecclę caritas. ut cōquā pulmentū filiis p̄pharū. In qđ
si colochintidas misceūro negligens. sup̄iecta ut cōfido fa-
rinula amaritudinē cōdiciet helyseus. & excessus in sibi
entis. obedientię bonitas cōdonabit. *Capitū p̄fatio;*

Incipit Liber Secundus;

ATEMPESTA

te. HO HO RI VS. Pa pa.

Qui adhuc instituta nitent & re-
dolent: uiam uniuersę carnis in-
gressus ē. **H**ec mora in electione
dissidentibꝫ cardinalibꝫ & diuisa
ecclesia. plures numero & seniores

consilio. uita appbables. uiri uirtutū. p̄bri. diacones.
ep̄i. innocentū egerunt: cui uita & fama. & etas. et
scientia digna summo sacerdotio habebat. At uero pars
altera infames ausus. uolentia n̄ ratione corroborans.
petrū leōnis ad hunc apicem aspirantē. fraudulentis
machinationibꝫ seorsum & precipitanter nominauit
anacletū. & ceteris remittentibꝫ ordinauit. Qui uero in
parte catholica erant. electum suū sollempniter ordi-
natū collocarunt in cāthedrā. & p̄ loca illa in quibus
sessiones habent ex antiqua consuetudine romani pon-
tifices circūducere. & p̄ tēpore honor debet apli-
cū dignitati. Ex tunc sane circa lateranensem palā-
cium morabant. nec erat tā eis uita in dōmibꝫ p̄p̄iis
mansio: cū eos acerrime petri satellites infestarent.
Sibi etiā diu resistere n̄ ualentes: p̄ offideratos sibi q̄sdā
& nobilibꝫ romanis. ad tempꝫ in uirtutibꝫ eorꝫ receptacu-
la habuerunt. Sed nec in eis p̄seuerauit fidelitas. nā
in breui aut ui. aut fortitudine temerarię multitu-
dinis. aut p̄cio corrupti s̄. Nam petro tā p̄pria gene-
ris uirtute. quā adherentū ē affinitate. multitudo
tanta erat. ut ferē eū tota ciuitas sequeretur: uel pecūnia

uel commodis
meas. tam in e
rationibꝫ: qua
Insup. & p̄p̄i
na. modo dist
plebem arma
namentis ced
gere & eruct
ap̄um uel tr
ad derisionē
dictas auda
sedm manus
ralibꝫ public
sanguine m
gressibꝫ part
bantur & gl
ut humana
tans clam n
rim in tyr
pellentibꝫ e
dico tanto
de urbe t
nomimis
insculpen
inscripta
& dñi pap
dignos in
p̄pria dig
tas. nos p

uel commodis obligata. Congregauerat sane opes innu-
meras. tam in exactionib' curie. quā in legationū nego-
tiationib'. quas ad expectatas multitudinas reseruauerat.
Insup. & patrum census ampla ageries ceterius sigilla-
ta. modo distributa in pplm'. ad fas & nefas uenalem
plebem armauerat. Quib' erogatis. donaria regū in or-
namentis ecclē. ab ipsis euulsit altari b'. Et cū calice fran-
gere & crucifixos aureos membratū diuidere. ipsi pfāni
et plani uel timebant uel erubescerent. quesita ē iudei q̄
ad derisionē religionis nrē. sacra uasa & ymāgines dō-
dictas audacter amitterent. Igitur q̄s q̄s p modo suo
scdm manus & minus ducti ad scelus. sacramitis gene-
ralib' publice petro uendiderunt assensum. & in omnē
sanguinē man' exposuerunt & arma. & cottidianis con-
gressib' partē que cū innocentia erat. maledictis insecta-
bantur & gladiis. Habuere g' serui dei osilium. & quia
ui humana se tueri nō poterant. cedere elegerunt. Et pec-
tatis clam nauigiis de ore leonis. de manu bestie. p tybe-
rim in tyrrenū mare elapsi. pspers uentis carbasa im-
pellentib'. cito in portu pisano feliciter appulerunt. Au-
dito tantorū uiroz aduentu. & cognita causa ppter quā
de urbe transierant. gratulata ē pisa. qd ad se romani
nominis gloria transferret. & illis ppetuē sibi infamie
in sculpcntib' notā. sibi nominis eterni & phennis fame
in scriptio pararet. Occurrunt g' honorati uiri & osiles.
& dñi pape pedib' aduoluti. grās agunt qd eos tanto
dignos iudicasset honore. ut eoz eligeret urbem. quā
ppria dignaret illustrare p'sentia. Iua ē inquit ciui-
tas. nos ppl's tuus. nr's stipendiis famulabimur tibi.

immo in usus tuos res publica. quicquid apud se repositū
habet gratanter exponet. Nichil dupliciter in pīānis
inuenies. nō modo adherēbunt. non in resiliē. nō iurabit.
modo iuramēta dissoluent. Non inhīat ppls iste rapinis do-
mesticis. & cētibz intestinis. Non ē gens nrā domi audax.
extra meticulosā. Hos nec serui sumus nec dñi. s; cōiues & frēs.
honore inuicē puenientes. nō sediciofis ausib; alter utrū puo-
cantes. Domi mansuetudine utamur. fortitudinē nrām
sepe hostes nrī capiunt. Hos penis subactis. & baleatib; in-
sulis subiugatis. terra mariq; de piratis & discolis triūphan-
tes. reges eoz captiuos in uinculis pīam adduxim. de quoz
spoliis & uaria suppellectili. hodie in aduentu tuo ornant
spēta & plateę. & letabunda ciuitas coronat. Post huiusmo-
di uerba ppls obuiam pcedente. p innumerabili multitu-
dine uix patebat aduenientib; uia. & pedetēnt pcedentē.
desideratā sui copiā pspicientib; p fenestras turrū ma-
tronis. & uirginib; & paruulis. cardinales pcedebant.
& porrectis hinc inde benedictionib; usq; ad beatę marie
canonicā. dñs papa cū comitatu suo gloriose deductus. &
PROXIMI Ante quā de urbe. ^{in galia} Honorifice susceptus ē.
egredere ad dño papa fuerant nuntii. q dissensionis
& scismatis a petro facti ordinē. gallicanę intamarent
ecclē. & hortarent epōs. ut in ultionē psumptionis huius
accingerent. & dampnata parte scismatica. subscribe-
rent unitati. Heedum ad plenū tenor opis innotuerat
epīs. nec priuatū quisq; omodatē psumpsit assensum.
donec collecto stampis generali ouentu. in omne decer-
nerent. qd recipere. qd dampnarent. Neq; enī frāncia ce-
teris regionib; pelsinibus ad scismata. aliquādo exibēti

uel burdini susceptione fedata ē. nec malignoy acquieuit er-
 rorib⁹. nec fabricata ē ydolum in ecclā. nec uenerata in **petra**
 cathedra monstrū. Nec enī talib⁹ in causis principalia alī
 quando eos terruerunt edicta. aut generalib⁹ uoluntatib⁹
 priuata smoda p̄uulerunt. nec declinantes in partē. p̄so-
 nis deuolare s; causis. S; si quid oportuit fortiter p̄secu-
 tionibus obuiarunt. et lē nec dampna nec exilia formi-
 darunt. Conuocato uoc⁹ q̄ apud stampas oculio. abbas
 scs clareuallis **ber.** ad **har.** vs. specialiter ab ipso rege.
 & p̄cipuis quib⁹q; pontificib⁹. accersit. sicut postea
 ferebatur. n̄ medio cruce p̄uidus & tremebundus ad-
 uenit. p̄ncipum q̄ppe & pondus negotiū n̄ ignorans. In iti-
 nere tam solatus ē eum d̄s. ostendens ei in uisu noctis co-
 electam magnā in dei laudib⁹ de corditer cecinentē. unde
 sp̄auit pacem sine dubio pueniturā. Hui⁹ uero ad locū uen-
 tum ē. celebrato p̄ncipio. p̄cibus ad deū fufis. cū de
 eodem uerbo tractatur. rex. & ep̄i. principesq; cōsecis-
 sent. omniū unū cōsilium fuit. una sententia. ut nego-
 tium dei. famulo dī imponere. **q̄** tur. & ex ore ei⁹ tota cau-
 sa penderet. Quod ille tunc mi⁹ns licet & tremens. mō-
 nitus tam uiroy fidelium. **q̄** acquiescens suscepit. &
 diligenter p̄secutus electionis ordinē. electoy merita.
 uitam & famā prioris electi. apuit os suū. & s̄c̄e s̄c̄s
 impleuit os illud. Unus q̄ omniū ore locutus. suscipien-
 dum ab omnib⁹ summū pontificē Innocentiū nomina-
 uit. & ratum esse omīs pariter acclamauerunt. Et decan-
 tatis ex more laudib⁹ deo. obediētiā deinceps polliciti.
 electioni Innocentiū omīs pariter subscripserunt. Intē-
 ra d̄ns papa. multis in p̄sis. & in t̄scia. & in aliis p̄-

uinitis potestatiue dispositis. ualefaciens pisanis & grās
agens. in puincia nauigio delatus ē. Et burgundiā tran-
siens. aurelianū puenit. Ubi occurrentib' epis. a rege
piūssimo francoꝝ Ludewico. alacriter & honorifice
suscept' ē. Inde a bausfrido carnotensi. magnarū uirtu-
tum uiro. carnotū deducit. ubi etiā gloriosus anglōꝝ
rex Henric' ei cū maximo & ieiū piscopoꝝ & pcerum
comitatu occurrit. Hunc q̄m regm. uenerabilis
abbas ad eū pmissus adduxit. fuit. Quē uix psuasit
innocentiū recipe. ab epis anglie. pēnit' dissuasum.
Lū enī omnimodis recalcitrauit. & decreta ret. qd ti-
mes ait. times peccatū incūtere si obedias innocento.
logita inqt quom de aliis peccatis tuis respondeas dō.
istud m̄ relinque. in me sit hoc peccatū. Ad qd uerbum
psuasus rex ille tam potens. etiā extra regnū suū oc-
currit dño pape. usq; carnotū. Multa ibi dicta &
facta s̄. multaq; ibi & sc̄laria & eccl̄astica negotia desi-
mita. Reuersi interī de germania legati dñi pape. tam
epōꝝ quā regis osensē. & litteras detulerunt. & de-
p̄cationē publicā. ut ip̄i ad eos transiens. suā eis de-
sideratā exhiberet p̄sonā. tūc facile enī psuasi s̄ re-
pere eū. quē iam ceteri recepissent. S; decimunt eū di-
lectio & deuotio eccl̄e gallicane. & singuli & om̄s uisi-
tationē aplicam expetebant. Frustratā ḡ franciā. re-
mis uocauit oculū. in q̄ multis ad honorē dī disposi-
tis. regē Ludewicū uiuente patre p̄phylippo fratre.
coronauit in regē & unxit. In omnib' his dñs papa ab-
batē ase separari n̄ paciebatur. s; cū cardinalib' rebus
publicis assidebat. S; & priuātū q̄qd habebant negotia.

uirum dei secretius consulant. Ipse si audita referebat ad curiam.
& oppressis patrocina exhibebat. Igitur soluto delio. leodii
dn̄s papa romanorū regi occurrit. Et honorifice quidē suscep-
tū ē. h̄ uelociter obnubilata ē illa serenitas. Siquidē inportune
idem rex instat. tempus reputans habere oportuni. ep̄orū
sibi restitui inuestituras. quas ab ei⁹ p̄decessore impatore He-
nrico. p̄maximos quidē labores & multa picula. romana
eccl̄a uendicarat. Ad quod uerbu expauit & expalluit ro-
mani. graui se se apud leodium arbitrari piculū offendisse.
quā declinauerint romē. Nec silū suppetebat. donec mu-
rum se opposuit abbas sc̄s. Audacter enī resistens regi. uer-
bum malignū mira libertate redarguit. mira auctoritate
opescunt. Rēdens autē a leodio. clarauallē dn̄s papa p̄ se
ipsum uoluit uisitare. Vbi a paup̄ibus xpi. n̄ puti puti &
byssō ornatis. nec cū deauratis eugl̄is occurrentib⁹. h̄ pan-
nōsis agminib⁹ scopulosam barulanti⁹ cruce. n̄ tumultu
antiū clasticorū conitruo. n̄ clamosa iubilatione. h̄ sup̄ssa
modulatione affectuosissime suscept⁹ ē. flebant ep̄i. flebat
ipse summ⁹ pontifex. mirabant⁹ aggregationis illi grauitatē.
qd̄ in tā sollempni gaudio omnium oculi humi defici. nusq̄
uaga. bunda curiositate circūferrent. h̄ oplōis p̄pēt̄s
ipsi. n̄ neminē uiderent. & ab omnib⁹ uiderent. Nichil
eccl̄a. illa uidit roman⁹ qd̄ cūper. nulla ibi sup̄p̄lex
eorū. sollicitauit aspectū. nichil in oratorio nisi nudos
ui. dere parietes. Solis morib⁹ poterat inhare ambicio.
nec dampnosa poterat esse fratrib⁹ hui⁹modi p̄da. cū
minui n̄ poss. asportata religio. laudebant om̄s in dño.
& sollempnitatē n̄ cibis. h̄ uirtutib⁹ agebat. Panis ibi opi-
rus p̄ simila. p̄ careno sapa. p̄ rumbis olera. p̄ quib⁹ libet

deliciis legumina ponebantur. Si forte pſcis inuenit ē dño
pape appositus ē. & aspectu n̄ usu in comune pſecit. Inuidit
diabolus. & seruoꝝ dei glām. quos tanta hospitio nobilitabat
pſentia. ferre n̄ ualens. dum in choro alacriter pſallerent. &
deuote. pſentibꝫ etiā non nullis ex cardinalibꝫ. q̄ in aduentu
in aspectu eoy delectabant. aliquantos fratru horribili pa
uore turbant. Nam & unus p̄ ceteris occupat. blasphemā
quedā uerba locut⁹ ē. dicente iniquens ego sum & c. & alijs
plures territi & tremebundi. ad beatī patris uestigia fugi
erunt. At ille uersus ad ceteros. orat inqꝫ. ac deinceps
sub silentio eos q̄ turbati uidebant. eduxit atqꝫ. pſecuit.
ut nequissim⁹ ille q̄ uentū pietatis transferre conabatur in
theatru. & scolarē innocentie in derisum. n̄ ut putabat esti
mationē religiosorū hominū corrumpere possit. h̄ se p̄derat
& conat⁹ suos expirare infirmos. Tanta siquidē celeritate
omnia s̄ sedata. ut pſonas illas que ppe astabant. omīno
latuerit qd acciderat. & malignus hostis uelociter increpat⁹.
n̄ modo scandalum eis qd parabat inferre nequiuertit. h̄
ad illoꝝ noticiā rem pferre. factumqꝫ ē ex eo ut diligenti
solicitudine. ampliori custodia se fratres munirent. &
merito. & numero. & possessionibꝫ. deinceps cresceret
clarauallis. & multiplicatis uentibꝫ. ferre p om̄i nē la
tuitatē loci illi dilataret religio. ipse etiā abbas sc̄s.
extunc ampli⁹ solito miraculis claret & signis.
Oybas In galliis facere moras dñs papa n̄ potuit.
sed sicut inter se & regem Lothariū dixerat. romā
ei occurrit. & uī exeret in lateranensem palaciū deduct⁹
est. Multi etiā ex nobilibꝫ romanis fideles eccl̄e. cum ho
norifice suscepunt. Verum petrus leonis n̄ ponens dñm

adiutorem suum. sed federatorum stipatus milicia. in edictori-
bus & tucioribus turribus manens. **lotharius** iudificabat
uirtutē. & interdicens suis aggressus publicos. nec sibi secu-
ritatis sue fecit periculum. nec causas offensus hostibus dedit.
sed tantum liberum eorum discursum. machinis superioribus & ob-
staculis uariis impediunt. Vitauit etiam obstinatissime impa-
toris colloquium. nec minus nec blandimentis flexus est. nec
de statu suo cuiuslibet asilium persone admisit. Relucto ergo romę
innocentio. alias impator digreditur. Petrus uero per eum discessum
crebros mouens per urbem discursus. fidelium cecibus inhiabat.
Intelligens ergo innocentius romę sibi infructuosam eo tempo-
re moram. ne presentia sua illi bestie rabiem efficeret. rursum
pisas reuertitur. ibique aggregatis tunc occidentis episcopis. aliisque
religiosis uiris. magnę glorię sinodus celebrat. Assunt per
omnia consilium. & iudicium. & diffinitionibus omnibus. sanctis abbas.
impendebaturque ei reuerentia ab omnibus. & excubabant ante
ei lumina sacerdotes. non quod fastus sed multitudo communem phi-
beret accessum. & aliis egredientibus alii introibant. ita ut
uideretur uir humilis. & nichil sibi debis honoribus arrogans.
non esse in parte sollicitudinis. sed in plenitudine potestatis.
actiones oculis longum est persequi. summa tamen in excom-
municatione petri. & irregressibili factorum eius deiectione con-
stitit. & usque hodie hec sententia pseuerat.

Sexto. deilio ad reconciliandos mediolanenses. dominus
papa abbas clareuallis quem multis supplicationibus expe-
cierant. & swidonem primum. & matheum albanensem episcopum.
a latere suo direxit. qui scilicet per anselmum in eadem ur-
be factum abluerunt. & ad unitatem ecclesie deuotos reuocarent.
Abbas ergo cum predictis uiris quos a domino papa collegas acceperat.

addidit consorcio & comuni consilio uirū uenerabilem bau-
frédum carnotensem ep̄m. cuius innocentia & sinceritate
in multis pbauerat. Et uisum ē cardinalib⁹ bonū. ut tan-
to adiutore negotiū tanti opis fuleatur. Transcens o-
itag: apenninū. ubi audierunt mediolanenses abbatē
desideratū suis finib⁹ p̄p̄quare. longe a ciuitate miliari-
bus septē omnis ei pp̄s obulat. nobiles. ignobiles. cōtes.
pēdites. mediocres. paupes. quasi de ciuitate migrarent.
pp̄rios lares deserunt. & distans agminib⁹ incredibili
reuerentia uirū dī suscipiunt. Omnes parit̄ delectantur
aspectu. felices se iudicant q̄ possunt fr̄ū auditu. Deoscu-
lantur pedes ei uniuersi. & licet hoc ille moleste acciperet.
nulla potuit p̄fatos & deuotos ratione p̄fescere. nulla
interdictione repellere. Yellificabant etiā pilos q̄s pote-
rant de induritis ei. & ad morboꝝ remedia de pannorū
lasciniis aliqd detrahebant. omnia scā iudicantes que ille
teragisset. & se sc̄ficari tactu eoz uel usu. Precedentes itaq;
& subsequentes letabundis acclamationib⁹ applaudebāt
abbati. & diu intra agminū spissamenta detentū. tandē
sollemni reddiderunt hospicio. Et cū tractatū esset in
publico de negotio. p̄pter qd tam uir dei quā cardina-
les aduenerant. oblita fortitudinis sue ciuitas. omni fe-
rociatē deposita se ita abbati p̄strauit. ut obedientie
eoz nō incongrue ille posset aptari poetę uer siculus.
iussa sequi tam uelle in quā posse necesse ē. Pacatis omi-
bus. reconciliata ecclā. firmatis inter plebes & orthę pac-
tionib⁹. alia cepunt nasci negotia. & insauienti diabolo.
& in quibdam obsessis corporib⁹ debachanti. oppositū ē
xp̄i uexillum. & increpanti uiro dī. de possessis attritis

supruenient eminentiori uirtute: territa & tremebunda
diffugiere demonia. Et noua legatio: nō romanū prāgma cir-
cūferens. s; diuinis legibus fidei pāgina allegans. platis
in mediū litteris sanguine: & pī ascriptis. & bul. la cru-
cis impīsis. que figura auctoritate sua. terrēstria & in-
ferna sibi subdit & curuat. Inaudita ē in īs tēporib; ppli
tanta fides. tanta in homine uirtus. inter q̄s erat religi-
osa p̄tentio. cū signoy glām abbas credulitati eoy. illi ue-
ro scītati abbatis ascriberent: & hoc de eo indubitanter

Asentirent. ut q̄cqd a dño pēteret impetraret;
p̄p̄osuit q̄ ad eum nichil hesitantes mulierē omīb;
notam. quā septē annis inmundus uexauerat s p̄c. & pō-
stulant supplices ut in nomine dñi demoni impet fugā.
& mulieri sospitaret. Que ppli fides nō minimā uerecūdiā
uiry dī ingerēbat: & humilitate magistra sc̄ius sibi meō-
fūcta expiri nō p̄sumebat. & instante p̄tione ppli eru-
bescebat. si caruati postulantū obstinatus obfisteret.
& uidebat ei qd offenderet dñm. & omnipotentā ei. diffi-
dencia obnubilare uideret. si a fide ppli fides pp̄ria dis-
sentiret. lituabat q̄ secum. & licet signa nō fidelib; fieri
oportere assēteret. ausus suos spūi scō amittit: & orati-
oni incumbens. celitus elapsa uirtute sathanā in spū
fortitudinis increpat & fugat. mulierē reddit incolomē
& quietā. letant qui aderant. & leuantes man; ad fide-
ra. deo q̄ de excelsō eos uisitauit grās agunt. Auditū ē
hoc uerbum. & perēbruit fama & repente totā p̄culit
urbem. p̄ ecclās. p̄ p̄torīa. p̄ cōmpeta omnia. conueni-
unt undiq; de uirō dī sermo habet ubiq; dicit publi-
ce. nichil ei impossibile esse qd a dño postulet. ad p̄ces

et aptas dei aures dicunt et credunt. et predicant et affirmant.
Hec possunt aspectu ei uel auditu ullo modo faciri. ut uident
alii in presentiam ei. alii donec exeat per foribus pistolantur.
cessant. et ab officiis et artibus. tota ciuitas in hoc spectaculum
suspensa manet. et occurrunt. et postulant benedicti. et ut agis
se cum singulis salutare uidetur.

Tertia die ad ecclesiam sancti Ambrosii. diuina celebraturus
mysteria. seruus dei peccator. Vbi expectante innumera ipsi
multitudine. inter ipsa missarum sollempnia. dum clericis
canentibus ipse secus altare sederet. puellam ei paruulam
offerentes. quam uehementi impetu uocabat diabolus. orant
ut miselle subueniat. et diabolus in ea debachante elidat.
Audita supplicatione. astantium. incutus personam frendentem
dentibus et stridentem. ut etiam inuentus esset horrore. et co
passus est etiam. et uehementi anxietatis illi doluit. Latens ergo
calicis in quo diuina celebraturus erat mysteria postulat.
in qua digitis latice superfuso. intra se orans. et de deum uir
tute confidens. ori puelle salutare potum applicat. et corpi
ei stillam mechanalem infundit. Hec mora quasi uideret
sathanas. infusionis illius uirtute ferre non potuit. sed urgen
te intrinsecus cruas antidoto. festinanter egrediens uomi
tu sordidissimo tremebundus erupit. Sic purgata persona
diabolo profugo et confuso laudes debitas deo reddit ecclesia.
et post acclamationes letabundas. alacri populi ibidem do
nec diuina compleantur mysteria. immobilis perseuerat. Sub
aspectu itaque omnium incolomis puella domum reducit. et
uir tandem a populo dimissus. ad hospitium uir dei reuertit.
Nescio quo dei iudicio ea tempestate in mediolano. iuxta
illud ysaię uerbum. pilosi clamabant alter ad alterum. occur

rebant onocentauris demonia. & effrenatis discursibus
 plurimos infestabant. nec erat qui insolentię eorū resisteret.
 cū diu sub Anshelmi scismate qui ~~per~~ fautor existerat. sa-
 cerdotes gementes. uirgines squalide. scificationes maledic-
 tē. altare pollutū. iram dei in pplm̄ prouocassent. At uero in ad-
 uentu uiri dei. abdicatis Anshelmi p̄stigijs. & in sedis aplice
 obedientiā sub innocēto reuocata ecclā. impedita ē illa de-
 monum licentia. & cottidie dabit locū. & ad p̄ces uiri dei
 diffugiebat diabolus. & si quando resistere conabat. in ip̄o
 offictu succumbens. gloriosius pellebat. Inter eos ḡ qui ue-
 rabantur. mulier grandēia. cuius mediolanēsis. & honora-
 ta quondā matrona. usq; ad ecclām beati Ambrosii post
 beatū uirū a multis tracta ē. In cui p̄ctore plurib; annis
 diabolus sēderat. & iam ita suffocauerat eā. ut uisu. & au-
 ditu. & uerbo priuata. frendens dentib; & linguā in modū
 p̄mōscidis elephantinē p̄tendens. monstrū n̄ femina uideret.
 Sordida ei facies. uultus terribilis. flatus fetidus. inhabita-
 toris sathanē collūia testabant. Isane cū aspexisset uir
 dei. nouit inherētē ei & inuiseratū diabolū. nec facile e-
 gressurum de domo quā tāto possederat tēpore. Conuers⁹
 igit ad pplm̄. cui innumera aderat multitudo. orare
 iubet aduentus. & clerics & monachis secum iuxta al-
 tare consistētib;. mulierē iubet ibidē ostitui & teneri. Illa
 uero reluctans. & ui diabolica n̄ naturali uirtute reali-
 trans. n̄ sine alioy iniuria. ipsum abbatē pede percussit. Quē
 diaboli ausum mansuet ille atempnit. & ad expulsionē
 n̄ indignatione ire. s; pacifica & humili supplicatione dñi
 inuocat adiutorē. & ad ymmolationē hostię salutaris
 accedit. Quociens tam eandē hostiam signat. tociens ad

mulierem quoque. uersus. eodem signo crucis edito. spiritum
nequam athleta fortis impugnat. Nam et ille malignus quo-
ciens aduersus eam signum crucis intendit. et percussum se
indicans aerius seuit. et recalcitrans terra stimulum. quod non
toleret. perdit inuitus. Completa autem oratione cinerea. efficaciter
hostem aggreditur uir beatus. Latens siquidem calicis sacri
domini corpus imponens. et mulieris capiti supponens. ta-
lia loquebatur. Adest inique spiritus iudex tuus. adest summa
potestas. iam resiste si potes. Adest ille qui per nostram salutem pas-
surus. nunc inquit princeps huius mundi ciuitur foras.
Hoc illud corpus quod de corpore uirginis sumptum est. quod
in stipite crucis extensum est. quod in marmore lacuit. quod de
morte surrexit. quod uidentibus discipulis ascendit in celum.
In huiusmodi maiestatis terribili potestate. tibi spiritus maligne
percipio. ut ab hac ancilla eius egrediens. attingere eam de-
cepit non persumas. Cumque eam inuitus deserens. et maneret
ultra non ualens atrociter affligeret. tam magna uiam. quam
modicum tempus habens. rediens pater seorsum ad altare. fra-
tionem hostie rite compleuit. salutaris. diffundendaque
in populum pacem ministro dedit. et festum pacis et salutis
integra reddita est mulieri. et iniquus ille uiuifica mys-
teria quantum sint efficaciter et uirtutis. non confessione. sed
fuga coactus ostendit. fugato diabolo mulier quam in
tantorum sanguine tormentorum. carnis fex pestilens tanto
tempore fraxerat. mentis sue opus effecta. redditus cum
ratione sensibus. reuoluta intra fauces lingua. dominum offensa
gras egit. et inuita curatore suum perhibet ei aduoluta est.
Ingens per ecclesiam attollit clamor. omnis etas iubilat domino.
plonant eramita. benedicunt ab omnibus deus. excedit uene-

ratio mo-
liquor
roie
maliam
aliqui quod
monet. quod
et obsequium
in curia
dis frequen-
meris a
uiratibus
na populi.
oppressionem
ad fenestram
et eleuatum
uehebant
ca per bene-
ne castellum
erant.
olano stru-
dire uenit
A quod
et demon-
signum e-
ruit. et
inmotus
tanti e-
genter

ratio modum. et seruum dei supra hominē si dici fas ē.

Aliquefacta caritate ciuitas ueneratur.
Videtur hęc que mediolanū fiebant. et p totam
italiam uiri dei discurrebant opinio. et diuulgabatur
ubiq; qd surrexisset ppha magnus. potens in ope et ser-
mone. q inuocato nomine x pi et infirmos curaret.
et obsessos a demonib liberaret. Maxima quidē ei erat
in curationib egritudinū grā. s; in demonib eliman-
dis frequentior opatio erat. qā copiosior uexatorū nu-
merus ad expta subsidia curabat. et maiorū opatio
uirtutū. minores obscurat effectus. Nam ū p frequen-
tia ppli. qui amāne usq; ad uespam forib assidebant.
oppressiones uulgi p corporis imbecillitate n ferens.
ad fenestras domus pcedens. se eis aspiciendū pbebat.
et eleuata manu benedicebat eos. panes q; et aquā de-
uebant secū. quib benedictioni ei suppositus. domi-
ca p beneficiis sacramentalib referebant. Et uicinis sa-
ne castellis. et uicis. et urbibus. multi ad uirū dī afflu-
erant. et omnia tam adueniūtū quā ciuū in medi-
olano studia erant. psequi scī. expetere beneficiū. au-
dire uerbu. uidere signū. et doctrina et miraculis. ult

Aquā credibile est delectabantur.
Operatur inter eos quidā ex suburbanis. q puerū
demoniacū adueherat. Qui repente corā omnib ad
signū crucis qd uir scs edidit. de brachiis
ruit. et elusus humi quasi mortuus sine ullo sensu
immobilis uisus ē. neq; uox neq; hāit erat in eo.
tantū circa pēcordia exiguus ei superat uapor. lant
g ceteri locū ut posset pcedere. et admitti

ad uirum dei semineceis pueri baiulus. & attenta multi-
tudo tam miserabilis casus p̄stolabat̄ aduentū. Ingress⁹
q̄ ad uirum dei homo ē. & puerū stūpidū nec aliqd
sentientē. ante pedes abbatis exposuit. & ait. Puer iste
dñe pater quē ante tuos posui pedes. iam p̄ trīcenni-
um acriter a demonio ueatus ē. Et quociens uel exclām
ingredit̄. uel salubus exorizans asp̄git̄. uel signū cru-
cis ei imponit̄. uel euāḡm audire opellit̄. uel diuinis
inter ē sacramētis. offendit̄ habitator ei⁹ diabolus &
torquet̄ atroci. Dumq; modo cū ceteris ego p̄forib⁹ ex-
pectarem. signum scē crucis figurante te. & extendente
in p̄p̄los manū. sacramentaliū signoy uirtute exacerbat⁹
diabolus. uehementi solito totus ad pueri uecationē se-
cūlit̄. & sicut uidēs totū corpus ei⁹ occupat̄. ferē ei etiā
uitalem sp̄m intercludit̄. S; & ipse puer cū audita esset
apud nos gr̄e quā ad eō accepisti op̄niō. ex alioy cūta-
tionib⁹ suā sp̄ans salutē. rogauit me ut ad te eū addū-
cerem. Obsecro q̄ p̄ misericordiam dei. ut & laboribus meis
q̄ in ei⁹ custodia op̄am dampnosam & piculosam impen-
do. & illi⁹ miserie quē tanta ē. quantā ipse oculis p̄bas.
pro & osueto affectu subuenias. & rabiem demonis. n̄
usq; quaq; p̄cedere paciatis. flebat q̄ & lacrimis oīa
p̄fus⁹. p̄sentes quoq; omōnuit ut om̄s parit̄ sup-
plicarent. Tunc uir dei osidere eos in dei misericordia iu-
bens. baculo harundineo cui innitebat̄. collū pueri
leniter tangit̄. S; & frater ei⁹ berhardus uolens ex-
periri quē arustico dicta fuerant. latenter dorso
ei⁹ signū crucis imp̄ssit̄. lumq; p̄ sine motu ⁊ sensu.
nec uidens nec audiē. ante pedes abbatis diu

extensius p̄
tricus infir
p̄p̄u lecta
mētē se in
p̄nator
quo potera
mē teneri
Orante itaq;
ardentib⁹ p̄
corūta est
ribus p̄stet
tam infund
mē tandē
uttra fauce
sēficatio a
maligna ei
impulsu
ia demon
& delecto
suū ampli
omuntem
effundit̄
tota adsp̄
p̄p̄s. in.
FBR
man
bibendum
paralyti
etiā sub

extensus paumito hesisset. ad tactum baculi & ad signum
crucis infremuit. & turbat' ingemuit. Subet q' abbas. sup
ppriu lectum eu poni. At ille quasi ex iniuria offens'.
reiecit se in paumitu. & stridebat dentib'. & mordibat
periculatorē suū. & capillis eoz q' aderant man' iniiciens.
quo poterat conatu se ab eoz manib' abstraherebat. & ab eis
uir teneri poterat. Lia inqt ad lectum nr̄m eu reducere.
Orante itaq' abbate. & fratrib' in oratione p'statis. q'si
ardentib' paleis que in lectu stinebant. diabolus ureret.
tormenta estuantis ui diuina p'pinqunte. passionē clamo
ribus prestabat. lubet q' scs. in os patientis aquā benedic
tam infundi. Quā ille p'ffis labris & dentib' n̄ admittens.
uir tandē cūneo infixo dissolvente p'ssura. uellet. nollet.
intra fauces & guttur recepit. Confestimq' ut p'netrans
scificatio ad interiora descendit. quasi infuso antidoto uis
maligna erupit. & uomitu sordidissimo quasi torrentis
impulsu festina p'cipitatione rotatus. cū ingenti rume
ua demon exiuit. Repente q' uidetur mortuus uiuit.
& de lecto abbatis quietus & incolomis surgens. patri uig
suū amplexans. dō grās sanus sum inqt. Brās agunt om̄s
omuniter deo. & q' modo flebant letant. foras clamor
effundit. res intus gesta sup tecta sollempnit' p'dicat.
tota ad spectaculū uenit ciuitas. benedicit d's. gaudet
ppls. in abbate tanti opis p'curatore. uel plebis regesort

EBR. IER. AHT. I. BVS. multis idem scs **Affectus.**
man' imponens. & aquā benediclam porrigens ad
bibendum. sanitatē optinuit. aridas man' & membra
paralyfi dissoluta tangens. incolomitati restituit. & cis
etiā sub multoz testimonio in eadem ciuitate ut uidē

rent. imposito signo crucis. apatre luminū potenter
 optinuit. Eodem temp^o hospiciū albanensis epī. quē dñs
 papa in eadem legatione sibi collegam dederat. grā trac-
 tandoz negotioz intrauerat. & de his que inuncta fu-
 erant agebant ad inuicē. cū repente irruit sup^{er} eos ado-
 lescens. cui arida manus erat. & reuolta ad brachiū. &
 aduolutus pedibus ei^{us} suppliciter postulat sanitatē. Sile-
 alias occupat. benedixit quidē & abire pcepit. & ne
 ampli^{us} sibi molestiā faceret. uerbis solito seniorib^{us} int^{er}-
 dixit. Recedebat ille nō osecutus qđ quesierat. cū uene-
 rabilis epī sub omni celeritate eū regredi iubet. & ma-
 nu arreptū tradidit abbati. Huic inq^{uit} qui minime be-
 neficiū osecutus. tibi ut discederet obediuit. tu ne clau-
 das uiscera misericōdie. quin potē tu obēdi. & uirtute obe-
 dientie me iubente astrictus. fac quod postulat. largi-
 re qđ petit. & confidens in ei^{us} uirtute p^{ro} quē expectat sam-
 tatem. postula & impetrabis. ut & tu de dei munere. &
 ille de optata glorie^{re} salute. Ad pceptum epī abbas
 apphensa pueri manu. inuocauit dñm & exaudiuit eū.
 & signo crucis edito. nerui q^{ui} obriguerant extensi s^{unt}. & ca-
 ro quā assidens ogelauerat morbus. redeunte sospita-
 te ignita. mobilis facta ē & flexibilis. & dicto cic^o lan-
 guidum diu membrum oualiuit. Obstupuit epī. tam
 repentinē uirtutis admissans effectum. & mira exte-
 ueneratione uirū dei coluit. & miraculoz illi ipse
 testis extitit & relator. loquit^{ur} qđ abbatē. ut secum eā
 nocte cenaret. sui rei assensum uix & cū magna diffi-
 cultate optinuit. ea dumtaxat^{iusu} ratione. qđ intolerabi-
 lis undiq^{ue} pplis expectaret. nec sine piculo posse egre-
 di uideret.

41
Inter cenandum uero parapsidem in qua abbas comederat.
ep̄e ministro familiari seruandam tradidit. & p̄cepit ut se-
orsum recondita cū omni diligentia custodiret. Elapsis
exinde aliquib' dieb'. ep̄e idem febriū uehementi ardore
corripit. & recordatus hominis dei. familiarē iubet accer-
siri ministrū. Discum inq̄t abbatis quē nūp̄ tibi tradidi
seruandum. huc aduehere ne cuncteris. Cumq; ille op-
tulisset allatum. infunde inq̄t aquā in eo. & pans exi-
guas buccellas deide. Quod cū factum esset. fidens in
dño & abbatis p̄cibus se cōfidans. comedit & bibit. &

Absq; ulla dilatione conualuit;
rebat. Aduentantiū numerus. & mirifica opa
ad se p̄p̄los inuocabant. nec usquā uirō dei dabat requies.
dum ex ei lassitudine alii sibi quietē p̄curarent. Aue-
nientibus occurrebant aduenientes. & succedebant sibi bene-
ficia mendicantes. Inter quos miles quidā in ulnis suis
puellulam ad uirū dei attulit. quē ita exosam lucē habuit.
ut semp̄ clausis palpebris etiā brachiū opponeret oculis.
ne aliquo modo aliqua lucis particula se ei ingereret. Aue-
lebant aliquando opposita brachia uiolenter. & cū ei lūm
se infunderet. clamabat & flebat. & erat ei claritas p̄ cruci-
atū. & lux uisa quasi aculeus ei cērebro insigebat. Bene-
dixit infāntulē uirū dei. & signaculum crucis faciens sup̄
eam. tranquilliorē dimittit. & dum domū referret. ultro
ap̄uit oculos. & pedes sine uectore ipsa reuertit. Et ipso
in loco mulieri a demonio uectatē. multis astantib' apatre
misericordiarum idem sēs optinuit sanitatē.
a os sapiam aduenerat. & fama uirtutū aduentū ei p̄-
cesserat. & cū debito gaudio & apparatu. tamē glorię

uirum ciuitas letabunda suscepit. Et ne diu ppli desiderium dilatio suspenderet. qui sicut mediolani miracula facta audierat. signū ab eo optabat uidere. aduenit p̄ eum repente rusticus quidā qui de mediolano secum cum fuerat uxore demoniacā secum adducens. quā ante pedes ei lacrimabili uoce intrinsecus prestantis anxietas deposuit. Hec mora in crumenā abbatis. p̄ os misere mulieris diabolus locutus ē. & irridens seruū dei. n̄ inquit de camicula mea hic porrulos edens. & brāssicas deuorans. me repellet. Multa in hunc modū in uirū dī iaculabatur ouicia. ut blasphemias puocat. impacienter ferret obprobria. & confunderet in p̄sentia ppli. cū lacerari se indignis audiret sermonib. S; uir dī astutus ei intelligens. irrisore irrisit. & ultione non ipse eā petens. s; ad deū remittens. ad ecclā scī syri demoniacā duci p̄cepit. Voluit quippe curationis illi dare glām martiri. & primicias operationū uirui ei ascribi. At ū scs syrus ad hospitē suū remisit negotium. nec in ecclā sua quippiam sibi deferens. intactum opus reduci uoluit ad abbate. Reducit q̄ mulier ad abbatis hospitium. garriente p̄ os ei diabolo & dicente. Non me eiciet syrus. n̄ me expellet bernardinus. Adhuc seruus dī respondit. Nec syrus. nec te bernardus eiciet. s; dñs ih̄c x̄p̄s. Et uersus ad orationē. p̄ salute mulieris dño supplicabat. Tum ū spe nequā uelut priori imbitate mutata. quā libens inquit egredere de hac camicula. nil in ea sentiens n̄ molestā grauē. quā libens egredere. s; n̄ possum. Interrogatus causam. quia necesse uult magnus dñs aut lunis. Et quis ē magni dñs. Et ille. Ih̄c nazarenus. Ad quem rursum uir dei. Unde enī istos nosti. aut si umquā

Bartholomaeus

uidisti cum: **V**idi inquit. **V**bi nā cum uidisti. **I**n gloria.
Et tu in glā fuisti. **S**ui quidem. **E**t quomō inde existi. **L**um
uocifero inq̃t. multa cecidim. **H**ec autē omīa uoce lugubri
p̃pos uetule audientib⁹ omnib⁹ loquebat. **R**espondente autē
abbate scō. nūq̃d n̄ in illā gloriā redire uelles. & restitui
in gradum pristinū. **I**ursum uoce mutata & miro modo
cachinnans. hoc inq̃t tardum ē. **E**t nichil ultra locut⁹. oran
te attentius uiro dei. nequissim⁹ ille uictus abscessit. & mu
lier sibi reddita. quantas potuit grās egit. **R**euerat⁹ g̃ ur
cū muliere. & p̃ totā uiam incolomitati ei⁹ gaudens. expec
tantib⁹ amicis domui suę reddit⁹. **R**ecabant omēs qui ordinē
rei gestę audierant. s; repente gaudiū uertit⁹ in merorē.
q̃ā ubi dom⁹ suę limina mulier attingit. **I**ursum intat di
abolus. & infestior solito. miserā discerpit atroci. **Q**uid fa
ceret miser maritus. quo se uerteret nesciebat. lohabitare
eū demoniaca molestissimū. **R**elinquere impiū uidebat.
Surgit g̃. & assumpta secū muliere. **I**ursum papā reuer
tatur. **V**bi eū urū dī n̄ inuenisset. usq; cremonā psequit⁹
ab eumē. **I**ndicat qd factū sit. & ut grām inueniat. la
crimabili ter deprecatur. **H**ec defuit pie p̃tationi abbatis
pia elemēta. s; p̃cipit ut ecclām ciuitatis illi⁹ ingrediāt. &
ante corpa martyriū orans expectet donec ipse sequat.
Itaq; memor p̃missi. circa noctis crepusculū ceteris dor
mitū cunab⁹. ipse uno tantū psequente ecclām ingredit⁹. &
tota nocte illa orationi uacans. optinuit a dño qd petebat.
& impetrata mulieri sanitatē. iubet tam secure reueri ad
ppria. **S**; cū illa reditū ad se diaboli sicut iā cepta fuerat
formidaret. collo ei⁹ alligari car tulam hec uerba orantē
p̃cepit. **I**n nomine dñi mī th̃. & p̃p̃icio tibi demon.

ne hanc amodo mulierē p̄sumas attingere. Quod man-
datum cū tanto timore suscepit diabolus? ut mulieri
regressē ad p̄pria. nūquā deinceps app̄proquare p̄sūmp-

Erat etiā in eadem ciuitate demoniacus. Iheros.
Quidā cui passio multos ad risum amouebat. cū alii
qui se ueriores animi erant. clementissimo ei opaterent. af-
fectu. Hic ita latrabat. ut si audires nec uideres p̄sonam.
canē crederes. Hunc ad se adductū uir dei cū latrantem
audisset ingemuit. qui eō modo latrabat. quo solent pecus
si uel obruti canes irasci. & ringuere in percussores. S; &
in p̄sentia uiri dei anhelans & latrans. acutus solito tur-
batur. Incepit itaq; diabolo. & in uirtute x̄pi expul-
so. homini imp̄at ut loquā. Lurgatus homo intrat eccl̄iam.
inter est sacramētis. crucis signo se munit. audit euglia.
offitē & orat. & cetera sanę m̄tis officia dō reddit & faciat.

Erox. Sedō p̄ metholanū eodem anno p̄as sēs
transiret. oblata ē ei demoniaca mulier. Nam eō
tēpore āberat. quo primū uir dei ciuitatē p̄dictā
sua illustrauit p̄sentia. Hanc possidebat demoni;
qd̄ modo italica. modo hybēta lingua loq̄-
batur. nec satis certū. utrū unius esset bilūguis. an duo sui
quisq; sermonis ydionmate utens. f; tam p̄prie mo-
do hec. modo illa sonabat. ut diceret. hic qui loqui
tur ligur est. hic hyspanus. hec etiā gēnuū passi-
one. & p̄oblitis tremore p̄turbabat. Hec cū ad uirū
dei p̄ducta fuisset. saltu cōcerto scammū in quo se-
debat. inopinata celeritate transiuit. Reducta & in-
terrogata quid sibi uellet & saltus & fuga. & unde
egrotanti & uetule tanta uirtus & uelocitas adue-

43
miser: respondit hanc sibi agilitate ex presentia messe
diaboli. ut currentes apprehenderet equos. & eorum dorso
sine ullo adminiculo insileret. **H**ec sequenti die dum
in ecclesia diuinis que ille celebrabat officiis interesset:
crudelissime & diutissime coram omnibus uexata est. non
passus mulier abbas. iam sepe in talibus expositus dei
clementia. impat diabolo ut recedat. Ille ad impium ser-
ui dei tremebundus euamuit: mulier uero non solum a ue-
xatione. sed etiam a neruorum contractione in momento ualuit.
Hec & alia multa intra alpes constitutus operatur est uir
dei. & diuersa loca plustrans. benefaciebat his qui in-
firmabant. illuminando cecos. erigendo debiles.
curando febrientes. maxime oppressos a diabolo.
diligentiori studio purgans. & que maligni fedauer-
at ipse pectora. templa deo acceptabilia secretabat.
Multa in hunc uirum probabilia. & laude digna deurrunt.
Et alii quidem doctrina. alii mores. alii mirantur mira-
cula. Ego quidem congruum his omnibus honorem deferro.
sed pro omnibus quantum in me est hoc sublimius duco. hoc
propensius predicco. quod cum esset uas electionis. & nomen
& filii coram gentibus & regibus ferret intrepidus. cum obe-
dirent ei principes mundi. & ad nutum eius in omni natio-
ne starent episcopi. cum ipsa romana ecclesia singulari priui-
legio eius ueneraretur. & filia. & quasi generali legatione con-
cessa. subieciisset ei gentes & regna. cum etiam quod gloriosius
iudicaret. dicta ei & uerba confirmarentur miraculis. nun-
quam excessit. nunquam supra se in mirabilibus ambulauit:
sed semper de se humilia sentiens. uenerabilium opum non se
auctorem credidit sed ministrum. & cum esset omnium iudicio

summus. suo sibi iudicio ostendit infimus. Soli deo quod
fecit ascripsit. immo se nichil boni aut uelle aut pos-
se nisi inspirante & operante deo & sensit. & dixit. Sed ad-
erat uis diuina in tempore accepto & in die salutis. Nege-
rans in eugl'm suū seruū suū cuius humilitatē respice-
rat. cuius animā s'p'e sēs ornauerat. & quia sinceritatē ei
nulla maculabat duplicitas. nec interrompebat bonū
ei quolibet asp'itio falsitatis. in loco suo idem s'p'e ma-
nebat immobilis. Qui ut semp' splendidiore esset & pu-
rior. cottidie in fornace probabatur. & nequid ei rubigi-
nis obriperet. crebris malleorū ictib' in incudē tunde-
batur. flagellabatur. & arguebatur. non ad penā perimere.
s; ad glām puritate. Humquā ei defuit stimulus cari-
tutinis. & cū sciret uirtutē in infirmitate pfici. suffi-
cienter sibi in hoc exprobat grām. qd uideret suos omīs
quantulūcūq; extra ordinarios motus. līma illi cot-
tidianę afflictionis abrādi. erat quidē caro infirma. s;
s'p'e p'mpt'. & quia in corpore delectari nō poterat. totus
delectabatur in dño. nec aliqua hui' s'eli ambitione pulsa-
batur. qui solis celestib' inhiabat. Quod eccl'ę destituit
pastorib'. eum sibi in ep'm elegerunt. licet eū domestica
lingonensis eccl'a. elegit cathalaunensis. Intra ytaliam ei
uitas ianuenfis. & meholanū metropolis ligurū. hunc
optauerunt pastore & magistrū. Remis nobilissima
francię ciuitas. s; & beigee p'mecię caput. ei d'nationē
ambiuit. Omnib' his uocationib' postpositis. nō sollicita-
uit animā ei honor oblat'. nec motus ē pes ei' ut inclina-
ret se ad glām. nec magis eū delectabat th'ia & anulus.
quā rāstrum & sārculus. l'etantib' se nō aliquando nega-

uit quod pe-
& quod obe-
ant se nō uen-
ministrū
absolutū. Qu-
omnib' que
gariām o-
sumus. Quo-
stantis &
male p'ussi
tui michee
& dñi pap-
tollere pot-
& eoz in o-
rationib'. s;
uulgatū e-
in hēdore
tū tam u-
ta leuitica
& & d'ipes
de sum-
num ge-
& reptā
colloque-
sent. & n-
grām pe-
gonas so-
uallentes
cula. & u-

uit quod petebant s; concessit. s; dicebat eis se n̄ esse suū.
& quod obedientia uiberet. esse facturū ut seruū. Dicebat
autē se n̄ uenisse ministrari. s; ministrare. & a seruitute
ministerii cui obligat⁹ erat. nisi fiat uoluntate se n̄ posse
absolui. Quę res cū referret⁹ ad fratres. respondebant. Hos
omnib⁹ quę possidebam⁹ uenditis. inuentā p̄ciosā mar-
garitam oparauim⁹. Ad patrimonium distracta. redire n̄ pos-
sumus. Quod si & p̄cium & adp̄ciatū nobis p̄ierit. & sub-
stantiis & margarita priuati fuerim⁹. expectatiō n̄rē
male p̄sumit. & si oleo n̄rō effuso. clausis ianuis sicut fa-
ctui m̄dicem⁹. Auiderant enī sibi ex consilio sc̄ssimi fratres.
& dñi pape auctoritate muniti erant. ne quis gaudium eorū
collere posset ab eis. & aliorū solatio eis fieret tribulatio.
& eorū inopia aliorū plenitudine cumularet. His aliisq;
rationib⁹. serui dei expugnauerant peccatōres. & iam di-
uulgatū erat ubiq; abbatē constitutū a deo in ecclā. sicut
in hebreorū pplō moyses fuit. qui cū n̄ esset pontifex. aā-
p̄m tam unat⁹ & sacrauit pontificē. & dispositionib⁹ ei⁹ to-
ta leuitica omī tēpore successio paruit.
Ia & Alpes transcenderat. & descendebat in occursum ei⁹
de summis rūpib⁹ pastores. & armentarīi. & agreste homi-
num genus. & clamabant a longe benedictiōē petentes.
& reptabant p̄ fauces montū regredientes ad caula⁹ suas.
colloquentes ad inuicē. & gaudentes qđ sc̄m dñi uidis-
sent. & manu ei⁹ sup se extensa. optatē benedictionis
grām p̄cepissent. Tandem ex isopolim ueniens. usq; lūn-
gonas sollempniter deducit. circa qđ fines fratres ei clary-
uallenses occurrerunt. Auoluti genib⁹ surgunt ad os-
cula. & uicissim ei colloquentes. clarā uallē cū alacritē

adducunt. Adhuc fratres aggregati munū. & mira deuotione dilectū patre suscipiunt. Agitur sine tumultu cū omni grauitate leticia. facies quide purior. hilaritate dissimulare n̄ poterat. s; castigat' actionū & locutionū modus. metas pprias n̄ transgrediebatur. & cohibebant se affectiones ipse ne qd agerent in quo dissolutionis nota religionis maturitate offenderet. In tanta abbati moria nichil in clara ualle potuit diabolus tēxere. nichil intermin rubiginis sue meris affricuit mentib'. nec aliqua parte dom' dei sup' petā fundata. mota ē. Ita opus suū seru' dei absens corpore p'sens spū. orationū instantia mun' erat & solidabat. ut nec ruina aliqua in tantis structiomb' dehisceere uideret. Nulle in aduentu ei' lites seruatiō s. n̄ oīa emarita in p'sentia iudicis erupunt. Nichil iuniores aduers' priores de austeritate uel duricia. nichil priores aduers' iuniores de dissolutione aliq' uel remissione causati s. Integer nauer' soz status. consors societas. meta unitas. omnes unū moris in domo dei in pace & sc̄monia inuenti s. ascendentes scalam iacob. & festinantes ad intū dei. cui delectabilis aspectus in superiorib' eminebat. Abbas itaq; uidens sathanā sicut fulgur cadentē de celo. cō humilior & subiectior deo erat. quo intelligebat se desideris suis dñm adesse pprium. Hec de hoc in se gloriabatur qd subiecbant' ei demonia. quoniam poe' in dño gaudebat. qd nomina fratru' suoy scripta uidebat in celo. quoy unanimitas immaculatā se ab hoc seclō custodiret. Aderant ei in filiis uenerabiles fratres sui. de quib' sup' fecim' mentionē. Aderat botfrid' prior eidē loci. p'pinquus ei & carne & spū. uir sapi-

ans & confidens
ei in oculis ling
& dignitatis
dicens & in
res uiri p'nd
in celis uerit
in celis uerit
ei locū angu
pācem tant
uentantū n̄
recepti offic
Addm' ei
tūtatē fl
ad omnia q
prata. ad col
re filio uid
quoy ingre
n̄ acquieuit
ribus dom'
nate s. aqu
tractati. s.
male de r
aut nim
lumq; cer
bo euaglico
necesse ē si
dicet' ei. n̄
sumare. ad
ad monast

ens & constans. qui etiā religionis & prudentie merito post-
 ei in ecclā lingonensi fact' epe. & sc̄itatis formā retinens.
 & dignitatis in qua ē honorē n̄ minuens. usq; hodie egre-
 diens & ingrediens laudabiliter p̄seuerat. Ille ḡ atq; alii plu-
 res uiri p̄uidi. & de omni utilitate solliciti. uirū dei cui
 in celis oueratio erat. aliquādo descendere & pellebant. &
 indicabant ei que domi necessitas exigerat. Insinuant itaq;
 ei locū angustum & incōmodū in quo cōsiderant. nec ca-
 pacem tantę multitudinis. & cū cotidie catteruatim ad-
 uentantiū numerus augerēt. n̄ posse eos intra ostructas
 recipi officinas. & uix oratoriū solis sufficeret monachis.
 Addunt etiā se cōsiderasse inferi aptam planiciē. & opor-
 tunitatē fluminis q̄ infra illabit. ibiq; locū esse spaciosū
 ad omnia que ad monasteriū necessitates oueniunt. ad
 prata. ad coloniās. ad uirgulta & uineas. & si ex una par-
 te silue uideat de esse clausura. facile hoc parietib' lapidei
 quoz ingens ē ibi copia posse suppleri. In primis uir dei
 n̄ acquieuit cōsilio. Videtis inq̄t q̄a multis expensis & sudo-
 ribus domi ista parata ē. sublimis ē ecclā. domi lapidei cōsum-
 mate s̄. aque duct' cū maximis sumptib' p̄ singulas officinas
 traducti. Si hec omnia cōfregim'. poterunt homines sc̄li
 male de nobis sentire. q̄d aut faciles sum' aut mutabiles.
 aut nimis quas tamē n̄ habem' diuicie. faciunt nos insanire.
 Iamq; certissimū uobis sit penes nos n̄ esse pecunias. uer-
 bo euangelico uobis dico. quia edificatur turrim. futurū opis
 necesse ē supputare expensas. Alioquin cū cepit & defecerit
 dicet ei. hic homo fatuus cepit edificare. & n̄ potuit con-
 summare. Ad hoc fratres respondent. Si cōsumatis his que
 ad monasteriū p̄ueniunt habitatores cessaret mittere d's.

stare posset sententia. & cessandū ab opib' rationabilis censu-
ra. Hunc u' cū cotidie gregem suū d's multiplicet. aut repel-
lendi s' quos mittit. aut p'uidenda mansio in qua suscipi-
antur. Ille dubiū ē qui parat mansores. quin p'paret man-
siones. Absit autē ut p' diffidentia sūptuū. & fusionis hui' in-
curram discrimina. Audiens hec abbas. fide & caritate eoy
delectat'. & aliquādo tandē s'ilitis acquieuit. plurimis tamē
pri' sup' hoc ad d'm p'ib' fuis. n'nullis quoq; reuelationib'
p'ostensis. Causi s' fratres. ubi effusum ē uerbu in publicū.
Audiuit hoc scē memoriē nobilissim' princeps theobaldus.
& multa in sumpt' dedit. & ampliora spondendo subsidia.
Auderunt ep'i regionū. & uiri incliti. & negotiatores terre.
& hylari animo sine exatore. ultro ad opus dei copiosa stu-
lere suffragia. Habundantib' sumptib'. ductis festinanter
oparis. ipsi fratres p' omnia incumbabant opib'. alii cede-
bant ligna. alii lapides & quadrahant. alii muros struebant.
alii fundabant ecclām. alii diffisis limitib' pariebantur
flumini. & extollebant salt' aquarū ad molas. fullones. &
pistores. & coriariū. & fabri. aliq; artifices & gruas apta-
bant suis opib' machinas. ut scaturiret & p'iret ubicūq;
opus esset. in omni domo subterraneis canalib' deductus
riuus ultro ebulliens. & demū & gruis ministeriis p' omīs
officiinas expletis. purgata domo ad cardinalem alueum
reuerterent que diffusa fuerant. & flumini p'priū redderent
quantitatē. Inopinata celeritate s'ummati s' muri. totum
monasteriū ambitū spaciosissime oplectentes. Surrexit
dom' q'si animā uiuentē atq; mirabile nup' nata ecclā. in
aborabat ea tempestate **breui p'fecit & creuit.**
sub forismaticoy opp'issione. tota burdegalensis p'uin-

cia. & non erat in aquitania qui posset resistere principi. cui
animā indurauerat d's. qui annuente ^{basilio} engolismensi epō.
& instillante in cor ei dissensionis semina. factus erat scissimans
defensor & auctor. Quicūq; susceptioni petri leonis n̄ subseribe
bant. p̄secutionib; expositi. alii dampnis. alii p̄scriptionib; mul
tabant. alii a sedib; p̄priis pulsi. exulare opellebant. Sibilabat
in aurib; cōmitis illi crebris p̄suasionib; quasi serpens antiquis
ueterator ille qui diu in partib; illis sedis aplice fuerat legatus.
& nunc a magistratu tanto deiectus. n̄ poterat se pati sue solius
ecclē epīm. qui se uiderat totē aquitanie principē & magistrū.
tribuscebat enī ad primā domū redire. cui potentatū &
turōnica & burdegalensis. & ansienfis p̄uincia subditę fue
rant. & q̄equid a collib; hybernū usq; ad ligurim oplebit. &
claudit oceanus. ei paruerat impio. consueo q̄ p̄dār p̄uim
cias. & sub titulo iusticie de causis emergentib; facere questū.
infinitas aggregauerat pecunias. quę erant sibi in ydolum.
& in apostasie simulachrū. Videns itaq; p̄isse sibi exalto
num auctoritatē. & solam domū quę multis nup̄ stipata
clamorib; iam carebat etatis. impacienter ferens quod
manus ei n̄ implerent munerib; homo serpentine astucie.
festinato ad petrū leonis misit. ut ei legationē adiret. &
ipse ei fidelitate iurata obediret. insup̄ & principē terre &
quoscūq; posset ad ei impium inclinarēt. Causus homo p̄
dicionis q̄a locū in quo dilatarēt maliciā suā se inuenisse
putauit. cito annuit & libenter. & in stipulationē erroris
salonē tuseulanū cardinālē epīm. qui solus de romanis cū
petro portuensi epō ei adhesionē celeriter delegauit. Porro
inardus qui pri' se mutilatū dolebat resumpsit cornua. &
deinceps cepit securior & audacior apparere. Nam & q̄l ante

non fecerat. publice pcedebat mitatus. ut ipsa sacri officii
insigna. ampliorē ei reuerentiā in p̄p̄los uendicarent. Ag-
gredit̄ comitē multis pecuniis. inuadit animā et rationib⁹
uenientis. et hominē p̄mptū facile seducto et corrūpit.
In primis ab urbe pictauiensi b̄willelm⁹ ep̄c. uir honestus.
homo catholicus. in societate et defensione uniuersalis ecclē
stabilis. inolenter expellit. et a b̄nardo et cardinali adiuu-
re suo q̄a petrū abdicabat dampnat⁹. Frant et alie familia-
res cause p̄ quib⁹ ei a multo tēpore comes infensus. data oc-
casione libentissime eū p̄sequit⁹ et adiurat. Usū ē autē
tam b̄nardo quā comiti. ut ad confirmationē partis suę sine
mora pictaui crearent ep̄m. et inuenerunt hominē ambici-
osum. nobilem quidē generis. sed degenerē fide. quē ut genus
suū in causa ponerent eū eo. quib⁹dā ex clericis osententib⁹
elegerunt. et p̄phānas ei imponentes man⁹. execrabile ei⁹
caput n̄ tam unxerunt quā staminauerunt. Simile huic
monstrū in lemouicensi ecclā instruxerunt. raminulsum
quendā detratensem abbate. quē n̄ multo post ultio diui-
na secuta ē. et cadens resupinus. de equo in uia plana.
uno tantū lapide ultore qui adhuc erat relict⁹. infixō capiti
ei⁹ et quassato cerebro exspirauit.

Proteris Hec et huiusmodi uir uenerabilis b̄austidus. car-
notensis ep̄c. cui a papa Innocentio aquitanie legatio fuerat
m̄data. uehement̄ indoluit. et succur tendū pictanti ecclē
postpositis aliis negotiis. sine ulla dilatione decēuit. Abba-
tem ḡdareuallensem petiit et obsecrat. ut sibi ad tanta ma-
la eliminanda succurrat. assensit uir dei. et se in primo
aggregationē monachoz in britanniā. in locū quē iuxta
namnetū comitis la irregnardis parauerat. ducturū int̄

mar. & pmitat disposita illi domo scdm genus & species ei.
se cū eo in aquitaniā pfecturū. Ibant g simul. & ne multis
ambagib' utar. simul nanteū uenerunt. **S**exto aut in re-
gione illa misera mulier. que a quodā petulante demone ue-
rabatur. Apparuit aut ei lasciuus ille diabolus in specie mi-
litis. male pulcher aspectu. & in amorē suū intus suggesti-
one latenti. extra locutione blandienti. animū ei fallaciter
inclinauit. Sumq; assensum mulieris. optinisset. ex pansis
brachijs pedes ei sup unā manū suā posuit. Altera u ma-
nu caput ei opuit. sibiq; hui' federis signo dotauit. Illa qdē
uirū habebat strenuū milite. hui' execrabilis om̃erū prs-
ignarū. Abutebat g ea etiā in eodē lecto cubante marito.
inuisibiliter impurissim' ille adulter. & incredibili uexa-
bat libidine. Sex annis tantū latuit malum. nec detexit
mulier p̃dita tanti criminis p̃brum. Septimo ū anno ofu-
ta ē in semetipsa & expaui. tum ppter colluuiōē tam
diuine turpitudinis. tum ppter timorē dei. cui iudicio
singulis mortis timebat intercipi & dampnari. Consu-
git ad sacerdotes. & piaculū ofit. Peragat loca scī. scōy
implorat suffragia. h; nulla ei ofessio. nulla oratio. nulla ele-
mosinarū largitio suffragat. lottidie ut pri. & importū-
nius a demone uexabat. Deniq; scelus tantū effusum ē. Quo
audito & cogito. maritus ei' otubei mū execrat. Interea ad
locū p̃dictum uir dei cū comitatu suo adueniat. cui ut
audiuit aduentū infelix mulier. se ad pedes ei' tremebun-
da p̃ceit. Apit ei lacrimis pfusa passionē horribilem. &
iudificationē inuexatā. & qd nichil ei p̃cessissent. quecūq;
fussent a p̃sbiters sibi imp̃ata. Addit sibi ab opp̃sore suo
aduentū ei' p̃dictum. & minaciter ei interdictū. ne ante ei'

ueniret presentiam quia nichil ei pdesset. & ipse recedente ab
bate. qui fuerat amator. crudelissim? ei fieret persecutor. Audi
ens hec uir dei blandis uerbis solat? mulierē. & de celo pmit
tens ei auxiliū. pcepit ut die altera iam enī nox instabat.
ofidens in dño reuertat. Reuersa mane. cū uiro dei blasphem
as & minas quas eadem nocte ab incubo suo audierat.
retulisset. ne cures inq? uir dei minas ei. s; uade & tolle ba
culum hunc nrm. & pone in lecto tuo. & siquid potest agat.
Igit? mulier qd nissum fuerat. & recubans in lecto suo signo
crucis munita. iuxta se baculū ponit. Adest ille continuo. s;
ad sicutū opus nec ad ipsum cubile psumit accedere. mi
natur tam accit? me. qd discedente uiro dei ipse in ei suppli
cia reuerteret. Instabat dies dñica. & uoluit uir dei p edic
tum epī pplm in ecclām accersiri. Cumq; ipsa die maximus
ppls in ecclām conuissit. inter missarū sollempnia comitan
tibus epīs lausfrido carnotensi. & Brictio nannetensi. ipse ad
umbonē ascendit. & ut omīs qui in ecclā erant accensas can
delas in manib? teneant locutus est edictū. Quod & ipse cum
epīs & clericis faciens. inauditos diaboli ausus publice
apit. & fornicatorē spm qui in tam horrenda iniqua nāta
ciā oia naturam suā exarserat. cū omnīū fidelīū q? aderant
subscriptione anathematizat. & auctoritate xpī tam ad
illam. quā ad omīs mulieres deinceps interdictū accessum.
Eximētis itaq; sacramentalib? illis luminib?. & unctā ē deinceps
tota uirtus diaboli. & mulier p? sessionē omniuenti. nūquā
postea apparuit minis. s; irregressibiliter eliminat? aufugit.
Nis ita patrat. simul abbas & legatus ingrediunt?
aquitaniā. Interi grandis assensu comitis burdegalen
sem archiepātū occupauerat. & simul burdegalensem. et

engolismensem detinebat eccliam. **S**; effluentib; pecuniis quas
in assentatoru manus iniecerat. & magis ac magis cognita ue-
ritate. iam defluabant ab eo subsidia principu. & pfidie ei
timebant fieri defensores. Morabat; itaq; in locis illis in qb;
securior e se putabat. nec iam facile publicis se ouentib; p-
sentabat. **E**t eni prius gesta breuiter repetam. ubi primu co-
pit audiri qd aduersus eccliam dei birardus ille machinaret;
ab innocentio papa adhuc in galliis demorante. missi s; ab-
bas noster clareuallensis. & iohannis uenerabilis epo swes-
tionensis. & pictauum usq; uenerunt. ut tam ipsum qua p-
dictum principem ouerent. At ille iam eodem principe p-
suaso. impudenter in eccliam catholicam a qua se pcedebat
ouicia cepit iaculari. & pollicita prius innocentio subtrahere
obedientiam. analectu suu electum digni. & quicunq; ei n
obedirent. et roneos & acephalos. **I**nde factum e; ut anima-
u & armati clerici in insamiam publice ex ea die psecutione
catholicis intentarent. Prius tam qua ab unitate se ipsos
taliter pcedissent. obtulerat abbas ses in cor eccliam sacrificii
deo. Post cui discessum decanus eide ecclie altare in quo di-
uina mysteria celebrabat. impie quide; s; n impune sfregit.
Siquidem p breue tempus percussus a deo cu anima exaltaret.
domu in qua moriebat; uidit plenam demonib;. & se a demo-
nio iugulari clamitans. eultellum a circumstantib; postula-
bat que immergeret gutturi suo. ut extracto demone ui-
ueret. **S**; diabolus cui datus erat. eum inter hec uerba ex-
tinxit. & pestilentem anima in infernu demerit. Archi-
psbiter quoq; qui petri inuasoris ecclie pictauensis sino-
dum denuntiabat. coram ipsis qs ad ouentiu pfidie muta-
bat. a diabolo corrept; e. **S**; & in alios multos q in scismate

illo feruentiores extiterant. manus diuina manifestam
exercuerat ulionē. Propter hoc & alia huiusmodi. ante hoīes
ofundi cepit birardus. & timens oppositi sibi que negari
nō poterant. uentus publicos curabat. Significanti ē in
terum comiti p uiros illustres qui ad eū securi audebant
accedere. quod abbas claruallensis. & epō carnotensis. aliq;
epi & religiosi uiri colloquiū ei expēterent. quoy erat stu
dium ut scēt de pace ecclē. & de malo remouendo tracta
rent. Psuasumq; ē illi ne tantoy uiroy deintaret colloqui
um. quia poterat fieri ut communicato cū eis ofilio. & faci
le esset quod modo putabat difficile. & qd uidebat impos
sibile. repentino puentu possibile redderet. Itaq; apud
partienacum hinc inde ueniunt. & in primis de diui
sione ecclē. & de scissura & obstinatione. que infra alpes
in sola aquitania quasi nēbulę corruptela sederat. mul
tis modis & rationib; a seruis dei comiti intimatū ē. quod
ecclā una ē. & q̄quid extra eam ē. quasi extra archam iu
dicio dei necesse ē interire. & dilui. adducta quoq; exempla
dathan & abiron. quos irati scismatis terra uiuos absor
buit. nec tanto malo uindictam dei aliquando defuisse
monstratū. His auditis comes. ex parte sano usus ē ofilio.
& respondit in obedientiā innocentii pape posse se dare
ofensum. h; in restitutionē epōy quos de sedibus suis ex
pulerat. nulla ratione induci. quō implacabiliter eum
offenderant. & irauerat se nullo tempore eoy pacē ali
quando susceputū. Diu p inter nuncios tractus ē sermo.
& dum uicissim uerbis se mutuo occupant. uir dei effica
ciora arma corripuens. ad altare scēi oblaturus & suppli
caturus accedit. Intrauerant ecclām quib; licebat diui

Sus

interfelle myti
cramonibus.
agens ut hon
& flammis
bis terribil
isti nos. Su
uentu seru
hee ad te po
psquers. J
ma deuēme
seruos ci m
& orationib;
pensa carpe
tabat. Hic
cratissimū
membrisq;
puoluit. U
pam alicu
barbam de
uidebat. H
acclinem
sententiā
pulisti. u
iungto si
faciens de
patri tuo
Subdere u
tu quoq; el
mes. mēto

interesset mysteriis. comes sustinebat p foribus. Peractis q̄ or-
 cationibus. & pace data & diffusa p pplm. uir dei iam non se
 agens ut hominē. corpus dñi sup patnā ponens. ignea facie.
 & flammis oculi. n̄ supplicans. s; minax egredit̄ forā. & uer-
 bis terribilib; aggredit̄ ducent. Rogauimus inquit. & spre-
 uisti nos. Supplicauit tibi in altero quē iam tecū habuim;
 uentu seruoꝝ dei. ante te adunata multitudo. & contēpisti.
 Ecce ad te peccat filii uirginis. qui ē caput. & dñs ecclē quē tu
 psequeris. Adest iudex tuus. in cui; manus illa. & n̄ tua ani-
 ma deuēiet. Humqd & ipsum sp̄nes. nūquid & ipsum sic
 seruos ei; contempnes. Lacrimabant uniuersī qui aderant.
 & orationib; intenti p̄stolabant̄ exitum rei. & omnium sus-
 pensa expectatio. nescio quid diuinū fieri celitus expec-
 tabat. Videns comes abbatē in sp̄u uehementi pcedentē. & sa-
 cratissimū dñi corpus ferentē in manib; expaui. & dirigit.
 membrisq; tremebundis. metu dissolutis. quasi amens solo
 puoluit. Eleuatus amilitib; rursus in faciem ruit. nec q̄p-
 piam alicui loquens. aut intendens in aliquē. Valius p
 barbam defluentib; eū pfundis efflans gemitib; ep̄lente
 uidebat. Tunc uir dei ad eū ppius accessit. & pede pulsans
 acclineti surgere iubet. & p̄stare supra pedes. & dei audire
 sententiā. Hic ē inq̄ p̄stauensis ep̄c quē ab ecclā sua ex-
 pulisti. uade & reconciliare ei. & in osculo scō pacis cum eo
 iungito federa. & ipse ad sedem suā cum redierit. & satis-
 faciens deo. redde p̄ omnia ḡam. & in uniuerso princei-
 patu tuo diuisos & discordes ad caritatis reuoca unitatē.
 Subdere innocentio pape. & sicut omnis ei obedit ecclā
 tu quoq; electo a deo tanto patrē pontifici. Audiens hec co-
 mes. auctoritate sp̄s scī. & scōꝝ sacram̄toꝝ p̄sentia uict.

manifestam
 h. ante hoies
 bi que negari
 p̄ficantē ē in
 rī audebant
 r̄notensis alio
 quoz erat fū
 uendo tracta
 taret colloqui
 filio. & faci
 uidebat impos
 itaq; apud
 rimis de diu
 e infra alpes
 sederat mul
 timatū ē quod
 ra archam in
 quoq; exempla
 uinos abser
 do defuisse
 o uisus ē filio.
 posse se dare
 libus suis ex
 biliter cum
 eoz p̄ce ali
 etus ē sermo.
 uir dei effica
 rus & suppli
 cebat diui
 Sms

nee audebat respondere nec poterat. **S**ed statim occurrit ei in
pacis osculo recepit ep̄m. & eadem qua eū abintrauerat ma-
nu eū totē exultatione ciuitatis ad ppriā sedem reduxit.
Sed & demceps abbas eū cōmīto familiaris & suauis
loquens. pater ne eū mōnuit. ne ad tam impios & tam re-
merarios ausus ultra exurgeret. ne dei paciētiā in tan-
tis irritaret flagitiis. ne pacē factam in aliquo uiolaret.
Pace q̄ omni aquitanie ecclē reddita. solus Guarthus p̄sue-
rat in aīa malis. **S**ed n̄ multo post adueniente die ire in
domo sua miserabiliter extinctus ē. Et eū dicat scriptura.
est peccatū ad mortē. p̄o n̄ dico ut roget quis. impēn-
tens & subito mortuus. sine cōfessione & uiatico de corpe
egrediente sp̄m diabolo reddidit. eū minister usq̄ in
finem extiterat. corpus ei nepotibus suis quos in ecclā
illa honorib⁹ sublimauerat. inuentū. in lecto suo enormi-
ter tumidū. in basilica quadā humatū ē. **S**ed postea a
Gaufrido carnotensis ecclē ep̄o. sc̄tis aplice legāto. inde
extractum ē. aliāsq̄ pietum. Nepotes quoq̄ ei ab eadē
ecclā postea eliminati s̄. & omnis p̄gemes & plantatio a
radice euulsa. p̄ cetera regna tanti iudicii circūferens
querimonias exulauit. Tanto q̄ malo obruto. & sc̄isma-
te Guarthi reducto in cineres. uir dei eū magno gaudio
clauualit̄ reueratū. ad sunt fratres circūfusi pedib⁹ ei.
gracias agunt deo. q̄ bonis mōis feliciores puenit accūmu-
lat. & ubiq̄ abbatis sui humilitatē glorificat & exultat.
Hactus u uir dei aliq̄ quietis temp. aliis se negotiis oc-
cupauit. & secedens in casulam. p̄sac̄is torquib⁹ circum-
textam. solus meditationib⁹ diuinis uacare disponit. &
repente occurrunt ei in diuersorio humili quasi ad p̄-

sepe dñi osistenti amatoria cantica. & spiritualiū fēcula
nuptiarū. Miratur qđ sponsus speciosus forma p̄ filiis ho-
minū in quē etiā angeli desiderāt p̄spicere. fuscā adamā-
uerit sponsam. & decoloratā a sole tānto extollat p̄conio.
ut dicat eam totā formosā. nec ullam in ea maculam esse.
Ip̄sam quoq; sponsam dilectione languere mirat. & inquit
diligenter quē sit illa caritas. cui oscula dulciora s̄ uino. ad
quoy delibant onē tānto affectu anima impacient̄ anhelat.
Cumq; sponsus multis laudib; sponsam attollat. n̄ tam in om-
nibus plenā ei sui copīā p̄beat. nec usq; ad plenitudinē sacie-
tatis se sponse desideranti cecidat. quē sit aliqñdo n̄ inueniat.
& p̄ longos circuitus reptus teneat. ne fugiat. Multo tēpo-
re in harū rerum meditatione animā suā effudit. & mul-
tipliciter hec exponens. quantū in se p̄fecerit qui cotidie
in illis epulabatur deliciis. quantū in nobis quib; illi benedic-
tionis reliquias in scriptura seruauit. manifestū ē legemib;
hęc ea. Inter apostolicę uirū dei uocant. **Sam.**
& ut adsit laboranti ecclē. supplicant cardinales. Inter-
mittunt studia. & quę modo cōtinua erant. interpolatis
discussionib; resumunt. Nulla uacatio sup̄ ē. seruus dei
aut orat. aut meditat. aut legit. aut concionat. Videns qđ
excusationes frustra expendi. & necesse esse obedire man-
datis. uocatos a multis parib; fratres diu. pfundeq; suspi-
rans affatur. Videtis fratres in quantis tribulationib; laborat
ecclā. **P**ars quidē petri & in yalia & in aquitania auctore
deo elisa. iam n̄ parturit s; abortit. Inasati s̄ in his regionib;
seismatis defensores. Romę magna pars nobiliū innocentū
sequit. & fauent ei multi fidelū. qui tam temerarię mul-
titudinis impetū formidantes. n̄ audent publice ositeri.

quē innocentio firmauere consensum. Coniuratos habet petre
homines p̄ditos quos corruptit pecunia. & munitionib⁹
eoz occupatis. n̄ symonis petri fidem. s; symonis magi re
p̄sentat uestigia. Contra unā gentē occidentē. edomina sup
est lucta. Strantib⁹ uobis & iubilantib⁹ hiericho ruet. & cū
extenderitis ad dñm cū moysē manus. amalech uictus au
fugiet. Josue pugnat. & ut ad consummationē uictorie
dies sufficiat prelata. soli ut stet n̄ tā orat⁹ quā impat⁹
& meret⁹ fides tam solis obedientia. quā de hoste p̄strato
uictoria. Vobis s; pugnantib⁹ uos ferre p̄sidii. & auxiliū
de celo supplicib⁹ animis implorare. Agite que agitis. & sta
te in gradu quo statis. Et licet meli⁹ uobis sciet⁹ sitis. iudi
cio tam ur̄o n̄ estimetis uos iustos. q̄a solus d̄s quos iustifi
cat iudicat. & p̄fectissim⁹ quisq; iudiciū diuini districtū
exāmen ignorat. Iudicari autē ab humano die n̄ multū
curetis. neq; ur̄a p̄pria. neq; aliena iudicia appbantes.
sub timore dei state. sic ut nec uos quēpiam iudicantes
aliq̄ndo extollamini. nec alioy curantes iudicia excedatis
in nugas. singula ū p̄sequentes. uos ser uos mutales re
p̄metis. Fundum autē ē quo nos obedientia uocat. & hui⁹
dom⁹ pater n̄ratō & ur̄i custodiā deo p̄ quo hunc laborē
assumim⁹. fidemes de ei⁹ clem̄tia tradim⁹ & om̄dam⁹.
Deo dicens & benedicens flentib⁹ uniuersis discessit.
& cū multa reuerentia ubiq; suscept⁹. demū romā pue
nit. In cui⁹ aduentu tam dñs papa quā fratres letati s.
& om̄nietatis cū eo cōsiliis scđm rerū puenit. & statim
causarū. abbas alia uia in opus aggregat⁹. nec in currib⁹
nec in equis spem ponens. s; colloquia quorundā susci
piens. sc̄fiscitabat⁹ que sit eoz facultas. qui factoz animi.

utrum et tunc an malicia seducti. tantū scelus pertrahant &
 present. Intelligit ex secretis clerici qui cū petro erat de statu
 suo sollicitū. scire quidē peccatū s; n̄ audere reuertere ne
 perpetua notatus infamia uilis inter ceteros habeat. & malle
 sub umbra honestatis inuiri sic esse. quā expelli de sedibus
 suis. & publice mendicanti. exponi. **Loz** qui de petri p̄sa
 pia erant hec erat responsio. quia iā credi eis a nēmine pos
 set si demembrarent genus suū. & eū relinquerent qui cog
 nationis sue caput esset & dñs. **Letteri** iuramento fidelitatis accu
 sabant p̄fidiam. nec aliquis ex sana conscientia parti illi offerre
 bat suffragia. Denuntiabat itaq; eis abbas colligationes impi
 citatis esse p̄fanas & sacrilegas. orationes legibus & cano
 nib; dampnatas. iuramentis n̄ posse muniri. nec posse nec
 debere ueritatis sacramenta mendatio suffragari. Insanire
 autē eos qui rem illicitā sacramenti patrocinio ostare
 existimant. cū oportet ut extra ordinarias pactiones in
 quocūq; religionis obtentu sanecitas reuocari in iuri
 tum. & auctoritate diuina dissolui. Auditis his alijsq;
 uiri dei sermonib; defluabant a petro. & cotidie partis
 illi dissociatis agminib; uineula rumpebant. ipsi quoq;
 petri animus tabescebat. quia se cotidie minui. innocen
 tium uero crescere minime dubitabat. Defecerant pecunie.
 contabuerat curie amplitudo. aruerant ministeria domi.
 rarus mensam ei frequentabat conuiuia. delicie in plebeia
 eluxu amittunt. cultus obsequentiū uerustate obscurus.
 macri & acuti stipendiarii. erant alieno obp̄ssi. & tota dom^{us}
 effigies pallida. dissolutionē proximā indicabat.
Heretica **Roxerius** qui solus iā ex principib;
 obedire pape innocencio decretabat. ad eū mittit epl̄as.

petens ut Henricū cancellariū suū. & abbatē claryuallis ad
se mitteret. nichilomin⁹ a petro leonis idem petens. ut petrū
sibi pisanū a suo latere delegaret. Aethar autē se dissensionis
hui⁹ quē iam diu indurauerat uelle scire originē. & cogita
ueritate aut corrigere errorē. aut saneēte sententiā. Scribe
bat autē in dolo. h̄ audierat petrū pisanū eloquentissimum
esse. & in legū & in canonū scientia nullū secū. putabatq;
si eloquentie & in publico consistorio audientia p̄beretur.
de clamationib⁹ rethorice simplicitatē abbatis posse obrui.
& silentiū ei uerboꝝ & pondere rationū imponi. Hec diu
moreri. uenit pars utraq; salernū. h̄ militauerat ultio & p̄
uenerat tanti secleris machinamentū. Parato nāq; ad bellū
innumerabili exercitu aduersus Rammulfum ducē. idem
rex in campū armatas p̄duxit acies. cū subito uiso duce au
diacter obuiam p̄cedente. territ⁹ fugit. effusumq; exer
citum p̄de & cecidib⁹ exposuit. innumeris militib⁹
captis & interfectis. multis duces dedit aut opib⁹. &
glā sublimauit. Quē quidē ei omnia iuxta uerbu ui
ri dei cōgerunt. Cum enī prim⁹ eoꝝ qui uocati fuerant. ab
uis sēs adueniens regem in castris positū inuenisset. p̄mul
tos dies uicinas acies ne dimitterent impediunt. denuncians
regi quia si conflictū mīris uictus & cōfusus abibis. Nouissi
me uero cū eidem regis plurimū creuisset cecidit. ignorans
quod n̄ in multitudine foret euentus belli. uirū sc̄m queren
tem ea quē pacis erant. ulter⁹ audire contempsit. At ille du
cem Rammulfum & catholicōꝝ aciem uerbis potentib⁹ ad
hortatus. sicut regi fugam. sic illis uictoriā pollicet⁹. &
triumphū. Cumq; ad primā uillam declinasset. & instaret
orationi. repente fugientiū & insequentū clamor audit⁹.

Siquidē p eundē locū fugientē regis exeret. Nam multus
 insequēbat. Egrossus itaq; frater quidā ex his qui cū abbate
 erant. unū ex militib' occurrit. & qd accidisset interrogat. At
 ille siquidē litteras nouerat. uidi inquit impiū sup exaltatū.
 & eleuatū sicut exeros lylani. & transiui & ecce n̄ erat. Memo-
 ra dū ipse secutus. ut monachū uidit sicut erat armatus equo
 desiliit. & ei pedibus aduolutus. grās inq; agy deo & fidei ser-
 uo ei. quia n̄ in nr̄is uirib'. h̄ ei fidei collata hęc uictoria ē. ite-
 rumq; insiliens equo hostes psequēbat. Hęc tamē hac plaga
 sibi influcta celitus correctus ē animus regis. nec decimuit
 pcella quā conglomeratā prauē mentis elatio. h̄ p fugam
 reuersis qui euaserant. simulans alacritatē regio se ornatu
 attollens. stipata militib' curia. utramq; partē iubet accer-
 siri. & pri' instructo petro. & multarū pmissionū aucto-
 ramentis accenso. de causē sue rationib' eloqui iubet. Prior
 petrus electionē dñi sui canonicā assertit. & uerba sua myl-
 tis canonū assertionib' munit. At u' uir dñi n̄ in sermone
 h̄ in uirtute regnū dī esse intelligens. scio inq; te petre ui-
 rū sapientē esse & litteratū. & uanā sapor p̄ris. & hone-
 stiora te occupassent negotia. Itā tē patrōnū causā fe-
 licior optineret. & sine dubio rationalia allegantē. nul-
 la posset impedire facundia. Et nos quidē agrestes & ques-
 tuarii. sepi' h̄gomb' quā pragmaticis aduocationib' assue-
 ti. si causā fidei n̄ esset. institutū silentiū tenerem. Hunc
 autē cogit nos carnas eloqui. qā tūcā dñi quā in tēpo-
 re passionis nec ethnicus p̄sumpsit scindere nec iudeus.
 fauore hoc dño petrus leonis lacerat & dirumpit. Vna
 ē fides. unus dñs. unū baptisma. Hos neq; duos dños.
 neq; geminā fidem. nec duo baptismata nouim'. Et ab

antiquis ordinar: una archa tēpore diluuii fuit. In hac octo a-
nno cētis omīb' peccantib' euaserunt. & quotquot extra
archam inuenti sūt pierunt. Archā hanc typū tenēre ecclē
nemo q' ambigat. Archa alia nup' fabricata ē: & cum sint
duē alterā necesse ē ē adulteram. & in pfundū demergi.
Archa quā regit petrus si ex dō ē: necesse ē ut archa quā
regit innocenti' obruatur. Pibit g' orientalis ecclā. pibit
occident totus. pibit fiantia. pibit germania. hiberi. & an-
gli. & barbarā regna in pfundū pelagi demergerit. Religio
camaldrensis & cartusienfis. & cluniacensis. & cisterciensis.
& p'monsthatensis. aliq: innumerabilia seruoꝝ & ancillaz
di collegia. necesse ē ut sub uno tū tūne corruant in abys-
sum. Episcopos & abbes & reliquos ecclē p'ncipes. collo p'cipi-
ti mola asinaria alligata pelagus uorax excipiet. Solus ex
p'ncipib' mundi archā petri intrauit iste rogeri. & cētis
omīb' enecatis. solus ipse saluabit. Absit ut toti mundi re-
ligio peat. & ambitio petri cui uita palam ē que ex tēpore
regni celoz obtruncat. Adhuc uerba nō ultra se poterant o-
tinere qui p'sentes aderant. s; abhominati sunt & uitā
petri & causā. abbas aut' tenens manū petri eleuauit eū.
& simul ipse surrexit. tutiorē in quens si nō credas in-
tinere archā. Et sicut iā pridem mente concepat. saluta-
ribus illū aggreddiens montis. coopante grā dei p'suasit.
ut ad urbem rediens innocēto pape reconciliaret.
Solita concione rex nec dum uoluit obedire. qā sōi Petri
patrimonū qd in cassiensis & beneuentana p'uinicia am-
plissimum ē cupidus occupauerat. putabatq: huiusmodi
suspensionib' aliqua extorqueret. priuilegia. p'que
in ius p'priū deinceps sibi stabiliret hereditas. Sic hero

des usum saluatorē contempsit. & quē desiderauit absen-
tem. contempsit p̄sentē. **S**omp̄s d̄s claritatē quā accepit
ap̄tre dedit hominib⁹. & contempnentes se faciunt inglorios.
& erigunt in sublimē humiliatos. **I**gitur circa curationem
eiusdam uiri nobilis. & in urbe salernitana notissim. sue
cumbentib⁹ medicis. quorū ibi p̄cipue ars uiget & studiū.
eisdem uirō de medicorū auxilio desparati. noctu quidā p̄
somnia apparens. intimauit aduenisse salernum uirū
sen. & in curationib⁹ efficacem. Hunc inquirere iubet. & de
lauacro manūū ei⁹ bibere. Quasiunt. inueniunt. aquā peciit.
bibit. & ualuit. Hoc uerbum p̄ totā urbem diuulgatū. ad
aures regis & p̄cerum ei⁹ puenit. Cum omnium q̄ populorū
fauore. solo rege in malicia p̄manente. abbas romā reuertit.
p̄dictum ū p̄cerū p̄santem. & quosdam alios reconciliat
ecclesie. & innocentio pape confederat;
Auenerat. Tempus in quo opla ammorē ma-
licia angl̄s p̄ueniens gladiū iam inbrauit. & p̄transiens
domus quarū sup̄luminaria sanguis agni imbruiat. ad domū p̄t̄ leonis
salutare in ea n̄ repperit signū. Perussit q̄ miserū. nec tam
ilico desingit. s̄ datur p̄ tridūū penitentie locus. Sue pac-
entia di abutitur. & in peccato suo morit⁹ desparatus. Misera-
bili pompa corpus ei⁹ effertur. & aduē ei⁹ in latebris se-
peliatur. & usq; hodie fouea illa a catholicis ignorat. At tam
pari ipsi papam sibi p̄ illo alterū statuerunt. n̄ tam ex p̄-
naua sensuati. quā ut oportuissim⁹ p̄ aliquā tēporis morā
pape innocentio reconciliarent. Quod sine mora p̄ manū ser-
uiciū & p̄c̄ efficit. Nam & ipse ridiculus pontifex p̄t̄
leonis heres. ad eundem uirū dei nocte se contulit. & ille q̄dē
nudatū cum insignib⁹ usurpat. ad dñi innocentii pedes
adduxit.

Quo facto ciuitas gratulabunda letatur. Innocentio ecclesia
reddidit. romanus populus ut pastore & dñm innocentium
uenerat. Abbas clauallis in noua reuerentia habet. ab omib.
auctor pacis & pater patrie p̄dicat. Adentem uiri nobiles
p̄secunt. acclamat populus. matrone secunt. & om̄s ei prom-
to animo obsecunt. S; quādiu ille gl̄am tolerauit. Quādiu
pace fruitur est p̄ tam durum laborē. Hec diem p̄ anno
recipere acquieuit. Sedans om̄ib; & positis. ut quinq; dies te-
neti potuit. qui septem annis & ultra p̄ resarcienda eadem
scissione sudauit. Exeunt aut̄ uniuersus occurrunt populos.
laetant post eū. & se ab eo postulant benedicti. & orationib;
ei eū omni se deuotione emendant. Accepta q̄ ab innocentio
licentia. confirmata pace uir dei regredit. & maximū domi
reportans gaudiū. a fratrib; eū gratiarū actione deuote
suscepit. Interea romę innocentius potestatuē agenda dis-
ponit. undiq; uisitatores occurrunt. Alii eū negreſſi. alii
tantū gr̄ā agaudendi adueniunt. p̄cessionē p̄ ecclesias sol-
lemniter celebrant. depositis armis ad audiendū uertū
dñi plebes accurrunt. Post multiphas egestates. ciuitas
in breui opulenta reflōret. Que discordie tēpore distraeta
fuerant. par solidata reducit. & reuocat. atant solitudines.
& deserta pinguescunt. Requiescunt singuli sub uite & fi-
cūlnea sua. nocturne silent exēbire. & ap̄tis am̄is om̄is
timor excludit. Dato tēpore innocentius ecclē ruinas re-
staurat. recolligit exules. ecclesiis antiqua reddit seruitia.
depopulatas colōnas capulsis restituit. & insup dona
agrua largit p̄ singulas. Monasteriū etiā apud aquas
salutas in sc̄i Anastasi m̄ris honore ostituit. qd̄ quidem
ibi prius fuerat. S; hoc tēpore excepta sola ecclā dēerat ha-

H
e

bitator.
nata ec
neis. a c
pu uol
ecclē m
Bene d
fecit ill
da mul
tis inco
Bene
ep
om̄s illi
fundat
incunt
tes. ex
ornat
uirū
benit
cardin
Intesc
effulsi
lingo
beluā
ma di
curia
naria
sua ill
gl̄am
matr

uator: constructas itaq; cenobialib' mansionib' & refo-
mata ecclā. assignatis etiā ad alimonias domus. agris & ui-
neis. a claraualle abbate & uentū fiatū sibi mitta dñs pa-
pu uoluit. & optinuit. Mittere g' Bernardus p'sens olim
ecclē incedomnus. & religiosi cū eo fratres. qui sedm beati
Benedicti regulam in eodē loco dño deseruirent. luto p-
fecit illa plantatio. & assoluitis sibi uiris indigentis. seruo-
da multiplicatus ē numerus. & pingua & grua nutrimen-
tis incole. & multiplex in breui pducere pecūlium.

Abbas. Sēs ad studia sua reuerfus. dilectū ampliatū
cūthalammum. In diuersis etiā regionib' odore religi-
onis illi ubiq; diffusio: frēs ad fundenda monasteria invitant.
fundata qq; y statim se ditioni ei' submitunt. & arcioris
incaut regulas discipline. Sed & diuersarū regionū ciuita-
tes. ex hoc collegio meruerē epōs. In primis roma summo
ornatū pontifice. Breneste stephanū habuit uocū modestie
uirū. otha uirū magnū hugonē. In ipsa qq; romana curia
henric' y Bernard'. alter pbr'. alter diacon'. ordinati sunt
cardinales. Prope urbem romā. neq; sub hoberto refluunt.
In ascia pis. natalis soli gā y magnū ecclē lumē baldwin'
effulsit. Circa alpes lausenice datus ē amēdeus. sedmo garin'.
lingonis gotfrid'. autsiodoro alari'. nannētis bernard'.
beluaci henric'. tornaco gerold'. eborāco henric'. in hiber-
nia duo epi. re y nomine xpiani. In alemannia ciuitate
curia algot'. sapientia y etate y gā reuerendus. Iuxta lum-
naria de claraualle assumpta. fulgore puro p'dictas urbe
sua illustrare p'sentia. & pastoralis officij elucidantes
gām exemplū cetis epis facti sunt doctrine y uite. &
multitudine sua semp humiles asserunt. Defuncto si-

quidē innocentio papa ⁊ successorib⁹ ei⁹ celestino ⁊ lucio qm̄
uelociter cōsummati. bernard⁹ quē prius apud sēm anas-
tasiū abbātē dixim⁹ ordinatū papa urbis effici. Hic sedi-
tione orta in poplō puluerē pedū militantes excussit.
⁊ relictis eis infanciam uenit. Lumq; romē se comedere
ac mordere. ⁊ adinuicē se cōsumerent. expectant in
pace donec fatigati cōflueb⁹ ⁊ dampnis afflicti ei⁹ p̄sen-
tiam cūperit ⁊ optarent. Qui interim celebrato remis o-
cilio. clauuallem humilit⁹ uisit. ⁊ glām pontificatus
romani paupum p̄sentat aspectib⁹. Qnant⁹ omis in tanta
altitudine humilitatē inuoluit. ⁊ in tam excellenti
culmine positi scī pmanere uirtutē. ut altitudinis so-
ciata humilitas p̄ficio exteri splendeat. ⁊ puritate ne-
quaquā interi⁹ inanescat. Adherebat eam ei⁹ lancea tu-
nica. ⁊ dieb⁹ ac noctib⁹ cuculla uestit⁹. sic ibat. sic cubabat.
Intus monachi habitū retinens. extra se pontificē. ⁊
morib⁹ ⁊ uestib⁹ exhibebat. rem difficilē agens. diuersas
in uno homine p̄prietatē exhibens p̄sonarū. Segm̄tata
ei⁹ circūferebant puluinarīa. lect⁹ ei⁹ palliis optat⁹ cortina
ambigebat purpurea. s; si reuolueret opumita. inuenire
sup̄iectis lanis oplosa stantia. ⁊ palcas cōglobatas. homo
infacie d̄s uidet in corde. ipse ū bona corā dō ⁊ hominib⁹
p̄uidebat. Alloquit⁹ sc̄s non sine lacrimis. miscens ser-
monib⁹ auulsa acorde suspiria. hortat⁹ ⁊ solatur. ⁊
se int⁹ eos facit. ⁊ sociū. non d̄m exhibet uel magis-
trū. Lumq; ibi morari diut⁹ non pateret⁹ magna cum
p̄sequens comitantū multitudo. salutatis fratrib⁹ ter-
minaliā dirigens abscedit. ⁊ ad urbē puenit. Scripsit
adeundē papā uir sc̄s librū multē subtilitatis. inq;

acutissima indagare tam ea que sup̄ ipsum quā que
 infra sunt p̄sequens. etiā ad ea que supra ipsū sunt as-
 cendens. tanta de natura diuina differunt. ut uideat̄
 initio celo assumpt̄ audisse quedā uerba que n̄ licet
 homini loqui. & regē indecore suo uidisse. In his que
 infra & que circa ipsum sunt morū societas. nature eq̄-
 lital. officioꝝ distantia. cōsideratio meritoꝝ. diudica-
 tio p̄fectuū subtilissime distinguūt. singulis in suo
 genere sui cognitio intimat. In his que supra hominē
 sunt speculatur celestia. non eo modo quo angeli qui
 semp̄ adherent deo cōsiderant. s; eo modo quo potest ho-
 mo puri animi & mentis sincerē diuina cōtingere. &
 cōformare ueracib; celestis sacerdotū temporalē.
 Sum enī in celesti milicia cōter. alios aliis p̄ncipari.
 & ministeriales s. p̄cō ad nutū sup̄ior̄ potestatiū ad di-
 uersa officia delegari. quidā uero cōmuni assis-
 tentes ab ipso accipiunt que aliis uel agenda
 uel intelligenda insinuant. dumq; erigat homo p̄posi-
 tū sue reuerentiā exhiberi. ad honorē summe pote-
 statis cuncta referri necesse ē. quia cū sit subdit̄ homo
 homini. uel spiritui spe. subdi maxime oportet deo
 de cuius munere ista datur p̄latio. & quo docente fit
 ut patat homini tam cognitio sui. quā p̄ fidem &
 spem ad diuine cōtemplationis p̄modo dato indul-
 ta accessio. Metabat uir dei & nūquā scribebat in ta-
 bulis. nec paciebat p̄re inspirata sibi diuinit. sed a-
 bat lites ecclesiariū. & appellationes importunas q̄s
 inter se clerici discordes dectabant blando spiramini
 ne opoens. & ipso increpante redibat tranquillitas.

et decemsecentis pcellis qui sediciosi ante eum uenerant
et uile diffusio scaturientes declarationibus reuerbantur pa-

Apostolus ita per omnibus cornes theobaldus. *Testis.*
et dilectione beneficiis precurat se et sua in subdita cla-
reualis exposuit. et in manibus abbatis posuit animam suam.
deposita altitudine principali se inter seruos dei seruum
exhibens non dominum. ita ut obediret ad omnia quicquid domus
illi infirmi impasserent. Limbat ergo fundos. ostendebat domum
abbatis nouis prebebat impensas. et ubicumque serui dei ex-
tendissent propagines delegabat pecunias. non unam domum
sicut Salomon iherosolymis statuens. sed ubicumque huius se-
matis consedissent persone. satagebat eis ministrare neces-
saria. quasi et pro in terris presentia propria faceret mansionem.
Sed et hoc in arbitrio uiri dei posuit. ut quibuscumque egenis
eo mandante ad opus dei sumptus preberet. videns ergo abbas
promptum principis animum. pietate pietate ac-
cedit. et *hinc* maxime quidem domesticis fidei uoluit
eum esse obnoxium. et immortalia templa fundare consuluit.
et elemosinas ea sagacitate disponere. ut semper fructifican-
tes rediunt et renascentibus accessionibus nouas semper ele-
mosinas parturirent. Unde egenis quos hac atque illac
quasi uestre pungentes stimuli paupertatis exagitant. omni-
modis docuit misereri. aliis indumenta. aliis alimenta largi-
ri. Monuit et suggessit ut per se ipsum xenochia usitaret.
nec horreret aspectu languentium. quia in hoc dupliciter de-
meritis bonum. si et uideret. et foueret. si solaretur et reficeret.
Humiliare pauperum oppressores. defendere pupillum et uiduam.
misereri et commodare. sermones in iudicio disponere. prout
quicquid ecclesie. ratione gladii intelligere quasi elemosinarum instru-

et summā principalis officii ei intinans. et hoc a principe
 exquiri ex debito. ut laudi bonorum et uindictę malorum inten-
 dat. Nec et alia huiusmodi salubria monita. homo rationalis
 reuerenti accipiens. iuxta curę et fastum altitudinis in hu-
 militate et honestate ouertit. nec erat q̄ in p̄sentia ei audere
 qd indecens uel agere uel loqui. s; in hoc etiā ei placere studen-
 tes siue ficto siue puro animo. ita in quib; dñm suū delectari
 uidebant. ipsi q̄ sepi faciebant. Introducebant q̄ ad eū q̄ fami-
 liar' ei assistebant pauperes patientes calūpnia. humiliabant
 languentes iacere in platis. et q̄scūq; in amaritudine et mise-
 ria constitutos. et ip̄e oblata sibi occasione clementer leuabat. et alio-
 ri grā amplectebat q̄s de huiusmodi rebus uidebat sollicitos.
 Deniq; duos religiosos de p̄monstratensi ordine euocat. ele-
 mosinę suę p̄posuit. ad quorū curā spectabat eireuire castel-
 la et uicos in q̄b; ip̄e manet. et de p̄p̄a mīsa languentes et lepro-
 sos. om̄s q̄ ibi manebant quādiu illis locis esset. habundanter
 refecti iussit. s; et aliis pauperib; largas et congruas p̄sonis elemo-
 sinas. siue in cibis. siue in uestib; eorū ministerio donari iussit.
 Et illis tantū in domo sua uoluit ēē dominū. ut potestatiue
 p̄ncipis et p̄storib; et cois. et reliq; ministerialib; que uel-
 lent iuberent. et q̄ placerent tollerent. nec esset q̄ p̄hibere
 posset uel referre ad eomitē. si maliq; p̄digi uiderent. s; duo
 q̄ p̄dici timētes dñm. et cōmitti placere uolentes. et dō. nec mag-
 nificentiā p̄ncipis minuēbant. q̄ caritatis plenitudinē de suis
 implet p̄cepit. nec dō ingū ēē uolebant. si inuenirent deſides
 et auari. ubi eos p̄mptos et expeditos dispensatores ēē. tā uo-
 luntati dī quā p̄ncipis sufficiens bonitas inuenerit. ita p̄-
 terea horū officio deputatū. ut monachis et religiosis uiris. q̄s
 ad curā diuina mittebant negotia hospicia prouiderēt. de pe-
 nu et horreo comitis necessaria ministraret. et cūseruarent etiā

Virgine brūma

aptans sarcinis paupū indumenta. & pelles & birros & caleamē-
 ta. in quib' nec abstingua deerat. que pueros indigis erogabant.
 Nullū in comitatu illo clemēte deerat op' ad portū illi nāfā-
 gi omīs tutū habebant refugiu. Temporib' famis nō sic pharao
 frumēta uenūdedat p'plo. nec in seruutū ē erogatis annomīs
 subiecit egyptū. s; abbi scō q'si altero ioseph diuiniore usus
 silario. gratis egenis apuit horrea. nec hausit pecunia ppli.
 nec actu circūuenit affluctos. nec re publica ad se tñs lata
 priuatos in t'ra cumulaunt thesauros. s; in celo poti' thesauri-
 zans infatigabilis distributor cū magna alacritate & pecu-
 nias distribuit & annonas. Hec defuit uiro in hiantia celestib'
 magni ponderis & horrendi tēptatio. s; aggressus ē cū tam
 rex quā p'ncipes. & mota ē & tremuit t'ra. q'si irat' ei cō-
 d's. rapinis & incendiis fere oīa ad eū p'mentia depopu-
 latorib' exposita erant. & opuit faciē q' regis exeret. &
 passim omīa uastabant. Hec erat ei tutū resistere uel obui-
 re p'secutorib'. q' & sui deseruerant eū manifeste infestantes.
 & q' remanserāt in insidiis nō ad subsidia erāt. uerant undiq;
 angustie q'ues. q' nec domi sibi cauere. nec ext' potat ag'ua p-
 uidere. cū omīno q' sui eēnt nesciret. & tā de p'fidia refugax
 quā de duplicitate suoz p' sus diffideret. Int' has angustias
 uisus ad dñm de celo q'siuit auxiliū. iacito uiro dī cui' o'si-
 lio maxime utebat'. nō desipiens de miā dī hoc ex ei' responsō
 accepit. ut intelliget. q' flagellat d's filiū quē recip'. hui' mo-
 di correptiones uel purgant uel p'uant animā. & glōsiorē
 fuisse ioh. cū sederet in sterq'linio. quā fuisset cū circūstante
 exercitu sediss; illes in solio. Utendit ei uir sc's salomonē
 peccasse in o'cio. & abūsum bono pacis defluxisse in uicia.
 cū david pat' ei' ab salon filio p'sequente. & uniu'so isrlē ad u's eū

animato p'missis; i'gra.

57
Intinuauit ei etiā quomodo ipsum sathanas colaphizauit a-
postolum. in qua tribulatione immobiliter p̄suecans. il-
lud meruit audire. quia uirtus in infirmitate p̄ficat.
et quia in presenti uita segiores nos faciunt p̄sp̄ra.
et circumspectiores aduersa. Hec audiens uenerabilis
comes. magnifice animatus. duo immensi ponderis et
muri opis uasa aurea. in quib⁹ preciosissime gemme
habebant̄ incluse. que in sollempnitate coronę sue rex
anglorum Henricus. S. auunculus ei. ad ostentationē
diuiciarum suarū et glorię sue in mensi coram se
habere consueuerat. sub omni celeritate p̄ferri in me-
diū iussit. et a corde suo delectationem huiusmodi au-
lent. gemmas a reuinculis suis abstrahi iussit. et aurū
confringi p̄cepit. ut uenderentur. et de precio eorū
dilecta dño sup̄ aurum et topazion tabernacula fun-
darentur. Hec desistebat amalech ab infestatione is-
rahel. h̄ moyses eleuatis in celum manib⁹. potius est
uictoria. et retrahentibus se hostibus abbas sanctus
sequester sollicitus. clamantib⁹ ad deum et domi plo-
rantibus sarr̄ib⁹. irrupit in acies. et in tempore tra-
cundie factus ē reconciliatio. et alligationib⁹ diuinis
intercurrentib⁹ detumescere p̄celle. et reuersa est in-
ter regem et principem tranquillitas. et pacis de-
siderata S. E. R. E. H. I. T. A. S.

EXPLI C. I. BER. SCOS.

INCIPI T. LIBER. TE R. C. I.

NUMERUS QVI DE.

SICUT ATQ. MIRACULIS. VT ORBIS.

comprimit uniuersus. famulum fidelem dñs BERKARDVS
claruallensem glorificauit abbatē. sicut gloriosus sep̃
in seīs suis. & in sua mirabilis ē maiestate. letetur sicut
Malachiam seim idem ipse om̃d. ar. primū maxmūq;
miraculum quod exhibuit. ipse fuit. Serenū uultu.
modestus habitu. circūspectus in uerbis. in ope timo-
ratus. in sacra meditatione assiduus. in oratione deuot.
& sicut alios ipse monetur. crebra siquidē experientia
psuasus. de omni re magis fideis orationi. quā mēdis
trigē pprie uel labori. Magnanimus infide. longanimis in spe.
pfectus in caritate. summi in humilitate. p̃cipuus in pietate.
In oībus p̃udus. in negociis efficax. iniquā tam mō quā
in oīo oīosus. iocundus inter obp̃ria. in obsequia uere-
cundus. Suauis morib. inertas seīs. miraculis gloriosus. ple-
nus deniq; uirtute & sapientia. & grā. apud dñm & homines.
hui seē anime adiutoriū simile sibi fecerat dñs. & speciali p̃-
uentū benedictione corpus aptauerat. Apparuit meritis
ei grā quedam. spiritalis tam pot̃ quā carnalis. in uultu cla-
ruas p̃fulgebat. n̄ terrena utiq; s; celestis. in oculis angelica
quedam puritas. & columbina simplicitas radiabat. lūma
erat inter iōis hominis ei pulchritudo. ut euidētib; qui
uisdam indicis foras erumpat. & de cūmulo interie pu-
ritatis & grē copiose p̃fusus homo quoq; exterior uideret.
corpus omne tenuissimū & sine carnib; erat. ipsa etiā sub-
tilissima cutis. in genis modice rubens. Nūo nimirū q̃qd
caloris inerat naturalis. assidua meditatio & studiū opone-

animam p̃manū. 197.

36 non
harba
meth
relut
penit
infirm
p̃culor
uir soli
machin
dentel
se se ag
one
dogm
tar
Canon
dunt
adhuc ta
domestici
ing; ofilio
plurimis
nouū. lu
uidecer
notescat
celes; erro
sentat
seripserat
me qd ab
tione. ut
arbitrio

DE
URBIS
EXARBY
loriosus
terit
maximū
mūltū
nope
tione
ceptura
quā
amū
pnetate
mūltū
quā
uere
rosus
ple
homines
speciali
at
mūltū
dū
angelū
habuit
lana
dentib
qui
interne
rior
uideret
ipū
cui
sub
amū
quē
bū
opone
mūltū
regū

causam beati petri. & scē matris tue romane ecclē. meam
descente petri leonis scismate. seruator tue religionis &
disertationis suscepit defensandam. & se murū meo pugna
bilem p domo dei opponens. animos regum ac principū
& aliarū tam ecclesiasticarū quā scilarū psonarū. ad ca
tholicę ecclē unitatē. ac beati petri ac nrām obedientiam.
frequentib' argumētis ac ratione munitis inducere labo
rauerit. magna que ecclē dei & nob' puenit utilitas mani
festat. n quib' autē p fide quā magnifice egerit seruis
† is & prudens. breuiter adnectendum.
In dieb' illis petrus abaelardus magister infig
nis. & ce
pore singularis uoce scierat. pūb' quē d
dogm
uerboz. cauillationib' occultare nitēbat. eliciens. de
tat
ū tam suis ratiocinijs quā scōz testimonijs biduana dis
tatione redarguens. & fideans sane nūillos ex his q' pfi
ciant iam qdā animadūrentes blasphemā indoctrina.
adhuc tam auertentes iniuriā apsona. accensus ē zelo. &
domestici sibi ecclām scorsū duocat gallicānā. lōinū de
mq; osilio apatib' decē puinciarū. alijs autē epīs. & abbatib'
plurimis. dictante iure di nouis dogmatib' opponit symbolū
nouū. sui etiā subscribunt nomina singulorū. ut eoz
iudicaret omiū sicut irreprensibilis zelus. ceteris
in
notescat. Ita demū aplico iudicio. & auctoritate uniuersalis
ecclē error ille dampnat. epē gilsēbus an eidē dāpnationi
asentiat interrogat. & asentens publicę. resitans que pri
seripsit. affirmat. indulgentiā ipse sequit. maxi
me qd abuncio euit fuisse e lege eandē ingredi discepta
tione. ut pmitteret sine ulla se se obstinatione p ecclē sep
arbitrio correcturū libere suā opinionem.

h

pietia sibi. Siquidē de scē trinitatis unitate ⁊ diuinita-
tis simplicitate nō simpliciter sentiens. nec fidelit̄ scribens.
discipulis suis panes pponeret absconditos. furtiuas p̄pina-
tur aquas: nec facile quid sciret. immo q̄ritū desipet p̄sonis
aueritias faceret. Timebat enī qd apud senonas petrū ei
dixisse ferunt: tua res agit̄ paries cū p̄ximū ardet. Nouissime
tūc cū iam fidelit̄ sup hoc inualesceret scandalū. crederet
murmur: uocat̄ ad meditū ē. ⁊ librū tradere iussit. blasphe-
mias cuomigat graues q̄dem: s; uerboꝝ quodā inuolucro
circūseptas. Igit̄ in oculis qd in urbe remoz papa uenabilis
eugenius celebrauit: erat cōminū aduersus hunc g̃lſebtū ecclē
scē suo tēpore singularis athleta. **BERNARDUS** p̄mo qdē totū
qd ille uerboꝝ cauillationib; occultare nitelut̄ dicitis: de-
inde ū tam suis faciebat quā scōꝝ testimoniis biduana dis-
putatione redarguens. osiderans sane nō nullos ex his q̄ p̄si-
debant iam qdē animaduerentes blasphemā indoctrina.
adhuc tam auerentes iniuriā ap̄sona. accensus ē zelo. ⁊
domestici sibi ecclām seorsū suocat gallicanā. cōmuni de-
inq; osilio ap̄atrib; decē p̄uinciarū. aliis aut̄ ep̄is. ⁊ abbatib;
plurimis: dictante iurō dī nouis dogmatib; opponit̄ symbolū
nouū. Qui etiā subscribunt̄ nomina singuloꝝ. **ut** eoz
uidelicet omniū sicut irrep̄ensibilis zelus. ceteris **in**
notescat. Ita demū ap̄lico iudicio. ⁊ auctoritate uniuersalis
ecclē error ille dampnat̄. ep̄e g̃lſebtus an eadē dāpnationi
osentiat interrogat̄. osentient publicq; resitans que pri-
seripserat ⁊ affirmauerat. indulgentiā ipse ossequit̄ maxi-
me qd ab uniceo caut̄ fuisset ea lege candē ingredi discepta-
tionē. ut p̄mitteret sine ulla se se obstinatione p̄ ecclē scē.
arbitrio cor recturū libere suā opinionem;

Spartib' tolosanis hennic' quida olim monachus. tunc a
postata uilis pessime uite pueriosissimiq; doctine. uerbis
psuasibilib' gentis illi occupauerat leuitate. & ut pdixit
apls de quibda inypoetisi loquens mendaciu' fideis ubis
de eis negociabat'. Erat aut hostis eccl'e manifest'. irreuerent
eccl'asticis derogans sacramentis. pariter & ministris. Hec me
dioctner ia mea malignitate pfeceat. Sicut eni de eo scri
bens princep pater uenerabilis ad principē tolosanum.
int' cetera ait. Lassim inueniebant iam eccl'e sine plebibus.
plebes sine sacerdotib'. sacerdotes sine debita reuerentia.
sine xpo demq; xpiani. Paruulis xpianoy xpi uita
intercludebat'. dum baptismi gra negabat'. Ridebant ora
tiones oblationesq; p mortuis. scōy inuocationes. sacer
dotum exco'municationes. fidelū pagnationes. basi
licarum edificationes. dierū sollempniū uacationes. chrif
mat' & olei oserationes. & omnes demq; eccl'astice insti
tutiones synchabant'. Hac necessitate uir scs iter arripuit.
ab eccl'a regionis illi sepi iam ante rogatus. & tunc demū
a reuerentissimo Alberico ostiensi epō. & legato sedis apli
ce psuasus parit' & deduct'. Veniens aut cū incredibili
deuotione suscept' ē a pplō terre. ac si de celo angls
ad su' uenisset. Hec morā facere potuit apud eos. qū
irruentū turbas reprimere nemo q' posset. tanta erat
frequentia dieb' ac noctib' aduentantiū. benedictionē
expectantiū. flagrantū opem. Predicant tam in eam
tate tolosa. p aliquē dies. & in ceteris locis que int'er
ille frequentasset amplē. & graui infeceret. multos in
fide simplices instruens. mutantes roborans. et tamē
reuocans. subuersos reparans. subuersores yobstantos

authoritate
sine assente
tunc fugit
ut ei. & se
tandē cap
rimis etia
da ab erro
uatis san
nomen ē ill
dum pones
ille eleuata
dicent. in b
ab heretic
adepti fu
earnotent
& paxini u
buntur. l
ego dixer
pinde u
tam mag
ualuit.
uir scs
Cubi
Es
in part
ei curat
sacram
fratru u
q' exten

aucloritate sua p̄mens & opprimens. ut n̄ dico resistere.
s; ne assistere quidē & apparere p̄sumerent. leuē & si
tunc fugit. heinric ille & latuit. ita tam̄ impedito s̄
uē ei. & semitē circūseptē. ut uir alicubi postea tūc.
tandē capto. cathenat ep̄o traderet. In quo itinere plu-
rimis etiā signis in seruo suo glorificat ē d̄s. alioz cor-
da ab errorib; impiis reuocans. alioz corpora a languorib;
uariis sanans. Est locus in regione eadem. sarlatum
nomen ē illi. ubi sermone opleto. plurimos ad benedice-
dum panes sicut ubiq; fiebat dei famulo offerebant. Q̄s
ille deuta manu signo crucis edito in dei nomine bene-
dicens. in hoc inq̄t sciatis uera ēē que a nobis. falsa que
ab hereticis suadent. si infirmi ur̄i gustatis panib; istis
adepti fuerint sospitate. timens aut̄ uenerabilis ep̄e
earnotensiu magi ille lausfridus. siquidē p̄sens erat.
& primi uiro dei. si bona inq̄t fide sumpserint sana-
buntur. lui pater s̄s. de d̄ni uirtute nil hesitans. non hoc
ego dixerim ait. s; uere q̄ gustauerint sanabunt. ut
p̄inde ueros nos & ueraces dei nuncios ēē cognoscamt.
tūc ingens multitudo languentiu gustato eodem pane
ualuit. ut p̄ totā puincia uerbu hoc diuulgaret. &
uir s̄s p̄ loca uicina regrediens ob concursus intolera-

Cubiles declinauerit. & timuerit illō ire.
ELEXERUNT. sane miraculū qd p̄ famulū suū
in paratib; colofanis. x̄p̄c exhibuit. paralytici cuiusdā cler-
ici curatio fuit. hunc in domo regulariū canonicorū sc̄i
Saturnini quoz unus ipse erat. ad p̄cacionē abbatis &
fratrū uisitans homo dei. moribundū inuenit. hominē
q̄ extremū trahere sp̄m uideret. consolatur itaq; miserū

et data benedictione egrediens. sicut postea ostensus est loque-
batur in corde suo fidelis seruus ad dominum tam fiducialiter
quam fideliter dicens. Quid expectas domine deus. Generatio hec
signa querit. Alioquin mirum apud eos nostris perficimur uerbis.
nisi abs te fuerint confirmata. sequentibus signis. Eadem ho-
ra cecidit paralyticus de grabbato. et accurrens secutus est con-
secutus est eum. Sacra uestigia deuotione qua debuit am-
plexari. Iui subito precedenti obuians ex canonicis unus.
expauit et exclamauit. Niquidem sanctissima putauit. Quando
enim cum crederet de lectulo surgere potuisse. Egrediam ma-
gis est animam a corpore sanctasimam sibi apparuisse ar-
bitratus ausugit. Nisi ipsa demum tam ei quam ceteris rei ueritas
fidem fecit. Egreditur eadem sermo inter fratres. currit
ad spectaculum tam uocandum. ipse etiam inter primos accu-
rit episcopus et legat. inde pergitur ad ecclesiam. eo ipso qui ora-
uerat preuenit. et conclamat in laudes dei. eodem pariter
conueniente. ruit undique populus. et benedicit. et per. triumphat
fides. infidelis quisque confunditur. exultat pietas. impietas con-
tabescent. Porro uir dei cellam ubi manebat ingressus. diligen-
ter omnis obseruari adit. obseruari ianuam iubet. ne quis
patrat accessus populo concurrenti. Sane si quidem Bernardus
qui sanus factus est hoc enim clerico nomen erat. corporali
beneficio non ingrat. magisque sollicitus premedico spiritui. secutus
est seruus christi. monasterium in claraualle ordinis preteritis. et ha-
bitum sumens. A quo etiam missus ad partes iterum uolens. et
abbas illuc ostendit. hodieque monasterio preest quod uallis as-
uocat. Iui autem per uiam ab eadem puincia rediit uiri sancti. ma-
gis magisque signa crebrescerent. et multiplicarentur in dies.
non pretereundum quidnam ipse inter hec animi gereret.

62
qui a v^o p^o humilitatē cordis & mansuetudinē didiciss⁹.
Disputans enī secum in cogitationib⁹ suis. & ex ipsa demū
locut⁹ habundantia cordis sui. domesticis sibi religiosis
quib⁹da fratrib⁹ aiebat. Mirumū miror. quidnā sibi hęc mira-
cula uideat. aut qd uisum sit deo talia actuari p^o talem. Ni-
hil m^o uideor. in sacris pāginis sup hoc genere signoz.
Siquidē facta s⁹ aliqñdo signa p scōs homines & pfectos.
facta s⁹ & pfectos. Ego m^o nec pfectionis sum. & scius. nec fic-
tionis. Scio enī scōz m^o nec suppetere merita. q^o miraculis
illustrent⁹. Osido autē nec ad eoz sortem me pūnere. qui
uirutes multas in noīe dñi opant⁹. & ad nō ignorantur.
hec & huiusmodi crebri⁹ secretiq⁹ cū uiris spītalib⁹ oferebat.
Hortissime ū oportunū sibi met uisus certū repissē. Scio
inqt huiusmodi signa nō ad scītātē uni⁹. s⁹ ad multoz spec-
tare salutē. nec deū in homine p quē talia opet⁹ pfectio-
nem osid⁹ erare s⁹ opinionē. ut in eo cōmder hominib⁹. q^o
illi credit⁹ inesse uirtutē. Hec enī p eis fiunt hec p quos
fiunt. s⁹ p eis magis qui uident illa uel sciunt. Nec eo sine
p eos dñs opatur ista. ut ipsos pbet ceteris sciores. s⁹ ut
ceteros magis amatores & emulatores faciat scīant⁹. Nichil g^o
mechi & signis istis. quandoquidē mee illa fame magis qm
uite noueri exhiberi. nec ad meā fieri cōmationē. s⁹ ad
cōmitionē poti⁹ alioz. Satis nimirū hui⁹ uiri mirabit⁹
animū. q^o s⁹ hęc diligenti osideratione pensauerit. nec
pstanti reputabit estimator. quisq⁹ fidelis signa atq⁹ pdi-
gia mirabili⁹ opari. quā ppetrata taliter interpretāi. Sibi
quoq⁹ nō minus utile iudicabit imitandos cī affect⁹. quā
mirandos actus. & morum insignia. quā opum signa
cognoscere. S⁹ ad hęc quis ydoneus.

In huiusmodi siquidem pectore uiri dei pari federe pu-
ritas suauitasq; confederant: satis quidem utraq; mirabilis.
Mirabilior utriusq; conplexus. Unde nimirum tam singu-
lariter in unum hominem totius orbis uota pariter con-
rebant: quod puritate suauitas amabilem faceret: sua
uitatem puritas acceptabilem: ut difficile fuerit estima-
re: gratie ne an reuerentie amplius optineret. Quis enim tam
rigide conuersationis: qui clareuallensem non mirretur ab-
batem. Quis tam dissolutus: qui non erga eundem dulciter
afficeretur: dulcissimis enim affectibus plenum peccatus ipse
gererat: sed quam libere eos quociens causa posceret coherere
bat: humanissimus in affectione: magis tamen fortis in
fide. Et ut breue aliquod huius rei proferamus exemplum:
sicut ipse quoque testatur in sermone super cantica uice-
simo sexto. sicis oculis germani sui et germani tam ne-
cessarii: tam dilecti beardi uidelicet celebrauit exequias:
sicis oculis corpus ei tradidit sepulture: nec affectus
fidem uincere uideret. Nam extraneum quolibet uix
aut nunquam sine lacrimis sepeliunt. Talem sibi illum
uberius proinde fructificaturum manum diuina formauerat:
ut austeritate suauitas morum tolleretur: auctoritate sci-
entia seruaretur: sui enim uel tanta benignitas esset omnia
uel tanta bonitas non esset honorum. Legimus de salomone:
quod omnis terra desiderauit uidere uultum eius: brinde
preconum: sed forsitan in hac parte non minus quam salomon
hic. Neque enim satis credibile est salomonem in omni gloria
sua tam uniuersalem orbis optinuisse fauorem: quam hunc
in sua humilitate. Immo uero difficile omnino uidetur: ex
hystoriarum aliquibus inuenire hominem unum conuersantem

adhuc cum
amabilem op
tione: et max
usq; boche
orientali: et
in remotiss
us que peul
te: breuiter u
eterna mitta
mo quasi in
palmitis p
tatum quib
noru non ac
ille incongr
obtin dunt
piceat: et lau
finis orbis
nomini hu
unuerfial
putabat ab
omnes: ip
fatebatur in
uel sublim
debat: se
num suff
fiduciali
stru: ubi se
nam. Inma
uit exten

63
adhuc cum hominib⁹ in uniuersa terra tam celebre &
amabile optinuissē nomen. a solis ortu & occasu. ab aq-
uione & mari. Et cū illas memorem⁹ pumcias. ex quib⁹
usq; hodie monimēta certiora sup̄esse noscunt. & in ecclā
orientali. & apud solis occiduos hybernoz. & a meridie
in remotissimis finib⁹ hispaniarū. & ab aquilone in insu-
lis quę pcul sunt. datę fuerint. opinio ei⁹ celeberrima fu-
it. Et br̄as undiq; recipiebat eplās. & reddebat. Undiq; ei
xēna mittebant. undiq; ei⁹ benedictio petebat. Postre-
mo quasi uitę habundantissima ei⁹ optimo suos undiq;
palmites ppagauit. excepto quod in terrā hierosolimi-
tanā quāuis locus esset a rege parat⁹. ob inuentus paga-
norū non acqueuit mittere fratres suos. Hęc uero ep̄c
ille incongruū aliqd usurpasse uidet. qui p̄ sacrum ei⁹
obitū dum fratres solaret. inter cetera hoc quoq; in ipsi⁹
p̄secut⁹ ē laudem. q̄a in omnē terrā exiuit sonus ei⁹. & in
fines orbis terre uerbu illi⁹. Incebat tam sublimitatē
nominis humilitas cordis. nec tam poterat cū mundus
uniuersus erigere. quā se ipse deicere solus. Summi re-
putabāt ab omnib⁹ infimū ipse se reputans. & quē sibi
omnes. ipse se nemini p̄ferebat. Deniq; sicut nob̄ sepi⁹
fatebāt. inter summos quosq; honores & fauores pplōz
uel sublimiū p̄sonarū. alterū sibi mutuatus hominē ui-
debat. seq; poti⁹ reputabat absente. uelut quoddā som-
nium suspicari. Vbi ū simplices ei⁹ fratres ut assoler
fiduciali loquerent. & amica semp liceret humilitate
frui. ubi se inuenisse gaudebat. & in p̄p̄iā redisse p̄so-
nam. Innata ei⁹ a puero uerecundia. usq; ad diē p̄seuera-
uit extremū. Unde erat quod licet tam magn⁹ esset. &

Starectus in uerbo gl̄e.

numquā tam sicut sepe cum audiui prestantē. in quālibet
humili actu sine metu & reuerentia uerbu fecit. tacere magis
desiderans. nisi conscientie pprig stimulis urgeretur. "tamo

Pre dei. caritate fraterna;
acientiam ei maxime quidē flagellis dominicis ex-
ercitatum. nouim. & phatam. que nimirū ab ipso fuge cō-
uersionis unicio. usq; ad diem sacre depositionis tanta su-
stinuit. ut uita ei his qui nouerant. n̄ nisi quedā mortis
p̄latio uideret. lēterū erga homines quoq; & si rāior-
ei occasio minora forsitan potuit patientie expūta pre-
stare. dicendū tam uel breuiter. nehui quidē apparuisse
eum uirtutis immūnē. & quia genus hoc patientie solut-
erat dicere triptitū. uidelicet ad uerboz iniurias. ad
dampna rerum. ad corporis lesionē. De singulis saltem
singula ponam exempla. que interim nob̄ occurrunt.
Scripserat aliqūdo dei famulus ad ep̄m aliquē de curia
ex consilio regis. monuitq; eū sup quibdam uerbis regi
suadere. & cōsūlere meliora. At ille uehementē exacerbat.
amarissimā ei reddit eplām. dicens in ipsa salutatione
prima. salutē. n̄ blasphemie sp̄m. tamquā uidelicet
uir. sēs quod horror ē dicere. ex blasphemie sp̄u illa scrip-
fisset. Ad quod uerbū mansuetissim. & p̄i seruus. memor
dnice responsionis. ego demoniū n̄ habeo. sicut hoc dieq;
exstans ei eplā dixit. minime quidē ait sp̄m blasphe-
mie habere me credo. s; nec malecharisse cuiquā. aut ma-
lechere uelle me scio. p̄sertim principi ppli mei. Heo-
min postea eorum. nec min familiarē eundem ep̄m
habuit. s; elogium illud predictum sic fuit quasi
non die t u m.

64
ABBAS harsensis quentum fratru a clauualle uocauerat.
monasteriu eis edificaturus. s. romani impediuit anti-
stes. & sibi tollens eos in loco altero ordinauit. Unde plurimu
dolens p̄dictus ille uir magnus & magne deuotionis. colle-
ctam pecuniā sexcentaru fere marauū argenti deposu-
it sub cyrographo. quas ad dei hominē ueniens attulit
ei. rogans ut quod n̄ meruerat in partib⁹ suis. uel citra
alpes nouum exinde cenobiū dederetur. Missum ē p̄ ar-
gento. & p̄ suis totū amissum. Hec respondit aliud ho-
mo dei cū ei nunciaret. quā. benedictus d̄s qui nobis
peperit ab onere. Nam & illis inq̄t qui abstulere leuius
indulgendum. sunt enī romani. & pecunia uidebat in
manib⁹. ac uehemens fuit ipsa temptatio. Bratulari enī
osueuerat decem circiter monasteria. uel edificandis mo-
nasteriis loca congrua numerans. fraudulentē sibi &
uolenter ablata dum ostendere nolle. & magis eum

Uinici. quā uincere delectabat.
ABBAS. aliquādo clauuallem clericus quidā
ex his quos regulares canonicos uocant. importune
satis instabat. ut in monachum reuerteret. Suadente
patre scō ut ad suā reuerteret ecclā. nec acquiescente
recipe eū. ut quid ḡ ait ille in libris tuis p̄fectionē
tanto p̄ omidasti. si eam desideranti. opem rennūis ex-
hibere. s̄t maligno spū iracundię instigatus uehementi⁹
sicut postmodū euidenter apparuit. iam inquit si ul-
los tenere discer̄ pem libros. sui uir dñi. puto ait in
nullo eoz legisti. n̄ posse te in tuo clauistro esse p̄fectū.
Morum correctionē. n̄ loz mutationē. si bene me-
mini in libris omnib⁹ omendauī. Tum ū impetū facien⁹

homo uelut insanius in eum. peussit maxillam ei. idq;
tam grauitur: ut succederet statim rubor iecur. tumor
rubori. Jam qui aderant in sacrilegiū inuolabant. et
pūerit eos seruus dñi. clamans et adiutans p nomē xpi.
nullatenus cū tangere. s; educere eunt. et curam ei habē
re. ne ab aliquo ei uel in aliquo noceretur. Quod tam
districte pcepit. ut miser ille timens et tremens absq;
omni iniuria eductus sit. et deductus.

In libertate sp̄s dei famulus excellen
ter enituit. cū humilitate et mansuetudine tam.
ut quodāmodo uideret et uereri neminē. et omnē ho
minem reuereri. In reparatione tam utebatur. monitis
poci et obsecrationib; agens. Quā ū mutus et n̄ ex cor
dis amaritudine uerbu pferret. Amarū maxime ex eo
animaduertebat. qd p facile cūmodi impetū cohiberet.
Siquidē miratur hominū imphitatē. quos aliquādo forte
turbatos excusationē quālibet rationabilē. satisfactionē
quālibet humilem admittere grauat. qd ipsa sue retribu
tionis passio. miseros sic delectat. ut oderint omne remediū.
ut tñcant aures. claudant oculos. obiciant manū. et om
nīmōdis satagunt ne semel orta omotio. sedari ualeat et san
ri. huius tam obuiationē n̄ min⁹ facile aliquādo opescebat
grauis et turbulenta responsio. quā humilis et modesta.
ut ab aliquib; p̄inde diceret. cedenti insistere. cedere resis
tenti. Dicebat enī. ubi resonat utrimq; modesta. dulce ē
colloquiū. ubi uel ex parte altera. utile. ubi ex neutra. pni
ciosum. Ubi enī hinc inde duricia sonat. iurgū ē n̄ cor
rectio. nec disciplina. s; rixa. ut debeat magis iteri dīssi
mulare plātū. et omotione sanata utili castigare subiectos.

ant certe si ita res exigit. obseruant. silium sapientis. q̄a
stult. n̄ corrigit. uerbis. loquitur ipse de interpretationib⁹
min⁹ utiliter. min⁹ patienter acceptis. in sermone sup. can-
tica canticoꝝ q̄dragesimo sedo. int. ceta dicens. **Q**uā ne-
minem obiurgare necesse sit. hoc enī meli⁹. S; quō in mul-
tis offendim⁹ om̄s. inde tacere n̄ licet. cui ex officio incum-
bit peccantes arguere. magis aut. iungit caritas. Quod si
arguerō. & fecero qd̄ meū ē. illa aut. pcedens increpatio
minime qd̄ suū ē faciat. neq; ad qd̄ nisi illam. s; reuertat⁹
ad me uacua. tamquā iaculū feriens & resiliens. quid me
animi tunc habere putatis fratres. **N**onne angor. non-
ne torquor. **E**t ut m̄ usurpem aliqd̄ ex uerbis magistri.
q̄a de sapientia n̄ possum. p̄suis coartor. & duob⁹. & quid
diuina nescio. placere m̄ in eo qd̄ locut⁹ sum. quō qd̄
debiui feci. an penitentiā agere sup. uerbo meo. **Q**uā
quod uolui n̄ recepi. **E**t infra. **D**icas forsā m̄. **S**on qd̄
bonū meū ad me reuertat⁹. & q̄a liberaui animā meā. &
mundus a sanguine hominis. cui annuntiavi. & locut⁹ sum.
ut reuertere⁹ a uia sua mala. & uiuere. S; & si innumera
talīa addas. me tam minime ista consolabunt⁹. mortē filiū
intuentē. **Q**uasi ū meā illa reprehensione liberationē que-
sierim. & n̄ magis illi. **Q**ue enī mater. etiā si omnē quā
potuit curā & diligentia. egrotanti filio adhibuisse se-
serat. si demū frustratā se uiderit. & om̄s labores suos
esse penit. inefficaces. illo nichilomin⁹ moriente. p̄p̄ta
unquā afflicta. tempabit. **E**t hec acten⁹. **D**e cetero tam-
enat. emulatoꝝ. mansuetudinis. & pacis. ut si forte im-
p̄bus quisq; petitor. dur⁹ extorsiss⁹. anegante responsū.
hanc facile deinceps cū eadem repulsa dimitteret⁹ in animis. Si

quidem uelut naturaliter ut fatebat^r oderat omne scan-
dalum. & grauamen cui libet hominis sustinere ei admodū
grauē. nō sentire impossibile erat. Adeo neminē spreuit.
nullū hominis scandalū parumpendit. & si ueritatē dei iusti-
ciamq; p̄tulerit. Nam & quociens oportet^r noxios ali-
quoz uel rep̄bendere actus. uel impedire conat^r. tam o-
derate faciebat. ut habundanter ipsi quoq; qui lesi uide-
rentur haberent. unde sibi p̄ eo satisfacerent in cognati-
onibus suis. Sane uidim^{us} ex ipsis quoq; nō nullos. & de
quib^{us} id min^{us} uidebat^r posse spari. ampliori deuotione
ei^{us} postmodū uel obsequiis deseruisse. uel etiā adhesisse
uestigiis. Vicit^r & inuidos habuisse. ut haberet meritū
ex eis. Leterū tam singularit^r eminebat glā nominis ei^{us}. ut
pestis illa magis desperatione quā luore tabesceret. & time-
ret. adu agnosci. Iam etiā humilitate ei^{us} & mansuetudi-
ne uincebat^r. beneficiis suffocabat^r. obruebat^r ob-
sequiis. Humilū docet^r erat in bono uincere malū. sicut ad
quosdā fratres scribens int^{er} cetera ait. Adherebo uob^{is} & si
nolitis. adherebo & si nolum ipse. Inuitis p̄stabo. ingrat^{us}
adiciam. honorabo & contempnent^{es} me. Usq; adeo siquidē
om̄s homines germano amplectebat^r affectu. ut eoz scan-
dalo sic ipse fateri solebat grau^{iter} urere^r. quib^{us} nullam
uideret^r scandali occasione p̄buisse. Plus enī piissimū
pecc^{atum}. grauētū affligebat alteri scandalū. quā p̄prie in-
munitas conscientie solabat^r. Siquidē min^{us} sp̄bat^r posse
sanari. qd^{am} unde peccederet nō uidebat. magnū sibi et rago-
ne solatiū fore p̄hibens. q̄ciens inueniret unde satisfacere
posset. uel homini p̄ se. uel deo p̄ hōie. nō sine occasione
turbato. Erga omniū qdē hominū sp̄itale s̄modū inco-

modum ut amplius afflictebat. & summū ei desiderium. sum-
mum gaudium erat animarū fructus. & uersio peccator. Et
corporas tam quorūlibet hominū necessitates. piissimo
miserebat affectu. Iū erat humanitas. ut nō modo hōib?
s; irrationabilib? etiā animantib? auib? opacereb? & feris?
nec opacienti decrat uirtutis effectus. Contigit enī aliq̃
ens. ut uer. agens fugitans. & ut uidebat p̃m capienda.
uel lepusculam a canib? uel auiculam ab accipitrib? signo
crucis edito mirabiliter liberauit. diceretq; sequentib? fru-
stra se conari. nec ullaten? se se p̃sente eimodi exerce-
re posse rapinā. Age nos quidē de sacris morib? patris nr̃i.
p̃modulo nr̃o sub breuitate p̃strinxim? lacerū longo
eminenti in suis ille libris apparuit. & ex literis p̃p̃riis
innotescit. In quib? ita suā exp̃ssisse uidet? imaginē. &
cōtribuisse speculū q̃dā sui. ut illud q̃q; ambrosianū
merito illi posse uideat? aptari. Laude ipse se sonet. &
laureat? s̃p̃. scriptis coronet? suis. Si q̃s enī nosse desi-
derat. quā sollicit? ab initio sui ipsi diuidentor & ser-
uator exstiterit. p̃mū opus illi de gradib? humilita-
tis inspicat. Inde si querit? p̃e mentis religiosa deuotio.
transcundū ad omnia in laudib? uirginis maris. & illū
quē de diligendo dō edidit librū. Si feruens ora suoz ut
alioz uicia zelus. legat? is quē apollogeticū uocat. Si uel
gl in zelo eodē & circūspecta discretia. de p̃cepto & dispen-
satione differens audiat. Quā ū fidelis cuiuslibet p̃e cōsa-
tionis m̃dator fuerit & adiutor. exhortat? ad milites
templi sermo declarat. Quā nō ingrat? gr̃e dī. ex his liq̃
quē de gr̃a & libero arbitrio. tā fidelis quā subtilit? dispu-
tauit. suā liber in uoce. quā discret? & intrerū supior

pariter inferiorūq; scientia locuples? in his que ad pupā
lucenū de consideratione scripsit. diligens considerator ag-
noscer. Quā deuotissim⁹ p̄dicator alienis sōtatis? tam dili-
genter ep̄i sc̄i Malachie unā p̄secut⁹ ostendit. Nam in ser-
monib⁹ sup̄ cantica? & mysterioꝝ uestigator? & moꝝ edifi-
cator? magnific⁹ innotescit. In eplis quas ad diūsas p̄sonas
ob negotia diūsa dictauit? prudens lector adiūt. q̄ fer-
uore sp̄s iustitiā omnē dilexerit? omnē eque oderit in-
iusticiā. fidelis cōtē seruū & p̄i nō querbat aliqd suū. q̄qd
tam erat. xpi sic uinabat ut suū. Que enī scelera nō arguit?
que oīa nō extirpat? que scandala nō p̄secut⁹? que sc̄is-
mata nō resarciūt? quas hereses nō sūtant? Quid ū sc̄m.
qd honestū. qd pudicū. qd amabile. qd bonē fame. qd un-
tū. aut laudabilē discipline suis ortū in q̄libet regio-
ne dieb⁹ nō roborauit ei auctoritas? nō fouit caritas? diligētia
nō p̄mōuit? Quid ante p̄mōtū dilatarī amplē nō optauit?
qd forte collapsū nō totis p̄loco & tēpore uirib⁹ egit. ut repa-
raret? Qs maliciā quēcūq; disponens. ei zelum & auctori-
tatē nō timuit? q̄s p̄ponens q̄dēcūq; bonū. ei si potuit nō oī-
luit sc̄itātē. nō considerauit fauorē. opem nō flagitauit? Quis
ad sac̄rū in ei⁹ pectore habitantis templū diuinitatis de-
q̄cūq; tribulatione fidelit̄ clamatur us accessit? inefficacit̄
laborauit? Messus ab eo solaciū. afflicti auxiliū. osiliū
anxi⁹. eger remediū. paup̄ subsidū reportabat. Ita se se
omniū fixerat seruū. ac si toti genti orbi. ua tam liber
ex omib⁹ conscientie sue sollicitudinē gerens? tamq̄ soli de-
dit curā & custodiē cordis sui. Et quidē diuisione gr̄a
mīdat apls. si q̄s diligēt querat. inueniet diūsos ab
inīcio dī famulos. in diūsis emīssē munib⁹. Legim⁹ enī

fuit in fide magnifico.

64
multiplicib' claruisse miraculis. alios spm habuisse pph-
etia. & futura q' p'sentia. occulta uelut sub oculis posita. mi-
rabilit' cognouisse. Alios nichilomin' antiquoz literis pres-
tant' g'uiori abstinentie deditos. par' symoniam coluisse. alio
in humilitatis pposito. spreto dignitatis hui' s'eli. auctori
s'eli plurimū placuisse. alios in doctrina uerbi ad salutis
scientia plurimos erudisse. ut scdm p'missionē s'cripturę
facere luceant q'si stelle in p'petuis cōmunes. Alii q' in edi-
ficandis cenobis laborantes. amplificauer' nom' s'ctatis.
Alii in sedandis scandalis. & turbis hui' s'eli. p'mouen-
disq; negotiis eccl'ie di' efficacit' occupati. utiles in actione.
alii in sacris meditationib' spūaliter feruati. sublimes
in cōplatione fuer'nt. Quid hoz nrō uidebit' defuisse bea-
nardo. Immo qd hoz in eo tā insigne n' fuit. ut ad mēda-
tionē sancti esset. etiā si ceteris aliquid n' adesset. Nam & si
multiplicib' eccl'ia sui tēporis. tam ut sup' memoratis ne-
gociis. quā in aliis plurib' actionis ei' ualutē meruit
capiri. magnifice tam etiā grā cōplationis in eo. tam
ex uisionib' & reuelationib' dñi. quā ex scriptis suis
que spūalib' exuberant sensib' elucescit. Porro monaste-
rioz fruct' que p'ciū dñi ordinauit. tā copiosus. & euident
humans sese ingerit oc-
ulis. ut nullis egeat literis cō-
dari. Magis aut' ex ipā q' eorundē multitudine cenobioz
omnis deinceps g'uitio certū cape poterit documētū.
quos collegit ad seruiciū xp'i. q' tā multos undiq;
pugant. Quid ad reliq' spectat de humilitate ei'. dignita-
tis refinatis. s; & de tenuissimo uictu sup' p'secuti. hui' q'
ad pphetia p'tinent ostensionēq; utruū. Sub alio qdē
p'ncipio curabim' annotare. p'pauca de multis. l'a-

Explicit liber tertius.

Incipit Liber Quartus.
ICVT. SE RMONE.

S. R. CANTICA. LANTICO ROY.

uicesimo quarto. seruus dñi BERHARD?
elaryuallensis. gratulatur. & grās agit
illi. tertio quidem reditū ab urbe suū
elementior e celo respexit oculus. &
serenior tandem uultus artisit. quod

quicquid rabiēs leonina. acceperat finē malicia. receperat
pacem ecclā. Tanta ū exultatione ecclā illū gallycēna rece-
pit. ut n̄ minorē uideret de suo reditu exhibere. quā
de pace reddita nuntiare leticiā. Unde etiā mirari ipse
sepiq; causari. quod dñi sibi p̄ tam graues frequentas ho-
minum & tumult. uelut ab exordio ualefaciendū sēlo in-
diceret. & tamquā dēnuo adorandū sacre ppositū ouer-
sationis. tunc potissimū uberiorib; suscipiet gaudiis. ob-
sequiis coleret. Rediens autē pater scs ab urbe. & scōrū
aploz martyruq; corporib; xēma secū tulit pēiosa.
haur modiciū hūne reputans sui fructū esse laboris.

Inter quē beati lesariū dentem quonā modo recepit. me-
morandū. Cum enī integrū ei p̄dicti m̄is caput greci
monachi in quoz basilica repositū ē exhiberent. ut tol-
leret inde qd uellet. dari sibi petiit dentem unū. fru-
stra ū aliquādiu fratres q̄ cū eo uenerant laborantes.
ocessum s̄ trahere petiit n̄ ualebant. fractis enī cultrellis
duob; aut trib; quos applicuerant. nichilomin; adhuc
dens immobilis pmanebat. Tum ille. orandū nob ait.
Hec enī habere possum. nisi martyr ipse cecidat. fac ta-
demq; orōne reuerenter accedens. meratibili facit ate

200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

duob' tulit digitis. quod ferreis ante moueri n̄ poterat instru-

FRAFRS AUT Hierosolimitani Vitis.
templi. fideles milicie p̄fessores. "cum nouā habere
eo tēpore domū in urbe cepissent. redeunte p̄dicto suo
patre specialiq; patrono. tunicā ei' p̄ carissima benedictio
ne seruabant. Apud quos eodē anno sacerdos quidam
grissima febre corrept'. desparabiliter egriuabat. It aut'
omnino deficiens uisus ē deuenisse ad extrema. "porta
ri se se in oratoriū. & p̄dictam beati uiri supponi sibi
tunicā fecit. in sola posit' expectatione exitus mortis.
lum subito rapt' in quendā mentis excessum. ac uisum
iam carne solut'. uidere sibi uisus ē corp' suū eodem q'
iacebat loco exanime. iā circūdatū multitudi-
ne sacdo-
tum aptos tenentiū libris. & celebrantiū exequias ex
more sollempnes. lū subito in uultu habituq; p̄dicti patris
scī. reuerenda quedā p̄sona p̄dictis ex altari. manu in-
nuit illis ut tacerent. uoce parit' p̄hibens ne mortuū
putarent. cui uitā clareuallensi abbati donauerat d̄s.
confectum deniq; ad se rediens sanū se rexit. & qd ui-
derat frīb' indicauit. Qui quidē ut a fidelib' uiris nup̄
accepim'. hodieq; su- p̄stes. & in partib' Aquitanie de-
gens. beneficiū qd accepit seculo ofitet' in ipsi' p̄conio
cui merito uiuat. Siquis hoc mir' mirat'. animadūtat
de beato Nicholao. ex innumeris quib' ē decorat' mira-
culis. in natalis ei' annua omemoratione tamquā exi-
mum cōdari. qd impatore constantinū ab interitu
quorundā longe ostentus. p̄sum defleat. Hec illud

Adissimile ē. quod annectimus.
Abbas berardus primū clareualli monasteriū

quod mores dicit regens. testatus ē nobis uidisse se alī
quando psallentiū fixatū circūire choros. & sicut fre
quenter agebat cecitare torpentes. ita ut affectuosius
& uirili psalleret quod reliquū fuit uigiliarū. lūmq;
die sequenti apud eū familiaritē causaret tāntū illum
quā oportuerat ea nocte uisitare psallentes. ego aut
nocturnis horis corporeo gūter occupabar meo mo
do. q; quo n̄ potuit corp. spe uenit. Expauit ille. audi
ens n̄ affuisse in corpore. quē tāndiu corporeo spectas
set obtritu circūeuntē utrūq; chor. & dormientes.

Aquosq; ut consueuerat cecitantem.
Ad Multoz aures famā credim̄ puenisse. uiri uene
rabilis b̄willelmi. qui olim montis pessulāni dñs. n̄
uerus xp̄i paup & humilis monachus. elegit esse in ce
nobio quod grandis silua uocat. Ipsi relatione chdici
mus qd dicari sum. sicut ab ei ore cui uigerat se acce
pisse dicebat. Is ciuitate accitanoz quē ē metropolis
basconie. miles quidā infirmabat. lūi cū inferiores
corporis partes. a reñb & deorsum morib̄ seniens occu
passet. erat dieb̄ multis lectulo decubans. n̄ modica par
te p̄moratus. Conpunct̄ deniq; - & osisus de misericō
dia dei. ad seruū ei cui circūquaq; tā celebris sese uirtu
tum fama diffuderat. quocūq; labore se p̄cipit depor
tari. lam p̄ dies aliquod p̄cesserat. p̄feceratq; n̄ min̄ in
fide & deuotione. quā in itinere ipso. cū miserat homi
nem mirabilē satis. & infirmuū ei subuenire dignat̄
ē. & parcere sanguini. Occurrens enī ei quidā in uia.
quis nā esset. aut quo tenderet inquisiuit. Accepitq;
itineris ei necessitate. ego aut ex parte illi sc̄i p̄cipio

tibi in reueren
tiam illa dis
gerant. Ka
missa fuerat
plenitudo
sodales
lo dei celebri
ti bonomian
granda tan
ut parand
tam ipsi qu
omni reliq
uelli etū
mortuū
innocent
partum
fidelem.
natū pu
quocien
refutā
dam.
s. M
polm
gante
cū imp
uenerat
stolm
oblati
poten

tibi ut reuertaris. sciens quod ubi domū ueneris sanus eris.
P̄suasit illi d̄s ut crederet. cui nimirū dispositione om̄ia
gererant. Rediit. reuersusq; recepit paulatim. carnē quē
missa fuerat misericordiam. ut n̄ pri⁹ domū p̄ingeret. quā
plenarie donum reciperet sospitatis.

Mosey. Quoq; regina Mathildis. tantū hunc famu-
lo dei exhibuit aliquando deuotionis affectum. ut uenien-
ti bononiam extra urbem cū pp̄lo pedes occurreret.
grāuida tamē ipsa. multūq; lan̄ grauis. Quē p̄ dies aliq̄t
ut parendi temp⁹ aduenit. tam grauius ē afflicta. ut
tam ipsa quā dom⁹ omnis de uita ei⁹ p̄enit⁹ desiparet. tamq;
omni reliqua suppellectili paup̄ib⁹ & eccl̄is delegata.
uestis etiā regia pararet⁹ in qua sepeliret⁹. tamquā p̄tin⁹
moritura. Cum subito recordata hominis dei. & nom̄ illi⁹
inuocans plena fide. in ipsa p̄tin⁹ inuocatione sine p̄cō
partum edidit desparū. Hec distulit legatū destinare
fidelem. p̄ quē gr̄as ageret celeri subuenitori. ipsum sic
natū puerū. n̄ immerito natū ei⁹ appellans. Verum ille
quociens cōtigisset audire. n̄ min⁹ humilit̄ quā iocunde
refutans dicere cōsueuerat. hoc enī michi sic imputan-
dum. sicut ei qui cōsueus omnino n̄ fuit.

Is Monasterio cui nom̄ ē bellauallis p̄pe urbem crisō-
polim. homo q̄dam a demonio uexabat⁹. mira eo insti-
gante faciens. mira loquens. Post multas q̄ orōnes fr̄m.
cū impbe p̄sisteret illa nequicia sp̄italis. recordat⁹ ē
uenerabilis abbas loci illi. hodieq; sup̄stes. habere se
stolam qua aliquandū beat⁹ pater n̄r⁹ usus fuerat in
oblatione hostie salutaris. Hec cunctat̄ cultu p̄tin⁹ arma
potentia deo. fiducialiterq; aggressus ē inimicū. Hic

† tale aliqd

lumen domus attingeret in qua miser homo uicebat. cum sub
to maligni ille horridis uocibus uictum se profertens. en inquit
egredior. recedo. primum. manere ultro non possum. Respon
dente autem abbate per non dominum et ipsi beati uiri meriti
cui hec stola fuit tibi precipio. exi cito ne moreris. tri
mulo demon fugat ab homine. homo a demone liberat
est. Quis alter non periculosum forsitan exultasset. usque adeo
spe sibi subiectos. ut cederent et absenti. Verum ille ab
bate ipso nunciante nil motus. magisque subleuans eos
quos uidebat magna super hoc admiratione moueri.
hec eadem uerba respondit. Quid mihi facile nos duo per
ualuissimam in unum. Reuenter illum eicere potuit deus. per
sertim cum ego ut dictus socius datus sum et adiutor.
Idemmodi nempe responsis. in huiusmodi rebus sepi
urebat. Huerat siquidem uerus et uerax non ostentator
sed emulator humilitatis. efficaciter dissuaderi posse ho
minibus quod stupebant. obliqua quidam artificiosa obie
ctione quam apta excusatione. que humilitatem magis per
dicabilem preferebat. estimationem non minueret omnem sed
augeret. Unde quodam loco ex propria loquens experien
tia. uerus inquit humilis uilis uult reputari. non
humilis predicat et s.
22. xv. quoque notissimum fuit. quod adhuc in carne de
gens. apparuit autem in seipso fratri cuiusdam. obiit frater prius
trauerit dies. Insinabat nouici quidam frater in
claraualle. bonae orationis. et bonae indolis adolescens.
Hec longe aberat dies. qua per annum ex more phatio
nem nouum indueret hominem. si non prius hominem excus
set. Siquidem consummat in breui expleuit tempora multa.

placita enim d
die sunt infu
gponit m
inter ali
doct enim n
dine mon
moriatur
qua imple
dies illa. 2.
Iam dies q
grae mag
tam in ip
lamine oc
natur. In
reioeat. n
ens oculo
bat in ei
morient
articulo
nobis ill
mare.
inbet. 2.
et offer
Adhanc
en labi
re
mi
nouum.
esset al

placita enī deo erat anima illi. Quanto g̃ die ante ultimum
diē suū uisitante se fratre berardo. qui hodie abbas ē lon-
gipontis monasterii. idem nouici exhilarat plurimū
inter alia sp̃italis gr̃e uerba. ecce inq̃t q̃nta die moriar:
hodie enī in pater ñr domnī abbas apparuit cū multitu-
dine monachoz. & blanda cōsolatione refouens. quinta die
morturū me esse dicebat. Exiit sermo int̃ fratres. & ante
quā impleret̃ diuulgatū ē uerbu. Expectabat̃ ab omnib⁹
dieb⁹ illa. s̃ multo magis ille beat⁹ expectatione sua fuit.
Iam dies quinta inclinabat̃ ad uesp̃am. illi autē s̃p̃e ma-
gis ac magis eleuabat̃ ad dñm. Denū circa undecimā ho-
ram in ipso mortis agone posit⁹ obducto ut assoler̃ p̃s⁹
lumine oculoz. & nemini iam intendens. ad certū festi-
nabat. Interī uisitans eū pater sc̃s. uelut ab alto somno
reuoat. nec in salutari abire p̃mittit. Ad cui⁹ uocē api-
ens oculos. & miro in facie serenata. aliquādu intende-
bat in eū. Mirabamur om̃is mortale hominē. immo iā
morientē eāten⁹ triumphare de morte. ut in ipso mortū
articulo exultaret in gaudio. pulcherrime exhibens
nobis illud poet̃e. Sinepe parue puer. r̃su agnoscere
matrē. Tum ū cōsolans eū pater beat⁹ nichil timere
iubat. s̃ recto p̃m̃ cursu p̃ungere ad dñm. Hōc & p̃m̃.
& offerre ei humilē paupis sue familie salutationē.
Ad hanc uocē q̃ potuit capitis inclinatione & motu annu-
ens labioz. iterū clausit oclōs. & eadē hora in pace q̃eunt⁹

Mirra. Quidē huic di famulo reuelata p̃ s̃c̃o.
multa sine reuelatione mirabiliter ab eo p̃dicta cog-
nouim⁹. ex quib⁹ exempli gr̃a pauca subnectim⁹. Quo
esset aliquādo pater sc̃s in urbe nouiomensū in domo

K
ad

epi symonis. adductus est ad eum heruerius de baugencio pu-
er admodum graciosus. ortus ex regio sanguine. & p̄dicti
epi nepos. De quo sequenti nocte famulo suo x̄p̄e osten-
dit. q̄d erat p̄tēpora longa futurū. Siquidē uidebat
sibi tamquā in missarū celebratione anglo cūda pacis
osculū dare. q̄d ad puerū deferret. Hec dubi de reuela-
tione. eundē herueriū renuntiaturū sēlo. & futurū
aliq̄ndo deuotū x̄p̄i famulū p̄mittebat. Hęc p̄missio
adeo celebris erat. & uulgata. ut ipse quoq; heruerius
nob̄ postea fateret. adolescenti sibi ad om̄s arguentis
famulos oscentie occurrere. impossibile ē ut p̄ uiri
sc̄i tale p̄missum in seculari habitu moreret. Hęc fra-
datus ēa spe sua. Siquidē uenabilis b̄waleranno ur̄si
campi cenobii primus abbas monachū illū fecit. & an-
gelico funet. officio. pacē quā ex ore patris sc̄i suscepit.
communicauit heruerio. cui talis postmodū apparuit
uisiō. ut tali digni oraculo uideret. Nam & p̄dicto
b̄waleranno in regimine monasterii ur̄si campi ille suc-
cessit. & nouissime obitū suū imminētē san̄ adhuc &
incolomis eodē b̄waleranno p̄reuelationē s̄ nuntiantē
Et quod addim. hūc simile **I**psū atq; p̄dant.
fuit. Latē sc̄m fines parysiōz aliq̄n pagantē. ad
ip̄sam diuertere ciuitatē ep̄o Stephani. & ceteri om̄s q̄
paritē aderant obnixē rogantes n̄ poterant optinēre.
Magno siq̄dē zelo nisi causā grauis uirget. ouent
publicos declinabat. lumq; uespe iter suū aliis ordi-
nasset. mane ubi primū locut. ē fīatib. dicere iubet
ep̄o q̄a parisiū ibim. ut rogasti. conuenientē q̄ clero
admodū copioso sicut semp̄ solebant ab eo ex petere

uerbum dei. et in uis uis et illis opuncti s. et uersi ab in
amib' studiss ad uery sapientie cultu. abrenuntiantes
seco et dei famulo adherentes. Quoz ille primu intuent
cu subito inter loquendu surget pateraq; uestigia ei
inclinauit se modice et fratri eandem ppi assidentia in au
rem locut' e' dicens. Istum ego sicut ne uideo uenientem
nocturna uisione puidi. ppe que nos dñs huc adduxerit.
Qui nimiru nouerit in omni postmodu puritate et deuo
tione ouisat. plimūq; accept' deo et hominib'. in clara
ualle p'annos aliq; beato fine queunt.

Apparuerunt aliqñdo uiro dei intercessu urbe po
sito. uenabiles ei filii. iā qdē carne soluti. galdric' et
berardus. quoz alter german'. alter auunculus ei
extiterat. Cumq; uelut accelerantes oci p'ansirent. re
uocanti et retinere uolenti. responderit eundū sibi fore
p'fate baufrido monacho. q' eorundē ap'ima ouilatione
soci. strenue satis in multis cenobis' ostruendis mili
tauerat deo. continuo pater' scs exortatus frīb' accelera
ri iubet. et ad monasteriū ueniens ipso die sic ei p'dice
rant. eundē baufridū iā positū reperit in extremis.

Issus Aliqñdo rex francoz senior ludwicus q' b'da
ep'is regni sui. suis eos sedib' et ciuitatib' exturbauit.
Unde etiā hic uir reuendus plures scripsit eplās p' eo
pace laborans. quarū hodieq; exemplaria p'seuerant.
Accidit aut' ut p'sente eodē patre scō. ep'i multa indig
nationē regis flectere cupientes. tota humilitate p'stra
ti soloten' ei uestigia tenerent. et nec sic grām obtinerent.
Qua ex re uir dei religiosa animositate p'mot'. die altā
dur' regē increpans. qd spreuisset dñm sādotes. libe q;

demuniavit quod eadem nocte sibi fuerat reuelatū. Hec
inquit obstinatio. primogeniti tui philippi regis morte
multabit. Vidi enī te cū iunior filio ludwico. ad pedes
epōz quos heri rēpseras inclinatū. & p̄tinus intellexi
philippo cederē facto de medio. p̄ ludwici substitutione
ecclām quā nē opprimis te rogaturū. Quod q̄dē n̄ longe
p̄ miserabilis casus impleuit. Et decedente philippo. egit
pater ut is q̄ felicit̄ hodie regnat ludwicus iunior ungeret̄.

Inelissio v̄ Principē theobaldū comitē in mag-
na tribulatione phatū. n̄ min⁹ mirabilē quā misēre-
dis liberavit. Is nimirū potentissim⁹ & sedē a rege. duar-
tos & unūtos in regno francie tenens p̄ncipat. tot⁹ tam de-
mosinis dedit. & studio pietatis intent⁹. omnib⁹q; seruoꝝ
dei. s; specialit̄ bernardi clarguallensis amator deuot⁹
sim⁹ erat. Quē eaten⁹ impugnari & affligi passus ē d̄s.
ut rege parit̄. vicinis potentib⁹ fere cunctis iurantib⁹
adiūsus eū. usq; adeo de ei⁹ euasione desparēt. ut publice
q̄ insultaret religioni. pietati det̄heret. demosinis deri-
garet. Monachi & ouer si. inuitiles ei⁹ milites & balistarii
dicebant. Hec modo apud ext̄neos. s; & in ipsi⁹ q̄q; ei⁹ ci-
uitatib⁹ & castellis. ei⁹modi iā blasphemie p̄sonabūt. De-
niq; aggregatis aliquādo ep̄is plurib⁹ aliisq; p̄sonis. p̄sen-
te etiā uiro dī. dū sup̄ his agerent & colloquerent̄. ep̄o
quidā cō tēpore auctoritate & opinione prudentis ce-
leberim⁹ aiebat. In manu regis comes ē theobaldus. n̄ ē
q̄ possit eruiere. Respondente alio q̄dā antistite. ē qui
possit liberare eū. multū ille mirat. quis nā crederet
posse querebat. Veniū audiens q̄a potest eū eripe q̄
omīa pot̄ d̄s. n̄ parū substōmachans. pot̄ inquit si ma-

72
manifestus apparuit. si clauam teneat. si hinc inde percutat?
si haec ista non fecit. In tanta ergo desperatione cum predicti prin-
cipem uehementer urgerent extranei. graui tam impugna-
rentur ab eo omnes ferre defecerant homines sui. nec minus il-
lum affligerent pauci qui residui uidebantur ex aliorum defec-
tu ipsi quoque suspecti. Lingonensis episcopus Borefridus frequenter
et familiariter dei hominem consulat. quidnam sibi dominus super
his reuelaret. cui ille cum iam sepius respondisset. nichil se
apparere nisi tribulationem super tribulationem. demum ali-
quando sciscitanti ait. quia quinto mense pax erit. Sancte
ultima die quinti mensis reformata est pax. ipso quidem
et orante et operante. ut non esset ambiguum ei potissimum
studio simul et merito. piissimum illi principem a tam gra-
uib' imminentiisque periculis liberatum.

Post Annos aliquod inter eundem regem francoz et Lau-
fridum comitem Andegauensium. exercebant mini-
ciis guerrae. lausa erat quod uirum nobilem Gerardum de mona-
sterio rege prohibente. in muratissimo oppido suo co-
mes obsidentem apprehenderat cum uxore ac liberis et propinquis.
ipsamque diruerat munitionem. Tractabat ergo uir sanctus pro
formanda pace. multis quidem ad hoc ipsum episcopis et princi-
pibus aggregatis. Cum subito comes ille amaritudinis felle
comotus. in salutatos omnes relinqueret. equo insiliret et recessit.
lonsusis denique omnibus laesa uenit in desperatione pacis sol-
uebat. et predictus Gerardus accedens ad hominem dei licentiam postulabat
uelut in mortem et carcerem rediturus. Sub obsidibus enim. ad
illud colloquium erat adductus. Cumque uir dominum consolaretur eum.
grauis ille fletus et exulans. meam inquit nimis doleo sortem.
meos omnes luago patitur mortuos. compassus itaque

uir beatus ne timeas ait. certus esto quia deus tibi iusque subue-
niet. idque celeriter quam ualeas uel sperare. Siquidem recordatur
uisionis quam ueniens ad id colloquium uiderat. tamquam lee-
turum se se euangelium a sancto episcopo Malachia petere benedictionem.
officiis est pacem sine dubio pueniura. Hec dum Gerardus ille
umen domus attigerat a facie eius egrediens. eum subito quidam
occurrentis redire comitem nuntiavit. Murati sunt omnes. tam-
cederem audire promissionis effectum. Eadem etenim hora co-
mes rediit. et pax pariter desiderata puenit. Erat autem idem
comes per eodem negotio ex mandato summi pontificis
anathematis uinculis inmodat. Et absolendus humi-
liari ut debuit. uel culpam super hoc fateri suam perire re-
cusauit. Magis autem ut erat plurimum animosus. deum se
culpam eiusmodi nunquam remittere imperabat. innocentem
se reputans et iniuste ligatum. Quam ob rem discessit pat-
res non parum tristis ab illo. dicens ei. siquidem litteras no-
uerat. in qua mensura mensus fueris remetiet tibi. Eadem
autem die causantibus super hac improbitate personis quibusdam. et
principem illum grauius errasse dicentibus. accensus zelo. di-
famulus aiebat. Grauius satis hec temeritas punietur.
fieri omnino non potest quoniam hoc eodem anno comes ipse aut
ignorat. aut euidenter aliam diuine indignationis sententiam
ultionem. Hoc uerbum. et ex episcopis et ex aliis audire non pauci.
Quod tam celeriter est impletum. ut comes idem infra die quatuordecim.
HERESSVS Aliquando **SC**IMMUS MORETIVS
seruus et filius Germanie regnum. festinabat ad partes magnum
tyros. pacem reformaturus inter regem lotharium. et pater-
cessorem eius henrici regis nepotes. Chinnacum scilicet qui
lothario primo successit in regnum. et fridericum patrem

huius friderici. qui post Brunradii electi. optinet hodie prin-
cipatū. Venerabilis autē metropolitanus maguntinorū Ad-
elbertus. honorabilē quendā clericū nomine Macelinum.
uiro dei obuiā misit. Sic q̄ Macelinus cū a dño suo missū
se esse diceret ad seruendū ei. paulisp̄ mirat⁹ eū uir dei.
ali⁹ inq̄t dñs te misit ad seruendū sibi. Expauit theudo-
meus. & miratus qđ dicere uellet. sūm⁹ asserbat a dño
suo maguntino ep̄o se se destinātū. Econt⁹ seruus xp̄i. sal-
teris inq̄t maior dñs ē qui misit te xp̄e. Tum demū
intelligens homo quorsū uellet ubi trāse sermonē. pu-
tas inquit qđ monachus fieri uelim. Absit ame. n̄ co-
gitauit nec ascendit sup̄ cor meū. Nichilomin⁹ tam ren-
nuente illo. dī famulus affirmabat omnimodis fieri
oportere n̄ qđ ipse de se cogitauerat. qđ de eo dispo-
suerat d̄s. In eodē quoq; minere cūsus. ad dñm selō ua-
lesceat. & cū alijs plurib⁹ litteratis honoratisq; p-
sonis quas collegit eo tēpore seruus xp̄i. ip̄e q̄ sic
sibi p̄dictū fuerat secut⁹ ē eam.

Hanc etiam quoq; germanū regis francoz. qui belu-
acensem hodie cathedra ornat. n̄ dissimili dñs cūsisio
ne mutauit. Accidit enī ut ueniens idē heric⁹ ad ho-
minē dei sup̄ quodā negotio selāri locuturus. ouentū
cūā fratrū ursitans. eoz se se ordib⁹ cōmūdarat. sui pat-
res inter uerba seē exhortationis. cōfido ait in dño ne-
quaquā in eo te morturū in quo nō posuit es. s; uelocit̄
expūto pprio platurū q̄ntū ē istoz p̄sit oratio quā
expectasti. Quod eodē p̄modū die. n̄ sine multoz admi-
ratione cōpletū ē. ut de tanti iuuenis cūisione. cenobitū
omne sit exultatione repletū. Fugientib⁹ autē socijs &

familia omni ac si mortuū illum cernerent eulame. p̄ce-
teris Andras q̄dā parisiacensis henricū ebriū. henri-
cum uociferabāt insanū. nec uicis nec blasphemis par-
cens. leontē sane idem henricū p̄ illi potissimū dūsiōne.
dei hominē dare opam p̄cabat. lui uir sc̄s audierat
multis. dimitte ait hominē modo. anima enī illi in a-
maritudine ē. nec p̄ eo multū sollicit⁹ sis. q̄a tuus ē ille.
lumq; ampli⁹ spe decepta. Henric⁹ instaret ut loqueret⁹
andreg. seueri intūt eū uir dei. quid hoc ē ait. Hū
quid n̄ iam dixi tibi. q̄a tuus ē ille. Andras audiens
hec. siquidē p̄sens erat. ipse. sicut plurimū impbus
erat. et a sacra dūsiōne uehementer abhorrens. talia secū
ut postea cōfessus ē nobis t̄cta cogitatione uoluebat.
In hoc sc̄io hunc falsum esse p̄phum. q̄a cert⁹ sum q̄a lo-
cutus ē uerbu et n̄ fiet. Hoc tibi ego corā rege et p̄ncipib⁹
in celebrī quo cūq; ouente imp̄pare n̄ parcam. ut tu
omnib⁹ falsitas innotē. sc̄at sc̄erū quā mirabilis d̄s
in filiis sup fili os hominū. ridens eoz uana co-
namina. ut p̄po sitū suū q̄ndo et quom̄ ipse uoluert
impleat. Si quidē die altera ibat Andras mala omnia
imp̄cans monasterio ubi dñm suū dimittebat. ipsam
quoq; uallem desiderans fundit⁹ subruī. eū habitatorib⁹
suis. Hec parū moti s̄ et mirati q̄ p̄dictū uir sc̄s de ip̄o
audierant uerbu. eū taliter uideret abire. S; n̄ diu pu-
sillanimitatē eoz et fidē modicā temptari passus ē d̄s.
Illa tantū die p̄cedens et repellens quātm̄ grām dei. noe-
te prima uict⁹ et q̄si uinct⁹ trahente se iuim faciente
sc̄y dei. diē expectare n̄ potuit. S; exurgens ante dñm
culum uelociterq; ad monasteriū rediens. alterū nob

sanctum
et
rum
aliqui
magist
hatur
prior
assime
exce hie
cū est. u
ferr. da
bis gr̄
fata de
ē firma
m̄ m̄
longq; e
gustim
cefiat
eie q̄da
Scio me
ad dei f
ille hab
orabat
nat⁹ uic
furrar
causid
fior pr
erat am
lee em

B Saulum uel magis de saulo Saulum alterū exhibebat;
 et ceteros quos de uana cōsolatione hui' scēl p̄miste-
 rum serui sui xpc̄ eripuit. de parib' flandrie multa
 aliquando nobiles. multa sapientes & litterati uiri sub ipsi'
 magisterio sacra p̄fessi sunt seruitutē. Quorū prim' uide-
 batur lausfridus ille de perona. q' p̄modū in clauualle
 prioris ē fūct' officio. & defūct' in eo. In quib' eūden-
 tissime uidim' euāgelicum illud impleri. multi dicent uobis
 ecce hic ē xpc̄. ecce illic. Iurim' enī p̄suasioneb' actū ē
 cū eis. ut aliā magis eligerē p̄fessione & loca alia debuiss-
 sent. donec occurrat dei famulus iā p̄p̄e dēsp̄s. & in uer-
 bis gr̄e quę p̄cedebant de ore ei. pristina omnis hesitatio
 facta de medio. & omninū parit' in ipsi' cōsilio irrefragabilē
 ē firmata uoluntas. Quod qdē factū ē n̄ sine subita & p̄-
 nit' inspiata quorundā ex ipsis immutatione animorū.
 Deniq; cū iam dei hominē sequerēt' p̄dicit ille lausfridus.
 gūissima cepit temptatione pulsari. Inuit' aut' illū un'
 ex fratrib'. quid ē inq̄ qd facies tua exterminata. & tristis
 eis qdam nūbilo grauit' obuoluta uidet'. Iam lausfridus.
 Scio inq̄ scio. qd nunquā ampli' let' ero. Quod uerbu cū
 ad dei famulū idem frater. satis anticius retulisset. uidens
 ille basilicā p̄p̄e uia p̄quā ḡhebanit'. diuertit. & ingres'
 orabat. lectis aut' deforis p̄tolamib'. lausfridus ille gra-
 uat' tectio sup lapidē obdormiuit. Denū cū ambo parit'
 surrexissent. ille de oratione. iste de somno. apparuit. idem
 lausfridus tantū iocundior & hylarior ceteris. quantū tri-
 stior pri'. Iamq; p̄dicit frater uerbu mestit' qd locut' fu-
 erat amabili' impparet'. si tunc inq̄ dixi. ampli' nūquā
 let' ero. s; nunc dico. nūquā ampli' tristis ero.

Nos quoque: Gauffridus primo tempore cyrocinii sui ppatre
suo uiro nobili & potenti. quē in selo dereliquerat. simili
pietate sollicitus. patrē sem p ei diuersione rogare dñm af-
fectuosi exorabat. lui uir dei. Ne timeas inquit. ego illū
pbatū monachu manib' meis in hac clauualle sepeliam.
Utumque factū ē. Nam pfect' monachus fact' ē. & apatre
scō sicut p'dixerat ille in clauualle sepult'. Tamquā enī mo-
ri illo absente n̄ posset. quinq; mensib' infirmat'. ere-
berimū immo annuū in se ipō responsū mortis ha-
bens. sustinuit donec pat' sēs rediret. qui ut olim pmi-
serat cum traderet sepulture.

Rebus a francie sup'dicti ludwici uxor: plu-
res cū eo fecerat annos. s' sobolem n̄ habebat. erat aut uir-
sōs apud regē p quadā pace laborans. & regina in oia
rum nitēbat. lumq; cā moneret desistere cepit. & re-
gi suggerere meliora. inter loquendū s'queri illa cepit
sup sterilitate sua. humilit' rogans ut sibi partū opu-
neret a dño. At ille. si feceris inquit qd moneo. ego quoq;
puerbo qd postulas dñm exorabo. Annuit illa. & pacis
n̄ tardauit effect'. Qua reformata. p'dict' rex. nā uerbū

Et regina suggererat. a uiro dei pmissū humilit' exagebat.
Hoc aut tam celeriter impletū ē. ut circa idem temp' an-
no altero eadem regina pepererit.

Opus hys Abbas Ramandus cisterciensis. quē ex clau-
ualle assumptū pater sēs ut filiū amplectebat'. & reue-
rebat' ut patrē. ob quorundā monasterioꝝ ordinatio-
nem pumice partes intuerat. De quo uir dei in clau-
ualle assistens dū eundā fratri loqueret'. Subita inspi-
ratione p'mot'. dñs ait cisterciensis abbas aut mortuus ē.

aut in primo moriturus. Hec parū frater ille miratus ē
audient uerbu? magis tam obstupuit. cū eidem abbas p̄t

E dies paucos audiret obitū nunciari.
Coroll. Anno quo de hac uita pater sc̄s fuerat exiit.
rus. tres adolescentes de primo oppido qđ barrū dicit.
sup̄ albam monasteriū claryuallē gr̄a ouersionis intue-
rant. Quorū terci? suadente maligno ad uōmitū ē reuers?
Sua ex re p̄ duob? aliis magis solliciti fratres. ipsis q̄q? p̄
sentib? patri sc̄o sup̄ hoc loquebant. At ille intuens in eos.
hic inq̄ nulla umquā temptatione laborabit. hic ū mul-
ta. s; tam p̄ualebit. Iterumq; sicut audiui? sic uidiui?
adeo ut frequent? alteri obicerem. cū aliquōtiens in tēpta-
tione penē deficeret. & inciperet iam abire. impossibile ē
ut uinceret. quē utr? sc̄s p̄dixerat nulla temptatione um-

Per nosclabat aliquādo dei famulus in **Secundum.**
oratione in suo claryuallēsi cenobio ostituit. & soluta
intentione dñm p̄cabat. Contigit autē eadē hora paup̄
quendā & uere paup̄em spū in cella hospitū mori. sui
animā cū uocib? canōris in celū deferri pat? sc̄s audiuit.
& interrogatis mane fratrib? q̄ affuerant. illam fuisse ho-
ram obit? ei? compit. qua p̄dictas audierat in sublimē ten-

Coroll. **Beatus ep̄s Malachus** **Idem uoces;**
cui uita uirtutib? plenā utr? sc̄s studiose descripsit.
iuxta desiderū cordis sui in claryuallē beatā celo ani-
mam reddidisset. offerens p̄ ei? transitu uenabilis abbas
hostiā salutari. glām ei? dño reuelante cognouit. & codē
inspirante. sacrificio iā expleto formā mutauit orōnis.
& collectā intulit quē ad scōz pontificiū celebratares. n̄
ad commendationes defunctorū p̄tinet. ita dicens.

Devs Qui beatū Malachiam pontificē scōz tuoz meritis
coquasti. tribue q̄s. ut q̄ p̄ciosę mortis ei festa p̄colū.
uitę quoq; imitem̄ exempla. Bēande reuerenter accedens.
sacra ei uestigia deuotissime osculabat. Modum tam ac
seriem uisionis nec cūquā ap̄ire. nec in eidem uita ep̄i seri
bere acquieuit. hoc tantū respondens cū plurimū sup hoc
rogaret. nimis ad ppriā sui ipsi p̄tinuisse p̄sonā. Hęc sa
ne dubiū plura cū similia occultasse similit. quęcūq; uide
uer passus ē dñs occultari. Nam & Virgīum aliq̄ndo quę
ē ciuitas lotharingoz. cū ad tumultum reuerentissimū ui
ri Alberici ep̄i ostensis nouiter ante defuncti. p̄mōdatio
ne ei sacrificiū laudis offerret. collectā simulē sine mutati.
De quo tam qd uidisset nec interrogat ē nec cōfessus. cū sine cer
ta reuelatione id fecisse minime uideat. xx.

Syp̄ his quę ad grām p̄tinent sanitatū. tam multa p̄ hō
famulum suū opat ē xpc. ut in eo quoq; uideret cōbi
bere qd de ipso ait **IOHANNES** euāgelista. si omnia scribe
rent. ne ipm̄ qdem mundū cape eos qui scribendi fuerat
libros. Leterū nos saltē pauca de plurib; exempli grā p̄fe
ramus. Castrū uillariū accolę uocant. qd a clauualle
ut auint. sex miliaris distat. Ubi muliera. pregnans. temp
omne transierat parienti. & aliquantē mensib; iā decur
sis cū necdū p̄areret ampli mirabat. sui eo usq; dilāt ē
part. ut iā sibi quā ceteris quib; uicinis. mori poci
deret. nec iā crederet pregnans esse. s; timent. Quis enī
credere posset infāntulū anno integro ut scrib̄ teneri
posse maternis. Despata g; mulier. ad monasteriū uiri
ducat. sic se habens. Sisteat ad portā miserā. portario
fratri causa tam miserabilis intimat. Rogat ille & tam

76 77
maudito opassus incommodo. supplex adit paraxerat. Vbi
luter ei necessitate indicans mulieris. fidel cum quē tam
gotū suscepit legationis. Et omnia diu quoslibet fiatū
mirabili accedentis qd mirabiliter tardē rediturus ad p
nū hoc solum tanto tēpore nasciturus ex ē referre posset.
hora eadem femina peperit. & puerum cepit ut in elyba
frater ille. incommodu qd nunciauerat transiunt. panē

No tempore in territorio Autisio. arguens in hac par
quod conā uocet. mulier quēdā m. ne inquit n poterit
clutabū multis dieb. qd uenisset quā recoctio obseruare.
beret parturientis. lumq. s. o illū. h. omniū sibi panē
postulanti benedictionē dedit. & dixit. Ecce hunc tol
mulier. & festum n. cept de corruptione sollicitus.

Tensis lausfridus p multa quidē mātia pspē rediens.
eodem itit. orat fidei suę defectū euidentissima
multitudo diuina. Hec enī passus ē patris scī n uisi
ret bened. Chrū. nec min nunc erga eū afficit. nec
clamice. ū olim in uiuente s. fidit. nimirū quē uerū
phemas omnino n ambigit. Confessus ē & nobis de pa
quē retulit. qd nunc usq. eū iam teret ann tnsierit.
Ulesum eū beatū uiri fides. benedictio custodiuit.

Varraxus etiam nobis idem uenerandus
antistes miraculū dignū memoria. nup factū.
in cenobio qd ut sup meminim in terra sua ipse fun
dauit. Ibat inqt in regione nrā adolescens nobilis.
meus quoq. scdm carnē ppinguis. h. ob multa fla
gloria sua min carus. lorrept aut grauissima uale
tudine uir impetrauit uisitacionē meā. & p manū
meā ad p. dictū se se stulit monasteriū. Vbi & cum

Ders Qui be-
coequasti. ^quam uenerabilem Gerardū Lemouicensiū ep̄m.
uixit quoq; in ^{mi}nus inueniē quēdā de familia sua sanctū
sacra et uestigia ^{te} cū iaceret spumans & impos mentis.
seriem unisionis ^s buccella panis quē benedixerat homo dī.
bert acquirit. ^{se} uirtutē ut in colomis surgeret ipsa
tacendū. quod ipsam quoq; substantiā
rogaret. nimis ad ^{rupt}ionis mirra eadem benedictio
ne dubiū plura cū ^{plures} uiderim? qui p̄ septem mū &
licet passus ē dñs occi- ^{unt} panes. nec colore nec sapore mu-
ē ciuitas lotharingō. ^{uenerabiles} Statos;

Sxp hys que ad grām p̄ueniunt sanitatū & esse repositam.
famulum suū opat̄ ē x̄p̄c. ut in eo quoq; testimonium
bere qd de ipso ait **IOHANNES** euglista. si orandus. dano-
rent. ne ipm qdem mundū cap̄t eos qui scribendū. uni-
libros. lēterū nos saltē pauca de plurib; exempli uiderē.
ramus. **C**astrū uillā rū acēole uocant. qd a clauuallo
ut auint sac militariū distat. Ubi muliera p̄grans tam-
omne transierat parienti. & aliquantū mensib; iā decus-
sis cū needū p̄areret amplī mirabat. lū? eo usq; dilāt ē
part. ut iā sibi quā ceteris quibq; uenit. mori pot̄ in-
deret. nec iā crederet p̄grans esse. s; tūcens. Quis enī
credere posset infātilū anno integro uterib; teneri
posse maternis. **D**espata g; mulier. ad monasteriū uiri
ducat. sic se habens. Sūtitur ad portā misera. portario
fratri causa tam miserabilis intimat. Rogat ille & tam

h; fidei zelus & plenitudo deuotionis adtraxerat. **U**bi
quantū fleuerit: quāle sese n̄ modo erga eum quē tam
unice susceperat: h; etiā erga minimos quoslibet fratru
exhibuerit. non ē facile dictu. Verū rediurus ad p̄
pria ut benedictū a dei famulo panē referre posset.
& diuinus obseruare: humano sensu p̄cepit ut in elyba
no recoquāt. sicut solent q̄ maria transcurrunt. panē
referre bis coctum. h; amicebilitate arguens in hac par
te fidem ei modicā inueniri. ita ne inquit n̄ poterit
benedictio ipsum panē magis quā recoctio obseruare.
Et n̄ acquieuit benedicere illū. h; omnē sibi panē
p̄cipiens exhiberi. benedixit & dixit. Ecce hunc tol
le tecū. nichil deinceps de corruptione sollicitus.
Iulit. & ad suos p̄ multa quidē maria p̄sepe rediens.
usq; hodie gloriat̄ fidei sue defectū euidentissima
rei ueritate diuina. Nec enī passus ē patris scī n̄ uisi
tare sepulchrū. nec min⁹ nunc erga eū afficit. nec
min⁹ quā olim in uiuente osidit. nimirū quē uer⁹
uisuere omnino n̄ ambigit. Confessus ē & nobis de pa
ne quē retulit. qd̄ nunc usq; eū iam terci⁹ anni t̄nsierit.
ille sum eū beati uiri fides. benedictio custodiuit.
VARRARAT suam nobis idem uenerandus
amistis miraculū dignū memoria nup̄ factū.
in cenobio qd̄ ut sup̄ meminim⁹ in terra sua ipse fun
dauit. erat inqt̄ in regione nr̄a adolescens nobilis.
meus quoq; scdm carnē p̄pinquus. h; ob multa fla
gicia sua min⁹ carus. lor̄ rept̄ aut grauissima uale
tudine uix impetrauit uisitationē meā. & p̄ manū
meā ad p̄dictū sese stulit monasteriū. **U**bi & cum

maxima cordis opunctione renuncians scō. ac p̄ dies
aliquod in humili & fidelissima cōfessione p̄sistens. ma
gis ac magis eadem egritudine laborabat. Qua demū
inualescente cētū sibi imminere cognoscens. abbat̄
& frat̄ū p̄sentia mirō amplectebat̄ affectu. mira cōs de
uotione monebat ut sp̄italia arma corripent. egres
suram p̄tan̄ animā sibi cōmdata efficaciter p̄ducturū
& exhibiturū fideliter necessariū p̄suis inter imminen
tium hostiū crudelissima tela cōductū. Cumq; in hui
modi supplicatione diuinis iam sacramētis muniret̄.
& de eorundē seruoꝝ dei patrocinio & diuī miseratione
piūissima deuotione p̄sumens. ac p̄inde circumstantib;
omnib; multā suę salutis relinquens fiduciā. exspirass;
offerebant p̄ cōmendatione ei anime frat̄es quā deuo
tissime poterant dñici corporis hostiā salutarē. Cum
subito inimicus humanę salutis. ex eadem sicut indu
bitabile esse uidet̄ liberatione anime. quā ex multis
dieb; irreparabiliter se se occupasse credebat. itā mag
nam. cōpiciens. & candē p̄mittente deo crudeliter mi
nis exerceens. unū cōfrat̄ib; repentino furore quasit
clamabat q̄ horrendis uocib; miserabilis homo. &
uix multoꝝ manib; tenebat̄. Demū cū maximo q̄dē
labore asportat̄. in lectulo religatus. tam sua quā al
tantum membra dentib; appetens durissime uexa
batur. nec ulla quā pri⁹ nosset lingua. s; noua q̄dam
quā nec astantiū quisquā nouerat loquebat̄. Et cū
nichil quod diceret intelligeret. tam libere tam &
sine offendiculo n̄ in concinnas eū audiebant. cō
re uoces. ut indubitanter crederent q̄d lingua aliq̄

loqueretur. Post aliquantas q̄ horas cū uehementer aflicti
fratres quid agere possent anxie cogitarent. unus ex
eis salubre consilium dño inspirante accipiens. sacra pig-
nota ante ipso nup̄ ibidem commendata. uidelicet de ca-
pillis & barba & dentem unū domni mei sc̄i Bernar-
di affertur monet. & ei pectori supponi. Quod ut fac-
tum ē. germanica lingua p̄ os illi cepit horrendis
uocib⁹ nequā spe exclamare. tollite tollite. amouete
Bernardum. Et dicebat. Mei quā onerosus factus es
Bernharde. quā grauis quā intolerabilis factus es m̄.
Cum hec & his similia aliquādiu clāmitans loque-
retur. factum ē breue silentiū. & subito frater idem
dño miserante purgatis oculos apert. ac uelut de gra-
ui somno euigilans. circumstantes fratres & sua pluri-
mum uincula mirabat. uerecunde satis quid sibi nam
uellent hec. uel quid accidisset interrogans. Iste q̄ ho-
ra pristinā sanitatē mentis & corporis p̄ beati patris
nr̄i merita sc̄a recepit. nil quod in illo tam graui ca-
su fecerit aut locutus fuerit recordatus. De eo quidem
anobis de testimonio uiri reuerentissimi Eschili da-
norum archiep̄i. ex occasione panis a dei homine bene-
dicti. n̄ sine quadā anticipatione sunt dicta. De cetero
iam ex ordine reliqua p̄sequamur.

Modo aut̄ hominib⁹. s; p̄ccorib⁹ etiā & arm̄is
tam frequenter ei benedictio p̄fuit. ut monasteriū
sui cellerariū dure aliquando increparit. quod sibi n̄
indicans mori animalia p̄mississet. unde fuerant xpi
paupes sustentandi. Dehinc ut solit⁹ erat benedixit sal.
& animalib⁹ iussit apponi. ac p̄tin⁹ lucis orta cessauit.

Quod malis quoque monasteriis uidimus & cognoui-
mus. ut audiens fratrum animalia mori. interdu etiam non
rogatus sed ipse prior admonens illos. eodem remedio sub-

CAYDOR dicitur locus quidam Sueniret.
caziacensium monachorum. Vbi uir sanctus cum aliquando
proclaret. exhibitu sibi iuuenem claudum oratione
& benedictione sanauit. ita ut per dies paucissimos per
eundem locum redeunt incolebantur & deuotus astaret.

In eisdem partibus uico cui nomen Alorum est. mulierem
freneticam populus optulit transeunt. cui manu inponens
& orans. sanam dimisit & abiit. Hanc quoque in eodem
uico postea uidimus uiro dei cum gratiarum actione occurrentem.

In remotis etiam regionibus quocumque cum ecclesie sancte necessitas
trahit. uirtus est prescissa signorum.

PERVA uiride folium. sic enim dicitur castrum territorii tolo-
sani. quod ut superiore libro meminimus aliquando
pater sanctus introiens. multis ibidem uirtutibus claruit.
puer mancus & claudus ex utero matris sue. ad cuius
dam memoriam martyris utriusque pedes & alteri manus
recepit sospitatem. huius alteram manu adhuc inualidam
tamquam diuinitus seruata. pater sanctus benedicendo sana-
uit. ut sanctorum innotesceret particeps esse uirtutis;
ARREVOY dicitur ciuitas aquitanie. per quam uiro dei ipso
tempore transitus fuit. Vbi propter alia beneficia que
prestitit infirmantibus. unus de pueris episcopi ciuitatis ipsius.
qui ex uulnere graui alteri oculi lumen amiserat. sub
manu eius uisum recepit. In pagoque engolismensi loco
cui nomen est castellare. per oblationem hostie salutaris
astantibus uenerabilibus episcopis. lamberto engolismensi. &

Verardo lemouicensi. puerū ex matris utero claudum &
maneu. cui in modū pile cubiti cū genib' umbilico. pe-
des autē nātibus adhesissent. dei famulo offerebant. At ille
singula membra edito pri' signo crucis atterebant. inq̃a
facilitate extendit p̃tin' & sanauit. Apphensens deniq̃
manū ei' creauit illum. & dimisit libere gradientē. Popu-
lus autē p̃ tantis nimirū uirtutib' magnis dñm uocib'
collaudabat. Nam & die sequenti in pago lemouicensi
in uico quē scī Lemani nomine uocant. signa p̃ eum plu-
rima claruerunt. Undiq̃ enī cōfluebant qui in cōmodis
uariat' laborabant. & uirtus erat dñi ad sanandū eos.
Vbi inter ceteros puer ferme decennis ex utero matris
sue cecus. coram omni pplō oblat' ē uiro dei. Qui in
digitos suos cōspuens & linuens oculos ei'. breuē fecit
orationē. & in noīe xpī apert' oculos cecī nati.

Res quoq̃ Bermānū cū introisset aliquando uir
beatus. tam excellenter enituit in gratia sanitatum.
ut nec uerbis cōprimi. nec credi ualeat si dicat. Nam &
testes sunt qui affuerunt in territorio constanciensi.
circa uicū quē domguen nominant ex his quē diligen-
tius inuestigauerunt & uiderunt oculis suis. una die
illuminatos ad ei' impositionē manus. cecos undecim.
sanatos etiā mancos decem. & claudos decem & octo. Se-
terum ne fecisse nos copia inopes uideat. ex innumera
multitudine saltem pauca memorie cōmendā. quē in
loca celebriorib' facta noscunt.

Eros Venisset Constanciam homo dei. & undiq̃ se
uirtutū ei' fama diffunderet. abbas Augiensis qd
inter lacū Lemannū antiquū exat & nobile monasteri

um. cecum hominē quē suis elemosinis sustentabat misit

Rad ad eum. & festum uidentē illum recepit.
Kerwerheim dicitur locus ad eīdem diocēsim p̄tinentis
ciuitatis. & plurimū a ciuitate remotus. Ibi quoq; sicut
& in ceteris illi p̄uincie p̄que transit locis. multos in ser-
uo suo miraculis gloriatus ē d̄s. Ibi etiā cecus natus
sub manu ei uisum recepit. Item alteri a natiuitate
surdo & muto. auditus redditus ē & loquēda. In ciui-
tate etiā basilica cum ex more sermonē habuisset ad
p̄p̄lin. ut impleret in eo quod de sc̄is apl̄is legit. qui
uidelicet p̄fecti p̄dicauerunt ubiq; d̄no coopante. &
sermonē cōfirmante sequentib; signis. oblata ē ei fe-
mina muta. & orante cōlocuta. oblatuē ē ei claudus &
ambulauit. & oblatuē ē ei cecus & uidit.

Nexto Spirensium ciuitatē p̄sente romanoꝝ rege Lū-
rado. qui dei hominē ab ecclā ad hospiciū deuotus
sine deducebat. offerebant puerū claudum. rogan-
tes ut ei manū imponere dignaret. Quē signatum
p̄tin' erigens sup pedes statuit. & libere gradiebat.
in dei laudem acclamantib; uniuersi;
re. In capella ep̄i ciuitatis ipsi rege ipso uidentē ui-
sum reddidit cecē eūdem mulieri. & claudō nato gr̄i-
sum donauit. Multa quidē & alia in manu ei ibidē. & cō-
efficit. & ad exemplum hęc pauca sufficiant. Non nullos
enim paup̄culos etiā pueros re ipsē deuotus fuit illi
manib; offerens. de multoz ciuitatione meruit gratulari.
Hec modo apud p̄dictam Spirensium urbem. & apud
franchenw̄r maguntine diocēsis locū innumeris ur-
tibus idem dei seruuē effulsit. De tota siquidē regi-

80
one quotquod paciebant afferebant ad eum. & tantus
erat concursus. ut predictus rex cū aliquando pplm cō-
primentem se coherere n̄ posset. deposita clāmide ui-
rum scē in pprias ulnas suscipiens. de basilica aspor-
tarit. Inter plurimos sane qui ibidem adepti sunt
sanitatē. senex quidā paralyticus de uicinia illa homo
notus & honoratus. multis suorū p̄ib. & n̄ sine multo
labore introductus ē ad hominē dei. A quo p̄ breuissi-
mam ut solebat orationē cretus. prius & sanatus. non
modo incolomis h̄ & fortis apparuit. ut posses crede-
re si uideres. n̄ tam alteratū esse hominē. quā alterū.
Sancq; eo uiriliter p̄cedente. parabant alii tollere leo-
tū cū in quo subuectus erat. cū reuocans eū unus
ex circumstantib. hugo tullensis ecclē archidiaconus.
euglici illi paralytici memor. non sic ait n̄ sic reuer-
teris. tolle grabatū tuū & ambula. Et imponentis in
humeros ei dimisit eum libere p̄cedentē. h̄ & omni
plebs ut uidit dedit laudem deo. Ibidem etiā puer
surdus & mutus ex utero matris sue. subleuatus p̄ sca-
lam & fenestrā. accedens ad uirū dei. sub manu ei au-
ditum recepit pariter & loquelam. h̄ & paralytica que-
dam mulier de regione eadem. diues & honorata. ibi
dem recepit amissam ex multo tempore sospitatē.
dumq; exiliens ambulare. omnes quidē letati s̄ q̄
uidebant. h̄ p̄ ceteris exultauere milites qui attule-
rant & optulerant eam. Nam & ipsi sibi particeps
esse uirunt. religiosa deuotio uidebat.

PER idem tempus transiente scō ppe uicū in lit-
tore rheni positi. quē bobandum uocant. & uarios

p̄ uniuersam p̄uinciam curante languores. oblati ē
ei paralyticus in grabato. Audita siquidē fama uiru-
tum. a p̄dicto uico in occursum ei se fecerat asporta-
ri. sui in medio ppli manus imponens. creauit homi-
nem. incolomemq; remisit ad p̄pria.

Eo ideo Anno ingredienti urbem treuerensium ser-
uo .xpi. ex more obuiam ruit ppl̄s uniuersus.
Offerunt autē ei sorores duas. quę ab annis quatuor
amboꝝ lumen amiserant oculoꝝ. Quarū ille utraq;
imprimens signū crucis. uisum reddidit lucis. & ui-
dentes uirum dei cū ceteris sequebant. In eīdem basi-
lica ciuitatis cum ad altare beati Petri apli. uiraplice
gracie immortalē hostiam immolasset. oblati ē ei
claudis & ambulauit. oblati ē ei cecus & uidit. obla-
ta est ei furda mulier & audiuit. Hęc in somnis admo-
nitam se esse dicebat ut dei hominē peteret. cui bene-
ficio receptura esset auditū. Apud affluentiam tre-
uerensis diocesis nobile castrū. mosellam flumiū q̄
ibidem in rhēnum labitur dei famulus p̄transibat.
Iumq; paulatim p̄cessisset. oblatū sibi & signatū homi-
nem claudum deponi iussit. & ambulare. s; non fuit q̄
obediret. Hęc mora claudis idem retracū pri fēmo-
ris neruium clamat sponte laxari. & dum nescit ce-
tendi uelut ab altero genu suū. quod quālibet ante-
conatus nullo modo potuiss;. Mirant omnes. p̄bat
sub omni uelocitate quod dicit. deponit ilico. ilico
gradit. ilico sanus & incolomis innotesat.

Nos est nobis solōnia transeunda. magna ē ciui-
tas. magna illic dei famulo uirtus affuit. magna

illum deuotio coluit populorū. Ostendit hodieq; in
claustrū beati Petri. sicut a personis ueridicis nup̄ accē-
pit. adolescens olim claudus. nunc libere gradiens.
qui oblati uirō dei ad impositionē manus ei' gres-
sum recepit. unde & fili' ei' publice cognominat'.

Ibas Henricus de suetia cui sup̄ius fecim' mentio-
nem. nup̄ retulit nobis feminā nobilem germani
sui olim uxore. cum p' obitum uiri sui p' dolore fren-
tum incurrisset. & multo tempore sic se habens in ain-
culis teneret. eidem patri scō in p̄fata urbe oblata. &
uix tenuiter in turba circumstrepente signatā. dum
ex more ligata reuerit. mentē pristinā atq; integā
recepsse salutē. In eadem etiā ciuitate. filiam surdam
eidem patri scō parentes nobiles opulerunt. Hanc
uehant a puericia traditā sc̄imonialiū monasterio fe-
minariū. ibidem amississe p̄suf auditū. & annos plu-
res in eodem incōmodo pegrasse. lūi' aures signo eruct
edito pater sc̄s attrectans. p̄tinus & auditū ei. & paren-
tibus eam reddidit audientē. Accedens inter hęc mu-
lier honorata. coloniensis eidem ciuit. que alteri ocli
lumen amiserat. plurima iam p̄ quinquennū muta-
liter se se in medicos expendisse dicebat. Et ipsam q̄
cunū p̄ signū eruct illuminans uir beatus. qd
gratis accepat gratis dedit. Sed & matronā alterā
in beati Petri basilica oblata in lectulo. idem xp̄i ser-
uus eratit p̄tin'. & incolorem suis pedib' abire p̄-
cepit. hui' ex multo tempore nerui femorū fuerant
sic retracti. ut nec erigi ullaten' possent. nec consistere
a. & p̄sonis aliis p̄hibebant q̄

Spah' suis.

studiosius obseruauerunt. ad eisdem uiri scī orationem &
manus impositionē. in ciuitate p̄dicta infra triduum
quod ibi fecit duodeci claudos erectos. mancos duos sa-
natos. quinq; cecos illuminatos. loquelam reddidit mu-
tis trib. & decem surdis auditū. Quis gratus eide
regia. cū in illa famosissima toto romanoy orbe ca-
pella uir beatus missarū sollempnia celebraret. claudos
homini gressum. & cecis quatuor uisum. sub manu
eisdem serui sui. rex summus & unicus reparauit. Eodē
etiā tempore intra leodiensium fines p̄ter innumera
alia quę breuitatis studio p̄terim. iuxta oppidū qd
fontanas dicunt. orante eo apuit dñs oculos ceca nati.
hui n̄ modo oculi ceci. s; etiā ipse palpebre clausę &
ernortue crant. Iuas scissimis digitis suis apertis uir
beatus. diuino munere & uigore palpebris. & pupillis
p̄stitit claritatē. Confestim deniq; idem puer lucē mi-
ratus ignotam. maxima cū exultatione clamabat.

video diem. uideo om̄s homines. uideo capillatos. lau-
densq; manib; & tripudians. dñs inquit ex hoc iam n̄
offendam ad lapides pedes meos.

In Vrbe etiā neruoy quę dicūt cameraçus. celebranti
missarū sollempnia uirū dei. surdum & mutū a na-
tuitate puerū offerebant. Quem audientē p̄m̄ & lo-
quentem qui p̄pius aderant supra gradum lignū
statuerūt. ut de loco eminentiore nouo sermone pplm
saluaret. Hęc mirū quod mira plebs deuotio. mira
p̄m̄is uociferatio sit secuta. Et hęc quidem sup̄ his
quę in regno Germanię in manu serui sui mirabiliter
opatus ē dñs. & plurib; pauca sufficiant. Ham 7 in hys pa-

Amis

dicimus. tam obediens pseuerat. ut nec modo suis arant
 stipendiis. s; opib; etiā pietatis sit intentus. ut mirabi-
 lior ei mox correctio. quā corporis curatio uideat;
Museum dicit. & uilla sup sequanam fluminē. pau-
 cis a datuualle miliarib; distans. Ex hac uirū. hydropi-
 cum. ad dei hominē adduxerunt. cui manū imponens
 & orans. pprio quoq; cingulo suo tumentē enō miter-
 uterū ei accinxit. pēpiens ut incolomitate recepta
 pstitum sibi cingulum reportaret. Nec tardauit sani-
 tas. s; paulatim tumor abscessit. Deniq; circa uicesimū
 diem incolomēs graciisq; reuerfius. cingulum simul
 & graciā multas suo retulit curatori.

Rexuerit. Alio tempore monasteriū claustra. senem
 paraliticum & paximo uiculo qui mundi uilla dicit ob-
 tulerunt. Subsistens autē modice & breuiter orans. te-
 nigit hominē. & incolomem suis pedib; abire pcepit.
 Quo abeunte. ppls multus qui in occursum uiri dei
 affluerat. n̄ sine lacrimis dñm collaudabat. Item re-
 deunti aliquando de uia. pforib; monasteriū oblat; ē
 surdus & mutus. Exspuens q̄ tenigit linguā ei. & digitos
 immisit in aurēs ei. Stans autē aurum ei obstacula sē
 facta de maho. & solutū ē uinculū oris ei. Malenuit
 la dicit. uicis. trib; circuit miliarib; a monasterio di-
 stans. Hunc quandoq; ptransiens uir beat. mancā
 puellam tenigit & curauit. quā nunc usq; supstuit
 & incolomem esse nup accepimus. Per idem tempus
 in finibus istis apud castrum qd nominant burlen-
 montem. duo milites de beati patris uirtutib; ose-
 rebant. s; min; credulus alter. si hunc inq; puerū sa-

nauerit. ex tunc firmius credam. Dicebat autē surdum
quendam & mutū. qui apud eos nutritus. nec locut⁹ fu-
isset aliquando. nec audisset. Post dies paucos transe-
unte p̄p̄. patre scō. ambo parit̄ q̄ puerū tollunt &
offerunt ei. Imposita ḡ manu puero. & signans os
illi & aures. allocutus ē eum. ⁊ loquentē prius audi-
entemq; dimisit. Apud resuellum oppidū regionis
eidem usq; modo cernere ē adolescentē symonē noīe.
satis notum. qui p̄fatu dei famulo oblat⁹ ē. & sub manu
ei grossum recepit. Eodem etiā tempore p̄p̄e uiculi
cui nomen ē Malenuilla. puella manca ad ei⁹ tactum
sanata ē. & ut nobis testati sunt qui uiderunt & no-
uerunt. etiam hec incolom̄s usq; hodie p̄seuerat.
Barrum sup̄ albam dicit⁹ oppidū. trib⁹ ut aiunt leugis
distans a monasterio clareuallis. Ibi quoq; sepi p̄ hunc
hominē dei. diuine uirtutis opa claruerunt. Siquidē
p̄ter ea quę minus diligenter curauim⁹ inuestigare. qd
omnis curiositas nr̄a signorū multitudine uinceret. quā-
tuor illic claudos ad ipsi⁹ orationē & man⁹ imposito
nem diuersis temporib⁹ x̄p̄o erexit. cecos duos illumi-
nauit. duob⁹ que surdis & mutis audiui⁹ p̄stitit. & lo-
quendam. S; & iuxta alterū barrum sup̄ sequanā ad
ei⁹ tactum illuminatus ē cecus. dualunt etiā paralyticis.
grossum recepit puer claudus ex utero matris sue.
Exo Leuerentissimus papa nr̄ sigenus. ex mona-
cho clareuallensi & abbate scī anastasi in urbe ro-
ma ad aplicam assumpt⁹ cathedram. gallus introssi.
ibat cū eo ut scō. nec min⁹ aplica uirtus in eo. quā in
illo dignitas p̄minabat. Tantus enī ad beatū uirū erat

concurfus in commodis uariis laborantium. ut cū aliquan-
do summi pontifex basilicā ubi ille missarū sollempnia
celebrabat deuotus intrasset. expleto sacrificio & ex more
accedentib' eis qui curā desiderabant paulomin' idem pa-
pa opprimeret a turbis. & uix potuerit p' ministroꝝ
manus educi. & plurimis sane quę in eisdem aplici uiri fac-
ta sunt comitatu. duo scribim'. quę nos obliuisci ipā quā
uidim' magnitudo leticie nō p'mittit. Kalebā dicit' uic?
inter priuignū castriū & sequanā flumiū constitut'. Ubi
puer ferme decennis ab anno priore paralyticus sic iace-
bat. ut ne ipsum caput flecteret. nisi ab altero moueret'.
Quę afferentes in cūlenta mater ei ceteriq; p'pinqui. of-
ferbant uico scō ppe eundē locum p' stratam publicam
transeunti. At ille signatū erigens statuit sup' pedes suos.
& ire pcepit. Nec mora. exiit puer. & ambulabat mag-
nificans dñm. Qui tamēdū se in p'seuntē abeamtem. donec
ille inuitum licet & renitentē redire pcepit. Ubi qdē
nō immerito magna admodū facta ē admiratio. magna
exultatio omnū qui uidebant. & p' ceteris frater iun-
ior in ipso tamquā rediuiui oscula rueris. multos eoz
ad lacrimas usq; pmouit. Hunc quidē puerū & post
annos quatuor in eodem uico uidim'. quē beato uiro
mater offerens. sacros monebat osculari pedes? hic ē
inquirens pater tuus qui tibi uitā reddidit. & te michi.

Eo eo Anno apud cistercium iuxta morē
abbatis' congregatis. p'dictus papa uenerabilis affuit.
nō tam applica auctoritate p'sidens. quā fraterna carita-
te residens inter eos quasi unus ex eis. Ubi cū ad cellam
in qua iacebat facto uespe facto & conuictu soluto famu-

ius dei diuertisset. Inidum ei puerū optulerunt. Erat
autē puer ille de uicina eadem. & sicut postea didicim⁹
ex longo ante tempore uigilans in custodia gregis sui.
subito terrore percussus. amiserat prius auditū. Trans itaq;
pater sēs & puero manus imponens. utrum audiat
sensit. At ille mira deuotione pelamans audio dñe
audio. tam firmiter amplexatus ē eum. ut uix ab eo pos
set auelli. Auditū ē uerbum. oblatū ē puer summo pon
tifici aliisq; psonis. celeberrimūq; hoc miraculū fuit.

Venerat pater sēs ad monasteriū in diocesi bismar
na. cui nomen ē carus locus. & erant cū eo ex abbatib⁹
sui ordinis multi. Vbi matrona quēdā de finib⁹ illis ex
multo iam tempore clauda. in carrō allata & oblata ē.
Trans uero breuiter & signans in nomine dñi erat
eam & sinauit. ut eadem hora incolomis remearet ad p
pria. Eodem tempore in monasterio Morimundo
quē ē cisterciensis ordinis abbatia una de primis. mo
nachus quidā iacebat usq; adeo paralyti dissolut⁹. ut
reliquis omnib⁹ membris officio pprio destitutus. in
solo uigere uideret caput sensus. in solo deinceps pec
tore uitalis sēs ē palpare. Non manū mouere nec pe
dem. tantū loqui poterat & uidere. Interea sup ueni
ens uir beat⁹ paralyticū uisitauit. manū postulat impo
nit. & continuo opem sentit egrediens. Ut tamē gratis es
set miraculū. uelut gradatim paulinoq; dies ad singu
las ei uisitationes magis aemagis conalescens. iam mo
uebat manus. iam pedib⁹ consistebat. iam paululū gra
diebatur. donec fratrū collegio redderet incolumis.

In Monasterio albē ripe monachus quidam

adoleſcentis uſum uocis amiſerat. ut nec pſallere inter
fratres. nec a quoquā niſi multū primo ſibi intelligi
poſſet quid loqueretur. ſui uir ſcōs cū idem monaſteriu
uſitaret aquā frigidam benedicens potum dedit. et
continuo frigidus ex pectore ei ſudor erupit. Deniq; ipſa
die ab eodem mōdōmodo liberatus pſallere cepit quaſi
unus de ceteris fratribus. et hoc illi beneficiū uſq; hodie

NORVINT Multi deuotū iuuenem Proſeuerat.
qui lugdunensis olim ecclē fili. modo monachus ei
sterrensis. patru sui scī hugonis grammopolitani epī
cui et nomen meruit. mores imitat. Huius uersione uir
scōs audita gauisus ē. qđ patruo ei singulari fuerat
caritate deuinctus. et solatorias illi literas misit. lōn
tigit aut. ut eodem tempore idem iuuenis febre cor
ruptus grauius laboraret. Susceptam g̃ debita uene
ratione eplām. fidei deuotione collo suo ob remediū
salutis appendit. et usq; modo gratulat pfectam se p
tinus optinuſſe sospitat. Cum uenisset aliquando
pater scōs ad monasteriū trium fontium. oblatuſ ē ei
clericus quidā ex his qui regulares nominant. homo
grandeus et cecus. Imposuit ei manū. et breuem ex
more fecit orationē. et eadem hora uidentē illū remisit
in Trecentium urbe. multa ad ecclām suā.
p hunc dei famulū miracula claruerunt. et quib; duo
que pſentib; epīs Godofrido lingonensi. et henrico
trecenti facta s̃. memorant. Puellam curuā in p̃dicta
trecentis epī domo. p̃p̃inqui et noti cū multis ei p̃cib;
offerebant. Tunc ũ concursus erat. ut cū eam signa
tam dei famulus ac si molle lutum int̃ sacras manus

mirabiliter formans erexit. & erectam incedere p̄ce-
pisset. locus n̄ potuit inueniri. Demū sup̄ mensam ma-
gnam que p̄p̄e posita erat statuerunt illam. & erecta
libere gradiebat. magnifice dñm collaudantib⁹ um-
uerfis. Hanc quoq; adhuc sup̄stitem esse. abhis qui cā
nouēre nup̄ audiuim⁹. In eadem urbe filiam mutā
patri scō optulit mater. cui morbus epilepsie loquen-
di ademerat facultatē. Hec mora seruo xpi imponen-
te ei manū. solutum ē uinculum oris ei⁹. & loquebatur
recte. In eadem urbis diocesi. loco cui nom̄ domina mat̄.
cum uir scō missarū sollempnia celebrasset. ecce illi fi-
lium optulit pater. Exspuens autē in digitos suos. pal-
pebras ei⁹ uniens. eadem hora uidentē illum reddidit
patri suo. Nec longe ab eodem uico apud oppidū
arzullerias. p̄ missarū similiter celebrationē. feminā
claudam que in p̄benda udonis eīdem castri dñm men-
dica uiuebat cū basilicā egrederet⁹ signans & sanans.
p̄plm multū qui undiq; fuerat aggregatus. admiratio-
ne & exultatione repleuit. In exitu quoq; oppidi q̄l
rosāuum uocant. paralyticū hominē sic extenuatū
corpore. ut solam circumferre uiderēt pallide mor-
tis imaginē. impositū plastro transcurrenti offert
uiro dei. Is quoq; ubi signatus ē deponi & incedere
iussus. plastrū suū suis pedib⁹ incolomis sequebat⁹.
uehementer stupentib⁹ & in di laudem aedamantib⁹
unuerfis. Alio tempore proxmū castrum brenam
transiens. obuium habuit p̄plm multū. sicut ubiq;
semp̄ & undiq; in ipsi occursum affluebat innumera
multitudo. Ubi cernentib⁹ cunctis feminā claudam ex

eadem oppido
uicini occurrer
in loco senio
inter missarū
p̄nnos decen
uri dei miran
naster uolum q
p̄ssimo p̄mo
non fecim⁹. ali
uiri. offerent
feminā obtuler
& erigens. ipsa
illa pedib⁹ ab
in eadem basil
quoq; diocesi
famulo xpi.
Substitit. &
sunt. & dñs a
ultano magn
tes alter ad al
eadem femine
Intera uir f
batur. cū in
matris suę
otinu ad e
ta est le
mensio do
nis curia. mo
ofessor dñm

eodem oppido tetigit & exiit. quā & ibidem posita
 uidim' occurrentē ei cū ceteris. & grās referentē,
 In Lago senonico apud castrum qđ triangulum uocat.
 inter missarū sacra sollempnia. femina cui ibidem
 pannos decem cēntas omnib' innotuerat. sub manu
 uiri dei mirantib' omnib' usum recepit. Apud mo-
 nasterium qđ ubi ionā & sequana ofluunt p'sente
 piissimo principe comite theobaldo cui sup' mentio
 non fecim'. aliis quoq; astantib' n̄ pauca potentib'
 uiris. offerenti diuina sacrificia uiro dei paratitiam
 femina obtulerunt. Quā expletis sollempniis tangens
 & erigens. ipsa hora sanam remisit ad ppria. ita ut sui
 illa pedib' abeunte. gabatu in quo fuerat adportata
 in eadem basilica uacū remansisse uiderim'. Eadem
 quoq; dioecesis castrum iouinacum transeunt. idem
 famulo xpi. in statua publica cecam femina offerens.
 Substitit. & breuiter orans eidem femine man' impo-
 suit. & dñs aperuit oculos ei. Et aut' uidere uisa ē. ex-
 ultatio magna secuta ē omnium qui aderant. & elaman-
 tes alter ad alterū. anna uidet. anna uidet. hoc enim
 eidem femine nomē erat. copiosius undiq; confluebant.
 Interea uir scs accelerans declinabat turbas & egredie-
 batur. cū iuuenis quidam altero oculo cecus ab utero
 matris sue secutus & secut' ē eum. Qui quidē & ipse
 continuo ad ei' benedictionē usum recepit. & gemina

Ita est leticia populi p'sequentis;
 Anusiodorum ueniens aliquando uir beat' oratio-
 nis causa. monachoz basilicam introuit. ubi gl'iosus
 confessor dñi germanus ep̄c requiescit. hui' p' orationē

regredienti. mulier clauda. genib' repens & manib' ut
sui miseret' orabat. At ille signo crucis edito apprehendit
manu' ei' & crebro cam. exiensq; dimisit in columen. &
deo gratias reddita ad p'dicti ofessoris memoria' mi
sit pedib' suis gradientem. Phableia nomen uico e' qui
eidem paruas ciuitati. insignem beati Martini basilica
habet. Nam & fundus ipse ad possessionem spectat eccl'e
turonensis. ubi corpus iacet eidem gloriosissimi ofes
soris. Isunc u' uicum famulo dei transiit. claudum
adolescentem ips' offerrebat. Quē ad ei' orationē erectū
ptinus & libere gradientem. ad p'dictam beati Martini
basilicam deduxerunt. magnifice dñm collaudantes.
qui Martini sui s'p'o sustentauerat in Bernardo. Non
nullas etiā sanitates quas in manu serui sui mirabiliter
efficit. p' uisum ei mirabili' postendit. multas ip'e
cum fierent animi uirtute p'sensit. ad aliquas etiā s'p'
suggerente n' rogatus accessit. & quib' ne in immensum
uideat' p'cessisse narratio. exempla pauca subiiciam. illud
etiā e regione monentes. ne quis forte tam breuiter ser
bi opa tanta miret'. Siquidē multa ex his intra breui
fieri uidim'. ut tam celestiter ea p'loqui nequeam'. Et
cum dici soleat. nichil facili' dictu'. huic tamē dei famu
lo p' grām quā acceperat. signa facere magis facile uide
batur. quam nobis facta narrare.

EGREDIETI Aliquando monasterium patri scō.
homo quidā de finib' illis occurrens. sanandum filiū
offerebat. Nam int' monasteriū quidē infirmis im
ponere manu' difficili' acquiescebat. ne uidelicet si
ocursus hominū illuc fieret. quies cenobii turbaret'.

& disciplina p̄iret. **U**rat autē p̄dictus puer ille fatuus.
& mentis impos. claudus quoq; & surdus & mutus. Qui
eadem hora p̄ ipsi orationē & manū impositionē ab om̄i
simul incommodo liberatus. audiebat. & loquebat. &
ambulabat. & sane mentis effectus a priori p̄c̄nt inq̄ui
etudine & furore cessabat. Sumq; eundem iā incolumē
filium pater deuotus ad oratorium beate dei genitricis.
cū gratiarū actione deduceret. loquebant̄ inuicem fr̄es.
de tam multiplex unū incommodo pueri colloquentes.
Ad quos pater s̄s. flagellum inq̄t dei erat. & maligni
spe dira uexatio. **V**idi enī nocte p̄terita hoc eodē in loco.
erat autē iuxta fluminē albam ubi sanatus fuerat puer.
hie inq̄t uidi oblatū m̄ puerū talem. exeuēte ab eo spū
nequā omnē recipe p̄m̄ sospitate. usumq; membrorū.
Addidit etiā uir beatus. de eadem scilicet uisione. hūq;
paululū p̄cessissem. in eodem itinere quo nunc p̄gim̄
iuxta p̄ximū uicium. dicebat autē de eo quē nominant
longuin campū. offerebat̄ m̄ femina clauda. & dñs ei
gressus reddebat. **A**udierunt & mirati sunt fratres.
futuri magis attoniti expectatione miraculi. quā re
cordatione p̄teriti. **Q**uid enī simile unquā mundus
audiuit. **V**eniam ē ad locum. inuenta ē ibi p̄m̄ mu
uer clauda expectans hominē dei transiturū. & a simul
transantib; iuxta uerbum qđ ipse dixerat expectata.
Oblata ē ab eis qui attulerant eam. & sicut p̄dictū
fuerat signata ab homine dei. ex dei munere gressum
recepit. & ibat gr̄as agens. **A**nno altero causa eari
ut ut uir s̄s lingonas peteret. inter ep̄m & clericum
eiunatis illi orta graui admodū similitate. **U**bi cum

prima die inefficaciter laborasset. & mane facto pararet
abire: dicebat fratribus quia uidi per somnū noctis intro-
eunti in eccliam offerri claudam feminā & sanari. Post unā
ferē horam cū iterū uenissent. p̄ter spem omnium refor-
mata pace: multis p̄cib⁹ coegerunt illū beati Mammēti
mīris intrare basilicā. & pplm exhortari. Vbi inter loqū-
dum sicut p̄dixerat oblata ē ei clauda mulier. & erecta.
mirantib⁹ quidē omnib⁹. s; eis ampli⁹. qui sicut uidebat⁹
factum. recordabant⁹ audisse futurum.

In Lago truerensi antiquū extat cenobium. qđ rutina-
se uocat. Vbi celebrante aliquando missarū sollempnia
uirō dei. innumerabilis aderat multitudo. Interea b̄m
timus de sirca quod ē oppidum eidem p̄ximū mona-
sterio: claudam illie fecit feminā deferri. Hec ex mul-
to iam tempore repens humi. erigi penit⁹ n̄ ualebat.
s; scabellula tenens manib⁹. renes emortuos p̄ se trabe-
re osueuerat. Cum autē p̄ multitudinem ppli ad dei homi-
nē introduci femina n̄ ualeret. in basilica media cō-
ualuit. repente. & exiliens ambulabat. n̄ sine lacrimis
agens grās deo. Cui scabellula p̄pt̄s iubilans tulit p̄m.
ad altare ut sisterent eam dño. & bernardo seruo ei.
De cui⁹ curatione nobis cōfessus ē pater sc̄s. qđ p̄ceden-
ti nocte sibi p̄stensa fuisset. Eadem etiā die rutiauit
rūtile in beati uiri p̄sentia lux celestis. cui⁹ benedictio
aliis quoq; duab⁹ claudis feminis gressum. ut sum red-
didit eque duab⁹. Sepissime ū origit. ut inter ora-
dum indubitanter dei seruus uirantē agnosceret ad
esse diuinā. Cui tam modum cognitionis. se posse
nullis uerbis exprimere fatebatur. Non numquā ū

cum signasset aliquos & transisset. sanatos esse dixit. & regressus aliquis cecis qui audierant. sic dictū erat multū.

Excessus Aliquando basylēam urbem. furtum quendam signauerat & transierat. lumbū paululum percussisset. uocans Alexandrum coloniensem. reuertere ait. quere utrum audiat homo. Reuertit ille. & illum repperit audientē. Similiter ipso die cū signasset aliū. cecum alteri oculo. abiisset. dñs inquit aperit oculum ei. Hoc etiā cum p̄dicit alexander ad inquirendum reflexisset iter. ita esse cognouit. Iste ē Alexander qui in eisdem dieb' ad uiri dei facta monita ostensionemq; uirtutū. cū aliis ferme triginta seculo ualefecit. & secutus est eū. A quo deinde p̄motus. abbas ē hodie monasteriū grandis silue. cui supra fecim' mentionē. In constanciensi q; diocesi p̄pe castrum ur̄iburch. cū homini ceco manū in uia imposuisset. remisit qui uideret eū. & inuenit ē uidens.

Quod de duob' aliis cecis in pago coloniensi. p̄pe monasterium qd bruwillare dicitur similiter fecit. & cū uidere nunciaret. dñs eū se quoq; sensisse uirtutē. Aliq; rei tam illoz illuminationis quā ipsi dñs uisionis. usq; hodie testis ē abbas de campo. quod ē cenobium n̄ ignotum.

In parrochia coloniensi. & ordinis cisterciensis. & territorio etiā senonensi. in oppido qd sc̄i florentini nomine uocant. oblata ē uiro dei mulier. surda. lumbi manus imponens p̄ se. sensit uirtutis effectū. cū illa adhuc st̄pida & tumultuosa ut ē genus illud. ut ip̄a ante solebat. nichil se audire clamabat. Mane facto cū nec illa rediret. nec alter aliquid indicaret de ea. sciens sc̄s diuinam illi misericordiam affuisse. accersit feminā iu

Spec.

Inuenta q̄ auditum recepit. uenit glorificans deum.

CREDIEBAT idem pater. **E**t di famulo gr̄as agens;
metensium ciuitatē. & ex more cum deuotus ppl̄s
deducebat. cum ep̄o coꝝ Stephano. & fratre ei' Remaldo
barrensi comite. alijsq; p̄sonis tam ex clericali quā ex
militari ordine multis. Interim causa cōtigit ut roga
ret nobilem uirū henricū de spalimis. sup̄ hoc uerbo
quodā quod ipse ei ep̄e & alijs qui uenerant suggerē
bant. ut uidelicet metensi ciuitati & ppl̄o pacem daret. cui
grauiter inimicabat. Ille ū penit' abnuere cepit & abru
rare. nec ullis p̄cib' flecti. Inter hec sup̄uenientes alij offe
rebant beato uiro hominē surdum. obsecrantes ut ei ma
num imponere dignaret. At ille fidei zelo succensus. sicut
interdū obensas necessarias terror quidā & auctoritas
supra hominē in ei' facie rutilabat. ducens ad militē.
tu nos inq̄t audire otempnis. p̄ quos cōtinuo coram te
audiet surdus. Et imponens manus homini signa
uit eum. & in aures ei' digitos misit. Quo p̄tū audien
tes. pauens henric' & tremens. ruit ad pedes hominis
dei humiliter satisfaciens. & libere annuens quicquid
fuerat postulatus. Transiens aliquando seruis xp̄i
brenam oppidum. mendicante in plateā uidit femi
nam cecam. Quā aliquantisper intuitus. cū ex more
transseuntib' elemosinā flagitaret. tu inquit pecc' ar
gentum. & d's tibi uisum donabit. Accedens q̄ retigit
eam. & oculos ei' apuit. Que beneficiū sentiens in sp̄atū.
n̄ minus in seclie magnitudinē. quā lucē insolitā mirabat.
STER Primas pp̄agines quas hec habundantissime
uitas emisit. in remoz parrochia monasteriū iacnacē.

se plantatum. feliciter radicauit. Quod aliquando uisi-
 tant idem scs. uicem matris fluuio primū quē riuu-
 um nominant p̄transibat. Vir quoq; magnificus &
 deuotissim⁹ et amator Samson remoz archiep̄c comita-
 batur illum. Solita ueneratione deducens. Senex autē
 claudus. ad mendicandū positus erat in uia. cui unus
 e fratrib⁹ elemosinam dedit. Secutus autē abbas scs. cum
 iam hominē p̄transisset. uertens se paulisper & inten-
 dens in eum. quid paciat⁹ interrogat circumstantes. &
 sibi illum p̄cipit exhiberi. Suspicati homines qd esset
 ei ampli⁹ aliquid ipse daturus. dñe inquirunt claudus ē
 nec moueri potest. adeum ferri quod uoluēti dare.
 Quo repente uerbum ⁊ dicente. tollite eum ⁊ asserite
 ad me. primo quidem p̄ admiratione mutuo se se in-
 tuebant. ignorantes quid esset factur⁹. Demū agnos-
 centes eū. clamabant ad inuicē. Abbas ē clareuall⁹. &
 prim⁹ illum sanabit. Hmirū solitus erat quociens po-
 terat ne in uictis agnoscerēt. opam dare. & interdice-
 re socijs ne cui ex occurrentib⁹ manifestarent eum. aut
 de eo aliquid loquerent⁹. s; querentib⁹ quis transiret
 dicerent monachos esse. aut aliquē de p̄sonis simul
 euntib⁹ nominarent. Igit⁹ agnito dei famulo ruunt
 undiq; & leuant⁹ hominē ferunt ⁊ offerunt ei. Qui
 imponens utramq; manū capiti ei. ⁊ in eum suspiciens
 ac breuiter orans. deponi illum iubet & ambulare. Ex-
 casante illo & dicente n̄ possum. ego tibi ait in nomine
 dñi & ei uirtute p̄cipio. uade & sanus esto iam ex hac
 hora. Quid plura. Statim depositus. statim sanatus ē.
 statim libere gradiebatur. repletus stupore & extasi.

in eo quod contigerat illi. S; & uicini ei & non pariter
congratulantes dñm collaudabant. qui miserabilis ho-
minis & meritiū simul & uotum habundantia sue pie-
tatis excessit. Unde etiā usq; hodie locus ab incolis de-
monstrat: ubi signū tam euident diuine uirtutis ef-
fulsit: ubi senex claudius ex multis annis tota inferiori
sui corporis parte p̄mortalis. & a rebus deorsum om̄i
p̄suis membrorum destituit officio. dum sapem postulat
sanitatē recepit. orante seruo fideli. & omnipotente dño
operante. Hic fuit uiri sc̄i nouissim' in remoz partes in-
gressus. siquidē factum ē hoc ante sacram ei' deposi-
tionem corporis. anno uno. De qua felicium ei' actuū cōsum-
matione. erit nobis iam. s; sub alia narratione dicendū.
Huius g' fallitur siquis arbitrat' hui' sc̄issimi uiri facta
mirifica posse cuncta narrari. & tam necesse esse mul-
ta fileri. quam impossibile omnia cōphendi.

Explicit Liber Quartus; Inci-
pit Liber Quintus.

VMP O S T. T A N

T O S. L A B O R E S. I N S. A E. S Y D O
res. dilecto suo **BERNARDO** flary-
uallensi abbati. diu desideratum p̄ci-
ose mortis somnū dare disponeret.

& fideliem seruū in requiem intrducere

sua. cepit magis ac magis p̄mptus in ipso p̄ficere
sp̄e. erura infirma deficere. Cognoscens enī ut sc̄s
p̄pe esse iam brāuium. solito currebat alacri. & terre-
stris sue inhabitationis dissolutionē sentiens immi-
nere. uotis uberiorib' aspirabat ad habitationē ex deo.

domum nō manufactam eternam in celis. In cui⁹ purissi-
mo pectore sacri se se desiderii flamma nō capiens. ere-
bris erumpebat indicis. & ignitum eloquiū uehementer
feruoris interni uehementiā declarabat. sicut in seīs
animalib⁹ p pphā inter cetera describit. & semelle q̄
aspectus eris candentis. corpus lectulo decubans. uariis
exeruciabat incommotis. animi tam nichilominus li-
ber & potens quē dei erant exercebat inuictus. nō cessans
in medicis quoq; dolorib⁹ meditari sacriū aliquid aut
dictare. orare affectuosi. fratres studiosius exhortari.

In oblatione hostiē salutaris quā usq; ad defectū ultimū
uir aliquando intermisit. artus sibi uix coherentes. ni-
gore se sustinentabat. semetipsum pariter offerens ac-
ceptabilem hostiam deo in odore suauitatis. Quo tem-
pore ad amicum suū Andream milite templi. qui
& ipse regionis hierosolimitane columpna maxima
habebat. eplām scribens. inter cetera ait. Ego enī deli-
bor. nec puto me longum facere sup̄ terram.
S DIEBUS illis causa exstitit. ut fratrū aliqui in remo-
tas germaniē partes p quib⁹dam mitteret agendis. Et
missus ē frater Henric⁹ monachus. quē ante sex annos
de ostanciensis diocesis partib⁹ cum plurib⁹ aliis idem
pater sēs adduxerat. hic q̄ cum mitteret. longioris in-
teris pericula timent. nimirū hyems erat. illud tamen
maxime uerebat. ne contingeret ut idem pater sēs
priquā ipse rediret ab hac uita migraret. & absens ipse
benedictionis extreme participio fraudaret. At ille
benedicens illi & dicens ne timeas. & incolomis reuer-
teris. & me quoq; sicut desideras inuenies. solatiū illū

dimisit. Pfectus ille frater: inter territorio argentinenſiū
ciuitatis aſtrictum glacie flumiū ptanſibat. ſum ſu
bito fracta glacie ſub pedib' muli quo uehebat' corruit:
& ſub glacie uehementi illum unda trahēbat. Quid face
ret merſus flumine: glacie clauſus. Recordatus ē pa
tris ſcī. recordat' ē pmiſſionis ei'. quē manſeſſe nō
potuit. Continuo ſiquidē ut hodie quoq; fatet' patrē
ſcī ſibi uſus ſentire pſentem. tanta ſua uirtute pſuſus
eſt: ut nec impetū amniſ. nec moleſtam frigori. nec
ſpirandi difficultatē. nec ullum deniq; aut in cōmodū
ſentiret. aut metum. Nec mora oia fluminis impetū
ſine ſuo conatu diuina uirtute deducit: ad ipſū p qd
ante ceciderat foramen ſe rēpt: marginem arripit: ex
it intrepidus. illeſus euadit: expleto negotio redit in
colomis. & fideli pmiſſore ſicut ipſe pmiſit uiuente.
multiplices ei grās agit: ad ſacrum cui' tumulū tam
deuoc' hodieq; pſiſtit: quā certus ē ei ſe ſe meruiſſe
uit de tumulo equidem ſatis horribili reuocātū. S; nō
ē nobis ſup hoc declamandum. Alii antiqua miracula
oſerant: nec minus hunc mirabiliter quā beati Bene
dicti puerū placidum. nec minori aſſerant piculo li
beratum: quin etiā ſi uidet' quē aſtrictus glacie red
didit flumiſ. ei oſparent quē euōmunt ceti. nob ſuffi
cit ekeā dum adhuc pater. **S**cit breuiſ; pua narrantia
ſcē in ſuo clargualleni cenobio. licet lectulo decubant.
cuſum uite uelociter oſummarēt: grauiſ; admodum
plaga metenſi pplō ſup uenit. Egreſſi enī in multitudine
grau aduerſus uiciniſ principes. a quib' ppter mo
rem laceſſitam ſe eſſe tanta ciuitas indignabat'. tradm

ſunt m
frigidu
ms. angu
hora ſic
quidā
mentū
ad ultio
quoq; &
euentu
uenerab
necenti
cum in
rum dei
neſtigiu
bat ut
nemo m
fideh
quibz
eſt ante
duo eū
reſerbo
ſum u
admo
morta
et ſ; ad
uocare
hoc qui
mentū
grandi

sunt multi in manus paucissimorum. Conclusi denique in
 frigidi montes. sic enim cum appellantur et moselle am-
 nis angustias. ac mutuo se se impetu collidentes. una
 hora sicut dicebatur. plus quam duo milia corruerunt.
 quidam gladio trucidati. plures amne submersi. Me-
 menti quod indignatione cepta nobilis illa ciuitas. totis
 ad ultionem viribus parabat. cum eragione aduersarios
 quoque. et forciores preda copiosa. et audaciores fecisset
 euentus. Imminiebat tunc punitio certa uastatio. cum
 uenerabilis eorum metropolitani. Hüllinus archiepiscopus tre-
 uerensis. dignam gerens suorum sollicitudinem filiorum. uni-
 cum in tanta necessitate petiit refugium. et expetit ui-
 rum dei. Veniens quod claruallensem. ipse atque omnium fratrum
 uelut in tota humilitate prosternitur. rogabat et obsecra-
 bat ut se tantis dignaretur opponere malis. quibus alter-
 nemo modum posse ponere uideret. Unus autem sic semper
 fidelis serui sui direxerat uias. et in precipuis causis
 quibusque aptissimo usus. fuerat instrumento. ex pau-
 cis ante diebus egrotum. dominum corporis releuauit. Quibus
 diebus cum ad litteras uenerabilis hugonis ostiensis episcopi
 rescriberet. ait. Verum est quod audistis. Infirmatus
 sum usque ad mortem. sed interim ut sentio reuocatum
 ad mortem. atque hoc ut me sentio non diu. Vitam quippe
 mortalem mortem magis quam uitam reputans. non a mor-
 te sed ad mortem reuocatum se sentiebat cum ab exitu re-
 uocaretur. licet presentens hanc diuicius differendum. Et
 hoc quidem sepius erga eum prudentia diuina disposuit.
 in eius manu erat placita anima illi. ut quatenus eum aliquis
 grandis necessitas euocaret. uincere omnia animo

uirtus corporis nō deessent. mirantib⁹ qui uidebant eum.
et robustos homines intolerantia superare. Expleti namq;
negociis uelut in se rediens. multiplicib⁹ infirmitatib⁹ la-
borabat. ut uix uiueret feriat. qui occupatus defecit
nesciebat. cui in ope nouissimo tam manifeste tamq;
magnifice diuina affuit uirtus. ut ex laborib⁹ uirtus
capere uideret. Accidit autē ut eum p̄dicti moselle flu-
uii litore residentib⁹ hinc inde partib⁹ mediator fide-
lis rogaret quē ad pacem erant. ut pars altera nimis
egre ferret quod exigebat. et tanta siquidē hostium
strage ferocior. et humiliari ut erat necesse nō sustinens.
Subito deniq; tamquā agitati furis discesserunt.
uirum dei insalutariū solūmodo. ceteris omnib⁹ dere-
linquentes desperationē pacis. Hec sane ex contemptu aliq;
s; ex metu reuerentię ei⁹ inire fugam. siquidē uerban-
tur ne p̄sentū quālibet impbas memēs facile flebo-
ret. min⁹ osiderantes qd̄ ille p̄ seō nusquā absente. posset
a⁹ conuentus in magno **Secūda in absentē.**
turbine soluebat. sola utiq; meditabant arma. sola
inibant osilia malignandi. cum uir sc̄s eos qui seū
uenerant osolatus fratres. ne turbemini inq̄t. licet enī
p̄ multas difficultates. omnino tamē pax desiderata p-
ueniet. Quib⁹ etiā unde id nosset. innotuit dicens. Vi-
debat in p̄ nocturnū soporē. missam celebrare sollemp-
nem. lumq; expleta paulōmin⁹ oratione prima re-
cordaret angelicū ex more canticū. id est blā in excel-
sis deo p̄cedere debuissē. erūbui. et qd̄ oblitus omise-
ram canticū inchoans. uobiscū pariter ad finē usq;
opleui. Iam mediū noctis transierat. cum uir sc̄s

de p̄dictorū penitudine principū legatione suscepta. io
cande satis ouersus ad nos. agnoscent atq. pmissē uobis
canende glorie & cantici pacis p̄parati onem. Interim
g̃ partib. duocatis p̄ dies aliquod de pace tractatum ē. &
ob inmaximas difficultates occurrentes utrimq. sepi despa
tum. nisi quod om̄s iam solabat̃ quē om̄ib. innotūciat
abbatis sc̄i tam certa de reformanda pace pmissio. Hec
parum ipsa dilatio p̄fuit hīs p̄sertim qui uariis in eom̄
modis laborantes remedia cōsequebant̃ in carne. seu etiā q̃
uidentes edificabant̃ infide. Tantus erat deusufus ut mul
titudine pariter atq. importunitate sua ipsum q̃ negotiū
reformande pacis penē desuabiliter impedirent. donec
quesita tandem in medio flumine in insula. partēs utriq.
primariū in nauiculis accesserunt. Ubi p̄positis om̄ib.
sedm̄ qd̃ fidelis arbiter definīunt. datis sibi inuicē de xpi

In reconciliati & cōfederati s̄t in osculo pacis.
S̄ss̄ om̄nes sane quas p̄ istas manus serui sui ibidem
p̄stare dñs sanitates. celestis uero uirtutis uirtutis
ratio mulieris. Hec ab annis octo pessima egritudine
laborabat. uehementi tremore & ualidis motib. uniuersa
pariter membra cōuiciens. Cum autē uideret̃ grauiorib. or
tis difficultatib. p̄p̄modū excidisse spes pacis. dñs dis
ponente uenit mulier ita tremens. nec minus horribilis
quā miserabilis. & om̄s pariter ad spectaculū conuenerunt.
Orante deniq. dei famulo. sub oculis om̄iū paulatim cōsu
sione sedata. p̄fectam adepta ē p̄tinē sospitate. Que res in
tantā admirationē etiā durissimos quosq. p̄mouit. ut
p̄uenientes pectora sua p̄ horā ferē dimidiā acclamarent
cum lacrimis. Tantus deniq. factus ē impet. & deusufus

peidentium & deosculantiū sacra uestigia uiri dei ut p
pēmodū opri meret. donec tollentes eum fratres &
imponentes in nauiculam. a terra modice subdure
runt. lumq; accedentes ad se principes ut cepat p pace
rogaret. suspirantes dicebant. Oporteret nos libenter audi
re eum quē ut ipsi cernim' d's diligit & exaudir. & audi
to eo multa facit. p quo tanta facit in oculis nr's. Quib'
ille ut semp cautus erat huiusmodi glām declinare. n' ppi
me inquit. s; ppter uos facit. Simili quoq; miraculo &
in simili oportunitate. ipsa etiā die metensium animos
diis inclinauit ad pacem. Ingressus enī sēs metensiu ciui
tatem. epīm ppling; ad ea quē pacis erant uehēnter ur
gebat. brauiter aut urebat eos uulnus acceptū. quib' enī
ualide satis reponere cognauerant. secus quā uellent re
mittere cogebant. In ipsa hora. oblata ē ei mulier paraly
tica de ciuitate eadem. cui manus imponens. dignat' ē
palliolum quoq; pprū le quo urebat ipse sup exten
dere ei. tenendumq; epō tradere ppe astanti. & sub
eodem uelamine debilia tangere membra. Expleta
aut oratione & benedictione data. errant illam. omibq;
Smirantib' p mediū illoz nicolommis ibat quā attulerant
is flumine quoq; p'dicto mosella. dum Singrabiato.
ob intolerabilem deurentiū multitudinē nauicula ue
heretur. unus ex his qui curam desiderabant. cecus cla
mabat in litore. obsecrans ut duceret ad eū. lumq; ille
iam ptransiret. audiens homo nauigantē post eū haur
peul alitōre piscatorē. dissibulatā p'ui clāmide qua
erat optus porrigen's illi. rogabat ut in nauiculā reci
petur. factum ē. & ut puenit ad sem. iuxta sue fidei

magnitudinem magna uelocitate sub manu eius uisu re-
 cepto. miratus clamabat uidere se colles uidere homi-
 nes uidere arbores. & cetera uniuersa. **P**auens ab eodē
 loco miliarib' distat cenobiū. quod scī Benedicti nomi-
 ne uocant. **I**bi puer claudus. & a reñb' infra omni prs'
 membroꝝ destitutus officio. solis ad mouendū manib'
 utebat' & reñb'. pedes emortuos simul cū tyblis p'se-
 trahens. Quē ex bungiundis partib' pater aduectum
 ante annos quatuor ibi reliquerat. & ex tunc fratrū
 elemosinis alebatur. Itaq; cū beati uiri scītatem & uir-
 tutes quas dñs opabat' in ipso. p. omne circa pūmā
 celebris fama uulgāret. impositū plastro eundē pue-
 rum p'dicti cenobiū fratres aduexerunt ad eum. rogan-
 tes ut solita pietate misero subueniret. Acqueiuit in-
 posuit manus. orauit. & eadē hora sanū reddidit.
 libere stantem. libere gradientē. Deniq; sicut ab eisdē
 loci ablatus nup. accepim'. usq; hodie fratrū pēora
 idem puer incolomis sequit' & custodit. & si quis sei-
 re desiderat. iohannes ē nomen ei'. **P**lur' etiā clau-
 dus in eisdem monasteriū uicinia degens. eodē tempore
 ad p'dicti patris scī benedictionē sanatus ē. & gressum
 recepit. **S**ed & ppe leucorū urbem loco cui nom' est
 gunder uilla. idem uir dei femmā cecam illuminauit.
 sub oculis plurimoz qui de tota regione ofluuerant.
 letari nūm' difficile aut omnimodis impossibile
 foret. itineris illi' magnalia uniuersa oplecti. S; neq;
 ppositi nrī est ei' modi modo psequi signa. & narran-
 dis uirtutū opib' operam dare. **H**ic enī uiarum tuaz
 pater dulcissime finis beatus. & hic labor ultim' fuit.

In hoc ope n̄ minus utili quā difficulti. non min⁹ despa-
te quā necessarie pacis. labores tuos gloriose opleuit.
qui magnifice semp honestavit te in laborib⁹ tuis. te
in suo nomine & nomen suū inte glorificans. recogit.

Ut Expleta Merensū reconciliatione. Idēs dē tuus.
& punitiē illi pace reddita pater scōs ad monasteriū
restitit. graui admodū iam iamq; deficientis languore
corporis occupat⁹. in tanta animi suauitate. & dulcedi-
ne sp̄s cotidie ppinquabat ad exitum. ac si in portu
nauigans paulatim uela deponeret. Euidenter quoq;
fratrib⁹ aiebat. Hęc sunt uerba quę loquebar ad uos cū
p̄terita hyeme egrotare. non uobis esse quod adhuc
timeretis. Estote prima imminere m̄ credite hui⁹ corpo-
ris dissolutionē. Ad quā euidenter pprio didicim⁹ ex-
pimento quod de scōs aplis euēla sacra testant⁹. quod
dum suam eis dñs p̄diceret passionē. erat uerbum ab-
sconditum ab eis. & capere non ualebant. Hinc uē qd tū
uehemēter horrebat anim⁹. minus facile psuadebat⁹ ut
crederet⁹. p̄sertim cū & ipse opaciens filiis. eimodi uer-
ba subprimeret. lacerat⁹ factis quodāmodo clamans.
opera osumman quę dedit m̄ pater ut facerē. magis
ac magis actus omittere. affectus retrahere. & saceru fu-
nib⁹ desiderioꝝ scđula intentione p̄iacet. uicino iam lit-
tori herere firmi. & omodiū cepit applicare. Deniq; cū
uenerabilis antistes sedis lingo nice Godefridus de q̄b⁹
dam cū sollicitaret agendis. & min⁹ apponere animū mi-
raret⁹. ne mireris inq̄t. ego enī iam n̄ sum de hoc mundo.

Vide h̄s Aut pater scōs opassionis. & misericō-
disceat⁹ affluens. carissimos sibi filios miserabiliter

admodum tabescentes & arescentes p̄ timore & expec-
tatione. iam iamq; supuenientis desolationis grauissi-
me & lamentabilis orbitatis. dulcissimis desolationib; eos
refouebat. Et monens eos in tuto diuine clementie sinu
speci fideiq; sue anchorā p̄ inconiungibilem caritatem
firmi radicant. Ye q; p̄mittebat nec p̄ mortē eis aliqn-
do defuturū. Spensius autē quā noster queat sermo expri-
mere. rogans obsecransq; p̄ multas lacrimas. timorē dei
ac sacre puritatis. & recte p̄fectionis amorē. nr̄is immi-
tere & imprimere animis conabat. S; & monabat & cum
lacrimis obtestabat. ut siquid forte uirtutis aut exemplo
nobis m̄dassēt aut uerbo. id emularemur. id firmi tene-
ramus & pficerem? in eo. aliis quidē uerbis. s; eodem sē-
illud aplicum loquens. Rogam? uos & obsecram? in dño
ih̄u. ut quēadmodū accepistis a nobis quoniam uos opor-
tat ambulare & placere deo sicut & ambulatis? ut ha-
bundetis magis. Atq; unā tam efficaciter psuasit.
quā affectuose suasiit. **M**odum autē egritudinis ei siq; nō
nosse desiderat. extat eplā quā ad amicum quendā pau-
cissimis dieb; ante sacra a nobis p̄fectionē suā ipse dic-
tauit. Quā nimirū huius nr̄e narrationi durim? inferen-
dam. quod uidelicet & si aliena q; de ipso. ampli? tam
nos ipsi uerba de se delectem. eplā ei ad Arnoldū abbem

Boneuallensem. qui ei quedā axēna mittens de ei uale-
rescep̄. **S**arritatem nr̄am. tudine p̄ nuntiū fuerat scissetat?
in caritate & n̄ in uoluptate. **Q**ue enī uoluptas?
ubi totū sibi uēdicat amaritudo. **H**is quod so-
lum nichil comedere. ut cumq; delectabile ē somnus
recessit a me. ne uel beneficio soporē sensus dolor umq;

recedat. Defectus stomachi. feré totum quod pascior ē.
 frequenter in die & in nocte erigit & fortari modico
 admodū qualicūq; liquore. nam ad solidum omne in-
 exorabiliter indignat. Hoc parum qđ dignat̃ admit-
 tere n̄ sine graui molestia sumit. s; tunc grauiorē si
 se se uacūū omnino dimiserit. Quod si plusculū intū
 admittit acquiescat. id grauiissimū. Pedes & crura in-
 tumuerunt. quēadmodū hydropices contingere solet.
 Et in his omnib; ne quid lateat amicū de statu amica
 sollicitū. scđm interiorē hominē ut min⁹ sapiens dico.
 sē ē p̄mptus ē in carne infirma. Orate saluatore qui n̄
 uult mortē peccatoris. ut tempestiū iam exitum n̄ dif-
 ferat. s; custodi. ut luate calcaneū munire uotis. nudū
 meritis. ut is qui infidiat. non possit inuenire ubi den-
 tem infingat. & uulnus infligat. Hec ipse dictauit sic ne
 habens. ut p̄notam uobis manū. agnoscat̃ affectū.
Noe exemplar ep̄lę quā ut nos dixim⁹ & ipsa quoq; d̄
 uerba declarant. pater sēs exitu iam imminente die-
 tauit. ex cui⁹ nimirū tenore possit diligens lector
 sacrum illi uel ex parte aliqua peccatū agnoscere. quan-
 ta illi in ipsa sui ruina corporis tranquillitas mentis.
 serenitas animi. sua uitas sē ē. quanta sub fiducia
 culmine radix humilitatis. S; & nr̄m sub tam graui
 articulo inconsolabile luctum aliquaten⁹ illi estimare
 uicebit. pallidatq; si pie senserit turmas imaginabit̃
 filioꝝ exterminatas facies. uultus exsangues. genas
 sordentes lacrimis. suspiria q̄ pectoris ac singulorū.
 Quis enī apud nos erat tumult⁹ cogitationum. qđ
 naufragiū animoꝝ. cū thesaurus tam amabilis rapto

... a nobis. & pſentib' cernentib'q; nec ſpes eſſet recimen-
 di. nec facultas aliqua conueniendi. **I**ter erat. ſ; q̄ſ
 pater: q̄ uidebat' abire. **H**obis q̄dāmodo p̄p̄t? uerſ tam
 toti mundo omniſ. Erat enī omniū ⁊ bonoz gloriatio.
 ⁊ malignantiū metus. ut de eo ſi incongrue uideret' eē
 plallendū. **U**idebunt recti ⁊ letabunt'. ⁊ omniſ iniquiſ
 oppulabit os ſuū. **Q**uo pſente omniſ ſcītiſ iocundabat'.
 pſumptio frenabat'. diuitia opungebat'. **Q**uo pſente ce-
 lebrīſ quiſq; ouentūſ uelut quodā ſole reſplenduit'.
 abſente caliginofuſ ⁊ quodam muruſ apparuit. **Q**uā
 deuote quā pie ſinguliſ nr̄m ⁊ tunc hodieq; claman-
 dum. **I**ter mi pater mi. curruſ iſt' ⁊ auriga ei. **I**n fluctu
 antium portuſ. chyppeuſ oppreſſoz. ⁊ ut de ſe ipſo beat' ioꝝ
 loquit'. **E**cce fuiſti oculus. ⁊ peſ claudō. **I**n pfectioniſ exem-
 plar. uirtutiſ forma. ſpeculū ſcītiſ. **I**n glā iſt'. tu leticia
 iheruſal'. tu deliciꝝ tui ſeculi. ⁊ unicū tui temporis dec'. **U**i-
 ua fructifera. uituſ habundantiſ. palma florid'. cedruſ mul-
 tiplicata. plantanuſ exaltata. **N**aſ electioniſ. naſ honoris
 in domo dei. naſ auri ſolidum. ornatū omni lapide p̄cio-
 ſo. **F**ide ⁊ ſcītate ſolidum. ⁊ uariūſ karīſmatūſ tamquā
 gemmiſ ornatūſ. **I**n ecclē ſcē fortiffima ſplendidiffimaq;
 columpna. tu uehementiſ tuba dei. tu dulciſſimū ſcīſſe
 organum. **P**roſ oblectantiſ. deſideſ excentiſ. debileſ por-
 tantiſ. **L**ui medicinaliſ man'. ⁊ lingua morboſ utraq; cura-
 bat'. **I**lla corpoz. iſta moꝝ. **L**ui erat ſimplex habit'. ſim-
 plex uultuſ. dulciſ facieſ. graciouſ aſpectuſ. **L**ui deniq;
 uita fructuoſa. morſ p̄cioſa. quia t' q̄ xpc uiuere fuit.
 ⁊ mori luerū. **Q**uod ſi nobiſ alter ū fortiffiſ mili? ſ; al-
 terū multo meli' tibi. Et quod tibi iam omōdū. nobiſ ſi

pie sapiamus non potest non esse iocundum. Sciterum & si
pium ē & gaudere ē pater bone q̄ in gaudiū dñi tu felicit̄
intrasti: n̄ tam impiū sup nos ipsos flere. quos nimirū abe
unte te solito graui⁹ gemin⁹ horror circūsep̄ sit. dñi nobis ē
uita tēdō. mors timor. Et si piū & gaudere ē. qui beato
transitu mortis ad torrentē uoluptatis quā ardentē si
cietas accessisti. nām tam uicem dolere n̄ impiū. quib⁹ &
uiuendi omnis parit̄ sublata ē suauitas. & moriendi nec
dum collata securitas. Et si pia ē impendit⁹ & granulario fe
lix anima. que in plenitudine lucis exultat. n̄ tam impia
sup nos assumit⁹ lāmatio. q̄ relictū sum⁹ p̄ mirificā in q̄ hāc
tenus exultauim⁹ claritatē horre magis tenebras subin
tantes. p̄ aurea que paulo ante uidim⁹ scēla. graui⁹ ferre
hoc plane ferreū qd̄ successit. S; reflectam⁹ solum ad or
dinem narrationis. & paternū quib⁹ possum⁹ uotis exui
psequimur. caritū nobis lūgubre. nā illi poti⁹ triūphale;
Abre latis hui⁹ excessum accedentes ad eū filiū q̄s p
augm ipse genuerat. piissimū ei⁹ animū lacrimabili sup
plicatione pulsabant. & hec atq; hui⁹ modi loquebant⁹. Hū
quid n̄ misereberis huic monasterio pater. numqd̄ n̄ op̄
teris nobis quos tantę pietatis affectu maternis lactasti
uberib⁹. paterna cōsolatione fouisti. Quom̄ sic exponis
labores tuos quos in hoc loco laborasti. quom̄ tam di
lectos hacten⁹ filios sic relinquis. Tunc ū flens ipse cū
flentib⁹. & columbinos in celum oculos pōt̄rigens. man
te tota aplicum illū accipiens s̄ rō. testabat⁹ coartatū
se & duob⁹ qd̄ eligeret ignorante. diuine totū attri
buere arbitrio pietatis. Nam & hic illū paterna urge
bat caritas filioꝝ uotis annuere ut maneret. unde

trahere. bat xpi desideriu ut migraret. Iam tam ab olum
am 7 alii radicata in pectore ei humilitas psuaserat.
ut ex intimo cordis affectu seruū inuilem se esse dice-
ret. arborē sterilem reputaret. ex cui uita nullus sibi
fructus. nullus alteri unquā pueniret. Nam & solus
erat in familiari collo cutione taceri. uix credere se ho-
minib⁹ quod sic eū sibi uilem crederent ut dicebant.
S; nec paruū sese in suis sup hoc cogitationib⁹ phi-
bebat aliquando sustinuisse afflictū. quod nec tam
ueraces homines fallere uelle. nec tam prudentes falli
posse ueri simile uideret. cū alteri uirū excusare non
posset. Que enī totius mirabat⁹ orbis. solus ipse qd erat
mirabili non uidebat. sue ^{uidebatur} opationis opinionis sue sple-
ndorem. sicut ille quondā uir simplex & rectus nec
solem cū fulgeret. nec lunā incedentē clare uidisse se

Morissione uero cū exterioris hois *In memorat.*
habituaculi undiq; iam soluta opago. desideranti a-
nimę liberū p̄staret egressum. magn⁹ ille dies illuxit.
quo p̄petuus illi ortus ē dies. Ad cui exitum uicini epi.
cū abbatū & fratru copiosa multitudine fuerant
agregati. Hora autē diei penē tertia. singularis lucer-
na sue generationis. scs ac uenerabilis abbas Bernar-
dus. a corpore mortis in terrā uiuentium. felicite
xpo duce migravit. ex filioꝝ circūstantiū. & inter gra-
ues singul⁹ ac lacrimas ūberes. utrimq; psallentium
choro. ad multoꝝ quos ipse p̄miserat eccl⁹s transiens
letabundos. ad scōꝝ cū neos gratulantes. ad obuia ag-
mina angloꝝ. felix anima quā sic leuabat⁹ excelsa
priuilegia meritoꝝ suoz. quā sic pia filioꝝ psequēbāt⁹

inferiorum uota: sic quoque superiorum desideria faciebant. felix ille et uere serenus dies: quo plenius a meridies aspectu illuatur. Dies cunctis diebus uite sue tantis ab eo expectatus desiderium: expectatus suspirium: frequenter meditationibus: orationibus preminuit. felix transit de labore ad refrigerium: de expectatione ad premium: de agone ad triumphum: de morte ad uitam: de fide ad noticiam: de peregrinatione ad patriam: de mundo ad patrem. De quo transitu eius multa nouimus apparuisse quam multis: et quidem non indigna relatu: sed difficile nimis singula inuestigare. scribere omnibus nimis longum. Nam et usque modo multipharie multisque modis paterni erga filios amor: uere etiam non immo ueri nunc uiuentis et uigens crebris reuelationibus eorum dignatur solari lacrimas: releuare infortunia: ut quo dulci ei gaudent: minus anxie dolent sibi. Si qua tamen ex his minus pluram desiderantia narrationem. lector scire desiderat: proprio magis nouissimoque capitulo credimus seruanda. Interim cetera prequentes: quanta possumus uolentia animos auertamus ab illo tam graui gemitu et rugitu: qui nimirum grauius miserabilis pastore migrante personat. lacrimis pagine: et quantum possumus stringamus oculos: palpebras opolo damus aduersus lacrimas illas quibus in illo claritatis sue abscessu. uallis nostra fluctuat: ecclesie preteritum uniuersum calicem sui premarura meritis: cui hactenus osueuerat stillare dulcedinem: gaudia funderet: fluere solationes.

Cor fidelis minister et sacerdos altissimi
ingreditur in locum tabernaculi admirabilis: ad alta-

re dei. sacram ei & acceptabilem hostiam sui sp̃s obla-
tus. corpus etiā rite paratū & ornatū sacerdotalib⁹
instruētis. oratorio beate dī genitricis inferunt. Hu-
rima quoq; nobiliū & ignobiliū de uicinis quib⁹q; lo-
cis gemenbunda p̃tū turba uenit. & uallē totam
plorat & ululat. mult⁹ implebat. Amari tam p̃ forib⁹
monasteriū lamentabāt⁹ secus miserabilior mulierū.
qđ accedentib⁹ ad beata uestigia uirt⁹. monastici or-
dinis disciplina inexcōtabiliter eis etiā tunc negaret
ingressum. Bīduo mansit in medio gregis pastor ex-
tinctus. dū pristina illa dulcissimi grā uult⁹ nil mi-
norata. s; aucta magis. omnium in se figeret oclōs. ani-
mos traheret. sepeliret affectus. crescebat autē supra
modū ruens undiq; ppli multitudo. & intolerabilis iā
fiebāt impet⁹ currentiū. ac desiderabiles tenentium
pedes. osculantiū man⁹. applicantiū panes. balthēos.
nummos. & alia quēq; seruanda sibi p̃ benedictione.
& uariis necessitatib⁹ p̃futura. Maxime tam parati in
diem terciū sollemniter p̃ loca p̃xima p̃stolabant⁹ re-
ponendi sacri corporis ei⁹ horā. copiosi ueniunt. Hāc
& scđi die tantis circa meridiem pplis fuerat congregat⁹.
tanto pietatis zelo stipati. sacri undiq; corpus ob-
siderant. ut nulla penē ep̃is reuerentia. nulla fr̃ib⁹
haberēt. Unde uerū ne qđ simile aut forte graui⁹ ac-
cideret die tertia. p̃occupantes horā. mane diuina ex-
more sacrificia consummantes. sicut & bīduū iā in ce-
lebratione missar⁹ & iūgi fecerant psalmodia. puris-
simū illud balsamū suo uasculo omiserūt. sub lapide re-
ponentes lapidē p̃ciosum. optimā margaritā;

Cossy 700 ATIS q̄ feliciter uite sue diel. & annis ex-
citer sexaginta q̄tuor expleat. dūcē dñm bernardus
clareuallensis cenobiū primū abbas. alioꝝ quoq; ampli
centū quadraginta monasterioꝝ pater. q̄rto decimo
kalendas septembris inter filioꝝ manū obdormiuit
in x̄p̄o. Sepultus ē autē undecimo kalendas eidē mensi.
S; 7 pectori ei ipso intumulo capsula supposita ē in
qua beati thadēi apli reliq̄e tenent. Quas eodē anno
ab hierosolymis sibi missas suo iusserat corpori sup
poni. cō utiq; fidei 7 deuotionis intuitu. ut eidē aplō
in die omnis resurrectionis adherat. Prius tam qm
sacratissimū illud corp̄ tumulo redderet. unus ē fr̄
hammo notē. q̄ ex multis annis cadūco morbo labora
bat. plena fide opem flagitaturus accessit. Quē nunc
usq; sup̄stitem nouim. 7 nichil unq. ex ea hora p̄dic
te infelicitatis exptum. facta sunt hec eodē anno q̄
beat⁹ papa n̄r terci⁹ eugenius eidē patris sc̄i in sc̄a dñsa
tione fili⁹. ab hac luce uel ab hac magis caligine migrauit
ad lucē. cui merita in ipsa cui tā insigniter p̄sunt
urbe miraculis plurib⁹ illustrata chorusant. suc
cessore ei anastasio romane ecclē p̄sidente. regnantib⁹
autē in romanoꝝ impio friderico illustri. in francoꝝ
regno p̄ssimo p̄ncipe ludewico filio ludewici. p̄
cipatum ecclē uniuerse. ac toti creature uisibilis
& inuisibilis monarchiam tenente dī filio ih̄u x̄p̄o.
anno ab incarnatione sua millesimo centesimo q̄n
quagesimo tercio. qui cū patre 7 sp̄s s̄ cō uiuit &
gloriat⁹ d̄s in om̄ia sc̄la sc̄loꝝ. Aō; *quod huiusmodi*
aō De Sup̄ memoratis reuelationib⁹ pauca dictum.

ab eo sumamus incium quod p̄dictum ē ante quā fieret
anno sexto. **E**rant duo fratres in monasterio de sacra be
ati patris uita. & felicib⁹ actib⁹ ei colloquentes. Quorū alter
ab inante adoleſcentia educatus ibidē. ad alterū ait. Ho
ſti quod annos uicturus ſit hic beatiſſimus pater n̄r. **A**ui
ille. **N**eſcio inquit. **E**t alter. **E**go ait noui cū ſex aut ſeptē
annos adhuc in carne uicturū. **H**oc aut unde ſciet mi
nime iam ſcire poſſum⁹. quia nec tunc indicauit. **I**n ante
patrē ſc̄m ipſe deceſſit. **P**orro alter⁹ hodieq; ſup̄ſtit⁹
relatione hoc uerbu nobiſ innotauit. q̄ tunc primū ma
giſ miratus ē ſe audiſſe q̄ndo ut ab olim audierat na ui
dit. **I**aliſ ū ille ē. de cui⁹ teſtimonio nec noſ ambigim⁹.
nec cuiſlibet alteri q̄ eum nouerit credim⁹ dubitandum.
Neque id ſolum. ſ; qd n̄ minori dignū admiratione uidet⁹.
nomi q̄ & p̄ſonam ſucceſſoriſ ipſi⁹ indicante ſibi eodem
fratre ex tunc innotuiſſe teſtat⁹. **M**anifeſte enī eadē hora
frater ille p̄dixit. q̄a domni **R**ubert⁹ qui hodie abbaſ
ē de diuiniſ. p̄ hunc beatiū patrē abbaſ futur⁹ ē clare
ualliſ. **N**am qd diſiunctiue ſex aut ſeptē annos uicturū
dicebat. ad hoc p̄miſſe uidet⁹ quod inuent⁹ ſit ter
minuſ idem ultra ſextum annū. infra ſeptimū tamen.
Prope frat iam temp⁹. & feſtinabat iam pater ſc̄ſ
ad metam. **I**nfirmabat enī ſicut in hui⁹ libelli p̄ncipio
memorauim⁹. **A**d eo in illa iā infirmitate ipſi⁹ p̄fici uir
tuſ. iam imminere exituſ uideret⁹. **I**nter fratres inſta
re cepunt ſupplicationib⁹. obſecrationib⁹ quib⁹ poterat⁹
apud d̄m. **A**nde & ſc̄ſ ipſe cognoſcens eorū p̄ci⁹ deſide
rium ſuū diſſerri. cū aliquanto meli⁹ ſc̄d̄m corp⁹ ha
bere cepiſſet. **O**gregariſ fratrib⁹ hec eadē uerba locut⁹ ē.

Quid tenetis miserū hominē. ⁴Fortiores estis. ⁵Inmalustis.
Parcat queso parcat. ⁶et sinite me abire. Pr̄ tam cum
in summo piculo ⁊ timore fratres omnes in oratione hu
miliarent animas suas. ⁷uni eoz visio talis apparuit.

Occurrerebat eū magna exultatione viro dei cetera mona
steriū claustra. innumerabilis multitudo. In q̄ tam pec
sione solos q̄tuor p̄cuntes idem frater q̄ uidebat agno
uit. magnū illū dilectore illi atq; dilectum. cui ⁊ ipse
in libro quarto de consideratione cum laude meminit. Bau
fridum ep̄m carnotensem. Humbertū q̄ qui ignacensis
cenobiū fuerat primus abbas. ⁊ duos ei germanos Gwido
nem scilicet ⁊ Bernardum. L̄ceptus itaq; reuerenter ⁊ p̄
osculum pacis amica diu colloquia miscens pater beatus.
cum his q̄tuor stabat. expectante deorsum multitudine
ceteroz. Nouissime saluantes eū p̄dicti viri. ex hoc si
bi iam redeundū esse dicebant. Tum ū expalluit ille. ⁊
circumsusā sibi melicia inter nū declarans animi do
lorem. quid ḡ sine me uultis aut abire. ⁸Et illi. Non pos
sumus adhuc tuo nr̄q; satisfacere desiderio. donec ue
niat temp' nouoz. Dicebant aut' temp' nouoz quo fru
ges noue colligerent. sicut euidenter p̄modū phant
euent. dum in augusto mense decessit. Hanc aut' fr̄
ille cui hoc ostensum fuerat consolatus ē ceteros. uelut
iam imminente patris obitu formidantes. ⁊ qd uide
rat ⁊ audierat indicauit. Adhuc aut' hyems erat.

Eo p̄ eo Tempore altera q̄ visio p̄oris ⁊ formatio fuit.
nisi qd audienti iam utriq; opla uernas p̄bat. quā
euidenter in utraq; qd futurū erat dñs reuelauit. Vi
debat enī frater quidā. ⁊ ecce parabat uir beatissimus

ascendere hierosolimā. tamq[ue] ipso in p[re]sentia t[er]re
 erat. Ad quē uenerabilis Odo qui ap[er]t[is] fere annis
 strenue satis & laudabiliter cōsistat in monasteriis ab
 sentium cōsueuerat p[ro]positoꝝ supplere uices. reuerenter
 accedens dicebat se p[re]cessurū. hui[us] uisionis sic ostensa ē
 ueritas. ut p[re]dict[us] uir deo dign[us] ad celestem hier[osolimam] ubi
 uera uisio patris parentē egredi iam. & paulo post secutu
 rum patre[m] felici functus legatione p[re]terit. Sed & ab his
 quidā satis ei & loco uicinus. & deuot[us] animo. pauca dieb[us]
 ante felicissimū patris hui[us] excessum. uidebat eū p[re]ci
 osissimis ornatū sacerdotalib[us] indumtis. & excellenti
 p[re]sunt gl[ori]a. cū ingenti sollempnitate ad altare dedu
 ci. Ad cui[us] introitū eccl[esi]a magna magnis resulantib[us] uocib[us]
 exclamabat. Puer natus ē nobis. Hec etenim puer ipse
 erat mitis & humilis corde. & sicut paruulus accipiens
 regnum dei. in cui[us] merito gratulabunda natali. angli
 ca multitudo & omnis pars scōꝝ eccl[esi]e. dū nobis uidet[ur]
 mori. sibi illum nasci. dum hic cōsumaret[ur]. ibi mercep[er]at.
 senioris uocib[us] quā uotis patrib[us] cōtinens exultabat. Si
 enī ad unū penitentiā peccatoris tota illa celestis re
 gio in leticiā suscitaret[ur]. que nū illi gaudia exhibuisse
 credenda ē. p[er] quē tanta gaudia recepat de tā multoꝝ
 penitentiā & cōsione peccatoꝝ. Quis enī ualeat estima
 re quantis in seculari habitu & cōsatione manentib[us].
 quā plurimis utriq[ue] securis ad alias cōsuetudinib[us] cōgrega
 tionib[us]. p[er] hui[us] fidelis famuli ministeriū dedit dñs pe
 nitentiā ad salutē. Aut q[ua]ntos numeret eos qui sub cō
 cina in centū q[ua]draginta monasteriis. p[er] dei benignitatē
 ad penitentiā ē adducti. Nam ex his solis q[ui] speciales a
 fili uidebant[ur]. p[re]ter eos q[ui] iā cursum uite cōsumauerant.

p̄ter eos qui p̄ alia loca fuerant p̄pagati. ea die qua fel-
cissim⁹ pater ex claraualle monte meruit ascendere cla-
riorem. reliqui habitantes in ea septingentas fere anima-
dino seruientes. Quid ḡ mirū si gratul cūrie si acceptus
regi. si except⁹ cū leticia & exultatione credat⁹. in q̄ grā
dei usq; adeo uacua n̄ sunt. qui tā fideliter tā efficacit̄
plus omnib⁹ sui temporis. & multarū retro gnationū
laborant. q̄ talentū sibi tūc tā copiose multiplica-
uit. tanta deniq; lucra reuult de negotio. S; de his ac-
tenus. ne quis nos arguat ei quā pollicati sum⁹ metas ex-
cedere breuitatis. Sane in monasterio p̄dicti illi abbas
qui sic ei⁹ natale p̄uiderat. ea nocte quā nobiscū pat-
fēs mane p̄fecturus ultimā fecit. uenerabili p̄posito ei⁹
apparenti. ualefecit illi & ait. Houeris q̄ iam migro. nec
ulteri⁹ hic morabor. Quod ut suo ille indicauit abbat⁹
acceletans abbas & clarauallē ueniens. ipso die abbatē
sc̄m sicut dixerat reperi tā migrasse. Proxima autē no-
cte p̄quā sacri ei⁹ corp⁹ sepulchre traditū fuerat. q̄ntā
adhuc sollicitudinē p̄filiis gereret pater sc̄s. quom̄
suos quos in mundo dilexerat in finē q̄ diligere. cui-
denique ostendit. Apparenti enī eundā fratri in multa
glā. fulgore magno uestis ac uult⁹. desiderantē tene-
re cito p̄nsiens. aiebat q̄ p̄ quodā fratre simplice ue-
ni. audierunt hoc ḡ fratres. mirabant⁹. & circa horū
diei terciā uernas op̄bata & unctionis. Defunct⁹ ē enī q̄
dā laudabilis admodū simplicitatis frater. sicut om-
nino credibile ē ei⁹ animā tanto diuice felice q̄ p̄ eo uenire

Pareis quoq; expletis dieb⁹ alteri. Sed dixerat secū tunc;
eundā fratri magnifice satis apparenti. arguens de
suo nos doluisse discessu. p̄ uerba multe consolationis

et promissionē felicitatis eterne in sua p̄seuerantiā obe-
 dientia et doctrina. hoc etiā scito ait et dicto f̄it. cuiusdā
 uere sc̄i corp̄ cui et ego habeo uestem. in oratorio eē se-
 pulcrū. Dicebat autē ep̄m Malachā. Ip̄s enī tunica in
 qua sc̄s ille obdormierat. admissa sibi seruauerat ce-
 lebrationē. et morturus se se in ea uislerat sepeliri. sic
 sc̄m illū in sua sepeliebat ueste. Quod tam uerbu et ip̄s
 fratri et quā plurib̄ aliis. usq; ad hanc uisionē p̄fuit erat
 incognitū. felix p̄miserat. cui merita pat̄ sc̄s et uiuis p̄-
 dicauerat et defuncti. felix caritas que in morte n̄ exei-
 dit. felix societas. quā nec illud diuortii cecis tā cru-
 dele diremit. B̄osi siquidem patres quē admodū in uita
 sua dilexerūt se. ita in morte n̄ sunt separati. Nam et
 p̄dies currit quāraginta. abbas qdā ex maioris britan-
 nię insula. sacre illi societatis uirtutē feliciter meruit
 capiri in seip̄o. Qui eodē tempore cū cecis coabbarit
 suis ex more cisterciē petens. in clara ualle remanserāt
 gemino qdā occupat̄ in cōmodo. despaubiter. pleuresis
 febricit et febris corradiane. Jamq; cāten̄ longa uexatio
 ne defecerat. ut solū atq; ei carū fratres q̄ nūquā dēerant
 obseruarent. Lūq; annuū ei āngeret n̄ tam desiderū uite
 p̄sentis quā absentū desolatio filioz. qd̄ p̄gre morerēt.
 obire peccit ut ad tūmū sc̄i deportaret̄ abbas. Abi
 cū oras̄. tota deuotione q̄ potuit. beati q̄ Malachie ma-
 gis ip̄s oratoriū littere positū cogitauit uisitare se-
 pulchru. auxiliū flagitare. et sanguinationē uerū q̄ssiā
 securus de incolomitare. qd̄ cognauerat n̄ implere. Die
 alia mane utrū fratres aduocant. ut ad oratoriū ueniat
 opem sibi p̄stulari exhiberi. lauantib̄ illis siquidē piculū
 uerebant. omnimodis inq̄t oportet ut sc̄i Malachie tu-

mulum petam. Iam enim nocte preterita uix tenuiter obdor-
missem. et pergefactus subito audiebam uocem dicentem mi.
Sanatus es iam ab altera egritudine tua. si ab altera uis
sanari. epim pete. fecerunt illi ut ille uoluit. et continuo
factum est sicut dictum erat ad illu. Eadem die sanus factus
per paucissimos dies iter arripuit. et in columis reuersus est
ad suos. Tuum in hoc opere seruo. tuum agnoscam dulces
sunt pater zelum. tua consideratione. Iam hoc opus sic
deserere college tuo. ut hanc que ei communicares glorieque
gloriam. cum quo felici apud deum glorie gloriaris. Immo
uero tui sunt hec omnia operis. tui muneris deus noster. Tu om-
nem replesti ab initio temporis terram presentia tue di-
uinitatis. omne aliquando repleturus gloria maiestatis.
cui tam partes interim quasdam et eterno prelecta loca
consilio. excellenti uisitans replest speciali gratia scitatis.

Fac domine spiritali semper habundare frumento uallem. quam
ut faceres re quam nomine clariorum. dignatus es tam ce-
lissime claritatis syderibus illustrare duobus. custodi domum
in qua tibi germen hoc tam preciosum depositum custodit.

Sic nobis denique iuxta uerbum tuum. ut ubi est thesaurus
tuus. ibi sit et cor tuum. ibi gratia et misericordia et respectus
assidue pietatis super omnia. in tuo ibidem nomine agre-
gatos. quod est super omne nomen. sicut et tu super omnia
benedictus deus. *Deus super la. A de e d.*

*Explicit uita beatissimi patris nostri. BERKHA-
DI Primi Clarguallensis abbatis. edita a uenerabili
domino Bernaldo abbate Boneuallensi ex parte. par-
tem etiam a domino Willehelmo dei Theoderici abbate.*

Incipit **p**latio **m**unū **S**cī **N**icolay **e**piscopi;

L O R I O S A Quidem acta scōz quib' ab ortu na-
tunitatis sue feliciter dño placuerunt. quib' digne
ut expedit ualet explicare sermonib'. etiā si omīs
arūs hominis uerterent' in linguas. Unde diligentissime
p'posse & posse nro ac p'urib'. quia caritas omīa uincit. bre-
ui tractatione aliqua ex multis ap'nt curant'. Deniq; actus
ist' beatissimi confessoris xpi **N**icolai. diligenter ad edi-
ficationē consēpsum'. quaten' xpi fanente clementia. p nob'
intercessor' p'uenit exultat. Nullōm uero hesitantē in fide
dubitem'. q; firmiter fideliterq; credam'. qā q'cquid a dño
p nob' postulauerit suis p'ciis obtinere potest. & mirabilē
impetrare. Quin immo spō ut p'sagio quodā & uaticinio
diuino uocabulū ei' declaratiū sit. Namq; grece **N**icolay's. lau-
ne mictora p'pti dicit'. Qui ubicūq; cū q's genere hominū
inuocauerit. suo auxilio & suffragio p' consuētā pietatis
opem subuenire misecditur. n' desinit. O uere xpi confessor'.
mundi p' clymata omni laudandus p'conio. Glā tibi xpe
cunctoz uita salusq;. q' etiā terra mariq; tua mirabilia
& uirtutes mire ostendit'. effugas demones. & animę medi-
camentū assidue p'stas. O uere ap'icola. q' ubicūq; inuocat' fueris
statim ades. & uelut lucerna in t'rans p'rendis uirtutes.
& quēadmodū sol obscura quęq; illuminat. sic & tu illi
ei' p'edissequa fact'. de quo beatus iohannes. erat in q'te lux
ueta. quę illuminat omnē hominē uenientē in hunc
mundū. His ita breuiter p'libatis. de uirtutib' & miraculis
quę p' p'dictū famulū suū beatū **N**icolay xpe effecit.
narrationis ordinē ipso nūante aggrediamur. Ceph-
er p'latio. **I**ncipit **v**ita **S**cī **N**icolay **e**piscopi;

Pla ex ir lgit yr. Redemptori omnium
cūda clarissimo uiro epiphanio nomine
concedere filiū. natū ex nonna uxore sua. in
licia myrrorū regione. Qui cū uat' esset diuina
fauente grā ipsā die erectus stetit impediū dmi
dia ferē hora. **I**uxta p cū aliud miraculum
claruit. qđ hominū nomini uisum ē. hoc scilicet
quod quarta & sexta feria quasi eate plen' ieiunant.
nulli fugebat māmā. aliis aut' dieb' semel p dñe noc
tenge solummodo eas fugebat. ecce enī zacharie uatis
pedissequa. Omira & stupenda dñi miracula. qui uo
cat ea que n̄ sunt tamquā ea que sunt. Et quis d's mag
nus sic d's n'r. faciens p dīgia & mirabilia & signa que
nullus enarrare potest. Ad ea tamē que cepim' reueram.
Hoc siquidē pculsi miraculo affines ei sic aiebant. De
om̄ipotentis ē signū. qđ in tali indole hic tener
ostendit. Et statim cū magno studio nuntiauerē hō
magellis suis. & epō nicolao auunculo p̄fati pueri.
Quod audiens ep̄c mirat' ē. ualde. benedicensq; dō au.
Et lā tibi d's qui es mirabilis in sc̄is tuis. & laudabilis in
sc̄lā. eo qđ nunc natus ē nob' dei homo. Mox ū p̄ce
pit illis. nec unquā patefacerent hunc sermonē. Ob
amore ū eiusdē auunculi sui nicolai pactis aliquāsp
dieb' parentes ei nom' pueri nicolays imponere curauit.
tunt. ex intimo corde gl̄sificantes & laudantes dñm.

Crescente aut' & coopante sibi diuina grā. beatus ipse
puer nicolays nullū unquā iocū sequi uiri ceteri
pueri cernebat. s; humilis ac sine risu ac si grandē

caris modelar
quādā die dñi
obstant ei que
puer p̄a uoce
gradis. Nigra
nunc. atq; incol
cū. admirat
rō simi. Post
ep̄m nicolai.
ille audient b
aut rogant si
pater orag tu
ramque in ist
mag dignū
notatione. E
ut dēnt. D
plasma uoca
puerū nicola
opationē pl
iōm. p̄ce qu
his na e
Hinquo
cūct. plur
ydare p̄
imūstis
Sequit me
uissimū ue
sā m dñi
mō op̄tē

etatis incolebat. et multis merensque corde ac facie. Intra
 quadam die dum luteris instrueret. et a scolis reuerteret.
 obuiauit ei quedam mulier claudicans gressu. Cumque idem
 puer pia uoce mox ut eam uidit moneret quatenus sisteret
 gradus. signauit eam in nomine domini et illico gressum resti-
 tuit. atque incolomem dimisit. At illa uidens tantum mira-
 culum. admirans ualde cucurrit. et nuntiavit hec paren-
 tibus suis. Post hec uenerunt parentes et simul cum illa ad
 episcopum nicolauum. narrantes ei que acta erant apud eum. Que
 ille audiens benedixit eum in domino eterne salutis. Puer
 autem rogans supplicauit aumculo suo dicens. Ego alme
 pater orapro tuo fitulo quem quasi nouella arbuta cito per-
 trunpit instructum. quatinus orationibus tuis sim tutus.
 meque dignum seruum suum constituat dominus ihesu christe celesti be-
 nedictione. Cumque talia audisset episcopus. lacrimabiliter ora-
 uit dicens. Domine deus omnipotens qui es incomprehensibilis. quem tantum
 plasma uocatione sancta uocant dignare. et concede huic
 puero nicolao uitam honestam. oueruationem studiosam.
 operationem placabilem. quatenus digni efficiatur societate
 sanctorum. propter quem es deus benedictus in sanctis sanctorum deo.

His na expletis. cum esset seruus dei nomine sabbaci
 in quodam castello. tunc magnis scitans magnique uir-
 tutis. plura eidem narrabat episcopo de sancto puero nicolao.
 et clare per uisionem de ipso utriusque cernebant. Nam separa-
 tim unusquisque episcopo nicolao angelus domini. proloquens. et dicens ei.
 Sequere me. Postea autem duxit eum ad orientalem plagam
 insulam uertice montis. ubi fabrica magni decoris erat.
 sancta uidelicet syon ortusque deliciarum. apud mortuum per su-
 mum opificem constituit. et illic diuersa edificia ac prata re-

centia & omni odore iocunda uidebant. tantū ut nullis
famīnib' explicari possint. Inter quē ostensū ē in ingnī
decoratūq; edificū. utreū. omīb' monib' undiq; cir-
cūdanū. eiq; diuinit' dictū ē. Hec ē edes ⁊ ppetua mansio.
quā dñs famulo suo nicolao pparare dignat' ē. Deinde
in ciuitate licē mirensis imminentib' peccatis pērat pastore.
Unde enī saluari ppl's debuerat. inde ad iara deduce-
bat. **U**bi q' nūtu ipse ep̄s de hac luce migrauit. Tunc
omīs clerici munū collecti atq; laici simul fientes diu
deprecabant. ut d's omīs sua pietate ac misericōdia talem
eis dignaret' dare pastore. p quē saluē animarū cō-
sequi possent. **U**nuerfis itaq; ieiunantib' in orōne
pmanentib'. duo quidā ex ipsīs psonnū aqua uisione
angelica omōniti s' uoce. Scitote inqt qā dñs orationes
uīas exaudire dignat' ē. ut talem pastore eligat ⁊ sua
uob' pietate concedat. cui pēib' omīs ppl's ciuitatis
isti saluet'. Et hoc erit uob' signū. **U**stote parati ad ho-
stium ecclē manūmīs horis. ⁊ eū q' primū migrauit
uīis manib' tenere ⁊ corā omīb' p'sentat. ipsūq; ē-
ueraciter credite quē dñs p'sentia sua rectore uīe ecclē
dignat' eligere. **L**axitati q' parit' a somno. nullā tam
dubitationē habuerūt. q' certi atq; corroborati ad ho-
stium ecclē simul praxerūt. **A**ppe tibi glā. eundem
scīm uīrū nicolauo sic q' ante omīs p'cesserat. ad fore
ecclē iā inuenerunt. Tunc illi appropinquantes. leuē
eū interrogare cepunt. **Q**uis es tu. **I**lle ū ut erat uoce
columbina. peccator inqt nicolaus uocat. At illi leuē
effecti pariterq; glificantes dñm. dixerūt. **N**eo grā. qā
qū querēbam inuenim'. **S**umq; pman' tenentes. uenē.

rabiliter ante altare duxerunt. & omnib' ostenderē dicentē.
Ecce frs quē nob' d's om̃p's sua reuelatione ostendere dig-
natus ē. ut hunc eligam' nob' pastore atq; rectore. Hicq;
dictis. ilico vox celis facta ē dicentis. Iste ipse ē. hec autē
om̃s q' ibi aderant audientes. par tēp' glificantes & lau-
dantes dñm in om̃ib' que eis acciderant. cū int' orare
ardentissime & osecrare unanimiter sine mora studue-
runt. Mita res. Deniq; cū cū osecrarent & angelico ore
missam decantaret. merito eiusdē sc̃i uiri in ipsa sui
osecratione miracula & signa plima p' dñs ostendere dig-

Kathedra q' mirensi nicolaus Inat' ē.
sc̃ssim' p'sul sublimat'. tandē morū grauitatem.
candemq; sectabat' humilitatē. cotidie in oratione
pugilans. corp'q; attenuans ieiuniis. Mulierū con-
fortiū quasi pestem ab ipso puericie sue tēpore fugi-
ebat. in suscipiendis hominib' caritatē humilit' exhibe-
bat. in loquendo se efficacē p'bebat. alacer in exhor-
tando. seuerus in corripiendo. uiduarū & orphanorū atq;
oppressoꝝ negotia ac si p'p'a pcurabat. Rapinas excera-
bat. potentū. arguebat. uolentos atq; adulteros. con-
solabat' mirabiliter & reficiebat dolentes & male habentē.
Credebatur cotidie fama bonitatis ei'. q'a ubiq; laudē fere-
bant nicolai. Hinc potens. hinc impotens eū nomina-
uit. Gaudebat ppls cunct' de tali patrono. letabant'
reges & p̃ncipes de tali pontifice. q' talem se auctoritate
& grā plenū exhibebat. ut omnium gereret curā. & q'p'i
dignitatē n̄ amitteret. Verū me tēp' deseret. & ser-
mo deficiet. si de singlis ei' meritis scribere tēptauerō.
Cū q' nichil sibi beat' nicolaus de carissimā uirtutū

si totū dei gr̃e attribueret: cepit ita choruscare miraculis:
ut n̄ sui tantū s; etiā alieni quib; libet oppressi angustis.
inuocato ei nomine statim sentirent leuamen.

Iterea quidā familiaris ei supplicans scō uiro nicolao.
dixit. Ecce nos admonuisti pater famulos tuos: ut diligen-
ter indicarem tibi quib; beniuolentie & caritatis iuncta
impēdere debeas. Est quidē nob; uicin; nobilis quidā s;
paup;. q̄ cogente inopia filias suas fornicari tradidit.
& in ipso peccato simul uiuunt. Quod si illū accersiri u-
bes. n̄ dubitā quā & ille arguit a tali facinore resipi-
scat. His auditis scō uir: solus nocte eadem p̄uigil ad p̄-
fatū hominē puenit. & iuxta domū assistens. ligatū
& in panino n̄ paruū aurū p fenestrā iactauit & recessit.
Hoc ueritū scō bis & tercio. At homo ut erat soporatus.
a somno oculi excurat. aurī sonū anxie pquirebat. Vir-
gensq; uirū secut. agnouit p umbrā sc̄m & nicolao.
pētib; q; illi pstratus aduersus ait. Precepe qd agā sc̄ssī-
me pater. At ille. Iam inq̄t noli filias tuas tali scelere
consentiendo maculare. s; uade & easdē uiris trade filias in
sta copulatione. & ex ipso auro qd tibi op̄ ē pparā.
hoc pba qd tibi numquā deficiet. At ille p̄mnia pan-
pate cōfessus ē se tale scelus egisse. Tūc demū sp̄pon-
dit atq; p̄misit nūquā se tanto scelere cōsensurē. sed
exhortationes sc̄i uiri in omib; adimplere. Igit̄ sic inshu-
ctus atq; cōmōit celestis pabulo p̄dicationis. inrephensi-
bilem p̄modū uia cū filiab; unā duxit.

Quodāo etiā tempore a plantarū castello ad sc̄m ni-
colao homines uenerunt. q̄ ei parit̄ supplicantes
dicebant. Reuerentissime pater petim; deponem; etiā

sc̃ssimā benignitatē. ut auxiliū nob̃ conferre digneris. q̃a
 magnā quandā cypressi arborē stantē iuxta castellū m̃m
 necesse habent incidere. quā maligno sp̃u in ea habitante
 n̄ p̃mittit d̃m d̃ngere. Si q̃ manū imposueris. credim⁹ q̃a inci
 dim⁹. Tunc ait seruus dei nicolaus. Tām pariter si s̃ fiat
 uoluntas d̃ni. Cūq̃ ad radicē arboris uentū fuisset. timore
 percussus metuebant p̃cutere lignū. Adhuc fiducialit̃ beatus
 nicolaus signū crucis exp̃mens. manib⁹ suis arborē ictib⁹
 septē cū securi percussit. & laborantib⁹ in nomine d̃ni incide
 re fecit. Deinde cū pficeret op̃. impetū arbor sup̃ homines
 faciens. putabat se demon multos posse occidere. Tunc sc̃s
 subito manū in arborē dedit. & in alterā eam partē r̃uere
 fecit. r̃uināq̃ sup̃ homines uentū abstulit. fugiens naq̃
 in altū idem rabulus. uoce lugubri p̃clamabat. He ue
 habitationē meā n̄ expleui. ita sc̃s me p̃sequit̃ nicolaus.
 In longitudine autē & grossitudine arboris illi om̃s nimīū
 mirati. cepunt eā opari p̃ut uolebant. q̃as agentes uirū dī,
 t̃y turba multa de castello armeniensī ueniens
 ad uirū dei nicolaū. supplicat cū postulabat dicens. Benig
 nissime pater. longe q̃dam haurim⁹ aquā. q̃a in fontē quē
 p̃p̃ habuim⁹. infirmā & mente captā mulierē mortuā in
 uenim⁹. que multa sp̃uiticia eundē fontē sordida uerit.
 s̃ p̃ noctem clamans ibidē audit̃. & ex tunc anenine p̃s
 aqua illa haurit̃. Et q̃ iuxta nos collis uicin⁹ ubi apr̃t̃is
 temporib⁹ aque uena ēē dinoscit̃. s̃ nunc abscondita ē p̃
 multos iā annos. Qua p̃p̃ credim⁹ p̃te alme pater dei de
 mentā implorantē. ibidē tuis meritis exurgere aquā.
 De illis simul petentib⁹. ait beatus nicolaus. Lignū ē fr̃es
 ut simul & aggregati summa cū ueneratione sc̃m ferentes

euglin ac dñicam crucē ad locū ueniam? sicq; in dei mīa
confisi. orationē illie ut petrus deuote faciem. Cū q; ad lo
cū uenissent. beat' nicolaus apphēdēns manu fossorū.
fletus poblitū diuēl orauit. finita ū oratione. malū cu
bitū unū y dimidiū fodit in nomine dñi. Cū uoq; suffici
enter emanauit benedictio aque. Tunc simul omīs uocē
dantes. laudabant y glificabant dñm nrm ihw xpm dicen
tes. qā fontē aque uiuē concessit d's famulo suo. S; beatus
nicolaus hec n̄ suis meritis s; ppli deputauit. Ad horren
dū ū y examinātū fontē cū accessisset. audire s; ibidem
terribimq; diabolū uocē y sibi. Statimq; ibi scs orationi
opam dabat. Cū autē omīs dirisissent aoyen. mox cū fumo
niger imo cuncti uiderunt exinde terrū exire noctur
nū. laraq; uocē clamantē. minime ualeo hic aspectū
y ipso q; tempore tres homines
de regione andronica uenerūt ad beatū nicolaū. dese
rentes ligatū hominē habentē spm̄ immundū. Qui obui
ae flagitantes. dicunt ad eū. Quia multa certamina de
tulit nob̄ demomacus iste ut ostendissē. et ad uā pa
ternitatē. tuāq; mirā sc̄itatē. At ille dixit eis. Soluite
y plasma dei. qā dñs ihc xpc adiuuabit illud. Auiūt illi.
Non dñe qā fugiet. y nullus inueniet eū. Dixitq; scs uir.
Ante faciē dei nullus fugere ualebit. Qui statū in nomine
dñi introuit in scūarū. tollensq; oleū de lampade. in
scē y imitatis nomine solutū signauit demoniacū. Dei
autē nutu y scī uiri orōnib;. Cū uo exiit demon. Et factū
ē isdem homo mente parit y corpore san. p̄xeratq; uā
suā glificans dñm. simulq; etiā uiri illi q' illū ligatū at
tulerant deo grās agebant. y almisico uiro nicolao.

Fuit quidā nomine antoni. qui amisso lumine cecus ante
 celām cotidie sedebat. Quē uidens sc̃s nicolaus. int̃ro
 rogauit eā quanto iā tempore lumen amisisset. Ille cecus
 respondit. Dñe mi. cecus anni tres sunt ex quo intenebris se-
 deo. & om̃ia mea dñs expendi. & nichil p̃fuerunt m̃i. Tūc ser-
 uis dñi ex intimo cordis ei cōpaciens. dixit. Cur n̄ credidi-
 sti sc̃is. & esset sanus sine pecunia. Respondit ei cecus. Ecce
 pater p̃cipe qđ faciā. qđ fiducialiter credens totā spem
 meā in sc̃os amitto. Dicit ei sc̃s uir. Credis amodo qđ possūt
 te in uirtute dei saluare. Respondit. Sūdo deo & uis sc̃is
 orationib. Quia g̃ potes. supplica deo omnipotēti. quaten̄ a
 me miserrimo tenebras cecitatis auferat. & lūm̄ restituat.
 Miseratus aut̄ illi felix cōfessor. tulit oleū de candela sc̃i theo-
 dori. & signū sc̃e crucis sup̄ eū faciens & in oculis ei unguē
 orauit & dixit. Spero in uirtute dñi mei ih̄u xpi. qđ lūm̄
 recipies. Et adueniente die crastina. oculi ei dem cec̃i ap̃i s̃.
 & ambulabat gaudens / gl̃ificans dñm. qđ p̃ orationē famu-
 li sui nicolai. meruit recipere uisum.

Statim aliter quidā audiens tale signū a beato nicolao
 paratū. uenit ad eū corruens in facie p̃mis & dicens.
 Dñe pater alme. en ego p̃ quatuor menses sum uolutus in
 inferna. dolensq; interiora mea. & frigus in corpore meo.
 & nūquā sedere ad necessitatē meā ualeo. nec etiā cibū
 accipere quēo. & plura sc̃i expendi in medicis. & nichil m̃
 p̃fuerunt. s̃ inuacui. & expendi om̃ia mea. Dicit autē
 dei famulus ad eū. Ego te trađā medico. qui ē ex integro
 sanitatē offerre potest absq; pecunia. Respondit ei homo
 ille. Et quis ē qđ in tam cito possit misereri. Dicit ei sc̃s.
 Ecce ad ē nobiscū. Hec g̃ eger ille homo audiens. undiq;

aspicere cepit ut medicū cernere posset. Dicit ad eū beatus nicolaus. Estimās uidere q̄ te sanet. Ecce si ex toto corde credideris meo medico. ego rogabo eū & sanitatē restituet corpori & animę tuę. Morū homo alacer respondit. Ego credo dō uiuō & tuę almitatē. Tunc seruus dei nicolaus sine mora orans. signauit eū in nomine dñi. & dixit. Esto sanus ab ista hora. Deinde leto animo & omī conāmine homo ille firmiter credens dō & beato nicolao. sanus factus ē ab illa hora. pręcurat ad domū suā laudans & glificans deum.

His ita exactis una diei cū essent congregati reuerentissimi clerici. auunt seruo dei nicolao. Hodie sc̄ssime pat̄ uolum̄ letari & benedictionē a te accipe. Ille autē tranquillo est animo & uultu respondit dicens. Voluntas dī fiat. Tunc p̄ collectionē sc̄e dei eccl̄e intrauerunt clerici ad acubitāle feruli. ut simul accūberent. famulus autē dei cernens clericos de suis benedictionib⁹ refici desiderantes. tulit ilico tres oblationes. & uas n̄ magnū plenum uini. deditq; ministro. & ait. Vade & appone ista clerici. & seruitorib⁹ eccl̄e. ut simul letent. Minister uero fecit ut ei p̄cepit sc̄s. Quod cū uiderent clerici uasculū sc̄lucet uini. turbati sunt. ac dedignati cepunt inter se dicere. q̄a ad ora pfundenda p̄certo uix sufficit. Quod ut cognouit seruus dei nicolaus. beato animo intrauit ad eos & ita dixit. In fr̄es oportet me. **S**q̄ hodie p̄priis manib⁹ obsequiū p̄stare uob⁹. ut pariter letificemur. Morū phyalam manu suā apprehendens omīb⁹ illis miscuit. & letati s̄ ualde. & iocundati adinuicē dicebant. Glām & laudē simul dem⁹ deo q̄ tale n̄ domū ibuit p̄ famulū suū. nullusq; deinceps incredulus existat uirum b̄ & nūm.

Fauli q̄ pullū efficit xpc.

Preterea cū pgeret beatus nicolaus ad pia & venerabilia
 loca. pmissit ministrū suū bartmannū nomine accerfire
 cementarios & artifices. ut ad ostruendā ecclā lapides
 incidere. Qui cū essent insimul homines septuaginta
 pspaciū totī diei nullōm ualebant lapidē unū apte edi
 ficare. Rūm ū fatigati & turbati. op' ipsū dimittere
 simul sederunt. tunc in dei nomine beatissim' nicolaus
 p'misit se. & signans eū cū duob' tantū eundē lapidē
 uerit. & in loco quo uoluit p dimidiā horā apte collocant.
 Videntes aut' omēs q' illic aderant. statū pruperunt in uocē
 laudantes & glorificantes dñm. q' tantat' uirtutes p sc'm suū
 opari dignaret'. ut n' solum homines s; lapides obedirent a
 uerbo. ad instar redeptoris. q' dignat' ē dicere. si habue
 rit fide ut granū sinapis. dicetis monti huic tolle te de

Verū quia longū ē psequi quanta *Stoco. tollet.*
 & qualia p eū dñs signa & miracula ostendere dig
 nat' ē. sup' ē ut parū aliqd adhuc de scō uiro loquam.
 Na dierū uir quidā & uxor ei' simul uenientes. pceperunt
 se uterq; ante pedes famuli dei. & obnixi postulantes siml
 nebant. Obsecram' clementiā tuā alme pater miserere n'rī
 & consolari nos digneris. ex n'rā ofusione quā patim'. quō
 quidē ferē pspaciū triginta annoz in coniugio sum'. &
 filiū minime habere potuim'. Modo ū spant' atq; ofidm'
 deo ueraciter ac uie scītati uenerande pater. quia pre
 nob' dñs fructū ferre concedat. Adhuc uir sc's eleuatis
 manib' ad celū. p dimidiā ferē horā obnixi orauit. Post
 hec manu sua oleū de lampade sumens. in noīe scē. & in
 tant' signauit eos ac dimisit. Dei aut' misericordia opulante.
 uterq; filiū ad assignandū. ad dei famulū eodē anno detu

lerunt. Quē puerū accipiens uir dei: de sacro fonte suscepit. Benedictione quoque audi pater & mater ei cū gaudio ad propria remeauerunt: glorificantes dñm q̄a p̄ tot annos filij habere p̄ intercessionē sc̄i nicolai meruerunt.

Alio item tempore uir quidā cū uxore de alpib⁹ pficiētes ad uirū sc̄m uenerunt: afferentes ei aridam puellam int̄ brachia. ac si mortuā. que nullo membroy suoy potat moueri. p̄ceceruntq; eā ante pedes ei suppliciter dicentes. ecce pater auxiliare filie nr̄e: que pannos septē iam omib⁹ m̄bris suis male torquet. famulus autē dñi respondit: dicens. Si credideritis ex toto corde qd dñs ih̄c xpc corp⁹ simul ⁊ animā facile ualeat saluare. uoluntatē urām ipso adiuuante poterim⁹ adimplere. Tunc cū gemitu p̄r̄pentes inuocē: de fimo cordis dixerūt. credimus dō benigne pater: ⁊ osidm⁹ tuę almutari. Audiens hec beatus ep̄c. p̄ puella dñici orauit. Completa ū orōne num dei sanata ē mulier: pedib⁹q; p̄pris domū remeans ambulabat. laudans ⁊ glificans dñm in omib⁹ q̄ ei acciderant.

Pari modo ⁊ aliud miraculū enarrare curam⁹. Una die tū subito inuauit demon ubi orabat sc̄s nicolaus: & transformat⁹ ē in anglm lucas. Continuo autē ut ei aspectu beatus ep̄c: na exorsus ē. Quis enī es tu. et quare huc uenisti. Respondit demon. Angls sū: ⁊ uenit uiderē qd oparis. Tūc intelligens sc̄s uir diabolię aris ingenuū. uacillū sibi sc̄e crucis impmēns ait. Velle sine cicis a cella egredere: q̄a milleformis es: ⁊ mille nocendi artes s̄ tibi. discede a me: ⁊ noli moras facere. Tūc zabulus raucas uoces emittens ait. Quid ē nicolaus feci. qd tibi facio. Saltem parūp tēu me quiescere p̄

mitte: ut instrua & doceat te. Seruus autē dñi iterū increpat
eū exire. Tunc exclamans demon & ciulans: exiebat dicens.
Et si hinc me expellis: n̄ tam longē ate recedā. Et disparuit
a facie ei: in illa hora. Postea autē mirauit diabolus in cōquā.
& inuenit unū eam ministris scī nicolai obsequiū p̄stare ad
ea quę necessaria erant scō. Qui statū introiit in eū: & acrit̄
uocare cepit. Quod ut uir dī nuntiātū ē: orando cici occur
rit: iamq; uociferantē & blasphemantē: aliena multa lo
quentē. p̄stātū ministrū p̄ diaboli & suas cogitationes int̄ scōs
inuenit. Quod cernens. cohortari eū cepit: ut tandē ab eis
dem blasphemis resipisceret. Tunc amplī inflammatus
quē diabolus possidebat: talia cont̄ scōm ait. Nullatenī con
sentio uos quiescere: ego enī tantis saugationib⁹ labores p̄
petro. Beat⁹ autē nicolaus cognoscens qđ diabolico ore lo
queret̄: appropians tenuit manū ei & dixit. Signa te signo scō
crucis frater. Mox ū ut signauit se: statū exiit ab eo dia
bolus. tot⁹ excussus atq; ignit⁹. cunctis uidentib⁹ eū cōque
ianuā p̄gredi: uociferantē atq; blasphemantē. Ue ue qđ
a nicolao: superat⁹ sū in omib⁹ qđ nūquā dignuit me opari
uolui. n̄ tales meas. famulus autē dñi signauit se: & fir
mauit & atq; corroborauit fr̄es uiriliter in dñi p̄sistere
mandatis. & ei obedire p̄ceptis: & nullom diabolū formidare
uersuſas. Prechit⁹ autē minister sana mente sanog: arbi
trio in se reuersus. pedib⁹ scī uiri puoluit. putā ofessionē
egit. sicq; ulterī in illū diabolus redire n̄ ualuit.

Quo ut tempore reuertentes ab alexandria naues fru
mento plene: a contrario uento illocū illū s̄ deductę.
ubi scō nicolaus erat. Habitatores autē regionis illi famis
mopia depressi: statū ad easdē naues ut eis sibi cimerent

pcesserunt. Quod nautę rennuentes atq; negantes nullom
 se daturis dixerūt. q̃a impatoris ostantini qđ deulerant
 frumentū ēē testatū s̃. Tunc om̃s q̃ ad emendū uenerant cō
 tristati grauer. simul quicuerunt. S; beat' nicolaus cla
 more ppli expt. concit' accessit ad naues. & ait nautis.
Ecce fr̃s uidetis inopia pplm & fame cruciari. Nolite q̃ ob
 scuro uerba mea p̃ponere. s; facite que moneo & dico. Ten
 tum quidē modios absq; p̃cio m̃ p̃bete. ut esurientē pplm
 refoculare possim. & n̄ moriat'. Ego in noīe dñi mei ibu.
 spondeo atq; p̃mitto. q̃a remensurantes m̃ n̄ inuenietis.
 s; cū tranquillo p̃sipoq; uento reuer siuri. gaudentes totū
 saluū inuenietis. Audientes aut' illi de noīe sc̃i nicolai.
 dei nutu ei uoluntati obedierūt. centūq; mensurantes mō
 dios sc̃o uiro dederūt. Quos ille gratis accipiens. p̃plo gratis
 dedit. Accipiens ū n̄ minima multitudo. plures ex eo die
 refocilata ē. Nautę aut' p̃ceptis benedictionib' a sc̃ssimo
 uiro. gaudentes & exultantes cū frum̃to reuer si s̃. Quod
 p̃ ordinē rēgrantes ac remeientes. ne uno qđē modo
 m̃ inuenierunt. laudē q̃ & glām dō dederūt. peniten
 tes qđ multo plus tr̃tici quā sēs perciper n̄ tr̃tici b̃ssent.
Iuxta uenerunt ex longinquo nautę ad salu
 tandū benedictionēq; p̃cipiendā sc̃i uiri nicolai. quinq;
 graciosē ab eo suscepti s̃. suppliciter ū ei se emendantes.
 primū qđē sua que deulerant munuscula offerre stu
 duerunt. p̃ ū obtulerunt oleū in sigillata ampulla ui
 tra. qđ ei speciosa quedā mulier dederat. obsecrans eos
 sc̃o uiro hoc deferre. ut de oleo illo ecclē parietes p̃unge
 ret. & illuminatā ecclām ex eo haberet. Qđ subito puolū
 tate dī agnoscent' sēs uir. ampullā manu tenens dixit.

canet fr̃s canet
 ito q̃ nunc em̃
 in dicitur diabo
 p̃certo & n̄gr
 ne hoc malefici
 uer si fuerit. ā
 implebit' in ea
 dñi ūli abeum
 prolo oleū illu
 tua nautę sum
 ad emendo ag
 fessī sunt. & om̃
 atq; redire dū
 fessī. ut rēgran
 n̄ adiutor illi
 mari fuisset.
Cum seden
 ar nauis
 quidā homo f
 tat' clamant'
 dultatē mē
 cor multū
 tra mirabili
 lectam ista n
 flumen qđ
 dultitudo. I
 colū te m̃ c
 rigens. a sp̃
 p̃ce q̃ te or

107
Caute fr̃s caute: ne maleficia ista p̃p̃e nauim stringant.
Itē q̃ nunc ē in mare longē ea p̃cipientes picit: ē mox
indebitis diabolico atq; ueritimo igne aquā ardere: qđ
p̃perito attingeret si ecclām inde p̃tingeret. Verū scire dia-
ne hoc maleficiū ē. Cū aut̃ ad illā mulierē speciosā re-
uersi fuerint. ā demonio uerari tēptati sūt inueniunt: ē
implebit̃ in ea qđ scriptū ē. Conuerter̃ dolore ī cap̃ ei.
At ū illi abeuntēs p̃cipientesq; in mare ampullā igne co-
pioso oleū illud sic p̃dixerat sēs aquā incendit. Unde ter-
riti nauē sumisq; mutau. cū ad p̃p̃a reuersi fuissent. iā
ā demonio agitari maleficā mulierē inueniunt. Et p̃-
fessi sunt: omib; indicauerūt. quom̃ gubernatorē ducem
atq; rectorē die inuēgo: tota nocte beati nicolai habuit
seu. irruerant siquidē p̃celle maris sup̃ eos: tēpestates: ē
n̄ adiutor illis ut sēs extuisset. periclitari sine dubio in
mari fuissent. Vota q̃ simul reddunt: dō gr̃as agunt.

Cum sederet aliquando nicolaus ante ecclām
arnauendensis castelli. pplm̃ admonens ē docens.
quidā homo febre corrept̃ pedib; ei aduoluit cepit. ⁊ fate-
bat̃ clamans: dicens. Miserere mei sēc̃ dei. ⁊ noli cont̃ incre-
dultatē meā agere: ne p̃eam in conturbacionib; quas pa-
rior multū malis. Audiu pater amulū hominib; de
tua mirabili sc̃itate multa dicentib; ē nullom̃ credere uo-
lebam ista narrantib; Hic q̃ quadā nocte uisū terribilē.
flumen qđc̃ sic sterquiliniū fecidū nimis. subnoq; inci-
dit illud. In alto it̃ aut̃ in parte altera aspiciens: in au-
xilū te in cella uoce clamant. statiq; ex alto manū por-
rigens. aspersione qua detent̃ erā me abstraxisti. Sup-
plex q̃ te oro: ut sic in somnis me liberasti. ita ab hac passione

qua ab illa hora decineor: sanes & eruas me: Sēs autē dñi
dicit ei. fili. de cetero iam credulus ac fidelis esto: incredu
li enī homines & infideles intale iudiciū incidunt: Vade g
& sicut a squalore spurcicie illi liberantur: ita in xpm
firmitate tua sanus esto & liberat: sicut na sano corpore creden
tia glorificans dñm & scīm uirū nicolai: gaudens recessit.
Quadā n̄ nocte orante scō nicolao simul cū hartenano
pbro atq: psallente: ecce immundus spe circa methā
noctem psalas quasi homo ascendere uisus ē: ambob alu
terna uidentib: Pbro n̄ pauescente atq: timente: fiducialit
ad eū nicolais ait. Noli timere frater: qā n̄ homo quē ui
des s; immundus n̄r diabolus ē. Consuetudo enī semp ē:
multis modis seruos dei illudere: Tunc increpans eū ut
abscederet: signū scē crucis cont eū fecit: statimq: & scala
& ascensor fantasticus ab eoz facie dissiliit atq: disparuit.

Aliud adhuc miraculū fr̄s ad edificatiōem n̄am
enarrare uolo. Quadā die beatus nicolaus dñm ad opan
dū in oratorio artifices dduxisset: uocato ad se cellerario
dixit. Ecce deo gr̄as frater ad opandū artifices uenerunt:
& quātos ad reficiendū panes habent? Tristis statū cellera
rius respondit. Et cur ante m̄ dehis nichil dixisti pat̄?
Ecce enī in pret̄ unū panē n̄ habeo. Vir autē dñm pacifice
ac sereno uultu dixit ei. Noli contristari frater: s; affer ipm
unū panē: & in nomine dñi laborantib illū ut res quantū
apponam. Quo allato: orans & benedicens eū fregit: et
laborantib tribuit. Qui comedentes saturati s̄: fere octo
ginta uiri. lūq: uiderent ex uno pane tot homines se
cū refectos: mirati omīs simul gr̄as egerunt: & laudē
deo dederunt: & beato nicolao;

108
Deinde quodā tempore beatus nicolaus cupiens in
scā ac venerabilia loca abire. hoc ē in scām ciuita-
tem ierlm. acceptit secū ministros fideles. amon salicet
et bartemannū et acher pbrof. cūq; descenderent mascu-
lonā portū adriacem. inuenerunt nauim egyptiācā.
quā benedixit uir scs in nomine dñi. inuantesq; abierit.
Nocte q; infecunda orta ē tempestas magna in mari. naui
mergeret naui. Et ecce inflammat ante eoz oculos appa-
ruit diabolus. et uis uirū circūquaq; uolebat euertere
naui. Tunc adiunxit eū beato nicolao et naui cōsig-
nante. Itatū uidentib; cunctis discessit ille inflammare.
stingu; mare a seruore suo. Pre nimio autē labore mini-
ster eius amon cecidit. et quasi mortuus iacebat in naui.
Constitant autē omēs. stabant sup illū fientes amare. Ser-
uus autē orauit pro eo. et tenens manū ei leuauit eū. et sanū
nicolomeq; restituit. ait. Ecce frs nauigeni in nomine
dñi. Statimq; fact' ē illis ogrius uent'. et p quinq; dies
ad scām iordanē usq; puenierunt. cūq; nauis iulia ui-
dissent. et pgesacti dñm glificabant. et scām uirū p-
ni infa. Ica cie adorauerūt dicentes. Ora p nob scs time
pater. in hoc enī cognoscam qā magnas uirtutes pre-
opari dignat' dñs. Caruit' autē de naui. et p singla scā
abemib; loca. signa multa p dñs uirtutes faciebat.
naui omēs q; eū audiebant. uidebant collaudarent. et
glificarent dñm et scām nicolaym. *et scām*

Quadā uerū die dñi qdā nauis i. et subita maris
tempestate picnarent. subito qdē estimantes se
omēs pure. dissoluti omib; membris eū tremore et me-
tu clamitabant fientes et ululantes. nicolae scs time

famule dei. si uera sunt que de te audiui. tunc dum
mortui constituti in tam magno periculo expiamur. quatenus li
berati ab ira maris. nepestatis percellis. de omni et tunc
prethionis auxilio gratias agamus. *Quia res.* Talia in uoce
clamantibus. apparuit quidam in similitudine sancti uiri.
adiuuans eos. et dicens. Vocastis me. ecce adsum. Illi autem
se mente alienant. cepit eos confortando cum funibus et am
nis. et aliis adiuuare nauis armamentis. Et statim omnis ceci
dit fragor pelagi. cessauitque tempestas. Tunc leui nauis
suleantes maria. quanto ei ascendunt portum. Qui egres
si. senserant ubi nicolaus esset. Cum autem indicatum in ecclia
et uestigio inueniri uiderent. sine indice cognouerunt.
Vox perstrati pedibus ei cepunt gratias agere. dicens ei qualiter
de periculo mortis ipso adiuuante liberati essent. Quibus res.

Non mea inquit possibilitate arbitramini hoc factum esse.
sed soluta dei misericordia. que propter credulitatem uestram. et fidem uobis suc
currere dignata est. Discente ergo quantum ualeat apud dominum fi
des. et periculis non ficta. Instructi autem nauis. et moniti a
sancto uiro. admirantes humilitatem et mansuetudinem
sermonis. atque magnitudinem uirtutis eius. tam abiecti

Alaudantes et benedicentes dominum.
adhuc discessi super eum. ut de uirtutibus et signis ac mira
culis que per beatum nicolaum dominus fecit. uiris auribus aliqual
intimare curent. Ipse siquidem almissus pater quod ei sanctis
uisionibus a patre domino reuelatum est. aliis etiam euidentissi
me manifestum. stant dicens. Quada nocte quiescen
te me in stratu meo soporatoque cum haretiano presbitero coe
taneo meo. somnium uidi. et terram sanctam. Apparuit enim uir
nimia pulchritudine et decore. albo quidem equo sedens.

100
ore mellifluis loquens in e dicent. Nicolae famule dī. ue-
ni ostendā tē admirabile signū qđ uniuerso orbi uenitū
rū ē. qđ temp̄ metendi aduenit iussu ihu xpi. & ideo
missus sū ut donē t arma metendi. sūq; talia ap̄fato
uero audissem. tremebundus dixi ad eū. Quis enī es tu dñe
qđ in talia loqueris. Et ille clarissimo ore dixit. Ego angls
dñi ihu xpi sum. qđ teneo falces messiomis. Ipse enī mi
sit me. scilicet ad te ut darē t de falceb' unā. quō qđ tē temp̄
messio nis futurū ē euenire uniuerso mūdo. Opor-
tet qđ tē te arma metendi habere. utilem qđ ppe mi
nistrū gerere talia decet. Et cū uidere uellē arma
illa ap̄ par uerunt ante me falces grandēq; mirēq;
magni tudinis. Territ' nimis. ilico excitat' sum
a somno. Post orōnes autē 7 psalmodias. om̄a pordi-
nē que audierā 7 uiderā indicau' hartenāno pbro meo.
Que ille audiens. stetit 7 cū lacrimis dixit. O pat̄. que fuitā
tibi ceruissime cognosco t reuelare dignat' ē dñs.
Igē reuelatū ē tū p' multos dies in nicolao. & uidebam
magnum sup̄ ēminens altare albo decore. 7 erat inclina-
tū in dexterā partē. Sū autē ueniret hominū turba. ac-
cessi simul 7 ego cū illis ut salutarē p̄fatu sc̄m altare.
asperig; sursum 7 uidi ethera patere. Et cōuersus sū ad
portā domi. apparuit in arua ipsam portā aqua mi-
nis p̄funda atq; obscura. ingens. terribilis ac metuen-
da. In terra excitat' p' magno timore a somno. accersim
hartenānū pbr̄m coetaneū meū. 7 dixi ei. Surge fr̄.
& simul dem glām dō. qđ talia signa 7 mirabiles iussu

Pones nob ostendere dignatus ē.
ostera autē die iterū transacta. iam septimo in

revelationis simili in inuisione apparuit angelus dñi. mi-
liti speciosissimi habens figurā. mirabilēq; uirgā ferē
manu. illic etiā crucē dñi insculptā. & missime lenitēq;
locut' ē ad me dicens. Veni nicolae frater. & ostendā t'
mirabilē reuelationē dei. Ego enī sū archangelus oycha-
el q' cotidie ante dñm assisto. & iussit m' ut ostendā t'
quē fieri oportet. ut alios docere possis. ^{diuina} archana quē fuitā sū. Unde missus sū ut sic. ante in-
disti. q' sup equū sedebat anglin & falces tene-
gelus dñi exercitū ē. & missus erat ostende-
& quom' uel qualiter electoz anime nū in p-
postea tradit' s' scis. & uerū scī illas offerit'. ^{re t' fuitā.} Sicut
g' qā dāuī ē ubi ut p man' tuas anime ^{sentā.} ^{de uenit.}
rabiliū deo p'sentent. quō estas iā uenit. ^{derunt.} ^{impatore.}
albescit. ut q' seminat & qui metit simul gaudeant. ^{dm aut p m}
& pari glā atq; remuneratione cūmulent. ^{s' s' n' rega}
ego nicolaus a somno excitat'. optuli orōnes & psāmo
dias. & enarrant curauī coetaneo meo q'nta & q'nta in m-
Tempore constantini ^{somnus apparuerūt.}
magni impatoris facta ē oratio atq; dissensio in
frigida antaphaloz. & suggestū ē benignissimo impato-
ri quē agebant ab eis. ^{inde nem} ^{dicentes.} ^{Si}
Mor aut' missi exercitū cont'
illos. & sup eos duces tres. nepotianū. eupoleonem. &
ursum. ^{innocentes} ^{in luctu.} ^e
Qui nauigantes puenerūt in licesiū pfectūā.
& intinantes portū adriaticū trib' miliarib' distantē
a murensi ciuitate. exurgēs de nauī simulabant se
uentū nō habere ad nauigandū. & exierunt aliqui ex
militib' quasi osiderantes si qd ad necessaria uict' ante
re potuissent. & sic tēptando aliquib' q' ibidē erant

man immittentes uim faciebant: sit q̄ tumultus: et turba
no magna in loco q̄ uocat̃ placematū. ut etiā mirenses
metropolis audirent uociferationē: et uariationē circa
milites: sic inobedientes existentes punire uolentes. Au
diens hec seruus dī nicolaus q̄ ibidē p̄erat ep̄c. ambu
lauit illuc: et mitigata turba rogauit nichil prauū aut
illicitū fieri. sicq̄ ad duces militū pueniens benigne
ab eis suscepit: et occurrentes ei cū militib⁹ nimio amore
salutantes cū osculati s̄. Interrogabat aut̄ eos dicens. Ven
de uenistis? cui estis? pp̄t qd̄ hic uenistis? Respon
deruntq̄ ei. Pacifici sum⁹. et missi sum⁹ ab benignissimo
impatore ad p̄liandū: et ambulam⁹ ad inobedientē aliq̄s.
Ira autē p nob̄ sc̄ssime pat̄. ut dirigam⁹ minere nro.
Sēs ū rogauit eos ut ascenderent secū in ciuitatē: et su
merent benedictionē ab eo et cibaria. Reuerentes autē
milites ad sc̄ssimū ep̄m. ex moderatione illi iusserūt
om̄s pacificari: et deinceps neminē cēptauerunt. Ador
tat⁹ ē ū et milites: ut ascenderent secū in ep̄scopio. De
inde ueniunt aliq̄ de ciuitate ad eundē sc̄ssimū ep̄m.
dicentes. Sic dñe si hic fuisset in ciuitate. n̄ sic tres uiri ap̄side
innocenter mortu datū fuissent: et om̄s ciuitas n̄ pau
cū luerit: eo qd̄ sc̄ntas tua ibi n̄ ē inuenta. Audiens hec
beat⁹ ep̄c. tribulat⁹ ē. Assūpt⁹ ḡ mox p̄man⁹ militū
illoz transiret in ciuitatē: et deueniens in locū q̄
uocat̄ leonin. interrogabat iuuenes de illis q̄ acce
perant sententiā si adhuc uiuerent. Et dixerunt ei.
q̄ adhuc uiuunt. et in itinere s̄ in loco q̄ cognomi
nat⁹ dioscorus. Et dū uenissent ad martyriū ofessor
crescentii et dioscori germanoz: ite interrogans

didicert q̄a foras iā deueniunt exire. Et uenientes ibide
ad portā dixerunt ei qd̄ in loco s̄ q̄ dicit̄ binā. erat enī
locus ille trucidatoꝝ. Et concurrent̄ sc̄s nicolaus inue
nit illic multitudinē ppli copiosā. ⁊ spiculatorē te
nente gladiū. ⁊ expectante sc̄i nicolai adueniū. faciesq̄
trū uiroꝝ illoꝝ cū lanceaminib⁹ alligatas. ⁊ manib⁹ aut
go unctis ac fleari genub⁹ p̄tendentes capita. ⁊ morte ex
pectantes. Tunc sc̄s nicolaus sc̄dm qd̄ scriptū ē q̄a misit
ut leo osidit. audacter abstulit gladiū a spiculatore
⁊ deiecit in terrā. eosdē aut uiros a uinculis soluens de
tulit menuntiat. ⁊ descendens ad p̄toriiū distūpensq̄ ia
nuas ingressus ē ad custasiū p̄sidē. Presē s̄ si audis
que fiebant ab excubitorē. concit⁹ exiit adorare sc̄s
mū uiro. Qui aduersus eū osistens ait. Sacrilage. Nā
guinis effusor. in tot tantisq̄ malis dephensus ausus
es uenire ante faciē meā. Igit̄ iā non t̄ parū negi
dulgeo. s̄; quantis q̄b⁹q̄ malis decem⁹ sis. ⁊ qualiter dis
penses p̄ncipat. potentissimo impatori constantino poā
nuntiabo. Presēs ū genib⁹ ei puoluit ait. Noli nasci cont̄
me seruū tui dñe. s̄; audiens disce ueritatē. q̄a ego
n̄ sū culpabilis. s̄; p̄mi ciuitatis eudocii ⁊ symonis es.
Cui sc̄s. Non eudocius inq̄t ⁊ symonides hec fecerunt.
s̄; argentū ⁊ aurū. Vidicerat enī sc̄s uir. qd̄ ampli quā
ducenta pondera argenti p̄ nece illoꝝ p̄sc̄s ē accipiu
rus. Rogat ū ab eis qui p̄erant militib⁹ sc̄s uir p̄p̄
p̄sidē indulsit ei. elacians meritiones que oia m̄s
uiros inuiste acte fuerant. Igit̄ p̄dicti duces militū
orationib⁹ se beati nicolai commendantes. ⁊ benedictio
ne ab eo p̄cepta. nauigauerūt inde. Bēnde uenientes

in singu
nā ostant
magistr
sic m̄dior
habebant
est dē q̄ in
dentē p̄
cos uader
amr. bar
ingressus
onemcul
m̄trū q̄ in
n̄p̄m̄s r̄
p̄lā. ⁊ am
em aut ei
ad q̄a s̄
page. Im
ne exami
hoc insidi
erunt.
dimissis
adman
nauit in
leon. ⁊ in
imp̄m̄ a
ut hec a
s̄is q̄ de
m̄trū uir
p̄notē a

111
infrigia. 7 tumultu ppli pacificando sedantes. magni so
na constantinopolim redierunt. 7 ab eis q̄ erant incunant
magistris militu. atq; impatore & omni ceti magnifice
sic victorias deportantib; suscepti. magnifice in palacio
habebant. Inuidia aut̄ illis n̄ modica facta ē. ad diabola ab
eis dē q̄ incunant erant magistris militu. 7 certiorē red
dentes p̄fectū ablabiū q̄ ex submissione 7 consensu mortu
eos uaderent. spondentes ei mille septingenta pondera
auri. hanc aut̄ eis sponsione facientib; p̄fectū ablabi
ingressus ē ad impatorē constantinū dicens. Lissime dñe
ouemcula 7 seditio magna potencie tue fit. a magistris
militu q̄ infrigia destinati s̄. Iudici enī in uernitate qd̄ ipsi
reppererunt se recturos aduersus tuā clemenciā puimā
ipsā. amplissimis honorib; 7 donis extollendos. Lognos
cent aut̄ ego hec n̄ potui tacite mutare abscondere. quia
aduersus me ē iniquitas. tu in qd̄ placitū ē clemencie tue
page. Impator aut̄ furore magno replet. p̄cepit eos si
ne examinatione in custodia mitteri. Non ferentes autē
hoc insidiatores eoz; ablabiū p̄fectū tumultuantes di
xerunt. Quid eos misisti in carcerē. adhuc uiuere
dimisisti. Inuis enī in carcerē. semetip̄sos adhuc possit
adiuuare. P̄fect; q̄ hec audiens. mox ingressus nun
tiavit impatori dicens. Ecce dñe tres isti nepotian. eupo
leon. 7 ur̄sus. quos in carcerē mitti iussisti. impie circa
imp̄iū tue amplitudinis 7 potencie tradauerit. Impa
tor hec audiens. iussit eos p̄ noctē capite truncari. Egres
sus q̄ de palacio p̄fect; mox p̄cepit carcerario dicens.
Di tres uiri quos habes in custodia carceris. p̄parati sunt
p̄ noctē ad mortis interitū. Carcerari hec audiens ue-

nit uirta eos? amare lacrimans ait. Viri & domini mei
pauor & tremor me tenet. & timor. Vnā n̄ uidissem uos
aliquādo nec cognouissem. Hunc autē ut uobiscū audio
crastina separabimini ab inuicē. q̄a uere uisus estis mori.
Quid qd̄ uob̄ ē in possessionib⁹ siue aurū siue argentū.
siue aliud aliqd̄ qd̄ uultis derelinquere dimittere. noc
te enī hac interficiendi estis. Viri autē audientes hec ab eo
seiderunt uestimenta sua. & puluerē aspergeret capita uoci
ferabant dicentes. Quid enī inique egim⁹. ut tā male pe
mus. Nepotian⁹ ū uir et ipsis ad memoriā reducent. qm̄
tres uiros inique dāpnatos p̄sentib⁹ illis beatus nicolaus
in hieia murensi eripuit. cū flau magno & stridore ait.
Dñe d̄s sc̄i nicolai nr̄i miserere. & sic fecisti trib⁹ uiris mi
cia q̄ iniuste ad iudicati erant morti. & saluasti eos. sic
& nos salua sc̄e serue d̄i nicolae. Et si longinquus nob̄
es p̄pinquus nob̄ fiat. nr̄a dep̄catio atq; postulatio ad
dñm saluatōrē istm̄ xpm̄ ascendat. & intercede p̄ nobis.
ut salui facti de piculo mortis. meriam⁹ uenire ad sc̄i
fima uestigia tue paternitatis. Nec e h̄is similia dicen
te nepotiano. om̄s simul ex intimo corde uociferantes
implorabant grām beati nicolai. Sc̄s ū nicolaus ipsa
nocte p̄sens apparuit impatori. & dixit ei. Constantiniane
impator surge. & tres uiros illos duces militū q̄s ex
submissione malignoz hominū inique c̄minatos cō
dēpnasti. dimitte. Qd̄ si n̄ obedieris. pugnā t̄ exorabo
& interiora tua & carnes tuas bestis tradā deuoranda. po
stulationē faciens celesti regi xpo. Et dixit impator.
Quis enī es tu. & qm̄ ingressus es palaciū meū. Et dixit
sc̄s uir. Ego sū nicolaus peccator. & in murensi meo

112
poli maneo. Et huius dictis: abscissit: et in eadem forma eadem
hora pfecto ablatis apparuit: et dixit: Ablatis lesus corpe
et nunc: surge et tres viros quos habes incustodia carceris
dimittit. Quod si nolueris nec audieris me: postulat
ne faciat aduersum te coram immortalis rege christo. In infir
mitate cades: et uermium comestione finieris. Omnis domus
tua male pibit. Et dixit ei ablati: Tu quis es: unde huc
ueniens talia loqueris? Scis gicolaus dixit. Ego sum gico
laus peccator: qui in murensi metropoli maneo. Et hec di
cens: simul in discessit. Fulgurans autem imperator: uoca
uit suum pcursores et pbat dixit. Uade et dic ablati pfecto
que audiui et uidi. Et inuocatis omnibus: dimisit eum.
Simuliter pfecto remisit eundem pcursores: eadem nummum
imperator. Tunc imperator psemari misit tres viros illos
coram omni ceteri generalitatis pfecto: dixitque ad eos.
Dicite mihi quales magicas facientes: talia nobis in somnis
dixeratis. Illi autem in terra aspicientes tacebant. Iterum
autem de hoc ipso interrogans eos: unde illos nepotianus dixit.
Venerabilissime nos serui tui magica nescimus. Si autem tale
aliquid cogitamus aut mali aliquid egimus erga culmen
nostre pietatis: horribilibus tormis et cruciatibus summi no
faciat potentia tua. Imperator rursus dixit eis. Dicite mihi.
scitis aliquem gicolam uocabulo. Illi autem audientes de
nomine gicolam promptiores facti et animosiores reddi
ti sunt: et simul uno ore dixerunt. Venerabilis deus et sanctus gicolae ad
monuit nos: et sic saluasti illos tres viros illos qui in muren
si ciuitate inique uisati erant morti: sic et nos libera qui
inique et iniuste abigitur ad mortem. Nepotianus autem
dixit coram imperatore: quanta scis gicolaus fecisset.

Impator autē dixit eis. Scitote q̄ q̄a n̄ p̄pter uos s; p̄p̄
 eū quē inuocastis ⁊ ad quē irē destinastis sc̄m nicolaū.
 uos uiuere p̄mitto. Tondentes q̄ capillos ur̄os uestesq;
 mutantes abite. ⁊ gr̄as referre ei. memores estote em̄a.
Eduntq; eis ut ferrent ei uasa diuersa. eugl̄m scilicet totū
 aurū. ⁊ cerrostatā aurā duo. ⁊ paternā aurā p̄ciosis la-
 pidib; ornata. ⁊ sic dimisit eos. Qui statū comisit capillis
 uestibq; mutatis in mikenisem metropolim deuenēr.
 ⁊ beatus nicolaū adorantes cū lacrimis gr̄as egerunt. ⁊
 de reb; quas habebant in auro uel argento seu uestib;
 p̄ plures annos multis paup̄ib; distribuēr. gl̄ficantē
 ⁊ laudantes saluatōrē om̄iū ih̄m xpm dñm nr̄m. q̄ ui-
 uit ⁊ regnat cū patre ⁊ spū sc̄o d̄s. in sc̄la sc̄lōz a. o. e. n.

Huc usq; de grecorū trahentes edicione doctoz.
 ad latinū transulim; gr̄am. ut sic ab illis an-
 nūc sollempnitatis obsequio. p̄ie deuotionis desiderio bea-
 tissim; cōfessor celebrat; ⁊ colit;. ita a nob; exiguis immo
 ab uniuerso orbe terrarū digno ē collaudandis p̄conio.
 digno attollendus. magnificand;. ⁊ p̄dicandis cōmercio.
Et iuste q̄dē. q̄a licet p̄ pauca scripta sint ex his q̄ sc̄issim;
 in uita sua patrauit. tamē ex q̄ ad xpm p̄terit tanta cot-
 tidie miracula exhibet. ut nulla carnis lingua manife-
 stare sufficiat. Quis enī explicare potest. qualiter manife-
 stantib; se ei meritis cecis uisus. surdis audit;. ⁊ ut breuit;
 dicā. sanitas celerrime p̄ eū cunctis reddat; debilib;. Qui
 magis licet facundie facile queat exp̄mere. qualiter ex
 marimōre tumuli ei sacriū resideret oleū. q̄d a uigilanti-
 bus ministris peniculo collectū. studiosissime reuoluit ad
 diuersorū languidorū p̄spiciuā unctionē. Refero itaq;

113
carnati hūy. qđ ueridicoꝝ recitatione opert. Quodam
siquidē tempore cū quida magnatoꝝ mirensi inuidis
ciuitati amissionē pontificis sedis illi ppellere n̄ eru
buisset. tunc oleū tamē benedictionis effluere desit.
ubi demū antistes cathedre sue restituit. festinus salu
taris liquor distillare more p̄simo cepit. Quabilis q̄ppe
d̄s in sc̄is suis. q̄ sic famulos suos gl̄ficare consuevit. ut e
monnē q̄a exeat son̄ eoz. Qualis son̄. Nēpe uictorie
nēpe triūphi. q̄a d̄i supplicib̄ collata celis n̄ denegant
patrocina. ostendunt se mundi deūcto p̄ncipe diadē
mate redimutos eterno. Tertiū q̄ si s̄ km̄. ueritatem in
d̄no. merita beati patris n̄i ac defensoris nicolai
tota animi deuotione extollentes magnificem. quō si
nos ille deuotos. laudib̄ suis subnixos aspexerit. adert
credite m̄ adert p̄ om̄a. ipse necessitati n̄r̄. quin et
secū nomini sui ethymologiā nicolaus enī grece laune
uictoria ppli dicit. imper. ferocissimos. ciuitat. castra
inuat uincere hostilia. Om̄s q̄ secus om̄isq̄ condicio
preditionis ei tamen expetat. imploret suffragia. que
rat auxiliū. Hinc enī sc̄s celesti palma potit. miscedit
subuenire afflictis. liberare oppressos. pestifere liga
tos soluere. His ua p̄missis. iā in fine hui pagine p̄ces
aliquas ei effundam deuoti clerici. Nam itaq̄ te
pat̄ sc̄issime. ut humillimas n̄r̄ p̄uocionis uoces atten
das. affectū aspicias. considerato d̄ditionis figmento
hoste p̄mas. expellas tyrannū. dissidentes pacifices.
uicaris p̄sules. gubernes clericos. dirigas abbates. foue
as monachos. om̄ib̄ q̄ tua deuoto pagunt ser uicia ce
leste laurā acceleres. nosq̄ misellos q̄ simul opi gl̄e

tue laudē dam' ab omni p'urbatione insidiantū eruas.
a suggestionē spiritūū immundoz custodias. quaten'
liberati ab omni malo. securi semp ualeam' seruire dño
ihū xpō. cui ē cū patre. 7 spū scō oīs honor. glā. 7 sc'lā. s. a. o.

Erit beatus nicolaus cū sciret imminere diē exit' sui.
de corpore. ueniens in ciuitatē mirensiū ubi p'erat ep'c.
coadunato omni p'p'lō facta q; orōne. pacē omib' dedit.
Deinde reu'sus in monasteriū suū. in lecto suo ab infir-
mitate app'hensus occubuit. uenitq; ad eū mulier de
uilla quē uocat' soclon. sp'm habens lunaticū. quā fa-
ta orōne statū sanā reddidit. 7 ita grās dō 7 beato nico-
lao reulit. Sū autē ingrauescente infirmitate carūū
suū adesse p'ceret. p'sallens cepit orare dñm. ut mī-
teret ei sc'm ang'lm suū. 7 acciperet sp'm ei. hec orans. In
sp'xit. uiditq; uenientes archangelos inobsequiū sui.
7 inclinato capite adorans. cepit p'sallere psalmū istū.
In te dñe sp'au n' ofundat inq'mū. in iusticia tua liba-
me 7 eripe me. Et expleta orōne cū glā tradidit sp'm.
astante illic germano suo bartholomāo p'bro. 7 archydi-
acono nomine nicolao. q' extendentes se sup collū ei
cepunt eū osculari fletus amarissime. cunctis enā
q' simul aderant nūmū fletib' atq; lugentib'. Vene-
rabilis enā q'dā paulus noīe ibi inuentus ē. q' horta-
bat' frēs ne lugerent neq; flerent sup eū. Obiit autē
seruus dī nicolaus. in se decēbr 10. die sexto e'dē m'si.
sub oachario patriarcha. tempore iouiniani xp'ianis-
simi impatoris. Sepult' ē aphyllippo uenerabili epō.
in sepulchro mar mōreo. ex quo olei 7 aque liquor
manare n' desinit usq; in hodiernū diē. Ad quē locū

114
neminit undiq; multitudines languentiu. cecoz. claudoz.
aridoz. surdoz. & eoz q; asprib' inmundis uerant. qm ut
eodē oleo puncti fuerint. ita pristane reddunt' sanitati.
Miser ego pfitcor me semel 7 bis exaide aqua poculu' simip
fisse. du ipse tumultu' sei uiri p meis piaculis percissem.
Vntat aut' dom' sce syon ubi ide' ofessor dñi regescat a me
mb' mirensis ciuitatis qsi miliaris trib' ad orientalem
plaga. See uia que ducit ad portu' maris qd dicit' adria
neum. **S**ed si ure carnatu' duri n' e'. pauca adhuc
uob de mirabilib' beati nicolai narrabo. Qui beat' ideo
digni antistes y archy p'sul nicolaus. du de hac luce mig
ret addñm. clerici ei' sacerdotes q' ibide' aderant expoli
antes eu' uestimtis suis. accepta aqua sei corporis m'bra
lauare cepunt. Erat aut' ibi qda nomine cedron. qui
rogabat eos de' dicens. clericos. Obsecro uos ut aliqd. in ex
uestimtis beati nicolai p'beat. q'a ego ut benedictione
ei' perpetē uenire. concessu' in n' e' ut uiuente illu' cōspi
cerem. P'bi u' & clerici hec audientes. dederit ei unū de
hincamimib' beati nicolai. Quod tollens cedron in nouo
locello reclusit. cū gaudio magno domū rediit. dicens.
S'nt' t'ago dñe. q'a de scissimo ofessore tuo reliqua' porto.
Reuersus g' in ciuitate suā que exco'anda dicit'. ait eu
frosine uxori sue. Ecce reliquias beati nicolai detuli.
que ui uidere desiderabas. Ne p'cem g' illu' ut p'sacras re
liquias suas apiat d's uulua' tuā. 7 de uiscerib' tuis det
nob' filiū. Tunc eufrosina gaudio repleta cepit rogare
uiri suū cedronē. ut ecclā in honore sei nicolai o'stru
ert. sui ille p'eb' benigne fauens. ecclā fabricare
cepit extra ciuitate' stadiis duob'. in parte orientis.

Qua cōpleta? dedit aut eā apolloni ep̄c eiusdē ciuitatis in
honore beati nicolai. & recondidit in ea linteamentū illud.
Tanto aut odore ceteris reliquis fraglare cepit: ut usq;
ad duo stadia sentiret. Lepit aut locus ille plurimis ip̄s
dēre miraculis. ita ut cecī uisū. surdī audire. & quid uā
rīs infirmis laborabant. ibidē sanitatis cōsequerent
remediū. sedron ū lātera muri coronis aures uestiens?
laudē dō cotidie decantabat dicens. Misericordissime ac
piissime dñe nris scē nicolae. ora p̄ me apud dñm ut filiū
m digner̄ cedere. Hec eo cotidie orante. cōcepit eufrosi
na. & peperit ex se filiū sexta die m̄sis decēbris. & ip̄osunt ei
nom̄ adeodāt. Erat aut clarissim̄ nimis. ac speciosus. P̄
hec om̄i anno agebant sollempnitatē beati nicolai cū lei
cia magna: in anniuersario natiuitatis filii. Cū autē
cōpleffet septē annos puer: patre suo & matre ex more
cū om̄ib⁹ q̄ aderant festiuitatē beati nicolai celebrantib⁹.
utruentes agerē subito om̄is uiros ac mulieres rapuerūt.
inter quos ip̄se puer captiuus abduct⁹ ē. in babylo
nē. sedron ū cū uxore sua liberat⁹. puero p̄ timore ob
lito fugit incūtatē. His ū captiuos int̄ se diuidentib⁹.
deuenit puer adeodāt in manu regis marmorinis. se
dron ū eufrosina cū req̄sissent filiū & n̄ inuenissent.
ceperūt capillos euellere & pest⁹ pugnis cedere. & ex fletu
atq; euulans mat̄ clamabat. Heu me fili dulcissime. qd
miserē mat̄ de te accidit. Non idō te abeato nicolao pe
riūm ut sic p̄ires. s; gaudiū de te expectauim⁹ in ma
nra. & uolūm ut tu clauderes oculos n̄ros. O scē nicolae
miserere mei. & dolens esto dolorib⁹ meis. & quē p̄ te ac
cepi. p̄ditiū iā adhuc p̄ te recipiā. & sic me lētificasti

115
quando illū m̄ dedisti. ita & nunc in captiuitate destitui
tū redde m̄ obsecro pie pat̄ filiū meū. Carnē n̄ comedā. ui
nū n̄ bibam. donec uideā illū. Cepit q̄ eufrosina remuna
re & orare. & n̄ comedebat n̄ trīb in ebdomada dieb̄ dies.
Beate nicolae. redde obsecro filiū meū. Cū uenisset q̄ merū
annua dies festiuitatis beati nicolai. ant cedron eufro
sina uxori suę. Egā n̄ ad sollempnitatē beati nicolai.
q̄qd dñs dederit paup̄b̄ erogem. si forte reddat nob̄
filiū nr̄m. sic & tres uiros innocentes de ira constantini
impatoris liberare dignat̄ ē. eufrosina q̄ talia audierat
gaudē flere cepit. ingressaq; exclām & man̄ ad celū ex
pandens dixit. Dñe ih̄u xp̄e fili dī uiui respice in me mi
serā peccatricē & audi me. & sic p̄merita beati nicolai
multos in necessitatib̄ & angustis positos liberare dig
nat̄ ē. sic dñe libera filiū meū de manu regis agare
noy. ut cognoscām & credām q̄a om̄ia potes. & om̄s in te
spantes a uinculis mortis liberare. sic mirabilis es in sc̄is
uis semp̄ & gl̄osus. Cūq; oplesset orōnē. saluatis omnib̄
cepit refectiōnē parare clericis & paup̄b̄ q̄ ad sollempni
tatē beati nicolai uenerant. Unūb̄ q̄ diuino pacto ex
more seruiuo ad refectiōnē accubantib̄. in ipsa hora cō
tingit mirabilis res ualde & haden̄ inaudita. Siq̄dē rex
ille babiloni in cuius obsequio erat infans in ipsa hora ult̄
modū elurire cepit. appositāq; cici ad uisū ei mensa.
cū festinatione potū quoq; sibi exhiberi fecit. Puer ū
ille astans ante nr̄m salū. tristis repente effect̄ cepit alta
suspiria trahere. Rege aut̄ cur sic fort̄ suspirasset
fersciantē. ait. Quia ann̄ ē hodie exq̄ hic ap̄d te capti
uus teneor. & pat̄ m̄s & mat̄ celebrē hodie festiuitatē in

ecclā beati nicolai faciunt. Rex autē hec audiens ait. Im
selū qđ pdest uob nunc ista cognare. cū captiuos uos
apđ me. nā nemo ualeat liberare. fē. m. ait. bibere. Rur
q̄ accipiens cyphū regis egressus ē. ecce beatus nicolaus
apphensū eū p capillos capitis sui ante ecclā suā illū
deposuit. Quē cū circūstantes cyphū manu tenentē in
derent. qđ eēt aut unde uenisset introgabant. At ille.
Ego sū antiochodotē cethonis fili. huc p beatū nicolaū ad
duct. sū. qđ audiens custrosina mat. ei. statū accurrū.
stringensq; collū ei amplexari osculari cū cepit. et
fletū p gaudio dāt. bñs t ago d̄s m̄s ihu xpe. qui me n̄
fraudasti apertione mea. s. exaudisti uocē ancillę tuę.
uidere me fecisti unicū filiū meū. ante quā me euocares
ex hoc scđo. unde laudo te glorifico nom̄ tuū d̄s m̄s om̄i
bus dieb. unę mee. glorificandū laudandū in oīa scđa scđor.

Cuoy de affrice par tūb exeret wandalor
applicuisset ad uerā calabrię atq; eandē regionē
igne succenderent. repta uidē ē aquodā barbaro incu
dam xp̄icoly domo. scđi nicolai imago. in tabula honeste
depicta. Quā p̄m clam in sinu p̄iens abscondit. licet
qđ eēt p̄sus ignoraret. sū aut p̄uenisset ad eos q̄ capti
ui ducebant xp̄ianos. ostendens tabulā introgauit
unūquēlibet ex eis cū imago illa esset. xp̄iani autē
tabulam dēplantes. hanc scđi cuiusdā nomine nicolai ē
q̄ multas uirtutes. signa faceret cū gemmā eē dicebāt.
Quo audito barbarus tabulā ne a sp̄cis uideret abscon
dit. regressusq; domū qā theloncarī erat. ipsā imagi
nē in thelonco suo ubi om̄ia sua bona oseruabant po
suerat dicens. Hanc ista m̄ custodi. nā ego alibi ne

116
esse habeo perficere. Hec locuti imaginē apertū omnino
relinquens theloneū securus discessit. Transeuntes autē
ibi quidā latrones. Apertis ostiis neminē adesse uidentes?
uenerūt illuc eadē nocte. & cuncta q̄ ibidē in auro ut ar-
gento seu diuersis rebus erant reposita tulerunt. sola tantū
ibi imagine illa relicta. Hec autē dispositione di agebant.
ut huiusmodi occasione repta. quis. aut qualis ēet me-
ritū nicolaus. apertis africanas regiones clarescere incipet.
Reuersus ē barbarus ac totū spoliatū ē theloneū aspici-
ens.plorans ygemens uehementissimosq; stridores emit-
tens. toruo aspectu ad imaginē scī nicolai q̄si homini
uiuenti loquebat̄ dicens. O nicolae qd fecisti. Sic bonū
te custodē thelonei mei posuisti. Redde m̄ res meas. alio-
quin flagellis cedam te. Et hec dicens. accepto flagello
tundebat imaginē illā. Cū ḡ fatigat̄ ēet cedendo eā dix-
it. Certe in ignē te piciā. si nō reddideris causam meā. Mi-
seret̄ autē pius offessor sup̄ yconā suā. uenit ad locū ubi
latrones res illas int̄ se diuidebant. dixitq; ad eos. O miseri
& infelices qd fecistis. Nūquid nō me ibi p̄sentē uidistis. cū res
humilis illi tulistis. Licet ḡ cuncta referre. alioq̄n crasti-
nā die p̄ditos morti uos tradi faciā. Nā sub curia mea om̄ia
fuerunt. ydo p̄ uro scelere innocens ego quā grauit̄ fla-
gellat̄ sū. Illi ḡ uidentes se ēē dep̄hensos. p̄tīmū p̄tīmū
yadmirant̄. p̄ noctē om̄ia ut iusserat retulerūt. Mane autē fa-
cto. reddidit sibi barbarus substantiā omnē cōspiciens. ap-
p̄hensam yconā amantissime deuotulat̄. & plens p̄ gau-
dio dicebat. O scē nicolae serue di excelsi. quā sublimis
quā magni quā p̄potens fact̄ es. p̄ximq; ac familiaris
dō regi immortalī. cui uiuens semp̄ militasti. q̄ donan-

te talia tamq[ue] miracula facere possis. Ab ista g[er] iam hora
credo in xpo et in te. Baptizat[ur] e[st] aut[em] ipse & dom[us] ei[us] uia.
& fecit g[ra]tiam in honore sc[ilicet] h[ilic]olai in qua morat[ur] e[st] ipse
cū uxore & filiis suis. g[ra]tificantes d[omi]n[u]m & sc[ilicet]m h[ilic]olay a.
Hec fuit p[ri]ma occasio. quia apud africanas regiones beat[us]
h[ilic]olais agnit[us] e[st]. Et paulatim ita nom[en] ei[us] apud barbaros
succreuit. ut magnis obsequiis ab eis frequenter. Null[us]
etiā ut estimant iā loc[us] e[st] tam abdit[us]. nec etiā solitudo aut
herem[us]. quē & fama & miracula sc[ilicet]i h[ilic]olai cōfessoris p[ro]p[ri]i
simi n[on] illustrauerunt. Testes ex hoc existunt. n[on] solū om[n]es
p[ar]t[es] & grecor[um] ex quib[us] originē duxit. uerū etiā om[n]e
orientale regnū. testes etiā barbaror[um] diuersę nationes
diuersis linguis intemes. quę studio illi p[ro]p[ri]e deuotioni
obsecunt. Italic[us] u[ero] habitatores licet moderno tēpore in
choauerint plurimas eccl[esi]as in honore ei[us] auxiliante
d[omi]no iā cōstruere meruer[unt]. ei[us]q[ue] sollempnitatē deuota m[en]te
celebrare cōsueuer[unt]. Te g[er] patronū & nos exiles seruuli
tui p[ro]p[ri]e pat[ris] ac defensorē habere meram[us] apud sup[er]iū
mundi d[omi]nū. quaten[us] eius g[ra]t[ia] regno & gl[ori]a. tecū pa
ruer[is] p[ro]p[ri]i meram[us] in fūto. in qua uiuit & gl[ori]atur d[omi]s
trinus & un[us]. p[er]p[etua] sc[ilicet]a sc[ilicet]ōrum. A. d. e. e. d.;
Eupheit Vita Sc[ilicet]i H[ilic]olay ep[iscop]i rs co pl.

Hec mea laqueum conpungit carmina menta.
Hic liber talis. tam paruis. tam manualis.
Ponderis est miri. quo debes ipse poliri.
Ornatus uarios pandit p[er] mille meandros.
H[ic] et si ornatus si cesset mente reatus.

Et tunc

Incipit Eneberadion Sc[ilicet]i Aug[ustini] ep[iscop]i. ad laurentiū p[ri]nceps.

Hic non potest dilectissime fili laurenti.
quantū tua erudicione delecter: quāq; te cu-
piam esse sapientē: non ex eorū numero de-
quib; dicit: ubi sapiens: ubi scriba: ubi conq-
sitor hui' scē. nonne stultā fecit d's sapientiā hui' mūdi?
s; ex eorū de quib; dicit: multitudo sapientiū sanitas est
orbis terrarū. & quales uult apl's fieri q'b; dicit: uolo autē
uos sapientes q'dē ē in bono: simplices autē in malo.
Hominis autē sapientiā: pietas ē. Habet hoc in libro scē
iob. Nam ibi legit: q'd ipsa sapientiā dixerit homini. Ecce
pietas ē sapientiā. Si autē querās quā dixerit eo loco pieta-
tem: distincti in greco repperies. *εὐσεβία*. qui ē dī cult.
Dicit enī grece pietas & aliter: idest *εὐσεβία*. q' nomine
significat bonū cultū. quāuis hoc p̄cipue refert ad colen-
dum deū. S; nichil ē omōdi illo nomine q' euidenter dī
cultū exp̄ssus ē: cū q'd esset hominis sapientiā diceret.
Queris ne dici aliqd breuī. q' petis ame ut breuī mag-
na dicant. An hoc ipsū ē fortasse desideras breuiter
aperiri: atq; in sermone breui colligi: quo nā modo
colendū sit d's. *Inuogatio p̄ eplā. q'd sit credendū.*

Hic si respondero. fide. spe. caritate. colendū deū.
p̄fecto dicturus es. breuī hoc dictū ē quā uelles?
ac deinde petiturus ea ē breuī explicari. que ad singlā
ista tria p̄tineant. q'd credendū scilicet q'd sp̄andū. q'd
amandū sit. Quod cū fecero: ibi erunt omīa illa que in
eplā tua querendo posuisti: cui exemplū si ē penes te.
facile ē ut ea reuoluas. & relegas. si autē non ē. omemo-
rant me recolas. His enī ē ut scribis librū ame fieri.
quē enchiridion ut dicunt habeas: de tuis manib; n

recedat. Tenens postulata. idest qđ sequendū maxime.
qđ ppter diuersas pncipaliter hereses fugiendū. in qñ
tū ratio p religione extendat. uel qđ in ratione cū fides
sit sola n̄ ueniat. qđ p̄mū qđ ultimū teneat. que et
totū definitionis sit sūma. qđ certū p̄p̄iūq; fidei ca
tholice fundamētū. Hec om̄a cū req̄res. p̄cul dubio scies
diligenter sciendo. qđ credi. qđ sp̄ari debeat. qđ amari.
Hec enī maxime. immo ū sola in religione sequenda sunt.
Hic q̄ contradicit. aut omnino a xpi nomine alienū ē. aut he
reticū ē. hoc s̄ defendenda ratione. uel a sensib; corporeis
inchoata. ut ab intelligentia m̄ris inuenta. Que aut̄ nec
corporeo sensu capta sum. nec m̄re asseq̄ ualim; aut ua
lem. cū sine dubio credenda s̄ testib;. a quib; ea q̄ diuina
uocari iā meruit sc̄ptura cōfecta ē. qui q̄ ea siue p corp̄
siue p animū diuinit; adiū. uel uidere. ut etiā p̄ui
dere potuerūt. sū aut̄ in incio fidei q̄ p dilectionē opa
tur. imbuta mens fuerit. tendit bene uiuendo etiā ad
speciē puenire. ubi e sc̄is p̄fectis cordib; nota ineffabilis
pulchritudo. cui plena uisio ē sūma felicitas. Hoc ē ni
mirū qđ requirit. qđ p̄mū. qđ ultimū teneat. Inchoa
ri fide. p̄fici spe. Hec etiā totū definitionis ē sūma. Ser
uū ū p̄p̄iūq; fidei catholice fundamētū. xpc ē. **Responsio**
Fundamētū enī aliud *de p̄po fidei catholice fundamēto.*
aut apls nemo pot̄ ponere p̄ter id qđ posuit ē. qđ ē
xpc ihs. Hec idō negandū ē p̄p̄iū fundamētū ē
fidei catholice. q̄a putari potest aliquib; hereticis hoc
nobiscū ē commune. Si enī diligēt que ad xpm p̄tinent
cogitent. nominatim inueniūt xpc apud q̄slibet heretū
eos q̄ se xpianos uocari uolunt. re ipsa ū n̄ ē apud eos.

Quod ostendere nimis longū ē: quō memorande s̄ om̄s be-
reles: siue que sūt: siue que fuerūt: siue que poterūt ēē sub vo-
cāculo ap̄iano: & quā sit hoc uerū p̄ singlās quasq; mon-
strandū ē: que disputatio tā multoz ē uolūminū. ut etiā in
finita uideat. Tu autē enchyrion anob̄ postulas. id est qd
manū n̄ possit grauare: non qd armaria possit onerare.
Vt ḡ ad illa tria redeam: p̄que dixim̄ colendū ēē dñm. fidē.
spem. caritatē. facile ē ut dicat. qd credendū. qd spandū.
qd amandū sit. S; quēadmodū adūsus eoz q̄ diuersa
sentunt calūpnias defendat. op̄erosioris uberiorisq; do-
ctrinē ē. que ut habeat. n̄ breui enchyrion manū debet
impleri. s; grandi studio pect̄ accendi. Nam ecce t̄ symbo-
lū ē. & orō dñica. Quid breui audīt aut legīt. Qd faci-
lius memorie cōdat. Qa enī de peccato graui y miseria
p̄mebat gen̄ humanū y diuina indigebat misericordia: gr̄e
dei tempus p̄pha p̄uidens ait. Om̄s q̄cūq; inuocauerit
nom̄ dñi: saluus erit. P̄ hoc oratio. S; ap̄ls cū ad ipsā
grām cōmūdandā hoc p̄phetiā cōmemorasset testimoniū:
cōtinuo subiunxit. Quom̄ aut inuocabunt. in quē n̄ cre-
diderunt. P̄ hoc symbolū. In his duob; tria illa intui-
ere. fides credit. spes y caritas orant. s; sine fide ēē n̄
possunt. Ac p̄ hoc & fides orat. P̄t̄ea q̄ppe dictum ē.
Quom̄ inuocabit in quē n̄ crediderunt. *Qd inquit inter*

Quid aut spari potest qd n̄ credit. *spare y timere.*
Porro aliqd qd n̄ spat̄: credi potest. Q's nāq; fide-
liū penas n̄ credit impioz. Nec spat̄ tam. Et q̄s q̄s eas
imminere sibi credit. fugaci motu animi exhorret.
Recti ḡ timere dicūt: quā spare. Que duo qdā distinguēt
ait. licet spare timent. Non aut ab alio poēta quāuis

meliore pp̄e dictū ē. hunc ego si potui tantū spare dolorē.
Sed quia n̄ nulli in arte grāmāica uerbi hui' utuntur exemplo.
ad ostendendā inppriā dictionē. 7 aunt. Spare dicit p
timere. Sūt itaq; fides 7 malarū rerū 7 bonarū. q̄a 7 mala
creduntur 7 bona. hoc fide bona n̄ mala. Est etiā 7 p̄terita
rū rerū 7 p̄sentū. 7 futurarū. credim' enī moratū xp̄m.
qd' iā p̄terit. credim' sedere ad dexterā patris. qd' n̄ ē.
Credim' uenitū ad iudiciū. qd' futurū ē. Sūt fides 7 sua
rū rerū ē. 7 alienarū. Nam 7 se quisq; credit aliquando esse
cepisse. nec fuisse unq; sempiternū. Et alia aut; alia nec
solū de alis hominib' multa que ad religionē p̄tinent.
uerū etiā de angelis credim'. Spes aut; n̄ nisi bonarū re
rū ē. nec aliarū n̄ futurarū. & ad eū p̄tinentiū q̄ earū
spem gerere p̄hibet. Quē cū ita sint. pp̄e has causas di
stinguenda erat fides ab spē. sic uocabulo ita 7 rationa
bili differentia. Nam qd' atinet ad non uidere. siue q̄
creduntur siue que sperantur. fidei speiq; commune ē. In eplā.
q̄ppe ad hebreos qua teste usi sunt illustres catholice
regule defensores. fides ē dicta ē. confictio rerū que n̄
uidentur. Quāuis q̄ndo se quisq; n̄ uerbis n̄ testib'. n̄ deniq;
ullis argumētis. s; p̄sentū rerū cundemq; euidenti cre
didisse hoc ē fidem accōmodasse dicunt. n̄ ita absurdū
uidet' ut recte reprehendat' in uerbo. ei q; dicunt. Vidisti
q̄ n̄ credidisti. Unde putari potest n̄ esse cōsequens. ut
n̄ uideat' res quecūq; credit'. S; meli' hanc appellam'
fidē. quā diuina eloquia docuerūt. earū scilicet rerū q̄
n̄ uidentur. De spē q̄q; apls ait. Spes que uidet'. n̄ ē spes.
Quod enī uidet' q̄s qd' sperat. Si aut' qd' n̄ uidem' speram'.
p̄ patientiā expectam'. Cū g' bona bonis futū ē. & de

119
dunt. nichil aliud quā spant. Jam de amore qđ dicam.
sine quo fides nichil pdest. Spes ū sine amore ēē n̄ pot.
Verūq; ait apls iacob. Et demones credunt & tremisunt.
nec tam spant. uel amant. s; pot qđ spant & amant cre-
dendo. uenturū ēē formidant. Pp̄ hoc apls paulus
fidē que p dilectionē opat appbat. atq; om̄dat. que
utiq; sine spe n̄ potest esse. P̄inde nec amor sine spe ē.
nec sine amore spes. nec utiq; sine fide. *De Phisicis.*

Dū q̄ querit qđ credendū sit. qđ ad religionē p̄tine-
at. n̄ rerū natura ita rimanda ē. quē admodū ab
eis quos phisicos greci uocant. Nec metuendū ē ne aliqd
dēuēt de numero elem̄toꝝ. de motu atq; ordine & de
defectib; syderū. de figura celī. de generib; & naturis ani-
malū. fructū. lapidū. fontū. fluminū. montū. de spā-
ciis locoz & temporū. de signis eminentiū potestatiū. &
alia sexcenta de his reb; quas illi ut inuenerunt ut inue-
nisse se estimant. xp̄iani ignoret. qā nec ipsi om̄a repperē-
runt tanto excellentes ingenio. flagrantēs studio. ha-
bundantes ocio. ut hic quedā humana dictura inuesti-
gantes. quedā ū hystorica experientia p̄scrutantes. & in
eis que se inuenisse glānt. plura opinantes potū quā sci-
entes. Satis ē xp̄iano rerū cundarūq; creaturarū causā.
siue celestū. siue terrestriū. siue uisibiliū. siue inuisibiliū.
n̄ n̄ bonitatē credere creatoris. qui ē d̄s un̄ & uerus. nullūq;
ēē naturā que n̄ aut ipse sit. aut ab ipso. eūq; ēē trinitatē
patrē scilicet & filiū a patrē genitū. & sp̄m sc̄m ab eodē pa-
trē pcedentē. s; unū cundēq; sp̄m & patrē & filiū. Ab hac ū
summe & equalit̄ & immutabilit̄ bona & trinitate creata s̄
om̄a. nec summe nec equalit̄ bona. nec immutabilit̄

bona. s; tam bona. etiā singula. simul ū y uniuersa bona ual
de. q̄a ex omib; consistit uniuersitas admirabili pulchritudo.

Iḡ qua etiā illud qd̄ malū dicit̄ bene. *Unde fiat malū.*
ordinatū y loco suo positū eminetū om̄dat bona. ut
magis placeant y laudabiliora sint dū oparant̄ malis.
Hec̄ enī d̄s om̄ps y qd̄ etiā infideles fatent̄. rerū cui sum
ma potestas. cū summe bonū sit. ullōm̄ sineret malū aliqd̄
ē in opib; suis. n̄ usq; adeo esset om̄ps y bonū. ut bene fa
ceret y de malo. Qd̄ ē aut̄ aliud qd̄ malū dicit̄. nisi p̄ua
tio boni. Nam sic corporib; animalū nichil ē aliud mor
bis y uulnerib; affici. quā sanitate p̄uari. neq; enī id agit̄
cū adhibet̄ curatio ut mala illa quę inerant. idē mor
bi y uulnera recedant hinc y alibi sint. s; utiq; ut n̄
sint. n̄ enī ulla substantia. s; carnalis substantię uicū
ē uuln̄ aut morbi. cū caro ipsa sit ipsa substantia. p̄fec
to aliqd̄ bonū cui accedunt ista mala. id est p̄uationes ei
boni qd̄ dicit̄ sanitas. Ita & animoz quęcūq; uicia. na
turaliū p̄uationes s̄ bonoz. quę cū sanant̄ n̄ aliq̄ transfe
runt̄. s; ea quę ibi erant nusquā erunt. quando in illa
sanitate n̄ erunt. Nature ḡ om̄s quō naturarū s̄duor̄
p̄sūs omniū sūne bonū ē. bonę sunt. S; q̄a n̄ sic earū cō
ditor sūne atq; incommutabiliter bonę s̄. ideo y minui
in eis bonū y augeri potest. S; bono minui. malū ē. Quā
uis quantūcūq; minuat̄. remaneat aliqd̄ necesse ē si ad
huc natura ē. unde natura fit. Neq; enī si qualiscūq; &
quantulacūq; natura ē. osimi bonū qd̄ natura ē nisi &
ipsa osimatur. potest. Scito q̄ppe natura incorrupta
laudat̄. Porro si y incorruptibilis sit. quę corrupti om̄i
no n̄ possit. multo ē p̄culdubio laudabilior. Cū uero cor

124
 rumpit. ideo malū ē ei corruptio. q̄a tā qualicūq; priuat
 bono. Nam si nullo bono priuat. n̄ nocet. Nocet autē adi
 mit q̄ bonū. Quādrū q̄ natura corruptit. inest ei bonū
 q̄ priuet. Ac phoc si naturę aliqd remanebit qd̄ tā cor
 rumpti nequeat. pfecto natura incorruptibilis erit. Et
 ad hoc tā magnū bonū. corruptio n̄ pueniet. At si corru
 pi n̄ desinet. nec bonū utiq; habere desinet q̄ tā possit
 priuare corruptio. Quā si p̄m̄ totaq; osūpserit. ideo
 nullū bonū erit. q̄a natura nulla erit. Quo circa bonū cō
 sumere corruptio n̄ potest. n̄ osumendo naturā. Im̄s q̄
 natura bonū ē magnū. si corruipi n̄ potest. parū si pot.
 Negari tamē bonū esse. n̄ stultē atq; imperite pr̄sus n̄ pot.
 Quē si corruptione osumit. nec ipsa corruptio remanebit
 nulla ubi ēē possit subsistente natura. Ac phoc nullū ē
 qd̄ dicitur malū. si nullū sit bonū. S; bonū om̄i malo ca
 rens. integrū bonū ē. Sin ū inest malū. uiciatū uel uicio
 sū bonū ē. Nec malū umquā potest ēē ullū. ubi ē bonū
 nullū. Unde res mira officit. ut q̄a om̄is natura inq̄mū
 natura ē bonū ē. nichil aliud dici uideat cū uiciosa na
 tura mala ēē natura dicat. n̄ malū ēē qd̄ bonū ē. nec ma
 lū esset n̄ qd̄ bonū ē. quō om̄is natura ē bonū. Nec res ali
 qua mala esset. n̄ res ipsa quę mala ē natura n̄ ēēt. Non q̄
 potest ēē malū. n̄ aliqd bonū. Quod cū dici uideat ab
 surdē. onerō tamē rationationis hui uelut meuita
 biliter nos impellit dicere. Et cauendū ē ne meridam
 illā sententiā ppheticā. ubi leḡt. Ue h̄s q̄ dicunt qd̄
 bonū ē malū. qd̄ malū ē bonū. q̄ dicunt tenebras lucē
 ē lucē tenebras. q̄ dicunt dulce amarū. amarū dulce.
Et tamē dñs dicit. Malus homo de *De malo homine;*

malo thesauro cordis sui pferat mala. Quid ē autē malus homo?
nō mala natura. Quia homo natura ē. Porro si homo aliquid bonū
ē. quia natura ē. quod ē malus homo. nō malū bonū. Tam cū duo
ista discernim. inuenim. nec idō malū quia homo ē. nec idō
bonū quia iniquus ē. S; bonū quia homo. malū quia iniquus.
Quifq; qd dicit. malū ē esse hominē. aut bonū ē iniquū ē.
ipse incidit in pphetiā illā sententiā. De his qd dicunt. qd
bonū ē malū. qd malū ē bonū. Ipse enī dī culpā qd ē ho-
mo. y uiciū hominis laudat qd ē iniquitas. Omnis itaq; natū
etiā si uiciosa ē. inquantū natura ē. bona ē. inquantū uiciosa
ē. mala ē. Ita ppter in his contrariis que bona y mala uocant.
illa dialecticorū regula deficit. quia dicunt. nulli rei duo si-
mul inesse contraria. Nullus enī aer ē simul renebrosus y li-
cidus. nullus cib' aut pot' simul ē dulcis y amarus. Nullū
corp' simul ubi albū. ibi nigrū. Nullū simul ubi defame.
ibi formosū. Et hoc in multis ac penē in omib' contrariis re-
perit. ut in una re simul ēē nō possint. Cū autē bona y ma-
la nullus ambigat ēē contraria. nō solū simul ēē possint. s;
mala omīno sine bonis nō in bonis ēē nō possint. quāuis
bona sine malis ēē possint. *De hoīe ut angls iusto y iniusto.*
Potest enī homo uel angls nō ēē iust. Iniust' autē nō pot'
ēē. nō homo uel angls. Et bonū qd homo. bonū qd
angls. malū qd iniust'. Et hec duo contraria ua simul sūt.
ut si bonū nō esset. in quo ēēt. prsus nec malū ēē potuisset.
quia nō in ubi cōsisteret. s; unde oriret' corruptio nō haberet.
nō ēēt qd corrūperet. qd nō bonū ēēt. nec corrūperet. Quō ni-
hil aliud corruptio. quā boni exterminatio. Et bonis q
mala orta sunt. y nō in aliquib' bonis nō sunt. nec erat unde
oriret' ulla mala natura. Nam si ēēt. inquantū natura ēēt

perfecto bona esset. Et aut corruptibilis natura magnū esset bonū. aut etiā natura corruptibilis. nullom̄ eēt n̄ aliquod bonū. qđ bonū corrupendo. possit ei nocere corrup. uo. S; cū mala ex bonis orta eē dicim̄. n̄ putaret hoc dñice sententie refutari qua dīx̄. Non potest arbor bona fructū malos facere. Non potest enī sic uermes aut colligi uina de spinis. qđ n̄ potest uina nasci de spinis. S; ex bona terra. uermes nasci posse uident. & spinas. Et in tāquā arbor mala fructū bonū id est opa bona. n̄ potest facere uoluntas mala. S; ex bona hominis natura. oriri uoluntas & mala potest & bona. Hec sunt pr̄sus unde p̄mit̄ oriret̄ uoluntas mala. n̄ ex angeli & hominis natura bona. Qđ & ipse dñs eodē loco ubi de arborē & fructib; loquebat̄. apertissime ostendit. Aut enī. Aut facite arborē bonā & fructū ei bonū. aut facite arborē malā & fructū ei malū. satis admonens ex arborē qđ bona malo. aut ex mala bonos nasci fructū n̄ posse. ex ipsa tamē terra cui loquebat̄ utraq; arborē posse. Quē cū ita sint. quando nob; maronis ille uersus placet. felix q̄ potuit causas cognoscere rerū. n̄ nob; uideat̄ ad felicitatē & sequendā punire. si sciam; magnarū causas in mundo corporalū motionū. quē abditissimis naturē simib; occultant. Unde tremor tris. qua ui maria alta tumescunt. obicib; ruptis. rursusq; in se ipsa residunt. Et cetera huiusmodi. S; bonarū & malarū rerū causas. n̄ scire debem; . Et id hacten; . quaten; eas homini in hac uita errorib; erūpnisq; plenissima. ad eosdē errores & erūpnas euadendas cecidat̄ n̄ scire. Ad illā felicitatē q̄ppe tendendū ē. ubi nullā paciām erūpnā. nullo errore fallam; . Nā si causę corporalū motionū noscende nob; essent. nullas magis n̄ scire quā nrē uali

tudinis deberent. Cui aut eas ignorantes medicos querimus
quis si uideat quod de secretis celi et terre nos lateat. quanta
sit patientia nesciendum. *De diuersitate erroris.*

Quamuis enim error quanta possim cura cauendus sit. nemo
in maioribus uerum etiam in minoribus rebus. nec non rerum ig-
norantia possit errare. non tam consequens ut continuo error
quisque aliquid nescit. sed quisque se existimat scire quod nescit.
per uero quippe apparet falsum. quod erroris est proprium. Verumtamen
inqua re quisque errat. inter est plurimum. Nam in una
eademque re et nescienti sciens. et erranti non errans. recta ra-
tione proponit. In diuersis autem rebus. id est cum iste sciatur illa.
ille alia. et iste inuoluntaria. ille minus utilia. uel etiam noxia.
quis non in eis que ille scit non preferat nescienti. Sunt enim
quedam que nescire quam scire sit melius. *De errore bono.*

Item non nullis errare profuit aliquando. sed in uia perit non in
uia mori. Nam nobis ipsis accidit ut in quadam uiuio fal-
leremur. et non irem per illum locum ubi opus est transitum nostrum
donatus sit armis armata subsederat. Arg. uia factum est.
ut eo quod tendebam per diem circumui uenerim. cognitisque
insidiis illorum nos gratularum errasse. atque inde gratias agere
mihi deo. Quis ergo sic errantem uiatorem. sic non erranti latroni pro-
ponere dubitauerit. Et fortasse idem apud illum summum poe-
tam loquens quidam miser amator. ut in diuina inquit ut perit. ut
me malus abstulit error. Quo est error boni quod non solum
non obsit. uerum etiam profuit aliquid. *De fallente et falso.*

Sed diligenter considerata ueritate. cum aliud nichil sit er-
rare quam uerum putare quod falsum est. falsum uero quod uerum
est. uel certum habere incertum. incertum uero per certum. siue
falsum siue sit uerum. idque in animo tam sit deformis atque

indecent. quā pulchrū ac decorū ēē sentiri. uel inloquendo
uel in assentiendo. est est. non non. Probo 2 ob hoc ipsū uita
misera ista qua uiuim. qd ei n̄ nūquā ut n̄ amittat error
ē necessari. Absit ut talis sit illa uita. ubi ē anime n̄rē ip̄a
ueritas uita. ubi nemo fallit. fallit nemo. Hic aut hominē
fallunt. atq; fallunt. Inferiores q; s̄ cū menciendo fallit.
quā cū menciuntib; credendo fallunt. Vsq; adeo tam ratio
nalis natura refugit falsitatē. & quantum potest deuotat erro
rem. ut falli noluit etiā quicūq; amant fallere. Non enī sibi
q̄ mem̄it uidet errare. s; aliū in errore mutare credentē s.
Et in ea qdē re n̄ erat quā mendacio atgit. si nouit ipse qd
uerū sit. S; in hoc fallit qd putat sibi suū n̄ obesse m̄daciū.
cū magis facienti quā patienti obfit om̄e peccatū. Verū hic dif
ficillima & latebrosissima gignit questio. de qua iā grandē li
brū cū respondendi nos necessitas urgetur absolui. utrū
ad officiū hominis iusti p̄neat aliquando mentiri. *Sacijs.*

Nos nulli enī eo usq; p̄greduim. *De diuinitate men*
ut peierare de reb; ad dei cultū p̄ueniunt. ac de ipsa
dei natura falsū aliqd dicere. n̄ nūquā bonū p̄uq; op̄ ēē
ostendant. Michi aut peccatū qdē uidet ēē om̄e mendaciū.
s; multū inter esse q̄ animo. & de qb; reb; quisq; mentiāt.
Non enī sic peccat q̄ osulendi. quom̄ ille q̄ nocendi uolunta
te mentiāt. Aut ū tantū nocet. q̄ uiatorē menciendo in di
uersū iter mittit. quantum is q̄ uia uirg m̄dacio fallente
deprauat. Nemo sane menciens iudicantē ē q̄ dicit falsū
qd putat uerū. quō quantum in ipso ē n̄ fallit ipse. s; fallit.
Non itaq; mendaciū s; aliquantū temeritatis arguentē ē. q̄
falsa incauē credita p̄ueris habet. potēq; a iurario quan
tū in ipso ē ille mentiāt. q̄ dicit uerū qd putat falsum.

Quantū enī ad animū et attinet. q̄a n̄ qd̄ scit dicit. n̄ uerū
dicit. quā uis uerū inueniat̄ eē qd̄ dicit. Nec ullōm liber ē
amīdacio. q̄ ore nesciens uerū loquit̄. Sciens aut̄. uolunta
te mentit̄. Non cōsiderat̄ naq; reb̄ ip̄sis de q̄b̄ aliqd̄ dicit̄.
s; sola intentione dicentis. Inelior ē q̄ nesciens falsū dicit.
quō id uerū putat. quā q̄ mentendi animū sciens gerit.
nesciens uerū eē qd̄ dicit. Ille nāq; n̄ aliud habet in ani
mo. aliud in uerbo. Hinc ū qualescūq; p̄ se ip̄sū sit qd̄ ab eo
dicit̄. aliud tam̄ clausū in p̄pectore. aliud in lingua p̄mū ē.
Quod malū ē p̄prie mentiens. *De falli et mentiri.*

In ip̄sarū aut̄ que dicunt̄ cōsideratione rerū. tantū inter ē
qua in re quisq; fallat̄ aut̄ mentiat̄. ut cū falli quā mentiri
nūq̄ sit malū quantū p̄net ad hominis uoluntate. tam̄
longe sit tolerabili in his que a religione s̄ scūda mūri.
quā in his sine quoz̄ fide uel noticia d̄s coli n̄ potest falli.

Quod ut illustrem̄ exemplis. *De cōparatioe dispari mātū.*
Intueam̄ quale sit. Si quis p̄iā dū mentit̄. uiuere num
cet aliq̄e mortuū. et alī dū fallit̄. credat uerū xpm̄ p̄
quelibet longa tēpora mortuū. Nonne illo in menti
ri. quā t̄bo in falli in cōparabiliū p̄stat. Multoq; mi
noris mali ē. in illi errore aliq̄e inducere. quā in illū
ab aliq̄ induci. In quib̄dā ḡ reb̄ magno. in quib̄dā par
uo. in quib̄dā n̄ ullo malo. in q̄b̄dā n̄ ullo bono fallim̄.
Nam magno malo fallit̄ homo. cū hoc n̄ credit qd̄ ad unā du
cit eter nā. uel hoc credit qd̄ ad mortē ducit eter nā. Iar uo
aut̄ malo fallit̄. qui falsū p̄uero appbando. incidit in aliq̄s
molestias tēporales. quib̄ tam̄ adhibita fidei paciencia.
ouertit eas in usum bonū. uelut si quis p̄iā hominē bonū
putando q̄ malus ē. aliqd̄ ab eo paciāt̄ mali. Qui ū malū

hominē
in fallit̄.
qd̄ bonū
n̄ de bono
dicit bonū
n̄ dicit bonū
rerū bonū
noctis h̄
dicent n̄
endo adu
miciant. si
hominē
lo hominē
nullū ma
q̄ uenit̄
puemat̄.
na aut̄ p
erant m
uera p̄fa
S; aliud ē
ē ex hoc
In q̄ ē
et aliud
ab in
huius
Anc
yt
na. que
unt. q̄

123
homine ita bonū credit. ut nichil ab eo paciatur malū. nullo
in fallit. nec meū cadit illa pphica detestatio. uehis q̄ dicit
qd bonū ē malū. De ipsis enī reb̄ q̄b̄ homines mali sunt.
n̄ de hominib̄ dictū ē intelligendū ē. Unde q̄ adulterū
dicit bonū. recte arguit illa uoce pphie. Qui ū ipsū homi
nē dicit bonū quē putat castū. nescit adulterū. n̄ in docina
rerū bonarū y malarū. s; in occultis humanorū fallit morū.
uocans hominē bonū in q̄ putat ēē qd ē nouit bonū.
y dicens malū adulterū y bonū castū. s; hunc bonū dicit nesci
endo adulterū ēē n̄ castū. Porro si per errorē euadit q̄sq; p
niciem. sic sup̄ dixi nob̄ mutinere iugisse. etiā boni aliqd
hominū errore conferit. S; cū dico in q̄busdā reb̄ nullo ma
lo hominē. uel n̄ nullo etiā bono falli. n̄ ipsū errorē dico
nullū malū. ul̄ n̄ nullū bonū. s; malū q̄ n̄ uenit. ul̄ bonū
q̄ uenit errando. idest ex ipso errore. qd n̄ eueniat. ul̄ qd
puemat. Nā ipse p̄ se ipsū error. aut magnū in re mag
na. aut parū in re parua. tam̄ semp̄ ē malū. Quis enī i
erans malū neget appbare falsū pueris. aut imbare
uera p̄ falsis. aut habere incerta p̄ certis. ul̄ certa p̄ incertis.
S; aliud ē malū hominē putare q̄ bonū ē qd ē erroris. aliud
ē ex hoc malo aliū malū n̄ opari. si nichil noceat homo ma
lus q̄ ē putat bonū. hūc aliud ē ipsā uia putare q̄ n̄ ē ip̄a.
aliud ē ex hoc erroris malo aliqd bonū sequi. uelut ē
ab insidis malorū hominū liberari. Nescio sane utrū etiā
huiusmodi sit mod̄ erroris. cū homo de malo homine be

Ane sentit. qualis sit nesciens. *De exemplis errorū.*
ut p̄ eis que p̄ sensus corporis capim̄ occurrūt simi
lia. que spū tāquā corpore. aut corpore tāquā spū senti
unt. quale putabat ēē apl̄s petrus. quando estimabat se

In usum uidere. repente de claustris ymculis pangin li
deat? aut in ipsiis reb corporeis leni putat ee qd asperu
a est? aut dulce qd amarū? aut bene olere qd putidū. aut
tonare cū reda transit? aut illū hominē ee cū ali? sit. qndo
s. duo simillimi s. qd in geminis sepe coniungit. Unde ille ait.
q. bratisq. parentib. error. cetera talia? etiā peccata dicenda s.
Hec questio nodosissima que homines acutissimos aachadē
n. micos torfit. nē in enodanda suscepit ē. utrū debeat aliqd
sapiens appbare ne incidat in errore? si pueris appbaret
rit falsa? cū omīa sic affirmant uel occulta s uel incerta.
Unde tria confici uolumina in incio ouersionis mee. ne im
pedimto nob. ēet. que tāquā in ostio contradicebat. Et utiq.
fuerat remouenda inueniende despacio uernans? q. illoz
uidet. argumētationib. roborari. Apud illos q. error omīs?
putat ee peccatū. Qd. unari n. posse credunt. n. omnis
Suspendat assensio. Errare q. ppe dicunt. cū q. s. assentit
incertis. nichilq. certū in hominū uisib. ppt. indifereā si
multitudinē falsi. etiā si qd uidet. forte sit uerū? acutissi
mis qdē s. imprudentissimis ostendit. disputant. Apud
nos aut. iust. ex fide uiuit. At si tollat assensio. fides tol
litur? q. sine assensione nichil credit. y sunt uera quāuis
n. indeant. Que n. credant. ad unā beatā que n. h. eterna ē?
n. potest pueniri. lū istis ū utrū loqui debeam? ignora. q.
n. uiduos in eternū s. in p. s. se uiuere nesciunt? immo
se nescire dicunt. qd. nescire n. possunt. Neq. enī q. s. quā si
nunt. nescire se uiuere? quando qdē si n. uiuit n. potest
aliqd uel nescire. Quō n. solū scire. uerū etiā nescire? ui
uentis ē. S. uidelicet a n. assentiendo qd. uiuant. cauere s.
uident. errore. cū etiā errando diuincant. uiuere. quō n.

potest qui n̄ uiuit errare. Sicut q̄ nos uiuere non solū uerū sed
 etiā certū ē. ita uera & certa s̄ multa q̄b̄ n̄ asserunt absint. ut sa-
 pientia ponit quā dementia nominanda sit. In q̄b̄ aut̄ reb̄ in-
 ebri inter ē ad capeffendū di regnū. utrū credant̄ an non. uel
 utrū uera siue sint. siue putent̄. an falsa. in his errare. id est
 aliud p̄ alio putare. n̄ ē arbitrandū ē peccatū. aut si ē. mini-
 mū ē atq; leuissimū. Postremo qualecūq; illud ⁊ quamcūq;
 sit. ad illā uia n̄ p̄uenit qua inuis ad dñm. Quē uia fides ē ap̄i.
Nque p̄ dilectionē opatur. *De errorib̄ inculpatis.*
 Neq; enī ab hac uia deuabat ingemini filius grat̄. Ille
 parentib̄ error. aut ab hac uia deuabat ap̄ls petrus. q̄ndo
 estimans se in sū uidere aliud p̄ alio sic putabat. ut a corpore
 imaginib̄ in q̄b̄ se ē ipse arbitrabat̄. uera in q̄b̄ erant cor-
 pora n̄ dinoscere. n̄ cū ab illo angls p̄ quē fuerat liberat̄
 abscessit. aut ab hac uia deuabat iacob patriarcha. quando
 inuenit filiū ab hostis credebat occisū. In his atq; huiusmodi
 falsitatib̄ salua fide quē in dñm nob̄ ē saluū. ⁊ uia n̄ relictā q̄
 ad illū nos ducit. errant. Qui errores etiā si peccata n̄ s̄. tam̄
 in malis huius uite deputandi s̄. quē ita subiecta ē uanitat̄.
 ut app̄bent̄ hic falsa p̄ ueris. respiciant̄ uera p̄ falsis. teneant̄
 incerta p̄ certis. Quāuis enī hec ab ea fide absint p̄ quā uerā
 certāq; ad eternā beatitudinē tendim̄. ab ea tam̄ miseria
 n̄ absint in qua adhuc sum̄. Nullom̄ q̄ppe fallerem̄ in
 aliquo uel animi uel corporis sensu. si iā uera illa atq; p̄-
 fecta felicitate fruerem̄. Porro aut̄ om̄e mendaciū ideo ē
 dicendū ē peccatū. q̄a homo n̄ solū mentit̄ quando ser-
 ipse qd̄ uerū sit aliud loquit̄. s; etiā si q̄ndo errat ⁊ fallit.
 Semp̄ enī homo hoc debet loq̄ qd̄ animo gerit. siue illud
 uerū sit. siue putet̄. ⁊ n̄ sit. Om̄is aut̄ q̄ mentit̄ contra id qd̄

animo sentit. loquitur uoluntate fallendi. Et utique uerba pro
terea sunt instituta. non propter se inuicem homines fallantur? sed pro
pter quod in alterius quisque noticiam cogitationes suas proferat. Ver
bis ergo uti ad fallendum. non ad id quod sunt instituta. peccatum est. *De*

Nec ideo ullum mendacium putandum est. *furti et adulterii exemplo.*
non est peccatum? quia possumus aliquando alicui prodesse men
tendo. Possumus enim et furando alicui prodesse. Si pauper cui pala
dam sentit modum. et diues cui clam tollit non sentit incommodum.
Nec ideo tale furtum quodquam dixerit non est peccatum. Possumus et adul
terando si aliqua nisi ad hoc ei ostendat apparcat amando
mortuam. si uixerit. penitendo purganda. Nec ideo pecca
tum negabitur tale adulterium. Si autem nobis merito placet casti
tas. quod offendit ueritas. ut propter alienam uoluntatem illa non uolet
adulterando. et uolet ista mentiendo. Plurimum quidem ad bonum
perfectisse homines. qui non non pro salute hominum mentiuuntur. non
negandum. sed in eorum tali perfectu merito laudat ut etiam tem
poraliter remunerat benignitas non fallacia. quae ut igno
scat est satis. sed non ut etiam praedicet. maxime in heredibus noui te
stamenti quibus dicitur. sit in ore uerbum. et est. non. non. quod enim amplius
amalo est. Propter quod malum quia subripe in hac mortalitate
non desinit. etiam ipsi coheredes apostoli dicunt. dimitte nobis de
bita nostra. His itaque pharisaeis breuitatis necessitate tractatis.
quod causae cognoscende sunt rerum bonarum et malarum. quantum
utique satis est quod nos producat ad regnum. ubi erit uita sine
morte. sine errore ueritas. sine perturbatione felicitas. ne
quaquam dubitare debemus rerum quod ad nos pertinent bona
rum causam non esse non bonitatem dei. malarum uero ab immutabili
bono deficientem boni mutabilis uoluntatem. prius angli.
postea homines. Hoc primum est creature rationalis malum.

id est in
ignoran
commen
num
med. No
sa uel u
bida u
non ubi
natur
Que
am
ma mal
dapia
morte
fuerat.
tam re
ciare
melior
fectus.
dice u
ut que
omni
na sin
erat. q
trinu
fuit sin
ut ma
peranti
eo loco

id est p̄ma p̄uatio boni. Deinde etiā nolentib⁹ iā subintrant
 ignorantia rerū agendarū. ⁊ occupiscentia noxiarū. quib⁹
 committit subintrant. et tor & dolor. Quē duo mala q̄ndo
 imminetia sentiunt. ea fugiantis animi mot⁹ uocat⁹
 met⁹. Porro animi dū adipiscit⁹ concupiscentia. quāuis p̄uicio
 sa uel inania. quō id errore nō sentit. uel delectatione mor
 bida uincit⁹. inania etiā leticia ueniat⁹. Ex his morboz
 nō ubertatis s; tāquā indigentia; fontib⁹. om̄is miseria
 naturę rationalis emanat. *De lapsu primi hoīs & origi*

Quē tam natura in malis suis nō potuit *nali peccato;*
 amittere beatitudinis appetitū. Verū hec om̄ia om̄i
 nia mala s. ⁊ hominū. ⁊ angeloz. p̄ sua malicia dñi iusticia
 dāpnatoz. S; homo habet penā p̄pria. q̄ etiā corporis
 morte punit⁹ ē. Mortis ei q̄ppe supplicii d̄s ominatus
 fuerat. si peccaret. sic eū munerat⁹ libero arbitrio. ut
 tam rēgeret impio. ter rēret exicio. atq; in paradysi feli
 citate tāquā in umbra uitę unde iusticia custodia in
 meliora ascenderet collocant. hinc p̄ peccatū carul ef
 fectus. styri p̄ quoq; suā quā peccando in se tāquā in ra
 dice uiciauerat. pena mortis ⁊ dāpnationis obstruit. ⁊
 ut q̄cqd plis ex ipso ⁊ simul dāpnata p̄ quā peccauerat
 diuge. p̄ carnalē occupiscentiā in qua inobedientie pe
 na similis retributa ē. nasceret⁹. traheret originale pec
 catū. q̄ traheret p̄errores doloresq; diuersos. ad illū ex
 tremū cū desertorib⁹ anglis inatorib⁹. possessorib⁹. ⁊ socrab⁹
 suis sine fine supplicii. Sic p̄ unū hominē peccatū int
 uit in mundū. ⁊ p̄ peccatū mort⁹. ita in om̄is homines
 p̄transiit. in q̄ om̄is peccauerit. Mundū q̄ppe appellat
 eo loco apls. uniuersū gen⁹ humanū. Ita q̄ se res habē

bant. Iacebat in malis uel etiā uoluebat. de malis in ma-
la precipuabat. totū generis humani massa dāpnata. Et ad
fūcta partū eorū q̄ peccauerant angelorū. iacebat impie
desertionis dignissimas penas. Ad uā q̄ppe dī puniet
iustā. q̄cqd̄ ceca yndōmna occupiscentia faciunt libent̄
mali. y q̄cqd̄ manifestis ap̄tisq; penis patiunt̄ inuita. Non
sane creatoris desistente bonitate. y angelis malis submi-
nistrare uitā uiuacēq; potentia. que subministratio si
auferat̄. etiā interibunt. Et hominū quāuis de ppagine
uiciata dāpnataq; nascentiū. formare semina y anima-
re. y ordinare m̄bra p̄locoz creatoris. p̄ tempoz spacia ne-
getare sensus. alimēta donare. Meli enī iudicabit de ma-
lis bene facere. quā mala nulla ēē p̄mittere. Et si quidē
in meli hominū reformationē nullā p̄sūs ēē uoluit
fec. sic impioz ē angeloz. nulla. nonne merito fieret.
Et natura que dñm deseruit. que p̄ceptū sui creatoris qd̄
custodire facillime possit. sua mala utens potestare cal-
cauit atq; transgressa ē. que in se sui creatoris imaginē
ab ei lumine orumacit̄ auersa uolauit. que salubrem
seruitutē ab ei legib; male libero abruptit arbitrio. uniuersa
in eternū deseruit ab eo. ut p̄ suo merito p̄tā rependeret
sempiterna. Plane ita faceret si tantū dñm. etiā miseri-
coris esset. suāq; indebitā misericordiam multo clementi in
Andignoz poti liberatione monstraret. *De angelis bo-*
nis et malis.
Angelis q̄ aliquib; impia supbia dese-
rentib; dñm. y in hui; aeris unā caliginē de supna celesti
habitatione deiectis. residuus numerus angelorū in ce-
na cū dō beatitudinis y scitate p̄mansit. Neg; enī ex uno
angelo lapsō atq; dāpnato. ceteri ppagati s̄. ut eos siō

homines
figant.
diabolus
tione p̄st
et etiā q̄
sempiterna
univerſi
multitudi
in p̄petua
re p̄stiter
re ſuū
erat. quō
riorat. ex
diabolica
gemitū ſe
muer. in
bit. aut
meritū ſcō
locū ſuccē
terris. un
mmo p̄
q̄ futuri
n̄ ſunt
cuncta d
rationē
ſuoz rep
n̄ q̄ndō
n̄ arbitri
Nam

homines originale malū obnoxie successione uinculis ob
ligaret. atq; uniuersos haberet ad debitas penas. S; eo qui
diabolus factus ē cū sociis impietatis clauo. ipsa cū eis da
tione pstrata. ceteri pia obedientia dño coheserūt. accipien
tes etiā qd illi n̄ habuerūt certā scientiā qua essent de sua
sempiterna ynnūquā casura stabilitate securi. Placuit itaq;
uniuersitatē creatori atq; moderatori deo. ut quō n̄ tota
multitudo angeloz dñm deserendo. pierat. ea que perierat
in ppetua pditione remaneret. que autē cū deo illa deserē
te pstruat. de sua certissime cognita semp futura felicitate
secura gauderet. Alia ū creatura rationalis que in hōib;
erat. quō peccatis supplicis. y originalib; ppris tota pe
rierat. ex ei parte reparata qd angelice societati ruina illa
diabolica minuerat suppleret. hoc enī pmissum ē resur
gentib; scis. qd erunt equales angelis dei. Ita supna ierlm
mater n̄a ciuitas dī nulla ciuiū suoz numerositate fraudabi
bit. aut uberiori etiā fortasse copia regnabit. Neq; enī nu
merū scōz hominū aut immundoz dēmonū nouim. inq;
locū succedentes filii scē maris que sterilib; apparebat in
terris. nulla pace de qua illi ceciderūt sine ullo tēporis ter
mino pmanebunt. S; illoz ciuiū numerus sine qui ē. siue
q futurus ē. cōtūmatione ei ē artificis q uocat ea que
n̄ sunt tāquā ea que s. atq; in m̄sura y numero y pondere
cuncta disponit. Verū hec pars generis humani cui libe
rationē d̄s regnāq; pmissit eternū. nūqd meritis operū
suoz reparari potest. Absit. Quid enī boni opat p̄dit?
n̄ qndo fuerit ap̄dicatione liberat. Nūqd libero uolunta
tis arbitrio. Et hoc absit. *De amissione liberi arbitrii.*
Nam libero arbitrio male utens homo. y se p̄didit.

& ipsum. Sicut enim qui se occidit utique uiuendo se occidit.
si se occidendo non uiuit. nec se ipsum poterit resuscitare cum
occiderit. ita cum libero peccaret arbitrio. uictore subdit
peccato. amissum est et liberum arbitrium. A quo enim quis deus est?
hunc seruus addidit est. Patri certe apostoli est ista sententia. Que
cum uera sit. qualis queso potest seruus addidit esse libertas. non
quando cum peccare delectat. Liberaliter enim seruit. quod si dominum
uoluntate liberum facit. Ac hoc ad peccandum liber est. quod
peccati seruus est. Unde ad iuste faciendum liber non erit. nisi
a peccato liberat. et iusticie cepit seruus. Ipsa est uera liber-
tas propter recte facti leticiam. simul et pia seruit propter precepti
obedientiam. Sed ad bene faciendum ista libertas unde erit ho-
mini addidit et uendito. non redimat. Aut non redimat. cui
illa uox est. si uos filii liberauerit et uere liberi eritis. Quod
ante quam fieri in homine incipiat. quoniam quisque de libero ar-
bitrio in bono gloriatur opere. quod nondum est liber ad operandum be-
ne. non se uana superbia inflat extollat. Quia conhibet apostolus di-
cent. Gratia salui facti estis per fidem. Et ne ipsam salutem fidem sic
arrogarent. ut non intellexerint diuinitus donata. sic idem
apostolus alio loco se dicit ut fidelis esset misericordiam et securum.
hic quoque adiuuaturque ait. Et hoc non ex uobis. sed ex dei dono est.
non ex operibus. ne forte quis extollat. Et ne putarentur fidelibus bo-
na opera defutura. rursus adiecit. Ipsius enim sumus figuram.
creati in christo ihesu in operibus bonis. que preparent deus ut in il-
lis ambulemus. Tunc est effectum uere liberi. cum deus nos fingit
id est format et creat. non ut homines quod iam fecit. sed ut
boni homines simus. quod non gratia sua fecit. ut si mus in
christo noua creatura secundum quod dictum est. cor mundum crea-
uit me deus. Neque enim cor ei quamuis punet ad naturam cor-

dis humani
operis de christo
ab ipso meo
bene operant
ten. De est
tate. Et alio
rem est di. Et
uat. non poss
operantur
cucurrit
uoluntas sic
non uolens ne
id est uolunt
non uolens ne
Bonum sufficit u
De uolunt
Non est sim
Ac hoc si recte
dei. quia id uol
nate dicit. non
dei sola non in
non miseremur
ora dicat.
tas namque cur
hominis uol
preparata. Et
dena. sed non
utique legi
misericordia et

das humani. n̄ iam creauit d̄s. s̄c̄e ne q̄sq̄a si non de
opib̄ de ipso gloriē libe uoluntatis arbitrio. tamquā
ab ipso incipiat meriti cui tāquā debui reddat p̄mii
bene opandi ipsa libertas. audiat eundē gr̄e p̄conē dicen
tem. D̄s ē enī q̄ opat̄ in nob̄ uelle. opari. p̄ bona uolun
tate. Et alio loco. Igit̄ n̄ uolens neq; currentis. s; mise
rentis ē d̄i. Eū p̄cul dubio si homo ē etatis ē ut ratione tā
uat̄. n̄ possit credere. sperare. diligere. nisi udit. Sic nec
ope uenit ad palmā sup̄ne uocationis dei. n̄ uoluntate
cucurrerit. Quom̄ q̄ n̄ uolens neq; currentis. nisi q̄a ip̄a
uoluntas sic scriptū ē ad h̄o p̄parat̄. Alioq̄n. si p̄pt̄a dictū ē.
n̄ uolens neq; currentis s; dei ē miserentis. q̄a ex uero q; fit.
idest uoluntate hominis. m̄ia dī. ut sic dictū accipiam̄.
n̄ uolens neq; currentis s; miserentis ē d̄i. tāquā diceret̄.

Non sufficit uoluntas sola hominis. si n̄ sit etiā misericordia dī.

Non sufficit sola m̄ia dī. si n̄ sit etiā uoluntas h̄ois.
Ac p̄ hoc si recte dictū ē. n̄ uolens hominis s; miserentis ē
dei. q̄a id uoluntas hominis sola n̄ implet. q̄a n̄ ya otario
recte dicit̄. n̄ miserentis dī s; uolens ē hominis. q̄a id m̄ia
dei sola n̄ implet. Porro si nullus ap̄ari dicere audebit.
n̄ miserentis dī s; uolens ē hominis. ne ap̄lo ap̄tissime
otia dicat. restat ut p̄pt̄a recte dictū intelligat̄. n̄ uolen
tis neq; currentis s; miserentis ē dī. ut totū deat̄ deo. q̄
hominis uoluntate bonā p̄parat̄ adiuuandā. adiuuat
p̄paratā. Precedit enī bona uoluntas hominis multa dī
dona. s; n̄ om̄ia. Que aut̄ n̄ p̄cedit ipsa. in eis ē et ipsa. Nā
utrūq; legit̄ in sc̄is doct̄is. et misericordia ei p̄uenit me. et
misericordia ei subsequet̄ me. Volentē p̄uenit ut uelit. uo

lentem subsequi ne frustra uelit. Cur enim iubemur orare p
inimicis nris, utiq; nolentib; pie uiuere. n ut ds in his ope
tur e uelle. Itemq; cur admonemur petere ut accipiamus.
n ut ab illo fiat qd uolumus. a quo factu e ut uelimus. Ora
mus q; p inimicis nris ut mra ei subsequatur eos. sic puenit
e nos. Orant aut p nob; ut mra ei subsequatur nos. *De na di.*

Tenebat namq; iusta dāpnatione genus humanū. et
omīs erant filii ire. De qua scptū ē. Quō omīs dies nri
defecerūt. & ira tua defecim. Anni nri sic aranea media
bunt. De qua na dicit etiā iob. Homo nat' ex muliere bre
uis uita. plei' ira. De qua na dicit dñs iho. Qui credit in
filiū habet uitā eternā. q' aut n credit in filiū n habet
uitā eternā. s; ira dei pmanet sup eū. Non ait ueniet. s;
manet. Cū hac q̄ppe omīs homo nascit'. Pp' qd dīc apls.
fui' & nos natura filii ire. sic & ceteri. In hac ira cū erāt
homines p originale peccatū. tanto graui' & pnciosi'
quanto maiora ut plura insup addiderunt. necessari
erat mediator. Hoc ē reconciliator. q' hanc irā sacrificiū
singularis. cui erant umbre omīa sacrificia legis & ppha
riū. oblatione placaret. Unde dicit apls. Si enī cū mi
mici essent reconciliati sum' dō p mortē filiū ei. multo
magis reconciliati nē in sangne ei. salui erim' ab ira p
ipsum. Cū aut ds nasei dicit. n ei significat p'urbatio
qualis in animo ē nascens hominis. s; ex humanis
motib; translatō uocabulo. undicta ei que n n iusta ē
ire nom accepit. Qd q' p mediatorē reconciliam' deo.
& accipim' spm scm. ut ex inimicis efficiam' filii. q̄
qd enī spū dei agunt' hi filii sunt dei. hec ē grā dei
p ihm xpm dñm nrm. *De mediatorē apō.*

De quo
dicim'
enī hoc sol
factū ē. & ab
imis. imi
q̄ppe uerū
n m caritē
debent acci
dictū ē. q
omīs homo
ne. s; ē di
a nati lib
p capite
regenerati
bat. quē f
tē corrup
rē. cūq;
ta. offere
ei parit.
s; mē
lectione
Pro m
scā.
uerbū. h
anima ra
& pater. i
illo. s; enī
enā plen
et inroq;

De quo mediatore longū ē ut quanta dignū ē tanta dicantur. quāuis ab homine digna dici nō possiūt. Quis enī hoc solū congruentib⁹ explicet uerbis. quod uerbū caro factū ē et habitauit in nob⁹. ut crederem⁹ in dī patris omnipotentis. unicū filiū natū de spū scō et uirgine maria. Ita quippe uerbū caro factū ē. a diuinitate carne suscepta. nō in carnē diuinitate mutata. Carnē porro hic hominē debem⁹ accipere. a parte totū significante locutione. sicut dictū ē. quod ex opib⁹ legis nō iustificabit⁹ omnis caro. id est omnis homo. Nā nichil nature humane in illa susceptio ne fas ē dicere defuisse. s; nature humane ab omni peccati nexu libere omnimō. nō qualis de utroq; sexu nascit⁹. p concupiscentiā carnis cū obligatione delicti. cui⁹ reatus regeneratione diluit⁹. s; qualē de uirgine nasci oportebat. quē fides matris nō libido concepat. Qd si uel p nascen tē corrūperet⁹ ei⁹ integritas. nō iam ille de uirgine nasceret⁹. eūq; falsū quod absit natū de uirgine maria. tota confiteret⁹ ecclesia. quē imitans ei⁹ mater cotidie mēbra ei⁹ parit. uirgo ē. lege si placet de uirginitate scē marie meas litteras ad illustre uirū. quē cū honore ac dilectione nōmino uolusianū. *De utraq; filij substantia.*

Proinde illc xpc. di filius ē et homo. Vs ante omnia scēla. homo in mō scō. d's. qā dei uerbū. d's enī erat uerbū. homo autē. qā in unitate psonę accessit uerbo anima rationalis et caro. Quo circa inquantū d's ē. ipse et pater unū s. In quantū autē homo. pater maior ē illo. sū enī ēēt unicū dī filiū. nō grā s; natura. ut esset etiā plen⁹ grā. fact⁹ ē et hominis filiū. idem ipse utriq; ex utroq; unus xpc. Qui cū in forma dī ēēt. nō rapinā

arbitratus ē qd natura erat. id est equalis ēē deo. exinanivit
autē se accipiens formā seruī. n̄ amittens uel minuens formā
dei. ac p hoc & minor factus ē. mansit equalis. Utūq; unū
sicut dictū ē. & aliud ppter uerbū. aliud ppter hominē. Ppter
uerbū equalis. ppter hominē minor. Unus dei fili. idemq;
hominis fili. Unū hoīs fili. idemq; dī fili. Non duo filii dī
ds & homo. s; unū dei fili. Ds sine initio. homo a certo inī.

Hic omnino granditer *De grā dei.* Scio. dñs nr̄ ih̄c xpc.
& euidēt dei grā commendat. Quid enī natura huma
na in homine xpo meruit. ut in unitate psonę unius
filii dei singularit̄ ēēt assūpta. Que bona uoluntas. cui ppo
sita boni studiū. que bona opa pcesserunt. quib; mererēt
iste homo una fieri psona cū deo. Numqd̄ antea fuit homo.
& hoc ei singulare beneficiū prestū ē. cū singularit̄ pme
reret dñm. Sempe ex q̄ homo ēē cepit. n̄ aliud cepit ēē ho
mo quā dī fili. & hoc unicus. & ppter dī uerbū qd̄ illo sus
cepto caro factū ē. utq; ds. ut quē admodū ē una psona
quilibet homo. scilicet rationalis & caro. ita sit xpc una
psona uerbū & homo. Unde nature humane tanta grā.
nullis pcedentib; meritis sine dubitatione gratuita.
nisi qā hic & sola dī grā fidelit̄ & sobrie cōsiderantib; eu
denter ostendit̄. ut intelligant hoīs p eandē grām se iu
stificari a peccatis. p quā factū ē ut homo xpc nullū posset
habere peccatū. Sic & ei mat̄ angls salutauit. quando
ei futurū nuntiavit hunc parū. Ave inqt̄ gratia plena.
Et paulo post. Inuenisti grām ap̄ dñm. Et hec quidē grā
plena. & inuenisse apud dñm grām dicit̄. ut dñi sui im
mo dñi omniū mat̄ ēēt. De ipso aut̄ xpo iohannes
euglista cū dixisset. & uerbū caro factū ē & habuit

129
in nobis: et indim aut gl'am ei: gl'am quasi unigeniti a patre:
plenu gr'e et ueritat. Qd' aut uerbu caro factu e: hoc e ple-
nu gr'e. Qd' aut gl'am quasi unigeniti a patre: hoc e plenu
ueritat. Ueritas qppe ipsa unigenit d'i fili: n' gr'a: s; nat'a.
S'ra suscepit homine tanta unitate p'sone: ut idem ipse eet
etia h'oi's fili. Idem naq; i'ho xpc fili d'i unigenit: idest uni-
cui. d'ns nr: natus e de spu sco: et uirgine maria. Et utiq;
spc scs: dei donu e. Quod q'de e ipsu e equale donatu: e
ideo ds e etia spc scs: patre filioq; non minor. Et hoc q' q'd
de spu sco e scdm homine natiuitas xpi: qd aliud qua ipsa

Cuo eni uirgo quesisset *De Spu Sco.* S'gra demonstrat.
Ab angelo quom fieret qd' denuntiabat: quando q'de
illa uiru n' cognosceret: respondit angl's. Spc scs sup uenu-
et inte: e uiru altissimi obubrabit t'. Ideoq; qd' nascet' exte-
scm: uocabit' fili dei. Et ioseph cu uellet ea dimittere suspi-
cat' adultera. qua sciebat n' de se granda: tale responsu ab
anglo accepit. Noli timere accipe maria coniuget' tua.

Qd' eni in ea natu e de spu sco e: idest qd' tu ee de alio uiro
N suspicari's. de spiritu sco e. *Qd' xpc n' sit fili' sps sci.*
Numqd' tam id'o dicturi sum' patri hominis xpi ee
sp'm scm: ut ds pater uerbū genuerit. spc scs homine:
et qua utraq; substantia xpc un' eet e d'i patris fili' scdm
uerbu. et spc sci fili' scdm homine. qd' cu spc scs tamqua
pater ei de matre uirgine genuisset. Q's hoc dicere audebit.
Nec op' e ostendere disputando quama alia sequant' absur-
da: cu hoc ipsu iam ita sit absurdu. ut null'e fideles au-

Pres id ualeant sustinere. *De carne filii dei.*
roinde sic ostemur: d'ns nr i'ho xpc q' de deo ds. ho-
mo aut natus e de spu sco e uirgine maria. utraq; sub

stantia diuina scilicet & humana. fili' ē unicū di patris omni
potentis. de q̄ pcedit sp̄s sc̄s. Quom̄ q̄ dicim̄ xpm̄ natū
de spū scō. si n̄ eū genuit sp̄s sc̄s. An q̄ fecit eū. Quia
dñs nr̄ ihc xpc inquantū d̄s ē. om̄a p̄p̄m facta s̄. in q̄n
tū aut̄ homo. & ipse fact' ē sic apls ait. fact' ē ei ex semine
dauid. scdm̄ carnē. S; eū illā creaturā quā uirgo conce
pit & peperit. quāuis ad solā p̄sonā filiū p̄uenit. tria tri
nitas fecerit. neq; enī separabilia s̄ opa trinitatis. cur̄ in ea
facienda solus sp̄s nominat' ē. An & quando unū triū in
aliquo ope nominat'. uniuersā opari trinitas intelligit'.
& uia uero ē. & exemplis doceri potest. S; n̄ ē in hoc diuici
immorandū. Illud enī mouet qm̄ dictū sit. nat' de sp̄y
scō. cū fili' nullom̄ sit sp̄s sc̄s. Neq; enī q̄ mundū istū fe
cit d̄s. dici eū fas est dei filiū. aut eū natū de deo. s; factū.
ut̄ creatū. ut̄ conditū. ut̄ institutū ab illo. ut̄ si qd̄ huiusmo
di recte possum' dicere. Hic q̄ eū cōfitem' natū de spū scō. et
uirgine maria. qm̄ n̄ sit fili' sp̄s sc̄s. & sit fili' uirginis marie.
cū & de illo & de illa nat' sit. explicare difficile ē. Acul du
bio q̄ppe n̄ sic de illo ut de patre. sic aut̄ de illa ut de
matre natū ē. Non q̄ concedendū ē. q̄cqd̄ de aliqua re
nascit'. continuo eiusdē rei filiū nuncupandū. Ut enī om̄i
tam aliter de homine nasci filiū. alit' capillū. pediculū.
lūbricū. quoz nichil ē fili'. ut q̄ hec om̄ia. quō tamē rei
deformitate oparant'. certe q̄ nascunt' ex aqua & spū scō.
n̄ aque filios eos dixerit recte q̄s plā. s; plane dicunt' filiū
dei patris. & matris eccl̄e. Sic q̄ de spū scō nat' ē fili' di patris.
n̄ sp̄s sc̄s. Nam & illud qd̄ de capillo & de ceteris dixim'.
ad hoc tantū ualeat. ut̄ admoneam' n̄ om̄e qd̄ nascit' de
aliq̄. etiā filiū ei de q̄ nascit' posse dici. Sic n̄ om̄s q̄ dicunt'

alici
q̄ ad
p̄nat
nascit'
fili' de
xpc d
infim
in p̄s
re m
homi
ceptio
que n
sc̄m fi
U
ex dñ
re se
lurr
gnat
ay
p̄p̄
& ip
ri q̄
uere
obse
ait.
firi
eb' n
pro

130
alicui filii consequens ē ut de illo etiā nati ēē dicantur. sic s
q̄ adoptantur. Dicuntur etiā filii geherne n̄ ex illa nati. s; in illa
p̄parati. sic filii regni p̄parantur in regnū. lū itaq; de aliquo
nascitur aliqd. etiā eo m̄ ut sit fili' ei. nec rursus om̄s q̄ dicitur
fili' de illo sit nat' cui fili' dicitur. p̄fecto mod' iste q̄ natus ē
a p̄e de spū scō. n̄ sicut fili'. & de maria uirgine sic fili'.
insinuat nob' grām dī. qua homo nullis p̄cedentib' meritis
in ipso exordio nature sue quo ēē cepit. uerbo dī copula
ret' in tantā p̄sone unitatē ut idem ipse ēēt fili' dī q̄ fili'
hominis. & fili' hōis q̄ fili' dī. ac sic in nature humane sus
ceptione fieret q̄dāmodo ipsa grā illi homini naturalis.
que nullū peccatū posset admittere. Que grā p̄p̄ta p̄ spm
scm fuerat significanda. q̄a ipse p̄p̄e sic ē d's. ut dicat' etiā

Uessē donum dei. *De similitudine carnis peccati.*
Unde sufficienter loq; si tam id fieri potest. ualde p̄li
atq; disputationis ē. Nulla q̄ uoluntate carnalis concupiscen
tię seminat' siue ocept' ē. Et ideo nullū peccatū origina
liter trahens. dī quoq; grā uerbo patris unigenito. n̄ grā filio.
s; natura in unitatē p̄sone in mirabili & ineffabili adiunct'
atq; conerēt'. ideo nullū peccatū & ipse omittens. Tamen
p̄p̄e similitudinē carnis peccati in qua uenerat. dictus ē
& ipse peccatū. sacrificand' ad diluenda peccata. In uetē
ri q̄ppe lege. peccata uocabant' sacrificia p̄ peccatis. Qd
uere iste fact' ē. cui umbre erant ille. Hinc apl's cū dixiss;
obsecram' p̄ xp̄o reconciliamini dō. & unuo subnuerit atq;
ait. Cum q̄ n̄ nouerat peccatū p̄ nob' peccatū fact' ē. ut nos
sim' iusticia dī in ipso. Non ait ut in q̄b'dā mendosis codi
cib' legit'. is q̄ n̄ nouerat peccatū p̄ nob' peccatū fecit. in qm
p̄ nob' a p̄e ipse peccauerit. s; ait. eū q̄ n̄ nouit peccatū

id est xpm p nob peccatū factus ē. d's. cui reconciliandi sumi.
Hoc ē sacrificiū p peccatis. p qd reconciliari ualerem. Ipse q
peccatū ut nos iusticia nec nra s; dei. nec in nob s; in ipso. sic
ipse peccatū n suū s; in n. nec in se s; in nob constituit. simili
tudine carnis peccati. in qua crucifixus ē. demonstrauit. ut
quō ei peccatū n erat. ita qdā in peccato mortuū ē. dū morit
carni. in qua erat similitudo peccati. Et cū scdm uelutitē
peccati nūquā ipse uixisset. nram ex morte ueteri qua
in peccato mortui fueram reuiuiscētē unā nouā sua resur
rectione signaret. **I**psū ē qd in nob celebrat magnū baptis
matis sacramtū. ut quicūq; ad istā puenit grām. moriant
peccato sic mortuus dicit q mortuus ē carni hoc ē pecca
ti similitudini. & uiuant laetacro renascendo sic ipse a
sepulchro resurgendo. quālibet corporis eātem gerant.

A paruulo enī recens nato usq; *De nece originalis pecc.*
ad decrepitiū senē. sic nullus phibendus ē ab baptismo.
ita nullus ē q n moriat peccato in baptismo. s; paruuli
tantū originali. maiores aut etiā omib; his mortui pecc
atis. quicūq; male uiuendo addiderūt. ad illud qd nasce
do traxerūt. **S**; ideo ipsi etiā mori peccato plerūq; dicunt.
cū pcul dubio n uni s; multis peccatis omib; q; moriant.
quicūq; ita ppa omiserunt ul' cogitatione. ul' locutione.
ul' ope. Quia etiā p singularē numerū pluralis numerus
significari solet. sic ait ille. utriūq; armato milite opento.
quāuis hoc multis militib; fecerunt. & in nris litteris legi.
ora q ad dñm ut auferat a nob serpentes. n ait serpentes q's
paciebat ppls. ut hoc diceret. & innumerabilia talia. *De*

Quā u ē illud originale *originali peccō plartē intellecto.*
unū plurali numero significat. quando dicim in pec

catu rami
peccati. illa
numeri sin
mortui s; cū
e in eodē fi
runt de q d
egni. hinc

Quā u ē
mū n
p pē qd etiā
peccati. si u
lam & sup b
potestate d
miedm q
qā uita
e fuit. qā
quā suffice
admissio dū

Parenū
obdug
nat s; n
redā pecc
generatio
testamti p
filios pecca
bolam illā.
filioz ob
pū peccat
posita omni

catoy remissione baptizati paruulos. nec dicim in remissione
peccati. illa ē contrario locutio. quia p pluralem significat
numerus singularis. sic in euo glo herode mortuo dictū ē.
mortui s cū q̄ querebant animā pueri. n̄ dictū ē mortui ē.
ē in exodo. fecerunt s̄ inqt̄ deos aureos cū unū uirtutū fecerunt
de q̄ dixerunt. hi s̄ dū tū isrl̄ q̄ eduxerit te de t̄ra
egypti. hic plurale ponentes p singulari. *De peccō adg in*

Quāuis ē in illo peccato uno qd̄ p̄ho *diuisis exposito;*
m̄mē intrauit in mundū. y in om̄s homines p̄transiit.
p̄p̄t qd̄ etiā paruuli baptizant. possint intelligi plurima
peccata. si unū ipsū in sua quasi m̄bra singula diuidat.
Nam ē supbia ē illic qua homo in sua pot̄t ē quā indei
potestate dilexit. ē sacrilegiū qd̄ deo n̄ credidit. ē ho
micidiū qd̄ se p̄cipitauit in mortē. ē fornicatio sp̄ualis.
qd̄ integritas m̄tis humane serpentina suasionē corrupta ē.
ē furtū. qd̄ cibis p̄hibet̄ usurpat̄ ē. ē auaricia. qd̄ plus
quā sufficere illi debuit appetit. y si qd̄ aliud in hoc uno
admisso diligenti cōsideratione inueniri potest. *Qd̄ paruuli*

Parentū quoq; peccatis paruulo *parentū peccō teneant;*
obligari. n̄ solū p̄moy hominū. s; etiā suoy de q̄b̄ ipsi
nati s; n̄ im̄p̄babiliter dicūt. Illa q̄ppe diuina sententia.
reddā peccata patrū in filios. tenet eos utiq; ante quā p re
generationē ad testamētū nouū incipiam p̄tinere. Quod
testamētū p̄phetabat̄ cū diceret̄ p̄ ezechielē n̄ accepturos
filios peccata patrū suoy. nec ulter i futura in isrl̄ para
bolam illā. Patres manducauerūt uuam acerbam. y dentes
filioy obstupuerūt. Idō enī q̄sq; renascit̄. ut soluat̄ in eo
qd̄q; peccati ē cū q̄ nascit̄. Nam peccata que male agendo
postea omittunt. possunt ē penitendo sanari. sicut etiā

post baptismū fieri uident. Ac p hoc n̄ ē instituta regeneratio
nisi q̄a inuolūsa ē generatio. usq; adeo ut etiā de legitimo ma-
trimonio peccatis, dicit. In iniquitatib; concepti sum; & in pec-
catis mater mea in utero aluit me. Hec; hic dicit in iniqui-
te uel in peccato, cū ē hoc recte dici possit; s; iniquitates ꝑ pec-
cata dicere maluit. q̄a & in illo uno. qd̄ in om̄ib; hominib; ꝑ
transiit. atq; id tā magnū ē. ut meo multaret; & diceret;
in necessitate mortis humana natura. Repperit uinē sicut
sup̄ dixerim plurima peccata & alia parentū. quē & si n̄ na-
possunt mutare naturā. reatu tam obligant filios. n̄ gra-
tuita grā & mīa diuina subueniat. S; de peccatis alioꝝ pa-
rentū quib; ab ipso adam usq; ad patrē suū ꝑgenitorū su-
is q̄sq; succedit. n̄ inmerito discipulari potest. ut uī om̄iū
malis actib; & multiplicatis delictis originalib; q̄ nascit;
implicet. ut tanto peius quanto posterī quisq; nascit;
an ꝑp̄tā d̄s in tertiā & quartā generationē de peccatis pa-
rentū eoꝝ posteris om̄inet. q̄a nā suā quantū ad ꝑgenitoꝝ
uel generatoꝝ culpas n̄ extendit ulterī. moderatione mis-
erationis sue. ne illi q̄b; regenerationis grā n̄ offert. nimia
sarcina in ipsa sua eterna dāpnatione ꝑmererit. si cog-
rent ab initio generis humani om̄iū ꝑcedentū paren-
tū suoz originalit; peccata trāhere. & penas ꝑis debitas
rependere. an aliqd̄ aliud de re tanta scripturis sc̄is dili-
genti ꝑscrutans atq; tractans ualeat ut non ualeat rep-
periri. temere affirmare n̄ audeo. *De xpi baptisinate;*
Illud tamē unū peccatū qd̄ tā magnū in loco ꝑhabitu tan-
te felicitatis admissū ē. ut in uno homine originalit; atq;
ut na dixerī radicalit; totū gen; humanū dāpnaret. non
soluit ac diluit. n̄ ꝑ unū mediatorē dī & hominū. hoīem

xpi iſm
on er
bapti
cario
m̄q̄ ſolo
in aqua
ſpū rege
regenera
zati ſalut
q̄ baptiza
minē ad n
et nec hel
ſemp hoc
ut ei mi
multas. S
moſ mel
inſacie n̄
ſine ullo
mitteret
ideſt & ba
ſerendū ne
eſt. ut un
inmund
unus un
unū ſ; cu
dicit apls
dicit qu
delictis in
gnaher

132
xpm ihm? qd solus potuit ita nasci. ut ei n op eēt renasci.

Non enī renascebant q baptizabant. *De iohis baptisate.*
baptisate iohis aquo & ipse baptizat ē. s; quoda p-
cursorio illi ministerio q dicebat. uia parate dño. huic uni
in q solo renasci poterant pparabant. hui enī baptisni ē n
in aqua tantū sic fuit iohis. uerū etiā in spū scō. ut de illo
spū regeneraret qsq in xpm credit. De q apō generatus?
regeneratione n egunt. Unde uox illa patris que sup bap-
tizatū facta ē. ego hodie genui te. n unū illū tēporis diē
q baptizat ē. s; immortalis eternitatis ostendit. ut illū ho-
minē ad unigenitū psonā pertinere monstraret. Vbi enī di-
es nec hesterni fine inchoat. nec incio crastini terminat.
semp hodierni ē. In aqua q baptizari uoluit a iohē. n
ut ei inq̄tas ulla dilueretur. s; ut magna oīdaret hu-
milias. Ita q̄ppe nichil in eo baptisni qd ablueret. sicut
moēs nichil qd puniret inuenit. ut diabolus ueritate
iusticie n uolentia potestatis opp̄ssus uidet. quō ipsū
sine ullo peccati merito occiderat. p̄ ipsū iustissime a-
mitteret q̄s peccati merito deincebat. Ut nq; q ab illo
idest & baptisni? moēs certē dispensationis causa. n mi-
serendi necessitate s; miseratione pot uoluntate susceptū
est. ut unū tolleret peccata mundi. sic unū peccatū misit
in mundū. hoc ē in uniuersū genū humanū. Ille unq;
unus unū peccatū misit in mundū. iste ū unū n solū illd
unū s; cuncta simul abstulit que addita inuenit. Unde
dicit apls. Non sic p unū peccantē. ita y donū. Nam iu-
diciū quidē ex uno in dēpnationē. grā autē ex multis
delictis in iustificationē. Quia utiq; illud unū qd ori-
ginaliter trahit. etiā si solū sit. obnoxios dēpnationis

facit. Grā autē ex multis delictis iustificat hominē. q̄ p̄t̄
illud unū qd̄ cōmuniter cū om̄ib⁹ originalit̄ uacat: sua
quoq; p̄p̄a multa cōmisit. Verū tam̄ qd̄ paulo p̄ dicit. sic
p̄ unū delictū om̄is homines ad cōdēpnationē. ita & p̄ unū
iustificationē in om̄is hoīes ad iustificationē uite. satis in
dicat ex adam neminē natū. n̄ cōdēpnatione de meriti. nē
minē n̄ in xp̄o renatū a cōdēpnatione liberari. De qua p̄ unū
hominē pena & p̄ unū hominē grā. cū locut⁹ fuiss; quan
tū illi epl̄e sup̄ loco sufficere iudicauit. dēinde sacri bap
tismi in cruce xp̄i grande m̄ysteriū cōm̄dauit. eo in
intelligam nichil aliud in xp̄o ēē baptisimū. n̄ mortis xp̄i
similitudinē. nichil autē aliud mortē xp̄i crucifixi. nisi
remissionis peccati similitudinē. ut quē admodū in illo
uera mors facta ē. sic in nob̄ uera remissio peccatorū. y quē
admodū in illo uera resurrectio. ita in nob̄ uera iustificatio.

Aut enī. Qd̄ ḡ dicent. *De paruulorū peccatis apl̄o differunt.*
Manebim⁹ in peccato. ut grā habunder. Dixerat enī
sup̄ i. ubi habundauit peccatū sup̄ habundauit grā. et
ideo questionē s̄ ipse p̄posuit. ut r̄ū p̄p̄t̄ habundantiā
gr̄e cōsequendā in peccato sit p̄manendū. S; respondit. Ab
sit. Atq; subiicit. Si mortui sum⁹ peccato. quom̄ uiuent in
eo. Deinde ut ostenderet nos mortuos ēē peccato. an igno
rauit inq̄t quō quēq; baptizati sum⁹ in xp̄o ih̄u. in morte

Sip̄ istius baptizati sumus. *De baptismo paruulorū.*
i ḡ hinc ostendim⁹ mortui ēē peccato q̄a in morte xp̄i
baptizati sum⁹. p̄fecto y paruuli q̄ baptizant⁹ in xp̄o pec
cato moriunt⁹. q̄a in morte ipsi baptizant⁹. Nullo enī
excepto. dictū ē. Quicūq; baptizati sum⁹ in xp̄o ih̄u. in
morte ipsi baptizati sum⁹. Et hoc idō dictū ē. ut p̄bare

nos mortuos ēē peccato. Cui autē parvuli peccato renascendo
moriunt. n̄ qđ nascendo traxerunt. Ac phoc etiā ad ipsos
p̄neret: qđ sequit̄ dicit. Consepulti enī sum cū illo p̄ baptis-
mū in morte: ut quēadmodū xp̄c̄ sui texit amotus p̄ glām
pat̄s. ita ⁊ nos in novitate vitę ambulem. Si enī oplantati su-
m similitudini mortis ei. simul ⁊ resurrectionis erim. hoc sci-
entes qđ ut homo n̄ simul crucifixus ē. ut euacuet̄ corp̄
peccati. ut ult̄ n̄ seruiam̄ peccato. Qui enī mortuus ē. insti-
ficat̄ ē a peccato. Si autē mortui sum cū xp̄o. credim̄ qđ simi-
liuē cū illo? scientes qđ xp̄c̄ resurgens a mortuis iā n̄ mo-
rit̄. mors illi ult̄ n̄ dñabit. Qđ enī mortuus ē peccato. mor-
tuus ē semel. Qđ autē uiuit. uiuit dō. Ita ⁊ uos estimare
uos mortuos ēē peccato. uiuere autē dō in xp̄o ih̄u. Hinc
enī p̄bare cepit n̄ ēē nob̄ p̄manendū in peccato. ut gr̄a
habundaret. Et dixerat. Si mortui sum peccato. qm̄ uiue-
m̄ in eo. Atq; ut ostenderet nos mortuos ēē peccato. subie-
cerat. An ignoratis quō q̄cūq; baptizati sum in xp̄o ih̄u
in morte ult̄ baptizati sum. Sic itaq; totū istū locū cla-
fit. ut cepit. Morit̄ q̄ppe xpi sic insinuauit. ut etiā mor-
tuū ipsū diceret ēē peccato. Cui peccato. n̄ carni inq̄ erat.
Non peccatū s; similitudo peccati. ⁊ idō nomine appellata pec-
cati. Baptizatis itaq; in morte xpi. in qua n̄ soli maiores ue-
rū etiā parvuli baptizant̄. ait. Sic ⁊ uos id est quēadmodū
xp̄c̄ sic ⁊ uos estimare uos mortuos ēē peccō. unūc autē dō iā ih̄u.

Quēqd̄ qđ gestū ē in cruce. *De x̄anis sp̄ualit̄ resurgenti.*
dñi. uel xpi in sepultura. in resurrectione ter uia die.
in ascensione in celū ⁊ sedere ad dexterā pat̄s. ita gestū ē?
ut his reb̄ n̄ mystice tantū dictis s; etiā gestis. figurēt̄
nouitas xp̄iana qđ hic gerit̄. Nam p̄p̄t̄ ei crucē dictum ē.

¶ Cum autē ihu xpī s. carne suā crucifixus ē cū passionib⁹ occupasset. Pp̄t sepultū. & sepultū enī sum⁹ ap̄o p lapsum in mortē. Pp̄t resurrectionē. ut quē admodū xp̄c resurrexit a mortuis p glām patris. ita nos in nouitate uitę ambulem⁹. Pp̄t ascensionē in celis & sedere ad dexterā patris. si autē surrexisset cū xp̄o. q̄ surrexit querit. ū xp̄c ē in dextera dī sedens. quē surrexit s̄ sapientia n̄ q̄ sup̄ terrā. Mortui enī estis. & uita uīa abs-

Condata ē cū xp̄o in dō. *De iudicii die & aduentu. & ad iudiciū*
am ū qd̄ de xp̄o cōfitem⁹ futurū. quō uenturus ē de celo & uiuos iudicaturus. & mortuos. n̄ p̄tinet ad uitā n̄rā que hic gerit⁹. q̄a nec in reb⁹ gestis ei ē s̄ in fine sc̄i gerendi. s̄ ad hoc p̄tinet qd̄ ap̄ls secut⁹ adiunxit. *Cū xp̄c apparuerit uita uīa. tē. & uos apparebitis cū illo in glā.* Duob⁹ autē modis accipi potest qd̄ uiuos & mortuos iudicabit. siue ut uiuos intelligam⁹ q̄s hic n̄dū mortuos s̄. adhuc in carne ista uiuentes inuenturus ē & aduent⁹. mortuos autē q̄ de corpore pri⁹ quā ueniat exierunt ul⁹ exiuri s̄. siue uiuos iustos. mortuos iniustos. quō iusti q̄. iustificabunt⁹. iniusti autē iudicabunt⁹. Aliquando enī iudiciū dī ponit⁹ in malo. unde illud ē. q̄ autē male egerint in resurrectionē iudiciū. Aliq̄ndo & in bono. sic dictū ē. d̄s in nōie tuo saluū me fac. & in iudicio tuo iudica me. P̄ iudiciū q̄ppe dī fit ipsa bonoz malozq̄ discretio. ut liberandi a malo n̄ pdendi cū malis. boni ad dexterā segregent⁹. Pp̄t qd̄ ille clamat. iudica me d̄s. & qd̄ dixerat uelut exponens. & discerne inqt̄ causam meā de gente n̄ sc̄a. *De sp̄u sc̄o*

Cum autē de ihu ap̄o filio dī unico dño n̄ro *7 ecc̄a.*
qd̄ ad breuitatē cōfessionis p̄tinet dicere. adiunxit. ut sic scias credere nos & in sp̄m sc̄m. ut illa trinitas

134
opleat que d's ē. Deinde scā commemorat ecclā. Unde dat in
relligi. rationalē creaturā ad ierlm liberā pueniē. p' commo-
rationē creatoris id est sūm' illi trinitatis. fuisse subdendā.
quō q'cqd de homine xpō dictū ē. ad unitatē p'sone unige-
niti p'uenit. Rectus itaq; cōfessionis ordo posebat. ut trinitas
subiungeret ecclā. tāquā habitatori dom' suā. y dō templū
suū. y dōtori ciuitas suā. que tota hic accipienda ē. n̄ ex par-
te qua p'gnat' in tris. a solis ortu usq; ad occasū laudans
nom' dñi. y p' captiuitatē uetusstatis caritatis carnicū nouū.
uerū etiā ex illa qua in celis semp' ex q' odna ē cohesit deo. ē
nullū malū sui casus capta ē. hec in scīs ang'lis beata p'stat.
y sue parti p'gnanti sic oportet opitulari. Que itaq;
una erit cōsortio cōmunitas. y nē una ē uinculo caritatis.
q' tota instituta ē ad colendū dñm. Unde nec tota nec ulla
pars ei uult se coli p'do. nec cuiquā eē d's p'ueniē ad tē-
plū dei. qd' edificat ex diis q's facit n̄ fact' d's. Ac phoc sp̄s
sc̄s si creatura n̄ creator ēēt. p'fecto rationalis creatura ēēt.
p'sa ē enī sūma creatura. y idō irregulari fidi n̄ poneret' ante
ecclām. qā y ipse ad ecclām p'ueniret. in illa ei' parte que
in celis ē. nec haberet templū. s; etiā ipse templū ēēt. Tem-
plū autē habet. de q' dicit apl's. Nescitis qā corpora uīa tēplū
sunt sp̄s sc̄i. quē habetis ad eo. De q'b' alio loco dicit. Nesci-
tis qā corpora uīa m̄bra s' xpī. Quom' g' d's n̄ ē q' habet tē-
plum. Aut minor xpō ē. cui m̄bra tēplū habet. Neq;
enī aliud tēplū ei'. aliud tēplū dei ē. cui idem dicit apl's.
Nescitis qā templū dei estis. qd' ut appbaret' adiecit. Et
sp̄s dei habitat in uob'. D's g' habitat in templo suo. n̄ solū
sp̄s sc̄s. s; etiā pater y fili'. Qui etiā de corpore suo p'gd'
fact' ē caput ecclē que in hominib' ē. ut sit in omib' ipse

primatū tenens? aut. Solunt tēplū hoc? in tūuo resuscitabo illū.
Templū q̄ dī hoc ē totū sūmū tūuū? *De celesti ecclā angli.*
scā ē ecclā scilicet uniuersa mēlo ⁊ mīa. S; de illa que
mēlo ē affirmare qd̄ possim. n̄ qd̄ in ea nullus malus ē.
Hec q̄sq̄a dēinceps inde cecidit aut casurus ē. ex q̄ d̄s angls
peccantib; n̄ pepcit. sic sēbit apls iudas; s; carcerib; caligi-
nis inferi retrudens tradidit in iudicio pūmendo seruari.
Quom̄ autē se habeat beatissima illa ⁊ signa societatis. que
ibi sint differentie p̄positurarū. ut cū om̄s tāquā generali
nomine angeli nūcipent. sic in eplā ad hebreos legim;
cui em̄ angeloz aliq̄ndo dīr. sede ad ext̄s meos. hoc q̄ppe m̄
significauit om̄s uniuersalit̄ anglos dici. sicut tam̄ illic ar-
changeli. ⁊ ut rū idem archangli appellent̄ iūnes. atq; ita
dictū sit. laudate eū om̄s angli et. laudate eū om̄s uirtu-
tes et. ac si diceret. laudate eū angli laudate eū om̄s archa-
geli. ⁊ qd̄ int̄ se distent q̄tuor illa uocabula. q̄b; uniuersa
ipsā celestē societate uidet̄ apls ēē opletus. dicendo. siue
sedes. siue dīnationes. siue p̄ncipat. siue potestates. dicant
q̄ possunt. si tam̄ possunt p̄bare qd̄ dīcūt. ego ista me ignoscere
Sed ne illud qd̄ dē ceruū *De sole ⁊ luna. ⁊ corpib; angloz. s; stitor.*
habeo. ut rū ad eandē societate p̄tineant sol ⁊ luna.
⁊ cuncta s̄ydera. quāuis n̄ nullis lucida ēē corpora n̄ cū
sensu uel intelligētia uideant̄. itēq; angeli q̄s exp̄licet
cū qualib; corporib; apparuerint hōib; ut n̄ solū cerne-
rent uerū etiā tangerent. ⁊ ut rū n̄ solida corpulentia
s; spūali potentia quasdā uisiones n̄ oculis corporis s;
spūalib; uel m̄tib; ingerant. ut dicant aliqd̄ n̄ ad aurem
foris eūs. s; int̄ anime hōis etiā ipsi ibidē ostendunt. sic
scriptū ē in p̄pharū libro. ⁊ dīx̄ m̄ angls q̄ loquebat̄ m̄

135
me. n̄ enī aut q̄ loquebat̄ ad me s; in me. uel apparent
in somnis colloquant̄ more somnior. habent̄ q̄ppe in eu-
glio. ecce angls dñi apparuit illi in somnis dñs. Hic enī
modis uelut indicant se angli cōtrectabilia corpora n̄ ha-
bere. faciuntq; difficultimā questionē qm̄ patres eis pedē
lauuerunt. qm̄ iacob cū anglo tā solida cōtrectatione luc-
tauit̄ sit. Cū ista querunt̄ yea sic potest q̄sq; cōtrectari. n̄ in-
uulit̄ exerceat̄ ingenia. si adhibeat̄ disceptatio moderata.
eabit̄ error opinantiū se scire qd̄ nesciunt. Qd̄ enī op̄ ē
ut hec atq; huiusmodi firment̄. ul̄ negent̄. ul̄ definiant̄.
cū discernunt̄. q̄ndo sine cōmune nesciunt̄. Magis op̄ ē di-
iudicare atq; dinoscere cū se sathanas transfigurat uelut
in anglm̄ lucis. ne fallendo ad aliqua p̄ncipiosa seducati.
Nā q̄ndo sensus corporis fallit. mentē ū n̄ mouet a uera
rectaq; sententia. qua q̄sq; uitā fidelē gerit. nullū ē in
religione piculū. uel cū se bonū fingent̄ ea facit siue
dicit̄ que bonis anglis congruunt. etiā si credat̄ boni. n̄ ē
error ap̄ianę fidei piculosius aut morbidū. Cū ū p̄hec ali-
ēna ad sua incipit ducere. t̄ cū dinoscere nec ire p̄ eū
magna y necessaria inglantia ē. S; q̄ q̄sq; hominū ido-
neus ē om̄s moriferos dolos ei euadere. n̄ regat̄ atq; ue-
atur d̄s. Et ipsa huius rei difficultas ad hoc ē utilis. ne sit
sp̄s sibi q̄sq; aut homo alter alteri. s; d̄s suis om̄ib; Id enī
nob̄ poti⁹ expedire. p̄r suis p̄iorū ambigit nemo. Hec enī q̄
in sc̄is anglis y uiruit̄ dei ē eccl̄a. t̄ nob̄ sic ē innotescer.
cū ei iuncti fuerim̄ in fine ad simul habendā beatitudi-
nē sempit̄nā. Ista ū que ab illa pegrinat̄ in tr̄s. eo nob̄
nocior ē qd̄ in illa sum. q̄a hominū ē qd̄ y nos sum.
Hec sanguine mediatoris nullū habent̄ peccatū. ab om̄i ē

redempta peccato. *Ius uox ē. Si d's p nob quis oia nos. qui
filio suo p'po n' peperit. s' p nob omib' tradidit eū. cū celestib'.*
Non enī panglis mortuus ē xpc. *De reconciliatiōe tr'ctū*
s' idō etiā panglis sit. q's q's hominū p' mortē redimūt
et liberat' a malo. quō cū eis q'dān redit in grām. p' inimici
cias quas int' hoīes. s' scōs anglos peccata fecerūt. ex ipsa ho
minū redēptione. ruine illi angelice detrimēta reparant'.
Et utiq; nouerūt angli scī docti de dō. cui uernatus eter na
remp latione beati s'. quantos in numeri supplemētū dege
nere humano integritas illi ciuitatis expectat. Ap' hoc aut
apls. instaurant' oīa que in celis s'. q' in trīs in ipso. Instau
rant' q'ppe q' in celis s'. cū id qd' inde in anglis lapsū ē. hoc
ex hominib' reddit'. Instaurant' aut' q' in trīs s'. cū ipsi ho
mines q' p'destinati s' in eter nā uitā. a corruptionis uictoria
te renouant'. Ac sic p' illud singulare sacrificiū in q' media
tor ē immolat'. qd' unū multę in lege uictime figurabāt.
pacificant' terra tr'ia cū celestib'. celestia cū terra tr'ib'.
quō sic idē apls dicit. in ipso op' lacuit omniē plenitu
dinē inhabitare. p' cū oīa reconciliari in ipsū. pacifi
cata p' sanguinē crucis ei' siue q' in trīs s'. siue q' in celis.
Pax ista sic sc'ptū ē p'cellit omniē intellectū. neq; sciri a nob
n' cū ad eā uenerim' potest. Quom' enī pacificant' celestia n'
in nob. id est o' cordando nob' scū. Nam ibi semp ē pax. et
int' se uniuersis intellectuālib' creaturis. et cū suo creato
re. que pax p'cellit ut dictū ē omniē intellectū. S; utiq;
n' m'. n' eoz q' semp uident facie patris. Hos aut' quant'
cūq; sit in nob intellect' human'. ex par te scim'. Audem'
nunc p' speculū in enigmate. cū ū equales anglis dī fue
rim'. te quē admodū ipsi uidebim' facie ad facie. tāmāq;

pacē habebim⁹ erga cos. quantū ē ipsi erga nos. q̄a tantū eos
 dilecturi sum⁹. quantū ab eis diligim⁹. Itaq; par eorū nota
 nob̄ erit. q̄a ē nra talis ac tanta erit. nec p̄cellerit intellectū
 nr̄m. Vei ū par que illi ē erga cos. y nr̄m y illos intellec-
 tū sine dubio p̄cellit. De ipso quippe beata ē rationalis cre-
 atura quecūq; beata ē. n̄ ipse de illa. Vnde scdm̄ hoc meli⁹
 accipit qd̄ scriptū ē. par dī que p̄cellit omnē intellectū.
 ut in eo qd̄ dixit. omnē. nec ipse intellect⁹ scōz angeloz
 ēē possit except⁹. s; dī soli. Neq; enī y ipsi intellectū. par
 ei⁹ excellit. Concordant autē nob̄cū angeli etiā nunc. cum
 remittunt nra peccata. Ideo p̄ om̄emorationē scē ecclē. in
 ordine cōfessionis ponit remissio peccatoz. Et hanc enī stat
 ecclā que ē in terris. p̄ hanc n̄ p̄t qd̄ p̄cat y inueniū est.
 Excepto q̄ppe baptismatis munere qd̄ oia peccatū origina-
 le donatū ē. ut qd̄ generatione attractū ē. regeneratione
 soluat. Et tam̄ actiua quoq; peccata. quecūq; corde. ore. ope.
 om̄issa. inueniunt tollit. Nec ḡ excepta magna indulgen-
 tia. unde incipit hominis renouatio. in qua soluit om̄is
 ritat. ē ingenerat. ē addit. Ipsa etiā uita cetera iā ratione
 accedentis etatis. quantalibet p̄pollcat secunditate iusti-
 cię. sine remissione peccatoz n̄ agit. quō filii dī quādiu
 mortaliter uiuunt. cū morte cōsurgunt. Et quādiu de illi
 sic ueraciter dictū. qd̄ qd̄ spū dī agunt. hi filii s; dī. si tam̄
 spū dī exultant. y tāquā filii dī p̄ficiunt ad dīm. ut etiā
 spū suo maxime aggrauante corruptibili corporoz tāqm̄
 filii hominis in q̄busdā humanis motib⁹ deficiunt ad se
 ipsos. y idō peccant. n̄ est qd̄de quantū satis dicit. Neq;
 enī q̄a peccatū ē om̄e crimen. ideo enim ē etiā om̄e pecca-
 tū. Itaq; scōz hominū unā quādiu in hac morte uiuunt.

inueniri posse dicim sine crimine. Peccatū autē si dixerim qd
nō habem. ait scs apls. nos ipsos seducim. 7 ueritas in nob nō ē.

Sed neq; de ipsis criminib; quālibet mag. *De penitentie m.*
nisi remittendis in scā ecclā dei mīa despanda ē. agens
penitentia sedm modū sui cuiq; peccati. In actione autē pe
nitentie ubi tale omisum ē. ut is q; omisit a xpi etiā coipe
separet. nō tā osidanda ē mīura tēporis quā doloris. lor
enī dicitur 7 humiliatū. d's nō spm. Verū qd plerūq; dolor
alteri i cordis occulto ē alteri. nec in alioz noticia puerba
uel queritūq; alia signa peccat. cū sit corā illo cui dicit. qe
mur. nō ē abscondit. atq; recte constituunt ab his q; ecclē
suis p'sunt tēpora penitentie. ut fiat satisf. etiā ecclē. in q
remittunt ipsa peccata. Ex tū ecclā qd ppe. nō remittunt.
plsā nāq; spm scm pign' accepit. sine q nō remittunt ulla
peccata. ita ut qd remittunt. unā eternā cōsequant. Ma
gis enī ppter futurū iudiciū. fit remissio peccatoz. In
hac autē uita usq; adeo ualet qd scriptū ē. gra. ue iugū
sup filios adam adie. erit de uenire. maris eoz. usq; in
diē sepulture in matre omniū. ut etiā paruulos iudea
m' p' lauacriū regenerationis diuersoz maloꝝ cruciatio
ne uexari. ut intelligam totū qd saluari b; agit. sacra
mēt. 7 magis ad spem uenituroꝝ bonoꝝ. quā ad retenci
onē uel adeptiōnē p'sentū punere. Multa etiā hic uidet
ignosci. 7 nullis suppliciis uindicari. s; eoz pēne reser
uant in posterū. *De peccis q; hic autē expiant i iudicio futū*

Neq; enī frustra ppe. ille dicit diē iudiciū. *reseruam.*
quando uenturus ē iudex uiuoz atq; mortuoz. Sic
econuatio uindicant hic aliqua. 7 tam si remittunt
pfecto in futuro scō nō nocebunt. Pp̄ta de qdā peni

134
temporalibꝫ que in hac uita peccantibꝫ irrogantꝫ eis quoz pec-
cata delentꝫ nec seruantꝫ in fine. att apls. Si enī nos ipsos in-
dicaremꝫ. a dño n̄ diiudicareimꝫ. sū iudicamꝫ aut a dño corri-
pimꝫ. ne cū mundo dāpnemꝫ. Creduntꝫ etiā aq̄b dā hī q̄ nom̄
xp̄i n̄ relinquunt. ⁊ ei lauacro in ecclā baptizantꝫ. nec ab
ea ullo scismate uel heresi p̄ciduntꝫ. in quantis liber sceleribꝫ
uiuant. que nec diluant penitendo nec elemosinis redimāt.
s; in eis usq; adhuc uite finē p̄inacissime pseuerantꝫ. salu-
fieri p̄ ignē. licet p̄ magnitudine facinorꝫ flagitiorꝫq; diu-
tino n̄ tam̄ eterno igne puniri. S; q̄ hoc credunt ⁊ tam̄
catholici s; humana quadā beniuolentia m̄ falli uidentꝫ.
Nam sēptura diuina. aliud cōsulta responderet. librū autē de
hac questione cōscripsi. cui titulus ē. de fide ⁊ opibꝫ. ubi
scđm sēpturas sacras quantū dō adiuuante potui demon-
strari. eā fidem saluos facere. quā satis euidētꝫ exp̄ssit
apls paulus dicēs. In xp̄o enī ihu nec circūcisio q̄cquā ua-
let neq; p̄puciū. s; fides que p̄ dilectionē opatꝫ. Si autē
male n̄ bene opatꝫ. p̄cul dubio scđm aplm iacobū mortua
ē in semetipsā. Qui rursus ait. Si fidē dicat q̄s se habere
opa autē n̄ habeat. nūq̄d fides poterit saluare eū. Porro
autē si homo federatꝫ p̄pt̄ solā fidē p̄ignē saluatꝫ. ⁊ sic ē
accipiendū qd̄ ait beatꝫ paulus. ipse autē saluus erit
sic tam̄ q̄si p̄ignē. poterit q̄ saluare sine opibꝫ fides. ⁊
falsū erit qd̄ dīx̄ ei coapls iacobꝫ. falsum erit ⁊ illud qd̄
idem ipse paulus dicit. Nolite inq̄t errare. neq; formica-
ri. neq; ydolis seruientes. neq; adulteri. neq; molles.
neq; masculoz ꝛcubitores. neq; fures. neq; auari. neq;
ebriosi. neq; maledici. neq; rapaces. regnū dī possidebt.
Si enī etiā in istis pseuerantes criminibꝫ tam̄ p̄pt̄ fidē xp̄i

salui erunt. quoniam in regno dei non erunt. *De saluandis pig-*
Sed quia hec apostolica magnificentissima *neque quod super edificat aurum.*
et aptissima testimonia falsa esse non possunt. illud quod ob
scure dictum est. de his quod super edificant super fundamentum quod est Christus non
aurum. argentum. lapides preciosos. sed ligna. fenum. stipula. debet
enim dictum esse quod pignus salui erunt. quod fundamentum merito
non probunt. sic est intelligendum. ut his manifestus non inueniat
esse curatum. Ligna quippe et fenum et stipula non absurde acci-
pi possunt. res uero secularium quamuis licite concessarum. tales cu-
piditates. ut animi sine animi dolore non possint. sum autem
iste dolor uirtutis. si Christus in corde fundamentum habet locum. id est
ut ei nichil ante ponatur. et malit homo quam tali dolore uirtutis.
rebus quas uia diligit carere quam apostolus. pignus fit saluus. Si
autem res eiusmodi temporales ac seculares tempore temptationis ma-
tuerit tenere quam christum. cum in fundamento non habuit. quia hec
priori loco habuit. cum in edificatione prior non sit aliquid fun-
damento. Ignis enim de quo eo loco est locum apostolus. talis debet in-
telligi. ut ambo pertranscant. id est. quod edificat super hoc
fundamentum. aurum. argentum. lapides preciosos. et quod edificat
ligna. fenum. stipula. sum enim hoc dixisset. adiunxit. unum
cuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit quod
super edificauit. mercede accipiet. Si cuius autem opus crustum
fuerit. dampnum patietur. ipse autem saluus erit. sic tamen quasi
pignus. Non ergo unum eorum. sed utrumque opus ignis probabit. Est
quidam ignis temptatio tribulationis. de quo apostolus alio loco
scriptum est. Vasa figuli probat fornax. homines iustos tem-
ptatio tribulationis. Iste ignis in hac uirtutis uita facit quod
apostolus ait. si accedat duobus fratribus unum scilicet cogitantem que
sunt dei. quoniam placeat deo. hoc est edificanti super christum fundam-

rum aurum. argenti
que sunt mundi.
fundamentum ligna.
terre quous amissi
re non possunt que
negposita. eis pos
tendi talia deseru
ere quide. sic tan
dilectat. amissan
stabilitate atque u
hanc uita fieri.
aut muerit. a
purgatorum qua
tanto tantu cic
quod regni dei non p
muna remittant
finit non sunt. qu
tamentum fructu
sternunt. tantu
uenerunt. part
gerunt. Same can
crimina. qualia
coram deo peccat
in malis quippe
perierunt et peccat
ta semper licet in
mentis peccant
et si non sunt
et coram deo

tum aurū. argentū. lapides p̄ciosos. alteri autē cogitant ea
 que sunt mundi. qm̄ placeat uxori. id est edificanti sup̄ idē
 fundamētū ligna. fenu. stipulam. illi op̄ n̄ exurit. q̄a n̄ ea di
 lexit quoy amissione cruciet. exurit autē hui. quō sine dolo
 re n̄ peunt que cū amore possessa s̄. s̄. quō alter uita odinio
 ne p̄posita. eis pot̄ mallet carere quā xp̄o. nec timore amit
 tendi talia deserit xpm̄. quāuis doleat cū amittit. saluus
 erit quidē. sic tam̄ quasi p̄ ignē. q̄a urit eū dolor rerū quā
 dilexerat amissarū. s̄. n̄ subuertit neq; osiunt fundamētū.
 stabilitate atq; incorruptione munitū. Tale aliqd̄ etiā p̄
 hanc uitā fieri. incredibile n̄ ē. Et utrū ita sit queri pot̄.
 aut inueniri. aut latere. n̄ nullos fideles p̄ ignē quenda
 purgatorū quanto magis munit̄ ue peiuitia bona dilexerit.
 tanto tardī ciciq; saluari. n̄ tam̄ tales de qualib; dictū ē.
 qd̄ regnū dī n̄ possidebit. n̄ ouenient penitentib; eadē cri
 mina remittant. Conuenient autē dixi. ut steriles in elemo
 sinis n̄ sint. q̄b; tantū tribuit sēptuā diuina. ut earū
 tantūm fructū se imputatiū n̄ p̄nuntiet dīs dextris. earū
 sterilitatē tantū sinistris. quando his dicturus ē. uenite
 benedicti patris mei percipite regnū. illis autē. ut in ignē
 eternū. Sane cauendū ē ne q̄squā existimet 7 infanda illa
 crimina. qualia q̄ agunt regnū dī n̄ possidebunt. nulli
 cotidie p̄petranda. 7 elemosinis cotidie redimēda.
 In medi ē q̄ppe uita mutanda. 7 p̄ elemosinas de peccatis
 p̄teritis ē p̄piciandus dīs. n̄ ad hoc redimēda quodā. ut
 ea semp̄ liceat impune omittēre. Hemini etiā dedit lara
 menti peccandi. quāuis miserando debeat tā facta pecca
 ta. si n̄ satisfactio negligat̄ 7 gr̄ua. *De dimittendi inob*
 e cotidianis autē breuib; leuib; q; peccatis sine q̄b; peccis;

hec uita n̄ ducit. cotidiana oratio fidelium satisfact. **C**or̄ enī
dicere. pater n̄r q̄ es in celis. q̄ iā patri tali regenerati s̄ et aq̄
et spū scō. Delet omnino hec oratio cōnica minima ycotidia
na peccata. delet illa q̄ uita fidelium etiā scelerate gesta
s; penitendo in meli' mutata discedit. si quē admodū uera
citer dicit. dimitte nob̄ debita m̄a. quō n̄ desunt q̄ dimit
tant. ita ueracit' dicat. sicut 7 nos dimittam' debitorib' n̄ris.
id est fiat qd' dicit. q̄a 7 ipsa elemosina ē uenūā petenti homi
ni ignoscere. ac p̄ hoc ad om̄a que utili misēdia fiunt ualeat
qd' dñs dicit. date elemosinā y ecce om̄a munda s̄ uob̄. Non
solū q̄ d'at esurienti cibū. sicienti potū. nudo uestimentū.
fugienti lanbulū. egrotō uel incluso uisitationē. captiuo
redemptionē. pegrinanti hospitium. debili subuectionē. ceco
deductionē. tristi consolationē. n̄ sano medelā. erranti uiam.
deliberanti consiliū. 7 qd' cuiq; necessarium ē indigenti. uerū etiā
q̄ d'at ueniā peccanti. elemosinā dat. Et q̄ emendat uer
bere inque potestas dat. uel coercet aliqua disciplina. et
tam peccatū et quo ab illo lesus aut offensus ē dimittit ex
corde. uel orat ut ei dimittat. n̄ solū in eo qd' dimittit atq;
orat. uerū etiā in eo qd' corrigit 7 aliqua emendatoria pe
na plectit. elemosinā dat. q̄a misēdiam p̄stat. Multa enī
ip̄a bona p̄stant inuitis. quando eoz consiliū utilitati n̄
uoluntati. q̄a ipsi sibi inueniunt ēē inimici. amici
ū poti' eoz illi q̄s inimicos putant. 7 reddunt errando ma
la p̄ bonis. cū reddere mala xp̄ian' n̄ debeat nec p̄ malis.
Multa itaq; genera s̄ elemosinarū. que cū faciunt adiutariū.
ut dimittant n̄ra peccata. s; ea nichil ē mal'. qua exor
de dimittant. qd' in nos q̄sq; peccauit. **U**n' enī multū ē
erga eū ēē beniuolū siue etiā beneficiū. q̄ ē nichil mali

fecit. **I**llud multū
quoc; imm
tu bonū se
tim' dilig
orate p̄ eis
q̄ quidē se
mū ad hū
pducere. t
n̄ ē. quam
te nob̄ del
culdubio
dū na p̄st
homine q̄
de. q̄a etiā
sic et nos
ganab' ne
butorib' n̄
si peccato
eas. ut ei
inimici
peccat
existim
ueritas
lectore. q̄
onē hanc
Sic enī dmi
ut celest
ut dmi

139
fecerit. *De orando inimici & ueniam poscentib' dimittendo.*

Illud multo grandi & magnificentissime bonnatis ē. ut tui quoq; inimicū diligas. & ei qui t' malū uult. & si potest fac. tu bonū semp uelis. facias quoq; cū possis. audiens dicentē ihm. diligite inimicos urōs. benefacite his q' uos oderunt. orate p' eis q' uos p'sequent. S; quō p'fectoz s' ista filioz dī. q' quidē se debet omīs fidelis extendere. & humanū anīm ad hunc affectū orando dīm secūq; agendo luctandoq; p'ducere. tam q'a hoc tā magnū bonū tamē multitudinis n' ē. quantā credim' exaudiri cū in oratione dicit. dimitte nob' debita nrā sic & nos dimittam' debitorib' nrīs. p'culdubio uerba sponsionis hui' implent. si homo q' non dū ita p'ficit ut iā diligit inimicū. tam q'ndo rogāt ab homine q' peccauit in eū. ut ei dimittat. dimittat ex corde. q'a etiā sibi roganti utiq; uult dimitti. cū orat & dicit. sic & nos dimittam' debitorib' nrīs. id est sic dimitte rogantib' nob' debita nrā. sic & nos dimittam' rogantib' debitorib' nrīs. Iam ū q' cū in quē peccauit hominē rogat. si peccato suo mouet' ut roget. n' ē adhuc putand' inimicus. ut cū diligere sit difficile. sic difficile erat quando inimicicias exercebat. Quisq; aut' nec roganti nec peccati sui penitentia ex corde. n' dimittat. nullōm existimet ad dō sua peccata dimitti. quō mentiri ueritas n' potest. Quē ū euglii lateat auditore siue lectore. q's dixerit. ego sū ueritas. Qui cū docuisset orationē hanc. in ea posuā sententiā uehementer cōmādauit dīcē. Si enī dimiseritis hominib' peccata eoz. dimittet & uob' pat' ur' celestis delicta urā. Si aut' n' dimiseritis hōib' nec pat' ur' dimittet peccata urā. Ad tā magnū conitruū q' non

caput sit. n̄ dormit s; mortuus ē. & tam̄ potens ē ille etiā
mortuos excitare. *De his q̄ elemosinas faciūt ꝛ peccare n̄ cessāt*

Sane q̄ sceleratissime uiuunt. nec curant talem uitā mo-
resq; corrigere. & inter ipsa facinora & flagicia sua ele-
mosinas frequentare n̄ cessant. frustra ideo sibi blandi-
unt quō dñs ait. Date elemosinā. ecce om̄ia munda s̄ uob̄.
Hoc enī quā late pateat. n̄ intelligūt. S; ut intelligant. atten-
dant q̄b̄ hoc dixerit. Nempe in euāglio sic scriptū ē. cū lo-
queret. Rogant illi quidā phariseis ut pranderet ap̄ se.
& ingressus recubuit. Phariseis autē cepit int̄ se reputans
dicere. quare n̄ ē baptizatus ante prandiu. Et ait dñs ad eū.
Nunc uos pharisei qd̄ deforis ē calicis & catini mundatis.
qd̄ autē int̄ ē uīn̄ plenū ē rapina & iniquitate. Stulti. n̄ne
qui fecit id qd̄ deforis ē. etiā id qd̄ int̄ ē fecit. Merum autē
qd̄ sup̄ ē dare elemosinā. ecce om̄ia munda s̄ uob̄. Itāne
intellecturi sumi. ut phariseis n̄ habentib; fidē xp̄i. etiā
si n̄ in eū crediderint. nec renati fuerint ex aqua et sp̄u.
munda sint om̄ia. tantū si elemosinas dederint. Sic in istis
cas dandas putant. cū sicut immundi om̄is. q̄s n̄ mundat
fides xp̄i. de qua scriptū ē. mundans fide corda eoz. &
dicat apt̄s. immundis autē ym̄. fidelib; nichil ē mun-
dū. s; pollutes s̄ eoz & mens & oscientia. Quom̄ q̄ pha-
riseis om̄ia munda ēent. si elemosinas darent. & fide-
les n̄ ēent. Aut qm̄ fideles ēent. si in xp̄m credere au-
gerent. Et tam̄ uerū ē qd̄ audierant.
date elemosinā. ecce om̄ia munda s̄ uob̄. *Ad elemosinā s̄*
Qui enī uult ordinate dare elemosinā. q̄q; p̄mo faciat
a se ipso debet incipe. & eā sibi p̄mū dare. Est enī ele-
mosina op̄ misericordie. uerissimeq; dictū ē. Miserere anime

me: placens deo. Propter hoc renascimur: ut deo placeamus. Cum me-
rito displicet: quod nascendo contraximus. Hec est prima elemosina quam
nobis dedimus: quoniam nos ipsos miseros per miseriam dei misericordiam
requirimus. iustum iudicium eius ostendentes quod miseri effecti sumus. de
quibus dicit apostolus. iudicium quod ex uno modo deprecationis: mag-
ne caritati et gratias agentes. de qua idem ipse dicit gratias predica-
tor. commendat autem suam caritatem deus in nobis. quoniam cum adhuc pecca-
tores essemus christus pro nobis mortuus est: ut et nos ueraciter de nostra
miseria iudicantes. in caritate qua donauit ipse diligen-
tes. pie recteque uiuiamus. Quod iudicium: caritatem dei cum phariseis
preterirent. decimabant tamen propter elemosinas quas faciebant
etiam queque minutissima fructuum suorum: ideo non dabant elemo-
sinas a se incipientes. secumque misericordiam praefaciennes. Propter
quam dilectionis ordinem dictum est: diliges proximum tuum tanquam
te ipsum. cum ergo increpasset eos quod foris secus se lauabant. intus
autem rapina et iniquitate pleni erant: admonens quoddam elemo-
sina quam sibi debet homo proximo dare. interiora munda-
re: uerumtamen inquit quod super est dare elemosinam. ecce omnia
munda sunt uobis. Deinde ut ostenderet quod admonuisset. et quod
ipsi facere non curarent. ne illi putarent eorum elemosinas ig-
norare. sed ne uobis inquit phariseis. Tanquam diceret. Ego quod
admonui uos ad elemosinam dandam. pro qua uobis munda sunt
omnia. sed ne uobis quod decimatis mentem et omne holus. has enim
nouas elemosinas ustras. ne de illis me non uos admonuisse ar-
bitramini: et preteritis iudicium et caritatem dei. qua elemosina
possitis ab omni inquinamento interiori mundari. ut uobis
munda essent et corpora quae lauatis. hoc est enim omnia et interio-
ra scilicet et exteriora. sicut alibi legitur. Mundate quoniam intus sunt:
et quae foris sunt munda erunt. Sed ne istas elemosinas que

fiunt de fructib' terre respuisse uideret. hec inq' oportuit
facere. idest iudiciu' & caritate di'. ulla n' omittere. idest de
mosinas fructuu' terrenoz. Non g' se fallant q' elemosinas
quolibet largissimas fructuu' suoz. uel cuiq' pecunie. impu
nitatē se emere carissent. in facinor' immanitate ac flagi
cioz nequicia pmanentes. Non solū enī hec faciunt. s' ita
diligunt. ut in eis semp optent tantū si possent impune uer
sari. Qui aut' diligit iniquitatē. odit animā suā. Et q' odit ani
mā suā. n' ē in ea misericors s' crudelis. Diligendo eā q'ppe
scdm scdm. odit eā scdm dñm. Si g' uellet ei dare elemosinā.
p quā munda eēt illi omīa. odisset eā scdm scdm. & diligeret
scdm dñm. Nemo aut' dat elemosinā qualēlibet. n' unde det ab
illo accipiat q' n' eget. Et idō dictū ē. mīa ei pueniet me. *De*

Que sint aut' leuia que graua peccata. *g'ub' leuib' peccis.*
n' humano s' diuino pensanda s' iudicio. Videm enī q'da
ab ipsis q'q' aplis ignoscendo cessā. quale illud ē q'd uenera
bilis paulus coniugib' ait. nolite fraudare inuicē. n' ex ofen
su ad temp' ut uacatis orationi. & iterū reuertamini ad idip
sū. ne uos tēpter sathanas ppter intemperantiā urām. Qd pu
tari possēt n' eē peccatū misceri scilicet coniugi. n' filioz pore
andoz causā qd bonū ē nuptiale. s' carnalis etiā uoluptas.
ut fornicationis siue adulteri. siue cuiquā alteri inuim
dicē mortiferū malū qd turpe ē etiā dicere. qd potest tēp
tante sathana libido p'ahere. incontinentiū deuiter misit
mutas. Possēt g' ut dari hoc putari n' eē peccatū. n' addidiss'.
Hoc aut' dico scdm ueniā. n' scdm impiū. Quis aut' iā neget
eē peccatū. cū dari ueniā facientib' aplica auctoritate fa
teatur. Tale q'dā ē ubi dicit. Audet q'squā n' aduersus
alterū negotiū habens. iudicari apud iniq's. & n' apud scōs.

141
Et paulo p. Sclaria inqt iudicia si habueritis. eos q̄ crepibiles s̄
in ecclā hos collocare. Ad reuerentiā uob̄ dico. Sic n̄ ē int̄ uos
q̄s quā sapiens. q̄ possit int̄ fr̄m suū iudicare. s; fiat cū fr̄e
iudicio stendit. et hoc apud infideles. Nam yhic poss; putari
iudiciū habere aduers⁹ alterutrū n̄ ē peccatū. s; tantūm id
est ecclām uellet iudicare. n̄ secut⁹ adiungeret. Iam quidē
omnino delictū ē. q̄a iudicia habetis uob̄ scū. Et ne quis quā
hoc ita excusaret. & diceret iustū se habere negotiū. s; magis
iniquit̄ se pati quā uellet a se iudiciū sententia remoueri. Si
nuo talib⁹ cogitationib⁹ uel excusationib⁹ occurrit atq; ait. Qua
re n̄ magis iniquit̄e parumini. Quare n̄ pot⁹ fraudamini. Ut
ad illud redeat qd dñs ait. si q̄s uoluerit tunicā tuā tollere.
y iudicio tecū stendere. dimitte illi y palliū. Et alio loco. Qui
abstulerit inqt tua. noli rep̄tere. Phibuit itaq; suos de sclā
rib⁹ reb⁹ cū aliis habere iudiciū. ex qua doctrina apls dicit de
lictū ē. tam cū sint in ecclā talia iudicia. finiri int̄ fr̄s fr̄ib⁹
iudicantib⁹. est ecclām ū terribilit̄ uetat. Manifestū ē etiā
hic. qd scdm ueniā cecidat infirmis. Apt̄ hec atq; hui⁹ modi pec
cata. y alia licet h̄s minora que fiunt uerboz & cogitationū
offensionib⁹. aplō iacobo cōfiteente ac dicente. in multis enī
offendim⁹ om̄s. oportet ut cotidie crebroq; orem⁹ dñm atq;
dicam⁹. dante nob̄ debita nūā. nec in eo qd sequit̄ mentia
mur. sic y nos dimittam⁹ debitorib⁹ nr̄s. Sunt aut̄ quedā que
leuissima putarent⁹. n̄ in septuaḡs demonstrarent⁹ opinione
gramora. Qs enī dicentē fr̄i suo fatue. reū gheenne putaret.
nisi uertas diceret. Cui tam uulneri subiecit cōtinuo medi
cinā. p̄ceptū fraternę reconciliationis adiungens. Mor
q̄ppe ait. Si q̄ offeris mun⁹ tuū ad altare. y ibi recordat⁹ fueris
q̄a fiat tuus habet aliqd aduersū te. & cetera. Aut q̄s exis

timet quā magnū peccatū sit dies obseruare ymensis. ean
nos & tēpora. sic obseruant q̄ certis dieb' siue mensib' siue
annis. nolunt ut nolunt aliqd inchoare. eo qd' scdm uanā
doctrinas hominū fausta ut infausta estimēt tēpora. nisi
hui' mali magnitudinē ex timore aplī pensarent. q̄ talib' am.
Timeo ne forte frustra laboraueri in uob'. De peccandi osuetu.

Hue accedit qd' peccata quāuis magna yhorrenda cū dūc
in osuetudinē uenerint. aut parua aut nulla ēē credant.
usq; adeo. ut nō solū nō occultanda. uerū etiā p̄dicanda ydissa
manda uideant. quando sic sēptū ē laudat' peccator in de
sideriis suis. y q̄ iniqua gerit benedicīt. Tālis in diuinis lib's
iniquitas clamor uocīt. sic habet apud ysaiā pphcā de uinca
mala. Expectauit inq̄t ut faceret iudiciū. fecit aut' iniquitatē.
y nō iusticiā. s; clamorē. Unde ē. e illud in genesi. clamor sodo
moz y gomorroz multiplicat' ē. Qa nō solū iā apud eos nō ar
guebant' ulla flagicia. uerū etiā publice uelut lege frequabat'.
De mala osuetudine tēporū nōrū.

Sic in nris tēporib' ita *De mala osuetudine tēporū nōrū.*
multa mala & si nō talia in ap̄ā osuetudinē iā uenerūt. ut
p̄bis nō solū caxōmunicare aliquē laicū nō audeant. s; nec
clericū degradare. Unde cū exponerēt ante aliqd anno ep̄lōg
ad galathas. in eo ipso loco ubi ait apl's. timeo ne sine causa
laboraueri in uob'. exclamare opulsi sūt. *De peccatis hōmū.*
que sola misuata exhorrescunt. Misuata ū p̄q̄b' abluendi
sunt di sanguis effusus ē. quāuis iā magna sunt ut omnino
claudi oīa se regnū di faciant. sepe uidendo oīa tolerare
sepe tolerando nō nulla etiā facere cogit. Atq; utinā o dñe
nō oīa que nō potuerim p̄hibere. faciam. S; uidero ut nō
me inmoderat' dolor incante aliqd opulerit dicere.
hoc nē dicā qd' qdē y malis opusculoz meoz locis sepe

iam dixi. Duab' excusis peccam'. aut nondū uidendo qđ facere
debeam'. aut n̄ faciendo. qđ debere fieri iā uident'. Quoyz duoyz
illud ignorantie malū ē. hoc infirmitatis. cont' que qđe pug
nare nos ouent'. s; pfecto uincim' n̄ diuim' adiuuim'. ut n̄
solū uideam' qđ faciendū sit. s; etiā accedente sanitate delec
tatio iusticie uincat in nob earū rerū delectationes. quas
uel habere cupiendo. ut amittere metuendo. scientes uiden
tesq; peccam'. ac n̄ solū peccatores qđ erant. etiā cū pigno
rantia peccabam'. uerū etiā legis p̄uicatores. cū id n̄ facim'
qđ faciendū ē scim'. Qua p̄pt n̄ solū si peccauim' ut ignoscat
p̄pt qđ dicim' dimitte nob debita n̄ra sic nos dimitim' de
bitorib' n̄ris. uerū etiā ne peccem' ut regat. p̄pt qđ dicim'.
ne nos inferas in tēptationē. ille rogandus ē cui dicit' ipsal
mo. dñs illuminatio mea y salus mea. ut illuminatio deta
bat ignorantia. salus infirmitatē. *De penitentia agenda.*

Nam & ipsa penitentia quando digna causa signata ē scđm
morē ecclē ut agat'. plerūq; infirmitate n̄ agit'. qā y timor
ē displicendi. dū plus delectat hominū exultatio quā iusti
cia qua se qsq; humiliat penitendo. Vnde n̄ solū cū agit'
penitentia. uerū etiā ut agat'. dī mīa necessaria ē. Alioquin'
n̄ diceret apt's de quib'dā. ne forte det illis d's penitentia. Et
ut petrus amare fletet. p̄misit euglīsta & ait. respice eū dñs.
Qui ū in ecclā remittit peccata n̄ credens cōp̄nent tamā diuini
muneris languat'. & in hac obstinatione n̄ris diē claudit ex
tremū. reus ē illo irremissibili peccato in spm̄ sc̄m. in quo xpe
peccata dimittit. De qua questione difficili. in qđā p̄pt hoc so
lū c̄scripto libello. enucleatissime quantum potui disputau.

Iam ū de resurrectione carnis n̄ sic *De resurrexione carni siue abor*
quidā reuixerunt utriūq; s̄ mortui. s; in eternā uitā sic *api*

ipsi resurrexerit. quē admodū possim breuiter disputare. & omnibꝫ que
stionibꝫ que de hac re moueri. assolerit. satisficere. nō immo. Resur-
rectura tam caritē omnibꝫ quicūqꝫ nati s̄ hominū atqꝫ nascunt̄.
& moriunt̄ s̄ atqꝫ morient̄. nullom̄ debet dubitare. ap̄ari. Hinc
p̄mo occurrūt de abortiuis fētibꝫ questio. q̄ uā quidē nati s̄ in ut-
ero matris. s̄ nōdū ita ut uā possint renasci. Si enī resurrexerunt
cōsideremus. de his q̄ uā formati s̄ tolerari potest utcūqꝫ qd̄
dicit̄. Informes ū abortiuis quibꝫ nō p̄clui perire arbitret̄. sic
femina que concepta nō fuerint. s̄ qui negare audeat. & si affir-
mare nō audeat. id actura resurrectionē. ut q̄cūqꝫ forme defue-
rit impleat̄. atqꝫ ita nō desit p̄fectio que accessura erat tēpore.
quē admodū nō erant uicia que accesserant tēpore. ut naqꝫ mo-
qd̄ ap̄ui & congrui dies allaturū fuerant. natura fraudet̄. neqꝫ
in eo qd̄ aduersū atqꝫ contrariū dies attulerant. natura turpet̄.
s̄ integrit̄ qd̄ nondū erat integrit̄. sic instaurabit̄ qd̄ fuerat
uicium. De hoc scrupulosissime qd̄ mō doctissimos queri
ac disputari potest. qd̄ uirū ab homine inueniri possit. uirū
rō. quando incipiat homo uiuere in utero. utriū sit quicūqꝫ in-
ta & occulta que nondū moribꝫ uiuentis apparent. Hāc negare
uirisse puerperia. que p̄p̄ta m̄bratū carēant̄. ut exierit
ex utero p̄gnantū. ne matres quoqꝫ si mortua ibi relinquit̄
occidant̄. impudentia nimia uidet̄. Ex q̄ aut̄ incipit homo
uiuere. ex illo utiqꝫ mori potest. Mortuus ū ubicūqꝫ mors
illi potuerit euenire. qm̄ ad resurrectionē nō p̄ueniat mortui.
Norum. repperire non possum. **De monstruosis partibꝫ.**
Neqꝫ enī & monstra que nascunt̄ & uiuunt. quālibet cito
moriunt̄. aut resurrectionē negabunt̄. aut ita resurrectura
credenda s̄. ac nō pot̄ correctā cōditiōeque natura. Absit enī ut
illū bimēbrē q̄ nup̄ natus ē moriente. de q̄ & fētis fidelissimū

qui eū uiderant reuelerūt. & scē memorię ier. 31. 13. pbr. sc̄ptū
reliquit. absit inquit ut unū hominē duplicē. ac n̄ pot̄ duos
qd̄ futurū fuerat si gemini nascerent. resurrecturū existime
mus. Ita & cetera quę singuli quique partus uel ampli uel
mini aliqd̄ habendo. ut quactā nimia deformitate monstra
dicunt. ad humanę naturę figurā in resurrectione reuoca
bunt. ita ut animę singulę singlā sua corpora obtineant.
nullis eorū coherentib⁹ etiā quecūq; coherentia nata fuerint.
s; seorsū singulis sibi sua m̄bra gestantib⁹. qd̄ humani cor
poris oplet integritas. **De reformatiōe m̄broꝝ.** Non autē
perit dō terrena materies de qua mortaliū creēt caro. s; in
queūlibet puluerē cinerē ue soluat. in q̄slibet habit⁹ aurasq;
diffugiat. in quācūq; alioꝝ corporoꝝ substantiā ut ipsa elem̄
ta uertant. in quorū cūq; animalū etiā hominū cibū cedat.
carnēq; muret. illi humanę animę puncto tēporis redit. quę
illā p̄mit⁹ ut homo fieret. cresceret. uiueret. animauit. Ipsa
itaq; terrena materies quę discedente anima fit cadauer. n̄
ita resurrectione reparabit. ut ea quęq; dilabant⁹ alias
atq; alias aliarū rerū species formasq; uertant. quāuis ad
corp⁹ redeant unde dilapsa s̄. ad easdē quoq; corporis partes
ubi fuerint redire necesse sit. Alioq̄n si capillus redit qd̄ tā
crebra con- suta detrahit. si unguib⁹ qd̄ tocens dempsit
sectio minoderata. & indecent cogitantib⁹. idō resurrectionē
carnis n̄ credentib⁹ occurrit infirmitas. **Cōparatio Statuę.**
Sed quēadmodū si statuā cui libet solubilib⁹ metalli aut
igne liquesceret. aut ceteret in puluerē. aut ofunde
reut in massā. & eā uellet artifex rursus ex illi⁹ materię
quantitate reparare. nichil int̄ ēēt si & ad eā integritatē
quę particula materię cui m̄bro statuę redderet. dū tam

Nota dilige
7 ossequia.
uerā edocet
de resurrectiōe

totū ex quo abstracta fuerat. restituta resumere. Ita d's artifex
mirabiliter atq; ineffabiliter de toto q' caro n'ra abstracta: eā
mirabili & ineffabili celeritate restituet. nec aliqd attingebit
ad eā redintegrationē. ut r' capilli ad capillos redeant. &
ungues ad unguēs. an q'qd eoz perierit mutet' in carnē &
in partes alias corporis reuocet'. curante artifice p'uidencia
ne q'd indecens fiat. *De forma resurgētium.* **N**ec illud est
inconueniens ut idō diuersa statuta sit reuiscētū singlōz.
q'a fuerat diuersa inuentū. aut maerī cū eadē macie. aut
pingues cū eadē pinguedine reuiscant'. s; hoc ē in osilio
creatoris. ut in effigie sua cuiq; p'prietat. & discernibilis
similitudo seruet'. in ceteris aut corporib' bonis equalia
cuncta reddant'. Ita modificabit' illa in uno q'q; materis.
ut nec aliqd ex ea peat'. q'd alicui defuerit ille suppleat'.
q' etiā de nichilo potuit q'd uoluit opari. Si aut' in corpo
rib' resurgētū rationabilis inequalitas erit. sic ē uocū
q'b' carnis implet'. Hoc fiet cuiq; de materie corporis sui.
q'd & hominē reddat angelicis cetib'. nichil inconueniens
eoz ingerat sensib'. Indecorū q'ppe aliqd n' erit ibi. s; q'qd
futurū ē hoc decebit'. q'a nec futurū ē si n' decebit'. Resur
gent q' scōz corpora sine ullo uicio. sine ulla deformati
te. sic sine ulla corruptione. onere. difficul' tate. Anq'b'
tanta facilitas. quanta felicitas erit. Ap' q'd spūalia dic
ta sunt. cū p'cul dubio corpora sint futura. n' spē. S; sic
nē corp' animale dicat'. q'd tam corp' n' anima ē. ita tunc
spūale corp' erit. corp' tam n' spē erit. Unde q'mū at
net ad corruptionē que nē aggrauat animā. uicia q'b'
caro occuparet aduers' sp'm. tē n' erit caro s; corp'. q'a reser
ua corpora tē phibent'. *De carnis corporisq; distantia.*

Propter qd dictū ē: caro & sanguis regnū dī nō possidebūt.
 Et itaq̃ exponens qd dixerit: neq̃ corruptio inq̃ incor-
 ruptionē possidebit. qd p̃r dī carō & sanguis. hoc posteri-
 dicit corruptio. & qd p̃r regnū dī. hoc posteri incorruptio-
 nē. Quāntū aut̃ attinet ad substantiā. etiā tē caro erit. Ap̃t
 qd & p̃ resurrectionē. corp̃ ap̃i caro appellata ē. S; idō ait ap̃s.
 Seminat corp̃ animale. & sūget corp̃ spūale. Quō tanta erit
 tunc cōcordia carnis & sp̃s. inuiscante spū sine sustentāci-
 li alicui indigentia subditā carnē. ut nichil repugnet nob̃
 et nob̃. S; sic fortis neminē. ita nec int̃ nos ipsos pacem inimicō.

Quicūq̃ n̄ ab illa p̃ditionis *De n̄ renatus eoz cruciati.*
 massa que facta ē p̃ hominē p̃mū n̄ liberant̃ p̃ media-
 torē unū dī & hominū. resurgent qd̃ etiā ipsi unusq̃q̃
 cū sua carne. s; ut cū diabolo & anglis p̃munt. Ut r̃i sa-
 ne ipsi cū uicis & deformitatib̃ suoz corporoz resurgent.
 quecūq̃ in eis uiciosa & deformia m̃bra gestarunt. in req̃-
 rendo laborare qd̃ op̃ ē. Neq̃ enī fatigare nos debet incerta
 eoz habitudo ut pulchritudo. quoz erit certa & sempit̃na
 dāpnatio. Nec moueat qm̃ erit in eis corp̃ incorruptibile
 si dolere poterit. aut qm̃ corruptibile si mori n̄ poterit.
 Non ē uera uita. n̄ ubi feliciter uiuit. nec uera incorruptio.
 n̄ ubi salus nullo dolore corrūpit̃. Ubi aut̃ infelix mori
 n̄ sinit̃. & ut ita dicā mors ipsa n̄ morit̃. & ubi dolor p̃p̃e-
 tius n̄ interimit s; affligit. ipsa corruptio n̄ sinit̃. hec
 in sc̃is septur̃is sedā mors dicit̃. Nec p̃ma tam̃ qua suū
 corp̃ anima relinquere cogit̃. nec sedā qua penale corp̃
 anima relinquere n̄ p̃mitit̃ homini accidisset. si nemo

Mpeccasset. *De distantia penar. & n̄ uocatis alto iudicio dī.*
 missima sane omnū pena erit eoz. q̃ p̃r peccatū

qđ originale traxerunt. nullū insup. addiderunt. Et in ceteris
que addiderūt tanto qđ ibi tolerabiliore habebit dāpnationē
quanto hic minore habuit iniquitatē. Remanentibz itaq; angis
& hominibz reprobis in eterna pena. tē scī sciēt plenū qđ boni
etī contulerūt grā. Tunc rebz ipsīs eidentibz apparebit. qđ in psal
mo scriptū ē. Misericordiam & iudiciū cantabo tē dñe. Quā nisi p debi
tā misericordiam nemo liberat. & n p debitiū iudiciū nemo dampnat.
Tunc n latebit qđ nē latet. cū & duobz parvulis unū eēt assumē
dus p misericordiam. alī p iudiciū relinquendū. In qđ n qđ assumētur
agnosceret qđ s p iudiciū deberet. n mīa subueniret. cur ille
poti quā iste fuerit assūpt. cū causa una eēt ambobz. cur
apud quosdā n sint facte uirtutes. que si facte fuissent egis
sent illi hoīes penitentiā. & facte s apud eos qđ n fuerant crea
turi. Apertissime itaq; dñs dicit. Ve tē corozaim. ue tē bechsaidā.
qā si in tyro & sydonē facte eēt uirtutes qđ facte s in uob. oī
in elicio & cinere penitentiā egissent. Nec itaq; dñs uoluit in
iuste saluos fieri. cū possent salui eē si uellet. Tunc in claris
sima sapientie luce uidebit qđ nō proz fides habet ante q
manifesta cognitione uideat. quā certa & immutabilis et
efficacissima sit uoluntas dei. que multa possit & n uelit.
nichil autē uelit qđ n possit. quāq; sit uerū qđ in psalmo
canit. Dñs autē nū in celo sit sū & in tēra. omīa quecūq; uoluit
fecit. Qđ itaq; n ē uerū. si aliqua uoluit & n fecit. qđ ē in
digni idō n fecit. quō ne fieret qđ uolebat omīps. uolum

Nas hominis impediunt. *De malis qđ fieri sinūt.*
Non g fit aliqd n omīps fieri uelit. uel sinendo ut fiat.
uel ipse faciendo. Nec dubitandū ē dñm facere bene etiā si
nendo fieri quecūq; sunt male. n enī hoc n iusto iudicio
sinit. Et pfecto bonū ē. omīe qđ iustū ē. Quāuis g ea que

malā si
fieri si
nullon
cūcūq;
credan
partē
nocat
ceterum
uidendū
apls di
multo
ri. hum
Qua
que
hoc ip
nondū
corz nol
reflun
renū. S
cūcūq;
e nol
in fin
tissim
tūa om
lunt.
S; ea q
in fin
quecū
dei n

mala sunt. inquantū mala s. non s. bona. tam ut n. solum bona.
s. etia sunt y mala. bonū ē. Nam n. ēē hoc bonū ut ēēt y mala?
nullom ēē finerent. ab om̃ipreni bono. cui pcul dubio quā fa
cile ē qd̃ uult facere. tā facile ē qd̃ n. uult ēē n. finire. hoc n.
credam? p̃dictat̃ ipsū c̃fessionis ñr̃e in eū. qua nos in deū
patrē om̃iprenē credere. fiteam̃. Neg. enī ob aliud ueraciter
uocat om̃ps? n. quō q̃cqd̃ uult potest. Nec uoluntate cui p̃piā
creatur. uoluntatis om̃iprenis impedit̃ effectus. Quā ob rē
uidendū ē quē admodū sit de deo dictū. q̃a y hoc uerissime
ap̃ls dīr̃. q̃ om̃s homines uult saluos fieri. Cū enī n. om̃s sed
multo plures n. sunt salui. uidet̃ utiq; n. fieri qd̃ d̃s uult fie
ri. humana scilicet uoluntate impediēte uoluntatē dei. De
Quando enī uoluntate dī q̃ os saluare uelit. cur n. saluent̃?
querit̃ causa cur n. om̃s salui fiant. r̃spondet̃ r̃ solet q̃a
hoc ipsi nolunt. Qd̃ quidē dici de paruulis n. potest. quoz
nondū ē uelle seu nolle. Nam qd̃ motu infanti faciunt. si
eoz uoluntati iudicaret̃ ēē retribuendū. q̃ndo baptizant̃ cū
resistunt quamū possunt. etiā nolentes eos saluos fieri dice
rent. S; aperit̃ d̃ns in euēgio p̃pellans impiā ciuitatē. quoci
ens inq̃t uolui colligere filios tuos sic gallina pullos suos.
e noluit. tā quā dī uoluntas sup̃ata sit hominū uoluntate. y
infirmissimis nolendo impediētib. n. poterit facere poten
tissim̃ qd̃ uolebat. Et ubi ē illa om̃iprenia. qua in celo e in
t̃ra om̃ia quēcūq; uoluit. e fecit. si colligere filios ierlm̃ uo
luit. y n. fecit. An pot̃ illa qd̃ē filios suos ab ipso colligi noluit.
S; ea quoq; nolente filios ei colligit ipse q̃s uoluit. q̃a in celo
y in t̃ra n. quēdā uoluit y fecit. quēdā ū uoluit y n. fecit. S; oīa
quēcūq; uoluit. fecit. Quis porro tā im̃pie desipiat. ut dicat
deū malas uoluntates hominū quas uoluerit. q̃ndo uoluerit.

ubi uoluerit. in bonū n̄ posse uertere. *S.* cū facit p̄miām
facit. *S.* aut̄ n̄ facit. p̄ uident̄ n̄ facit. Quōd cum uult misere
Quare quē mult obdurat. *Exemplū de iacob ⁊ esau.*
nōd ut doceret apl̄s grām oīdabat. ad cui oīdationē
de illis in reberet. utero geminis fuerat iā locut. Quib̄ n̄ dū
natis. nec aliqd agemib̄ boni seu mali. ut scdm electionē
ppositū dī maneret. n̄ ex opib̄ s; uocante. dictū ē ei. quōd ma
ior seruet minori. *P̄t̄* qd̄ adhibuit alterū ppheticū tes
timoniū. ubi scriptū ē. Iacob dilexi. esau aut̄ odio habui.
S. emens aut̄ quē admo dū possit hoc qd̄ dictū ē p̄mouere
eos q̄ penetrare intelligendo n̄ possunt hanc altitudinē gr̄e.
qd̄ q̄ dicim̄. ait. nūqd̄ iniquitas ē apud dñm. Iniquū enī uidet̄
ut sine ullis bonoz maloz ue operū meritis. unū d̄s diligit.
alterū odit. Qua in re. si futura opa uel bona hui. uel ma
la illi. quē d̄s utiq; p̄sciebat uellet intelligi. nequaquā dice
ret. n̄ ex opib̄ s; diceret ex futuris opib̄. eoq; in istā solue
ret questionē. immo nullā quā solui op̄ eēt faceret questio
nē. Hunc ū cū respondisset. absit. id est absit ut iniquitas sit
apud dñm. max ut p̄baret nulla hoc iniquitate dī fieri. moy
si enī inq̄r. dicit. Miserebor cui miser t̄ ero. ⁊ miām p̄stabo
cui misericors fuero. Quis enī n̄ insipiens dñm iniquū pu
ter. siue iudiciū penale ingerat digno. siue miām p̄stet in
digno. Deniq; misert. Iq; n̄ uolentis neq; currentis. s; mise
rentis ē dī. Ambo itaq; gemini. natura utri fili n̄ascebant.
nullis qd̄ opib̄ p̄pis. s; originariū ex adam ut n̄culo dāp
nationis obstricti. S; q̄ dīx̄ miserebor cui miser t̄ ero. ia
cob dilexit p̄miām gratiā. esau aut̄ odio habuit p̄uici
cū debuit. Qd̄ cū deberet ambob; in altero alter agnouit.
n̄ de suis distantib; meritis sibi ēē gloriandū. qd̄ in eadē

causa idem sup
largiatur. quō
fimo qd̄ ac salu
diceret uult. s; a
uenit. ut q̄ gla
m. q̄ n̄ uolent
michū oīd. d
n̄ ē q̄ppe in q̄
cū septima ph
potentia mea.
dictis ad uirtū
cui mult misere
bonitate. ⁊ ob d
ti gl̄e. nec dī
releptoris dī
massam ab or
dō ut dicat. q̄
quā p̄p̄trea n
ret. ⁊ quē uul
qd̄ respondit
humqd̄ dicit
an n̄ habet po
qd̄ uas in h
putant apl̄m
nomis n̄ p̄ss
qd̄ dictū ē.
capacitatis
breuit. s; re
q̄ ē q̄ respon

causa idem supplicium non incurrit. non a se fuisse. sed de diuine gratie
largitate. quod non uolentis neque currentis. sed misereatis est dei. Alius
simo quod de ac saluberrimo sacramento uniuersa faciens. atque ut ita
dixerit uult. scilicet septuaginta bene intuentes id admonere in
uenit. ut quod gloriatur in domino glorietur. Eum autem misericordiam dei commiserat in eo quod
ait. quod non uolentis neque currentis sed misereatis est dei. deinde ut etiam
iudicium committeret. quod in quo non sit misericordia. non iniquitas sit sed iudicium.
non est quippe iniquitas apud dominum. omnino subiunxit atque ait. Hic
enim septuaginta pharaoni. Quia ad hoc te excitam ut ostenda inter
potentiam meam. et ut annuntiet nomen meum in uniuersa terra. Quibus
dictis ad utrumque concludens id est et ad misericordiam et ad iudicium. quod iniquitas
cui uult misereatur. quod uult obdurat. Misereatur. scilicet magna
bonitate. obdurat. nulla iniquitate. ut nec liberat de suis meri
tis gloriatur. nec dampnat non de suis meritis conuerteretur. Sola enim gratia
redemptoris discerneret apertis. quos in una predicationis conuertuerat
massam ab origine ducta causam omnium. Hoc autem quod eo in au
det ut dicat. quod adhuc conuerteretur. nam uoluntati eius quod resistit. ita
quia propterea malus non uideatur esse culpandus. quia deus cui uult misere
retur. quod uult obdurat. absit ut pudeat nos hoc respondere
quod respondisse uidemus apostolum. O homo. tu quis es quod respondeas deo.
Numquid dicit figuram ei qui se finxit. quare me fecisti sic.
An non habet potestatem figulus terram ex eadem massa facere aliud
quod de uas in honorem. aliud in utrumque. Hoc loco quidam stulti
putant apostolum in responsione defecisse. et inopia reddende sa
tionis repperisse contradiCTORIS audaciam. Sed magnam habet pondus
quod dictum est. o homo tu quis es. ut in talibus questionibus ad sue
capacitatis considerationem reuocaret hominem. Verbo quidem
breui. sed et ipsa magna est redditus rationis. Si enim hec non capit.
quis est qui respondeat deo. Si autem capit. magis inuenit quod respo
ndet non

deat. Videt enim sic apte uniuersū gen^{us} humanū tā iusto iudicio
diuino in apostolica radice dāpnatū. ut etiā si nullus inde li
beraret. nemo recte posset dei utiupare iusticiā. y q^{ui} liberant
sic oportuisse liberari. ut ex plurib^{us} nō liberatis atq^{ue} in dāpnati
one iustissima derelictis. ostenderet q^{uod} mereret uniuersa cō
sipio. & q^{uod} etiā istos debuit iudiciū dī duceret nō ei indebita
mīa subueniret. ut uolentū de suis meritis glāri omne os ob
struat. y q^{uod} glāri in dño glēuit. *De omnia dī bñ opante de ma*

Hec s̄ magna opa dñi. exq^{ue} sita in omīs uoluntates ei. s̄t. līs.
tā sapient^{er} exq^{ue} sita. ut cū angelica y humana creatura peccas
set. idest nō q^{uod} ille s̄. q^{uod} uoluit ipsa fecisset. etiā p^{er} eandē crea
ture uoluntatē qua factū ē q^{uod} creator noluit impleret ipse
q^{uod} uoluit. bene utens y malis tāquā sūme boni. ad eoz dāpna
tionē q^{ui}s iuste p^{re}destinauit ad penā. y ad eoz salutē q^{ui}s benigne
p^{re}destinauit ad grām. Quantū q^{uod} dē ad ipsos attinet. q^{uod} d^{eu}s no
luit fecerunt. quantū ū ad omīp^{otent}ia dē. nullōmō id efficere
ualuerūt. Hoc q^{ui}ppe q^{uod} oīra uoluntatē fecerant ei. de ipsis
facta ē uoluntas ei. P^{ro}pterea nāq^{ue} magna opa dñi exq^{ue} sita s̄t
in omīs uoluntates ei. ut mirō y ineffabili mō nō fiat p^{ro}pter ei uo
luntatē. q^{uod} etiā oīra ei sit uoluntatē. q^{uia} nō fieret si nō sineret.
Hec utiq^{ue} nolens finit. s̄. uolens. nec sineret boni fieri male. nō
omīps & de malo facere possit bene. *Cōparatio de uoluntate boni*

Aliquando autē bona uoluntate homo uult aliqd. q^{uod} ut mala.
d^{eu}s nō uult. etiā ipse bona multo ampli^{us} multoq^{ue} certū uolun
tate. Nā illi mala uoluntas cē nūquā potest. tamquā si boni fili
patrē uellet uiuere. quē d^{eu}s bona uoluntate uellet mori. Et
rursū fieri potest. ut hoc uelit homo uoluntate mala q^{uod} d^{eu}s
bona. uelit si malus fili^{us} uelit mori patrē. uelit hoc etiā d^{eu}s.
Nempe ille q^{uod} nō uult d^{eu}s. iste ū id uult q^{uod} uult y d^{eu}s. et am

147
bonę dī uoluntati pietas illi potī cōsonat quāuis aliud uolen-
tis. quā hui' idest uolentis impietas. Tantū int' ē qđ uelle homi-
ni. qđ deo cōgruat. Ad quē finē suā q̄sq; rēferat uoluntatē.
ut appbēt aut impbēt. De mala uoluntate indeoz. & inuicta

Nam d's quas dā uoluntates suas utiq; bonas uoluntate diuina
implet p maloz hominū uoluntates malas. sic p iudeos
maluolos bona uoluntate pat's xpc p nob occisus ē. qđ tantū
bonū factū ē. ut apl's petrus qđo id fieri nolbat. sathanas
ab ipso q occidi uenerat diceret. Quā bonę apparebant uolun-
tates p'ioz fideiū. q nolbant apl'm paulū ierlm p'gere. ne ibi
pateret mala. que agab' p'pha p'dixerat. Et tam d's hec illū pa-
ti uolebat. p'p'te annuntiandā fidē ap'i. exerceat marty'rē ap'i.

Hec istā bonā uoluntatē suā implent p ap'ianoz uoluntates
bonas. s; p iudeoz malas. Ad eū potī p'nebant q nolbant
qđ uolebat. quā illi p'qs uolentes factū ē qđ uolebat. qđ id ip's
quidē. s; ip'se p eos bona. illi autē mala uoluntate fecerūt. Sed
quamelibet sint uoluntates ut ang'loz ut hominū. ut bonoz.
ut maloz. ut illud qđ d's. ut aliud uolentes. dī om'ipotentis
uoluntas semp inuicta ē. que mala eē nūquā potest. qđ etiā
cū mala irrogat iusta ē. Et p'feto que iusta ē. mala nō ē. D's q
om'ps siue p m'scōiā cui uult m'sereat. siue p iudiciū que
uult obdure. nec unque aliqđ facit. nec si uolens q̄equā facit.
z om'ia quecūq; uult facit. de p hoc cū audim' in sacri's l'ite-
ris legim'. qđ uelit om'is hoīes saluos fieri. quāuis certū sit
nob nō om'is hoīes saluos fieri. nō tam idō debem' om'ipotentissi-
mę dī uoluntati aliqđ derogare. s; ita intelligere qđ sc'ptū ē
q om'is hoīes uult saluos fieri. itāquā si diceretur. nullū hoīem
saluū fieri. nō que ipse fieri uoluerit. nō qđ nullus sit hominū
nō que saluū fieri uelit. s; qđ nullus fiat. nō que uelit. & idō ro

gandus ut uelit: q̄a necesse ē fieri si uoluerit. De orando deo
q̄ppe agebat apls ut hoc diceret: si enī intelligim⁹ qd̄ in eu-
glio scriptū ē. q̄ illuminat om̄nē hominē: n̄ q̄a nullus ē ho-
minū q̄ n̄ illuminet⁹. s; q̄a n̄ ab ipso nullus illuminat⁹. Aut
certe sic dictū ē. q̄ om̄s hoīes uult saluos fieri. n̄ qd̄ nullus ē
hominū quē saluū noller fieri. q̄ uirtutes miraculoꝝ facere
nolunt apud eos q̄s dicit acturos fuisse penitentia si feciss⁹.
s; ut om̄s hoīes om̄e gen⁹ humanū intelligant p̄ quas cūq;
differentias distributū. reges. p̄uatos. nobiles. ignobiles.
sublimes. humiles. doctos. indoctos. integri corporis. debi-
les. ingeniosos. tardi cordis. fatuos. diuites. paupes. mediocri-
mares. feminas. infantes. pueros. adolescentes. iuuenes. senes.
in linguis om̄ib⁹. in morib⁹ om̄ib⁹. in artib⁹ om̄ib⁹. in p̄fessio-
nib⁹ om̄ib⁹. in uoluntatib⁹. in scienciis uarietate innume-
rabili oñuatos. y si qd̄ aliud differentiarū ē in hoīb⁹. Qd̄ ē
enī eoz⁹. unde n̄ d̄s p̄ unigenitū suū dñm nr̄m p̄ om̄s gen-
tes saluos homines fieri uelit. Et idō facit: q̄a om̄ia om̄ps
uelle inaniter n̄ potest. qd̄ cūq; uoluerit. *ut p̄ om̄ib⁹ debeat*
Precepit enī apls ut oraret p̄ om̄ib⁹ hoīb⁹. sēp̄ orari.
et specialit̄ addiderat p̄ regib⁹. hīs q̄ in sublimitate s;
q̄ putari poterant fasti. y p̄ supbiā sēlarē fidei apiane hu-
militatē abhorrere. p̄inde dicens. Hoc enī bonū ē corā sal-
uatore nr̄o dō. idest ut etiā p̄alib⁹ orēt. statū ut desp̄atio-
nē tolleret addidit. q̄ om̄s hoīes uult saluos fieri. y in ag-
nitionē uertens uenire. hoc q̄ppe bonū d̄s iudicauit.
ut orationib⁹ humiliū dignaret saluē p̄stare sublimū.
qd̄ utq; iā uidem⁹ impletū. Istō locutionis tñ y dñs usus
ē in euglio? ubi ait pharyseis. Decimatis memā y rutā.
et om̄e holus. Neq; enī pharisei y q̄cūq; alienigena om̄

nū p omīs terras alienigenarū. omīa hōlera decimabant. Sic
 g hic omīe hōlus omīe hōlerū genī. ita & ullie omīs homines
 omīe hominū genī intelligere possum. Et quocūq; alio nō in
 telligi potest. dū tam credere nō cogam. aliqd ab omīprente
 uoluisse fieri. factūq; nō ēē. q sine ullis ambiguitatib; si in
 celo y mīra sic eū ueritas canat omīa quēcūq; uoluit fecit.
 pfecto noluit qdēūq; nō fecit. *De pmi hōis l' statu l' arbitrio.*

Quappē etiā pmiū hominē d's in ea salute in qua condit^o
 erat si custodire uoluisse. eūq; oportuno tēpore p ge
 nitos filios sine int'positione mortis ad meliora pducere.
 ubi tā nō solū peccatū nō committere s; nec uoluntatē poss; habē
 re peccandi. si ad pmanendū sine peccato sic fact' erat ppe
 tiā uoluntatē habiturū p'scisset. Quā u' eū male usitū li
 bero arbitrio. hoc ē peccaturū ēē p'sciebat. ad hoc pot' p
 parauit uoluntatē suā. ut bene ipse faceret etiā de male
 faciente. ac sic hōis uoluntate mala nō euacuaret; s; nichilōmi
 nus impleret omīprentis bona. Sic etiā pri' oportebat hōiem
 fieri. ut & bene uelle posset & male. nec gratis si bene. nec
 impune si male. Postea u' sic erat. ut male uelle nō possit.
 nec idō libero carebit arbitrio. Multo q'ppe liberi erit ar
 bitriū. qd' omīno nō poterit seruire peccato. Neq; etiā culpā
 da ē uoluntas. aut uoluntas nō ē. aut libera dicenda nō ē. quia
 beati ēē sic uolunt. ut ēē miseri nō solū nolunt. s; nequaquā
 prius uelle possim. Sic g aīa nīa etiā nō nolle infelicitatē.
 ita nolle inīq'itatē semp habitura ē. S; ordo p'termitte'nd^o
 nō fuit. in q d's uoluit ostendere. quā bonū sit animal rati
 onale qd' etiā nō peccare nō possit. quāuis sit meli' qd' pec
 care nō possit. Sic minor fuit immortalitas. s; tam fuit
 in q possit etiā nō mori. quāuis maior futura sit in qua nō

possit mori. Illa natura humana perdidit per liberum arbitrium.
hanc et acceptura per gratiam. quam fuerat si non peccasset acceptura.
per meritum. quamvis sine gratia nec tunc illi meriti esse potuisset. quia
et si peccatum in solo erat libero arbitrio constitutum. non tamen iusti-
cie retinende sufficiebat liberum arbitrium. non participatione
mutabilis boni diuinum adiutorium preberet. Sic enim mori est
in hominis potestate cum uelut. nemo est enim qui non se ipsum ut nichil ali-
ud dicat. uel non uescendo possit occidere. ad tenendam uero uitam
uoluntas non satis est. si adiutoria siue alimitorum. siue gratiarum cumque
utramque desint. sic homo in paradiso ad se occidendum re-
linquendo iusticiam idoneus erat per uoluntatem. ut autem ab eo
teneretur uitae iusticie. parum erat uelle. non ille qui eum fecerat ad-
iuuaret. Sed per illam ruinam maior est misericordia dei. quando ipsum arbitrium
liberandum est a seruitute. cui dicitur eum morte peccatum. Nec om-
nino per se ipsum. sed per solam gratiam dei quae infide christi posita est libe-
rat. ut uoluntas ipsa sic scriptum est a domino preparet. quia cetera
dei munera capiantur. per quae ueniat ad munus eternum. Unde et
ipsa uita eterna quae certe merces est operum bonorum. gratiam dei ap-
pellat apostolus. Suspendium inquit peccati mortis. gratia autem dei uita et
na. in christo iesu domino nostro. Suspendium per opem misericordiae debiti red-
ditur. non donatur. Ideo dicitur. suspendium peccati mortis. ut morte pec-
cato non immerito illata. sed debita demonstraret. Si uero non gratiam est.
gratia non est. intelligendum est quod etiam ipsa hominis bona merita. esse dei
munera. quibus cum uita eterna redditur. quod non gratia per gratiam redditur.
Sic ergo factum est homo redemptus. ut etiam *De adam inquit statu sit factum*
nec in mea rectitudine posset non sine diuino adiutorio.
et suo fieri puerus arbitrio. ut uoluntatem hominis elargiret. dei
uoluntas fieret. aut ab illo. aut certe de illo. Unde quia sua
maluit facere quam dei. de illo facta est uoluntas dei. quae ex eadem

deus dicitur

maia p...
re. alind...
dicitur. ut...
ipsum libe...
non est. et...
operatur. lu...
per meritum...
conclari...
uita. et...
sanare. et...
incarnati...
omni...
que ante...
surrectio...
et per can...
nec tam...
doranto...
aut tam...
Tem...
res...
omne...
fortuna...
pietate...
ri off...
quod cum...
Est enim...
morte...
in bono...
ualcat...

149

massa pditionis que de illi stirpe pfluunt. facit aliud uas in hono-
 re. aliud uero in contumeliā. In honore pmissiōis. in contumeliā pui-
 dicti. ut nemo gloriē in homine. ac p hoc nec in se. Nam neq; p
 ipsū liberare unū mediatorē dī hominū hoīem apm ihm?
 nō ēēt & dō. S; cū fact' ē adam homo scilicet rect' mediatorē nō
 op' erat. lū uero gen' humanū peccata longe separauerūt ad dō.
 p mediatorē q' solus sine peccato nat' ē. uir. iocēsus ē. re-
 conciliari nos oportebat dō. usq; ad carnis resurrectionē in
 uitā eternā. ut humana supbia p humilitatē dī arguerēt. ac
 sanaret. & demonstraret. hōi. quā longe ad dō recesserat. cū p
 incarnatū deū reuocaret. & exemplū obedientie p hoīem dñi
 contumaci hōi pberet. ut unigenito suscipiente formā seruī.
 que ante nichil meruerat. fons grē panderet. carnis etiā re-
 surrectio redēptis pmissa. in ipso redēptore pmonstraret.
 & p eandē naturā quā se decessisse lebat' diabolus unceret.
 nec tam homo glariet. ne iterū supbia nasceret. & si qd aliud
 de tanto mediatoris sacramento apficientib' uideri dicit pot'.
 aut tamē uideri. etiā si dici nō potest. *De oblationib' q' fiunt*
Temp' autē qd' unū hoīs mortē & ultimā ei' pdesumētis.
 resurrectionē int' positū ē. animas abdiutis receptaculi
 tenet. sic una queq; digna ē uel rege. ut erūpnā. pro qd'
 sortita ē carne dñi uiueret. Neq; negandū ē defunctor' aīas
 pietate suoz uiuentū releuari. cū pulis sacrificiū mediatō-
 ri offerit. ut cū elemosinē in exla fiunt. S; eis hec p'sunt.
 q' cū uiuerent hec sibi ut postea possint pdesse meruerunt.
 Est enī quidā uiuendi mod'. nec tā bon'. ut nō requirat ista p'
 mortē. nec tā malus. ut ei nō p'sint ista p' mortē. Ut u' talis
 in bono. ut hec nō requirat. & rur' sus talis in malis. ut nec his
 ualeat cū ex hac uita transierit adiuuari. Quo circa hic

omne meritū oparat: quo possit p' hanc uitā releuari quis piā. ut
gruari. Nemo autē se putet qd' hic neglexit: cū obierit a deo
p'mereri. Non igitur ista que p'defunctis omīdandis frequat ecclesia:
illi aplice s' aduersa sententię qua dictū ē. Omīs enī astatim
ante tribunal xpī: ut referat un' q'sq; scdm ea q' p' corp' gessit.
siue bonū siue malū. qā etiā hoc meritū sibi quisq; cū in cor-
pore inuierit oparant: ut ei possint ista p'deē. Non enī omīb'
psunt. It' quare nō omīb' psunt. nō p'pō differentiā uite quam
q'sq; gessit in corpore. Sū g' sacrificia siue altaris siue q'rūcig;
oblationū ut' demofinarū. p' baptizatis omīb' defunctis offe-
runt: p' ualde bonis q'rū actiones s'. p' nō ualde malis p'pina-
tiones s'. p' ualde malis etiā si nulla s' adinūta mortuoz. qua
lescūq; uiuoz solationes s'. Quib' autē psunt: aut ad hoc p'st
ut sit plena remissio: aut certe ut tolerabilior fiat ipā dāpnatio.

Post resurrectionē ū. *De distantia appetuntari uiuoz et ipoz.*
factā. uniuerso impleto iudicio suos fines habebunt
ciuitates duę: una xpi. altera diaboli. una bonoz alia maloz.
utraq; tam' y angloz y hominū. Ihs uoluntas illis faculas
nō poterit eē peccandi: ut' ulla odicio moriendi. istis ingēna
uita felicit' uiuentib'. illis infelicit' in morte siue moriendi
potestate duranti'. quō utraq; siue fine: s' in beatitudine
istā. al' alio p'stabili'. in miseria ū illi. al' alio tolerabili' p'mandē.

Fle hī q's de diuina indulgētia pl' blandiunt' g' ratio hī.
rūstra itaq; nō nulli immo quā plurimi eternā dāpnatoz
penā. y cruciat' siue inūmissione p'petuos humano miseranti
affectu. atq; ita futurū eē nō credunt. nō q'de diuinis aduer-
sando sēp'ariis. s' p' suo motu dura queq; molliendo. in le-
uorē flectendo sententiā. que putant in his terribili esse
dicta. quā uerū. Non inqunt obliuiscēt misereri d's. aut eō

tenebit in ira sua miserationes suas. Hoc quidem in psalmo legitur scō.
 s. de his sine ullo scrupulo legitur. q. uasa mīe nuncupant. q. a
 e ipsi n. p. meritis suis. s. dō miserante de miseria liberant.
Aut si hoc ad omīs estimant pertinere. n. idō necesse ē ut dāpnatio-
 nē opinentur finiri posse eoz de q. b. dictū ē. ibunt isti sup-
 pliciiū eternū. nec isto m. putet habitura finē q. ndoq. felicita-
 tē illoz. de q. b. e contrario dictū ē. isti autē in uitā eternā. s.
 penas dāpnatoz certis tempoz interuallis existiment si hoc
 eis placet aliq. ten. m. ngari. etiā sic q. ppe intelligi potest ma-
 nere illis ira dī. hoc ē ipsa dāpnatio. hec enī uocat ira dei
 n. diuini animi perturbatio. ut in ira sua hoc ē manente in iu-
 sticia sua. n. tam doneat miserationes suas. n. eterno suppli-
 cio finē dando. s. leuāmen adhibendo ut m. pponendo cru-
 ciatib. q. a nec psalm. aut ad finiendā irā suā. ut p. irā suā.
 s. in ira sua. Quē si sola ēēt. quanta ibi n. minima cogitari
 potest perire a regno dī. exulari a ciuitate dī. alienari a ui-
 ta dei. carere tā magna multitudīne dulcedinis dī quā ab-
 secondu tūtib. se. pfecti autē spantib. in se. tā grandis ē
 pena. ut ei nulla possint tormēta quē nouim. pparari. si illa
 sit eterna. ista sint autē quālibet multis scēis longa. Mane-
 bit g. sine fine mors illa ppetua dāpnatoz. id est alienatio
 a uita dī. yomib. erit ipsa omnis. quēlibet hoīes de uarie-
 tate penarū. de doloꝝ releuatione ut m. m. sione p. suis
 humanis morib. suspicent. sic manebit omniū omniū
 uita eterna scōz. q. libet bonoz distantia o. cordit. fulgunt.
 Ex ista fidei cōfessione quē breuit. simbolo o. nent. carnalit
 cognata lac paruuloz ē. spūalit autē cōsiderata atq. tractata
 cū ē fortū. nascitura spes bona fidei. cui carnas. cōminat.
Sed de his omīb. quē fidelit. s. Spem n. ponendā in hoīe.

credenda. ita tantū ad spem p̄tinent. quę orōne dīnica orantur.
Maledicti enī om̄s sic diuina testant̄ eloq̄a. q̄ spem suā ponit
in hoīe. Ac phoc & m̄se ipso q̄ spem ponit. huius maledicti
uinculo innectit̄. Idō n̄ n̄ ad dñō dō petere debent. q̄cqd spem
nos ut bene opantur. ut p̄ bonis opib̄ adepturi. De orōne

Primo de apud euangelistam **matthē** septē p̄caciones dīnica.
om̄ne dīnica oratio uidet̄. quatuor in trib̄ eterna poscunt̄.
reliq̄s quatuor tēporalia. quę tam p̄p̄ eterna cōsequenda s̄
necessaria. Nā qd̄ dicim̄ sc̄ificet̄ nom̄ tuū. adueniat regnū
tuū. fiat uoluntas tua in celo & in t̄ra. qd̄ n̄ abs̄inde qd̄a intel
lexerit in spū & corpore. om̄ino sine fine retinenda s̄. Hic
inchoant. Quantūcūq; p̄ficim̄ augent̄ in nob̄. p̄fecta ū qd̄
in alia uita spandū ē. semp possidebunt. Qd̄ ū dicim̄. panē
nr̄m cotidianū da nob̄ hodie. & dimitte nob̄ debita nr̄a sic
& nos dimittam̄ debitorib̄ nr̄is. ne nos inferas in tēptatōem
s̄. lib̄a nos a malo. q̄s n̄ uideat ad p̄sentis uite indigentia p̄
nere. In illa itaq; uita eterna ubi nos semp spem futuris.
& nōis dī sc̄ificatio. & regnū ei. & uoluntas ei. in nr̄o spū et
corpore. p̄fecte atq; immortalit̄ p̄manebit. Parus ū coti
di an̄ idō dicend̄ ē. q̄a hic ē necessari. quant̄ autē carnisq; tribu
end̄ ē. siue spūalit̄. siue corporalit̄. siue utq; intelligat̄ n̄.
hic ē etiā quā posim̄ remissio. ubi ē om̄is cōmissio peccatorū.
hic tēptaciones q̄ nos ad peccandū ut illicunt. ut impellit.
hic derug; malū unde cupim̄ liberari. illic autē nichil ē
istoz. **augustinus** ū **lucas**. in orōne dīnica p̄caciones n̄ septē
s̄. q̄ng; & plures ē. nec ab isto utiq; discrepauit. q̄m ista
septē sint intelligenda. ipsa sua breuitate cōmonuit. Non
q̄ppe dei sc̄ificat̄ in spū. Deī autē regnū. incarnat̄ resur
rectione uenit ū ē. **stendens** q̄ **lucas** tertiā p̄cacionē

duarū supiorū ēē qđāmodo repeacionē? magis cā p̄mittendo
fecit intelligi. Deinde tres alias adiungit: de pane cotidiano.
de remissione peccatorū. de tēptatione uitanda. At ū qđ ille
in ultimo posuit. s; libera nos amalo. iste n̄ posuit. ut intelli
gerem ad illud sup̄ qđ de tēptatione dictū ē p̄tinere. Ideo
q̄ppe ait. s; libera. Non enī ait. libera. iāquā unā peticio
nē ēē demonstrans. noli hoc s; hoc. ut sciat unq̄sq; in eo se
liberari amalo. qđ n̄ infert̄ in tēptationē. De fide. spe. carita

Lao Porro caritas quā duab; istis fide ac spe maiore dicitur
ap̄ls. quanto in quoq; maior ē. tanto melior ē in quo ē.
Cū enī querit̄ ut ū quisq; homo sit boni? n̄ querit̄ qđ credat.
aut speret. s; qđ amet. Nam q̄ recte amat. p̄culdubio recte
credit et sperat. Qui ū recte n̄ amat. inanit̄ credit etiā si sit
uera quē credit. inanit̄ sperat. etiā si ad uerā felicitatē do
ceat p̄tinere. quē sperat. n̄ hoc credat ac speret qđ sibi pe
tenti donari possit ut amet. Quāuis enī speret sine amore
n̄ possit fieri. tam potest ut id n̄ amet sine qđ ad id qđ
sperat n̄ potest pueniri. iāquā si speret uitā eternā quā qđ
n̄ amat. et n̄ amet iusticiā. sine qua nemo ad eā puenit.
Ipsa ē autē fides xpi quā cōdat ap̄ls. quē p dilectionē opat̄.
Et qđ in dilectione n̄ dū habet peccat ut accipiat. querat
ut inueniat. pulset ut apiat̄ ei. fides nāq; impetrat. qđ
lex impat̄. De lege qđ impleri n̄ possit. de iur. pfectuū disse

Nam sine dei dono idest sine spū scō p̄que diffim remiss.
dicit caritas in cordib; nr̄is. iudēre lex poterit. n̄ uiua
re. p̄uaricationē insup facere. qđ de ignorantia se n̄ pos
sit excusare. Regnat enī carnalis cupiditas. ubi n̄ ē dei
caritas. S; cū in altissimis ignorantie tenebris nulla resi
stente ratione scđm carnē uiuit. hec ē p̄ma hōis. Deinde

cū p legē fuerit cognitio facta peccat. si nōdū diuini adiunat
spē. scdm legē uolens uiuere uincit. & sciens peccat. peccatoq;
subdit. seruit. a quo enī q̄s deinct? ē hūc. & seruus addit. ē
id agere scientia mandati. ut peccatū opet in hōie omnē
occupiscentiā. cūmulo p̄uicationis adiecto. atq; ita qd
scriptū ē impleat. lex subintrauit ut habundaret delictū.
hec s̄ scdā hominis. Si autē respecterit d̄s. ut ad implenda
quē mandat ipse adiuuare credat. & homo agi cepert
dei spū. occupiscent. repugnans aduersus carnē fortiori ro
bore caritatis. ut quāuis adhuc sit qd homini repugnet
ex hōie. nōdū tota infirmitate sanata. ex fide tam iust uiuat
iusteq; uiuat. in q̄ntū n̄ credit male occupiscentie uincen
te delectatione iusticie. hec s̄ terna bona spei hōis. in q̄b
si quidē pia p̄seuerantia q̄sq; p̄ficiat. postrema pax re
stat. quē p̄ hanc uia in requie sp̄s. deinde in resurrectio
ne etiā carnis implebit. Harū quorū differentiarū p̄ma ē
ante legē. scdā sub legē. tertia sub grā. quarta in pace ple
na atq; p̄fecta. Sic ē & dei p̄pls ordinat. p̄ uicualia tempoz
sic deo placuit. q̄ m̄sura. & numero. & pondere cuncta dispo
nit. Nā fuit p̄mit. ante legē. scdō sub legē q̄ p̄mo ysen data ē.
deinde sub grā quē reuelata ē p̄ p̄mū mediatoris aduentū.
Quē qdē grā nec ante defuit q̄b tā oportuit impuri. quāuis
p̄ tēporis dispensatione uelata & occulta. Regē enī antiquoz
quēq; iustoz. p̄ter fidē. xpi salutē potuit inuenire. Aut
ū n̄ ullis cognit. fuisse. n̄ potuisset nob̄ peoz ministeriū
alias ap̄l. alias occulte p̄phari. In quacūq; autē quantoa
istarū uelut etatū. singulū quēq; hominē grā regeneratio
nis inuenerit. ibi ei remittunt. p̄terna uniuersa peccata.
& reat. ille nascendo tract. renascendo dissoluit. tamq;

multa ual
sub lege ē
bere diuini
scdm carnē
mbur. ē. n̄
q̄a idō. xpi
diect. Hec
O mīa g
Ad car
corde pur
finit carua
fir ut timo
ad illā car
quē admo
ista. di ē
der. & p̄ph
ē. finis p̄ce
ca q̄b imi
filio none
te recte fin
deū. & m̄b
proximū n̄
te aut ill
cognatio
& dilige
dō. Min
hic ad ta
caritatem
Ibi aut q̄s

multū ualer qđ sp̄s ubi multo sp̄nat. ut qđā scđm illā seruuntē
sub lege ēē n̄ nouerunt. s; cū mandato incipiant adiutorū ha
bere diuinū. Ante quā possit autē homo ēē capax mandati.
scđm carnē uiuat necesse ē. s; si iā sacramento regenerationis
inbit ē. nichil ei mors obert. si tē ex hac uita migauerit.
qđ idō. xpc mortuus ē. resurrexit. ut mortuoz yuniorū
dñet. Nec tenebit regnū mortis eū. p̄q mortuus ē ille hber in
Omnia q̄ p̄cepta diuina referunt. **De carnate.** Mortuus
ad carnatē. de qđ dñs apls. finis autē p̄cepti ē carnat. de
corde puro. y conscientia bona. y fide n̄ ficta. Omnis itaq; p̄cepti
finis carnat ē. id est ad carnatē refert om̄e p̄ceptū. Qđ ū ua
fir ut amore p̄nē. ut aliq̄ intentione carnali. ut n̄ referat
ad illā carnatē quā diffundit sp̄s scs in cordib; nr̄is. n̄dū sit
quē admodū fieri oportet. quāuis fieri uideat. carnat q̄ppe
ista. dī ē. p̄rimi. Et itaq; in his duob; p̄ceptis. tota lex pen
det y pphē. Adde euglm. adde aplōs. n̄ enī aliunde uox ista
ē. finis p̄cepti ē carnat. y dñs ē carnat. Quēcūq; q̄ mandat dñs.
ex qđb; unū ē. n̄ mechaberis. y quēcūq; n̄ tuleris; sp̄uali cō
filio uouent. ex qđb; unū ē. bonū ē hōi mulierē n̄ tangere.
tē recte fiunt eū referunt ad diligendū dñm. y p̄mū p̄pt
deū. y in hoc scđo y in futuro. nē dñm p̄fide. tē p̄specē. y p̄sū
p̄mū nē p̄fide. Non enī scim̄ mortales corda mortalū.
tē autē illuminabit dñs abscondita tenebrarū. y manifestabit
cogitationes cordis. y laus erit unicuiq; adō. qđ id laudabit
y diligeat a p̄mo in p̄mo. qđ ne lateat ab ipso illuminabit
dō. Minuet autē cupiditas carnate crescentē. donec ueniat
hic ad tantā magnitudinē q̄ maior ēē n̄ possit. Maiorē autē
carnatē nemo h̄t. quā ut animā suā ponat p̄ amicis suis.
Ibi autē q̄s explicet q̄ma carnat erit. ubi cupiditas quā ut

coherendo super nulla erit. quando summa sanctorum erit. quando
otentio mortis nulla erit. Sed sit aliquando huius volumini
finitus. quod ipse uideris ut non exaltis uideris uel appellare de
beas ut habere. Ego tamen cum signenda tua in apertis studiis
non putare. bona de te credens. in adiutorium nostrum redemptoris
confidens ac sperans. regem et membris plurimum diligens. librum
ad te sic ualuit. utinam tam modum quam plurimum. de fide. et spe.
et caritate conscripsi. *Evangelium Eucheridion Augustini episcopi.*
*Incepit liber Euthodii episcopi. in multis ecclesie patens. quem de ebreo. et
in latinum translatum est. id est de principio seculi. et in regna
gentium. et sine seculorum. quem illustris uir. Leoninus in opus
culis suis. col. l. a. v. d. a. s. i. t.*

SCIENDUM. Hobis est frater karissime. quoniam in principio crea
uit deus celum et terram. et per ipsum omnia creata sunt. et quoniam
fecit hominem. et adiutorium sibi. et posuit eos in paradiso.
et uocauit eorum nomina adam et eua. Qui postea serpenti
no dolo deceptus. eiecit sunt uirgines de paradiso. Anno autem
trecentesimo per quam eiecit sunt de paradiso. genuit et cain primoge
nitum. et sororem et chalmanam. Post tricesimum uero annum ge
nuit uir abel. et sororem et debboram. Anno centesimo trecentesimo
uitae adest. occidit cain fratrem suum abel. et posuit manum super
eum. Anno centesimo trecentesimo uitae adest. natus est ei filius nomine
seth. ad eius similitudinem. uir gygas et magnus. Postea genuerunt
filios et filias. Anno sexcentesimo uitae adest. peperit
filius cain ab uxoribus suarum filiarum in fornicationibus mi
nistis. Idcirco centesimo uero anno uitae adest. dilatare sunt forni
cationes nimis. et immundicie. a filiis cain. Anno nonagen
tesimo trecentesimo. mortuus est adam. et sepultus in ebron. in
primo milario seculi. Tunc deinde sunt generationes seth. a

ageneratione
orientem in
q. e. can. 7
adest in mo
didit eum
facta e. ante
transiit p
anno uitae
arati pessimi
p. uirgines. u
q. m. f. e. e.
argem m
fial. Post a
seculi. cepit n
neo dicenda
dms ds. 7 co
sup. terra. i
ingressi s
sup. terra.
hunc sup. u
ceret uxor
undatione
notarom
omib. que
centesimo
cu. co. Tunc
et filius ei.
miliario
ne in tra.

153
a generatione cam. Et abstulit seth generationē suā cont
orientē in quēdā montē q̄ erat parim paradysō habitauit
q̄q̄ cam ⁊ ei cognatio ubi nefandū fratricidū p̄petuit.
idest in india. ⁊ in eodē loco deliciarū ubi p̄m̄ ip̄se cam con
didit ciuitatē. cui uocabulū imposuit effem. ⁊ hec ipsa p̄ma
facta ē ante diluuiū. Quadragesimo ū anno tēporis iareth.
transiuit p̄mū miliariū sēli. Trecentesimo ⁊ q̄dragesimo
anno uite iareth. in sēdō miliario sēli. fuerūt uiri malefici et
ar̄tis pessime inuētores de filiis cam. ⁊ om̄is immundicie ⁊
spurcie. idest obāl ⁊ thebal filii lamech cec̄. q̄ fuit p̄m̄ cec̄.
q̄ m̄st̄it cam. Isti inuenerūt p̄ma opa ferri. ⁊ eris. ⁊ auri. et
argenti molliendi. ⁊ ipsi p̄mit̄ adinuerūt om̄is artes mu
sicas. Post annos septingentos uite iareth. in sēdō miliario
sēli. cepit multa malicia peior p̄ore crescere sup̄ terrā. que
nec dicenda ē. Tunc occupierūt filii dī filias hominū. uat̄q̄ ē
dñs d̄s. ⁊ cordis dolore tact̄ dñs. Penitet me fecisse hominē
sup̄ terrā. n̄ p̄manebit sp̄s m̄s in hoīe p̄ eo q̄a caro ē. Post hec
ingressi s̄ filii dī ad filias hoīū. genuerūtq̄ ex eis ḡgantes
sup̄ terrā. ⁊ facti s̄ atrociissimi sup̄ cunctos hoīes qui habita
bant sup̄ t̄rā. Et t̄ p̄cepit dñs noe ut faceret s̄ archa. ⁊ indu
ceret uxorē ⁊ tres filios cū uxorib̄ eoz̄. q̄s reseruauit in in
undatione diluuii. Et factū ē diluuiū sup̄ omnē t̄rā. Et tulit
noe axonim̄ aīa uiuente t̄rā de uolantib̄ quā de bestis t̄rē. et
om̄ib̄ que erant sup̄ terrā. q̄ in archa reseruata s̄. Anno sex
centesimo p̄mo egressus ē noe de archa. cū om̄ib̄ q̄ fuerant
cū eo. Tunc offerebat noe holocausta dño. ⁊ uidit dñs noe
⁊ filios ei. Sexcentesimo ⁊ duodecimo anno uite noe in t̄cio
miliario sēli. ⁊ rectificare cepit noe ⁊ filii ei nouā possessio
nē in t̄rā. ⁊ appellauerūt regiones suas tamnon. sēdin nun

cupationē numeri q̄ exierunt de archa. idest octo. **T**riceſimo
aut̄ anno in tertio milario ſeli p̄ diluuiū. genuit noe filiū.
& uocauit nomē ei iōnitiū. Anno trecentefimo ⁊ quingefimo
p̄ diluuiū. dedit noe terrā cocham idest orientē in donati
onē filiū ſui iōniti. ⁊ mortuus ē noe. Cū oplet fuiffent dies
ei. fuerit anni nongenta quingenta. Poſt obitū noe uenerūt
filii ei in tertio milario ſeli. ⁊ deſcenderūt in terrā ſennaar
& cepunt edificare ſ turrim cui cacumē ptingeret uſq; ad
celū. ⁊ illic diuiſit d̄s ira ſua qd̄ facere cepant. ⁊ diſpoſi ſūt
ſup facie tota terre. ⁊ diuiſi ſ ſup omnē terrā. Iōnitus aut̄
fili⁹ noe introiuit in terrā cocham idest orientē unde ſol
orit̄. ⁊ habitauit ibi. Et accepit ad eō ſapientia. ⁊ omne aſtro
nomia ⁊ ſidera celi ille inuenit. Sem fili⁹ noe accepit terrā
aſſyē. cham terrā meridianā quē ē pars aſtraliſ. uſq; ad
occidentē. Iaphet introiuit oia aq̄ lonē uſq; ad oceanū ma
re. ⁊ diuiſi ſ in omnē terrā. Iōniti⁹ fili⁹ noe ipſe erudiunt nē
broth uirū giganē ⁊ robuſtū uenatorē. ⁊ ipſe nembroth
p̄ diluuiū edificauit turrim q̄ nuncupata ē babilonia
magna. Anno ſeptingenteſimo in tertio milario. edificata
ē babilonia. Poſt hec fecerūt ſibi regē filii cham cui nomē
fuit pōnabi. q̄ tenuit pontū. ⁊ ex eo accepit nomē. Poſtea
miſerūt filii iaphet ad iōnitiū. uiroſ ⁊ aruſiceſ archyrectorū
oſtrectoreſ. ⁊ uenerūt in cocham ad iōnitiū. ⁊ edificauerūt
illi ciuitatē quē nuncupata ē iōnita. ⁊ erat pax int̄ regnū
nembroth ⁊ regnū pōnabi. filii cham. q̄ oia ſe rebellare
cepunt. Audito hoc iōniti. ſēpſit eplām ad nēbroth q̄ tene
bat babiloniā. Hoc erat ſcriptū. q̄a regnū filioꝝ iaphet
hinc incipit delere regnū filioꝝ cham. **H**oc p̄mū certami
na apparuerūt int̄ regna ⁊ regna ſup terrā. Anno octauo

in quarto mil
e. i. c. l. i. e. reg
nū nēbroth p
heretice. Heret
ut om̄i q̄ erat
⁊ aſtroſ. q̄ erat
regē. longre
pediū. ⁊ uen
⁊ pharenit̄ ei
dū diſſerant
elephantib⁹.
amaricata ſ
to milario ſ
magno. ⁊ de
gionſ ſili. ⁊
fuit reuerſ.
hiſmahel
uel ē rex
runt. Et tē
uenerūt in
eragonē f
multitudo
⁊ meridian
reboꝝ. ſalū
diſ ⁊ uad
aut ut ſe
obtinēam
lonē. ⁊ u
tū. ⁊ n̄ ei

in quarto milario annoꝝ ſc̄li ſemp̄ pugnant regna utaq;?
 & uictū ē regnū cham aduers⁹ regnū nēbroht. Et optinuit reg-
 nū nēbroht p̄ncipatū usq; ad euct⁹ heresdem regē. q̄ genuit
 heresdē. Heresdes autē ipse cecidit regnū cham. ⁊ captiua
 uit om̄s q̄ erant habitatores iherusos. ⁊ amor eos. palestinos
 ⁊ affros. q̄ erant ad occidentē. Postea genuit heresdes cusdro
 regē. Congregauerūt autē se filii cham trecenta iugum milia
 pedum. uenerūt in regnū qd̄ fuit iomū ut debellarent ipsū.
 ⁊ p̄laurent eū rege cusdro. Audient cusdro. dimisit eos usq;
 dū trāsirent flumē pygī. Visit rex cusdro suū exercitū cū
 elephantib⁹. ⁊ interfecit eos om̄s. ⁊ n̄ remansit ex eis q̄s quā. Et tē
 amaricata s̄ regna tra se inuicē. Hicesimo q̄nto anno in q̄n-
 to milario ſc̄li. descendit samisab rex de eocham in exercitu
 magno. ⁊ depopulat ē multas ciuitates septuaginta octo re-
 gionū illi. ⁊ p̄transiuit in t̄cio regno indoz. Postquā de india
 fuit reuers⁹. uenitq; in arabia. p̄rexit in desertū saba in t̄ra
 hysmahelitarū. ⁊ posuit ibi castra in t̄ra filioꝝ ysmahel. ibiq;
 uict⁹ ē rex samisab a saracenis. ⁊ ceciderūt multa milia ⁊ fugge-
 runt. Et tē p̄mit ceciderūt filii ysmahel de heremo certare. ⁊
 introierūt in regna gentiū sc̄dm qd̄ p̄misit d̄s hysmaheli. qd̄
 eregione fr̄m suoꝝ figeret tabnacula. Tranſq; castra eoz
 multitudo numma. cepitq; pugnare cont̄ terrā orientale
 ⁊ meridiana. fecerūtq; sibi de ipsis q̄tuor p̄ncipes. oreb. zeb.
 zebec. salmana. Cūq; intrāsset sup̄ filios isrl. p̄cussit eos
 d̄ns ⁊ tradidit eos in manū gedeon hebrei filii ioas. futurū s̄
 autē ut ſciant aliud ſemel ⁊ deſtitutā faciant terrā. ⁊ regione
 obtineant a solis ortu usq; ad occidentē. a meridie usq; ad aq̄
 lonē. ⁊ usq; ad romā. Et erit iugū eoz graue sup̄ ceruicē gen-
 tiū. ⁊ n̄ erit gens aut regnū qd̄ eos possit expugnare. usq;

ad numerū temporū illoꝝ. Et postea deumcunt a xpianis. Reg-
no romanoꝝ subicient filii ysinabelis. Nonne mille annis
regnauerūt hebrei. ⁊ a romanis uicti fuerūt. Babylonii quorū
milia annoꝝ regnauerūt. macedoniū parthoꝝ regnū affluerūt
armis. ⁊ scythi. ⁊ indi suplices ad eos fecerūt astros. spanos. galli
germanos. spani brittones. bellericos. armis acq̃sierūt. Tunc
uerū surgent filii ysinabel de heremo. ⁊ resistent cont̃ regnū
romanoꝝ. In nouissimo autē sexto miliario annoꝝ sc̃i. Eri-
ent filii ysinabel de heremo. ⁊ erit aduent̃ eoz castigatio sine
m̃sura ⁊ m̃ia. Et tradidit d̃s in manu eoz cuncta regna gentiū.
p̃pt̃ peccata ⁊ scelera q̃ opati sunt. Itaq; tradidit nos d̃s in ma-
nus barbaroꝝ. q̃a obliui sumi p̃cepta ei. faciunt ū xpiani
multa illicita. q̃a maculant semetipsos eo qd̃ turpissimū ē
ad dicendū. p̃pt̃a tradidit illos d̃s in manu sarracenoꝝ. Si
da autē erit in obsidione. ⁊ captiuitate. cappadocia similis.
Sicilia erit in iugulatione. cilicia gladio p̃bit. brechia in occisi-
one ⁊ captiuitate erit. affrica similis. sp̃ania gladio p̃bit.
⁊ captiui ducunt. gallia. germania. aq̃tama. pl̃is deuorata.
⁊ multi captiui ducunt. Romani in occasione erūt. in insule
maris in desolationē. ⁊ obtinebūt filii ysinabelis uniuersū ab
aq̃lone ⁊ oriente. ⁊ meridie. ⁊ occidentē. Et replebit̃ ieroso-
lima de cunctis gentib; q̃ captiui ducunt. ⁊ replebit̃ ita p̃-
missionis de om̃ib;. Erūt iugū eoz graue. sup̃ om̃is gentē. ⁊ erūt
om̃ia sub iugo eoz. ⁊ erūt in eoz t̃bula. ⁊ ornamenta diuinū eoz
erunt. ⁊ que fuerūt in ecclesiis sc̃oꝝ siue aurū siue argentū.
⁊ om̃ia ornamenta eoz erūt. ⁊ distribuunt ministeria d̃i. ⁊ sac-
dotes sic p̃pls erunt. q̃a ecc̃le ocremabunt. Et erit t̃bula-
tio multa. ⁊ p̃icient corpora eoz impleri. eo qd̃ n̄ sunt q̃
sepeliant. Et erit uix sarracenoꝝ amari usq; ad mare. ⁊

erunt regiones sine uia. ⁊ gradient simul diuites ⁊ pauper
cū afflictione dicentes. Beau q̄ de hac luce nos p̄cesserūt. Hoc
beat paulus ait. Si uenerit discessio ⁊ reuelat fuerit homo
peccati fili p̄ditionis. Qd̄ ē aliud discessio. n̄ disciplina q̄ cor
ripiunt unūsi habitatores t̄r a filiis ysmabelis. Non s̄t illi
homines sic alię gentes. s; sūt filii de heremo hōib; odibiles.
Audite imitationē eorū. q̄ndo de heremo carturi s̄. Mulieres
habentes in uteris part. simul inficient gladio. Sacerdote
in locis scōz inficient. in eccl̄is scōz cūbent cū mulierib;.
⁊ sacra eccl̄arū uestim̄ta induent. ipsi uixores eorū. Ium̄ta
sua ad sepulchra scōz ligabunt. iāquā ad p̄sepia. Et erit tri
bulatio magna sup xpianos. q̄ habitant sup t̄rā. Non pp
t̄ra misit d̄s has t̄bulationes sup t̄rā xpianos ut iusti
deleant. s; ut manifestent q̄ in xpō s̄ credituri fidelissime
Sic ipsa uernas dicit. Beau eritis cū uos p̄secuti fuerint
pp̄t̄ nom̄ meū. ⁊ c̄ta. Sic enī p̄secuti fuerant p̄phas. q̄ fuerūt
ante uos. S; q̄ p̄seuerauerit usq; in finē. hic saluus erit. Et
p̄t̄bulationes dierū que factę erūt a filiis ysmabelis. ⁊ dissolu
ta erit om̄is t̄ra ab eis. ⁊ fuerint amici orn̄tis auro. pur
pura. ⁊ splendidi uestib; iāquā sponsi dicent. Nequā pos
sunt se eripe xpiani de manib; nr̄is. ⁊ gl̄ames in iudicioris
suis dicent. Ecce uicam t̄rā in fortitudine nr̄a. ⁊ om̄s qui
habitant in ea. Tunc recordabit d̄s d̄s scdm magnā m̄iam
suā quā p̄misit diligentib; se. ⁊ q̄ in xpō s̄ credituri libera
bit eos de manib; sarracenoꝝ. Surget aut̄ rex xpianoꝝ ⁊ p̄
uabit cū eis. ⁊ occidet eos gladio. Et descendent filii ysmā
belis in gladiū ⁊ t̄bulationē ⁊ afflictionē. ⁊ cadet illō d̄s
d̄s in man xpianoꝝ. ⁊ erit regnū xpianoꝝ exaltatū sup
om̄a regna. ⁊ imponent sup eos iugū graue. ⁊ serui erunt

illi q̄ remanent. Et tunc pacificabit̄ om̄is terra. que ab eis fu-
erat destructa. Et erit indignatio magna regi xpianor̄ sup̄
eos q̄ xpm̄ negauerunt. & erit pax & tranquillitas mag-
na sup̄ terrā qualis n̄ fuit antea. nec erit similit̄ p̄ illā. p̄ eo
qd̄ in nouissimo sc̄lōz erit. Cū fuerit pax & tranquillitas anti-
secuturas. tē repentini inuenit. Et erunt hōies in dieb̄ illis sic
erant in dieb̄ noe. edentes & bibentes. & n̄ erit in corde eor̄
timor. Ita tē erit aduent̄ gog et magog. cū fuerit na-
pax. tē reserabunt̄ caspię porte in laterib̄ aq̄lonis. & gen-
tes ille cū gog & magog uenient. Et concuciet̄ om̄is terra
p̄ timore eor̄. ex p̄genie enī s̄ iaphet. exeuntes trans iube-
ra aq̄lonis. Tales q̄ carnes hominū comedent. & serpentes.
& uineta. mulieres cū parvulis manducabūt. & n̄ erit aliq̄s
q̄ possit expugnare eos. Et p̄ septē annos tempor̄ illor̄
cōphendent ciuitatē iosephem. Et tē immittet dñs unū
de p̄ncipib̄ suis. & p̄cuciet eos cū fulgure & igne sub uno
monito. Et ueniet imp̄ator grecor̄. & sedebit in ierlm̄ sep-
tē annis. Et tunc apparebit filii p̄ditionis. q̄ dicūt antea.
Asceat in babilone. nutrit̄ in bethsaida & corozaim. et
regnabit in capharnaū. Ap̄tea dicit dñs in euanglio. Vēit
corozaim. uēit bethsaida. uēit capharnaū. Postea ascende-
ret romanoz & grecor̄ in golgotha. in eo loco in quo dñs
p̄ nob̄ mortis p̄ambulū sustinere dignat̄ ē. & tollet rex
romanoz coronā de capite suo. & ponet eā sup̄ ceruicē
suā. & expandet man̄ suas ad celū. & tradet sp̄m̄ suū deo.
& tē apparebit signū crucis in celo. Post hec ueniet filii p̄di-
tionis putans se quasi sit d̄s. & faciet signa & p̄dicia mul-
ta sup̄ terrā. ut ceci uideant. claudi ambulent. surdi au-
diant. mortui q̄si resurgant. ut enī si fieri potest electi

in errore d
putant se q
et uir sem
& standu
lof sine m
fuerit ad
& erit v
om̄i pplō.
videntes au
da ofitum
erit m
in dieb̄ ill
fiet. & cos
nubib̄ cel
Stam m
erit ofim
angloz.
phim. Ib
ofitloz.
aut ofi
ab imp
celi. in
in p̄pet
aut in
m̄m̄ si

in errore deducant. Ingreſſus aut ierlm. & ſedebit in templo dei.
putans ſe quaſi ſit ds. Et erit exaltatū cor ei nimis. cū ſit homo
ex uiri ſemine fili mulieris de tribu dan. Et erit fallax & indax.
& fraudulencia ſeducet multos. Poſt hec mittet dñs duos ſan-
tos ſinceriſſimos enoch & helyam. q̄ in ei teſtimonio reſeruan-
tuerant ad arguendū ipſū inimicū. Et tē erunt nouiſſimi p̄m̄.
& erunt credituri iudei. Helyas aut & enoch arguent eū corā
om̄i pplo. & oſtendent eū mendacē eē & fallacē & oſuſum.
Videntes aut eum ceteri gentes mendaciū ipſū pferentē. & a ſcīs
dei oſuſum. tē credituri erunt iudei ex om̄i tribu iſrl. q̄
erunt interfecti ab anti xpo centū q̄draginta quorū milia
in dieb' illis. Tunc anti xpe furore replet iubebit ſcōs dei int̄-
fici. eos q̄ ſunt credituri. Et tē ueniet dñs n̄r iſc xpc in
nubib' celi cū poteſtate & agminib' angloꝝ. & gloria celeſti.
Statim interfecto anti xpo gladio oris ſui. & q̄ illi oſenſerūt.
erit oſumatio ſclī. & erit iudiciū. Ibi erunt milia milium
angloꝝ. & decies centena milia archangloꝝ. cherubin & ſera-
phin. Ibi ſcōꝝ agmina pphetarū. patarcharū. aploꝝ. m̄m.
oſelloꝝ. uirginū. Ibi iuſti & peccatores reddent rationem
ante oſpectū dñi p̄ ut unguisq̄ geſſit. Iuſti aut ſeparabūt
ab impiis. Iuſti fulgebūt ſic ſol. ſequentes agnū int̄ & regē
celi. videntes ſemp claritatē dei in celis. & cū angliſ ſociabunt
in ppetuū. Impii aut deſcendent cū beſtia in infernū. iuſti
aut in ppetuū uiuent. & cū regē celi ſine fine glābunt. &
impii ſine fine penā patient. Vnde nos dñs eripe dignetur.
Qu uiuit & regnat in ſclā ſclōꝝ **Ag 2.** **Caplic**
liber **Methodii epi.** **Incip liber.** **Sinlle.** **de die iudicii.**
GENERALITER Omnes ſemine dicunt pphe-
tantes. que ob diuinā uoluntatē hominū inter p̄

tari. y uentura p̄dicere solebant. **T**radunt nāq; doctores doc-
tissimi. decē fuisse sybillas. Quarū p̄ma de p̄stis. scdā lybica.
tercia dēfica. quē ante bella troiana uaticinata ē. quarta cy-
mera in ytalīa. q̄nta herūtra in bābylōna orta. dicta herūtra
ab insula in qua s̄ ei carmina dicta. sexta sāmīa. a sāmō insu-
la uocata. septima almutia. uel cumēta. octaua ellespōntia.
nona frigga. Decima tyburina gr̄ec. abūlna latine uocat.
cuius carminib; multa de dō & xpō sc̄pta conueniūt. fuit q̄ hec
sybilla filia manasse de q̄nta etate dauid. pangl̄m nūtiata.
& ugo p̄mansit. p̄amidis regis filia. ex matre nōie hēcuba p̄-
creata. Vocata ē autē in gr̄eco tyburina. latine ū abūlna nōie.
Hec circūiens diuersas partes orbis p̄dicebat. asyā. macedonā.
perostaciā. agagūldeā. cylicā. pamp̄hiliā. y galatiā. Cūq; hanc
mundi partē uaticinīs suis impleset. inde uenit egyp̄tū.
ethyopiā. bagadā. y bābylōniā. affricā. lybiā. penāpoli. mau-
ritaniā. y palermū. P̄ om̄s has p̄uincias p̄dicebat. & spiritu
p̄phetie repleta. p̄phauit bonis bona. y malis mala. Scimus
nāq; q̄a in p̄conis suis uera annuntiāuit. y quē in nouissi-
mis erunt uentura p̄dicere. Audientes q̄ sāmā ei romani. statū
nūtiauerūt in aspectu imp̄atoris. Mutens q̄ imp̄ator
legatos ad eā. fecit eā cū magno honore deducere romā. Cen-
tū q̄ uiri ex senatu romano. somniū unū in una nocte uide-
runt singuli. Videbant in usu quasi nouē eē soles in celo.
q̄ singillatim diuisi. diuersas in se figuras habebant. Primū
sol erat splendidus. y fulgens sup̄ omnē terrā. Scd̄s sol splē-
didior & magnus. ethera habens claritatē. Tercius sol sangui-
neo colore flāmigerans. igneus y terribilis. ac demū splendidus
satis. Quartus sol sanguine rubicundus. quatuor ex eo uerū erant
meridies radiantes. Quintus sol erat tenebrosus. sanguineus.

154
et lippans: sicut in tonitruo tenebrosus. Scit sol tenebrosus nimis?
habebat aculeū sicut stimulū scorpionis. Septim^{us} uero sol terribilis
erat et sanguineus: iterū habens in medio gladiū. Octauus autē
sol effusus et sanguineus: colorē habens in medio. Nonus autē sol
erat nimis tenebrosus: unū tantū habens radium fulgentē. Cūq;
romā ingressa ēet sybilla: uidentes eā cives romani admirabant^{ur}
nimia pulchritudinē ei. Erat enī uenusto uultu. aspectu decoro.
eloquens in uerbis. atq; omni pulchritudine satis opposita. suis
auditorib; dulce p̄bebat alloquiū. Venientes autē et iuri q; sōna
uidebant: dicunt ad eā. Magistra et dñā. quō magnū decorū
ē ualde corp^{is} tuū. quale umquā in feminis p̄ter te nō uidim?
p̄cam^{us} ut somnū qd omēs nos in una nocte uidim^{us}. qd futurū
p̄monstrēt ap̄as. Respondens sybilla: dixit ad eos. Non ē equū
in loco stercoreib; pleno. et diuersis examinationib; polluto. sacra
mentū hui^{us} uisionis detegere. si uenire ascendam^{us} in montē
aduentinū uel appenninū. tibi p̄nuntiabo uob; q̄ uentura s^{int}
ciuib; romanis. Et fecerūt ita ut dixit. Quos intrōgans uisionē
quā uiderant: narrauerūt ei. At illa dixit ad eos. Nouē soles q̄s
uidistis. omēs futuras generationes p̄signant. Qd uero dissimiles eos
in se uidistis. dissimilis uita erit in filiis hominū. Primū autē sol.
p̄ma generatio ē. Erunt hoīes simplices et clari. amantes liberta
tem. ueraces. mansueti. benignissimi. amantes solationes pau
perū. et sancti sapientes. Scd^{us} autē sol: scdā generatio ē. Erunt
homines splendide uiuentes. et crescentes multū. deū colentes.
sine malicia. ouer sanctes m̄ra. Terc^{us} sol: tertia genitio ē. Exur
get gens cont^{ra} genē. et erunt pugne multe in roma. Quart^{us}
autē sol: quarta genitio ē. Erunt hoīes qd uerū ē abnegantes.
Et in dieb; illis exurget mulier de stirpe hebreoz nōie maria.
habens sponsū nomine ioseph. et perabit^{ur} ex ea sine omittio

ne unū de spū scō fili' dei nomine ihc. Et hic eligit sibi unū
nomine petrū. Et ipsa erit iugo ante parū. & iugo p parū.
Qui g ex ea nascet' erit uerus d's. & uerus homo. sic omīs pphete
p'dicauerūt. & adimplebit legē hebreorū. & adiunget sua p'pria
infinū. & p'manebit ei lex in sēta scōz. Nascetur aut' eo exercit'
angelorū a dextris & a sinistris erūt dicentes. **Glā** in excelsis dō
& in t'ra pax hōib' bonę uoluntatis. Veniet nāq; uox sup eū d'c's.
Hic ē fili' m'is dilect'. ipsū audite. **T**rant aut' ibi ex sacerdotib' he
breorū q' audientes hec uerba indignati s' dicentes ad eā. **I**sta
uerba terribilia s'. sileat hec regna. **R**esponder' sybilla. d'c'
eis. **I**udei necesse ē ista fieri. q' uos nō credetis in eū. **R**espon
derunt iudei. **N**os nō credē in eū. q'a uerbū & testamētū dedit
d's patrib' n'ris. & nō auferet manū suā a nob'. **R**espondit eis
uerū. **D**s celi genuit' ē sibi filiū ut scriptū ē. q' similis erit
patri suo. & postea ut infans p'etates crescat. & insurgent re
ges in eū & p'ncipes terre. **I**n dieb' illis erit cesari augustus ce
lebre nomē. & regnabit in roma. & subiciet omnē terrā sibi.
Post hec uenient sacerdotes hebreorū cont' ihm qd multa sig
na faciet. & cōphendent eū. **N**on multi. nō uel pauci. nō tres neq;
duo s' dū. s' un' solus d's in m'isus. q' fecit celū. solem. stellas. &
lunā. frugiferaq; terrā & undosū mare. **Q**ui aut' illū honorat
eternā uitā hereditabit. p'petuū cui ipsi hereditabit parady
sū simul amenssimū ortū. **M**ortuorū ū resurrectio erit. &
claudorū cursus uelocissim' erit. **S**urdi audient & ceci ui
debunt. loquent' nō loquentes. & de panib' q' nūq; simul &
piscib' marinis hominū q' nūq; multa satiabunt. & colligent
reliq's fragminū. & duodecī cophinos exinde replebunt.
in spe p'ploz uentos cōpescens uerbo. mareq; furens seda
bit. pedib'q; paens calcans ambulansq; sup undas. infirmū

tatem hominib' soluet. s'ingeret faciet mortuos. repellens multos
dolores. & de pane uiuo erit saturatio uiuoz. S; cū om̃a hec fue-
runt p̃fecta que dixi. in ipso om̃is resoluēt lea. y in man' impias
infidelū postea ueniet. dabunt dō alapas manib' incestis. y in
puro ore spuent uenenatos spuros. Dabit ū ad uerba sc̃m dor-
sum. y colaphos accipiens tacebit. ne q's agnoscat qd' sit uerbu.
uel unde ueniat. Inferis loquet'. & symea corona coronabit'. Ad
cibū fel. & ad sitim acetū dabunt. Templi uelū scindet'. y media
die nax erit tenebrosa nimis in trib' horis. y mortē sortis fini-
et. p̃ridu somnū. y morte moriet' trib' dieb' somno suscepto.
& tē ab inferis regressus ad lucē ueniet. y p̃m' resurrectionis
p̃ncipiū mortalib' ostendet. Dicent me sybillam insānā men-
dācē. tū facta fuerunt om̃a tē demū reminiscēt' mei. y null'
postea me dicet insānā. s; dei magā. Dabunt dō alapas manib'
incestis. & in uultu sacro exspuent uenenatos spuros. Dabit ū
ad uerba sc̃m dor sū. y colaphos accipiens tacebit. Ad cibū autē
fel. y ad sitim acetū dabunt. Et suspendent eū in ligno y occi-
dent. y nichil ualebit eis q̃a die tertia resurget. y ostendet
se discipulis suis. y ipsis uidentib' ascendet in celū. y regni ei'
n̄ erit finis. Dr̃q; p̃ncipib' romanoz. Quint' sol'. q̃ma g̃natio
ē. Et eligit sibi ih̃c duos p̃scatores de galylea. y lege p̃p̃a
docebit eos dies. lre. & doctrinā quā accepistis ame docere
om̃is gentes. & p̃septuaginta y duas linguas subicient om̃is
nationes. Sextus sol. sexta g̃natio ē. y expugnabit istā ciui-
tatē annos tres & m̃ses sex. Septim' sol. septima g̃natio erit.
& exurgent duo reges & multas facient p̃secutiones in t̃ra
hebreoz p̃p̃t deū. Octauus sol generatio erit octaua. y inde
seruone erit roma. y p̃gnantes ululabit in tribulationib' &
dolorib' dicentes. Putas ne pariem'. Non autē sol. nona ge-

neratio ē. & eringent p̄ncipes romani in p̄dicatione multoz. Tunc
erungent duo reges de syria. & exercitū eoz innumerabilis sic
harena maris. & obtinebūt ciuitates & regiones romanoz usq̄
ad calcedoniā. & tē multa erit sanguinis effusio. Omnia hec hoz
cū remissis erunt. ciuitas & gens tremescunt mes. & dispident ori
entes. Et p̄ hec surgent duo reges de egypto. & expugnabunt
quorū reges & occident eos. & omne exercitū eoz. & regnabūt
annos tres & m̄ses sex. Et p̄ eos surget ali⁹ rex p̄ e. nomine po
rens in p̄lio. q̄ regnabit annis triginta. & edificabit tēplū dō.
& legē adimplebit. & faciet iusticiā p̄p̄t dñm in t̄ra. Et p̄ eū sur
get ali⁹ rex q̄ regnabit paucis tēporib⁹. & expugnabit & occidet
eū. Post hēc ū erit rex p̄. v. nomine. & de. v. p̄cedet rex audon.
& de audon egyptiē. a. & de. a. p̄cedet. a. & de hoc generabi
tur. a. Et ipse erit sedē. a. erit bellicosus nimis & p̄liator.
Et de ipso. a. nascet rex p̄. a. noīe. & de. a. nascet. a. & potesta
tē habebit sup̄ decē & nouē reges. Et p̄ hos surget rex salig
de francia p̄. k. noīe. ipse erit magn⁹ & p̄ssim⁹. & potens. &
misericors. & faciet iusticiā paup̄ib⁹. Tanta nāq̄ erit in eo
uirutis gr̄a. ut p̄uā gradientis arborū cont̄ eū inclinent
cacumina. aqua nāq̄ occur̄sū ei minime tardabit. Simili
aut̄ impio romano rex ante eū n̄ fuit. nec p̄ eū futur⁹ erit.
Et ueniet rex p̄ eū p̄. v. noīe. & p̄ hē regnabit. v. p̄. v. xli. v.
& de. v. egyptiē. a. & ipse erit nimis bellicosus. & foras in
p̄lio. & multū erit p̄ aquas siue p̄ terrā. Et n̄ dabit in manū
inimicorū. & moriet̄ exul ext̄ regnū. & anima ei in manu dī.
Tē surget ali⁹ p̄. v. noīe. ex una parte saug. & alia longobard⁹.
& ipse habebit potestātē in t̄ra. cont̄ paganos. & cont̄ om̄s
inimicos. Et in dieb⁹ illis p̄cedet rex p̄. o. noīe. & erit poten
tissim⁹. & foras & bon⁹. & faciet iusticiā paup̄ib⁹. & recte iudi

cabit. Et de ipso pcedet ali. o. potentissim. & erit sub eo pugne
int paganos. & prianos. & sanguis grecoz effundet. & cor ei in
manu dñi. regnabit annos septē. Et ex ipsa muliere nascet rex
p. o. noie. hic erit sanguinar. & facinorosus. & sine fide. & ueritate.
& p ipm multa erit malicia. & multa sanguis effusio. atq; destrue
te eccle. erit impij potestate. In alijs nāq; regionib; tribulationes
erit multe. & plia. Tunc surget gens adūsis gentē in capadocia.
& paphlā captiuabit impij tēpore. eo qd n̄ inuoluit postū in
ouile. hic nāq; rex regnabit p annos quatuor. & p eū surget rex
p. H. noie. & in dieb; ei pugne erit multe. Syriā expugnabit. &
penapoli captiuabit. Ipse rex erit ex genere longobardoz. Tē
exurget rex salig p. e. noie. & expugnabit longobardos. & erit
plia & pugne. Ipse aut salig erit fortis & potens. & paucis tēpib;
erit regnū ei. Tūc exurgent agareni & yhanui. & captiuabūt
tarentū & barrū. & multas ciuitates depdabunt. & uolentes ue
nire romā n̄ ē q̄ eis resistat n̄ dñs deoz. & dñs dñoz. Tūc uenien
tes armeni p̄sida dispdent. ita ut n̄ recuperent ciuitates quas
depdabunt. Et accurrentes p̄si ponent fossata iuxta orientē.
& expugnabit romanos. & obtinebit pacē aliquantisp. & m̄bit
uir belhigerator rex grecoz in hierapoli. & destruet tēpla ydoloꝝ.
& uenient locusta & brue. & comedent labores om̄s. & fruct capadoꝝ
& cylacie ac fame cruciabunt. & p̄ea n̄ erit amplū. Et osurget rex
ali salig uir fortis & belhigerator. & indignabunt cont eū mul
ti uicini & parentes. Et in dieb; illis trahet fr̄ fr̄m in mortē &
pat filii. & fiat eū sorore om̄s fecit. & multa nefanda hominū
erit in t̄ra. Senes cū āgnub; eubabit. & sacerdotes mali cū deceptis
puellis. Ep̄i malefactorū sectatores erit. & fiet sanguis effusio in t̄ra.
& tēpla scōꝝ polluent. & erit in p̄plo fornicationes. immundicie.
& sodomiceū socius. ita ut uisio ipsoꝝ in t̄rā n̄ h̄at apparat.

Et erunt homines raptores et umeliosi. odientes iusticiā. y amantes
falsitatē. iudices romani immutabunt. Si hodie ad iudican
dū admittunt. alio die immutabunt ppter pecuniā accipiendā.
et nō iudicabit rectū s; falsū. Et erit in dieb' illis hoīes rapaces. eu
pidi. y pūri. y amantes munera falsitatis. y destruet lex y ueritas.
et fiet terrē mor' p loca diuersa y insularū ciuitates. y regiones
diuisione diuergent. Et erit p loca pestilentie hoīū. y ita ab
inimicis desolabit. y nō pualebit osolari eos uannas deoz. **H**ec
surgēt rex p s. noīe. y erit sub illo bella. y duob' annis regnabit. Et
p hē surgēt rex p a. noīe. y ueniens optinebit regnū aliquanto
tēpore. y ueniet romā y captiuabit eā. y nō mortificabit animā ei
in manu inimicoy illi. in dieb' uite sue. s; erit boni y magni. faci
et iusticiā paupib'. y ipse uiuet longo tēpore. **H**ē nō surgēt ali
rex p s. noīe. y de ipso s. pcedent an. s. y ex ipso genē longobar
doz regnabit p annos usq; centū. Tunc p eū surgēt rex p e. noīe.
salig de francia. tē incitū doloꝝ q̄le nō fuit ab incio mundi.
y erit in dieb' ipsi pugne multe y tribulationes multoz. y sang
nis effusio. y tūc mor' p ciuitates y regiones. y tūc multe captiua
bunt. y nō erit q̄ inimicis resistat. q̄a tē dñs erit uat' in terra.
Roma in psecutione y gladio expugnabit. y erit desphensa in
manu ipsi regis. Et erit hoīes rapaces. cupidi. tyranni. odientes
paupē. opprimites infomes. y narios saluantes. et tūc multi y ne
q̄ssimi. y dñatores exterminii. captiuabunt. y nō in tūa q̄ p̄es
resistat aut er uat' eos ppter malicias eoz y cupiditates. Et tunc
surgēt rex grecoꝝ cui nom' osans. y ipse erit rex s. romanoꝝ et
grecoꝝ. Iste statua gndis. aspectu decor'. uultu splendē. atq;
p singlā m̄broꝝ liniamā decent' oposit'. y ipsi regnū. c. y xii.
annis tūmabit. In illis g' dieb' erit diuicie magnē. y ita habun
dant' dabit fructū. na ut tritici modi denario uno uenundēt.

160
modi unni denario uno. modi olei denario uno. Et ipse rex septu-
ra habebit in fronte ante oculos dicens. Rex romanorum. omne s
ueni dicit regnum apiano. Omnes q insulas et ciuitates paganorum de-
uastabit. in uniusa ydolorum templa destruet. et omnes paganos ad bap-
tismi uocabit. et per omnia templa crucis ihu christi eriget. Tunc uero p-
ueniet egyptum et ethiopia. manum dare deo. Qui uero crucis christi non adora-
uerit. gladio punietur. Et cum opleti fuerint. e. annis. iudei con-
uerterentur ad dominum. et erit ab omnibus sepulchris eius gloriolum. In diebus illis
saluabitur iuda. et iherusalem habebit confidentem. In illo tempore surgent principes
iniquitatis de tribu dan. qui uocabitur amurram. Hic erit filius predictionis.
capitulum superbie. magister erroris. plenitudo malicie. qui subuertit orbem.
et faciet prodigia et signa magna per falsas simulationes. Veludet autem
per magicam artem multos. ita ut ignis de celo descendere facere uideatur.
Et imminuentur anni sicut menses. et menses sicut septimanae. et septimanae sicut
dies. et dies sicut hora. Et exurgent ab aquilone spiritus impii gentes
quasi alexander rex inclusit. gog undel et magog. boues testium. ma-
gog de testio. quasi domus procedens de domo. Ierusalem reprobis qui latet dia-
bolus. qui tunc erit aperte faciens quod in occultis. ut ipse gentes in
diabolum regentes. tunc de testio procedent. quando aperte insurgent. Quidam
dicit has esse aquilonares gentes. id est getas et massagetas. Alii gentes
ab alexandro in partibus macedonie conclusas. has congregabit nullo
eo si uoluntate. hec sunt anni. regna. quorum numerus sicut harena
maris. Cum autem audierit rex romanorum uocabitur exercitum. et de-
bellabit eos atque persterneret usque ad interitionem. et postea ueniet
iherusalem. ubi deposito capitis diademate et omni habitu regali. et
linquet regnum apiano deo patri. et ibi a filio eius. Et cum cessauerit
impii romanorum. tunc reuelabit manifeste amurram. et scilicet in do-
mo domini in iherusalem. Regnante autem eo. egredientur duo clarissimi
uiri helias et enoch ad annuntiandum domini aduentum. et amurram

occidet eos. & p̄ dies tres resuscitabunt ad dño. Tunc erit p̄secutio
magna. qualis n̄ fuit antea. nec p̄ter subsequet̄. Adbrunabit aũ
dñs dies illos p̄p̄ electos. & occidet iurante dñi anti xpo a o ycha
bele. in monte oliueti. Sũq; hec sybilla yaha multa romani su
tuna p̄dicaret. q̄b̄ etiã signis ad iudicandũ dñs uenit. & uan
cinando immoritur dies. Iudicii signũ tellus sudore madescet.
& celo rer adueniet p̄secula finiturus. Scilicet in carne p̄sens ut
iudicet orbẽ. Unde deũ cernent incredulũ atq; fidelis. Ielsum
cũ scis. cui iã termino in ipso. Sic aũc cũ carne aderit. quis iudi
cat ipse. Sũ iacet incultũ densis in ueprib̄ orbis. Recient symu
lachra uiri. cuncta q̄q; gazã. Exuret t̄as ignis. p̄omũq; polũq;
Inq̄rens. ueni portas & stringet auernũ. Scõz s; enĩ cuncte lux liliã
carnũ. Fradet. Fontes sc̄na flama cremabit. Occultos adẽ retagñ
tẽ q̄sq; loquet̄. Secreta. atq; d̄s reserabit pectora luci. Tunc erit
y luct̄. Stridebt̄ denib̄ om̄s. Erupit̄ solis iubar. & chorũ in t̄ra astra.
Soluet̄ celũ. lunaris splendor abibit. Deiciet colles ualles extollet
ab imo. Non erit in reb̄ hõĩũ. sublimẽ uel alitũ. Iã equant̄ campis
montes. & c̄rula poma. Om̄a cessabũ. tell̄ & facta p̄bit. Sic parit̄
fontes torrent̄ fluminaq; igni. Et tũba tẽ tr̄stẽ somnũ denuntiet ab
Orbe. gemens facit miserũ uariosq; labores. Lartareũq; chaos mon
strabit t̄ra desinens. Et corã hoc dño reges s̄stent̄ adunũ. Reci
det & celo ignis. & sulphuris amnis. Tẽ iudicabit dñs sc̄dũ uni
cũq; op̄. s̄hibunt impiũ ingehennã ignis p̄ternũ. iusti aut̄ p̄mũ
uitę eterne recipient. Et erit celũ nouũ. & t̄ra noua. & mare iã n̄
erit. & regnabit dñs in sc̄is. & ipsi regnabũ cũ illo in sc̄la sc̄õz. Aõ.
Explicit Liber Si Billẽ.

Incepit plogus muttam Sc̄i Ambrosii ep̄i.

161
HOKTAVI S Venerabilis pat̃r augustine. ut sicut beati
muri athanasii ep̃c & ieronimi pbr̃ stilo p̃secuti s̃ uita
sc̃oꝝ pauli & antonii in heremo positoy. sic etiā quartu
in uenerabilis ep̃i turonensis eccl̃e sc̃uerus seruus dei sermone
oratur. etiā ego beati aegrosii ep̃i metiolanensis eccl̃e meo
p̃sequar stilo. s̃ ego sic meritis tantoy uiroy q̃ muri eccl̃arū s̃.
& eloquentie fontes. ita etiā sermone me imparē noui. Tam q̃a
absurdū ēē op̃inor qd̃ p̃cipis declinare. ita que ap̃batissimis
uiris q̃ illi ante me assiterunt. & maxime a sorore ipsi uenabi
li oarecellina didici. uel que ipse uidi. uel que ab his agnouit
q̃ illū indueris p̃uincis p̃ obrū ei uisisse se narrauerūt.
uel que ab ipso s̃pta s̃. cū adhuc obisse nesciret. ad iur̃ orō
nub̃ uis̃. & meritis tantū uiri. licet inculto sermone. breuit̃
tam stricteq̃ describā. ut lectoris animū & si sermo offenderit.
tam breuitas ad legendū puocet. nec uerboꝝ fucus ueritatē
obducā. ne dū s̃ptor elegantiē pompā req̃ret. lector tantū ṽ
uirutū amittat scientiā. q̃a n̄ magis uerboꝝ saleras p̃pasq̃
sermonū. quā uirutē rerū grāmque sp̃s sc̃i expectare oueniet.
Siquē nouum uatores graciosē habere aquā breui uena stil
lante fonte cū siciunt. quā p̃fluentes fontes riuos quoy co
piā sitis tēpore repp̃ire n̄ possunt. & ordeaceus panis dulcis
soler ēē etiā his q̃ centenis uicib̃ ferculoꝝ cotidianū cuius
copiā eructuare osuerunt. s̃ & hortoy amena mirantib̃
herbe agrestes placere osuerunt. Quā obrē obsecro uos om̃s
in quoy manib̃ liber iste uer̃ fabrit̃. ut credatis uera ēē que
scripsim̃. nec me p̃uēt q̃squā studio amoris posuisse aliqd̃
qd̃ fide careat. q̃ndōquidē melĩ sit penit̃ nichil dicere. quā
male qd̃ falsi p̃ferre. cū sciam̃ nos om̃iū sermonū nr̃oy red
dituroꝝ ēē rationē. Nec dubitē & si n̄ ab om̃ib̃ om̃a. tam a di

neris diuersa ferri? ita cognita n̄ nullis eē. que etiā n̄n̄ aut
audire potui aut uidere. Vnde adie natūtiis ei narrandi
iniciū sumā. ut grā uiri a cunabulis que fuerit agnoscat.

Capit. plogis. Incipit Vita Sēi Agobrosii epi.

61 ē P osito in administratione p̄fecture galliarū patre
ambrosio. nat' agobros' est. Qui infans in arca p̄torii in ci
na posit' cū dormiret ap̄to ore. subito exāmen apum adue
niens faciē ei atq; ora opleuit. ita ut ingrediendi in os age
diendiq; frequenarent uices. Que pat' q' ppe cū matre uel
filia deambulabat. ne abigerent' ab ancilla que curā nutri
endi infantis suscepit p̄hibens. sollicita enī erat ne infanti
nocerent. expectabat tamē pat̄no affectu q' sine illud miracu
lū clauderet. At ille p' aliquādiu euolans. in tamā aeris al
titudinē subleuare s̄. ut humanis oculis minime uiderent'.
Quo facto terrib' pat' ait. Si uixerit infans ille iste. aliqd
magni erit. Spabat enī iā tē dñs in serui sui infamia. ut
impleret' qd scriptū ē. fāui mellis. sermones boni. Illud
enī exāmen apum. sēptorū suorū nob' generabat fauos. q'
celestia dona annuntiarent. yntes hominū de tr̄is ad ce
lū erigerent. Iosefa ū cū adoleuisset. yēt in urbe roma cō
stitut'. cū matre uidua. y sorore que uirginitatē fuerat p
fessa. comite alia uirgine. cui uirginis soror candida y ipsa
eidē p̄fessionis. que nō kartagini degit iā annis. cū ui
deret sacerdotib' a domestica sorore uel matre mari oscu
lari. ipse ludens offerebat dextrā. dicens. y sibi id ab ea fieri
oportere. Siquidē ep̄m se futurū ēē memorabat. loquebat
enī in eo sp̄c dñi q' illū ad sacerdotiū nutrebat. illa ū ut ado
lescēntē y nesciēntē qd diceret respuebat. Et p̄quā adolē libe
ralib' disciplinis ex urbe aggressus ē. p̄fect' q' in auditorio p̄

112
feditur p̄torii. na splendide causas potant. ut eligeret auro illu-
stri p̄bo t̄ p̄fecto p̄torii. ad osiliū tribuendū. Post qd̄ osilar' susce-
pit insignia. ut regeret liguriā cūlūq; p̄uincias. Venitq; medi-
olanū. P̄idem temp̄ mortuo auxentio arriane p̄sidie ep̄o. q̄ d̄yo
nisiō beatę memorię ofessori in exiliū destinato. incubebat eccl̄e.
cū ppl̄s ad seditionē surgeret in petendo ep̄o. cūq; illi cura sedan-
de seditionis. ne ppl̄s ciuitatis in p̄iculo sui ouerteret. prexit ad
eccl̄am. ibiq; cū alloqueret plebē. subito uar ferē infantis in p̄lo
sonuisse. ambrosiū ep̄m. Ad cui uocis sonitū. totū ppl̄i ora ouer s̄
addamant. ambrosiū ep̄m. Itaq; ante turbulentissime dissidebat.
q̄ arriani sibi. catholici s̄ ep̄m cupiebant. s̄ sup̄atis alter utq;
ordinari repente h̄c unū mirabili cōcordia cōsenserūt. Qd̄ ille cogni-
tū cōgressus eccl̄am tribunal sibi parari fecit. q̄ppe mar futur'
ep̄o altiora cōscendit. Tūc cōt̄ cōsuetudinē suā. tor m̄a p̄sonis
iussit adhiberi. Qd̄ cū faceret. ppl̄s nichilomin' acclamabat. Lec-
catū tuū sup̄ nos. S; n̄ similit h̄c ppl̄s t̄ clamabat. Sic ppl̄s
iudeoz. Illi cū uocib' suis sangnē d̄ncū effuderūt dicentes. san-
guis ei sup̄ nos. isti ū catecūminū scientes. fideli uoce remissionē
illi peccatoz p̄ baptismatis grām p̄ mutabant. Tūc ille. turbat'
reuerens domū phylōsophiā p̄fueri uoluit. s̄ futur' uerus
phylōsophus xpi. q̄ cōt̄p̄t' sc̄larib' pomptis p̄secutoz secutus
eēt uestigia. q̄ xpo ppl̄os cōgregauerūt n̄ fucis uerboz. s̄ simplici
sermone. y uera fidei ratione. missi sine pera sine ūga. etiā
ipsos phylōsophos ouerterunt. Qd̄ ubi ne faceret reuocat'.
publicas mulieres publice ad se ingredi fecit. ad hoc tantū. ut
uisis his ppl̄i inuenio reuocaret. At ū ppl̄s magis magisq; cla-
mabat. peccatū tuū sup̄ nos. At ille cū uideret nichil se sua inuen-
tione p̄ficere posse. fugā parauit. Eggressus q̄ noctis medio ciui-
tate. cū t̄cinū se p̄gere putaret. mane ad portā ciuitatis medi

olanensis que romana dicitur inuenit. **D**ñs enī q̄ ecclē sue catholice
muriū parabat aduersū inimicos suos. ⁊ uirum erigebat dauid cōt̄
faciē damasci. hoc ē pfidiā hereticorū fugā illi impediuit. Qui in
uenit cū custodiret ap̄lo. missa relatione ad clarissimū impato
rē tē ualentianū. q̄ sūmo gaudio accepit qd̄ iudices a se directi
ad sacerdotiū peterent. Ictabat eū prob̄ pfidē. q̄a uerbū ei im
pleret in aoybrofio. **D**ixerat enī pficiscenū. cū mandata ab eodē
darent ut moris ē. **V**ade age n̄ ut iudex. ⁊ ut ep̄c. Pendente itaq;
relatione. fugā iterū parauit. atq; in possessione cuiusdā leonū
clarissimi uiri aliquādiu latuit. **S** ubi relationi responsū ē. ab
eodē leonio p̄dit. **P**receptū enī erat uicario. ut insisteret reb̄ pfī
ciendis. Qui inuicta ē cū uellet implere. p̄posito edicto ouēnt
om̄s. ut si uellent sibi reb̄q; suis cōsulare. p̄derent uirū. **P**rodit
itaq; adductū meholanū. cū intelligeret circa se diuoluntatē.
nec se diuicē posse resistere. postulauit se n̄ a catholico ep̄o bap
tizari. **S**ollicita enī habebat pfidiā arrianorū. **B**aptizat itaq; fert
om̄a ecclāstica officia implese. atq; octauo die ep̄c ordinat ē. iūma
grā ylericia cunctoz. **A**git p̄ annos q̄tuor ordinationis sue. ad urbē
romā hoc ē ad solū p̄p̄riū. **P**reerat ibiq; scām puellā de qua sup̄
memorauim. cui manū offerre solit̄ erat. in domo p̄p̄a cū germa
na sic reliquerat inuenit. iā matre defuncta. atq; cū illa dexterā
ei oscularē. subridens ait illi. **E**cce ut diceba ē. sacerdotis manū
osculari. **P**idem temp̄ cū trans tyberī apud quendā clarissimū
inuitat. sacrificiū in domo offerret. quēdā balneatū q̄ paraly
tica in lecto iacebat. cū cognouiss; ibidē tē dñi sacerdotē. gaussa
se ad eandē domū in q̄ ille inuitat aduenerat portari fecit. atq;
oranti ymponenti manū uestimēta atagit. que cū oscularē stat
sanitate recepta ambulare cepit. ut impleret dñicū illud dictū
ad ap̄los. etiā maiora his facietis credentes in nōie meo. **Q**d̄ tam

signū sanitatis ut mirabile fuit: na etiā nec occultū. Nā ego hoc in
eādē regione p' annos plūmos scīs uiris refractū: positū in urbe
cognoui. Syrmū ū cū ad ordinandū epū ananīū precesser:
ibiq: iustine tē tēporis regine potentia y multitudine coaduna
ta de ecclā pelleret: ut n̄ ab ipso s; ab hereticis artian' ep̄s in eādē
ecclā ordinaret: essetq: constitut' in tribunali. nichil curans eoz que
amulere cecitabant: una de uigimb' artianoꝝ impudensior ce
teris tribunal ascendens. apphensio uestimēto sacerdotis cū adherere
eū uellet ad partē mulierū. ut ab ipsis cecis ecclā pelleret: audiunt
ab eo ut ipse solut' erat referre. Et si ego indigni tāto sacerdotio sū?
tān' te n̄ ūenit ul' p'fessionē tuā in qualicūq: sacerdotē man' inice
re. Quo dicto? q̄a debuit uerē dī iudiciū ne illi aliqd' eueniret. ex
iust' confirmat: nā alio die mortuā ad sepulchrū deduxit: grām
potumelia rependens. S; hoc factū n̄ leuē adūsariis inensit me
tū? pacēq: magnā catholice ecclē in ordinando ep̄o tribuit. Ordi
nato itaq: catholico sacerdote mediolanū reuertit: ibiq: iustine
sup' dictę mulieris innumerat' insidias sistuntur: que munerib'
atq: honorib' adūsus scēm urū oblat' p'p'los cecitabat: y infir
moz antm' talib' p'missis decipiebant. Amittēbat enī tribunal
y diu'sas alias dignitates: his q' illū de ecclā raptū ad exiliū p'duxis
sent. Qd' cū multa conarent: s; dō p'fide efficere n̄ ualerant: unus
infelicioꝝ cecis noīe eutimi' inuicem furorē excitat' ē: ut iuxta
ecclām sibi domū ostrueret: q' facili' raptū sup' posito carpento
ad exil' illū deduceret. S; inq̄tas ei' in ueracē ei' descendit.
Post annū ceterū eodē die q' se illū rape arbitrabat: in eodē carpen
to inposit': de eādē domo ad exiliū destinat' ē: reputans iusto dei
iudicio id in se eē ouersū. ut in eodē carpento diriget' in exiliū.
qd' sacerdoti ipse parauerat. Cui n̄ minimū solati' sacerdos p'bu
it: dando sup'ius. ut alia que erant necessaria. S; hec cōfessio hōis

neq; mulieris furorē? nec uelānoꝝ arrianorū dementiā repperit. Ma-
iori etenim accensi deſerta. baſilicā porticiā inuade nuebant. Ec-
ceſit etiā armat. ad cuſtodendas foreſ ecclē ē dicit. ut nemo aude-
ret catholicā ecclām ingredi. S; dñs q̄ de aduerſariis ſuis ecclē ſue
triūphos donare oſuenerit. ad ecclē ſue munimentū militū corda
ouerit. ut aduerſis ſeuis ecclē foreſ ſeruarunt. nec egredi ſ; in-
gredi ecclām plebem catholicā minime phiberent. Hec hec ſanſ
erant miſſis militib; n̄ etiā p catholica fide cū plebe partiē acca-
marent. Hoc intēpore p̄mū anaphone ymnū. yuigilię. in ecclā
mediolanenſi celebrari cepunt. Iū celebrans deuotio uſq; in ho-
diernū n̄ ſolū in eadē ecclā. uerū etiā penē p om̄s punitas occi-
denſis manet. P̄ idem temp; ſcī m̄r̄s geruaſi & p̄baſi. ſe ſacer-
dou reuelauerūt. Erant enī in baſylicā poſiti. in qua ſhodie co-
pora yaboris & ſcīcis m̄r̄m. S; ſcī m̄r̄s yabor & ſcīx celebrari
me frequenabant. p̄baſi ū & geruaſi m̄r̄m ut nomina ita
etiā ſepulchra incognita erat. in tantū ut ſup ipſoz ſepulchra
ambularent. om̄s q̄ uellent ad cancellos p̄gere. q̄ ſcōz yaboris
& ſcīcis m̄r̄m ab iniuria ſepulchra defendebant. S; ubi ſcōz
m̄r̄m corpora ſ̄ leuata. 7 in lecticis oſoſina. multoz ibi ſanta-
tes egritudinū pficiunt. Iteus etiā ſeneris nōie q̄ nē uſq; in
eadē baſilica que dicit ambroſiana. in qua m̄r̄m corpora ſ̄ tran-
ſata religioſe ſeruit. ubi ueſtimenta m̄r̄m attingit. ſtatū lum̄ re-
cepit. Obſeſſa etiā corpora aſpirantib; inmundis. cura. ta. ſum-
ma cū grā domū repebant. S; h̄s beneficiis m̄r̄m t̄p in q̄n-
tū creſcebat fides catholicę ecclē. tantū pfidia arrianorū minu-
ebat. Deniq; ex hoc tēpore ſedari cepit p̄ſecutio que iuſtine
furorē accendebat. ut ſacerdos de ecclā pelleret. Tam quō m̄r̄
palaciū multitudo arrianorū cū iuſtina oſtituta reſidebat.
tamā dei grām quā ecclē catholicę dñs ih̄c oeris martȳrū

offerre dignat^{us} ē. uenerabilemque uirū ambrosiū narrabat pecunia op-
tasse hoīes. q̄ se uerari ab immundis spīrib^{us} mirrent^{ur}. atq; ut ab illo sicut
amar tyrib^{us} se torqueri dicerent. S; hoc iudaico ore loquebant^{ur} arria-
ni. supparet scilicet eoz. illi enī de dño dicebant. quō in beelzebub p̄n-
cipe demonoz erat demonia. isti de mītib^{us} uel dñi sacerdote loq̄bant^{ur}.
q̄a nī dei grā que p̄p̄s opabat^{ur} immundi sp̄s pellerent^{ur}. S; accepta pe-
cunia se torqueri mentirent^{ur}. Uamabant enī demonēs. sc̄m uos mar-
tyres. S; arriani dicebant. nesc̄m eē mīres. Jam hoc & in euglio legi-
mus. ubi dixerūt demonēs ad dñm ihm. sc̄m tē q̄s sis fili^{us} dei. iudei
dicebant. hic autē unde sit nesc̄m. S; nī hic testimoniū accipit^{ur} demo-
nū. S; cōfessio. Unde misēiores arriani uel iudei. ut qd cōfiterē^{ntur} de-
monēs. illi negent. Vt tamē q̄ grām ecclē sue augere cōfuerūt. nē pas-
sus diu insultari a p̄fideis sc̄is suis. Unus itaq; ex ipsa multitudi-
ne subito arrept^{us} spū immundo. clamare cepit ua torqueri eos ut
ipse torquebat^{ur}. q̄ negaret mīres. uel q̄ nī crederent in trinitatē uni-
tatē quā docet ambrosi^{us}. At illi hac uoce cōfusi. q̄ ouerū debuerāt
& dignā tali cōfessione penitentiā agere. in p̄sensā dñer sū hoīe
nec auert^{ur}. p̄fidei homicidiū adiungentes. Uenerūt enī eos ad hac
fidē sūma necessitas. Sc̄s ū ambrosi^{us} ep̄c maioris humilitatē uir-
tutē. donatā sibi a dño grām referuabat. cresebatq; cotidie fide
amore corā dō & corā hoīb^{us}. **P**idem temp^{or} erat qdā uir de hēresi
arrianoz. accērim nūm^{us} disputator. durus atq; incōuertibi-
lis ad fidē catholicā. Is cōstituit^{ur} in ecclā. tractante ep̄o. uidit ut ip-
se p̄modū loquebat^{ur} anglm ad aures ep̄i tractantis loquentē.
ut uerba angeli pp̄lo renuntiare ep̄c uiderēt. Quo uisō ouersus.
fidē quā expugnabat cepit ipse defendere. Fuerunt etiā duo
cubicularii tē tēporis graciā impatoris. de hēresi arrianoz.
q̄ tractanti ep̄o questionē pponerent. ad quā audiendā aliā die
ad basilicā portuanā se affuturos p̄miserāt. Erat enī questio de
incarnatione dñi. S; alio die miserandi hoīes sup̄bie timore cō-

plebi. nec memores pmissioꝝ. contempnentes dñm in sacerdote ipsi. nec ple-
bis expectantibus considerantes iniuriã. inmemores etiã dictoꝝ dñicoꝝ.
quod q̃ scandalizat unũ ex minimis istis. oportet ut mola asinaria
collo ei alligetur. y demergatur in profundũ maris. descendentes redam
quasi quã gestandi incumantẽ egredi sũ. expectante plebe ut sacerdotẽ
in pedã ostendat. S; huiusmodi q̃ fuerit simul. horresco referens.
Subito yenit precipitati de reda animas emisit. atq; cor postea illoꝝ sepul-
ture sũ tradita. S; uñ ambrosiũ cũ ignoraret qd factũ eẽt. nec diuicijs
possi; plebe tenere. ascendens tribunal. de eadẽ questione q̃ fuerat
pposita. sermonẽ adorsus eĩ dicit. Debitũ qd cuido soluendũ. s; hest-
nos meos nũ inuenio creditores. y reliq; que in libro sc̃pta sũ q̃ de in-
carnatione titulãt. **C**eciso itaq; graiano impatore. de recipiendi
corporis ei causa. ad maximũ suscepit legationẽ. Apud quẽ quã
ostanter egerit q̃ uoluerit cognoscere. ipsi legationis eplã ad va-
lentianũ inuorẽ datã cũ legerit. applaudit. Nobis enĩ alienũ ap-
missione iussu eĩ illã inferre. ne adiuncte eplẽ plurimas fastidiũ le-
genti afferret. Ipsũ uñ maximũ a communis osortio segregauit.
admonens ut de effusione sang̃nis dñi sui. qd eĩ grauius innocentiũ
agere penitentia. sibi apud dñm uellet eẽ osultũ. S; ille cũ peniten-
tiã declinat. supbo spũ. nũ solũ futurũ s; etiã p̃sentẽ salũẽ amittit.
y regnũ qd male arripuerat. semineo quodãĩ timore deposuit.
ut pcuratorẽ serei publice nũ impatorẽ fuisse ositeret. **O**portuna uñ
iustitia. cũ qdã aruspis innocentiũ noĩẽ nũ tam ope. in causã male-
ficioꝝ a iudice torqueret. aliud quã int̃rogabat. fateri cepit. Na-
mabat enĩ ab anglo maiora sũ tormenta adhiberi. eo q̃ custodiret
ambrosiũ. quõ tẽporib; instans ad excitanda odia p̃loꝝ in ep̃m.
cacumen recti ecclẽ ascendens media nocte sacrificauerit. s; qm̃o
instanti y solliciti aruspis innocentiũ opa maligna exercebat.
tanto magis amor. ppli circa fidẽ catholicã y dñi sacerdotẽ eo
ualescebat. misisse se etiã demones q̃ cũ necaretur ferebatur.

165
f; demonel remicasse se minime n̄ solū ad ipsū appin̄re posse. uerū
etiā nec ad fores domi in qua manebat ep̄c. quō ignis insupabilis om̄e
illud edificū munit. ut etiā longe positi uiderent. 7 ita cessasse ar
tes suas q̄b; aduersus dñi sacerdotē se aliqd posse arbitrabat. **A**l; etiā
gladiū ferens ad cubiculū usq; puenit. ut interficeret sacerdotē. S;
cū extracto gladio eleuass; manū; dextra obrigente remansit. Tunc
se missū a iustina p̄quā cōfessus ē. brachiū q̄q; qd cū extenderet
obriguerat. sanatiū cū cōfessione ē. **P**idem temp; cū ut illustris
pbus puerū suū notariū q̄ spū immundo grauit uexabat durat
set ad ep̄m. egresso de urbe statū dimisit cū diabolus. timent; se ad
sc̄m p̄duci. Atq; ita puer quādiu mediolam apud ep̄m fuit. nulla
in eo diaboli dñatio apparuit. S; ubi egressus de mediolano ē. e
ppe urbe puenit. idem sp̄c q̄ cū antehabuerat uexare cepit. Qui
cū interrogaret; ab exorcistis. cur quādiu fuiss; mediolani n̄ in illo
apparuisse. cōfessus ē diabolus amuisse. ambrosiū. idō recessisse
ad temp;. Atq; expectasse in illo loco ū ab eo recesserat donec reuer
ret. q̄ reuente uas qd deseruerat reperisset. **S**exto naq; maxi
mo. posito theodosio impatore mediolani. ambrosio ū ep̄o cōstitu
to aq̄legē. in parib; orientis in q̄dā castello a xp̄ianis uirib; syna
goga iudeoz 7 loc; ualentimanoz incendio cremata ē. p̄pt̄ea qd
iudei uel ualentiniani insultarent monachis xp̄ianis. Valenti
manoꝝ etiā heresis. t̄gma deos colit. S; de hui; modi facto cōmisso.
in oriente. ad impatorē relatio dirigit. qua accepta impator p̄ce
perat ut synagoga ab ep̄o loci reedificaret; in monachos ū uindi
caret. S; hui; p̄cepti tenor cū ad aures puenisset ueniabilis ambro
si; ep̄i. direxit ad impatorē eplām. q̄a ipse eo tēpore occurrere
n̄ poterat. qua illū cōuenit. ut id qd ab eodē statutū fuerat reuo
caret. feruariq; debere ad suā auidentiā. q̄a digni n̄ eēt ut ab illo
in xp̄ianos iudicaret. digni etiā n̄ eēt qd p̄ illo a dño audiret.
cui suas p̄ces sua uota cōmitteret. paratiū etiā se ēē. p̄tali negotio

morte subire. ne dissimulatione sin p̄uaricatore faceret impatore?
q̄ tā iniusta oīa ecclām p̄cepisset. Postea ū quā mediolanū rediit.
posito impatore in ecclā de eadem causa tractauit in p̄plo. in q̄
tractatu interfuit dñi p̄sonā loquens impatori. Ego te ex ultimo
impatore feci. ego ē exercitū inimici tui tradidi. ego ē copias q̄s
ille aduersū te exercitū suo parauerat dedi. ego inimicū tuū in po
testatē tuā redēgi. ego de semine tuo sup̄ solū regni oīstui. ego te
tūmphare sine labore feci. & tu de inimicis meis donas triūphos.

Qui descendenti ex edra impat̄re ait. Con̄t̄ nos p̄posuisti hodie ep̄e.
At ille respondit n̄ se con̄t̄ ipsū. s̄ p̄ ipso fuisse locutū. Tunc imp̄r.
Reuerētia inq̄t dura p̄ceptā oīa ep̄m de synagoga reparanda in
monachos ū iudicandū ēē. Ita ꝛa comitib⁹ qui ibidē aderant di
cebat. Quib⁹ ep̄c. Ego q̄dem cū impatore n̄c ago. uobiscū ū alit̄r
in agendū ē. Atq̄ ita obtinuit. ut illa q̄ statuta fuerant reuo
carent̄. Hec p̄us ad altare accedere uoluit. n̄ fide suā illi imp̄r
ut statuta reuocaret dare deberet. Isaac q̄ sponsione firmata. se
curus p̄git sacerdos diuina m̄ysteria celebrare. Hec aut̄ s̄c̄pta s̄
in eplā. quā ad germaniā suā fecit. *In ep̄it̄ passio. s. gallican. ꝛ.*

Sus Constantino augusto a gallicano duce romanū *lohis ꝛ. Ray*
exeruit. p̄larū gens quę syriā inuaserat uicta ē *li. 11. m.*
subiugata. Qui cū triūphalib⁹ infulis sublimat⁹ accept⁹ ēēt
augusto ꝛarū. filiā ei⁹ sacratissimā uirginē oīstantiā s̄ posebat
uorē. hoc n̄ mediocri instantia flagrabat. Et quō erat bene
potens omnū potestati. comites ac p̄fecti cū omī p̄plo romano
id fieri postulabant. Constantinus ū august⁹ con̄stari cepit ꝛ ēē
messissim⁹. sciens filiā suā positā in scō p̄posito facili occidi
posse quā uinci. Quę cū pat̄is sollicitudinē studio sc̄itatis cona
rēt excludere. dix̄ pat̄i suo. Si certissimū n̄ habere qd̄ me n̄ dē
serat d̄s. recte formidini meę sollicitudinē tue locis aliq̄s cre
deret. cū ū certa sim de dō. pone omnē sollicitudinē tuā. & te

166
daturū me dūge illi repmitte. na ut cū seycharū supauerit genē.
indū simul y osul me accipiat. Hui aut sponsonis grā. duas filia
sual ūgues ex amissa dūge natas. mecu usq; ad nuptiarū diē ēē
pmittat. Iccū ū ppositū meū y pnuernū iohēn & paulū ēē gīant
admittat. ut ille p meos familiares allocut; y cognoscere me ualeat.
& ego illi uotū. mores. y institutū p filias ei agnosā. facta s; q; hec
omā sic apī ūgo disposuit. y uelut sub arabōnis loco danē duo
frēs amuchi ex latere anguste. & duē sorores gallicani filie ipsi
anguste tradunt. Que na liberalib; studiis s; erudire. ut uir illis
p sciētiē studio in uiroz numero ullus sapientiū inueniri potuiss;
harū una attica. alia arthemīa dicebat. Quas istamīa cū ad se ue
nire cognouit. expandens manū ad dīm sic orauit. **D**ñe d's omīps
q; me orōnib; tuę mīis agnetis alēpra mundasti. y semitā mī amorē
tu p pici ostendisti. q; uirginis tuę matrī thalamū reserasti. ubi
tu sponsus tu filiū manifestat es. tu genit ex maria. tu genitor p
bat es marie. tu lactat uberi b; marie. tu omē scdm nutriend. si
mul etiā illā a quā lactat es. y nutrit. tu infamulus es. et scens eta
te. tu omī mutido meremīa ccedens. tu sapientia pficiens cū sis
ipse tot sapia. tu ita magnū ut te magnificentiā nichil sit. tu uer
homo de matre ex tēpore edu. uer us d's ex patre sine matre ge
nit. d's de deo fecisti que nō erant. ex matre sine patre carnali
ēdit que lapsū incurrerant reparasti. tu sis sis in luce illuminat
es. cū sis q; illuminas omniē hominē ueniēte in hē mundū. te pcor
credens ut ipse iussisti. te quēso rogans qd ipse pmissisti. cū dice
res. Amī dico uob. qā omā quecūq; petieritis a patre in noīe meo.
dabit uob. Peto itaq; dñe ut has gallicani filias tu lucreris. ipsū
q; gallicanū q; me ē tollere conat. tuę fidei applica castitati. &
aperi dñe os meū aurib; earū. y auri aures cordis earū sermonib;
meis. & sēnsus earū in ianuā pande. ut tamā uerbis meis uir
tutē infundas. ut carnis omertatū excreantes ē sēcrari desideret.

& ex ipso desiderio tantus amor in eam uenit mentis oratio: ut feruentius ad
thalami tui illi celesti puerum studeant. quem plenus oleo sapientie
& tue caritatis fulgentibus flammis attingant: ut loci sibi sapientius
uirgines datus de tua misericordia glantes: nichil terrenum desiderant: sed te
solu in integro affectu suorum uiscerum occupant. Hanc uero orationem
fuisse ostentat ipsa narratio didicimus: quia etiam ab ea legimus scriptam.
Ualuit autem in ad dominum attica arthemias: ouerter uero studio celeriter
narrandi mysterium gallicani pretereo. **I**gitur ueniens gallicani orantem
a ostantino y ostantio y ostante augustis suscepit: y ab omni comitatu
ac senatu. **Q**ui non prius ingressus est romam: non ad sacra petri apostoli limina
peruenisset. **E**um ostantinus ait. **E**um ad bellum pergeres. capitolium y templa
ingressus demonibus immolasti. inde uictor rediens. christum y eius ad
oras apostolos. **I**nde quid rerum sit cupientem me nosse: pande pordium.
Que gallicani adorans ait. **E**um scythica gens me in scytharum phyllo
polum urbe occlusisset. y strages plurimas fecisset. metuens in eam
fugere cum eis quod erigua in eam milium mari. hostium uero eam innum
merabilis multitudo: insistebat sacrificiis. y marianas uelutamas
offerebat. **Q**uid multis morer: **A**d ultimum creuit obsidio: y unius
tribuni mei ac milites se hostibus tradiderunt. **I**gitur cupere fugien
di aditum repperire: paulus y iohes ex quibus prepositus unus est aliter pri
miceri digne me pietatis uirum filie ostantie auguste. dixerunt mihi.
Fac uotum deo celi: quod si te liberauerit apostolica fides. y etiam uictor
melior quam fuisti. **F**aceor: sacratissime imperator: mori ut hoc
uotum meo ore placitum apparuit in iuuenis statua excelsis: se
rent in humero cruce dices. **S**ume gladium tuum: y sequere me. **Q**ue
ego dum sequeretur: apparuerunt in hinc y inde milites armati. **A**ffirmantes
me: y dicentes. **H**os est prebeni obsequium: tu ingredere hostium castra
& dextra laeuam: gladium tenens euaginatam: respice quisque puernas
ad regem ipsorum nomine bardan. **Q**uo cum peruenissem cum eis: inducia
sui sanguis prestat: meos pedibus postulauit. **N**ullum ex eis occidi gladio

164
fieri nec uisfi. hunc uero regē eorū bardan cū duob' filiis unctos ab illis
militib' accepi. Ita uniuersę s' tracie liberatę a gente scytharū. yri-
butari facti s. Tribuni omīs q' ad me cū sunt militib' reueru uoluerūt.
n' fierent apiani ame recepi n' potuerūt. osmententes q' g'du sublimi
ores effecti. n' osmententes u' milicia puam. me ipsū factū apianū na
deo deuouit. ut etiā a uingio p'miseri m' abstinentiū. Ecce habes qua
druplicatū careritū. habes y omniē gentē scythicā subuigatā. yri-
butariā. y totas tracias liberatas. Michi q' iā nō feliciter iubete succe-
dere alitū. q' possim uacare religioni quā didici. y in ueritate stare
quā pfecte cognoui. Tunc impator ostantini misit se in amplex' ei.
referens ei uniuersa q' gesta s' circa filias ei. q' n' s' uirgines xpi. talit'
ut alias uirgines duas p'p'las sua grā enocauerit d's. y quom' eruditio
nū summa arripientes ad pfectionē uenerunt. y uniuersa litterarū
rudimenta pfecte susceperunt. Tūc cū augusto palaciū intrans gallica
no. occurrit helena cū filia sua ostantia. y filias ipsi gallicani. sin-
deban' lacrimę gaudis plene. nec pmutat' ad domū p'priā reuēti
gallicani. s; q'si gener' augustorū in palacio successit. osiderans fi-
lias suas in laudib' dei fientes. Qui cū uellet priuat' abscedere. ro-
gat' ab augustis osul pcessit. y in fascib' posit' q' n'q; milia seruoꝝ li-
beros ciuesq; romanos fecit. q' b' p'dia domosq; donauit. cumclaq;
facultates excepto iure filiarū distrah. ac donari paup'ib' fecit.
ac se in ostensi urbe manente cū dā scō uiro hylarino nōie soci-
auit. cui habitaculū ampliari fecit ad pegrinoꝝ suscepiōnē.
quā ipse plurimis impendebat. Adheserūt q' ei multi ex seruis ei
q's liberos fecit. y diuulgata ē fama ei p' totū orbe. ita ut ab ori-
ente y occidente uenientes uiderent uirū ex patricio y osule. qui
erat amicitissim' augustorū. lauantiē pedes paup'ū. ponentiē mensā.
aq'at' manib' effundentiē. languentib' sollicitē ministrantiē. &
cetera exhibentiē scō seruanti officia. hic p'ni in ostensi urbe
castru uxit p'clām. y dictauit officia cleroꝝ. Huic scō tanta lau

renti se reuelant. Adhortans eū ut ei nōmine ecclām fabricaret. in
porta quę nūc usq; laurentia uocat. Rogat aut ut ibi leuaret epē.
nō osensit. Et sua uoluntate ipse q̄ ordinaret elegit. Tantiq; q̄
ei stultit d's. ut demonib' pleni mar ut ab eo uisi fuissent. prius
mundarent. Multaq; erant in eo sanitas insignia. S; eū a stan-
tio iulian' cesar' fact' ēēt. dedit legē ut ap'iani nichil in hoc scēto
possiderent. Is ab ebat aut gallican' quor' casās in pago ostensi.
quarū pensiones his opib' quib' diuin' ministrabant. Ita eū me-
ruit deū habere defensore. ut q̄cūq; ingrediebant in eas malici-
ose. aut ponerent tytulōs fisci. aut exigerent pensiones. mar a
diabolo replerent. q̄cūq; auctor exactionis ēēt illi. lapsus fie-
bat. Tunc interrogata demonia dederūt responsū. qd' si sacrificare
coact' fuiss; gallican'. exactores redditū ei ista p'clā nō inuaderent.
Et quō nullus audebat ouenire de hoc scelere gallicanū. mandauit
ei iulian' cesar' d'ies. Aut sacrificā d'is. aut discede de finib' ytalie.
Mar relictis omib' alexandriā perit. ibi unct' ē o'fessor ap' p' co-
tinuū annū. Post etiā secessit inheremū. ibiq; a rauciano comite
templor' eū cogere't sacrificare. et cōpneret. p'cussus gladio in
corpore. ap' martyr' efficit. atq; prexit ad dñm gaudens eū tri-
umpho. In statū basilicā ostruxerūt sui nōis. in qua erubescant
beneficia m'ri. ex eo nūc usq; in scēla scēlor' aō. **H**ylarin' aut q̄
quondā gallicanū in ostensi ciuitate suscepit. eū cogere't a p'seru-
torib' fidei ap'iane eradice're. et sacrificare. nōllet. fustib' cesus mar-
tyrū sup'sit. cui corp' ap'iani uenerabilē sepelierunt in o'sta.
Preterea iulian' cesar' cap't cupiditate sacrilegā. anaricia suā euulsi-
testimoniis colorabat. Hā facultates. et patrimonia auferens ap'ianis
dicebat. Ap'c nūc diē in euclia. Qui nō remittitauerit omib' que pos-
sident. nō pot' m'is ēē discip'ls. P'uenitq; ad eū qd' paulus et iohes
omī die turmas xp'ianor' pauperū recrearent. ex his opib' quas
sacratissimū iurgo xp'i ostiaua reliquerat. et misit q̄ eos oueni-

ret. dicens. sibi eas debere adhiberi. Illi uero dixerunt. **I**uxta christianissimi
augustinorum memorie constantem. constantem. et nepos eorum constantem. cum au-
gustine dignitatis apice ordinarentur. et seruos se christi esse gloriarentur. nos
famulabamur impio eorum. **Q**uod gentes ueni in ecclesia. excussio diademate
ad adorandum se deum primum in facie prosternerant in terra. pro qua uero
mundus non fuit dignus habere tales. et tantos augustos. celi eos inter ange-
los suscepunt. remansitque nepos constantis constantis. qui ex quo tibi so-
luti regnum tradidit. reliquisti religionem. ut tibi plena. et sequeris ea
que optime nostri ad deum peruenire non possideri. **P** hac iniquitate tua saluta-
tione destitui. et associare impiis uirum nos incipis omni subtra-
himus. Sum enim nos non facti christiani. sed ueri. **I**ulianus uero mandauit hec.
Ego etiam clericum in ecclesia obtinui. et si uoluisset. et ad primum gradum
ecclesie peruenissem. sed considerans uanum esse relictis rebus necessariis. et uici-
libus in eterna sectari. bellis rebus animam tradidit. et diis fautoribus sa-
crificauit. ita ut ad impium fastigium perueniret. **U**nde considerare debetis
quia et uos regia aula nutriti. non debetis de esse alacere meo. ut habeam
uos primum in palacio meo. **I**d est si accipere a uobis fuero. necesse mihi erit
agere ut accipere non possim. **T**unc paulus et iohannes dixerunt. **N**on est
faciendum hanc iniuriam ut proponamus et quodammodo personam dominum et proponimus
mihi qui fecit celum et terram. mare. et omnia que in eis sunt. **N**on enim timeamus uias
inimicicias hominis temporalis. ne inimicicias incurramus eterni dei.
Et ideo scire te uolumus. quia nunquam ad saluationem tuam. nunquam ad
cultum tuam. nunquam ad palatium tuum uenimus. **Q**uibus iulianus ait.
Decem dies ame uobis dante inducitur. ut animam uirum opponente pru-
dentiori consilio. non coacti. sed uoluntate ad me uenire matureritis. **S**i uero
hec non feceritis. coacti per hec faciemus. quod facere sponte non curatis.
Paulus et iohannes dixerunt. **I**am induciarum nobis decem existima pre-
stare dies. et ideo quod per decem dies minaris te esse facturum. hodie per-
fice. **I**ulianus dixit. **P**utatis quod interis uos faciam christiani. **E**t cum hec
dixisset. uat fur ruit dies. **D**ecima transacta a pontifice

ad me uenientes amicos uos habebō. n̄ uenientes ū tāquā hostes
publicos puniā. Tunc scī uiri ioh̄s ⁊ paulus a prianos ad se mu-
tantes ordinauerūt de om̄ib⁹ quē relinquere poterant. ac p̄ totos
decē dies incessantē die noctuq; elem̄q; finis insistentes. die undē-
cima restricti s̄ int̄ domū suā. **D**issus nāq; ē terentian⁹ camp-
ductor ad eos. q̄ cū militib⁹ hora cenandi ingressus. inuenit eos
orantes. ⁊ dixit eis. **D**ñs n̄r iulian⁹ statimculū aureū iouis ad uos mu-
sit. ut adoretis illud ⁊ thura incendatis ei. qđ si n̄ feceritis. ambo in
gladio feriamini. n̄ enī decet uos int̄ aulā nut̄r̄i uos ut publice
occidamini. **I**oh̄s ⁊ paulus dixerūt. **I**ulian⁹ si tuus ē dñs. habeto
pacē cū eo. nob̄ aut̄ dñs ali⁹ n̄ ē. n̄ un⁹ d̄s. pat̄r filij. ⁊ sp̄s sc̄s.
quē ille negare n̄ timuit. ⁊ qđ semel a facie dei p̄dictus ē. uult
⁊ alios secū ad interitū p̄trahere. **H**ec ⁊ his similia multa cū dice-
rent. ⁊ terentian⁹ eos iouē adorandū ⁊ thura incendenda p̄pelleret.
tertia hora noctis transacta. terentian⁹ uolens placere iuliano.
sic dictū illi fugat. ut sine strepitu fame puniret eos. fecit sic.
ri foueā. int̄ domū eorū. ⁊ cū decollari eos iussisset. statim inuolui &
reponi eos iussit in eā. faciens hanc famā. qđ iussu cesaris iussi
fuisse in exiliū. **N**ullū enī signū infestationis eorū inuentū ē
sup̄ terrā. **S**tati aut̄ iulian⁹ in bello p̄sariū int̄fect⁹ ē. **I**oumiano
aut̄ facto xp̄ianissimo impatore. ap̄t̄ s̄ eccl̄e. ⁊ cepit religio
xp̄iana gaudere. **D**emonēs aut̄ ex obsessis corporib⁹ int̄ domū
ioh̄s ⁊ pauli eiciebant̄. ostentēs sc̄am passionē eorū. ita ut
uincē fili⁹ terentiani q̄ eos nocte decollauit. ueniret int̄ domū
sc̄orū clamaretq; p̄ os ei⁹ demon. qđ paulus ⁊ ioh̄s incendere
eū. **T**unc terentian⁹ ueniens p̄stauit se in facie. clamans qđ ne-
sciens hoc ⁊ homo pagani fecisset. iussu cesaris. **I**nde factū ē.
ut dato nomine suo primo die pasche p̄per gr̄am xp̄i. **Q**đ et̄
fecisset. ⁊ p̄ baptisimū p̄uenisset. assidue orans. ⁊ facis ad locū
illū ubi eorū corpora requiescunt. asc̄is dī fili⁹ ei⁹ mundat⁹ ē. ⁊

ab ipso terentia
q̄ cū parte ⁊ ip̄
rom
inqu
brus carhebr
forū defensor
cū q̄ partū ui
mām ⁊ legi
mas ferat ea
uerū uideū
casionē por
d̄s. **H**os enī
in regio g
nā. sine or
ur nos in d
terna ei⁹ fi
nos om̄s o
ad p̄teritū.
ad eū. qu
quē uult
gausit
p̄ gaudi
fuderūt.
nauigri
tus mag
tera reu
ueniens
int̄ iud
ceban.

ab ipso terrenano descripta e passio ista scōz. ad laudē dñi nr̄i ihu x̄.
q̄ cū patre ⁊ spū scō unū ⁊ regnat d̄s. p̄ infinita sc̄la scōz. a. o. e. ⁊.

Cor. Venisset Paulus **Incipit Passio apłōz Petri ⁊ Pauli.**
romā. uenerunt ad eū om̄s iudei dicentes. Hostiā fidē
in qua nat' es. ipsam defende. Non enī iustū ē ut eū sis he-
breus ex hebreis. ueniens. gentiū te magistrū iudices. ⁊ iureiūci
forū defensor. fact' tu eū circūcisiū sis. fidē circūcisionis euacues.
cū ḡ petri uidēris. suscipe cont' eū doctrinā. q̄a om̄nē obseruantiā
nr̄am ⁊ legis euacuauit. exclusit sabbatismū ⁊ neomenias. legiti-
mas ferias exinanīuit. Quib' paulus respondit. Ne iudeū eē ⁊
uerū iudeū hunc poteritis p̄bare. eū ⁊ sabbatū seruare me ⁊ circū-
cisionē poteritis aduertere. Hā sabbati die. r̄q̄eunt ab om̄ib' opib'
d̄s. Nos enī habem' patres patarchas. ⁊ legē. Qd̄ tale p̄dicat petrus
in regio gentiū. S; ⁊ si forte uult inēducere aliquā notā doctri-
nā. sine conturbatione ⁊ sine inuidia ⁊ sine strepitu nuntiare ei
ut nos uideam'. ⁊ in ur̄o o'spectu ego illū cūmā. Qd̄ si forte doc-
trina ei fuerit uero testimonio ⁊ hebreoz libris munita. decet
nos om̄s obedire ei. Hec h̄is similia dicente paulo. pr̄aerēt iudei
ad petri. ⁊ dicerēt ei. Paulus ex hebreis uenit. ⁊ rogat ut uenias
ad eū. quō in q̄ eū adduxerēt dicit n̄ eū posse dimittere ut uideat
quē uult. donec eū cesari infinuēnt. Audient hec petrus. gaudio
gausis ē magno. statū exurgens pr̄aerit ad eū. Videntes autē se
p̄ gaudio fleuerūt. ⁊ in amplexib' diu morati. inuicē se lacrimis in-
fuderūt. Cūq; paulus illi om̄nē r̄cū actū suoz indicass; ⁊ q̄ sit
nauigii fatigationib' aduenisset. ⁊ petrus dixisset illi q̄s symo-
nus magi paterēt infidias. abscessit petrus ad uestpū. mane die al-
tera reuersurus. Cūq; aurora dei daret micū. ecce petrus ad-
ueniens inuenit multitudinē iudeoz ante fores pauli. Erat autē
int' iudeos ⁊ p̄ianos ⁊ gentiles. infinita conturbatio. Iudei enī di-
cebant. Nos gen' electū regale amīcoz dī. abrahę. ysac. ⁊ iacob.

et omnium prophetarum cum quibus locutus est. quibus ostendit mirabilia magna. quibus etiam ostendit secreta sua. uos autem ex gentibus nichil in se habetis nisi in ydolis et sculptilibus iniquam creaturam caruitis. Hec et huius similia dicentibus iudeis. gentes respondabant dicentes. Nos mar ut andimum ueritate. reliquum est uere iudeos et secuti sunt. uos autem per patras uirum scitis. prophetarum signa uidistis. et legem accepistis. et mare sicis pedibus transistis. et in muros uros dimersos uidistis. et colupna nubis uobis per diem in celo apparuit. et ignis per noctem. et manna uobis de celo datum est. et de petra uobis aqua fluuere. et per omnia hec ydoli uobis in cultu fabricastis. et adorastis sculptile. nos autem nulla signa uidentes. credimus deum sic quod uos credentes dereliquistis. hoc et huius similia ostendentes. dixit paulus. non debet esse haec creatio uos scilicet suscipere. sed hoc magis attendere. quia oporteret deus promissa sua quod iurauit ad abraham patrem nostrum. quod in semine eius heredes haberent omnes gentes. nec esset plonatus acceptio apud deum. sed in omni genere faciens iudicium. iusticia acceptum est illi. quicunque enim in lege peccassent per legem iudicarentur. quod uero sine lege deliquissent. sine lege perirent. sed cum in humanis sensibus tanta scitatus. ut bona laudet naturaliter. le mala puniat quod inter se inuicem cogitationes et accusantes. Hec et huius similia paulo dicente. factum est ut mitigati essent et iudei et gentes. et principes iudeorum insisterant. Iherus uero huius quod cum angustabant quod synagogis contra mitteret. dixit. Audite fratres spiritus sancti promittent patarche dauid. quod de fructu uentris eius poneret super sedem suam. Hunc ergo cum dicit pater de celis. fili mi. et tu ego hodie genui te. hic et uenerit per manus principis sacerdotum. Ut impleret autem redemptionem necessariam seculo. promissit scilicet omnia sustinere. ut sic et costa ad fabricandam et euam. sic ex latere christi in cruce posita fabricaretur ecclesia. que non habet maculam neque rugam. Hunc deus aditum apertum omnibus filiis abrahę israel et iacob. ut sint in fide ecclesie. et non in infidelitate synagoge. Non uerum in gratia in gaudium abrahę patris nostri. quia quod et per

multis de implicat. Unde per ista
cum et q. lacerat in istis sedis
in cruce positus factus est. cum hostia
lacerat istis similitudine. Iste et huius
maritus prophetas erant. et per
cum apertus possent cor nobis
monet synagogam et gentes
spualiter fieri. egerunt hoc ut
reuerent. Unde factum est ut
et istos adparent. Innumerabiles
per predicationem per. Angeli
fide coniuge uosque apertum
nos auferunt. et per ista
rebat de ista ut cum et ostendit
non nollet redire ad malum
in numeratione gentium. In
milia mala dicere. dicent cum
illi. hi qui mirabantur signa et
se. et lapideis istam et erat
re subito in aere uideri. Lo
cessus orando uideri factum
ipsos mortuos suscitabat. I
one non solum fingunt. sed et
mueri. Sicque factum est ut omnes
qui et federati cum afferunt.
quod ipsi erant cum symone.
mo in ista ad uerum eorum
propter. Qui ingressus est
esset. ita ut subito fieret
testimonium. mirabatur seru

170
misit dñs impleuit. Unde pphā canit. Durauit dñs ⁊ n̄ penitebit
eū: tu es sacerdos in gñū scđm ordinē melchisedech. Sacerdos enī
in cruce posit⁹ fact⁹ ē: eū hostiā sui corporis ⁊ sanguis p omī scđo
sacrificiū p̄buit. Hec ⁊ his similia dicentib⁹ petro ⁊ paulo. pars
maxima pplōz credidit: ⁊ p pauci fuerūt q̄ e ipsi simulata fide: n̄
tam apte possent eoz negligere mōnita ut p̄cepta. Videntes autē
maiores synagoga rūt ⁊ gentiū pontifices s̄ p p̄dicationē eoz finē
specialit̄ fieri: egerunt hoc ut sermo eoz in murmuratiōē ppli
ueniret. Unde factū ē: ut symonē magū apud nerōnē p̄fexerūt.
⁊ istos culpauerūt. Innumerabiles autē ppli dū ouerterent ad dñm
p p̄dicationē petri. Ingit etiā uxorē neronis lybiā. ⁊ agrippē p
ficti coniugē noīe agrippinā ita ouerit: ut a latere se suoz mari
toz auferrent. P pauli ū p̄dicationē multi deserentes miliciā adhe
rebant dō: ita ut etiā ex cubiculo regis uenirent ad eū. ⁊ facti xpia
ni nolent redire ad miliciā. neq̄ ad palatiū. hinc pplis scđosā
murmurationē agentib⁹. symon in zelū excitat⁹ ē: ⁊ cepit de pet̄
multa mala dicere: dicens eū magū ⁊ seductōrē eē. Credebant autē
illi: hi q̄ mirabant⁹ signa ei⁹. faciebat enī se penitē eū mouere
se: ⁊ lapideas statuas ⁊ cretas rigere ⁊ moueri. se ipsū autē curre
re ⁊ subito in aere uideri. Contra hec petrus infirmos curabat:
cecos orando uidere faciebat: demonia iussu fugabat. p̄terea ⁊
ipsos mortuos suscitabat. Dicebat autē ad pplm. ut ab ei⁹ seducti
one n̄ solū fugerant: s̄ etiā detegerent eū: ne uiderent⁹ diaboli cō
tinere. Sicq̄ factū ē: ut omīs religiosi uiri exacerantes symonē. ma
gū ⁊ seductū eū assererent. symoni ū adherentes. petri magū
qd̄ ipsi erant cū symone. falso testimonio affirmarent. Qui ser
mo usq̄ ad nerōnē cesarē uenit: ⁊ symonē magū ad se ingratū
p̄cepit. Qui ingressus cepit stare ante nerōnē: ⁊ subito mutare
effigē: ita ut subito fieret puer ⁊ p̄ea senior: altera ū hora ado
lescentior: mutabat⁹ seruū ⁊ eate: ⁊ p multas figuras diaboli in

misterio uerebat. **Q**uod cum uideret nero: uere hec esse dei filium estimabat.
Petrus uero apud apostolos dicebat hec fuisse mendacem: sed electum. apostolum uero. & ueritatis dei in omnibus aduersarium. nichilque super esse. non iussu dei iniquitas eius manifeste omnibus panderetur. Tunc ingressus ad nerone symon dixit.
Audi me bone imperator: ego sum filius dei. qui de celo descendit. **H**ic in petrum qui se dicit apostolum inimicum paciebat: hic qui geminatus est masculi: paulus denique qui et ipse eadem docet. & contra me sentit. cum eo simul dicitur predicare: quos constat quia non de interitu eorum cognouerunt. regnum tuum stare non possit. Tunc nero sollicitudine cumulat: festinant ad se eos ad se adduci iussit.
Alia autem die cum interfuerint ad nerone symon magus: apostoli apostoli petrus & paulus: symon dixit. Hi sunt discipuli illius nazareni: quibus non est ita bene ut sint de plebe iudeorum. **H**ero dixit. Quid est nazareni? symon dixit. Est ciuitas in iudea que semper aduersum uos fecit: hec nazareth dicitur. & ipsa fuit magister eorum. **H**ero dixit. Is omnem hominem monet: diligit. & tu quare eos persequeris? symon dixit. Illud genus est hominum qui totam iudeam peruerterunt: ne in crederent. **H**ero ad petrum ait. Quare ita perfidus es? uos uel genus uerum. Tunc petrus ad symonem ait. Omnibus inponere potuisti: in autem nunquam. Ipsos etiam quos decipias: per me deus de errore tuo reuocauit. Et cum captum est sit quod me superare non possis: miror: quia fronte in conspectu regis te iactas. & putas partem tuam magicam apostoli discipulos superare. **H**ero dixit. Quid est christe? **P**etrus dixit. Hic est quem hic symon nequissime: & opus eius diabolica blasphemant. Si autem uis scire bone imperator: que gesta sunt in iudea de isto: accipe litteras ponticii pylati missas ad claudium. & tu cognosces omnia. **H**ero autem iussit eas accipere: & in conspectu suo recitari. Exemplar epistolae. **P**onti pylatus claudio suo salutem. **S**uper accidit quod et ipse perbauit iudeos per inuidiam se suosque posterorū crudeli odēpnatione punisse. Denique cum permissum haberent patres eorum ut mitteret eis deus de celo seminem suum. qui eorum reuerentia diceretur. hec se permisserat per uirgine missum ad terras. **I**ste uaque me perfide in iudea hebreorum deus cum uenisset: & uidisset eum cecus

171
illuminaſſe. legros mundaſſe. paralyticos curaſſe. demones ab hominib⁹
fugaſſe. mortuos etiā ſuſcitaſſe. impaſſe uentis. ambulaſſe ſiccis pedib⁹
ſup undas maris. ⁊ multa alia mirabilia feciſſe. cū omnis ppl⁹ iudeorū dī
filii illū eē dicere. inuidiā contē cū paſſi s⁹ pncipes ſacerdotū. ⁊ tenues tē
cū. yaha palis in multa de co menciētes. dixerūt cū magū eē ⁊ contra
legē eorū agerē. ego autē credidi ita eē. ⁊ flagellatū tradidi arbitrio eorū.
illi autē crucifixi tē eū. ſepulto cuſtodel adhibuerūt. ille autē multū
meis cuſtodientib⁹ die tertia reſurrexit. In manu autē erat ſit neq̄cia
iudeorū. ut darent pecuniā eis dicentes. Viente q̄a diſcipuli ei corp⁹ ei⁹
rapuerūt. S; cū accepiſſent pecuniā. qd factū fuerat tacere n̄ potu
erunt. nā illū ſurrexiſſe reſtati s⁹ ſe uidiſſe. ⁊ accepiſſe a iudeis
pecuniā. hec idō ingeſſi. ne q̄s alit⁹ mentiāt. ⁊ eſtimateſ credendū men
daciſ iudeorū. Opto te bene ualere. Cūq; plea fuſſet eplā. n̄ro dixi.
Vie in petrē. na pillū omīa geſta s⁹. Petrus aut. Ita. Non te ſallo bone
impator. Hic ſymon plea mendaciſ ⁊ fallaciſ circūdat⁹ ē. ut putet
ſe q̄ homo ē etiā hoc eē qd d̄s ē. In xpō enī ē omnis ſūma uictoria. p
deū ⁊ hominē quē aſſūpſit illa maietaſ in cōphēnſibilis. q̄ in hōie
hominib⁹ dignata ē ſubuenire. in iſto autē ſymone s⁹ due ſubſtantię
hominis ⁊ diaboli. q̄ p hominē conat⁹ hōib⁹ ſalutē impedire. S; ydō
dixit. Viror te impator bone hunc te alicui⁹ monūa clumare
hominē impitū. pſcator ē. mendaciſſimū. ⁊ nec in ūbo nec in genē
ualentē. nec aliq̄ p̄ditiū poteſtate. S; ne duici hē paciar mimiciū
in p̄cipiā anglis meis ut ueniant ⁊ uindictē me de iſto. Petrus
dixit. Non timeo anglōs tuos. illi autē me poterūt timere in uir
tute ⁊ fidentia dñi mei iſu xpī. quē te eē mentiriſ. H̄ero dixi.
Non timeſ ſymonē q̄ diuinitatē ſuā reſ affirmat. Petrus dixi. Viri
nitas n̄ ē. quē cordis n̄r imat⁹ archana. Dicit in nō qd cogito uel
qd facio. quā cogitationē meā ante quā menciāt p̄r i tuiſ aurib⁹ in
ſinu. ut n̄ audeat m̄iri qd n̄ cogito. H̄ero dixi. Accede huc. dic
m̄ qd cogiteſ. Petrus dixi. ſube in aſſerri panē ordeaceū. ⁊ occulte

dari. Cumq; iussisset occulte afferrī & dari petro: dicit petrus. Dicit hō
qd cogit? qd dicit qd ne factū sit. Vero dicit. Vt qd ut creda qd sy-
mon hoc ignoret. qd & mortuū suscitauit. & se ipsū decollatū p die
terciū representauit. & qd dicit ut faceret. fecit. Petrus dicit. corā
me nō fecit. Vero dicit. S; me astante hoc omīa fecit. Nam 7 angelos iussit
ad se uenire. & uenerunt. Petrus dicit. Ergo si qd maxīmū ē fecit. qre
qd minimū ē nō dicit. Dicit qd cognauit. qd fecit. Vero dicit.
Quid dicis symon. Ego me int̄ uos omenio. Symon dicit. Petrus dicit qd
cogitem. Petrus dicit. Qd cogit symon me scire docebo. dū fecerim
qd cogitaueri. Symon dicit. Hoc scias bone impator. qd cogitationes
hominū nemo nouit. ceterū petrus omenit. Petrus dicit. Tu qd qui filius
dei te ēē dicis. dic qd cogit. & qd fecerit in occulto si potes capere.
Petrus enī benedixerat panē ordeaceū quē accipiat. 7 frugerat. 7 dacta
atq; finistia in manica collocauerat. Tunc symon indignat qd dicere
nō possit. secretū apli. exclamauit dicens. Quidam canes magni. & de-
uorent eū in aspectu cesaris. Et subito apparuerūt canes inire magni-
tudinis. & impetū fecerūt in petrū. Petrus uero extendens manū in ordiē
ostendit canib; eū quē benedixerat panē. Quē ut uiderūt canes. subito
iniquā sparuerūt. Tunc petrus dicit ad heronē. Ecce ostendi tē scisse
me qd cogitauerit. nō uerbis s; factis. Nā q angelos pmisserat contē
me uenire. canes exhibuit. ut se ostenderet nō diuinos angelos he-
rōinos habere. Tunc uero ad symonē dicit. Qd ē symon. Puto uidi
sum. Symon dicit. hoc 7 in iudea 7 tota palestina 7 cesarea in ista se-
cit. 7 sepe merū certando. didicit qd illi fieri omenit iū supare. atq;
ei uideri. Nā cogitationes hominū nemo nouit. nō dicit. Et petrus ad sy-
monē dicit. Ser te si dīm te ēē dicis. quare nō manifestas cogitationes sin-
guloz. Tunc uerfus uero ad paulū dicit. Tu qre nichil dicis paulē.
Paulus respondit. Hoc scito cesar. qd si dimiseris istū magū tanta age-
re. magū malū patē tūc aderescet. 7 regnū tuū ab statu suo deci-
det. Vero ad symonē dicit. Qd dicis tu symon. Symon dicit. Ego nō si

172
me apte demonstrauero dñi eē: nemo in uenerationē debitā exhibebit.
Nero dixit. Et qđ in moratū. 7 nō ostendit te dñm eē. ut isti putant. Symō dixit.
Iube in turrim altā fieri ex lignis. 7 ascendā sup eā. 7 uocabo anglos meos.
7 peripā eis ut cunctis uob indentib in exū pferant me ad patrē meū.
Hoc isti dñi facere nō potuerunt. 7 pbabit eos hoīes eē impitōs. Nero dixit.
petro. Audisti petre qđ symon dixerit. Ex hoc g apparet. quantā
uiritū uel ipse habeat ut dñs tuus. Petrus dixit. Optime impator. si
uelles poteras intelligere. qā demonio plē ē. Nero dixit. Qđ in uer
borū ambagib circū facis. Crastin die uos pbabit. Symon dixit.
Credis bone impator qā mag sū. cū mortuus fueri 7 resurrexerī.
Egerat enī pfidus symon p̄stigio suo. ut diceret neroni. Iube me de
collari in obscuro 7 ibidē me dimitti. occidū. 7 si nō tūa die resurrexero.
scias me magū fuisse. si aut resurrexero. scias me eē filiū dei. Et cū hoc
fieri iussisset nero. in obscuro. egit arte magica ut aries decollarēt. Qui
aries tādū symon uisus ē. quādū decollarēt. Decollat aut in obs
curo. cū seruatur fuisse. t q cū decollauerat 7 caput ei pulisset ad lūm.
inuenit caput uerbecinū. 7 nichil uoluit regi dicere. ne se ipsū de
tegeret. q iussus fuerat hoc in abditijs ppetrare. Hinc dicebat symon
se die tēa resurrexisse. qā caput 7 mbrā uerbecis tulerat. sanguis ū
ibidē congelauerat. Die g tēa ostendit se neroni. 7 dixit. fac sanguinē meū
q effusus ē extergi. qā ecce q decollat fuerā sic p̄misi die tēa resurre
xi. Cū g dixisset nero crastin die uos pbabit. 7 uersus ad paulū ait.
Tu paulē qre nichil loqueris. Aut qđ te docuit. aut quē magistrū ha
buisi. aut qualē in ciuitatib docuisti. aut qualis erit doctrina tua.
Puto enī te nullā habere sapienciā. nec uirū aliquā posse pficere.
Paulus respondit. Putas me oīa hominē pfidū 7 despiciū. 7 magū.
q animā suā morti destinauit. cū interit 7 p̄dico adueniet. isti de
bere loq. qui fingit se eē qđ nō ē. 7 arte magica hominib ad p̄dicationē
illudit. Cui uerba si uolueris audire ut fouere eū. pdes animā tuā
7 impiū tuū. Hic enī homo pfidus ē. 7 sic egypci magi iannes 7

mābref pharaonē & exercitū ei mserit in errorē quōq; demergerit
in mare. sic & hic p patris sui diaboli periciā hōib; pſuadet. multa mala
faciens p ingromariā. recta mala si qua s in eo. & sic multos incautos
ſeducit in tēptationē. Ego aut uerbū diaboli qd p hunc hominē diffin
di uideo. gemitib; cordis mei ago cū spū scō. ut cito possit ostendi q̄s sit.
Nam q̄ntū se exaltare putat ad celos. tantū demergit in inferis inferio
rib; ubi ē flet & stridor denerū. De doctrina aut magistri mei de qua
me interrogasti. n̄ cā capiunt n̄ q̄ fidē mundi pectoris adhibuerint. Nā
quēcūq; s pacis & caritatis ea docui. & p circuitū ab ier līm usq; ad illiriā
repleui uerbū pacis. & docui ut hōies se diligant. docui ut honore se
in uicē pueniant. Docui sublimē & diuitem n̄ se extollere nec sp̄are in
incerto diuiciarū. s; in dō ponere spem suā. docui mediocres indui &
uestiū otentos eē. docui paupes in sua egestate gaudere. Docui patre
docere filios suos disciplinā timoris dñi. docui filios obtemperare patri
tib; & monitis salutarib;. docui possidentes reddere tributū cū sollici
tudine. docui negotiatores reddere uectigalia ministris rei publice.
Docui uires diligere uiros suos. & timere eos q̄si dños. docui uiros fidē
seruare coniugib;. sic illas sibi seruare pudorē omnimodo dis uolunt. Qd
enī punit maritū in uore adultera. hoc punit in marito adultero ipse
pater & oditor rerū dñs. Docui dños ut micā cū seruis suis agant. do
cui seruos ut fidelit & q̄si deo ita seruiant dñis suis. docui ecclās creden
tū unū & om̄ipotentē. inuisibile. & inophensibile colere deū. Nec aut n̄
doctrina n̄ ab hōib; neq; p hominē aliquē data ē. s; p ih̄m xp̄m & patre
gl̄e qui n̄ de celo locut ē. & dū me mitteret ad p̄dicationē dñs m̄s ih̄s
ap̄c dixit m̄. Vade & erit in te sp̄c uite. & in om̄ib; credentib; in me.
& om̄a quēcūq; dixeris ego iustificabo. Nro his auditis obstupuit.
& ouersus ad petrū dixit. Tu qd dicit. ē petrus ait. Om̄a quēcūq; locut
ē paulus uera s. Nam multa anni s ex q̄ accepi eplās ab ep̄is n̄ris q̄ s̄
in uniuerso orbe romano. & penē omnium ciuitatū ep̄i scripserūt m̄
de factis & dictis ei. Nā cū p̄secutor eēt legi ap̄i. uox eū de celo uoca

173
int. & docuit ueritatē. q̄a n̄ erat p̄ mundā inimicus fidei nr̄e. s; p̄ ignorantia. fuerunt enī ante nos pseudo ap̄i sic & symon. fuer̄ p̄ pseudo apli. fuerunt p̄ pseudo pp̄h̄e. q̄ cont̄ sacros ap̄ices uenientes euacuare studuer̄ ueritatē. & cont̄ hos necessē erat facere h̄c uirū. q̄ ab infamia sua nichil aliud studiū gesserat. n̄ diuine legis scriptari mysteria. in q̄b̄ hoc didicerat ut defensor ueritatis p̄secutor existeret falsitatis. Quia ḡ p̄secutio ei n̄ ex emulatione fiebat s; ex defensione legis. ipsa ueritas enī de exlo allocuta ē dīcēs. Ego sū ueritas quā defendis. cessā me p̄sequi q̄a ego ipsa sū. p̄ q̄ uideris dimicare inimicus ueritatis. Ergo cū cognouisset ueritas ēē. deseruit qd̄ defendebat. & cepit defendere hanc quā p̄sequebat̄ semitā xp̄i. quē ē uia pura in ueritate ambulantiū. & uita credentiū. Symon dixit. Bone impator intellige inspirationē hoī. dū aduersū me sapuunt. Petrus dixit. Nulla ueritas in te ē. s; ex solo mendacio om̄ia ista dicis & facis. Nero dixit. Paule tu qd̄ dicis. Paulus dixit. Quē a petro audisti. hoc a me dictū crede. Vnū enī sentim̄. q̄a unū habent dñm. ihm. xp̄m. Symon dixit. Putas me bone impator cū his habere disputationē. q̄ aduersū me offensū fecer̄. Et ouersus ad aplōs dei dixit. Audite paulus & petre. Si hic nichil uob̄ possū facere. uenient in locū ubi in uos me oportet uindicare. Paulus dixit. Bone impator. uide q̄les nob̄ minas tendit. Petrus dixit. Cur n̄ irrideas hominē uanū. & alieni corporis. qui iustificat̄ a demoniis putat se manifestari n̄ posse. Symon dixit. Ego uob̄ parco. q̄ usq; ostendā uirtutē meā. Paulus dixit. Puto q̄a tu n̄ hinc exiurus sis san̄. Petrus dixit. Nisi uideris symon uirtutē dñi n̄r̄i ihu. xp̄i. n̄ credis se ap̄m n̄ ēē. Symon dixit. Sacras fime impator. noli istis credere q̄ sunt q̄ circūcidunt. & circūcidunt. Paulus dixit. Hos ante quā ueritatē agnoscerem. carnis circūcisionē tenuim̄. ar ubi ueritas apparuit. in corde n̄ in carne & circūcidim̄. & circūcidim̄. Petrus dixit. Si mala ē circūcisio. tu q̄re circūcisus es. Nero dixit. Ergo symon circūcisus ē. Petrus dixit. Nec aliter poterat decipere animas. n̄ iudeū se simularer. & legē dī se docere ostender.

Hero dixit. Tu symon ut uideo zelo ducers. Ideo istos psequers. Attenu
ut uideo zelus magni inter te et spiritum eorum et uertor ne ab eis ducamur.
et magnis malis osumpit esse uideatur. Symon dixit. Sed uicers impator.
Hero dixit. Quid est seducers. Hoc quod inter uideo hoc dico. euidetur aduer
sarium te esse petri et pauli. et magistri eorum. Symon dixit. Pauli apostoli magistri
non sunt. Paulus dixit. Qui petrum presens docuit. ipse me preudanonem in
struxit. Haec quod nos accusat circucisos. dicit ipse quod circucisus sit. Sy
mon dixit. Quare me interrogas. Paulus dixit. Est ratio ut te interrogem.
Hero dixit. Cur ueretur respondere illis. Symon dixit. Ideo quia a deo precepta
est circucisio illo tempore quo ego eam accepi. Paulus dixit. Audisti bone impa
tor. quod dixit symon. Si ergo bona est circucisio. quare tu circucisos istudisti.
et coegisti eos preputant occidi. Hero dixit. Sed nec de uobis bene sentio. Le
trus et paulus dixerunt. An tu de nobis bene sentias uel male. si ad rem
pervenit. Nobis enim necesse erit. ut quod promissum magister noster fiat. Hero
dixit. Quid si ego noluerim. Petrus dixit. Non quod tu uolueris. sed quod nobis
ille pollicetur. Symon dixit. Bone impator in homines circuciuenerunt
denuntia tua. et obligauerunt te. Hero dixit. Sed nec tu adhuc me de te osti
masti. Symon dixit. Tanti rebus bonis et signis amicus et demonstrasti.
miror quod adhuc dubitare uideris. Hero dixit. Ego neque dubito nec
cuiquam uerum offendo. sed magis quod interrogo responde mihi. Symon dixit.
Nichil tibi respondeo. Hero dixit. Ideo hoc dicitis quia mentiris. si ego tibi
nichil possim facere. deus qui potens est faciet. Symon dixit. Nam tibi respon
surus non sum. Hero dixit. Sed nec ego te spernit aliquid. ut enim seruo fallax
es in omnibus. Sed quod plura. Toti tres inconstabiliu animu uerum offen
dunt. et me ita dubiu in omnibus fecistis. ut non inueniam cui credere
possim. Petrus dixit. Unum esse dominum patrem in christo saluati cum spiritu sancto
creatore omnium predicor. qui fecit celum et terram et maria et omnia que in eis sunt. qui
uerus rex es. et regni eius non erit finis. Paulus dixit. Saluator omnium gen
tium ipse es. Symon dixit. Ego sum quem dicitis petre et paulo. non uobis
coningeret quod cupitis ut mar tyrio uos dignet. Petrus et paulus dixerunt.

174
nunquā ē bene sit symon mage: amaritudinib' plene. Symon dixit.
Audi cesar nero. Scis istos falsos ēē y me de celis missū: crastina die
ad celos uadā. ut eos q' m' credunt beatos faciā. in istos aut' q' me negare
auti s' nā meā ostendā. Petrus & paulus dixerūt. Hos olim uocauit d's
ad glām suā: tu aut' a diabolo uocat' iā ad t'rtia festinas. Symō dixit.
Cesar nero audi me. Istos insānos atē sēpara: ut cū uenero ad parit' meū
in celis possim ēē p'pici'. H'ero dixit. Et unde hoc p'ham' q'a ad celū uadis?
Symon dixit. Lube turrim excelsam fieri celiguis: & trabib' magnis y ascen
dam in illā: & cū in eā ascendero angli mei in aere uenient. Non enī
mē peccatores ad me uenire possunt. H'ero dixit. Volo uidere si imple
qd' dicit. Tunc nero p'cepit incāpo quartio turrim excelsam fieri: & p'
cepit ut omīs ppli omīs dignitatis ad istud spectaculū uenirent. Al
tera u' dixit: in omīs hoc uentū iussit nero petrū y paulū p'semari.
q'b' sic ait. Hunc habet ueritas apparere. Petrus y paulus dixerūt.
Non enī nos decem. S' dñs ihc xpc filii dei. quē ipse se ēē mentit' ē. Et
ouerit paulus ad petrū dixit. Hec ē genib' positis dñm exorare: tū
ē impedire si qd' uideris cū conari. quō p'or elect' es a dño. Et positis
genib' orabat paulus. Petrus aut' intuit' symonē dixit. Per fice qd'
cepisti. appropinqt enī y tua detectio. y nā uocatio. Video enī xpm meū
uocantē me y paulū. H'ero dixit. Et q' tuū estis cont' meā uoluntatē?
Petrus dixit. Quo nos accersit dñs n'r. H'ero dixit. Quis ē d's u'r? Petrus
dixit. Dñs ihc xpc: quē ego uideo nos uocantē. H'ero dixit. Ergo y uos
in celū iuri estis. Petrus dixit. Quo ipsi placuerit: q' uocauit nos. Sy
mon dixit. Scis impator istos fallaces ēē: max ut in celū ascende
ro mitā ad te anglos meos: y faciā te ad me uenire. H'ero dixit. fac q'
que dicit. Tunc ascendit symon in turri corā omib'. Extensisq' ma
nib' coronat' lauro cepit uolare. Qd' nero ut uidit? petro sic ait.
Verax homo ē iste symon: tu aut' y paulus seductores estis. Cui petrus
ait. Sine mora scis nos ueraces xpi ēē discipulos. Hic aut' nō ēē xpo
s' magū. H'ero dixit. Adhuc pseueratis. cū ecce uidatis cū celū pe

nectant. Tunc petrus aspiciens ad paulū dicit. **P**aulus erige caput: & uide.
Lūg: leuasset cap paulus lacrimis plenus: & uidisset symonē uolantē: sicat.
Petre qd cessat. **P**rice qd cepisti: & cū nos uocant dñs n̄r ih̄c xp̄c. Et
nero audiens eos: subrisit & dicit. **I**am isti uidentes se ēē uidet: delirant.
Petrus dicit. **M**odo p̄babit nos n̄ delirare. **P**aulus ait petro. **F**acio qd
faciebam. Et aspiciens cor̄e symonē petrus dicit. **A**duro uos angli sa
thang q̄ cū in aere ferus ad decipienda hominū infidelitū corda p̄
deū creatorē omnium: & p̄ ihm̄ xpm̄ quē t̄ra die amoris suscitauit:
ut eū ex hac hora n̄ fueris s; dimittaris. Et continuo dimissus cecidit in
locū q̄ sacra uia dicit: & in quatuor partes fractus ē: ubi quatuor filices adu
nati s̄. in testimoniuū uictorie aplice usq; in hoc diē nū die. Tunc nero
teneri fecit petrus & paulū in uinculis. Cor̄ p̄ aut̄ symonis iussit dilige
tr̄is dieb; custodiri: putans eū resurgere t̄ra die. **S**ui petrus ait. **H**ic
iā n̄ resurget q̄a uere mortuus ē: & in c̄na pena dāpnatus. **S**ui nero dicit.
Quis ē p̄misit tale scelus facere. **P**etrus dicit. **C**ontemto ei. Et si intelli
gas multū ei p̄stitū ē ut puret: ne tantas deo ad multiplicationē sup
plicii sui inferret blasphemias. **S**ui nero dicit. **S**uspecto animo me se
cisti: ideo q̄ uos malo exemplo p̄dam. **P**etrus dicit. **N**on q̄ tu uis fac:
s; qd p̄missū nob̄ ē. necesse ē cōsumari. **N**ero ad p̄fectū suū agrippā
dicit. **H**omines irreligiosos: necesse ē male p̄dere. Et ideo carit̄s fer
reus acceptis iubeo eos in nauimāgia occidi: & om̄s hui; sc̄mōdi hoīes
male cōsumi. **A**grippa p̄fectus dicit. **S**acratissime impator: n̄ cōgruenti
exemplo iubeo eos puniri. **N**ero dicit. **Q**uare. **A**grippa dicit. **Q**uā paulus
innocens uidet: petrus aut̄ homicidii reus ē: in sup̄ irreligiosis.
Nero dicit. **I**rgo q̄ exemplo p̄bunt. **A**grippa p̄fectus dicit. **E**t in uidet
iustū ē paulo religioso caput amputari: petrus aut̄ eo qd
homicidii p̄petrauerit. iubeo cruce leuari. **N**ero dicit. **O**ptime iudi
casti. **S**ācti s̄ aut̄ petrus & paulus a spectu neronis. **P**aulus decollatus
ē in uia ostensi. **P**etrus aut̄ cū nemis; ad cruce dicit. **Q**uō dñs m̄s
ih̄c xp̄c de celo ad terrā descendit: recta cruce sublimatus ē: me

aut̄ quē de t̄ra
debet depone
figi sic dñs n̄r
fuerit: manū
testificat celum
condere. **P**etrus
abscidit: &
natus ē. Et di
sequeretur eu
quos intro
pedire uer
luc q̄ trista
sequebat: **L**i
quas in cruce
uia. **C**onm
te habent
Statim appar
uidere pos
ipsi una
monē mag
ad theob
aut̄ q̄ de
ultate q̄
Sciatis aut
posse. **A**c
ret: q̄ stan
ut erat n
m cū tren
rit. **C**erte
ac frigore

175
aut quē de t̄ra ad celū euocare dignat̄. erue mea caput meū ad terrā
debet deponere. ⁊ pedes ad celū dirigere. Ergo q̄a ita n̄ sum digni eruci
figi sic dñs m̄s. gr̄ate eruec̄ meā. At illi uerter̄ eruec̄. ⁊ pedes eī sur̄ sū
fixer̄. manū ū deor̄ sū. Conuenit aut̄ innumerabilis multitudo ma
ledicens cesarē neronē. ita repleti furore. ut uellent ipsū cesarē in
cendere. Petrus aut̄ phibebat eos dicēs. Ante paucos dies rogat̄ a fr̄ib̄
abscedetū. ⁊ occurrit m̄ dñs m̄s ih̄c ap̄e. adoransq̄ eū dixi. Dñe q̄
nadis. Et dixi. Sequere me. q̄a uado romā iterū crucifigi. Et dñ
sequeret̄ eum. redū romā. ⁊ dix̄ m̄. Noli timere q̄a ego tecū sū.
q̄usq̄ introduc̄ eā te in domū pat̄s mei. Et ideo filioi nolite im
pedire iterū meū. iā enī pedes mei celest̄ uia ambulant. No
lite ḡ tr̄istari. ⁊ gaudete mecū. q̄a hodie labor meor̄ fructū
osequor. Et cū hoc dixisset. ait. b̄as t̄ago pastor bone. q̄a oues
quas m̄ credidisti opaciunt̄ m̄. Pet̄o ut participent̄ mecū de gr̄a
tua. Conuindo t̄ oues quas m̄ credidisti. ut n̄ sentiant sine me eē. q̄
te habent p̄ quē ego gregē h̄c regere potui. Et hec dicēs. emisit sp̄m̄.
Statū apparuer̄ uiri sc̄i q̄s nemo umq̄m ante uiderat nec postea
uidere potuit. q̄ dicebant se p̄pt̄ ipsū de ierosolimis aduenisse.
⁊ ipsi una cū oarcello uiro illustri q̄ crediderat. ⁊ relinquent̄ sy
monē magū. pet̄ū secut̄ fuerat. abstuler̄ corp̄ eī occulte ⁊ posuer̄
ad thebintū iuxta maumagia. in loco q̄ appellat̄ uaticā. Ipsi
aut̄ q̄ de ierosolimis aduenier̄. dixer̄ ad omnē pplm̄. Gaudete ⁊ ex
ultate q̄a patronos magnos meruistis habere. ⁊ amicos dñi ih̄u x̄.
Sciatis aut̄ h̄c neronē regē pessimū. p̄ morte aplōz regnū tenere n̄
posse. Accidit aut̄ p̄ hec. ut odiū exeret̄ sui ⁊ odiū pplōz incurre
ret. q̄ statuer̄ hoc ut publice cathom̄s t̄dñu cederet̄. q̄ ad usq̄
ut erat meritū expiaret̄. Cūq̄ puenisset ad eū hoc osiliū. irruit
m̄ eū tremor ⁊ met̄ intolerabilis. ita fugit ut ulter̄ n̄ apparue
rit. Canteat̄ aut̄ q̄ dicerent eū in siluis dū erraret fugiens. ⁊ fame
ac frigore diriguisset. a lupis eē deuorari. Scōz aut̄ aplōz dñ

agregis corpora tollerant ad orientē ferenda. et erat tūc motus nūm. et
cucurrit multitudo ppli romani. et apprehenderunt eos in loco q̄ dicit̄ cata
cūbas in aīa mihario ticio. ubi custodia s̄ corpora anno imo yñsi
b̄ septē. quibz fabricarent loca in q̄b pōnerent. n̄lluc reuocata s̄ cū
glā ymnoy et posita. sc̄i pet̄ in uaticano maumage. et sc̄i pauli tūa
ostensi mihario sedō. ubi pstant beneficia p orōnes eoz. regnante dño
nrō ihu. et q̄ uiuit regnat in sc̄a scōz aō. Incip̄ **Lassio Sc̄i Iacobi apli.**

Ap̄ls Dñi nr̄i ihu. et iacob. fr̄at̄ ioh̄is apli et eu
iudea et samaria uisitabat. et ingredit̄ p syria
bat om̄a de xp̄o ap̄lis sc̄is in sc̄pturis p̄dica.
ut quidā hermogenes maḡ disciplin suū phylatū no
ad eū. Qui eū uenisset eū aliquis phar̄yses ad iacobū
rere qd̄ n̄ ueris dei eēt fili? ih̄c xp̄o nazaren? cui se
scipulū memorabat. Iacob aut̄ in sp̄u scō ofident̄
fessiones ei euacuabat. ostendens ei ex sc̄pturis diuinit̄. h̄c eē uerū
filiū dei. Reuersus aut̄ ad hermogenē phylet. dix̄ ei. Iacobū q̄ se ser
uū ihu xp̄i nazarenū assērit. aplim ei eēt. sc̄ias supari n̄ posse. Nam
noīe ei uidi eū cecū illuminantē. et leproso mundantē. Asserunt enā
amicissimū mei. uidisse se iacobū mortuos suscitantē. S̄ qd̄ multas in
morant̄. Om̄s sc̄pturas sacras memoriē retinet. et q̄b ostendit n̄ eē
alterū filiū dei n̄ h̄c unū quē iudei crucifixerūt. Placeat ḡ et osilum
meū. yueni ad ipsū. et postula t̄ indulgentiā ab eo. Qd̄ si n̄ feceris. sc̄ias
t̄ arē tuā magis in nullo penit̄ p̄futura. me aut̄ sc̄ias ad ipsū reūti.
et perire ut ei merear eē discip̄s. Hermogenes aut̄ hec audiens replet̄
ē zelo. et fuit phylatū na ut se mouere n̄ posset. et dicebat ei. Videam̄
si iacob unū soluat te ab his uinculis. Tūc festinant̄ filiū suū ad i
cobū misit. Qui eū uenisset et nunciasset. et statū sudariū suū misit
adeū dñs. Accipiat eū. et dicat. Dñs ih̄c xp̄c erigit elis? et ipse soluit
opeditos. Statū aut̄ ut de sudario ei retiḡ eū q̄ id attulerat. resolut̄
a uinculo magi currens uenit ad iacobū. insultans maleficiis eus.

hermogenes aut magdolens qd ei insultaret. ar te sua uocauit demones?
 7 misit eos ad iacobu dicē. Ite. 7 ipsū iacobu huc adducite. simul etiā 7 phi-
 letū disciplin meū. ut uindice me in eo: ne tñ ceteri discipli mei taliter
 incipiant insultare. Veruentes aut demones ubi iacob orabat. ululatu
 in aere dare cepunt dicentes. Iacobe apse di miserere nrī. qā ante temp
 incendii nrī iā ardēt. Dicit eis iacob. Ut qd uenistis ad me. Dicit ei de-
 mones. hermogenes misit nos huc. ut te 7 phyletū ad ipsū pducerem.
 mar aut ut ingressi sum. angls dei scs ignes carens religauit nos. &
 cruciatū. Dicit eis iacob. In noie patris 7 filii 7 sps scī car soluat uos angls
 dei: ita ut reuerentes ad hermogenē n̄ ledatis eū. s; uindictū huc illū ad-
 ducant. Qui cū absēnt. ligauerūt ei de restib; man; attergo. ita illū
 adduxerūt ad eū dicentes. Visisti nos ubi incensi sum; 7 torti; 7 intolerā-
 bilit; osiūpti. Intēta cū ad iacobū fuisset adduct; dic ei iacob apls dei.
 Sultissime. cū inimico generis humani rationē te habere qre n̄ oside-
 ras. quē rogasti ut mitteret t anglos suos ad lesionē meā. quos ego ad
 huc n̄ pmitto ut furorē suū t ostendant. Uamabant qq; demonia ipā
 dicentia. Da nob in eū potestātē. ut possim; 7 tuas iniurias uindicare
 7 nrā incendia. Dicit eis iacob. Ecce phylet ante uos stat. cur eū n̄ tenent.
 Dicunt ei demones. Nos n̄ possum; nec formicā que in cubiculo tuo ē con-
 tingere. Tunc beat iacob dic ad phyletū. Ut cognoscat scola dñi nrī
 ihu xpi hanc eē. ut discant hoies bona p malis reddere. ille te ligauit
 tu eū solue. ille te uindictū a demoniis ad se conat ē adducere. tu eū
 captū a demoniis liberū ire pmittit. At ubi soluit eū phylet; osus
 humi deiēt. hermogenes cepit stare. Dicit ei iacob. Vade liber qd cūq;
 uolueris. n̄ ē enī disciplinē nrē ut inuū aliqd ouertat. Dicit ei her-
 mogenes. Ego noui uas demonū. n̄ dederis m̄ aliqd qd mecū habēā.
 tenent me. 7 diuersis penis uisicient. Tunc dix ei iacob. Accipe tibi
 baculū tineris mei. 7 cū eo pge securus qd cūq; uolueris. Et accipiens
 baculū apli ibat in domū suā. 7 posuit eū sup ceruices suas 7 sup
 ceruices discipulorū suorū. Tabernaculū aut plenas codicib; attulit ad

aplm dei: cepit eos ignib' deumare. **D**icit ei iacob. Ne forte odor incendii
eor' uerit incautos. mitte int' tabernac' petras simul y plumbu'. fac eas
dimergi in mare. **Q**d' cu' feciss' hermogenes. reuersus tenere cepit plant'
apli. rogans cu' y dices. Animaru' liberator. accipe penitentem. que' inu-
dentem hacten' sustinueris. **R**espondit iacob. y dicit. Si uera do-
penitentia obtuleris. uera ei indulgentia consequeris. **D**icit ei hermogenes.
Intantu' deo uera penitentia offero. ut om' codices meos in q'bus erat illi-
cita p'sup'no abieceris. y omib' simul renunciaueris artib' inimici. **D**icit
ei apl's. Vade nunc in domos eor' q's euerasti. ut p'te reuocet' suo dno quos
tulisti. dicit e' uer' q'd dicebas falsu'. y hoc e' falsu' q'd dicebas uer' y do-
lu' q'q' q'd adorabas. y diuinationes t' putabas ab eo responderi. offringe.
pecunias quas de malo ope acquisisti. in opib' bonis expende. ut sic fi-
stis fili' diaboli imitando diabolu'. ita efficiaris fili' di' imitando deu'.
q' cotidie etia' in gratis p'stat beneficia. y se blasphemantib' castiget
alimta. **S**i cu' cu' malus esset apud dnm. bon' circa te erant d'ns. q'mo-
magis erit circa te benignior. si malus e' cessaueris. y de bonis ei ceptis
opib' placere. **N**ec y his similia dicente iacobo. in omib' obtempauit
hermogenes. y ita cepit e' in di' timore p'fect'. ut etia' uirtutes plu-
rimas p' eu' faceret d'ns. **V**identes q' uidei q'a h'c magu' que' inuictu'
putabant ita uertisset. ut etia' om' discipuli y amici ei' q' solebant
ad synagogā uenire ihu xpo p' iacobu' credidissent. obtuler' pecu-
nias centurionib' duob' q' p'erant ierosolimis l'ysie y theodoristo. y re-
nuert' eu' y misert' in custodia. facta aut' sedicione p'p't apl'm. dictu' e'
debere eu' educi. y scdm legē audiri. **T**unc pharisei dicebant. **U**t q'd
p'dicas ihm. hominē que' int' duos latrones crucifixu' om'is sem'.
Tunc iacob spū scō replet' dicit. **A**udite uiri fr's. y om'is q' uos scitis esse
filios abrahe. **N**ō p'misit pat' n'rō abrahe. q'd in semine ei' heredita-
rent' om'is gentes. **S**em' aut' ei' n' ē ysimahel. s; n'r'. **Y**simahel enī cū
matre sua agar eiect' a porzione seminis abrahe exclusus ē. y dictū
ē abrahe a dno. m'y'saac uocabit' t' sem'. **A**mic' aut' d' abraha pat' n'r'

appellat e ante qua circuncisione acciperet. ante qua sabbatu coleret. ante
qua lege aliqua diuine institutionis seruet. Amic au di fact e n circunciden-
do se. q credendo deo hoc qd in semine ei hereduarent omis gnes. Si g
abrahā amic fact e credendo. stat minucū dī fieri q n credit in deo.
Dixit aut iudei. Et qf e q n credit in dō. Iacob respondit. Qui n credit
qd in semine ei hereduarent omis gns. q n credit moysi dicenti. suscitabit
uob dñs pphā magnū. ipsū audietis tāquā me. p omia q pcepit uob.
Hoc aut pmissū q ordine fieret. p dicit ysaias. Aut enī. Ecce ugo cepit
in uero pariet filiū. uocabit nōm ei emanuel. qd e interpretatū nob cū dī.
Hieremias au dīc. Ecce ueniet redēptor tuus ierlm. hoc signū ei erit.
Ecce oculos apiet. sū dñs reddet audiriū. uoce sua excitabit mortuos.
Ezechiel u assignat dies. Veniet rex tuus humilis syon. restaurabit te.
Daniel au dīc. Sic fili hōis ita adueniet. ipse obunabit pncipat p pote-
states. Dauid au dīc uoce fili dī dicentis. Dñs dīc ad me. fili mīs es tu.
Et patris uox de filio dīc. Ipse inuocabit me pat mīs es tu. ego p mogen-
tū ponā illū excelsū ap reges tē. Ad ipm au dauid. sermo dī loquit
dñs. De fructu uentis tu. ponā sup sedē tuā. De passione aut ei. dicit
ysaias. Sic outis ad occasione duct e. Et dauid de psona ei dīc. foderit
manū meas. y pedē meo. cū numerauerit oīa ossa mea. ipi u cōsiderauerit
y ospererit me. diuiserit s uestimēta mea. y sup uestē meā miserit sorte.
Et in alio loco. idē dauid dīc. Dederit in escā meā fel. y in sui mea potauit
me aceto. De morte au ei dīc. Caro mea refecerit in spe. qā n derelinqit aīo
meā in inferno. nec dab scm tuū in dē corruptionē. Vix aut filius ad patrē
dīc. Et uirga y adhuc tecū sū. Et iterū. Ipse miseria in opū y gemitū pau-
pū. nē erurgā dīc dñs. De ascensione au ei. dauid dīc. Ascendens in
altū. captiua dūc captiuitatē. Et iterū. Ascendit sup cherubī. y uolauit.
Et iterū. Ascendit dīc in nubilatione. Ite anna mat scī samuelis dīc. Dñs as-
cendit in celos. y conuult. Et multa alia inueniunt in lege de ascensioe
ei y testimonia. Vā qd sedeat ad dextā patris. idē p dauid dīc. Vix dñs dño
meo. sedē ad extā meis. Et qd uenit fīc iudicare tūa pignē. dīc pphā.

De manifeste ueniet: dñs nñr 7 nñr sicut: igitur in aspectu ei ardebit: 7 in cunctis ei
repestas ualida. Nec omnia in dño nñr ihu xpō implera s̄ q̄ transacta s̄
7 quę n̄ dñi facta s̄ implebunt: ita sic pphata s̄. Aut enī ysaas. Surgent
mortui: 7 resurgent: q̄ in monumentis s̄. Si uero uel q̄d erit cū resurra-
runt: dicit dauid audisse se dñm loquentē q̄d erit. Vt pbeas ita eē: au-
dit: q̄d dicit. Sed et locut⁹ ē dñs duo hec audiui. q̄a potestas dñi ē 7 bñe-
mā: q̄a tu reddes singulis scdm opa eoz. Unde uiri fr̄s un⁹ q̄sq; in n̄
penitentia agat ut n̄ recipiat scdm opa sua. q̄ se sciunt participes eē
eoz q̄ crucifixerūt dñm: q̄ mundū totū acruciantib⁹ libant. Nā spūo
suo oculos cecinati apuit: ut pbarēt ipse eē q̄ adā delinco itē forma
uerat: luti faciens de salina sua 7 ponens sup loca oculoz. quō n̄ ceca-
uerat in firmatas: s̄ defuerant pfectura. Nā interrogauim dñm in n̄
ihm xpm dicentes. Qs peccauit. hic aut parentes ei: ut cecinasceret.
Respondit nob dñs. Neq; hic peccauit neq; parentes ei: s̄ ut mani-
fester aruferet q̄ eū fecerat qd̄ mñi fecat. Nā hoc qd̄ auob⁹ p bonis mala
recepti s̄ eēt. p̄dictū ē in psona ei p dauid cū diceret. Rebuert n̄ ma-
la p bonis: 7 odiū p dilectione mea. Deniq; postea quā paralyticos cura-
uit. cecos illuminauit. leprosos mundauit. fugauit demones: 7 mortuo
suscitauit: om̄s una uoce clamauerūt. reus ē mortis. Et qd̄ ad discipulo
suo tradend⁹ erat: hoc ordine p̄dictū ē p dauid. Qui edebat panē meū
amplauit aduersū me supplantationē. Nec omnia uiri fr̄s filii abra-
he p̄dixerūt. loquente p os eoz spū scō. Nūq̄d si hec n̄ credim⁹. poterit
mñs euadere p̄pau igitur supplicia. Aut n̄ merito puniendi erim⁹.
cū gentes credant uocib⁹ ppharū. 7 nos n̄ credam⁹ patar chris 7 pphis
nñr. Irubescenda 7 punienda ut factis scelerib⁹ emina. lacrimis uocib⁹
lugent. ut penitentia nām p̄ indulgor accipiat: ne illa nob eueni-
ant dēp̄torib⁹. q̄ moyses locut⁹ ē dauid. Apra ē ita 7 deglutiant
dathan. 7 oppuit sup aggregationē abyron: 7 carat sit igitur in synagoga
eoz. flāma obussit peccatores. hec 7 his similia dicente iacobo. tan-
tā grām dñs aplo suo tribuit: ut om̄s una uoce clamarent. Peccauit

178
minuste egimus. da reme. n. dñi qđ faciam. Quib' iacob ait. Qui frs. no
lit deſpare. credite tan. n. tñ. baptizamini. y debeunt om̃a peccā uſa.
Poſt aliqñſos aut dies abiaſthar ponaſet annu illi. undent tantū pplm
dño credidiſſe. replet' zelo p pecuniā excitauit ſeductionē ggauiſſimā.
ita ut un' un' ſcriba phariſeoz mitteret finē in collo ei' y pduceret
eū ad p̃toriu herodis regis. herodes aut fili' archelai regis. iuſſit de
collari eū. Eūq; ducere ad decollandū. uidit paralyticū iacentē y cla
mantē ſibi. Scē iacobe ap̃le ihu xp̃i. libera me a dolorib' qđ om̃a m̃bra
mea cruciant. Et ait ad eū. In noīe crucifici ihu xp̃i dñi nr̃i. pcut fi
de ducor ad decollandū. exurge ſan'. y benedic ſaluatorē tuū. Et p̃uñ
exſurrexit y cepit gaudens currere y benedicere nom̃ dñi nr̃i ihu xp̃i.
Tunc ille ſcriba phariſeoz qđ ei finē in collo miſit y traxit eū. nomine
ioſias. mittens ſe ad pedes ei'. cepit ei dicere. Obſecro te ut des m̃ in
dulgentiā y facias me nominis ſci participē. Imelligens aut iacob
inſitauit cor ei' ad dño. dixit ei. Tu credis qđ dñs ihe xp̃s quē crucifi
xerunt iudei. ipſe ſit uerū fili' dei. Et ait ei. Ioſias. Ego credo. hec fi
des mea ex hac hora. qđ ipſe ē fili' dei. Tunc abiaſthar ponaſet fecit
eū teneri. y dixit ei. Si n̄ diſceſſeris a iacobo y maledixeris nom̃ ihu.
eū ipſo decollaberis. Dicit ei ioſias. Maledict' tu y maledicti om̃s tui.
nom̃ aut ihu xp̃i quē iacob p̃dicat ē benedictū in ſclā. Tūc abiaſthar
uſſit pugnīs cedi os ei'. Et miſſa de eo legatione. ad herodē. impet
uit ut ſimul eū iacobo decollaret. Veniū ē aut ad locū ubi decollan
di erant. y dixit iacob ſpiculatori. Pr̃ quā nos decolles. facito nobis
aquā dari. Et allata ē illi iagēna plena eū aqua. Tūc dixit ad ioſiā.
Credis in p̃rē y filiū y ſp̃m ſc̃m. At ubi dixit ioſias credo. p̃ſu
dit eū iaco. y b' y dixit ei. Bar' oſculū pacis. Cumq; oſculat fuſſi. eū.
poſuit manū ſuā ſup caput ei'. y benedixit eū. y fecit ſignaculū
crucis ap̃i in fronte ei'. atq; ua p̃fect' in fide dñi nr̃i ihu xp̃i eū
ap̃lo una ſimul hora martyr effect' preuit ad dñm. cui ē honor
y glā in ſclā ſcl̃oz. Aore y. Incip Paſſio Sc̃i Bartholomei ap̃li.

ym^{us} dres cō abhyllorographis asserunt. [¶] **H**irma ē india que ad
 ethyopiā mittit. sedā que ad medos. tertia [¶] que finē facit. Nam ex
 uno latere habet tenebrarū regionē. ⁊ ex alio latere mare oceanū. In
 hac g^o india ingressus **basatholooers** ap^ls. intravit in tēplū inq^{ue} erat
 ydolū aslaroth. ⁊ q̄si pegrinū ibi manere cepit. In hoc ydolo demon
 talis erat q^{ue} diceret se curare languentes. ⁊ hos sine dubio tamū cu
 rabat q̄s ipse ledebat. Erant enī sine dō uero. ⁊ necessariū erat ut ad dō fal
 so ludificarent. **D**s enī falsus. hac arte illudit eos q^{ue} deū uerū nō habent.
 facit eis dolores. infirmitates. dāpnā. piculā. ⁊ dat responsa ut sacrificet
 ei. ⁊ quasi sanent^{ur} ab eo. ⁊ inde ē stultis q^{ue} timent eos. Illi autē nō sanando
 subueniunt. ⁊ a lectione cessando. ⁊ cū desinunt ledere. cūq^{ue} credunt.
 inde factū ē ut scō **basatholooers** ibi manente nulla responsa daret asla
 roth. ⁊ nulli poterat eam q̄s leserat subuenire. Cumq^{ue} tā plenū ē
 de languentib^{us} templū. ⁊ cotidie sacrificantib^{us} nullū daret aslaroth re
 sponsū. infirmi etiā ex longinq^{ue} regionib^{us} adducti iacebant. Sed
 cū in ipso templo nullūq^{ue} posset demon dare responsū. neq^{ue} sacrifican
 do ei neq^{ue} se ipsos more suo lamando. praterit in aliā ciuitatē ubi
 aliud demonū colbat. cui nomē erat berith. ⁊ illi sacrificantes ce
 perūt dicere. q̄a d^{eu}s cor^{poris} aslaroth nō eis daret responsa. Respondit autē
 berith demon^{us} d^{ixit}. **D**s n^{on} sic capimus. ⁊ reliquit eam signis sibi
 tenet. ut neq^{ue} suspirare neq^{ue} loqui audeat ex illa hora quia illuc
 ap^ls **basatholooers** ingressus ē. **D**ixerunt ei illi. Et q̄s ē iste **basatholo**
meus. Respondit demon. Amicus ē d^ei om̄ipotentis. ⁊ ideo huc uenit
 in istā puinciā ut om̄ia numina q^{ue} colunt. indi euacuet. **D**ixerunt autē
 cultores ydoli. Dic nob^{is} signa ei ut possim^{us} inuenire eū. **R**espō. Ille d^eus autē
 demon d^{ixit}. Capillo nigro ⁊ cr^{ur}ispo. caro candida. oculi grandes. na
 res equales ⁊ directę. aures coop^{er}te erine caput. barba plura habet
 paucos canos. statura equalis. que nec longa possit ēē nec breuis.
 Vestit^{us} colobio albo clauatā pūm^{pl}ura. induit pallio albo. q^{ue} p^{er} singu

179
los angulos gēmas purpuras singulas habet. Ungui sex anni sūt qđ
sūquā sordidant uestimēta ei. nūquā uerescunt. Similit̃ ⁊ sandalia
ei p̃ uingui sex annos nūquā uerescunt. lēncies firts genib⁹ p̃ dñe. cen
ties p̃ noctē orat dñm suū. uox ei qđ tuba uehemens ē. Ambulant cū
eo angeli dei. qui eū n̄ p̃mittunt fangari nec currire. Semp̃ eodē uil
tu eodē animo p̃seuerat. om̄i hora hylar̄ ē ⁊ letus p̃manet. om̄a p̃ui
det. om̄a nouit. om̄e linguā om̄iū gentiū ⁊ loquit̃ ⁊ intelligit.
Ecce hoc qđ uos int̄rogatis ⁊ ego do responsū de eo iā nouit ille. an
geli cū dei famulant̃ ei. ⁊ ipsi nuntiant ei. Et cū cep̄tis eū querere. si
uult ostendet se uob⁹. si aut̃ n̄ uult n̄ poteritis eū uidere. Rogo aut̃
uos. ut dū eū inueneritis rogātis eū ne huc ueniat. ne hoc m̄ faciant
angeli qđ eū eo s̄. qđ fecer̄ collēge meo asstarōth. Et hoc dñs demon⁹
dicunt. Reuertentes aut̃ cep̄t circūire om̄iū p̃grinorū uult⁹ ⁊
habitu. ⁊ p̃ duos dies n̄ inuener̄ eū. factū ē aut̃. ut quidā plen⁹ a de
monio clamaret ⁊ diceret. Aplē dei bartholome⁹ incendunt me
orōnes tuas. Tunc apls dei dix̄. Vm̄utesce ⁊ exi ab eo. Et statū liberat⁹
ē homo. qđ p̃ multos annos fuerat fangat⁹ ab eo. Polim⁹ aut̃ rex cum
tatis ei dē. eū haberet filiā lunaticā. nuntiatū ē ei de hoc demonio
oso ⁊ misit ⁊ rogauit eū dñs. filiā mea male a demonio uerāt. pe
to te ut sic liberasti p̃fectū qđ p̃ multos annos passus ē. Ita ⁊ filiā
meā libera. Et ugens aut̃ p̃erat eū eo. At ubi uidit eā apls eate
nis stricā. qā om̄i morsu atterebat. ⁊ qđ poterat tenere scindebat.
⁊ nullus ausus fuit accedere ad eā. missit eā solui. Dicit ei ministri.
Et quis ausus ē manū mittere ad eā. Dicit eis apls. Lam ego uinctū
teneo inimicū qđ eū ipsa erat. ⁊ uos adhuc timetis eā. Ire ⁊ soluite eā
⁊ reficite. ⁊ crastino mane adducite eā ad me. Eunt̃ aut̃ fecerūt
sic missit apls. ⁊ ultra n̄ potuit demon uerare eā. Tunc rex onera
uit camelos auro. argento. gēmis. ⁊ uestib⁹. cepit querere aplm̄ et
pēnē n̄ inueniebat eū. ⁊ reportata s̄ om̄a ad palaciū ei. factū ē aut̃
eū transisset nax ⁊ aurora diei futuri incipit. apparuit bartholome⁹

apls cū solo rege in cubiculo ē dicit ei. **U**t qd me quesisti tota die cū an
ro y argento. gēmis y uesibz. **I**sta munera hñ s̄ necessaria q̄ terrena
quet̄. ego aut̄ nichil terrenū nichilq; carnale desidero. **U**nde scire te
uolo. q̄a fili dei dignat̄ ē p̄ uerū uirginis nasci cū homine. ita ut ho
mo in uirginis uulua cept̄ de spū scō. in ipso secreto ūginis haberet
deū. q̄ fecit celū y terrā. mare y om̄a que in eis s̄. **H**ic simul cū homine
natus. partu uirginis. cepit habere mīcū nascendo cū homine. q̄ nūq̄
habuit mīcū. s̄ ipse semp mīcū fuit. y om̄ibz mīcū dedit. siue uis
ibilis siue inuisibilis creaturis. **H**ec aut̄ uirgo cū excecaret om̄e ui
rū. y ipsa seruande uirginitatis uotū p̄ma deo on̄ipotentia uouiss̄.
p̄ma aut̄ ideo dixi. q̄a ex quo homo fact̄ ē ab inicio scti nulla hoc uo
tū deo obtulit. **I**deo ḡ p̄ma int̄ mulieres hoc constituit in corde suo.
ut diceret deo. **D**ñe offero ē uirginitatē meā. cū hoc a nullo homine
nec uerbo didiciss̄. nec exemplo ad imitationē imitata fuiss̄. **C**on
stituit ut uirgo p̄ amore dei specialit̄ p̄maneret. **H**uic subito in cu
biculo claus̄. splendent̄ sic sol gabriel angls apparuit. **Q**ue cū ter
rorē pulsa expauesc̄. ait ad illā angls. **N**oli timere maria. q̄a conce
pisti. **A**t illa timore deposito. ostender̄ ait. **Q**uom̄ fiet hoc que uirū
n̄ cognosco. id est constituit ut n̄ cognoscā. **S**ui angls respondit. **P**ropter
hoc sp̄s sc̄s sup̄ ueniet in te. y uirū altissimi obūbrabit ē. **I**deo q̄ qd
nascet̄ ex te sc̄m. uocabit̄ filiū dei. **H**ic ḡ cū natus ē. passus ē tēpta
ri se a diabolo. illo q̄ primū hominē uicerat suadendo ut de arbo
re uetita a deo manducaret. **I**psū ḡ p̄misit ad se accedere. ut sicut
dixerat ad ē id est p̄mo hominē p̄ mulierē. manduca. y manducauit.
ē ideo p̄dict̄ de paradiso primū homo in isto mundo exulat̄. hoc ḡ
nunt om̄e humanū gē. ita y isti diceret. dic lapidibz ut panes fias.
ē manduca ut n̄ esurias. **S**ui respondit. **N**on in pane tantū uiuit
homo. s̄ in omni uerbo dei. **H**ic ḡ diabolus q̄ manducantē hominē
uicerat. uictoriā suā p̄eunantē se cōp̄nentē amisit. **I**ustū enī
erat. ut q̄ filiū uirginis uicerat. a filio ūginis uinceret̄. **D**ic ei. r̄.

Et quom̄ dicit
apls respondit
t̄. **M**ec de ita fa
ne sanguine
erat. ap̄ta.
uinceret̄. **E**t
necitū. **D**e
d̄sum. ita o
reret. **A**t a
ita raper̄ ho
y p̄ q̄diagn
ipse diabolus
n̄ esurisset.
Sic ē d̄s ui
ter. n̄ ab h
nas p̄ q̄di
dicit ei. **Q**u
d̄m̄ ad eū
adam sua
legē dei ei
de d̄nati
clausū. **Y**
inm̄sa p
ē dicit ei.
raro satis
fuit. **Y**al
ut q̄ sem
hominē
ut comit
in sui nich

Et quomodo dixisti primam hanc esse uirginem. ex qua natus est homo cum deo.
 Aplos respondit. Ago deo gratias. quia solliciti audistis. Primum ergo homo. ad id dictum
 est. Inc de terra factus est. Terra autem mater eius ex qua factus est uirgo fuit. quia
 nec sanguine humano polluta fuerat. nec ad sepulturam alicuius mortui fu-
 erat apta. Par ergo erat ut dicitur. ut qui filium uirginis uinceret. a filio uirginis
 uinceretur. Et sic ideo uicit. quia egit arte callida ut manducaret contra
 uentum. unde paradysus pelleretur. et pulsusque homo clausum haberet para-
 dysum. ita egit iste uirginis filius. ut artem diaboli ad se uenire permit-
 teret. Ars autem eius talis fuit. ut sic acciperet rapit autem quam poterit.
 ita rapit hic filium hominis et uirginis. et poneret eum inter feras in deserto.
 propter quadraginta dies non dicit ei manduca. quia non uidit eum esurientem. Hoc autem
 ipse diabolus statuerat in corde suo. ut si transisset quadraginta dies
 non esurisset. propterea nosset quia uerus deus esset. Verus autem uerus erat. immo uere.
 Sic est deus uerus. ut etiam homo permaneat uerus. nec se intelligi permit-
 teret. non ab his qui puro corde in operibus suis perseuerant. Vbi ergo uidit satha-
 nam propter quadraginta dies dominum esurire. quasi securus effectus quod non esset.
 dicit ei. Quare esuristi. Dicit ut lapides isti panes fiant. et manduca. Et
 dominus ad eum. Audi diabo. Si ideo hominibus dominaris. quia patre hominum
 adam suasionem tuam obtemperans. dei legem sibi positam contempsit. ecce ego
 legem dei custodiens non manducabo. ut superem te ego homo. et reiciam te
 de dominatione quam tibi per delectionem primum hominis usus pastus. Vidit ergo se ex-
 clusum. alterum sibi angelum apostaticum qui mandamina dei contemnit. et prauis
 inuisa pondera aurei argenti. gemarum. et omnem gloriam que est in hoc seculo.
 et dicit ei. hec omnia tibi dabo. si cadens adoraueris me. Dixit autem ei. Vade
 retro sathanas. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis. nulli soli seruies.
 fuit et alia temptatio superbie quam super primam templi in excelsis exercebat.
 ut qui senel uincerat hominem terre uirginis filium. a seque uirginis filio
 homine tripliciter uinceretur. Et sicut qui uictor erat tyranni. mit-
 tit comites suos ut in omnibus locis ubi tyranni prebident. tyrannos reg-
 ni sui uictoris ac triuphatoris imponant. ita hic homo a se ipso the qui

uincit diabolu. misit nos in om̃s p̃uincias ut expellant ministros dia-
boli. q̃ p̃ templa in statu habitant. & homines q̃ eos colunt de pote-
state ei q̃ uict' ē auferant. Ideo argenti 7 aurū n̄ accipim' 7 cōp̃m-
sic 7 ipse saluator n̄r cōtēpfit. q̃a ibi cupim' ēē diuites. ubi solū ei
regnat impiū. ubi nec languor. nec morib'. nec tristitia. nec mors. lo-
cū aliquē habere noscunt. ubi felicitas p̃petua ac beatitudo phen-
nas ē. & gaudiū sine fine. & sūt delicias sempit̃ne. Unde ē qd' ex quo
templū ur̄m ingressus sū. demonē q̃ in ydolo dabat responsa. ab
angelis ei q̃ me misit religatū obtineo. quē si baptizat' fueris & p̃-
miseris te illuminari. facia te uidere. 7 cognoscere q̃nto malo caruisti.
Iam om̃s illos q̃ iacent in tēplo egrotantes. audi qua arte uidebāt eos
diabolus curare. Quia enī primū hominē uicit. ut sepe iā dixi. p̃ ipsū
uictoriā pessimā habere uidet. in aliis maiore. in aliis minore. ma-
iore in his q̃ plus peccant. minore in his q̃ min' peccant. Ipse q̃ dia-
bolus facit arte sua homines egrotare. 7 sua det eos credere ydolis. Et
p̃quā in animas eoz potestate obtinuerit. tē cessat ledere eos. cū dix-
runt lapidi aut metallo cūq; d's n̄s es tu. S; q̃a ipse demon q̃ in ipsa
statua erat amē uincit tenet. sacrificantib' 7 se adorantib' nullū pot
dare responsū. S; si uis p̃bare ua ēē. iubeo illi ut ingrediat' statuā
suā. 7 facia eū cōfiteri hoc ipsū qd' sit religat'. 7 responsa dare n̄ pos-
sit. Hic ei rer. Grassina p̃ma hora diei parati erunt pontifices sacrifi-
care. 7 ego illuc sup̃ueniā. ut uideā hoc factū mirabile. factū ē autē
altera die p̃ma hora diei. sacrificantib' illis. cepit clamare demon 7 dice.
Cessate miseri cessate sacrificare m̄. ne peiora paciamini quā ego. qui
carentis ignes religat' sū ab angelis dñi ih̄u & quē uidei crucifixi erāt.
putantes eū posse tenēri a morte. ille autē ipsā mortē que regna n̄ra
ē captiuaunt. 7 ipsū p̄ncipē n̄r in mari tū mortis uinculis ignitis uin-
xit. 7 tertia die uictor mortis 7 diaboli resurrexit. 7 dedit signū cru-
cis sup̃ aplis suis. 7 misit eos p̃ uincias partes scti. ex q̃b' ur̄ ē q̃ me h̄c
uinctū tenet. Seto q̃ ut rogatus eū p̄me. ut dimittat me ire in aliā p̄-

181
uniciā. Tunc beatus bartholomeus ait. Confiteor mundissime demon.
istos omnes qui hic egredientes varias parauit. Quis est qui eos leuit. Respondit
demon. Princeps noster diabolus qui sic religat est. ipse nos mittit ad homines
ut ledant primo quod de carne eorum quod in animas eorum non possunt habere po-
testatem non sacrificauerunt. tunc cessamus nocere eis. Quia iam in animabus eorum inci-
pimus habere potestatem. Iam ergo per hoc quod ab eorum lesione cessamus. uidentur cu-
rare eos. Et colunt quasi dei. cum per certo sumus demones. Ministri ei quod mercede
positi in hunc mundum filii religant. Adiecit autem quia discipulis ei huc uenit apostolus
bartholomeus. ardentibus catenis strictus sumus. Et idem loquor quia iussit me.
Vnde ausus non esse loqui ipso presente. nec ipse princeps noster. Dicit ei apostolus. Quare non
saluas hos omnes qui ad te conueniunt. Dicit ei demon. Nos quando corpora ledimus
non animas lesimus. corpora in sua lesione perdurant. Dicit ei apostolus. Et quoniam
animas ledimus. Respondit demon. Cum crediderunt nos esse deos et sacrificia
uerunt nobis. tollit se deus ab his qui sacrificant. et nos uulnere corporum tunc tolli-
mus et migramus ad animam. Tunc dicit apostolus ad plebem. Ecce fratres karissimi. quem deum
putabatis uos curare. Audite nunc uerbum dei creatoris uestrum qui in oculis habi-
tat. et in eum non in uanis lapidibus credite. Et si uultis ut oremus pro uobis et omnes in
sanitatem recipiant. deponite ydolum hoc et fringite. cum hoc feceritis
templum hoc in christi nomine consecrabo. et uos omnes in isto templo christi baptisinate
renouabo. Tunc iussu regis omnes populi miserunt funes et trocleas. et simulacrum
non potant euertere. Tunc apostolus dixit eis. Soluite uincula ei. ligetis eum
fentes omnia. dicit ad demonem qui in eo erat. Si uis ut non te faciam in abyssum
mitti. exi de simulacro isto et frange illud. et uade in terram desertam. ubi
nec aus uolat. nec arator arat. nec uox hominum resonat. At ille statim
egressus. omniuit omnia genera ydolorum. Sed et minora ubiqueque per ornatu
templi posita erant sigilla omniuit. ita ut pictura omnem dederet. Tunc
omnes una uoce clamare cepunt. Hic est deus omnipotens. quem predicat sanctus bartho-
lomeus. Tunc expandens manum ad eum apostolus dei dixit. Deus abraham. deus isaac.
deus iacob. qui ad redemptionem nostram unigenitum filium tuum deum et dominum uestrum
dixisti. ut nos omnes qui etiam serui peccati suo sanguine redimeret. et te

filios faceret. q̄ uerū d̄s eā hoc cognosceret. q̄a semp̄ idē ē. ⁊ immutabi-
lis p̄suerat. un̄ cū filio pat̄. un̄ etiā cū sp̄u scō. ⁊ uere trīn̄ ⁊ uere un̄.
un̄ pat̄ ingent̄. un̄ filiū ingent̄. un̄ sp̄s scō q̄ a pat̄e p̄cedit. ⁊ ē
un̄ pat̄ filio d̄no n̄ro ih̄u xpo. q̄ in suo nomine dedit nob̄ hanc pote-
statē ut infirmos saluare. cecos illuminare. leprosos mundare. pa-
rales uicos absoluere. demones fugare. mortuos suscitare. ⁊ d̄c nob̄.
amen dico uob̄ quēcūq̄ in nomine meo p̄cietis a pat̄e meo dabit̄ uob̄.
Perō ḡ in eī noīe ut om̄s hec multitudo saluet̄. ut cognoscant om̄s q̄a
tu es d̄s un̄ in celo ⁊ in t̄ra ⁊ in mari. q̄ salūtē recipas om̄ib̄. p̄ ip̄m d̄m
in t̄ra ih̄m xpm. q̄ tecū ⁊ cū sp̄u scō un̄ ⁊ regnat in s̄c̄la s̄c̄lōz. Eūq̄ om̄s
respondebant amen. cuncti q̄ ab infirmitate decubant. p̄stingē-
t̄ ilico restituti sanitati. Apparuitq̄ angl̄s d̄ni splēdid̄ sic sol. habens
alas. ⁊ p̄ q̄tuor angulos tēpli circū uolans. digito suo in quadrat̄ sa-
as exsculpsit signū crucis ⁊ d̄c. Hec d̄c d̄ns q̄ misit me. Sic uos om̄s
ab infirmitate ur̄a mundaui. ita mundaui tēplū hoc ab om̄i for-
de. ⁊ habitatorē eī iussit apl̄s dei ire in desertū locū. S; p̄r ostēda
uob̄ quē d̄m colebat̄. quē uidentes nolite expauescere. S; quale
signū sculpsi in his saas. tale uos digito ur̄o facite in fronsib̄ ur̄is.
⁊ om̄a mala fugient a uob̄. Tē angl̄s dei ostendit eis ingentē egyp-
tū in ḡriorē fuligine. facie acuta. cū barba pl̄ta. erines usq̄ ad pedē.
oculos igneos sic ferrū ignitū. semilla emicant̄ ex ore eī. ⁊ ex narib̄
egrediebāt̄ flāma sulphurea. pennarūq̄ habens alas spinas sicut
istric. iunctis a tergo manib̄. ignis carens istric. Et d̄c ei angl̄s d̄ni.
Quō audisti uocē apl̄i. ⁊ om̄a pollutionū gen̄a de hoc tēplo mundaui.
scdm̄ p̄missū apl̄i solui te. ut uadas ubi nulla cōsatio hominū ē.
uel eē potest. ubi sis usq̄ ad diē iudicii. Et cū exsoluisset eū. ille ulu-
latū tērr̄mū d̄c uocē emittens euolauit. ⁊ nusquā op̄ariuit.
Angl̄s autē d̄ni uidentib̄ cunctis euolauit ad celū. Tē rex unā cū uxore
sua ⁊ duob̄ filiis. ⁊ cū exercitu suo. ⁊ cū om̄i pp̄lo q̄ saluat̄ ē cunctis
sue. ⁊ uicinarū urbū quēq̄ ad eī regnū p̄tinebant. credenti baptizat̄ ē.

82
e deposito diademate capitis 7 purpura cepit aplm n deferre. Intea
colligentes se uniuersoz tēploz pontifices abierūt ad astrigēs regē
fiatē ei maiore. 7 dixerūt ei. frater tuus discipulis fact' ē magi hoīs. q̄
templa nra sibi uendicant. 7 deos nros astrigēt. tū hec flentes referrent. ecce
ualiatū ciuitatū pontifices eade cepunt flentes referre. Tē rex astrigēs
indignat' misit mille uiros armatos cū pontificib'. ut ubiq; inuen
rent aplm nūctū pducerent ad eū. Qd' cū fecissent. dix' ad eū astrigēs
rex. Tu es q̄ enertisti fiatē meū. tū apls dix'. Ego n enertū cū. 7 ouertū.
Dix' ei rex. Tu es q̄ deos nros fecisti omnium. Dix' ei apls. Ego dedi potestātē
demonib' q̄ in eis erant. ut ipsi oquassarent ydola uana in q̄b' seduce
bant hoīs. ut relicto errore crederent om̄ipotentī dō q̄ in celis habuit.
Dix' ei rex. Sic tu fecisti fiatē meū ut relinqueret dñm suū. 7 dō tuo crede
ret. ita te ego faciā derelinq̄re dñm tuū. 7 dō meo credere. illi sacrificauit
dix' ei apls. Ego dñm quē colebat fiat tuus. reliquatū yuictū ostendit. 7 ipm
feci frangere symulaerū suū. Si potēs tu hoc facere dō meo. potēs me ad
sacrificandū puocare. si aut' tu nichil potēs facere dō meo. ego om̄s deos
tuos om̄inū. 7 tu crede dō meo. hec cū diceret. innumeratū ē regi. qd' d's
ei ualidat' occidiss'. 7 minutatū abisset. Tē exiit rex purpurā uestē
qua induerat. 7 fecit fustib' cedi sc̄m bartholomeū aplm. ac p̄ra unū
a barbaris decoratū cū uisū decollari. Uenientes aut' innumerales
ppli duodeci ciuitatū q̄ p̄u crediderūt una cū regē. abstulerūt eū cū
ymnis 7 om̄i glā. 7 ostruērūt ei basilicā mirē magnitudinis. 7 in ea posu
ērūt corp' ei. factū ē aut' p' tēsimū diē depositionis ei. arrept' a demonio
rex astrigēs. uenit ad munitū ei. 7 sicq; mortuus ē. fact' ē aut' timor 7 tremor
sup' om̄s incredulos. 7 crediderūt inuisi atq; baptizati s̄ a p̄b'is q̄s ordina
uerat beatus apls bartholomeus. 7 reuelationē aut' dñi annuntiat' ē. 7
om̄i p̄plo. rex ep̄c ordinat' ē. 7 cepit in noīe ihu x̄p̄i glā facē. fuit aut'
in ep̄atu annos uiginti. p̄fectusq; om̄ib' 7 beatus positus. ac bene stabilitus.
migravit ad dñm. Hui' aut' apli corp' p̄u ad insulā lipparis q̄ sicilię in
cina ē. deinde beneuentū translātū. p̄u fidei enū uenatione celebrat'. hō.

Quod vero lura ē de hominibꝫ. *Incip Passio Scī Mathē apli.*
et plus animarū curā gerit quā corporū plerūqꝫ accidit ut leticia
corporalis in lubrico posita magis desinendo incipiat. quē aman
u eterna anime tribulatione uisligat. Et ipsa etiā uniuersa peccā nascuntꝫ.
Et ideo dixi dñm mñm plus animarū curā gerere. dñm ex aliqꝫ casu natus
isticias tēporales qꝫ corporibꝫ s̄ molestie punitat interī immorari. quō
ex ipsis gēna gaudia oriuntꝫ. lura ḡ ut inchoāum loqꝫ. deo nřo magna
ē de hōibꝫ. ⁊ maioribꝫ moribꝫ maiora gēna medicine pēnat. Erant naqꝫ
duo magi xarves. ut faxat apud ethyopes. in ciuitate eoz magna q̄ dicit
madaber. in q̄ erat rex eglippo. Hunc naqꝫ ludificabant hi duo magi ut
dicerent se deos ēē. ⁊ credebat eis omīs ppl̄s. ⁊ etiā ipse rex memoratꝫ ur
bis. Et ibat opimo eoz p̄torā ethyopiā. ita ut ex longinqꝫ regionibꝫ uen
a. rent ⁊ adorarent eos. faciebant etiā subito hominū gressus figi. ⁊ iadū
immobiles stare. quādiu ipsi uoluissent. Similitꝫ ⁊ uisus hominū ⁊ audir
a suo officio refrenabant. Impabant ser pentibꝫ ut pēterent. qd ⁊ marsi
facere solent. ⁊ ipsi eos incantando curabant. Et ut uulgo dici solet. ma
lignis maior reuerentia cōhibet timorē. quā benignis amorē. Et ḡ
ut sepe iā dictū ē dñs curā hominū gereret. Mathē aplm cōtē hos misit.
Qui ingressus ciuitatē cepit derēgere p̄stigia eoz. Vñs etiā q̄s illi figebat
hic in nōie ihu x̄ soluebat. q̄s illi cecabant hic illuminabat. q̄bꝫ illi au
ditū tulerant iste reddebat. Ser pentes q̄qꝫ q̄s illi ad pēciendos hōies
exhibebant. hic cōtebat in somnū. ⁊ pēssiones eoz facto signo crucis x̄
curabat. Hunc cū uidiss; ethyops eunuchus candācis nōie. q̄ fuerat ap̄h
lippo ap̄lo baptizatus. p̄cidit ad pedes ei⁹ adorans ⁊ dicens. Qa respexit dñs ci
uitatē hanc. ⁊ libauit eā de manu duoz magoz hoz. q̄s putant stultū
hōies derēgere. Et suscepit eū in domū suā. Et ueniebant ad eū omīs ami
ci ei⁹. ⁊ audientes tūc ihu uirē credebant ap̄o ihu dño nřo. ⁊ baptizabant
plurimū. uidentes qd dñs q̄ magi faciebant mala hōibꝫ. hec apl̄s eua
cuaret. Illi etiā idō uilnebant q̄s poterant. ut uilneati ipsos rogārē.
q̄s idō curare putabant. quia ad uisionē ipsoz cessabant. Mathēvs autē

apls xpi n̄ solum hos cinabat q̄s illi ledebant: s̄; etiā om̄s q̄ ad eū ferebant infir-
mitatib⁹ diuisis obfessi. Edicabat autē pp̄lo ueritatē dei: ita ut om̄s mirarent⁹
eloquentiā ei⁹. Tē candacis eumuchus q̄ cū suscepit eū om̄i afflictione interrogā-
uit eū diēs. Obsecro te ap̄le dī uiuū: indignetur indicare m̄. qm̄ cū sis hebr̄us
nostri grecā. egyp̄tiā. ythyōpiā sermocinationē: ita ut hi q̄ m̄es nati s̄ sic
loq̄ n̄ possint. Apls autē respondit. Tot⁹ mund⁹ unā sermocinationē p̄mit⁹
habuisse cognoscit: s̄; nata ē p̄sūptio gen̄is humani. ut nati ut nati hui⁹
magnitudinis facere ordirent⁹: ut caciū ei⁹ pueniret ad celos. Hanc p̄sūpti-
onē d̄s molientiū hoc ordine repp̄sit: ut nullus ullū possit; s̄ loq̄ntē intellige.
facta s̄ autē p̄lima linguarū gen̄a: y diuisa ē illa asp̄ratio q̄ p̄imi lingue in-
telligentiā ostabat. bona q̄dē uoluntas: ut fieret turr̄s cui caciū pueni-
ret ad celū: s̄; mala p̄sūptio. q̄ n̄ scis meritis ut uolebat ad celū. Veniens
autē fili dī om̄ip̄tis. ostendere uolens q̄ ordine pueniam⁹ ad celos. nob̄ duo
decē discip̄lis suis misit sp̄m̄ sc̄m de celo. cū sederent in uno loco: uenitq; sup̄
unūquēq; n̄r̄m. y inflāmati sunt: sic inflāmat⁹ terr̄ n̄ ab igne. Post hec autē
cū a nob̄ pauor defuiss; simul y splendor discessiss;: cepim⁹ loq̄ uariis linḡis
magnalia natiuitatis xpi. q̄ ordine nat⁹ sit d̄s homo ex igne: q̄ originē
n̄ habet: y ut homo lactat⁹ y ablactat⁹. emittit⁹: y erudit⁹. tēptat⁹: y passus ē
mortuus: y sepult⁹: die t̄cia resurrexit: y in celū ascendit: y in dext̄a dī pa-
tris om̄ip̄tis sedet: inde uenit iudicare uiuos y mortuos: y sc̄m pignē.
Non ḡ ut uip̄uas istas q̄tuor linguas s̄; om̄is sc̄m nos duodecē discip̄li ei⁹
n̄ medio erit; y p̄fecte: y ad quācūq; gen̄ē puenire possim⁹. loquelā ei⁹ p̄fec-
te cognoscim⁹. Hūc ḡ edificat⁹ turr̄s n̄ de lapidib⁹; de uiruib⁹. Im̄ib⁹
enī q̄ baptizant⁹ in noīe pat̄is: y filii y sp̄s sc̄i. ap̄it⁹ ēs turr̄s quā xpc̄ ex-
struxit: y ipsā tādū ascendunt edificantes. usq; q̄ ad celoz regnū ad-
tingant. Hec y h̄is similia multa cū mystico sermone d̄s̄seret ap̄ls:
uenit q̄ diceret magos illos cū singlis draconib⁹ aduenire. Dracones autē
erant galeati. flar⁹ eoz flāmigero ardore emanabant sulphurē flāmas:
quas spargebant de ore y narib⁹: quarū odor hōies inficiebat. Tē stig-
nans se ap̄ls ē mart̄leus. cepit currere. Prohibebat autē illū eumuch⁹ clausis

hostis dies. Et fenestram dñe si iubet loquere magis illis. **Vi**c illi apls ap̃i.
Tum ap̃i p fenestram tu osidera magorū istorū audaciā. Ap̃ient aut̃ ap̃s
ap̃i hostiū. mor ut egressus ē ecce 7 illi duo magi singlos dracones an
te se habentes ueniebant. **H**ec aut̃ ut uenerūt ambo dracones ante
pedes apli. obdormierūt. **T**ē dñe apls magis illis. **H**ic ē ars uia. **S**i po
testis exorcizare eos. **E**go aut̃ 7 si n̄ rogassē dñm meū ih̄m ap̃m. om̄nē fu
rorē quē in me exacuissēs. in uos retorissēnt. **S**i quō de om̄i pp̃lo q̄ cō
uenit nullus huc accedere ausus ē. ego exorcizabo eos 7 imbebo illos re
dñe ad locū suū cū om̄i mansuetudine. **L**onabant aut̃ 7 arte sua mā
gica exorcizare eos. 7 p̃ueni n̄ poterant neq; oculos ap̃ire. neq; perire
omouere se. **R**ogabant aut̃ ppli dicentes. **A**plē dei rogāte. ut liberes
pplm 7 ciuitatē hāc ab his bestis. **Vi**c eis apls **matheus**. **N**olite timere.
ego eos faciā hinc cū om̄i mansuetudine abscedere. **E**t uersus ad draco
nes dñe. **I**n nōie dñi nr̄i ih̄i. ē. q̄ nat̃ ē ex sp̃u scō 7 maria uirgine. quē
tradidit iudas phar̄ysēis. illi eū crucifixerūt. q̄ p̃ crucē sepult̃ t̄na
die resurrexit a mortuis. 7 uersus ad nob̄ p̄ q̄draginta dies docuit nos
ea q̄ ante passionē suā docuerat. om̄enotans uniuersa q̄ dixerat. p̄ q̄dragi
ta ū dies indomit̄ nob̄ ascendit in celos. 7 sedet n̄c ad dextrā dī pat̄s. inde
ueniunt iudicare uiuos 7 mortuos. in ipsi nōie 7 uirtute adiungit te sp̃e cu
om̄s dracones d̄s dedit in potestātē. ut tu sis cures eos. 7 cū om̄i mansue
tudine facias redire ad locū suū. ita ut nullū contingant. nullū ledant.
neq; hominē. neq; q̄dr̄ipedē. neq; uolucrē. **A**d hanc uocē leuantēs ea
p̃na serperes cepunt ire. atq; ap̃is poris egressi in bē. nusquā cō
paruerūt. **T**unc beatus **matheus** om̄nē pplm ita allocut̃ ē. **A**udite me fr̄s
ē filiū 7 om̄is q̄ uult lib̄are animas uas̄as a dracone diabolo. **P**salute em̄
uā misit me d̄s ad uos. ut relicta uanitate ydolorū ad ipsū cōuertamini
q̄ uos creauit. **D**s enī q̄ndo p̃mū hominē fecit. posuit eū in paradī
sū deliciarū cū uxorē suā quā de costa ei fecerat. **P**aradisus aut̃ delicia
rū eminet om̄ib; montib; 7 uicin̄ ē celo. **N**on h̄t aliqd̄ in se qd̄ possit ēē
salutis hosti inimicū. n̄ auct̄ terrent a sonitu hosti. n̄ sp̃ne nascunt̄ ibi

tribuli. n. rose marcescunt. n. lilia. n. aliq. ibi p̄terunt flores. Non an
ni senectute generant etiam. n. labor fatigant omib. subiacet. n. infirmi
tas aliq. sanitati succedit. t̄heia y mors y flet. ibi locū n. habent. Aure
enī q. ibi blandiunt. pot. quā p̄flant. c̄m̄tate naris infer. Nā sicut
thymumatis fumi excludit fetore. ita naris ibi unā eternā aspirant.
q. n. p̄m̄uat hōiem fatigationē incurtere nec dolorē. s. semp. equales sēp
nuerit. semp. letū. semp. immobile fac. p̄manere. Sonant ibi organa an
geloz. y uoces mellifug aurib. inferunt. Serpens ibi locū n. h̄t. n. scor
pio. n. spalangē. n. musca aliq. saluti hōis inimica. famulant. ibi hōib.
leones. y agrest. y pardi. y q̄cqd. misserit homo aub. aut fert. q̄si k̄m̄o
y dilecto dño obrepant cū reuerentia iussioni ei. Quatuor q̄q. flumi
na inde fluunt. unū dicit. flum. geon. sed. physon. tert. tygr. quart.
eufrates. Hi om̄e gen. pisciū habent. y cū diuerse homo ad aquas flu
minis. educ. in illa uel illa genā pisciū. ob timorē ei statū inundat ante
pedes ei copā multiplicē pisciū dūsoz. ita ut q̄s uoluerit manu eli
gat. quos n. uoluerit aq̄s restituat. Similit. ams. y unūsa q̄drupedia
q. possunt humanis deliciis famulari. iussu astant angloz. n. madan
da ad escam. s. deliciis hoc ordine seruunt. ut agnoscat qd. de aub.
qd. de pecudib. unūq̄q. desideret. p̄p̄t quā causam etiā ab anglis p̄stant.
Et cū om̄a illesa ibi p̄maneam. ibi. inuisibili potentia om̄ip̄s cessa pa
rata sūt. y fiunt epule diuinor. ex ear. n. pecudū carnib. q. p̄sto sūt.
cū nullū eoz. pee. sit ocessū y lesū. Similit. y pocula eoz. ministrant.
gēner. poculū. ut hoc sapiat unicusq. qd. uoluptuosus ei. animi
impauerit. Nulla ibi digestiua sordū cura. q. de cibo egerunt. y pot.
Nullus ibi latrat canū. nullus leonū ē rugit. Om̄a ibi blanda s. om̄ia
mansuetā. om̄a q̄ta. Nūquā ibi facies celi nubib. regimib. obūbrat.
nūquā fulgura choruscant. nūquā tonitrua crepant. s. ē ibi ecul
tatio sine fine. y festiuitas q. terminū n. habet. Quare n. ante paululū
memorauerit qd. serpens ibi perit n. sit. audire. Epsū enī angls mu
die sup. timorē exerceant. y ita maledict. ē. ut in loco b̄ndict. ē. n. possit.

Iuor aut anglo hinc nat' ē: qd' uidit imaginē dī in hōie extitisse. Et quō hōi
possibile erat in hac regione beata. ut cū cunctis animantib' loqueret'. hic
angl' ocepit mundiā p' potentia angelicā. 7 serpente ingressus' suavit' uo
ri adē ut de pomo arboris manducaret. qd' d's fieri sub mīnimatione
mortis p'hibuerat. Post hec etiā uxor' seduxit' in rū. lūg' ambo p'uaricato
res existerent. huc in istā terrā exulau' s. p'acti de regione uite in regione
mortis. ipse ū auctor' seductis' simul in serpente inuenit'. malachia tunc' g'niā
accepit. Hic ū ipse dī fili' q' cū patre suo 7 spū scō hominē fecit. dignat' ē
hominē assumere. 7 n' cessando qd' d's ē. homo fact' ē. fact' ē aut' dico n' ab
alio aliq'. s. a semet ipso d's fact' ē homo. homo ipse p' uulū u'ginis nat'.
u'go ipsa p' aures' imp'gnata. audiendo uerbu' ex ore angeli. 7 credendo.
fide ipsa uxor' exiuit' spe scī. In hac enī u'gine immaculata sps scs' inue
nit' corp' integrū. in anima integrā fide. in u'ro ei' integrū hōiem fa
bricauit'. sic olim dicebat p' salomonē. qd' sapientia dī ipsa s' edificaret
domū. Hic g' homo. xpc ihc. recuperauit' illū hominē. q' suasionē diaboli
ca uict' in istā regionē deuenit'. Et q'a ipse homo q'ndo delimo t're fact' ē.
t'ra u'go fuerat. nec peccato polluta. nec effusione sang'nis maculata. nec
sepulchra mortui alicui' communis effecta. oportuit' h'ic q' adā recuperare
uoluit' ut nasceret' ex u'gine. 7 ut uinceret' ierunando eū. q' cont' impnū
dñi manducantē uicit'. 7 o'p'tinendo diuicias' 7 mundi potestas. humi
liatēq' seruando. patiendo cruce. 7 t'nsiones. ipsa q'q' morte sustinēdo.
ut paradysū resurgendo ap'iret. Hāc ut nulli sit dubiū illuc omīs. &
credentes' intrēt'. p'mo latrone impio xpc inducit'. cū in ligno crucis
posit'. lignū p'uaricationis' excludit'. 7 iter in paradysū a'ib' de hoc cor
pore eximib' ap'uit'. 7 scī in die nouissima resurgenti'. etiā regna
celestia ut intrēt' ualeant patefieri. Iam in q' uiuit' a morte ad unā cur
rat. 7 ad paradysū redeat. unde pat' n'r' carnalis foras missus. in isto nos
omīs generauit' exilio. Ap'uit' nob' dñs paradysū ianuas. ut ad patriā illā
reueriam'. in q' mors locū n' habet. in q' iuge gaudiū p'seuerat. Cū hec
ehis similia loqueret' ap'ls &. ecce tumult' luctuosus' subit' ortus ē?

in q̄ regis fili mortuus plangebat. Ad cui finē cū starent magi nec possēt
resuscitare eū. Inadebant regi hic a dñs raptū. meor collegio. ut sit unū
et dñs. cū oporteat 7 simulacrū fabricari 7 tēplū. Tē ingressus eandā
et eunuchū ad regnā. dñs. Istos magos iube custodiri. 7 roga ut ueniat ad
te apls dei oathleus. ut si eū ipse suscitauerit. istos iubeas uiuos incendi.
q̄a omīa mala p̄ ipsos in ciuitate n̄a eueniunt. Tē missi s̄ cū eunūcho ho
norati uiri et latere regis. q̄ rogarent aplm ut ueniret. 7 cū honore in
ducerent eū ad regē. Ingrederent aut oathleo aplō. p̄stauit se euenissā
regna ethyopiū ad genua ei 7 dñs. Agnouit te aplm adeo missū. p̄salute
hominū 7 ei discipulm eē q̄ mortuos suscitauit. 7 omīs egēdines ab hoib̄ suo
pellebat impio. Illico ḡ ueni 7 inuoca nomē ei sup̄ defunctū filiū meū. &
credo qd si hoc fecis remiseret. Ih̄s ei apls. x̄. Adhuc p̄dicacionē dñi mei ih̄u
xp̄i ex ore meo n̄ audisti. 7 dñs credo. Ideo q̄ scias ē redi filiū tuū. Ingre
dit aut apls oathleus. expandit man̄ suas ad celū 7 dñs. Is abrahā. ds̄ ysa
ac. ds̄ iacob. q̄ ad reslauracionē m̄ā in unigenitū filiū tuū de celo ad n̄ā
misisti. ut nos ab errore auerteret. 7 te nob̄ uerū dñm demonstraret. memox
esto dicentis dñm n̄r̄ ih̄u x̄ filiū tuū. amen dico uob̄ quō omīa q̄cūq̄ petierit
patrē in noīe meo dabit uob̄. Ut cognoscant q̄ gentes q̄a p̄ter te n̄ ē alī
ds̄ omīps. 7 uera ē assertio oris mei. exiret puer iste. Et apprehendit ma
nū defuncti. ait ad eū. In noīe ih̄u x̄ crucifia 7 surge eufionon. Et celsū
et surrexit puer. Ad hoc factū expauit cor regis. 7 statū iussit deferri
ei coronas 7 purpurā. 7 p̄cones misit p̄ciuitatē 7 p̄diuīas p̄uincias
ethyopie dicentes. Venite ad ciuitatē. 7 uidete dñm in effigie hoīs latitantē.
Lūḡ uenistis. omīs multitudo eū ceteris. cū lampadib̄. cū thymiamatib̄. &
duīso sacrificioz ritu. sc̄s oathleus hac uoce allocut̄ ē eos dñs. Ego ds̄ n̄ sū.
s̄ sū seruus dñi mei ih̄u x̄ filiū dei omīps. q̄ me misit ad uos. ut relic
to errore simulacroy in uos ad uerū dñm auertamini. Qd si me hoīem
similē uob̄ putatis dñm. q̄nto in agis hic dñm debeat credere. cui seruū
me cōspicitor. in cui noīe ego h̄c mortuū regis filiū excitauī. Et n̄c
omīs q̄ capaces estis tā euidētis rationis. aurū & coronas aurreas

et argentū ab oculis meis tollite. et ut et templū dñi fabricate. et ibi agre-
gamini ad audiendū uerbū dñi. Quo audito. sexaginta milia homī
infra triginta dies scām ecclām cōfirmauerūt. Et uocauit nomē ecclē mathē
resurrectio. quō p̄ resurrectiōē occasio edificatiōis ei cōstituta. Se-
dit autē in ea ecclā mathē ap̄s et amos iugum tres. et iohannē p̄ph̄s
et diacones. et p̄curatores. et castella ordinauit ep̄os. et multas fabricauit
ecclās. Baptizat ē autē rex egypti. et regina eufensilā. et fili ei q̄ resus-
citatus ē eufronōn. et filia ei effigenia. uirgo xpi p̄manens. Et quō longū
ē enarrare quantū ceci illuminati. quā paralytici curati. quā leprosi mi-
diti. quā ademoniis liberati. quā etiā mortui resuscitati. quā xpiani
sini sunt rex. quā religiosissima ei conuix. quā deuotō om̄is exercit⁹.
quā om̄ia symmachia om̄iaq. tēpla destructa. hec om̄ia p̄p̄t munita
et uerboz p̄ter munitas. q̄ ordine beati mathē passus sit reuatiō.

Rex egypti senectute bona expleta parat ad dñm. et accepit hyrtacē
et adelfus ei imp̄iū. Hic cū uellet accipere effigeniā filiā defundi re-
gis uxorē. iā xpo dicatā. q̄ sac̄r̄i uelam̄ accepit de manu apli. que
erat iā p̄posita uirgini ampli quā ducentarū. et habat rex hyrtacē q̄
p̄ aplm̄ possi. et animū p̄moueri. Lepit q̄ eū scō mathēo agere dicens.

Iuindū regni mei accipe. tamū ut effigeniā possim meo matrimonio
copulare. Ibi beatus mathē dixit. Iura bonū p̄positū regis p̄decesso-
ris tui. q̄ om̄i die sabbati ueniebat ubi uerbū dñi p̄dicabā. illic iū-
be uenire uniuersas uirgines q̄ cū ei s̄ simul cū ipsa. et illuc nemi⁹
audies in pplō quanta bona de bono coniugio loquar. quō deo satis ac-
cepta s̄ scā coniugia. Quo audito hyrtacē gratulat⁹ ē. et iussit aggregatio-
ni illi ut ē et etiā effigeniā q̄si auditiuā ab ore apli. ut conuix ei fie-
ri cōfiteretur. factū autē in aggregatione magno silentio. ap̄iens of sinū
ap̄s dei dixit. Audite sermonē meū om̄s filii ecclē. audite et intelligite
om̄ia q̄ auditis. ut maneant sc̄pta in cordib⁹ ur̄is. B̄s n̄r nuptias be-
nedixit. et ipse p̄misit amorē corporib⁹ dñari in sensib⁹ carnis. ad hoc
ut uir diligat uxorē suā. mulier diligat uirū suū. Ecce cū uidim⁹

186

frequentem euensse ut uxor uiri sui careret usque ad interitum. yuenenit.
 & gladiu. y repudiū. simulit & uir suę coniugis moliat interitū. cū sit
 carnis tanta caritas ut stimulet mris incestū. Quid si nō est iste stimulus
 amoris in carne cessat. Ergo hic stimulus si cū amore dei usum suū
 exhibeat. amore filiorum uir mulierē accipiat. y mulier uirū. na ut
 mulier alterū uirū perire nesciat. simulit y uir alterā feminā phoret
 cit. hec di regula custodita singes a sordis omixtionis emundat. Sordes
 enī corporis s quę adno lauant p elanosinas y opa mīę. nō emina quę nō
 lauant nō p lacnas penitentū. Coniugū q omixtionis pollutionē hīc.
 erit nō habet. Deniq; dieb certis siue qdragesime siue legitimoꝝ ieu
 nioꝝ tēporib. tā edacitate carniū quā omixtione corporis q nō abstine
 rit. nō pollutionē solā. s; etiā simul erit incurrat. Neq; enī manducare
 peccatū ut erit ē. tam si aliq; pri cibū carnalē accipiat. y pta ipso die
 q cibo carnali refect ē. cibū spiritale psumat. et utroq; cibo reus ēmris
 & inhonestatis. y psumptionis efficit. nō ideo qā manducauit. s; qā contē
 ordinē. y tra iusticiā. y contē regulā dei cibo carnali pri refect. postea
 spiritali past ē. Non q reū facit aliq opatio hominē. s; irrationabilnat
 opis suū dāpnat auctore. Deniq; y homicida uocat. q hominē pacis
 munitū. aut barbarū. aut latronē occidit. nec ideo tā qā hoc homi
 cidi bonū ē. et ut bonū homicidū hosti innocenti. fruguent etiā y mīda
 cū cū p naturā malū sit. bonū fieri uidet excusa. Nā si inimico tuo
 uolenti te perire possis aliq ratione abscedere. s; sic omnino ubi nā
 deueneris nō solū negare. s; etiā priuare. duo qdē mala s mīdaci y pū
 rū. s; utraq; mala bonū prūmpe pbant infructū. Is enī nō ar te nō
 opis cū scribit. quasi ut dicas in iudicio ei. tūm in mentr. ideo ho
 minē tradidi. aut si dicas. tūm p dēre nūmū grs. ideo dāpnū mīsi
 pondū auri incurrī. Non q s aliq opa sic mala. ut p naturā mala sit.
 s; p intempanā. Nā si psumat sacramtoꝝ mysteria sumere is q nō
 ē electi unda pfusus. rem bonā ouert in crimen. y inde reatū pūe
 pēne incurrit. unde fuerat liberand. ita y nuptiatū bona cū a deo be

nediant *in* iugia. a deo scificent. vident aliquib' aliquā habere diuine
indignationis offensā. *h*ec dicente *omnino* aplo. rex hyrtac' clamofis
laudib' cū suis comitib' p'strepebat. *est*imans cū hec dicerent animū
effigine sua ad ei' iugū indimare. *s* p'quā diuissime in ei' laude da
marū ē. *h*acdo silencio apls ē dū. *u*idete frs / filioli. inquantū nū sermo
p'ripit. ut etiā homicidū bonū posse fieri p'bare. sū tā occiderit q's ad
uerlariū. q'si n' eet ipse solus occisus nocens. multos occidit innocentes.

*S*ic ē occisus golias. sic ē occisus hyrtac'. sic occisus ē aman'. sic ē truncat' holo
fernel'. sic ē occisus q' ur'is sedib' inimicalant' / regnis. Sic ē / matrimonia di
copulant'. boni op'is honestate ornant'. si cō / iuste. ymagine. yre p'phen
sibilib' copulerit. *h*ā si hodie sponsaā regi. seruis ei' usui pare audeat.
n' solū offensā. s; etiā et m' grane mear' rere dno scit. ut merito uiuēt sū
marū tradat' incendit. n' idō q'a durit uxorē. q'a sponsa regis sui aut
melioris se. uel certe sui dñi usui pare studuit. Ita etiā yui o fili leuē
rex hyrtac' sciens effigiemā filiā regis p'decessoris sui sponsā celestis regis
effectā. / sacro uelamine osecratā. q'm pot'is sponsaā potenter uelle.
yuo cū matrimonio copulare. Ad hē sermonē hyrtac' rex q' p'singlas die
tiones apli laudator extiterat. ira accensus abcessit. Apl's aut' ap' m
trēpid' / ostant'. yeo magis alacrior. p'secut' ē dñs. Audite me q'm mēt'
deū. *h*ec terris paucis tēporib' dñationē habere cognoscit. rex aut' ex
lestis æternū imp'ū tenet. Et sic inenarrabilia gaudia habere facit eos
q' fide suā ipsi custodiunt. ita in enarrabilia tormēta n' rogat h's q' a si
de ei' scire discit. Qd' si tūda ē ira regis. cū magis ira tūda ē. h'os
an dei. *h*ā ira hōis siue supplicis siue ignib'. siue ferro coherat. m'
monitū tempus desinit. ira aut' dei cōnas gehenne flāmas peccantū ac
cendit. *u*nde dñs / magister ueritatis p'feci futurorū dñs. *h*ic xpc. Apd'
reges / p'fides stabitis. Qui cū flagellauerint / occiderint uos. p' hec n' ha
bent qd' facere. Ideo dico uob'. n' timueritis eos. illū aut' timere q' p'quā
occidit cor p'. potestate h' animā p'dere in gehennā. Dico aut' uob'. h'ic ti
meat. Tunc effigiemā p'stravit se corā omī p'plo ad pedes apli / exthe

184
dicent. Obsecro te p ipſū cui apls es: ut imponas ſup me manū tuā. &
ſup haſ ūgines p uerbu tuū oſecraſ. ut poſſim euadere. q̄a adhuc
uiuente patre meo ⁊ matre multa munabāt. ⁊ multis minis me tēbat.
Et ſi hoc uiuente illis audebat ⁊ oſtēnebat. qd n̄ factūū putat. tūc
beat⁹ mathys apls oſidentā habent in chin ſuii. ⁊ p̄erit n̄ tueri hyrtacū.
imponent uclatū ſup cap̄ ei ⁊ ſup capita omnū ūginū q̄ erant cū ea. hanc
benedictionē dāt. Iſ ē plasinator corpoy. afflator animarū. q̄ nullam
ſp̄ntis eratē. n̄ ſecū rēpbat. n̄ ullā oſtentionē grā tua duceſ indignā. ſ;
creator equalis ei ⁊ redēptor. tu haſ famulaſ tuat quāt ex om̄i numero
gregiſ boni paſtor. eligit ad oſeruandā coronā ppetue ūginitat. ⁊ ca
ſtimoniā anime dignat⁹ ei. tūc p̄dictioniſ ſeuto circūtege. ⁊ ad om̄e op⁹
uir tuuſ ⁊ gl̄e magiſtrante ſapiā p̄para. ut uiuenteſ carniſ illecebraſ.
⁊ illicita conubia reuſanteſ. inſolubile filiū tuū dñi n̄rī ihū x̄ copulā
meritant. Hſ petim⁹ dñe ut arma ſuggeraſ n̄ carnalia. ſ; ſp̄e uirtute
potentia. ut te munente carū ſenſib⁹ ⁊ m̄briſ ac corporib⁹ n̄ poſſit dñā
ri peccatū. atq; ſub tua grā uiuere cupientib⁹. nichil ē deſenſor maloy
⁊ inimic⁹ bonoy de hſ ualiſ iā tuo nōi oſecraſ p̄ualeat uendicare. om̄
nē etiā genuinū calorē ymber in eiſ gr̄e celeſtiſ extinguat. lum̄ n̄ ppetue
caſtutatiſ accendat. facieſ ſcandalis pudica n̄ pateat. ne incautiſ occaſio
nē tribuat negligentia delinquendi. ſitq; in eiſ carita ūginitat. ⁊ or nata
parit⁹ ⁊ armata. fide integra. ſp̄e certa. caritate ſincera. ut p̄paratiſ
animiſ ad cōmentū. uirt⁹ tanta p̄ſtet. que uniūſa ſuper diaboli ſig
menta. atq; oſtēnentel p̄ſentia futura ſcedant. ſeuma cūlulſ p̄ſentat.
lectioneſ ſacraſ cū uirt⁹ ⁊ potationib⁹ ante ponant. ut orōnib⁹ paſte.
⁊ eruditionib⁹ expolit⁹. illuminat⁹ uigiliſ. op⁹ gr̄e ūginaliſ exerceant.
Hſ uirtutū armis haſ tuat famulaſ uirt⁹ exteriſq; ommenſ. p̄ſteſ
in oſenſū car ſū uirginitatſ implere. p̄ dñm n̄m ih̄m ap̄o. q̄ uerū ⁊ cū
ſp̄i ſcō uiuit ⁊ regnat in ſcēla ſcēloy. lūq; om̄iſ reſpondent amen. ⁊ m̄
ſteriiſ dñi celebratiſ miſſā ſuſcepſiſ om̄iſ ecclā. ⁊ unqſq; ad domū ſp̄ā
remetret. ⁊ remittit ſe ſcē mathys iuxta altare ubi corp⁹ dñi ab eo fuerat

ostendit. Et ut illic martyrū glām expectaret. Nam expansis manib' orante.
speculator missus ab hyrtaco attingo ictu gladii feriens aplm dei. & mrem
fecit. Quo audito. omnis ppl's ad palatū ei cū igne pgebat. Tē futurū iplo
occurrerēt omīs pbrī. y omīs diaconi. uel cleri. atq; religiosi uiri. simul cū
discipulis apli orathes. dicentes. Nolite frīs contr' pceptū dñi agere. Nā pet'
apls arrepto gladio amputauit auriculā cuiusdā ualchū q dñm tenebat
cū uirib'. y ne uideret lesus uicē repēdere lesionis. iussit ipsā auriculā
amputatā loco suo reponi. y solidari. Et dixit petro dñs. Nūquid si uelle nō
exhiberet pat' mīs plusquā duodecī legiones angeloz. Telebrent' q cū gau
dio martyrū apli. qd d's ordinare uoluerit expectent. Effigētia aut
sacratissima ūgo ē. qēqd in auro y argento ygēnis habere possunt. omā
ōmilit' sacerdotib' y omī clero dñs. Iosha quā dignā aplō ē fabricauerūt
basilicā. qēqd supfuerit paupib' erogabunt. Ine aut oportet certamen
habere cū hyrtaco. Factū ē aut p' hec scdm uerbū effigētie. rex hyrtac'
omniū nobiliū uxores fecit uenire ad cā. Ipam qd aliq' ratione coniugū
apud cā obtineret assensū. Qd cū efficere penit' nō possit. uocauit magō
ut demonū illā ministerio rapent. Qui cū hoc nulla ratione facere possēt.
fecit circūdari igne p'toriū. in q cū ūgnib'. ē omanens. deo suo die noc
tūq; famulabat'. S; cū p' circūitū ignis arderet. apparuit angl's dñi
cū orathes aplō apli. y dixit ei. Effigētia fortis esto. y noli expauescere
hos ignes. ad illū enī a q tibi s' subpositi reuertent'. Igit' cū p' gyriū pre
toriū scē effigētie flāme p'strepent'. excauauit dñs uenū ualidissimū ē
mundauit omīe illud incendiū adomo ūgnis fuit. Ita cōspicit palatū
hyrtaci. ut nō inde ponuerit aliqd ex facultatib' regis liberari. Ipse aut
hyrtac' cū filio unico uix euasit. S; meli' illi fuerat incendio interisse.
Nam filiū ei uehemētissim' demon impleuit. q illū cum su rapidissimo
ad apli orathes sepulchrū adducens. attingo manib' ab ipso diabolo
colligatis. cōfiteri illū patna cōmina opellebat. ipsū aut hyrtacū elefant
tie uulnera acapite usq; ad ultima pedū uestigia ligauerūt. Quē cū
medici curare nō possent. ipse se in gladiū ponens occubuit. ut qui

utro aplm dñi po
aut ppl's insulam
nomine boai q pe
fuerat ostent. Ho
reapit. y regnaui
omni octoginta
reut. Alterū u reg
e habuit pacē fin
cū p'pū ecclis reg
notauit dñi. y fu
q' primi hebreo se
fō uinit y regna
ab ea hora q' iust
cū yopia. in phid
p'fā sumi cūa ē
nō faciat. missi s
q' qualiter cū as
ostend
ASSI
stiant
nos martyrū
memoriā nō dē
q' eos possiden
fō animas res
mō tot p' apo
fionis causa lo
clerico collēg
mō fēt p' mar
phoca uel ad ne
in regione ar

dine crudelitatis ceterisq; uicis obsessis furebat: ita etiā excecandis gen-
tibus ruit: erga dñm celi pñat. impietate suā ad extinguendū xpianam
nomi armauerat: si q̄ tē ueri dei cultū pñat auderant. Erat eodē tēpore
in exercitu legio militū. q̄ thebei appellabant. Iago autē tē uocabat:
que sex milia ac sexcentos uiros marmis habebat. Hi in anathē mari-
ano ab orientis partib; acer sitū uenerant. Iuri in reb; bellicis strenui: im-
pūte nobiles: s; fide nobiles. erga impatorē fortitudine. erga apm de-
uotione certabant. Iugiter pcepta etiā sub armis n̄ immemores. reddebant
que dei erant deo: q̄ celsis celsari restituebant. Itaq; cū ehi sic ceteri mi-
litū ad dilanandā xpianoz multitudinē destinarent. soli crudelitatis
munisteriū deestare ausi s;: ang; huiusmodi pceptis se obrepaturus negat.
Martinianū n̄ longe aberat: nā se circa octodertū ex itinere fessus reuertit.
Ubi cū a p̄munitū delatū ēet legione hanc aduersus mandata regis rebel-
lem in his angustis subitū. furore indignatione instans cecidit.
S; priū quā reliq; ommore. huius loci isti relationi miserandū uidet. Locis
hic sexaginta fere milib; agnensse urbe ab est. quorū decū ū milib; a ci-
pote hmaniaci lac q̄ infuit rōdant. Ioh̄ hic int alpina ruga in ualle
sit ē: ad quē p̄genib; difficilis transit. asperū atq; arduū iter pandit.
Inferi nāq; rōdant saxosi montis radicib;: uia p̄mū iter relinquit. Eiusdē
transmissisq; angustiarū faucib; subito n̄ exiguis int montū rupes
camp; apit: in hoc legio scā osederat. Igit sic sup̄ diuinū cognito ma-
rtinianū thebeoz responsō. p̄cipitiā feruē ob neglecta impia: dei
mū quēq; ex eadē legione gladio feriri iubet: q̄ facili ceteri reb; certi
territi metu cederent. redintegransq; mandans edicit. ut reliq; in p-
secutione xpianoz cogant. Ubi ū ad thebeos denuntiatio iterata p-
uenit. cognitiq; ab eis ē minūq; sibi rursus exsecutiones pñas. no-
ciferatio passim ac uimulū in castris exorūt. affirmaniū nūquā se
ulli in hec tā sacriloga munisteria cessuros. ydola pñia semp; deestari.
sacre y diuine religionis cultu institui. unū se p̄munitū dñm colere.
extrema capiti saci ēē. quā adūsus ap̄pā fidē uenire. His deinde

operis maximian^o omni belua cruentior: rursus ad igne scruicia redit:
 atq; impat ut uerū decem eoz det: cū nichilo inuū ad hoc que spuerunt
 opellant. Quib^o iussis dāno in casta plaut^o segregat^o atq; percussis
 q̄ decem sorte obuenerat: reliq̄ ū se militū multitudo mutuo sermone
 instigabat. ut in tā p̄claro ope p̄sisteret. In certam tū tā maximū fidei in
 illo tēpore penes sōm ^{maximianū} fuit p̄micerū. q̄ tē sic tradunt legione has
 cū auxilio quē exeret appellat cū p̄quid dicit. candido senatore militū. acce
 debat exhortando singlōs: monendo fidelū omniū. cū mīn exempla
 ingerent. p̄ sacramento xpi. p̄ diuinis legib^o. si ita necessitas iugēret omib^o mo
 rieridū suadebat. sequendosq; admonebat socios illos: yotubernales suos q̄
 tā in celo p̄cesseant: flagabat enī tā tē in beatissimis uirt^o maritū glōsif
 ardor: boni itaq; p̄ morib^o suis atq; auctorib^o animatis. in maximiano adhuc
 insana estuante mandata mittunt: q̄ sic pia ita fortuna fuisse referunt.
 In hoc mundo multes sum^o impū: tam serui qd̄ libere sitent di. tibi
 militiā debem^o illi innocentiā. At stipendū laboris accipim^o: ab illo ui
 te exordū sūpsim^o. Sed impatorē in hoc neq̄ quā possim^o. ut auctorē nege
 m^o deū: utaq; auctorē mīn dīm. auctorē uelut nolit rui. Si n̄ tā funeste
 opellim^o urhe offendam^o: t̄ ut fecim^o hacten^o. adhuc parebim^o. Sin aliter:
 illi parebim^o potē quā t̄. Offerim^o mās in quēlibet hostē man^o: quas san
 guine innocentū eruemare nefas ducim^o. Vixitē iste pugnare adūsus
 impios atq; inimicos sciam^o: laniare pios: ciues nesciunt. Memim^o nos
 p̄ciuib^o potē quā adūsus ciues arma sūpsisse. Pugnauim^o semp^o p̄ iusticia:
 p̄ pietate: p̄ innocentū salute. hoc fuer^o nob^o hacten^o. p̄cia p̄ciulox. Pug
 nauim^o semp^o p̄ fide: quā q̄ pacto oferuam^o t̄: si hanc dō nro n̄ exhibem^o.
 Iurauim^o p̄mū in sacra mēa diuina: iurauim^o inde in sacra mēa regia. Illich
 nob^o de scdis credas necesse ē. si p̄ora rūpm^o. Apianos ad penā p̄nos reg
 ri iubet: tā t̄ ex hoc alii req̄rendi n̄ s̄. Habet nos hic ofuientes deū patē
 auctorē omniū. credim^o in filnū cū ihm xpm. Vidim^o laboz mōz socios
 nob^o q̄q; eoz sangne aspsis. trucidat^o ferro: tam scissimoz omulōnū
 mortes: fratū fūia n̄ defleuim^o. n̄ doluim^o. s̄ potē laudauim^o: cū gau

dio psecuti sum? quō digni habita s paty dño dō
ultima intē necessitas in rebelhonē cogit? n̄ nos
armavit ipsa salū que fortissima ē in pculis de
ce arma y n̄ resistim? q̄a mori quā occidere satis malūm? y innocentes in
terire quā natiū uiuere poptam? Si qd̄ in nos ultē statueris. si qd̄ adhuc
iussēris. si qd̄ admoueris. ignes. tormēta. ferrū. subire parati sum? Apianō
nos facim? p̄seq̄ apianos n̄ possum? sū hec y talia maximā audissē. ob
stinatosq̄ in fide ap̄i cereret animos inuoz? desp̄ans glōsam eoz ostan
tiā posse reuocari. una sententia iūsticia eos circūfusus militū agminib?
iuber. Qui cū missi ad beatissimā legionē uenissēnt. strīguēt in seīs
imprū ferrū. mori n̄ reuocantes intē amore. ledabant itaq̄ passim gla
diis. n̄ reclamantes salū. aut repugnantes. s; y posim? armis erucies p̄nso
rib? p̄benet. y iugulū p̄secutorib? ut incedū cor p̄ offerentes. Non uel ipsi
suoz multitudinē. n̄ armoz motionē elati s. ut ferro conarent. asserere
iusticię causā. s; hec solū remissentes se illū ositeri. q̄ nec reclamando
ad occasionē ductē. y sic agi n̄ apuit of fūi. ipsi q̄q̄ tāquā grex dīma
rū omniū lamari se tāquā ab irruentib? lupis passi s. O p̄a ē t̄ra p̄cibē
tib? in morte corporib? p̄ioz. fluxerūtq̄ p̄ciosi sanguis r̄m. Quę unquā
rabies absq̄ bello tamā humanoz corpoz stragē dedit. Quę feras ex
sementia sua tot simul p̄ire uel reos nussit. He miseri punirent multum
do n̄ obununt. cū multū eē solent qd̄ multando delinq̄t. Hac q̄ crude
litate ofecit ē humanissimū tyrannū ille scōz p̄p̄s. q̄ cōsp̄it rē p̄sentū
obsp̄en futurū. sic in fecta ē illa plano angelica lego. q̄ ut credim?
cū illis angloz legionib? tā collaudat semp̄ in celis dñm dñm sabaoth.
Victor. aut nec legionis ē mar ty r̄ neq̄ militie fuit. s; emerit tā militie
ueterani. Ille cū ut agens subito incidissē in hos q̄ passim epulabant.
letū m̄m spoliis. atq̄ ab his ad ouescendū mutat? platā ab exultantib?
causā porcinē cognouissē. detestans ouinas. detestandūq̄ ouinū re
fugiebat. apianū se eē y semp̄ futurū eē respondens. statū ab irruen
tib? in fecta ē. ceteris m̄tib? in hoc loco sic morte etiā honore ouine ē.

coz. Non nos uel hec

aduersū te impij

spatio. Tenent co

arēo p̄p̄m.

phramū em?

meret mor tē n

strangulat. dē

drē beatissimoz

ab ip̄o r̄uel

re admittit r̄u

rūm ambrosio

cū hoc omittit

rōdā r̄uelan

quidē soli p̄m

rediq̄s lēni la

dimē ygrat. s;

pulsa p̄p̄ur so

genuerit. y gran

debratā recole

ula rē apparu

artifices q̄ mu

adhuc gemitū

festā abscesser

in festantib? s̄

tendit. ut sibi

die dīno q̄d̄

dēret. q̄d̄ idē

rū salutare si

mutatū p̄ter

De nob tantū de numero isto mīn operta s̄ nomina. id est beatissimoz orav
rici. erupit. candidi. atq; victoris. Latia ū nob q̄le incognita. s̄ in libro ung
sc̄pta s̄. Ex eadē legione fuisse dicunt̄ etiā illi mīes. ut sus e uidor. quos
salodoro passos fama ofirmat. Salodoro ū ū castri ū ē sup flumē. neq; longe
a rēno positi. Ope penū ē etiā illud indicare. q̄s dēinde oraximanū truce
tyrannū erit ofecut̄ ē. Lū disposuit infidit̄ genero suo ostanino tē regnū
tenente morē moliret̄. dephensio dolo illi apud missiliā cap̄ nec multo p̄
strangulat̄. dēimo hoc supplicio affict̄. impiā urā digna morte finivit.
At ū beatissimoz mīn corpa p̄ multos passion̄ corz annos. sc̄o theodoro lo
ci hui ep̄o reuelata tradunt̄. In quoz honore cū exstrueret̄ basilica. q̄ uaste
tē aduinda rupiano tantū latere accidit̄ iacebat. iubeant nō p̄claro mē
ritus ambrosio hui loci abb̄e. dēmo edificata. bidinis tē cognoscit̄. Neq; ē
etiā hoc omittendū ē. qd̄ p̄longū tēp̄ tradit̄. beati innocenti mīis m̄bra
rōdan̄ reuelant̄. Iugi etiā diluuiū uicinū in se cespit̄ uerget̄. religiosi
quidē soli p̄nicie ad sepulturā mīis famulant̄. unda puenit̄. Hic itaq;
reliq̄s lentē lambent̄. n̄ ideo a sinu tē p̄uult̄. ut in quinguis sin p̄cella
dimēgeret̄. s̄ ob glōsam deuotionē int̄ ambritū basilicē cētis mīis se
pulta p̄cepit sociari. Lū translationē a sc̄e reorulationis domiciano
genuesc̄. 7 grato augustanē urbis. uel p̄thasio tē tēporis hui loci ep̄o.
celebratā reuelant̄. cotidiana deuotione. 7 laudib̄ firmit̄. Que ḡ mira
cula tē apparuer̄ int̄. neq; quā tacendū putauit̄. Accidit ut int̄ reliquos
artifices q̄ in uiam uenisse ad hoc op̄ uidebant̄. quidā adesset faber. quē
adhuc genit̄ tē ostendit̄. Hic cū dūco die q̄ ceteri ad expectanda eadē die
festa abscesserant. in fabrica solus substiter̄. in illo secreto se subito ma
nifestant̄ sc̄is. hic idē faber rapit̄. atq; ad penā uel ad supplicia dis
tendit̄. insibilis tū bas mīn cernens. uerberat̄ etiā increpat̄. qd̄ uel
die dūco eccl̄e solus deesset. uel illud fabricē op̄ sc̄m susceper̄ genit̄ au
deret̄. Qd̄ ideo m̄fict̄ a sc̄is factū ostendit̄. ut faber ille ostendat̄. n̄
r̄ salutare sibi nom̄ posceret̄. Itaq; apian̄ effect̄ ē. Neq; illud in sc̄oz
miraculis p̄ter mirā. qd̄ p̄inde clarū atq; omib̄ notū ē. Ist̄ famulus

quinta egressu atq; honorati uiri. cū uia paralyti fuisse obstricta. ut ei etiā
pedi usui negaret. auro suo ut illuc pmutū itineris spatū deferret po
posset. Quo cū puenisset. scōz mīn basilicę famulanū manib; illata. pe
dib; ad diuersoru rediit. ac sanitate de p̄ mortuis restituta m̄bri. mira
culū suū circūtulit. hoc duo tantū mira; passioni scōz inserenda credidi.
Ceterū sancti multa s̄. q̄ uel in purgatione demonū. uel in restoratione clau
doz. aut sanatione febrū. ceteriq; infirmitatib; cotidie hinc p̄seruos
suos uiri dñi opat̄. quę multa ualde er̄t si p singlā scribant̄. tantū fide
liū cordib; absq; lectione cognita ēē noscunt̄. q̄a q̄ma miracula fiunt
hic p̄ scōs suos? ad honorē. glām nōis sui d̄s opari n̄ desinit. ac p̄o illic
die nocteq; psalmoz. ymnoz decantatio n̄ desistit. qd̄ in beate scō ac
p̄claro ap̄i mīe siḡsimundo rege ē ostēdūt. usq; hodie dō p̄gerit
oferuat. ac p̄p̄ta laudes oferui canentes hinc p̄solunt̄. cū ē honor glā
impūi potestas in oīa sc̄a sc̄oꝝ d̄s. hinc p̄ Passio scōz ap̄loz Symon.
Symon et iohannes et iudas retores apli dñi n̄i ih̄u. et iude;
cū p̄ reudationē sp̄s sc̄i p̄sidā regionē fuissent ingressi. inueniē
ibi duos magos zaroen et saraxan. q̄ a facie sc̄i p̄stet apli de ethiopia
fugerant. erat aut̄ doct̄ritā eoz p̄ua. na ut dñi abrahā. et dñi ysac. et dñi
iacob blasphemantes. dñi dicerent tenebratū. moysen dicerent maleficiū.
om̄s p̄ph̄as dei ad eo tenebratū missos assererent. animā hōis parit̄ dei
habere dicerent. cor p̄ ū figm̄tū ad eo male factū. ydo curat̄s sibi met
dūq; s̄q; substantiis. in q̄b; licet caro anima distat̄. ym q̄b; exultat aīa
caro affligit̄. solē. lunā deos affirmantes. aquā simul denatē habere
docebat̄. dī aut̄ filiū dñm n̄m ih̄m ap̄m fantasīā fuisse. nec uerū ho
minē ex igne uera natū. nec uere tēptatū. nec uere passū. nec uere se
pultū. nec uere t̄ia die resurrexisse amor uis affirmantes. Hac p̄dica
tione polluta p̄fidis regio. p̄ zaroen et saraxan magos. meruit inuen
re doctores magnos beatos sc̄licet ap̄los symonē et iudā. q̄ dicerent sp̄m
sc̄m aplis de celo missū uerā p̄missū dñi dicemus. uado ad pat̄rē meū.
ymutā uob sp̄m sc̄m paradyū. S; rex astrigēs licet cū geminis. dī. et os.

In multis non est iudeos et uenisse dñm ihm. hie tñ die resurrexisset. iudeo
penē unūsus orbi credidit hie dñm et. q̄a n̄ solū resurrexit. uerū etiā in ge-
los ascendit. Scī mag. apli iudas zelotes et symon chananeus cū ingressi
essent p̄sidiē. occurrerēt p̄fect. baradach dux regis babilonior. cui nomē
erat. aer ses. q̄ conuē iudeos q̄ fines p̄sidis inuaserant susceperat bellū. In comi-
tatu autē ei erant sacrificatores. et ioh. et mag. et incantatores. q̄ p̄ singulas
mansiones sacrificantes demonib. dabant responsa fallacie sue. Illo autē die
occidentēs se et sanguinē suū effundentes. nullū penit potuerūt dare respon-
sū. Præter autē ad sanū meū cruentis. illic osulebat demonia. Dedit
autē mugitū demon. dñs. In q̄ uos comitantē in plū n̄ possit dare res-
ponsa. q̄a apli dei ibi s. Unū dicit symon. alii iudas. Hi autē tamē uirtutē
ad eo sēuē. ut nullus d̄s audeat illis p̄sentib. loq̄. Tunc baradach dux
exeruit regis aer sis. facit eos inq̄r. Quos cū inuenisset. cepit ab eis exquirere
q̄ eēt. aut unde eēt. aut q̄re uenissent. Cui sc̄s symon apls dñs. Si queri-
tis. hebrei sum. si odmonē. serui sum. ihu apli. si causā queris. salu-
tis nr̄e causā huc uenim. ut redito ex tōre symulachroz. dñm q̄ angelis ē
possitis agnoscere. Cui respondit baradach dux dñs. Hunc intra ad plū
uado. in dorū q̄ p̄posuerit inuadere fines p̄sidis. et medoz cont̄ nos
in uirtutē p̄mouet. et n̄ ē oportū in ur̄ de h̄s discernā. Bū felix
fuerit reuerendi successus. audiā uos. Dic ei sc̄s iudas apls. Modo ma-
gis aggrauē et cognoscere illū. cui ope et auxilio possis uictor existere.
uel certe eos q̄ resistunt pacatissimos inuenire. Dic eis baradach dux. Ad-
mirorū in m̄ dñi n̄i n̄ s̄ auri uob̄ corā positis nob̄ dare responsa. uos
nob̄ fuita p̄dicat. ut q̄s belli erit habuit. Sim possim scire. Dic ei sc̄s sy-
mon apls. Ut agnoscat et tōre eoz q̄s p̄ntat et fuita dicere. dam illis po-
testatē respondendi. ut cū dixerint q̄ ignorant. p̄beni eos p̄ oia eē mi-
ros. Dic ei baradach dux. Unā q̄tē possit fieri. ut in uirgatu loquantē.
dicunt ei ambo apli. Modicū sustineret. in uerbis demonib. h̄s loq̄. Cūq̄
orōnē fudisset ad dñm. dux ē. In noīe dñi n̄i ihu x̄ p̄cepim uob̄
loq̄. ut more solito detis responsa h̄s q̄ uos in uirgatu ofuerit. Ad h̄o

uocē cepunt sanatici eoz dicere. grande bellū futurū ēē ex magis parte. ⁊ pos
se interfici pīlamei. Tē apli dī ex habundanti leticia. in risū ceciderunt. Dicit
eis dux. Memor inuasit ⁊ uos ridetis. Dicit ei apli. Lesset timor tuus. qā
in ingressū nrō par nobē intrauit in istā pīnitā. Nā hodie in te mīre p
fectionē. ⁊ crastina die hac hora diei id est tēra. uenient ad te q̄s pīnisti
cū legatus indorū. q̄ uob ⁊ tras inuasas restitutas impio nrō nuntiabit.
⁊ solutus ēbitis paci nrē ad quas cūq̄ ditiones uolueris gratant o sen
cientes. pacto firmissimo stabiliēti. Simili in pontifices risū leuauerūt.
dicentes duci. Dne dux noli credere istis hominib⁹ uanis. ⁊ in dactissimis.
aduētis ⁊ ignotis. q̄ idō aliq̄ locum tū ut nō teneant q̄s exploratores. Isti autē
dū q̄ nūquā fallunt dederūt tē responsū. ut sis caute ⁊ sis sollicitus. Isti autē
uolunt te reddere securū. ut dū mīl caute fueris. possis ex impio acri
laborare. Responds autē scs symon apls. x̄ dū. Audi me dux. Nos aduē
e ignoti. ⁊ in dīa. nē dīam⁹ ex pella biduū aut triduū. usq̄ in crasti
nū circa horā qua p̄dīam⁹ uenituros ēē hos q̄s ipse nūstis. Venient autē cū
eis indorū honorati. q̄ pactū ferant. osentientes hoc ut sint tribuagū
p̄larū ampli quā fuisse noscunt. Legunt autē pontifices in sanū ē in os.
⁊ dicere. Aut aureas ⁊ gēminatas. in te pur puras. ⁊ uero teras uestes. in te
patras ⁊ omnē glām babiloni regni. dū nrī splendori dīminutis
sue responsū daniel. dicunt mīri posse. Istos pannosos ⁊ psonā nullā
habentes. q̄s uel audire ut uidere ē in uirta. hos dne dux ad mīrtā
deoz nī pīnisti. Responds autē dux dū. Hoc magnū ē qd̄ aduēti et
ignoti ⁊ paupes cū tanta ostantia hoc assēuerant. qd̄ deoz in uir⁹ resti
monio uidet ēē otariū. Dicit ei pontifices. Iube q̄ eos custodiri ne fu
giant. Respondens dux ait. Ego nō solū inbeo illos custodiri. s̄ etiā uos
eritis in custodia usq̄ in crastinū. ut rerū erit doceat si possit eoz re
stimoniū p̄barr. p̄ hoc iudicabit q̄ sint q̄ merito debeant honorari.
q̄q̄ merito debeant odepnari. factū ē autē in crastinū uirta uerbi
aploz. uenierūt numeri q̄ missi fuerant cursu uelocissimo in dromē
dis. ⁊ nuntiauerūt omīa ita ēē sic apli fuerant p̄secuti. Tērat ponti

ficū dūc nūstis
q̄ aplōz da serm
ret. ⁊ uenierūt
lone missi simi. nō
nōt sup cap̄ fūit
p̄mī inuenit. q̄
mā pīnā eis dū
plina magis. nō
cū bona pīnā
nat. qd̄ omī red
lugū in mīco n
me facere pīnā
mīq̄ quanta ēē
runt. In ponti
tati pontifices.
reducit. q̄ dū
pontifices. long
yaurū. ymīa.
dies. Audi me re
dos nment eos.
falsū. mēhi mē
runt eos aduēti
ut uosq̄ in custo
q̄ falleret pū
uultē eos boe
mēhi paterat
dicentes. Non
istē. que ē pīn
accepit aurū a
ancilla. ista e

190
fieri dicitur iussit ignem copiosum accendi. In eo pontifices perirent. Iohannes
apostolus dei sermones suscitare timebant. Apostoli autem pertraherent se duci dicen-
tes. Obsecramus te domine ne efficiamini nos causa interire eorum. Quod per alium horum
huc missi sumus. non munificare mortuos. sed uiuentes occidere iudeam. Et cum paulus
uerus super caput suum mitterent perstrati duci baradach. dicit eis dux. Miror uos na-
phim inuenire. quod nichil aliud egerit pontifex comites meos. et iberos. et scythas.
et etiam per uia eis dixerunt ingenua. ut uos occideret uiuos. Iudei et apostoli. Iudei
plena magistri nostri hanc regulam tenent. ut non solum malum pro malo non reddat. sed
etiam bona pro malis restituat. Hanc differentiam inter nos et scythas. et cetos discipuli
nati. quod omnes reddant pro malo malum. iudei uero se octio habeant. nos autem di-
ligimus inimicos nostros. et beneficimus his qui nos oderunt. Dux autem dixit eis. Uel hoc
me facere permittite. ut omnia bona eorum uobis tradant. Et cum hec diceret. iussit
inquire quanta esset facultas pontificum. Et respondentes tabularum scribae dixe-
runt. Vnde pontifex unam libram auri consequitur in uno mense de fisco. Et opu-
tanti sunt pontifices. inueniunt centum uiginti. excepto eo qui pontificat arce
tenebat. et quadruplum consequebatur in auro quam ceteri qui inferiores esse uidebantur
pontifices. congregare sunt autem familie eorum. et uelites. et ministeria. et argentum
et aurum. et iumenta. omnia que habere possunt. Dux autem apprehendit apostolos ad regem
dixit. Audi me rex. Iste dicitur. latentes in effigie hominum. Haec hi qui habent
deos timeant eos. non iussissent eis responsa dare non possunt. et ipsa responsa
falsa. nichil in se uerum habentia permittit. Iste autem pontifices eorum dum dice-
rent eos aduenas fallentes quibus non deberet credi. insisterent ut punire eos.
utrosque in custodia habuit. ut pars qui uera diceret remuneraretur. et pars
qui falleret puniret. At ubi omnia eo ordine qui istis preduxerant sunt adimpleta.
et uellet eos hoc pati quod illi istos pati laborabant. isti preceperunt ut penitus
nichil paterentur mali. Ipsorum autem facultates tollere iussit. quos isti obrepunt
dicentes. Non nobis licet aliquid possidere super terram. quia possessio nostra in ce-
lesti est. que est eterna. ubi immortalitas regnat. ideo nulla ratione possunt
accipere aurum. et argentum. aut uestes. aut domos. aut predia. aut seruos. aut
ancillas. ista enim omnia terrena sunt. et morientur hominem non secum. Quibus cum

diceret aliquanti acceperunt quia pauperes et pauperes estis ista dixerunt. Non sumus pauperes
quia diuitias celestes habemus? si uis ut ad salutem anime tue perficiat census tu
us. eroga illis de tuis tribulationibus. eroga uidebis et orphani. et infirmi. libera
debuitores qui a creditoribus exiguunt. reddere non habent. eroga publice manu
porrigens his qui indigent. nichil enim penitus nos terrenorum egimus. Audientes autem
hec zaroben yarsabat magi qui cum rege erant quando hec regi dux unum habebat
exerant in celum dixerunt. Isti homines maligni sunt. et contra deos. contra regnum tuum
subulit agunt. Nam si uis scire quia uera sunt que dicimus. non prius mittantur loqui. non
adorauerint deos tuos ante te digne rex. Dico eis dux. Si autem estis habet
cum illis ostendit. si uideritis eos abiciemus. Dixerunt magi. Sic nos adoramus
deos uos omnipotentes. adoremus illi. Dico eis rex. Hoc ipsum ostendit uis uine
nat. ut possint adorare deos uos. Respondit magi. Si uis uideri po
teritis uiam. probare quod non possint nobis presentibus loqui. tunc altare hic aliq
doqutissimos. potentes in lingua. acutissimos in argumendo. clamorosos in
uocem. et preceperunt ut haberent nobis cum ostendit. si autem fuerint nobis pre
sentibus loqui. probabis nos esse impotissimos. Tenuissimum regis. ducis omnes aduocum
prout facti. admonuit se aduocem. ut quia possent ostentia haberent cum his
magis orationem. et eos a defensione. proposita excluderent. suorum argumendo
uerborum. Et cum in presentia regis. ducis eundemque qui aderant. magi locum
essent. omnis illa aduocatio ita muta facta est. ut nec uerbum quod loqui possent
indicarent. Et cum uini fere hore transisset. spaciis. dixerunt magi ad regem.
Et scias nos ex duorum numero esse. prout uini eos loqui quidem posse. Et ambulare
non posse. Quod cum fecissent. adiecerunt uerba dicentes regi. Ecce reddimus eis
gratias. Et faciunt eos apertis oculis non uidere. Longe et hoc fecissent. expa
uerunt regis. ducis. dicentibus amicis eorum non debere occipere hos magos. ne
regi. ducis hanc inferrent debilitatem in membris. Ille autem hoc spectaculo ap
mo mane usque ad horam sextam explicito. aduocati merore offecti ad suas
reuerſi domos. nimio animi sanguabantur impulsu. Dux uero cum haberet
apertis amicos. et narrasset eis omnia que dicta uel facta fuerant. dixerunt ei apostoli.
Et scias nobis presentibus figura eorum ualere non posse. et ideo timere eos mentem

horum. tunc aduocati
qui ad nos uenerunt
fuerunt eis. scias
et illi aduocati
remedia uia quia
quos minime
desiderant. Temis
posse agere ut dictum
uideret aut aduocati
habere personas. facit
uenerunt sermone
significat capitis sim
pulcherrima accen
aspectu festissima
tate gustantibus. ita
tunc homines suauiter
possident. non magis
offendit aspectu
nos facient quam
de una matre
uigilant. et si uident
acceperunt. et ser
angeli de illa
ulatus mentem su
coheret. inuim
ut homo a cre
ligno quod ipse
de suo a salua
angelus precepti
et quod ipse uo

193
presentia. iube aduocatos ipsos ad nos uenire priquam ad ipsos uadant. 7 p^{er}ea
quam ad nos uenerint ita ingrediantur ad regē. simile habuit i. ostendit. 7 si
pualuerint eis. scias nos posse ab his aliquid inueni. Conuocant autē dux om
nē illa aduocationē in domū suā. 7 q̄si opacient illis dū. Voleo ualde de ue
re iudicia uirā quā p̄pessi estis in aula regia. unde sciat me inuenisse hoīes
quos muniant. doceant q̄tū n̄ solū uob n̄ pualcant. s; etiā supari auob
abscedant. Tē omīs illa multitudo aduocatoz p̄strata duci. q̄tā agens cepit
p̄b̄ agere ut dictū factū p̄leret. At ille p̄durat eis aptos dī. symonē. iudā.
videntes autē aduocati hoīes uilissima ueste induos. q̄si despectui cepit
habere p̄sonas. factū tamē silentio. sic eos allocat ē symon. Sepe euenit
in int̄ serina aurā 7 gēmata uilia. q̄q̄ habentē inclusa. 7 int̄ uilissima
7 ligatas caplas sint gēmata uiliora. q̄q̄ habentē inclusa. 7 int̄ uilissima
puleberrima aceto repleta ē. excretionu 7 oīp̄tū subiacere. uasa u
aspectu fidelissima int̄ uino optimo repleta. ambitionē sui saporis exi
tare gustantib. ita ut negle. cta uisione oīp̄tū uilis aspectu. de sola cog
tate hoīes suauitate que. m̄nt̄ fec̄ latet. hucūq; ḡ aliquid rei cupit ē
possessor. n̄ magnop̄ gestatoriū ei s; ipsū qd̄ gestat̄ expeat. Hō
ḡ offendat aspectū ur̄s iste n̄ habet uilis. int̄ enī latent ea q̄ etiā
uos facient glām in. uenire iudā. Hos enī omīs hoīes de uno parte
de una matre na. u sum. Qui cū facti essent 7 positi in regione ui
noz. suadente angelo inuidie p̄uaricati s in lege quā a suo dīuore
acceptant. 7 serui facti s ei cui suadenti obrepauerūt. 7 p̄ hec cū ipso
angelo de illa regione interpretē p̄dicti. in istā terrā exulauit. Sic tamē ex
ulans inā m̄ suā d̄s in parte ostiuit. ut si homo creatore suū solū d̄m
coleret. inuicē ille angls ei nocere n̄ posset. Egit autē hic ipse possim.
ut homo a creatore suo recedens ydola coleret 7 deīna adoraret. 7 dūcēt
ligno qd̄ ipse dolauerat. tu es d̄s m̄s. ut recedens ad d̄o suo hōi acris to
de suo a saluatore suo. patēret inimico. Hūc autē et rore in omīb hic
angls p̄nceps inuidie idō m̄tuit 7 nut̄ ut. ut ipse eis dīcēt. 7 faciat de
eis qd̄ ipse uoluerit. quō d̄s uerū quē angls iste timet n̄ ē cū eis.

ac de causa fecit uos p magos suos quādiu uolunt tacere. ⁊ iterū immobi-
les pmanere. Unde ut pbertis ua eē. uenite ad nos ⁊ pmutate uos ab ydo-
loz cultura discedere. ⁊ solu dñm inuisibile colere ⁊ adorare. ⁊ cū hoc fe-
ceritis imponim manū nrā sup capita urā. ⁊ signū xpi faciemus in frontib⁹
nrīs. ⁊ si nō cōfiteraueritis eos. credite nos fallere omnia quecūq; asserim⁹.
Tē unūsi illi aduocati cōsiderantes rationē uerā. pstrauerūt se aplīs dicen-
tes. Vos facite ut nō nob possint lingue impedire officia. nec aliq; mbrī
nrīs impedimēta inferre. ⁊ sit sup nos ua dei si ult⁹ nos ydolis credideri-
m⁹. Tē orauerūt simul scī aplī symon ⁊ iudas. dicentes. Dñs isrl q; cernam⁹
sti magica signūta iames ⁊ mābres. ⁊ dedisti eos in cōfusionē. ⁊ ulcera in
carnib⁹ eoz nati iustitū. sic ueniat manū tua sup hos magos zaroen q;
at faciant. hos autē famulos tuos pmutantes qd ab omī cultura ydoloꝝ
abscedant. fac fortē ⁊ stabiles. cōstanter cōtē eos insurgere. ut cognoscāt
omīs q̄a tu es dñs in cōmīs q; regnas in scēla seclōꝝ. lūq; respondissēt aō.
signati s in frontib⁹ ⁊ abierūt. Ingressi autē cū duce ad regē. affuerūt
magi uolentes facē q; fecerūt. ⁊ nulla pote u tant ratione pualere.
In autē exaduocatis noīe zeneūs dñi. Audi mē. medne rex. ista sterora
abicienda s ex tuo regno. ⁊ eliminanda. ⁊ ne forte omīb⁹ pntē
dñe generent. habent enī secū angīm hu mē. ⁊ manu genīs inimi-
cū. ⁊ iustificauit hos hoīs q̄s ipse anglis malus. ⁊ potit habere sub-
iectos. q; nō omīpt deo subiecti s. s; illos habent deos quos ipsi custodiūt.
Deo autē insisterant isti magi ut aplī scī istos deos adorarent. q; facto
deū uerū offenderent. ⁊ ipsi in illos sua p̄stigia exercebant. Deniq;
signū dī sui facientes in frontib⁹ nrīs. insierūt nos dicentes. Si p istud
signaculū dī nrī pualuerint artes eoz. sciam⁹ nos q; docem⁹ uniuersa
mūtos. Ecce in dī omīpt noīe insultam⁹ es. Tē unūsi aduocati insul-
tabant eisdē magi dicentes. Si potestis facite q; heri fecistis. Illi autē
uani multitudinē serpentū uenire fecerūt. Tē dixerūt omīs regū. dñe
rex uoca aplōs dei. lūq; sing; miserūt ad aplōs dī. q; uenientes imple-
uerūt s pallia sua de serpentib⁹. ⁊ miserūt in eos dē magos dicentes.

In nomine domini nostri ihesu christi non mortificatis eos. sed moribus amittite. Statimque ser-
pentes cepunt comedere carnes eorum. et cepunt ululare quasi lupi. Rursum autem
omnes dicebant apostolis. Permittite eos ut moriantur ab eis. At illi dixerunt. Vos
missi sumus de morte ad vitam reducere. non a vita precipitare ad mortem. Tunc
orone facta. dixerunt apostoli serpentibus. Recedite in nomine ihesu christi ad loca vestra. Ime-
ritum autem uenerunt quod infidelibus istis magis. uobiscum auferret. Maiores autem cru-
ciatus passi sunt. cum unum serpentem uerum moribus edebant carnes eorum. ut
uenena sua traherent. fugientes sanguinem eorum. Cumque abissent totum serpentem.
dixerunt apostoli magis. Audite impii septuaginta septem dicentes. Quia primo suo
parat foueam. ipse per eam ceciderit in eam. Vos quidem parastis mortem. sed nos rogamus
in domino nostrum ihesum christum ut uos a morte eripiat. Et quia per multos annos ha-
bistis uulneribus his serpentibus affligi. tertio die transacto recuperata uobis
sanctas reuocabitur. forsitan uel sic ab impietate uestra cessabitis. dum bonitate
dei circa uos exuberare probabitis. In istis autem tribus diebus idcirco permittimus uobis
dominari dolores. ut peniteatis de erroribus uestris. Tunc apostoli dimiserunt eos in-
manus tolli. duce ad hospicia sua. et per triduum non manducandi non bibendi neque
dormiendi illis possibilitas fuit. Sed cum iam inuenerunt ut simul exspirarent.
uenerunt apostoli ad eos et dixerunt. Non dignatur deus habere coacta seruicia. idcirco
fugite sani habentes liberam facultatem uertendi de malo ad bonum.
et exiundi de tenebris ad lucem. Illi autem permanentes in perfidia sua. sicut
a facie sancti patris fugerant. sic uobis duobus apostolis fugientes. symula-
chrorum cultores per totam perfidiam regionem ad apostolorum inimicitias exortauerunt
dicentes. Uenerunt ad uos inimici deorum uestrorum. si uultis deos uestros habere
propitios opellite eos sacrificare eis. si autem noluerint. interficite eos. Ipsi autem
sacrificabant panem in templis eorum. et faciebant perfligis suis subito fixos ho-
mines et resoluos. subito cecos et iterum uidentes. subito furiosos et iterum an-
dientes. apostoli autem a rege et duce rogati morabantur in babilonia. facientes
mirabilia magna. illuminantes cecos. furiosos reddentes audientes. gressus
claudes. mundantes leprosos. fugantes demonia ex obsessis corporibus.
habebant autem discipulos multos. ex quibus ordinabant presbiteros diacones. et

clericos. & ordinabantur ecclesiis. Factum est autem ut unus ex diaconibus pateretur crimini
in celis. quod erat uicini filius sarape cuiusdam diuissimi hominis. quem pater uigilantia
te pariter edens percutiebat. Interrogata a parentibus. in uero sanctum diaconem
eius in sinu nomine impetebat. Qui tunc a parentibus puellam urgebat subire
iudicium. Audientes autem apostoli. uenerunt ad parentes puellam. Qui cum iudicasset
sent apostolos clamare ceperunt. & diaconem reum huius criminis accusare. Tunc ambo
apostoli dixerunt. Quando natus est puer. Dixerunt. Hodie hora prima diei. Dixerunt apostoli.
Producere huc infantem. simul & diaconem quem accusant huc adducere. Cumque in
sententiam esset dictum apostoli ad infantem. In nomine domini nostri ihesu christi. loquere & dic. Iste diaconem
presumpsit hanc iniquitatem an non. Infans autem absolutissimo sermone
ait. Hoc diaconem uir sanctus & castus est. & nunquam inquinauit carnem suam. Insuperbat
autem parentes. ut de persona interrogarent in celis. Quod dixerunt. Vos innocentes
absolvere decet. nocentes perdere non decet. **P**ost hec autem surgit diu exierat
ageret bellum. ut amicus regis maiorem nomine in ipso genui sanguine acciperet.
quod de offere nulla potuit euelli ratione. Tunc beatus symon apostolus a muocato
nomine ihesu christi abstulit eam maxime ut manum applicaret. statimque uia sanata est
nec signum uulneris remaneret. **I**tem euenit ut duo tigrides ferocissime
in singulis cauibus clausi fuigerent. & quod inuenire poterant deuorarent.
Tunc omnis populus confugit ad apostolos dei. Apostoli autem inuocantes nomen domini nostri ihesu christi. iussu
serunt ut sequerentur eos ad domum in qua manducabant. & per diuini manserunt ibi.
Tunc inuocantes apostoli omnem populum dixerunt. Audite omnes filii hominum quod ad imaginem
dei facti estis. quod dedit deus ingenium. memoriam. & intellectum. & osidare fecit. quod
nunquam manifestare possunt. in nomine ihesu christi agnosce ueritas. & homines in tanta
soliditate perdurant. ut nec intelligant deos esse signata aurea & argentea.
quod ostia sunt ad arbitrium hominis fabricata. aut de lapide & ligno sculpta.
dominus autem quod uos creauit ignoratis. quod dat uobis pluuiam de celo. & producit uobis
panem de terra. & uinum & oleum de furtulis ligni. Et autem sciatis quia ipse est uos
deus. & erit uobis in testimonium istius & quod des. ut ipse uos admonerit quod dicitur ne aliter
uolatis dominum. & dominum nostrum ihesum christum in cuius nomine mansuere facite. quod si oues
in medio uiri oues sunt. **N**espere autem factum in sua cauere reuerentes. ibi manebit.

¶ Jos autē oportet pagare uniuersas ciuitates ꝛ p̄uincias. ut p̄dicatio euāgē
dī n̄rī ih̄u x̄i possit agnosci. flebant autē ppliꝛ rogantes eos ut n̄ discede
rent. Quibꝫ petentibꝫ uno anno ꝛ m̄sibꝫ tribꝫ demorari s̄. in q̄ amplī quā se
raginta milia hominū baptizata s̄ exceptis paruulis ꝛ mulieribꝫ. bap
tizato p̄rī rege cū uniuersis dignitatibꝫ suis. Videntes autē om̄s infirmos
uerbo curari. illuminari ꝛ cecos. etiā mortuos suscitari. dño n̄ro ih̄u x̄i uni
uersi ppli crediderūt. destruentes tēpla. ꝛ eccl̄as extruentes. Ordinauerūt
autē apli ciuitati ep̄m noīe abdiā. q̄ cū ipsis uenerat. q̄ ꝛ ipse oculis suis
uiderat dñm ꝛ repleta ē ciuitas eccl̄is. Quibꝫ r̄re ordinatis ꝛ p̄fectis s̄. Seq̄
bant autē eos turbe discipulorꝫ. ducenti ꝛ eo amplī uiri. Curauerūt autē
duodeci p̄uincias ꝛ ciuitates earū. in q̄bꝫ quę egerunt ꝛ q̄ passi s̄
pannos tredecī. longa narratione s̄c̄p̄t̄ creatō aplorꝫ ipsorꝫ discipul̄s.
indecē librorꝫ uoluminibꝫ uniuersa s̄phendens. q̄ affricatꝫ hystorici q̄ phis
in latina tr̄stulit lingua. Hā uolentibꝫ scire q̄ fuerint aplorꝫ p̄ncipia p̄
dicatonis. ut q̄ fine mundi derelicti sint. ꝛ ad celēstia regna migruerint.
ista sufficiant memorata. Igitꝫ magi zarobꝫ ꝛ arfaxat facientes scelera
p̄ ciuitates. ꝛ dicentes se ex genere deorꝫ eē. semp̄ a facie aplorꝫ fugientes
tā diu erant in q̄cūqꝫ ciuitate. quā diu agnoscerent aplōs aduenire. Apli
autē ubi fuissent ingressi. deridebant facta eorꝫ ꝛ ostendebant doct̄inā
eorꝫ ab inimico humani gen̄is adinueniā. Erant autē in syaniꝫ ciuitate
septuaginta tēplorꝫ pontifices. q̄s hac allocutione magi in aplōs incita
uerūt. Quoniam s̄ duo hebrei deorꝫ om̄iū inimici. at ubi docuerunt dñm al
terū adorari debere. uos exclusi eritis a facultatibꝫ ur̄is. ꝛ ut purgamenta
eritis abiecti. Allo q̄mum q̄ pplin ut mor ubi ur̄be istā intruerunt tene
ant ad sacrificandū. ꝛ si osaserint pacē habeant cū diis ur̄is. Sin autē.
sciatꝫ illos ad subuersionē ur̄am ingressos. ꝛ ad p̄dmonē. ꝛ mortē.
factū ē autē p̄quā pagassent uniuersas p̄uincias. uenerūt ad syaniꝫ ciui
tatē magnā. In q̄ cū fuissent ingressi. ꝛ mansissent ap̄ discipulū suū ui
rū noīe sennē. ecce circa horā p̄mā om̄s pontifices cū pplō innumabili
clamabant ad sennē. P̄duc ad nos inimicos deorꝫ in ur̄e. cū q̄bꝫ si n̄ sacri

ficiueris. incendim te ⁊ domū tuā cū ipsis. Interea tenent apli dei ⁊ ducunt
ad templū solis. Ingrederentur aut templū. cepunt clamare demones pene-
grummos. Quid nob ⁊ uob apli dei uini. ut in ingressu urō flammis excutim.
Stabat aut in una eadē templi ad orientē qdriga equoz fufilis ex auro.
in q erat radiat sol. In alia aut stabat luna fufilis ex argento. habens
bigā boum fufile. simulit ex argento. Sepunt q pontifices aplis dei
uim facere cū pplō ut adorarent eos. simul ⁊ illi duo magi q hanc ipfis
uolentā excutauerant. Tē die iudas ad symonē. frat symon uideo dñm.
nū in ihm apm uocamē nos. Similit ⁊ symon respondit. Bru ē qd in me
or aspectū dñi in medio angloz. Hāc dunt m cū orare. faciā uos egredi
de templo. ⁊ faciā ipsū templū ruere sup eos. Et dixi. Nequā dñe. nū fiat
hoc. fortasse erit q ouertant ex his ad dñm. Bgt cū hoc fecit hebraico
sermone loqrūt. apparueres angls dñi dies. Conseruamini. ⁊ unū
e duob eligite. aut unū istoz repentinū inter uū. aut ad palmā mar-
tyrū urī cū fiducia boni certaminis ppare. sui respondentes dixerunt.
Vram in sedam dñi nū ihm x ut ⁊ istis ppiet. ⁊ nos adiuuet ut possim
pinger ad coronā. Hoc aut soli apli uidentes ⁊ audientes. ppelebant
a pontificib adorare simulachra solis ⁊ luna. Quib apli dixerūt. facite
fieri silentiū. ut dem responsū omī pplō. facto aut silentio. dixit.
Audite omīs ⁊ uidete. Solem nos sem ⁊ seruū eē dei. ⁊ lunā simulit pcepto
sui creatoris eē subiectā. In celi tam firmanitō ostantes. nū sine iniuria
sui tēplis includunt. q in celo omī scō patent. S; ut sciant qā symula-
era eoz n sole ⁊ luna s; demonis plena sunt. tubem nē hunc dēmon q
in symulacro solis ⁊ lune uos ludificat. ut illud ofringat. Et stupentib
cunctis. dixit symon ad symulacrū solis. Precepto ē ludificator hui ppli
demon pessime. ex de symulacro solis. ⁊ omīne ipsū qdriga ei.
Similit cū hec iudas ad symulacrū lune dixisset. uisi s ab omī pplō
duo ethyopes nigri. ⁊ nudi. ⁊ horribili habitu egredi. ⁊ ofringentes ea
ululātū dure uocis emitebant. Tē omīs pontifices irruentes in aplos
expi. uiter fecerūt eos. Erant aut gaudentes ⁊ alacres apli di ⁊ gñs agen-

res. quia dig-
tendarū no-
ydolus sacri-
craterē m-
guo mē. ad
rinationem
e ofscant
tūstulit ei
loz. octog-
pgyrū. in
nates. ca-
saqu ex a-
ant. ⁊ of-
meruit
in dñm
aploz al-
q omī a-
mū ab-
libris istis
⁊ filis ⁊
Dicoz.
mū cr-
uerat
uerit ⁊
sa ⁊ uan-
Sēs agn-
celo for-

96

tes. quia digni habitu s. p. noie dñi. et meliā pati. Passi s. autē die q̄nto ka
 lendarū nouēbris apli. & symon yudas. yfemes hospes eoz. quō y p̄e
 ydolis sacrificare cōspicit. Ipsi autē hora cū nimia fuisset celū serenuas. fulgū
 eruerit nimia. ita ut tripharie ipsū templū scinderet. a sūno tecti fasti
 guo usq; ad ultimum fundamētū. Illi autē magi zaros. & faciat istu cho
 ruseamontis adusti. in carbones uersi s. Post m̄ses autē tres misit rex
 & offiscavit om̄s pontifices. corpa autē aplōz cū ingenti honore ad suā
 tr̄sultu ciuitatē. In q̄ exstruxit basilicā in octogono cyclo. octo angu
 loz. octogenū pedū. ita ut octies octogenū numerus pedū numeraret
 p̄gyrū. in alii autē pedes centū uiginti. om̄ia ex q̄datis marmorib; sym
 natice exstruxit. Camerā uero lammis aureis affixit. in medio autē sarco
 fagu ex argento puro instituit. Tres autē annos fabricā incessantē exer
 cuit. & consumauit eā. Die autē natalis eoz. idest q̄nto kalendas novēbris.
 meruit dedicari tēplū scōz. in q̄ loco bñficia diuina ofeciunt. q̄ erudite
 in dñm ih̄m xpm̄ illuc meruerunt puenire. Scripsit autē gesta scōrū
 aplōz ab dñs q̄e babilonie q̄ ab ipsis aplis ordinatē. hebreo sermone.
 q̄ om̄ia ad discipulo eide ab dñe europio noie in grecū tr̄slata s. q̄ nichilo
 minus ab affricano in decē libros latino s. tr̄slata sermone. ex quib; decē
 libris ista desēpsim. incia de p̄mo. & ultima de decimo. ad q̄tam pat̄s
 & filii & speciei. cui regnū & potestas in sc̄la scōz. 40j. Incip̄ Passio S. c̄i
 andree & theodore uerbi dei sc̄i andree andree apli.
 aplō apud achayam. & p̄hensus ē ab egea p̄consule in ciuitate
 patras. lūcas uero p̄consul dixit ei. Tu es andreas q̄ destruis tēpla
 deoz. & suades hōib; ad sup̄sticiosa sc̄la. quā nup̄ aduocem p̄ncipes
 n̄r̄i eximari iusserit. Sēs andreas respondit. Ego sū q̄ p̄dico uerbi
 uernans dñm ih̄m xpm̄. ut recedentes hōies ab ydolis manufactis. dñm
 uerū & uerū cognoscant. p̄quē om̄ia facta s. & consil dixit. Ista sup̄sticio
 sa & uana s. q̄ dicit. Nā ih̄c quē p̄dicat. ista docendo crucifixus asserit.
 Sēs andreas respondit. Ad hoc enī cū dñs eēt manifestus descendens de
 celo formāq; hom̄is suscipiens q̄ p̄m̄ p̄ciat. sponte pati dignat̄ est. ut

quē ipse fecerat de morte liberaret. **C**onsul ū iussit eū retrūdi in carcerē
dicens. Crastina die eū diligētē examinabo. Recluso ū in carcere beato an
p̄xaa. plūna turba uenichat ad eū. Ap̄p̄ens autē sc̄s an̄p̄xas of suū talib⁹
eos alloquebat sermōib⁹ dūc̄s. Ego iussis sū apl̄s ad dño meo ih̄u xp̄o in
istā p̄miciā. ad uos fr̄s km̄. ut hōies positos in tenebris ⁊ umbra mor
tis. p̄ uerbu dñi ad uia ueritatis ⁊ luminis reuocaret̄. q̄b⁹ n̄ cessam ad mo
nens uos ut recederetis a demoniorū cultūris ⁊ a desideris ⁊ uoluptatib⁹
sēti hui⁹ uerū dñm querentes. ⁊ mei mandatis q̄ docuit p̄seuerantes.
p̄missionū ei heredes inueniamini. S; q̄s dā uideo obtusū habentē cor.
⁊ n̄ recipientes dñm legē. q̄ partē suā cū diabolo magis quā cū dño po
suerit. Nos autē beato p̄micio in dño. q̄a fidelit̄ suscipitis uerbu. ⁊ par
tē uiam cū xp̄o quē cognouistis ponere festinastis. Mortor ḡ ⁊ moneo
uos dñm fr̄s. ut fide uiam quā sup̄ fundamētū dñi mei ih̄u x̄ posuis
tis seruantes. crescere faciat̄ in spem ⁊ laudē dñi ⁊ edificatiōnē eccl̄iā.
ut p̄ uos sic ⁊ p̄ nos bumules magnificet̄ nom̄ ei p̄ uniuersū mundū.
Corroboramini ḡ sup̄ his omib⁹ q̄ uidistis ⁊ audistis ⁊ credidistis. quorū
et meū par uerpes estis effecti. atq; etiā oues si ex corde ad dñm quam
suo cognouistis. q̄ etiā m̄ miserebūt. ⁊ aptos faciet regno celoz. si infide
c̄ p̄seuerare uolueritis. Ieter ū in his que m̄ dixerūt nolo uos d̄rtari
km̄ filiū. ista cū p̄missa s̄ ad dño meo ih̄u x̄. sic optime nostis ⁊ legistis
p̄uocet et multa nos eē passuros. flagellandos. ⁊ ante iudices staturos
in testimoniu ei. q̄ q̄ p̄seuerauerit usq; in finē hic saluabit̄. Orate ḡ si
ne cessatiōne fr̄s in dño. ut diabolus q̄ circuit ut leo querens aliquē de
uorare. elisus ⁊ p̄strat iacet. aseruis dñi sup̄at. **H**ec ⁊ alia multa exho
rans. p̄ uia noctē plangunt sermōnē. **S**equenti ū die. p̄mo diluculo.
p̄cedens eḡas. p̄ consul ⁊ sedens p̄bunali. sc̄m an̄p̄xas accersiri p̄ce
pit. dūq; ad eū. Ego te iussi recipi in carcerē ut certū aliqd̄ agnosceret̄
de te. audiui autē q̄a p̄ uia noctē uana nescio q̄ fueris uerbo s̄. Sc̄s
an̄p̄xas respōdit. Ego n̄ cesso ea que in ad dño s̄ in iuncta credere. ut
p̄p̄tos de uia erroris liberatos ad uerā cognitiōnē p̄ducā. **C**onsul dūc̄.

Hec de cessā
respondit. **H**
et p̄dicare n̄
aut p̄mittat
te uideo te
modis parat
sc̄p̄tē eū ter
nariis ut h
cruciatu de
dicebat. **S**
an̄p̄xas d
ē eccl̄iā m̄
certissime
mte. **I**er
Suscepit quē
mte. que n̄
et transiit
se uestimē
et p̄ceptū
hominū u
of suū sc̄s
les ad ere
bulans. n̄
toleranti
ruat̄ tra
p̄cedit. f
tema ma
s̄ iudicia
ē om̄s em
hominē m

194

Recede & cessa ab hac stulticia: & noli bene uiuentes subuertere. **S**c's andreas
respondit. Dis mis ihe xpc pcepit n' ut oportune & inopportune uerbu
e' pdicare n' cessent: atq; et tantu' penitentia ostenderet. Egeas dixit.
Aut pmitas te recedere ab hac supflua & supsticiosa doctrina: aut cer
te inbebe te interfici. **S**c's andreas respondit. Ego n' solu' in fici: s; diuisi
modis parat' su' impendi: qua' recedere a pdicatione diuina. Sic egeas
sepe e' terminu' flagellis cesu' cruci affigi pcepit: mandans questio
nariis ut ligant manib' & pedib' clauis affixu' suspenderent: qua' diu
cruciatu' deficeret. Et cu' a questionariis duceret' : currens fidelu' r'ba
dicebat. Iust' homo & amic' di' doctor etia' boni: ducit' ad mortem. **S**c's u'
andreas cu' multa eis loqueret'. puenit ad locu' : uidens de longe cru
ce exclamans dixit. Salue crux que diu fatigata reposita expectans me:
certissime eni' scio te. Ido gaudens suscipe me disciplin' ei' q' pependit
in te: letus eni' accedo ad te. q'a secretu' tuu' cognosco ob qua' causa' fixa es.
Suscipe que desideras: q'a tandem specie' tua' desiderata inueni. Video eni'
in te: que n' a dno meo s' pmissa. Suscipe sca' crux humile ppter deu'
& transfer ad dnm ihm. Et hec dies beatissimi **a**ndreas: exspoliatus
se uestimenta tradidit ministris. At illi ligantes mani' ei' & pedes scdm qd'
eis pceptu' fuerat: suspendere meruere. Astante u' turba ingenti fere
hominu' ingenti milib'. int' q's etia' stabat strato d'cs fiat egeas: aprens'
os suu' sc's **a**ndreas plimis eos exhortabat' sermonib'. ita ut infide
les ad credulitate adduceret'. **H**oc t' u' e' die iugit' illis ofa
bulans: nullus eoz omiino q'a se e' fatigat'. Sequenti u' die uidentem
tolerantia' ei' & animi constantia' & prudentia' sp' & robur m'ris: & ince
ritate' tradat': & fidei firmitate'. indignati simul ad egea' pconsule
praxerit. Et sedente eo p'ibunali: adclamantes dixerit. Que' ista sen
tentia tua pconsul. Male iudicasti: crudel' dedisti sententia': iniqua
s' iudicia tua. Qd' eni' iniquu' fecit ho iste: Qd' mali omisit. Perturba
e' omis ciuitas: simul omis p'm: ne p'das celaris ciuitate'. Concede nob'
homine' iustu'. rade nob' homine' sc'm: ne in ficias homine' d'o caru'.

ne perimas hominē mansuetū ⁊ pñ. **D**iduo enī suspensū uiuit. n̄ ces-
sar q̄ bona s̄ loq̄. ⁊ nos sūnt reficit eloquiis. **D**ona q̄ nob̄ hominē sc̄m
ut uiuam. solue hominē pudicū ⁊ om̄s part̄ erūt in pace. dimitte
hominē sapientē. ⁊ om̄s achāia misericordiam osequet̄. **I**ḡas ū p̄consul
differbat eos. nolens eū de cruce deponere. s̄motaq̄ turba q̄a n̄ eam
audiebat. interficere eū cogitabat. **V**eniens ū p̄consul ne qd̄ mali pate-
rēt. exurgens de tribunali p̄gebat eū eis ad sc̄m andr̄eā. p̄mittens di-
mittere eū. **I**ero itaq̄ p̄plō qd̄ famulus di dimitteret̄. p̄uenit ad locū.
Et uidens sc̄s andr̄eas dixit. **E**ḡa. nūq̄d nā soluere me uenisti. **A**ut forte
penitencia duct̄ credere desideras. **N**on in si ad eū famulo di. **E**go gr̄as ago
deo meo q̄a tandē aliquādo traditū me tuis manib̄ eē cognoui. ut p̄ bonā
oſſione p̄petuā osequar misericordiam. dilect̄ ⁊ not̄ ei efficiar. ut ate
alieni fact̄ eū dō meo sim in p̄petuū. ⁊ eū cohabitē. ⁊ ei recipiā p̄missione.
Consul aut̄ hec audiens stabat stupefact̄. q̄a talia a sc̄o andr̄eā audie-
bat. **C**lamante ū turba ac dicente. dimitte hominē sc̄m. soluere hominem
iustū. app̄proquans ad crucē eḡas. uolebat eū soluere ⁊ deponere.
Sc̄s ū andr̄eas exclamauit uoce magna. dixit. **N**e p̄mittas dñe ih̄s x̄p̄e
famulū tuū andr̄eā q̄ p̄p̄t̄ nom̄ tuū pependit in ligno solui. ne p̄-
mittas iā secretis tuis inherente humanis tradi ouerſationib̄. **N**e p̄-
mittas dñe eū q̄ iā per uicē tuā cognouit magnitudinē. ab eḡa hoīe
corruptibili humiliari. s̄ suscipe me tu magister m̄s x̄p̄e. quē dilexi.
quē iudi. quē cognoui. quē re- uisisti. dñe. quē cernere desidero.
in q̄ sū qd̄ sum. suscipe eantū me. ⁊ car̄ ū dñe ih̄s x̄p̄e. **E**t hec dicens
sine diēs. ⁊ dñm gl̄ificans ⁊ gaudens. nob̄ ū flentib̄. reddidit sp̄m. **T**e
quēda marimilla senat̄ r̄ diligens pudiciā ⁊ sc̄ritatē ei. eū reuēntia
tollens corpusculū. conditū aromatib̄ optimo in loco sepeliunt. **I**ḡas
ū arrept̄ de monio eadē nocte de grandi altitudine se p̄cipitauit. ⁊
morsuus ē. **I**rat̄ ei cū audisset. nich̄ de ei r̄e cōtingere uoluit. diēs. **Q**ue-
tua s̄ tecū p̄gam̄ eḡas. in eū sufficit un̄ dñs ih̄s x̄p̄e. quē p̄ famulū
ei cognoui andr̄eā. **M**artyrizat̄ ē aut̄ uenabilis ap̄s di andr̄eas

apud achaiam meunare panas. p die kalendas decēbris. sub egia pōsibile.
regnant dno nro ihu. x. cu ecū patre / spū scō oīs honoz / glā / fclā / scōz / dō.
vō 1 p's Tuomas q̄ e didm? Incip Passio Scī Thomae apli.

Esset apud cesareā apparuit ei dñs ihc. xpc. y ait ad eū. Hec in
dorū gundaforus misit ppositū suū ad syriā. quere hominē
arte archyrectonica eruditū. ueni y mittā te cū eo. Dñe ei sēs thomas. Dñe
q̄ uis mittere me? pter ad indos. Dñe illi ihc. Xade q̄a ego tecū sū. n̄ te de
scitā. y cū acq̄sieris m̄ indos. cū corona martyrii uenies ad me. Respōdit
aut sēs thomas y dicit. Dñs mīs es tu. ego seruus tuus. fiat uoluntas tua.
De eo dicente. ecce ppositū familie regis indorū noīe abbanēs descendi
de nau. deambulabat iuxta mare. in foro rerū uenaliū. Unū aut accēs
sit ad eū. y dicit ei. Qd oparare uis iuuenis. At ille ait. Unū mīs rex indoz
misit me ad partes istas. ut aut oducerē ingenuos artifices. aut ser
uos cinere q̄ sciant arte archyrectonica. uel omīa q̄ ex lignis fiunt aut
ex lapidib. ut romano ope s palaciū ostruat. Cui dñs ait. Habeo ser
uū ydoneū y fidele m̄. quē ad dñs as cumares misit. y q̄cqd laborat.
m̄ laboz suoz mercedes adportat. hunc itaq; mittā tecū. ut expleat
omīb ad me eū facias eū honore remeare. Qd audiens abbanēs mag
no replet e gaudio. y q̄as agens osculabat gēma ei. Et suocans ad se
dñs scñ thomā. tradidit eū in manu abbanēs. y abscessit. Dñe aut ab
banēs ad scñ thomā. Dñe m̄. uere seruus ipse es q̄ tradidit te m̄. Cui
ros pōdit sēs thomas. Ego si seruus ipse n̄ essem. qua hora me t trade
bat habebā tradidere. S; q̄a seruus ipse sū. n̄ qd uolo facio. s; qd
iussit te m̄ dñs mīs. Seruus aut sū ei unus ex innumerabilib seruīs
q̄ omīs diuersas artes scñt. y unus p pūncias. y q̄cqd lucra fuerim
de arte n̄ā. ipsi fidelit afferim. Ascendit aut nauū. y cū nauigaret
dñe abbanēs ad scñ thomā. Qa tradidit te m̄ dñs tuus. enarra m̄ q̄d
de artib scire potis. Cui sēs thomas respōdit. Colloco fundamēta que
nūquā uetrascent. y exstruo parietes q̄ nūquā corruiant. facio exēdas
e fenestras ut domui lumī nūquā deficiat. erigo fabricā in altitudi

nē ut omne edificatū p̄cellens despiciat. **E**dficia autē mea quāuis exāstet
habeant decorē. tam int̄ plus habent pulchritudinē. Qd multa ē dicā
de artibz me p̄iciā. **O**mnia q̄ in mār more. omnia que in structura possūt
necessaria. ego faciā. Et quōs uolueris mī dare discipulōs. ego docebo eos.
Icit ei abbanēs. Magni uir ē iste q̄ tales seruos habet. iste maior ē a quo
uis rege. **H**ic ei sēs **thomas**. Benedixisti. nā fili unicus regis ē. y teneo
regnū pat̄ ei in sup̄ni montibz. ubi hostis nūquā potest intrare. ubi nul
lus p̄mit̄ inuenit̄ infirmū. nullus paup̄. nullus aliqd indigens. Cū hoc
et his similia loqueret̄ sēs **thomas**. uelificante nati septima die plenis
uelis ac p̄p̄is uenit̄ tenuer̄ c̄ruitate andronopolim. lūge descendit
scit̄ de nati. ecce cantantū uocē in organis. y tybiis. y cycharis. hanc
enī nuptiē in q̄o rex ciuitatis illi filiā suā nuptiū tradidit. **H**ic y p̄ones
p̄cunatē circueuntes clamabant. ut omīs int̄ eēt hunc nuptiali ac regā
li conuiuio. diues. paup̄. nobilis. ignobilis. ciuis. ac p̄gr̄. n̄ q̄cūq̄ n̄
ueniss̄. regē offenderet. Contigit autē y abbanē cū s̄cō **thoma** int̄ esse cō
uiuio. **S**urp̄dant autē eos discubentes q̄si p̄cūnos. y q̄s nūquā uiderāt.
Intera circubāt cantant̄ ferēt̄ ybiā. atq̄ circa singlōs uincit̄ q̄
si laudē canebat. At ubi uenit̄ ad s̄cū **thoma**. diuēl̄ m̄morata ē. **S**up̄
hominē n̄ manducantē neq̄ bibentē. s̄ ad celos oculos fixos habentē. y
intellectū hē hebrēū ēē. y da celi oratorē. **F**rat̄ enī ipsa puella hebrā.
y cepit hebrāice dicere. **U**nus ē d̄s hebreor̄. q̄ creauit omnia. ipse fecit
celū y terrā. y fundauit mārā. Audient̄ hec apl̄s plus orabat̄. y auiuit̄
hebrā puella uerba ueruat̄ canentē. eadē repetere admonēbat̄. **T**ūc
pincerna increpans apl̄m qd̄ neq̄ manducaret neq̄ biberet. **D**edit
alapa in facie ei. **A**pl̄s autē dix̄ ei. **N**el̄ ē ut in futuro sc̄lo deat̄ in
diligentia. ubi finis plage nullus occurrat. hic autē in isto sc̄lo plaga
instructoria ista reddat̄ ē. ut tu ipse interas. **M**an̄ ū tua ipsa de qua
me p̄cussisti. a canibz rōsa hic adportet̄. **H**oc autē hebreo sermone cū
dixisset. nullus potuit intelligere n̄ illa sola puella. q̄ cantico suo
diuinas aduocabat̄. **I**s q̄ quā palmā suā in facie apl̄i p̄cussit. egressus

199
ut aqua deferretur a fonte. inuasit eum leo et ibi habens sanguinem ei abiit. lances
ei comederunt membra eius. et quibus unus niger canis de terra manuum eius suo ore ferebat.
in medium communium adportauit. Videntes autem omnes stupuerunt. Illa autem
cantabat ut iactauit cybas suas. et currens osculari cepit pedes apostoli. ac di-
cere omnibus. Hic homo autem propheta dei est aut apostolus dei. Haec qua hora percussit
pincerna palmarum in faciem eius. dicit ei hebraico sermone hoc quod ei euenit
dices. Non exurgam de isto iunio. non uidero a carnibus manuum ipsarum huc defer-
ri. lingue de strepitu hominum rex inquireret. et quod euenisset audiret. fecit ad se
uocari apostolum. et rogare cepit eum ut benediceret filiis eius una cum sponsa suo. Et
ingressus thalamum cum rege posuit manuum suarum super capita amborum et dixit.
Deus abrahae. deus ysaac. deus iacob. benedicite adolescentes istos. et semina semen
uite eorum in montibus eorum. ut quicquid per utilitatem suam didicerint. hoc facere cu-
piant. primum christum dominum nostrum recuperato omnium filium cuius unigenitum. qui
rexit et cum spiritu sancto uiuit et regnat in secula seculorum amen. Et cum hec dixisset. exiit
a thalamo et abiit. Post hec sponsus inueniente prima puer. deducere cepit
apostolum. Et cum deduceret eum. palmarum iam plenius dactylis grandibus in manu
inueniens apparuit. et gaudens cucurrit ad sponsam suam. dedit ei. et gustauit
de fructu eius. lingue gustassent ambo de fructu memorato. subito
somnia uiderunt huiusmodi. quasi rex potens genuit in medio eorum stans
amplecteretur utrosque dices. Apostoli dei benedicite uos. ut eorum uite partici-
pes efficiamini. Unglantes autem a somno. cum in uicem enarrantur que
uidissent. ecce sancti thomas apparuit eis dices. Rex meus qui uos in uisione
in locum est. ipse me huc clausis ianuis intro duxit. ut benedictio mea
super uos fructificet. Habetis enim integritatem que est omnium regna uirtu-
tium. fructus salutaris perpetue. Virginitas soror est angelorum. omnium bonorum
possessio. uirginitas uictoria est libidinum. trophaeum fidei. uictoria de mu-
nitionibus. et eterne uite securitas. Haec nascitur de corruptione pollutio. de pol-
lutione reat. de ratu confusio. et ethiis operibus oriuntur filii aliquando cum pe-
riculo patientis. et dum prouidet mater filium. frequenter in matrem eicit. tota
mulier. praegnans egrotat. doler. fastidit. angustatur. et parte dolore co-

simpta. secretorum suorum prece ipsa efficit. Tandem aliquando egreditur in se-
lur homo aut thabo. aut debilis. aut quacunque parte lesus in membris?
plerumque etiam cum demonio nascitur. aut humane perit. Ecce quibus casibus
omnino ista deseruit. Quod si nolueritis benedictionem quam promittit
deus uobis custodire. faciet uos nunquam mori. sed perpetua felicitate gaudere.
Cunctis omnia hec que ab apostolo dicebantur gerantur. audiantur. appropinquet ubi duo
angeli eorum. qui se dixerunt. Nos sumus angeli qui dantur sumus uobis ad hoc. ut uos sumus
ostendere nos uobis per benedictionem apostoli eius. ut dum custodieritis monita eius
omnes petitiones uestras domino offerantur. Nos denique clausis ianuis misericordie
ad uos apostolum. ut sic illi nos clausas ianuas palatii patefecerunt. ita ipse
uobis clausas ianuas uite eterne aperiat. Te sponsus cum sua sponsa miserunt
se ad pedes eius dicentes. Confirma nos in omni ueritate. ut nichil nobis de-
ficiat dei desit. Quibus apostoli ait. Veniam ad uos sequenti nocte. et plenius uos
instruens perficiat. Igitur uera promissum suum ueniens. de omnibus eterne uite
mysteriis ambos diligenter instruxit. et baptisimatis eos unda sanctificans.
nauigauit. Post non multum uero temporis misit unum ex discipulis suis. quem
priorem ordinans ita ostendit. ut in eadem ciuitate ostentis ordinaret pedem.
in quo etiam multum deo populus acquisit. et ibi sedes sancti theodosii apostoli. et fides ca-
tholica usque in hodiernum diem. Ipse autem puer diomisi nomine episcopus factus est.
sponsusque sua pelagia nomine sacro uelamine consecratus. que probatam et
duplex martyrium tenuit. primo quia nubere noluit. alterum quia sacrificare
idolus crepuit. atque his duabus excusis sententiam decollationis accepit.
et super tumulum eius grecis sermonibus litteris in scriptum est. In hoc loco re-
quiescat sponsa diomisi episcopi. que est filia sancti theodosii apostoli. Igitur quia longum est
narrare hystoriam uirtutum eorum. in quantum possum ad rerum earum succine-
te pergam. huius autem ceteri apostoli helysorum in diem ciuitatem. ingressus abbas
ad gundasorum regem. nuntiavit sanctum thomam. Rex autem ut uidit sanctum thomam.
dixit ei. Potest tu fabricare palatium. Respondit. Possum. Ostendens autem
rex locum apostolo. ait. Hic in quo ordine possis construere in hoc loco palatium.
Sanctus autem theodosius apprehendens harundinem cepit metiri et dicere. Ecce

iannas in isto loco disponat. et ad ortu solis ingressu. Primo paula. sedo sa-
lunatoriū. tertio ofistoriū. quarto trichoriū. quinto zetas yemales. sexto
zetas estuales. septimo epicaustariū. et telina. accubitalia. octauo termas.
nono gymnasia. decimo coquina. undecimo columbu. aquariū lacus influ-
entes. duodecimo ypodromiū. et pgyrū arcus deambulaporios. Rex autē
osiderans. ait ad aplm. Verr ar uisus es. et decet te regib ministrare. Re-
linquens autē illi pecunias infinitas. abiit. Apl's autē cepit circuire uicinas
ciuitates. et p'dicare uerbu dī. et donare paupib. baptizare credentes. et ha-
bundantē donare egenis. Unde factū ē. ut innumerable dño pplm acq-
reret. Ordinauit autē clerō. eccl'as fabricauit. et p' totū biennū q' absens
rex gundaforus fuit. firmanit eccl'as. Cū autē uenisset. rex. hoc qd fecerat
apls deprehendisset. iussit aplm simul cū abbanē ferro inuictos in ima-
carceris tradidit. Et quō fiat regis in extenuitate uite langueret. distulit
in satisfactionē eoz. lūgē coquaret eos uiuentes excoarare. et na flammis tra-
dere. morit' german' ei noīe gad. Et fact' ē luct' intolerabilis. multū
enī cū amabat. lūgē circūdedissent cū mortuū bysso et purpura et gēmis
regalib' totū ei corp' ornassent. iussit ex port' f'rentis lapidib' memo-
riā ei extrui. et ipsū in labro purpureo ponū. lūg' cū artifices p'tende-
rent moras sepulture ei. gad ipse q' mortuus fuerat resurrexit q' rā
die. hora die p'ina. Et fact' ē paux et stupor et silentiū. ita ut omīs uir
ac femine q' regio fineri plandū et tribebant. in silentiū et impauorē
ouer si. osideratione noua et maudita et pauescerent. Tē gad dicit frī
suo regi gundaforo. Audi me frater. hie homo quē tu cogitabas exco-
arare incendere. amicus dei ē. et omīs angli dī famulāt' ei. Hā anima mea
ducta ē in cēlu ab anglis. et ostensū ē in palaciū qd ē thomas fabrica-
uit. et qd ē ordine q' ē dispositū se ostendit. et. S. et totā fabricā et la-
pidib' sinaragdimis. et iacintinis. et prasinis. et albis instruat int' et frāt.
Et cū desiderant osiderassē in uicinis pulchritudine ei. angli scī dixe-
runt. nō. Ecce palaciū qd frī tuo mox ap's fabricauit. Et dixi. Unā
metret hostiar' in isto fieri. Qui respōdentes dixerūt. fiat tuus in

f

dignū se illo fecit: si uis tu meo manere. rogant dñm ut in ihm apm filiū
dei unū pte ut iubear te resistat: et uade: uendat illud tibi tunc
et recipiat pecunias suas quas se existimat perdidisse. Et hoc dies cepit ut
fessius ad carcerē. et ingressus misit se ad pedes apli plorans: et postulans sibi
suo indulgentiā dies. Ignorans hoc qd apls dei sis: et nō mōrre gaue
dedisti. Statimq; abiectis unculis: cepit eū rogare ut ueste acciperet pcosam.
In apls ait. Adhuc ignoras qā nullo tēno nulloq; carnali uestiunt. q̄ u
pūnt habere in celestib; potestātē. Inde sufficere in hoc palliū meū atq;
colobū et hec sandalia noueris. q̄ omnia nō extricabunt penitē q̄sq; de isto
corpore cream. factū ē autē ut egrediente aplō de carcere occurret ei rex
gundaforus: q̄ et ipse aduoluit pedib; ei ueniā postulabat. Dicit ei apls. In
tū uob; p̄stare dñs inis illi. et ē. ut ostenderet uob; secreta sua. Ecce puinice
et ciuitates ur̄y exilis plene s. Parati g; estote ut scificemini: ut loti aqua fōn
tis p̄terni. efficiamini ppetui regni participes. Dicit ei gād. Palaciū qd fī
meo fabricasti aspici: et petentib; anglis dī hoc merui ut illud ēmerē. Dicit ei
scs thomas. hoc impotestate fī tū ē. Dicit ei gundafor; et c. lam qd in fabri
catū ē credo qā meū erit: tū alterū fabricet apls. Qd si noluerit alterū
fabricare: istud unū ambo sufficiet. Dicit eis apls. Hoc uos nōsse uolo qā
innumerabilia in celo s̄ instructa palacia: ab origine scilicet iā parata: que
p̄cio fidei opant. Si g; de celestib; diuiciis et regnis et palaciis agere uultis.
diuicie ur̄y uos ante cedere possunt. sed si eximietis de mūdo omīno nō possit.
Putante g; illas seruire tribulatis. egentib; p̄gentib; afflicto. necessitate paci
entib; infirmantib; debita habentib; uiduis. orphanis. ciuitatib; siciē
tib; nuditate patientib; atq; uariis casib; subiacentib;. et estote secuti quō
ibi uob; centuplicant ur̄y diuicie: ubi nullus finis occurret. Igitur cū esset
fama apli p̄ndos. qd ēēt in puincia eoz q̄ infirmantib; manū pōnt
et sanant: et ceteri redderit usū. surdis audiu. demones fugat. etiam mortuos
suscitat: putantes hoc dēi ēē. de longinq; et p̄tūm ciuitatib; uenientes.
deferbant coronas et gemas et aulcas auro reatas. et uestes regas. et uolebat
induere eū: et scificare ei uniuolos. varietas quasi dō. Apl̄s autē petiit regē

24

gunda forū ut p unū msem expectarent. q̄usq; fieret punit; totū gregano?
 et ita demū hoc facerent qd ipse docuisset. Cōplens autē tūma dieb; quō nul-
 lū edificatū inueniri poterat qd eos caper; iussit apls ut omīs gregarent in
 campū. uera raram montis ascensū. Venit autē multitudo uariis egri-
 tudinib; laborans. q̄s in unū gregari p̄cipiens ipse in medio eoz stetit. et ex-
 pandens manus suas ad eū dixit. Agite inuisibilib; mōsp̄hensibilib;. in cōmu-
 tabilib; p̄seuerans. q̄ misisti nob̄ illuminatorē dñm in in ibm xpm. filiū unū.
 q̄ uenient dedit nob̄ aplis suis potestātē. ut omīb; dolorib; omīb;q; languo-
 rib; in ipsi; noīe mederemr. et dixit nob̄. quicūq; peccauerit apat in noīe meo p̄la-
 bit uob;. in ipsi; ḡ noīe te de p̄cām. ut febrib;. et rigorib;. et languorib;. et dolorib;.
 medela tuę gr̄e succedat. reddat s̄m̄d̄s audire. cessat iussit. claudis gressis.
 et omīs eoz uaria infirmitas effugeret. ut cognoscat omīs in ppli q̄a ui et d̄s
 unū cū filio suo dño nrō ihu x̄. q̄ rectū et cū sp̄m scō unū regnat in sc̄la sc̄loz.
 Cūq; hi q̄ iā docti erant baptizati respōdissent. am; uenit choriscano sup
 eos. ut omīs se putassent ictu fulguris interisse. Lacuerit autē omīs p̄strati
 simul cū aplō. p̄ dimidiā ferē horā. Erigens autē se apls. clamauit omīb;
 dñs. Surgite. q̄a dñs n̄s ihc xpc sic fulgur uenit. et ipse saluabit uos. At
 illi omīs sam̄ exurgentes magnificabant dñm. et thoma aplm et. Accedens
 autē apls ascendit sup petrā. ut uideret omīs. et uideri laborantib; posset. Et
 facto magno silentio dixit. Audite omīs ppli. Dñs meus cui sū seruus q̄ dicit
 ihc xpc. ipse me misit huc ad uos. et ipse etiā hē pplm iustificare dignat; et uo-
 carē. Ego autē homo sū sic et uos. ad hoc missus ut doceā uos recedere a sy-
 mulacris que s̄ sine sensu. et colatis creatore uirū unū q̄ in celis ē deū. q̄
 sine p̄sonatū acceptione omīs uult saluare credentes in se. Audite ḡ unū
 et mulieres. pueri. et puellę. iuuenes. et uirgines. adolecentes. et seniores. siue
 serui siue liberi. omīs q̄ uults ad unā p̄mā p̄tingere. Primo omiū credi-
 te in dñm hebreoz. et in unigenitū filiū ei dñm ihm xpm. et in sp̄m sc̄m.
 n̄ ut tres deos putetis s; unū. n̄ sic unū. ut ipsū putetis patrē. ipsū filiū.
 ipsū sp̄m sc̄m. s; patrē genitorē filiū. filiū unigenitū patrē. sp̄m ū sc̄m
 n̄ nascendo s; p̄cedendo ex patrē. et unā deitatis substantiā in trinitate

integrā adimplendo. Eredite patē semp fuisse / filiū. q̄a d̄s immutabilis
ē. & hoc ē qd̄ est. Non enī aliq̄ndo fuit / q̄ndo n̄ ēet pat̄. Si enī cepit ēē
pater qd̄ ante n̄ fuit / immutabilis ē. Semp etiā fuit / sp̄s sc̄s. Dabo autē
uob̄ exemplū. q̄m̄ tria de uno pcedant. Terte una ē sapientia in homine /
& de una sapiā pcedit intellectus / memoria / ingeniu. Hā ingeniu ē ut qd̄
n̄ didicisti adinuemas. memoria. ut n̄ obliuiscaris qd̄ didicisti. intellectus
ut intelligas q̄ ostendi poterit ut doceri. Si q̄ tu homo habere potes tria
ista in una sapiā. q̄nto magis d̄s in una deitate tres qd̄e psonas habere
credendū ē. / una substantiā. Hā / caput unū quatuor sensib̄ constat. habens
in uno capite uisū. auditū. odoratū. gustū. In uinea q̄ tria s̄. lignū.
foliū. / fructū. Si q̄ corruptibilia / eterna unū s̄ q̄ uere tria s̄. / tria tria s̄
q̄ uere unū s̄. Hec antiq̄or pat̄ / nouus filiū. / i enī hoc credis in iura exi.
Hec ueteran enī pat̄ antiq̄or. / iunior credunt filiū ut inueniant. laudandū
q̄ ē. / ut n̄ ita estimes diuina sic humana. Ipse enī equalis ē pat̄ suo. licet
ex eo pgenit. Si q̄ pat̄ dñi n̄r ihu. / fuisse alius alteri pat̄ fili qd̄ credi
blasphemū ē. recte fili ex eo genit / iunior ēet / inferior. / q̄m̄ huius
stabat ut cresceret. tantū illi ubi senescebat exstebat. laueat q̄ q̄ credis
unū dñm. cauet hanc blasphemā. Primo q̄ fructū habebitis ut bene cre
datis. sc̄do ut credentes baptizemini. / sc̄to ut a fornicatione abstineatis.
q̄nto ut auariciā tempens. / q̄nto ut gulę dñemini. / sc̄to ut paciētiā
in his opib̄ specialit̄ obseruetis. octauo ut hospitalitatē sedemini. nono
ut queratis q̄ sit uoluntas dñi. / cā faciatis. decimo ut inq̄ratis qd̄ sit
qd̄ n̄ uult fieri d̄s. idq̄ perit n̄ faciatis. undecimo ut curate n̄ solū oib̄
annos uerū etiā menses n̄ negentis. Duodecimo loco posita ē sollicitudo
diurna / nocturna. ad custodiendas harū omniū uirtutū dñicias. ut
q̄siq̄s plus p̄narū habuerit diuicias. / plus sc̄atagar has custodire ne p̄at.
In his itaq̄ duodecē uirtutib̄ integra libra equalitatis distat. qd̄ ap̄stho
nē eoz p̄niet q̄ uere dei capunt ēē cultores. Hec q̄ dona / munera q̄m̄
amulisti paup̄ib̄ erogate. ego enī d̄s n̄ sū. / s̄ seruus d̄i sum. Latam autē
estore. ut baptizēt uirgīq̄. ut n̄. / qd̄ cū durasset. uenientes die dñica

202

baptizant s̄ nouē milia uiroy. exceptis paruulis y mulierib⁹. Prefatus ē autē
apls ad iudiā sup̄iorē. p̄ reuelationē dñi. y ad op̄mionē et om̄s ppli festi-
nabant. Videntes enī signa magna y p̄digia q̄ faciebat. n̄ potant oīē p-
nere p̄dicationē ei⁹. Nā demones pellebat. cecos illuminabat. lepro-
sos munda-
bat. om̄s etiā dolores y calores y rigores expellebat. etiā mortuos susci-
tabat. Coniugit autē ut amica migdonie nōie symhice q̄ pannos sec-
ceci fuerat. curaret. uenient q̄ ad migdoniā uidit eā tā sanos oculos
habentē. ut nec signū p̄teritę infirmitatis clarissim⁹ ei⁹ haberet aspec-
tus. Et clamauit autē migdonia dñs. Hic aut d̄s ē aut angls dei ē. q̄
ē lumina sine aliq̄ medicamento restituit. Dñe ei symhice. Nūq̄d me so-
lam illuminauit. Quamui uiri q̄ntę feminę q̄ntęq̄ infantes uaria
infirmitate detenu. saluati s̄ ab eo. p̄ inuocationē sc̄i nōis istū. d̄. Dñe
ei migdonia. Putas potō uidere eū. Dñe ei symhice. Ias ostendit ē
ut sermonē faciat ad pplm̄. si uis int̄ eē muta uelē tuā. y uelato capi-
te int̄ mulieres n̄ intelligant. Erat enī migdonia uxor carit̄i cognati
regis migdei. lūq̄ hoc fecisset. int̄ ancillas suas y amicas mutato habi-
tu applicuit se ubi sc̄i thomas dī filiū p̄dicabat. y p̄p̄t q̄d ueniss̄ int̄
hoīes dei filiū ore ap̄lico edocebat dñs. Quō uita ista in q̄ nati sum⁹ misē-
ra ē. y casib⁹ subiacem⁹. y ita fugitiua. ut cū putat teneri labefactata dis-
fugiat. Tollit enī illā repentin⁹ casus. y ita fugit ut ultē n̄ possit teneri.
deo uenit nob̄ lux de celo fili⁹ dei. y docuit eē alterā uia q̄ morte nūquā
incurrit. nūquā dolore. nūquā gemitū. nūquā tristitiā. s̄ ē semp̄ gaudio.
semp̄ in leticia. semp̄ in ep̄ulatione. semp̄ in lumine. fecit autē hoc ut
hoīes q̄ nati s̄ ad mortē renascent̄ ad uitā. y efficiant̄ filii dī p̄ doctrinā
ap̄loz hī q̄ sūt peccatores y filii peccatoz. Non enī poterit filii hominū
mortalū immortales fieri. n̄ paquā y sp̄m̄ sc̄m̄ retian efficiant̄ filii dei.
Et ne forte hec p̄dicatio credi n̄ possit. dedit nob̄ potestātē q̄ nos iussit
hoc docere. ut in ei⁹ nōie cecos illuminem⁹. surdis reddam⁹ auditiū. clau-
dis gressū. fugem⁹ demones. leprosos munden⁹. ipsos etiā mortuos susci-
tem⁹. ut homo rationalis dicat int̄ se. Si uera n̄ eēt p̄dicatio eoz. n̄ eos

comitarentur ista signa uirtutū. Ideo filii mei heri et nudi et terti ad hoc
uacant. ut prius corpora uestra sanarentur. Hodie uero hoc ostendit et de medici-
nāto uerbi dei saluētur anime. uirū cū susceptis uerba salutis. Si enim oculus
infirmi qui recipiunt colliri a medicis non curant. infirmus qui ponit
non bibunt aut emplastrū recusant. a medicis desinant. ita ab apostolis et docto-
ribus anime curari non possunt. non accipiunt uerbum et crediderunt ueritati. et
sunt tota intentione seruauerunt. et aquila se sagittauerunt. et auaricia
caecitatem fuerunt. neminem leserunt. et ad audiendum uerbum dei et custodi-
dum uacauerunt. Ille anime curant. et curare sane sapienter et incipiunt ap-
petere escam uerbi dei. et ante quam sanari essent fashdum paciebant. languor
enim corporis non premitur hominē cibū carnalē capere. et languor animarū non
cas premitur cibo spiritali saginari. Nam qui amorē suū in amore carnis expen-
derit. unde amare suā animā possit non habebit. Unde et antiquus propheta dicit.
Quo qui diligit iniquitatem. odit animā suā. et sequitur. asserens quod pluant super
peccatores laquei ignis. Audite pluuia. et intelligite debitas peccatoribus
penas. Aquę dulcissime pluuia qui inciterit in incipio sine recto. causat
se debile effectū per ymbrem. et hoc ad unum horum spacium sepe fieri probant. et
quod te faciunt miseri. super quod pluuia ignis et sulphuris ignis et sine in-
missione profundit. credite quod uitas inferi peccatoribus penas. et uitas
habituos delicias iustos. ideo autem uitas. quia eternas. Nam quod finē habet.
uidebitur nec fuisse cū esse desierit. Hec et his similia dicente apostolo. credite
uniusa multitudo. et baptisimam deum suo ordine per septem dies et retinui
osculata ē. Migdonia autem cū nolle thorū uiri sui ultē contingere. et cū cog-
nouisset uir et hoc ideo illi euenisse. quod apostoli per dicationē audisset. pre-
xit ad migdeū regē. et impetrat ab eo ut rent apostoli mittere in carcerē.
Synthice autem migdonia duxit ad carcerē. et dato munere carcerario in-
troiuit ad eum. et prosternebat se ad pedes eius cepit clamare et dicere. Oro te
apostole dei. ne propter me hanc iniuriā sustinens. facias uenire super me uiam dei.
Id est ei apostoli. Reuertere cito in domū tuā. ego illuc ad te ueniam. ut cogno-
scas me uoluntarie pati pro nomine dei mei. et quantum possit fides et emendo

meo ihu xpo. Et reuſa in domū ſuā clauſit ſe in cubiculo. ⁊ pſtata in terrā
orabat dīes. Dñe d's om̃p's quē p̃dicat thomas ap̃ls. fac me doct̃r in ei⁹ par
tiap̃e. Metho autē noctis tēpore. ad eſt ap̃ls dīes. Conſtans alto mugdōniā. q̃a
ſic tu p̃ me ad unā cēnā p̃tingiſ. ita ego p̃ te ad dñm meū ih̃m xpm cū mar
tyrī corona pueniā. Et ex paueſcent mugdōniā ait. Obſcero te luminis eē
in oſtenſor. ut ſic carnales oculos cecorū ap̃uiſti. ita aūc me ex ap̃as oculos
ut uideā uīā rectā. ⁊ n̄ mētrā in foueā. Dñe ei ap̃ls. Septē dieb⁹ ieiunū
imple. ⁊ octaua autē die ueniā ad te. ⁊ baptiſmati unda oſecrabo te. ⁊ om̃s q̃
crediderint dñm ih̃m xpm. Carici autē cognat⁹ regis cui rex migdeus ſoro
rē habebat uxorē. p̃uenit a rege dīes. Obſcero te bone rex. ut facias dñam meā
reginā uſuare mugdōniā. ſi forte poſſit reuocare eā ad mentē ſuā. q̃a ap̃ia
na effecta ē. Ego enī p̃cib⁹ ⁊ minis. ego blandimur. ego p̃amiceſ. ⁊ parenteſ
& notaſ n̄ ceſſauit deſerui eā ut ad thori ſuū redcar. ⁊ nulla ratione pot
manducare ut bibere meū. ut in faciē meā aſpicere. Cui rex ait. hortare
ſororē tuā op̃are meā. quō n̄ erit inſtructuoſi ſi eā uiderit. Licorata itaq;
aſiē ſuo. p̃uenit t̃reptia uxor regis ad mugdōniā ⁊ dīc ei. O mugdōniā
benīa amica ⁊ ſoror dulciſ. ⁊ ſabulatrix meā. p̃ero te ut dimittas hanc
amiciā. ne conubiū tuū legitima iura oſtēdas. Dira deoſ n̄ d's. agent⁹ ⁊ oſ
nataleſ tuos. ⁊ conit̃ animū uiri tui. Hāc rex oſtētaſ. ⁊ om̃s domeſtica
ei⁹ parit̃ te lugent. te gemit. te querit. ⁊ plorant. ſubito amicitia effecta.
Cui mugdōniā reſpōdit. O ſoror t̃reptia ſi ſciſ q̃ ego didici. hominē q̃dē
attendentiſ. q̃ d's ē. Hāc amica n̄a ſymhox q̃ p̃ multoſ annos ceca fuit. uſ
ſu ab eo recepit. q̃d autē memorē. Surdiſ auditū reddidit. ſalutē om̃ib⁹
eē nudimb⁹ reſtituit. aliquotſ etiā mortuoſ reuocauit ad uitā. Hic oſten
dit eē alterā uitā immortalē. neſciā om̃iſ doloriſ. om̃iſq; t̃ſtig. Et ne in
credulib⁹ dūeſ qd̃ audiſ. dux multū ſymphorū inuenientiſ filiū ſuū in
iſta no ēte mortuū. abiit ad eū in carcerē. ⁊ in fidē ſuā ſuſcepit eū. a carce
raritſ. ⁊ duxit eū in domū ſuā. ⁊ ordine ſacta ſuſcitauit ei unū filiū ſuū.
⁊ docet om̃iſ ingreditueſ ad ſe in domo ipſi. ⁊ uenat uniuſaſ inſirmi
tateſ. Dñe ei t̃reptia. Sura ē ut aſſerit eam ad eū. ⁊ ſi uere ita ē op̃ba

uero ut dicitur plane creda ei. Scitum est enim eternam vitam non appetere. Tantum
unumlibet non credendo duntaxat animam permanere. Preterit autem ad domum du-
cis symphoriam. Inuenit ante domum eius leprosum stantem cupientem intrare
ad apostolum. Sed nullus eum permittit ingredi. Minus enim erat in aspectu hor-
ribili. Scabro uultu. uoce rauissima. Non erat penitus prius uulnera quod
uideretur in eo. Ingressa autem ergodonia cum trepidatione. nichil potans loquar
eum. Quia occupatus erat mari imponens super infirmitates uarias. Siquis uidisset
trepidam regina tanta mirabilia. obstupefacta autem. Maledictus es a deo.
qui non credunt his operibus salutaribus. Ergodonia autem dixit ad apostolum. Domine quidam lepro-
sus cupit ingredi. Non permittit ut ingrediat ad tuam benedictionem. Apostolus
autem ait ad symphoriam. Non patiaris prohiberi eos qui credunt quod possint
salutem consequi per me. Dicit ei symphoria. Venit non est quod uideatur in eo. Facies
ipsa plena uulneribus. uniuersa opago membrorum et sub una cortice uulne-
rum plena putoribus caraturus erat. Dicit ei apostolus. Recte tantum ei de uulneribus
datum est. ut non sit leue quod dominus operatur. Insistit ergo. ut introduceretur. Et aspici-
entis eum apostolus fleuit. et flans genibus orauit diuinitus. Post hec iussit eum ad-
ducere ad se. et imponens ei manum dixit. Creator omnium rerum uisibilium et inui-
sibilium deus. qui per ipsum christum filium tuum dedisti nobis potestatem cecos illuminan-
di. leprosos mundandi. demones effugandi. ipsos mortuos suscitandi
ad uitam. ut cognoscant in omnis quia tu es deus. et non est alius preter te. iube permanere
angeli tui inuisibiles ut exspolietur hic ab hac lepra. ut sanus factus agnoscat
te creatorem. saluatorem suum. Siquis hoc dixisset apostolus. apparuit quidam puer
fulgido aspectu. qui uidit eum seorsum a parte anguli secreta. exiit eum uestibus
suis. Post hec exspoliavit eum corio quasi tunica corporali sic quod exoriatur
ut uultu. et reuocauit eum ad apostolum. Qui designans eum signo crucis baptizauit
eum. et fecit uestimentis nouis. et candidis induit illum. et omnis populus magnificauit
deum dicens. Quia uere angelus dei apparuit in regionibus nostris. Tunc trepidam
uorum regis misit se ad plamas eius. et osculans pedes eius uoce data dicebat.
Benedicere te apostole dei uiui. ut facias me participem uite eterne. Apostolus autem res-
pondit ei dicens. Thesauzus celestis regis patet. et qui credunt ex toto corde

migraverunt meū. Et tu si uere credis. digna eris faciamus ei. Arilla ait. Ego
credo q̄a n̄ ē alī d̄s n̄ hie unus quē tu p̄dicas. Idō de p̄cor ut facias me parti
cipē eorū q̄ ad ipsū p̄ueniunt. Imponens ḡ manū suā sup̄ caput ei⁹ b̄ndixit eā.
et p̄ b̄ndictionē instruxit eā de omnib⁹. dicit ei. Ecce audiui uocē dñi mei ih̄u
ap̄i uocantis me. Et q̄a temp̄ in migrandi de corpore isto aduenit. Idō su
scripta regenerationē q̄ dat̄ paquā ⁊ sp̄m s̄m. Et baptizauit eā ⁊ om̄s qui
aderant. atq; osecrati unū s̄i. ⁊ mulieres ⁊ puellē ⁊ puerū. rēsi s̄ ad loca sua.
admoniti ut eccl̄am dī diligere. sacerdotes honorarent. assidue ad au
diendū uerbu dñi in eccl̄is conuenire. Trēpia autē reuersa ē ad regē. dicit
ei rex. Quare tamas moras habuisti ap̄d migdoniā. ut amatuino tēpe
uisq; ad uesp̄ū n̄ uenires. Dicit ei trēpia. Quō sp̄bam eā stultā effectā. illa
autē ad uerā sapiētiā p̄uenit. in qua ⁊ me fecit uite eterne participem.
Nam ⁊ ipsū dī aplm uidit. q̄ dat omnib⁹ salubre osilū. Hunc si tu audire
uolueris. n̄ morieris in eternū. Tēcepauit cor regis. ⁊ iussit adduci ad
se cognatū suū caritū. ⁊ cepit cont̄ eū clamare ⁊ dicere. Tu uia ē uariē re
cupare studui. mea p̄didit. Nā trēpia peior facta ē m̄. quā ē migdonia. Sta
timq; muta iussit ad s̄m thomā. ⁊ manib⁹ atq; uinctis adduci ad se. dicit
ei. Miser homo ⁊ infelix. q̄s ē iste d̄s tuus q̄ diuget m̄as p̄re a nob̄ separāt.
Dicit ei s̄c̄s thomas. Tu cū sis rex. nūq̄d habere uis inq̄uata seruicia. Si ḡ tu
homo cū sis. inuidos seruos habere studeas atq; ancillas. quanto magis ere
dere debes amare dñm castissima ⁊ munda seruicia. Si hoc dñm in seruīs suis
⁊ ancillis amare p̄dico. q̄ tu in seruīs tuis ⁊ in ancillis diligr̄. ut q̄d culpor.
Dicit ei migdeus rex. Ego misi trēpiā uariē meā ut cognatā suā migdoniā
de p̄picio liberaret. ⁊ tu ipsa in p̄piciū misisti. Dicit ei apls. Præpiciū
n̄ est n̄ necedere a castitate. ⁊ nec in libidine. Nā q̄ a libidine se tollit ⁊ casti
tati se reddit. hic a p̄picio remeat ad salutē. ⁊ egredit̄ de renebris ad
lūm. Dicit ei migdeus rex. Quom̄ separasti animos earū his uerbis
⁊ artib⁹. magis a seruo diuget m̄. sic age osilio tuo ut suasionē
tua redeant. ⁊ s̄m diuget m̄ sic amica fuerit. Dicit ei apls. Erat ius
sio regis. Dicit ei rex. In q̄ erat iussio mea. Apl̄s respōdit. fabrica

ut turrin exelsam. ⁊ dicit in ut ego q̄ fabricam destrua eā. ⁊ dicit p
fundā. ⁊ eduar aqua de pfundo. ⁊ dicit in ut ego illā obruam. Ego magis
dicā illis uerba dñi mei. q̄a q̄ diligit patrē aut matrē plusquā dñm. dō dig
nus n̄ ē. Tu aut̄ rex tēporalis es. ⁊ si uolueris tua n̄ fiat. tēporalit̄ punit.
ds aut̄ rex p̄terit̄ ē. ⁊ si uolueris ei cōtēpta fuerit. p̄ternalit̄ punit. Et quidē
tu rex p̄terit̄ quā occideris cor p̄ animā n̄ potes occidere. ds aut̄ ē rex q̄ po
test ⁊ animā ⁊ corp̄ mutare in cēnū interitū. Tunc caries dñi ad regē. Tunc
magis si eū n̄ occideris. nos ipsos in p̄ceptū mittere. Tē uat̄ rex iussit lan
ces ferreas ignit̄. ⁊ p̄cepit calcari aplm. ut nudis pedibz sup staret. hoc
dolore deficeret. Sicutq̄ p̄ripit aqua. ⁊ erundit s̄ lancea. Et ait ad illū
apls. Hoc n̄ p̄p̄t me fecit ds s̄ p̄p̄t te. ut uel sic credas. Michi aut̄ hanc pa
ceniā dñs dare potest. ut sine aqua ignē tuū n̄ timeā. Vñ regi caries.
Dube eū in fornacē terminā mittere. Qd̄ eū fieri iussisti. rex. terne uñ ca
lōre minime potuerit. Apls aut̄ dī altero die aggressus ē incolom̄s. Tunc
caries dñi regi. fac illū sacrificare dō solis. ⁊ incut ret nā dī sui q̄ illū lūit
abbis q̄ inferunt ei. lūge urget̄ in tēplo symulachri solis sacrificiū of
ferre. ⁊ idens in facie regis dñi. Vñ in rex. qd̄ ē meli in tēplo ymaginē tuā.
Non dubito qd̄ p̄stantior tu sis. quā pictura tua. Et qm̄ uos dimittis
deū uerū. ⁊ picturā ei colitis. Erat aut̄ statua solis facta ex auro. habens
quadrigā equorū aurā. ⁊ currū. q̄ habens effusis q̄si cur sumptido age
bat̄ ad celos. Et dñi apelleret̄ adorare eū. dñi ad regē. Tu putas ore qd̄
sic dñi caries. ds n̄ in uascat̄. si adorauero dñm tuū. ⁊ hoc magis te
nosse uolo qd̄ dō tuo uascat̄. ⁊ euerter eū. mor ut adorauero eū. Vñ ei
rex. Inuictissimū solē ds tuus quē uidet occideret euertere potest. Vñ ei
apls. Vñ q̄ phare si hoc ita fieri potest. Vñ ei caries. Excusationes
sibi inuenit ut n̄ adoret solē. neq̄ sacrificet ei. Vñ eis apls. Primū
ḡ adoro eū. si n̄ eū euerit ds n̄s. sacrificabo ei. Vñ ei rex ⁊ caries.
⁊ amici ei. Ita fiat. Et induxit eū in templū. du dā centes choros
eo ruri q̄ solebant. Erant aut̄ uigines cū lyris. ⁊ camentes. alie cū
tybuis. alie cū tympanis. alie cū uuluis atq̄. ⁊ thuribulis. Et eū

miror si in templū apls. aut ad simulachrū. Tibi loqr̃ demon q̃ in isto sy-
 mulachro habuisti. 7 das responsa deceptis & stultis hominib. q̃ simulacrū
 uident & te n̄ uident. Aduro te in noīe dñi mei ihu. x̄ quē uidei crucifixe-
 runt. ut cecis & stes ante me & uideā te. 7 qd̃ impabo ē hoc facias. Egressus
 aut̃ demon stetit ante eū. ita ut solus apls uideret eū. 7 dix̃ ei. Ego corde
 colo dñm meū ihm apm. in oīa aut̃ ut posuero genua mea in terrā. 7 dix̃
 ro ut ofringas illud. ofringe. Qd̃ si n̄ feceris. rogabo dñm meū 7 mutet
 anglin suū q̃ te religet 7 mutat in abyssū. 7 ita omīnuet n̄ solū symula-
 crū. s; 7 templū ipsū euerter. Dix̃ ei demon. Rogo te apl̃e dei ne me in
 abyssū religes. s; pmutet me ut oīis istos in ficiā. Dix̃ ei apls. Impero ē
 in noīe dñi mei ihu. x̄ ut n̄ nocas ulli hōi. n̄ hoc simulacrū mar ut posu-
 ero genua in terrā omīnuas. loquebat̃ aut̃ apls eū demone sermone hebrai
 co. 7 nullus sciebat ut qd̃ diceret. ut cui loqueret̃. Conuersus aut̃ apls ad
 regē dix̃. Logua tecū rē. q̃ istū inuichissimū dices. 7 meū deū hominē
 a iudeis occisū. ac phoc si fortior fuerit d̃s tuus. 7 n̄ eū inuocatione no-
 minis di mei ofringeret ipse demon q̃ in eo latuit. ego n̄ solū adoro eū.
 s; etiā sacrificabo ei. Si n̄ omīnuet fuerit. dignū ē ut relinquant et rōrē. &
 teneas uertutē. Dix̃ ei rex. Adhuc ausus ē n̄ ex p̃ari ofabulari. Modo
 faciā tundi ar teras tuas. Si n̄ adoraueris 7 sacrificaueris ei. Dix̃ ei apls.
 Ecce adoro s; n̄ simulachrū. ecce adoro s; n̄ metallū. adoro aut̃ dñm meū
 ihm apm. in cui noīe impo ē demon q̃ in hoc ipso latuit. ut nullū ho-
 minē ledas. 7 metallū simulacri omīnuas. Statū aut̃ quasi cera iuxta
 ignē posita. liquefactū ydolu resolutū ē. Tē oīis sacerdotes mugitū
 leuauerūt. qd̃ d̃s eoz corrupsit. Pontifex aut̃ tēpli eleuans gladiū. trans-
 uerberauit aplm dices. Ego uin dico inurias d̃i mei. Rex aut̃ fugit
 eū caricio. facta ē enī dissensio magna. maior enī pars ppli p aplō cla-
 mabat. ita ut ipsū pontificē q̃ eū percussit quererent ut uiuus inen-
 deret. Corp̃ aut̃ apli cū honore aplico. cū laudib. 7 ymnis trāstulerūt
 ad ecclām. odientes illud a romanib. p̃ciosiss. 7 fiebant signa multa
 7 prodigia in loco ubi posuit erat. Nam demonosi libabant. & oīis

egritudines curabant. Denique supplicantes syri ab alexandro imperatore roma
no. ueniente uictore de pfidis pho artaxerxe rege deuicto. impetrarēt hoc
ut mitteret ad regulos indorū. ut redderent eiūb corp' defunctū. hinc fac
tū ē. ut trāslatū ēēt de india. y posuū mēuante edissa corp' apli. in cello
argenteo qd' penderet ex catenis argenteis. In q' ciuitate nullus heretic' potest
uiuere. nullus iudeus. nullus ydoloꝝ cultor. h' nec barbari aliquando eā inua
dere potuerūt. ex q' abgarus rex eiusdē ciuitatis meruit eplām scēptā manu
saluatoris accipere. Hanc deniq' eplām legit infans baptizatus. stans sup' por
tā ciuitatis. si q'ndo gens aliqua uenerit cont' ciuitatē. y eadē die qua lecta
fuerit aut placant' barbari. aut fugant' eliminant'. tā saluatoris scēptis
quā orōnib' scēptis apli. siue didimi. q' lau' dñi coniungit dñt. dñs nris e
dñs nris. In agant' omīs gentes. credentes nos p' hanc granariū aduocē tā indul
gentiā ossequi peccatoꝝ. quā ad aploꝝ gaudia puenire. pēū q' uiuit y reg
nat in scēla scēloꝝ aō. Incip' Passio scēpt' iustachii y sociōꝝ eius.
¶ **I**stam impatoris sub q' ydoloꝝ seruicia feruebat. erat quidā ma
gister militū nōte placidus. nat' scdm carnē glōsissime. y dñes ualde
tā in animalib' quā in auro. y argento. y mancipiis. ut uniuersis reb' sub
stantiis hui' mundi. Quāuis aut' paganitate insistente. inuenit ē tam sub
uenire miseris. y necessitatē patientib' uiuendi substantiā munuscare
studuit. ita ut acceptabilis fieret corā deo in opib' suis. y ex omī parte illu
stris. cū duob' filiis suis theopropio y agapio. y matre ipsoꝝ theopspia. Vū q'
ēēt magister militū. bellator aduersus barbaros y triumphator talis erat.
ita ut audire nōte ei' dū transierat y effugarent' sepi' aduersarij. Erat aut'
uir' sagguat' y erat ei uenandi osuetudo. Sūq' exisset quadā die cū plu
rimis. apparuit ei grex ceruoz. int' quos erat un' pulcher nimis. y omī
decore mirabilis. Quē uidens magister militū. relictis omīb' q' ei apparui
erunt. ipsū tantū in psequēbat'. Et deficientib' ad psequendū secū eun
bus. in silua odensā. ptransiuit ceruus ad uerticē montis. h' stabat sup'
sacū in loco altissimo. Et dū n̄ ualere placid' ad ceruū appropinquare. itat'
cogitans q'n possit cape eū. Et dū osideraret magnitudinē ei'. ostendit

de magni m
solis illust
dum dicitur
clausum ut
re y mitter
n capante
sterni uisio
de fiducialit
ru et q' reuoc
Si gredis. u
noꝝ plauar
cabo h'ce fili
dant. ne p
h'ce uxor su
uerant. nā
indign' glōs
bunt' in pla
ad me q' app
inuenit' fac
y baptizat' s
y ymogenit
os p'ueni' y fa
et sū abrit
fudit. y mer
y regnat' q' m
erit' t'bulan
et possidit.
dū humilia
re in solatio
dande cū resti

dñs magnū miraculū sup cornua cerui. apparuit scē crucis signū sup claritatē
 solis illustrans scē. ⁊ uidit int̄ media cornua ei imaginē saluatoris. cui uocē au-
 diunt dicentē s. ḡ placide. qđ me psequeris. Ego sū illē quē tu ignoras. ⁊ in-
 elemosinis ut adib⁹ bonis uisus es uenerari. p̄ qđ apparuit ut ueniret
 te. ⁊ mitteret in recia saluifere uenationis mee. Quo audito magist̄ mili-
 tū capauit. ⁊ p̄ timore cecidit intertā. ⁊ elenans caput inueneri cepit my-
 steriū uisionis sue. Et dixit ei dñs illē. Noli timere. s; oserua qđ dico t̄. ⁊ re-
 de fiducialit̄. ut n̄ peas s; habear unā etnā. Et dixit ei placid⁹. Eredo dñe qđ
 tu es qđ reuocas errantes. ⁊ erigis cadentes. ⁊ resuscitas mortuos. Et dixit ei tho.
 Si ḡ crederis. uade ⁊ exire sacerdotē apianoꝝ qđ te absoluat a sordib⁹ paga-
 noꝝ plauari fontē ut baptisimi regnationē. At ipse dixit. Si uis dñe indi-
 cabo hec filiis meis. ⁊ mat̄ eoz. Et dixit dñs. Uade ⁊ indica eis ut ipsi cre-
 dant. ne peant s; habeant unā etnā. Et ueniens magist̄ militū indicauit
 hec uxori sue ⁊ filiis. Et dixit mulier. O dñe tu uere dñm uidisti quē apiani
 ueniant. nā y ego p̄ter tua nocte in uisu agnouī magnitudinē mysteriū hui⁹
 uidig; glōsissime speciei uirū dicentē m̄. Ecce uir unus ⁊ filii tui participa-
 bunt m̄ p baptisimū. ut n̄ peant s; unā etnā habeant. ⁊ credo qđ ipse locut⁹ ē
 ad me qđ apparuit t̄. festinem⁹ qđ adimplere. quēcūq; p̄cepit nob. Inq̄rentes ū
 inuenerūt sacerdotē apianoꝝ. cui occulte indicauerūt mysteriū uisionis sue.
 ⁊ baptizati s; ab eo in nōie pat̄ ⁊ filii ⁊ sp̄s sc̄i. ⁊ placidū nominauit eustachū.
 ⁊ p̄mogenitū suū uocauit agapiū. ⁊ frat̄ ei theospitū. ⁊ mat̄ eoz the-
 ospiten. ⁊ facti s; participes in munione corp̄s ei ⁊ sanguis. Deinde p̄ bap-
 tismū abiit beatus eustach⁹ in montis locū ū apparuit ei dñs. ubi ofortē
 fudit. ⁊ nerū locut⁹ ē ei saluator dñs. Beatus ē uere qđ suscepisti baptismū.
 ⁊ regnat⁹ ē in nōie pat̄ ⁊ filii ⁊ sp̄s sc̄i. S; dico t̄ qđ in hoc scđo p̄sentī supueni-
 ent t̄ tribulationē ⁊ p̄cidā multa. donec peant om̄ia qđ in hoc mundo uisus
 es possidere. Ip̄ortet enī te in his tēptationib⁹ simile existere iob. ⁊ uerū
 dū humiliat⁹ fueris in tribulationib⁹ tuis. uisitabo te in bonis. ⁊ restaurabo
 te in solationib⁹ multis. donec puenias ad mar tyriū tū iusalē coronā.
 Deinde cū redisset eustach⁹ in domū suā. cepit decidere familia ei in agitudine

et languores uarios. donec cōsumpti s̄ om̄is morte simul. et animalia y om̄ia q̄
p̄nabant ad eū. Hāc y latines fugientes diripuerūt om̄ia de domo ei. au
rū argenti y uestes multas. y nich remansit ei n̄ duo filii y mat̄ eorū. y tū
q̄ induti erant. Unde eorū n̄ sufferentes int̄ q̄s nati erant cōfusione uere
cundie sup̄ caribz q̄ cōgerantur. recesserūt occulte de loco illo nocte. ut tū
fuerint in egiptū. Puenientesq; ad mare. ingressi s̄ nauū ubi barbari y
rationabiles hōies erant. Et cū puenissent ad portū. cepit nauderus q̄
occupierat mulierē et dicere. Da m̄ nauū meū. Et n̄ habentibz eis qd̄ da
rent. tenuit nauderus uxorē ei. S; dū n̄ acq̄sceret eustachi postulatō
ni ei. uoluit eū mergere in mare. Q̄ sentiens nauderus s̄ insidiante. ac
cipiens subito occulte filios duos. reliq̄t mat̄ē eorū apud nauderū. y fu
giebat gementis yplorando dicens. Ve uobz filii. q̄a mat̄ uīa derelicta ē in
uero alieno. y irrationabili homini. Et euntibz illis cū lacrimis y tristitia multa.
puenerūt ad flumē. y dubitauit eustachi utri uire flumē cū eis. p̄p̄ ha
bundantiā aque. y reliq̄t unū ad ripā. y aliu sup̄ humeros suos de
portauit ad alterā ripā. y cepit reueri ad filiū quē reliq̄t pri. y ante
quā puēnt ad ripā. p̄spiciens uidit leonē rapē filiū suū ad quē p̄ge
bat. Et cepit redire p̄ se cū gemitu y fletu grauiq; dolore ad filiū quē
deportauerat ad alterā ripā. y pri quā earet de flumine ut puēnt
ret ad eū. uenit lupus y rapuit eū. Et egressus eustachius de flumine erat
nabens capillos suos. plorans amarissime filios suos. loquauit enī se
ipsū in aquā p̄cipitare. s; n̄ p̄misit illū d̄s p̄uidens illi bona q̄ ei erant
uentura. Et leo q̄ rapuit filiū ei dū deportaret eū effugatus ē a pastoribz
ut a canibz. y reliq̄t puerū illesū. y ignorans ipse qd̄ actū ēē de patre
suo. habuauit eū pastoribz tēporibz multis. Inat̄ ū ei q̄ rapit̄ a lupo
fuerat. liberat̄ ē ab aratoribz. ignorante puero qd̄ ēē actū de patre
ut fr̄. y habuauit eū hīs aq̄bz liberat̄ erat tēporibz multis. Eustachi
ū cū ēē in amaritudine y in doloribz multis. dicebat. Ve q̄ aliquādo
pollētā ut arbor florida y fructifera. y ecce n̄c de ar mat̄ y denudat̄
sū ab om̄ibz bonis. S; tu dñe d̄s om̄ip̄s y misericors n̄ me derelinq̄s

neq; despicias in tribulationib; meis. Recordar' enī sum qd' dixisti. qā opor-
 teret me sustinere uelut beatū iob tribulationes ut' tēpationes multas.
 s; osideraui qā iob quāquā a facultatib; suis exinanit' ēēt. habuit tamē
 amicos q' osolarent' eū. ego ū a gressib; feras munit'. q' p' osolatione deuota
 uerē filios meos. Iob ū i' si desituit' erat filius' yoniū substantia sua. habuit
 tamē uxore suā secū p' aliq' osolatione passionis suę. ego autē i' ab uxore
 eradicat' sū. S; qd' dicā qd' tā grauit' exst' pat' sū. n' tu dñe tolerantia' y
 sufferentia' cedas mē. y p'onas custodiā ori meo ut n' peccē tibi. Deinde be-
 at' eustach' uenit in qñdā uncū. y cepit opari manib; suis donec ipi fecerēt
 eū custodē agroꝝ suoz. y sponderēt mercedē. Et hñs p' singlos annos ui-
 uebat. Faciens in eodē loco qñdecī annos. y nauder' ū p'duxit mulierē et in
 patriā suā. s; talē grām fecit dñs cū ea ut n' p'ualeret uiolare eā. Deinde or-
 git qd' in breui tēpore morerēt' nauder'. y mulier' absoluta ē ad faciendū
 qd' placuerat ei. De q' loco dū a barbaris uastarent' fines romanoꝝ. cepit
 impator' requirere qd' actū ēēt de placido q' fuit magist' militū. ad cui' opini-
 onē sepi' effugati fuerāt alienigenę. Et misit duos milites q' uocabant' an-
 tiochus y agari' ad p'q'rendū eū. p' omīs p'umicias impri' ei. At ipsi abeuntes
 puenērūt ad locū in q' eustach' erat custos agroꝝ. y uidentes n' cognouerūt eū.
 ipse autē cognoscens eos y salutat' ab eis. y resalutauit eos dñs. Pax uob' ami-
 ci y frs. At ipsi dixerūt. Rogam' te ut dicas nob' si uidisti ut' audisti aliqd'
 de magist' militū q' placid' uocabat'. Et ipse dixit. In qd' causa uob' ē ad inq'-
 rendū eū. Et dixerūt. Qā magn' amicus n'r' fuit. Et unus q' ipsū indicauit
 nob'. remunerabim' eū multis donis. Et ipse dicebat. Ego hñc p'egri' sū.
 y qñ' possū agnoscere quē queritis. S; rogo uos uenire y reficere apud me.
 Et consentientes p'duxerūt in susceptoriū suū. y p'parauit qd' reficerēt ipi ap' eū.
 Qui dū reficēnt'. paulatim in sensu suo cogitare cepit qñ' hñc ēēt osimilis
 ei q' ab eis querebat'. y dixerūt adinuicē. Si hic hō signū h't in collo suo y
 plagā quā nos scim' ei factā in bello. hñc ē ipse ē. Quo dicto erigentes se
 uiderūt in collo ei signū. y exclamauerūt cū gaudio dicentes. Vere tu es
 magist' militū placid'. quē nos q'rebām'. Q' dicto. omīa hęc nota facta s'

in his locis de eo. **T**u uero quāquā nolentē honorē sēti huius. duaxerit eū ad impirē.
Qui ostendit eū in capite exercitū. **E**t congregati sūt ab ipso ex omni prouincia milites.
inter quos uenerūt duo filii ei qui a seruis fuerant liberati. nescientes inter se quid frēs
ērent. et erant osimiles. rufi capillis. et facie super omnes pulchriores. **E**t placuerūt
eustachio indecore aspectū sui. ut in locutione oris sui. et frēs eos centuriones.
ignorantes quid frēs ērent aut filii sui. **E**t audita ē inter barbaros opinio quod placidus
pharao exisset in bello contra eos. et recedentes nocte fugerit in solo audiri opinio
onis ei. **A**t ipse profectus cū exercitu peruenit in danubium. occupauit prouincia milites.
donec peruenit in uicū qui dicitur se ne cū pennabatur dāpnauit. **E**t erat in ipso
loco mulier ei afflicta ad fenestrā tabernaculi. ut uideret exercitū applicantē.
Et ecce illi duo iuuenes qui erant centuriones ingressi sūt in quāda oratio qui erat inter tabernaculi.
in qua stabat mulier qui per fenestrā inuicabat eos. et ignorabat quid ēt matris eorum.
Nā ipsi inter se nesciebant quid ērent frēs. ut filii huius mulieris. **E**t dū ibidem recordantur
de infamia sua ad inuicē. tenebat unus ad alium. **E**go recordor quod pater
noster magnus militum fuit. et mater mea pulchra facie et magni decoris fuit. frater
noster iunior me rufus capillis et facie pulcher. Sed ego occulte nocturni horis
nescio ubi pater nos cū matre ducebat. donec in uicū in nauis. deinde exercitus
et matrem nostram non uidimus. quod ei factū sit ignoro. et pater noster ibat nobiscum cum
genitu et fletu donec peruenimus ad flumē. et reliquit me pater noster ad ripam. portantem
fratrem meum iuniorē in alia parte fluminis. tunc fuit ad me ut similes mecum
in fletu. rapuit autem me leo et libauit me a pastoribus. et finem cum eis tempore multum.
Audito erigens se frater ei cū lacrimis dixit. **I**nnuente ego sum frater noster. et quę rati
recitasti hec omnia memoro. et quia me pater noster tunc flumē portauit. et dū rediit
ipse ad te ego alio tempore rapte sum. sed libauit me a raptoribus. habuimus cum eis tempore
multum. **Q**uo dicto erant in gaudio magno. et plebantur se de conspectu amoris
fratris. quia per longum tempus se inuicē cognouerunt. **T**ū matris eorum stans ad fenestrā
tabernaculi mirabatur ualde si ipsi ērent. et erant ad interpellandum per primum
per exercitus romanorum. eo quod ibi captiua teneretur. **E**t ut uidit eustachium re
cognouit eum. et precor te ad pedes eius dicens. **E**go sum qui a te derelicta sum in nauis ap
nauiderum. ipse alienigena per te sub omni celeritate delibatus ē. et restis tibi ē dñs qui
opatus ē meum ut uideretur. quia nec ipse nec quicquam alius me examinauit. **Q**uid autem ei

stachis recognouit eam: et benedixit deum gaudentem in presentia eius dicens. filii nostri a feris
 comesti sunt. et ipsa dixit. Si enim nobiscum es: cum filiis nostris feceris misericordiam suam. Auduit iudei
 duos iuuenes loquentes inter se: et agnouit quia tu pariter es. ego mater ipsorum. Quod dicto
 fecerit eos uenire ad se: et referentes inuicem quod dixerant agnouerunt se. exultantes
 gaudio magno pariter et mater cum filiis suis. et mirabantur omnes populum: quia et quod cum eis
 erat. Unde et circueuntes omnes principes sacerdotum et barabarum: et agniti sunt cum magno tumultu in praesentia
 romanorum: ducentes secum captiuos multos: et spolia multa. Sed dum regerentur: innoxii
 et inanimati in praesentia: successit illi adrianus paganus sumus. qui uenit obuiam eustachio rede-
 untis de philo eo quod fecisset uictoria triumphale: et congratulabatur ei ipse cum omni exercitu propter
 triumphum uictorie eius: et in praesentia uictricis filiorum eius. Quod factum in agnitione impetrata
 templi ydolorum: et immolauit uictimas diis suis. eustachius uero uxor et ac filii non sunt in
 agnitione templi. Quod audito in praesentia indignatur eustachio dixit. Quare non uisisti in templum ad
 offerendum libamina diis nostris. eustachius ait. Quia sciamus si christum regem adoro: quod fecerit
 me triumphare: nam uxor et ac filios meos de praedictis multis libauit. Tunc uxor in praesentia
 precepit cum uxor et filius in barbara recludi: et leones super eos dimitti ut deuorarent eos.
 Quod uidens leo tunc in capite inclinato recedebat ab eis. Videns in praesentia
 tale miraculum. apostolus indignatur: et fecit bouem erui igne succendi: ut tunc recluderentur
 ad obutendum. Sed priusquam in uase erit igne succensus recluderentur: orauit eustachius
 dicens. Domine deus operis ad te clamant: ut fiant corpora nostra per ignem uelut incensum illos in
 respectu tuo: et omnes qui nostri memoria fecerint percipiant ubi erant in misericordia tua: et sequantur
 de celis gratia tua largitate: et ab omnibus malis liberati ubique. ac per nos defensionem tuam
 percipiant: amariolum. adhuc de peccatis suis remissione consequuntur. Et hoc nobis domine
 prestare dignetur gratia tua: ut in uno pariter loco odantur corpora nostra: et qui fuerint separati
 temporibus multis. cede ut ad unam in sepulchro ualeant subuenire languentibus. Et
 omnibus qui in quacunque tribulatione fuerint: et nostri memoria fecerint: ut ex hoc cognoscant
 quia recepisti nos in gloriam regni tui. Quod dicto: facta est uox de celo dicens. In ueritate
 exaudita est oratio tua: et uia facia omnia sicut postulasti: ut sciant omnes quia dedi uobis coro-
 nam uitae in gloria. Unde missi sunt apargens in uase erit igne succensus: et in unum
 dicentem suscepit ab angelis a corpore recesserit: nec capilli capiti aut aliquid pars
 uestimentorum ab igne obusta est: et illesi de uase educti sunt. Quod uidens in praesentia dixit ma-
 gister artium hoc actum esse: ut ab igne non cremarentur. Sed multitudo magna populi dixit.

Vere magni ē dñs. Anoz. **S**upernemine aut nocte de loco ipō a. x. anis occulte rapit.
in uno loco sepulta s. u. p. a. c. t. p. e. p. modū basilica fabricata ē. Quibz s. a. c. deuoti
one n. i. s. e. g. o. v. e. b. s. o. l. l. e. p. m. a. c. e. l. e. b. r. a. n. t. i. u. t. i. p. s. o. z. i. n. t. e. s. s. i. o. i. b. i. n. e. i. n. f. u. t. o. g. a. u. d. e. a. n. t. i. z.
P. x. p. i. n. d. i. m. i. n. t. i. n. c. u. i. ē. h. o. n. o. r. i. g. l. a. i. s. t. a. s. c. d. o. z. a. d. i. n. c. e. p. s. a. s. s. i. o. S. c. i.
a. v. e. s. t. e. D. e. i. g. r. a. i. p. t. i. q. u. e. o. p. i. t. u. l. a. n. t. e. n. i. a. l. y. e. m. o. n. i. s. h. u. m. a. n. e. n. s. i. a. r. c. h. i.
t. a. q. u. e. n. i. s. i. p. i. b. d. e. e. x. e. m. p. l. i. s. c. o. z. p. a. t. r. i. u. i. d. i. m. i. d. i. d. i. c. i. m. i. p. m. o. d. u. l. o.
i. n. g. e. n. i. o. l. i. n. i. o. s. e. b. e. r. e. i. t. e. l. l. a. r. e. c. u. i. a. u. n. t. i. E. t. n. e. q. s. e. l. i. m. a. r. e. u. d. i. t. n. o. s. a. l. i. e. n. a.
e. i. d. e. r. e. i. q. n. i. n. i. s. i. s. i. n. t. e. x. p. l. a. n. a. r. e. n. e. l. l. e. d. e. s. i. d. e. r. i. t. i. n. i. s. o. m. n. i. t. e. x. p. o. n. i. t.
u. o. l. u. n. t. S. t. a. t. e. t. e. n. i. e. d. e. i. n. y. a. d. h. o. c. u. s. q. s. f. i. l. i. o. s. d. e. u. o. t. i. o. n. i. s. s. u. e. n. u. t. i. t. f. o. u. e. t.
a. p. l. e. d. i. t. c. u. i. f. i. d. i. n. o. s. q. s. o. g. l. u. n. a. t. i. e. i. d. e. m. a. t. i. s. p. i. e. t. a. t. e. d. o. c. e. n. t. h. o. r. a. t. i. o. i. n.
s. t. r. u. i. t. i. u. t. c. a. n. d. e. l. a. u. d. i. b. e. f. f. e. r. e. n. t. e. s. o. i. r. e. l. i. g. i. o. n. i. s. s. t. u. d. i. o. m. a. g. n. i. f. i. c. a. n. t. i. O. b. q. u. i. n.
c. a. u. s. a. q. u. e. q. d. h. o. n. o. r. i. s. i. g. l. e. e. i. d. e. m. a. t. i. a. e. d. e. i. n. y. p. s. e. i. t. a. t. e. d. e. u. o. t. i. o. n. e. p. r. i. m. a. t. i.
s. u. o. z. p. r. i. c. i. p. i. u. i. d. e. l. i. c. e. t. f. i. l. i. o. z. s. u. o. z. s. u. b. m. i. n. i. s. t. r. a. r. e. i. s. u. p. a. d. d. e. r. e. p. o. s. s. e. n. t. i.
d. e. b. i. t. u. n. i. o. b. s. e. q. u. i. c. a. t. i. l. i. m. a. n. t. i. H. e. c. q. e. c. c. l. a. n. r. a. b. o. n. i. p. r. i. c. i. p. i. d. e. u. o. t. i. s. s. i. m. i.
p. r. i. m. a. t. e. s. o. n. o. v. a. r. c. h. i. e. p. i. n. s. u. s. c. e. p. i. t. i. n. o. r. i. b. i. l. l. u. s. t. r. e. s. c. i. t. a. t. e. p. i. e. t. a. t. e. i. n. g. e.
n. u. i. o. m. i. l. i. b. l. a. u. d. i. b. h. u. m. a. n. i. s. d. i. g. n. i. s. s. i. m. i. I. d. e. q. s. u. e. n. i. a. n. d. a. n. t. i. s. t. i. s. u. t. i. m. a.
d. i. l. e. c. t. i. o. n. e. i. u. u. a. u. e. n. s. i. e. c. c. l. a. m. p. d. i. c. a. t. i. o. n. i. s. s. u. e. f. u. l. g. o. r. e. i. n. t. a. n. t. i. u. s. q. s. a. n. i.
m. a. u. i. t. y. a. d. i. a. n. t. e. c. e. l. s. t. u. d. i. n. i. s. l. a. u. d. e. s. u. p. e. r. t. u. l. i. t. i. u. t. q. s. i. r. o. s. a. p. p. o. l. l. e. r. e. t.
u. n. i. u. s. i. s. t. i. a. r. i. u. e. c. c. l. i. s. i. I. n. d. i. c. i. b. s. s. c. i. h. u. i. a. n. a. u. a. u. e. r. i. t. p. u. t. a. a. q. u. a. r. u. i. r. e. l. i. g. i. o.
s. c. i. l. i. c. e. t. d. o. c. t. o. z. o. b. d. i. a. s. u. b. d. i. t. o. z. o. c. t. o. z. q. s. d. e. u. o. t. i. o. p. p. l. o. z. Q. u. i. p. r. i. s. t. i. s. p. e. l. a. n. t.
d. i. n. a. g. r. e. g. o. r. i. p. e. d. i. s. s. e. q. s. y. s. u. c. c. e. s. s. o. r. e. s. s. u. o. s. o. b. m. e. r. i. t. i. d. i. g. n. i. t. a. t. i. s. s. u. e. r. e. l. i. q. u. i. t. i. a.
p. r. i. m. a. t. e. q. u. i. a. c. a. s. c. i. t. a. n. t. i. y. r. e. l. i. g. i. o. n. i. s. s. u. e. h. e. r. e. d. e. s. y. a. m. a. t. o. r. e. s. o. b. c. u. i. m. e. r. i. t. o. r. i. i.
f. i. a. g. l. a. n. t. i. a. d. i. u. n. a. p. i. e. t. a. t. c. o. s. i. d. e. g. l. a. y. h. o. n. o. r. e. y. c. o. r. o. n. a. p. u. l. c. h. r. i. t. u. d. i. n. i. s. a. r. x. i. a.
u. i. t. d. e. c. o. r. a. u. i. t. a. p. h. a. u. i. t. I. n. t. q. s. f. l. o. r. e. s. u. d. i. t. l. i. l. i. u. u. i. t. s. p. i. n. a. s. t. i. e. n. o. d. o. d. i. g. n. i.
t. u. s. y. r. e. u. e. n. i. e. n. s. p. o. n. t. i. f. e. x. a. m. e. n. t. e. q. u. s. q. a. d. f. i. n. e. u. i. t. e. s. u. e. u. t. n. o. b. i. l. i. s. a. t. l. e. a. d. i.
p. a. t. a. n. a. r. e. l. i. g. i. o. n. e. d. i. m. i. n. u. e. a. u. i. t. y. a. g. o. n. i. z. a. u. i. t. D. e. q. p. l. i. m. a. d. i. c. t. a. r. i. p. o. s. s. e. n. t. i. q. n.
t. a. y. q. u. i. a. p. n. o. i. e. t. p. a. s. s. i. u. s. f. u. e. r. i. t. s. i. s. e. r. m. o. n. i. s. y. s. c. i. e. n. t. i. e. i. m. p. i. c. i. a. i. n. i. m. i. u. m. p. e.
u. i. d. e. r. i. n. t. Q. u. a. n. t. u. i. q. d. i. n. s. l. a. r. g. i. r. i. d. e. a. u. d. e. d. e. u. o. t. i. s. s. i. m. o. s. a. m. u. l. o. s. u. o. d. i. g. n. a. t. i.
a. l. i. q. d. d. i. s. s. e. r. e. s. t. r. i. d. i. m. s. i. m. o. n. i. s. q. s. d. i. s. c. i. p. u. l. e. c. u. i. a. b. i. n. i. **F** u. i. t. i. n. a. q. u. i. u. i. t.
u. i. t. e. u. e. n. a. b. i. l. i. s. t. i. e. n. o. i. d. e. p. f. a. t. i. u. u. a. u. e. n. s. i. s. a. r. c. h. i. e. p. o. i. n. g. e. n. i. u. u. s. p. a. t. r. n. i. l. i. b.
a. l. t. o. b. a. u. a. r. i. o. z. g. r. a. t. i. o. r. u. n. d. i. q. a. p. p. m. e. n. a. e. a. t. e. a. l. t. e. n. s. i. m. o. n. a. s. t. e. r. i. o. i. a. r. e. g. l. a.

rib' quā scolarib' disciplinis tradit' ē imbueno. **N**unc ab adolescentia scētas. ino-
 centia. humilitas. prudentia. omīs q' scientie gen' oblectationi sunt. ibiq' inuen-
 tūre exerceant. Quia pp' bōne indolis uiro diuina unctioe indulgē ē. ut nō
 in eas artes quas libales uocant. s; 7 mechanicas simul uniu'sas. pictoriā. fuso-
 riā. sculptoriā. carpentariā. omīaq' hui' scēmodi g'na. docili ingenio affecit' sit.
Quadā autē nocte cū more s; semp' osueto matutina hora ad exēlām omīs p'uen-
 ret. p'teriens caplin' quidā ignotū uenābile omīum modis forma 7 habitu. o' se
 assistentē cor poralib' oculis uidit. q' ipsū 7 ep'at' apice sublimandū. 7 dēincep'
 mirio osūmandū edocuit. Dein diuina ordinatione 7 firi electione iuna-
 uenti ciuitate albs fact' ē in monasterio beati p'et' apli. 7 inuestit' ab eximio
 epō suo gebehar do. **I**de temp' nauicula bi p'et' quā dormiente interi' ihu
 p'cella tēpestati p'pino dū mergens uocabat. omīs q' ueritate 7 fidē beato
 p'et' aq' uicario apli' sedis p'fili' g'gorio septimo seruabat. int' q's gebehar
 archiepō singlār's p'certo 7 p'ncipalis colūpna. ab impijs fauorib' hemri
 ci q'ru' impatiens expellit'. al' eo indignior nū uidit. lūi cū dū uenātib'
 7 curi's p'et' albs nemo impiari formidans. **N**ecessit' in suēnā scā mona-
 steria uisitare bi fauente atq' scāfusiense. Dein p' mo dieū t'p'is. ētantis
 patē laborinib' sui regiminis locū repētē cepit. **B**radet' u' inuasor. **P**rols'
 spars' eū harundinē uento agitantā. ad suā p'usitate inclinare blandicis
 7 simulationib' satagebat. S; uir' dī oratione lepte ei' inq'uari p'umescit.
 in uenā heremū se collegit. ubi adiuuante cōnobii ferē nup' fundatū
 a p'fato epō gebehar do. **Q**d' idē epō fundare desiderans. dū eēt ibi ositū
 q'ā fisci's epāl's erat tūuo nō manducans neq' bibens. **S**urdo 7 muto subito
 in medio exurgens. diuino nutu corā omīb' hec epō prulit. **T**u debes incho-
 are. d's debet osūmare. **Q**ui hō nec antea nec p'ea ulla's edidit uoces. donec
 p' multos annos in depositione ipi' epī ad sepulchrū ei' plenu' aurū 7 ling'
 ē restituit officio. **P**obitū u' bi gebehar dī epī. **P**rols' sup' posuit q'si uacū sedē
 uidens. liber' occupare cep'. **Q**d' uidentes ad q's p'anebat. inuenit p' ut res
 monebat ositū. ordinare dignū gubnatōrē mat' exēl'e. **I**n partes itaq' p'mo
 decedat. **A** spiritualib' diuino nutu uenābilis nemo informat' episcopo. alii
 quidā albertōnē frisingensē decanū a se sunt antistitē. S; sup' arbiter

mediū se mē pōnēt parib⁹? die colloqī exhibita utiq; electi pferma. **Q**uerunt
ouenunt cū eis parauentis ep̄c alimān⁹ sc̄h⁹ aplīce legat⁹. dur velfo. comes.
simulq; de utroq; ordine gūds ecclā. Quo dū simul nūmigo p̄dict⁹ decan⁹ pge
ret. medio ante sub oculis admirantū mēgūt. **L**ottunio acordatus parib⁹
ab unūsfis q̄s diuinit⁹ declarat. tiemo in cathedrā pontificale laudat. **S**ecrat⁹
om̄s plenitudine mēpōnam iuris firmat. **T**redeti aut annis q̄b⁹ p̄fuit.
bellis. obfisione. gladiis. captiuitate. sic antecessor suus urgebat. **L**apit⁹ q̄q;
cū suis ab **V**dalrico comite paritū cesarit. **I**n captiuitate p̄quēuim⁹ multa
penarū gūa passus ē. **P**er illud idē ep̄s fir faciens cathrū iniquemali obfidiōe
ueat. **S**ūq; inceptū tantū pcederet. **R**euendū pontificē cū p̄dictis cognatis p
ducentes. ligauerūt eū p̄m̄ ad machinā dicentes. **S**i sic man⁹ nra sup̄ eū. **S**ma
nus oppidinoz suoz. ut occidat. **A**t ubi cognouerūt oues pastore suū. man⁹ ab
ictu submisert. **T**e p̄m̄os ei capite truncauit. q̄a locū fclere yobfisione
solūe noluit. **Q**d malū. in agno merore y dolore mea ep̄i ascendit. **I**ntq; ob
fichonis p̄ncipib⁹ **V**dalrico y duob⁹ ḡmanis suis. **Q**uo m̄q; uiros iustos e
sine q̄rela m̄temistis. maledicti eritis sup̄ t̄a y m̄fices arhoc y m̄reliquū.
y decessentes uiuatis. donec dignis supplicis hic y m̄cū m̄temis. **I**nhēbē
q̄q; a p̄p̄untialib⁹ soler soler. **S**olestos comes nūq̄m dānceps p̄parat. **I**n
adūsis dedecore unā y m̄ erūpnis dūā mortē luisse. iuxta uirū dī sententiā.
Qui ab eis dē p̄ hēc in aliā munitionē t̄ns lat. multa cū dā depnat⁹ custodi
end⁹. ū p̄ regno dī y iusticia ei t̄a dura angaria quā diuina agonizabat.
In mulū ep̄s fluxerat. **N**eo flecti a rehtudine statui sui tenax anim⁹ q̄
bat. **Q**ua re redū cesariatis faciente. gladio finendū decreuerūt. **A**d qd p̄
acutū custos p̄se alū milite dūce maluit. q̄ palterū n̄ ipse rē agens m̄
mūmor foret. **S**i m̄ita ē inq̄tas s̄. **S**piculator ḡ in ḡdientis ū fouis agoni
sta dī seruabat. **I**tē p̄ p̄ q̄ ueniat apuit. **H**es p̄ndit m̄p̄s ep̄c. **I**nū uolūta
fiat. **S**urgensq; dicto symboło y orōne dīuca p̄cubuit. **C**erui cūq; sup̄ lignū
extendit. **A**ccedens aut lictor totis uirib⁹ fulmineū ensēm adēq̄. **S**acra
ū ceruicē ac si ferū aut lapidē sc̄are n̄ potuit. **I**d negligentię suę depu
tam. deuio ferire parabat. **I**n otinuo ensis in partes dissiluit. **C**ognouit ḡ
ep̄c q̄a n̄dū ueniat hora ei. **I**t corona y triumph⁹ illi manebat. **T**ē ar m̄ger uir

tunc di expanfcent. corā scō pstat' ant. Confiteor peccatū meū. Ipse qd' suū erat
fecit. eūdeq; facit' indulget. hō egfifus. pontificat in uindictis pmanfit. fuit illis dieb'
sub altē hīr fauerit' vñfimo. noīe cūmad. fr' qūa. Hic solus dign' ē inuent'. En
p phenm fructu pstatet omīps libare famulū suū de manu potentis. Ioc int' co
gnatos 7 notos collationē facietis. mulit' exstodē qd' dragmā talentis corruptit.
7 pfulē de captiuitate saluū secū abduat. Q' pēa paruo tpe clapo'. cū duce Wel
fōne hierofolimitane pēgnationis uer agfifus ē. Hēfso dux apd' papū ui
tā finit. epē ū cū cētis. xānis caput. trahit. nec repugnat. q' ad mīrū papi
ofessione ducit. 7 pofractione ydoli arg' demon adiutat' multa respōsa pui
lit. punit. Cūq; pful cathenat' ad carcerē. 7 ad alia torrēta impetune ipellit.
ibat carulans 7 laudans dñm in ymnis 7 cantucis. Agonēq; suū omīps dō omīda
bat. Rex aut' ot' ito symulachro suo nesciens unde ubi ne respōsū regireret.
ad aliu uicini ydoliū statū legatos suos cū hostis direat. dāns mandatu ut sa
cificaret uelocit' qd' agendū ē foret de epō referrent. Sacficanib' aut' 7 oful
tandib'. demon emugire cep' diēs. Ite dño nrō dicentes. ut flagellatū saclegū in
spacioso cāpū pñahi pēcipiat. ibiq; n' saclegū corrigendo deū nr̄m repare
7 munera simul adorare uoluerit. uariis 7 seussimis penis de uiuentib' au
ferat. Accepit h'modi oratio. rer' cūcta ut doct' erat pcept' pfici. Tē omīs nr̄e
pfeffionis iussi s' adēē. tā captiu quā incolē regionis. Hos enī in partib' ulis
obtinuit. xānos oplures cū pacis odinone int' paganos parit' habitare. pa
rit' negotiari. q' cūcta spectaculo aflabant' horrendo. Soter ū in partib' illis
qūa uingent' specie nefanda ar' re ofici. ut pē set' aolact' aruina opofitū.
cū aliis erimodi pestib'. lūi talis ē natā. ut oblūtā cutē desup ab offib' carne
euellat. Isac g' leuifera specie cont' sōm die pñra offerat. p'mo solēa inde pluri
erit. quā baculo appendente nudū nr̄m. asino impositū in cāpo cētū agebat.
inflectaq; solēa ep̄m uerbanes. cutē corpus a' p omne dēsthebant. Tē scs di
p' multa torrēta tñbrant' sēd. atq; articulātū diuisus 7 truncat. xānis flentib'
7 cētūstantib' dāt. Nolite boni omulatores 7 ciues supne iet tñm. nolite flere
sup me. nolite n' dolendū dolere. q'a tā ab imis ad supos p gām ā eleuandū
me ofido. P' hec rar' instantissim' iussio scī epī umbilicū apire ferro. 7 inuesti
na et cēa lignū q'si fila glomeratū. Q' in ultimo spū ostant' ant. In manū mā

dne om̃do sp̃m meū ē sic sc̃a illa aīa illa assūpta ē ad sup̃os ab ang̃līs insibilat̃. ut
q̃dā ānōz q̃aderat testabat̃ p̃ea in narratiōe ystorie passionē. Varietas
q̃dē m̃broz ei negligenti hinc inde distictas. deerunt barbarica seueria eq̃rū
pedib̃ oculandis p̃icere. ne ānōz deuotio possit ē m̃rēm facē. Accedentes
q̃ os parsa ossa colligere nitentes. nec minimū eoz ualebant multa a t̃ra
moue. Multa cura multisq̃ modis op̃ t̃p̃at̃. frustra inceptū dō resistente
ostendit. Neq̃ enī ut eanū q̃libet aut aīnū. seu beata de salu accedere p̃p̃
7 cūgere de corp̃e sac̃ p̃sūp̃it. **M**uati om̃s. paucē cepunt. Sup̃ om̃s ipse
rex qd̃ ageret dubi. ad uiciniū ydolū machinet nūcupatū qd̃. y sup̃ osulū
erat. misit p̃pe. de agendis respōsa referre. Quib̃ demon ait. Sepeliat̃ ab
ipsis suis secte hoib̃. nec diuū spectet̃ sub aere fers̃ aūib̃q̃ uitand̃. q̃ si sa
erū aliqd̃ macamū. unde gl̃a tua nos dñs crescat. Ios̃ auditis rex. āñs
p̃cepit ut ui uellent sepelirent pat̃rē suū. lūq̃ oueniss̃. copiosa multa
tudo ānōz. leuantes sc̃a m̃ris m̃bra cū ymnis. laudib̃ deuotissime in
eccl̃am deportauerūt. trib̃q̃ dieb̃ ac noctib̃ facias impendentes excurias.
ita demū gl̃ose sepulch̃e tradiderūt. Continuo aut̃ ap̃icole puuiciales ip̃i
uulo ac nōi. aliā in honore ē sup̃ cor̃p̃ ei eccl̃am magnifico ope odiderūt.
quā adō mēotaminatā ei merita oferuunt. ut ydolū aliqd̃ m̃ferri aut
poni in ea nūq̃m p̃mittant. Eodē die de positiōis sue ac deinceps multa
ds̃ signa 7 mirabilia ostendere dignat̃ ē. n̄ solū in catholicis t̃erit̃ etiā in ip̃
sis paganis. sic a g̃ndēuo q̃dā 7 religioso ualde p̃bro referente didicim̃. in
p̃sencia sua cecoz. claudoz. leprosoz. furdoz. demoniacoz. in breui cura
tos. ut numerū ederate obtinere n̄ possit. S. q̃s etiā ethnicoz aliqd̃do
aut uirtutū ei cap̃tior. effringere sepulchrū m̃ris aut uiolare aliqd̃en
p̃sūp̃erit. sine mora aut sp̃u pessimo replet̃. aut morte repentina ex
tinguit̃. H̄is sepi p̃p̃bans tanta reuerentia gentiles m̃rēm honorant. ut
om̃s āños ad sepulchrū ei tendentes eundo 7 redeundo pauci in uita
te saluos dimittat. **V**ideat nē p̃mo ip̃a mat̃ romana p̃cui fide 7 car
itate om̃a extrema p̃cucurrerit. uideat h̄c in quā q̃ p̃po athlete p̃ma
debeat. sua itē ip̃i eccl̃a p̃pa uiuacens impet̃ alte dimittat. q̃ cultū qd̃

studium tanti patris ac pugnatoris natalicia decantant: tanto certius: tanto impensis?
 quanto signis omnibus depra dubietas. omni data merita: addita gloria est. videri quod
 potest in medio erit in gloria perditur? cui tanta miracula fortis chorus laus. Passus
 est autem egregius noster quod. k. o. d. b. s. adiuuante: coronante domino nostro ihesu christo. qui
 unum regnat in secula seculorum amen. Post hos fixissimos agonistas dei gebhardum
 y nemonem accessit cum archiepiscopo bellator virtuosus: y magnus co-
 stantique. in eodem scismate atque iniquo errore candente seruans fide beato
 petro atque uicario eius. in manu est prope ante ei. ut ceruicem preberet decollanda.
 cum raris y suis dominum apostolicum capient. y caput ducerent. Ipse vero archiepiscopus de
 episcopo cum melioribus expulsus. fere septem annis. postremo finito errore &
 scismate reuocatur: y dislurbata excommunicationis sententia. protulit inuasio-
 re quod cum y antecessores suos sanctos viros multos in uiribus affligebat. auxilio a
 micorum suorum quod in adiutis semper decredebant: y pueri eorum non dimidiabant dies
 suos. ipse cum archiepiscopo per reuocationem suam pacis. ipse magnifice
 gubernauit ecclesiam usque ad finem uite sue. Et in pace a se defuncto. Et
 hardus multus y humilis episcopus cathedra possedit. cuius tamen ipse uerum nouum
 ortum est scisma multum. alexandrum papam y octavianum. u. y. atque widonem: quibus
 celarum fridricus y o. s. fauores sui asseruit. y ipse per episcopum unum cum ecclesia sua
 multas minas y terrores passus est ab eis. eo quod uirum restitit seruando fi-
 dem beato petro y matri romane ecclesie. In quo certamine ut fidelis seruus ab hac
 luce ad dominum transiit. in cuius locum omnino regalis persona per concordie electionem
 introductus in idem certamen. quod fortis ac uirtuose magnanimitate aggressus est
 contra carnem y sanguinem suum. quia contra omnem regalem psalmiam unde erat ori-
 undus ibat. nec habuit adiuuantem nec solantem ex omni cognatione sua in
 afflictione quam passus est in obseruantia fidei quam debito exhibuit bea-
 to petro et romane curie. ipse et ecclesia sua.

mi.
pate. f
u. seu
m. p

ib
p
u

fu

u

Lacet p'm
de apostolice
actib nom acc
ri exemplar
quu muerit
si alicui dedit
gessit apostol
cantur huius
matris aplis
numa ueneri
numi hono
runt p'digu
tati sunt at
un auq. id
pugnate ha
mef ynam
omnis di m
pe petro. su
lura. p'te ce
thc xpc ue
7 in eade ca
fuit sc. ac to
cora discip
7 in actib ap
gla pfulgeb
necessarii p

Licet plurima *Incipit Prologus in passionibus apostolorum.*
de apostolicis signis sacra euangelioꝝ uel illa quæ ab eoꝝ
actibꝫ nom̃ accepit narret hystoria: tam̃ uisū est ut reuac
tis exemplaribꝫ ac uoluminibꝫ istis. de uniuscuiꝫ: uirtutibꝫ
quātu inuenire possū. singlos libros describamꝫ: ut etiā
si alicui delectatio fuerit inq̃rendi. qđ ille aut ille p̃pūm
gessit apostolꝫ: singillatim repperiatꝫ singlis. Illud etiā pla
cuit: ut his uirtutibꝫ passionū hystorie onectantꝫ. Nam de
multis aplis nichil aliud ad nos p̃ter ipsaz passionū mo
nūta uenerūt. Qđ nos p̃ magno complectimꝫ. scientes sc̃ptū.
nimis honorandi s̃t amici tui d̃s. Verū uerū magna ostende
runt p̃digia in populis animinima. n̄ h̄c humane fragili
tati sunt ascribenda. s; a nob̃ fidei d̃s ostenda. q̃a opat̃ ea
unꝫ atq; idē d̃s ihs xp̃s q̃ ueras p̃ bonā uoluntate: 7 sensus
puritate habuit: sic dudu p̃uult p̃ph̃a. q̃a in habuabo
in eis 7 inambulabo. & ero illoꝝ d̃s. Ergo in huiꝫ ihu xp̃i filiꝫ
om̃is d̃i nomine: cū aduocato sp̃e sc̃i. ab ip̃o p̃ncipiū p̃nci
pe petro. sumamꝫ exordiu. *Incipit Passio Sc̃i Petri aplis.*
Sicut p̃ corporeū d̃i uic: natiuitatis aduentū. cū ip̃e d̃s
ihs xp̃s uera lux mundi. mundanis tenebris illuxisset.
7 in eadē carne qm̃ assūpserat. p̃ salute humani geris passꝫ
fuisse. ac t̃cia die amictus resurrexisset: qđagesimo q̃q; die
corā discipulis ascendisset i celū. beatꝫ petri aplis uti i euglio
7 in actibꝫ aplōꝝ declar̃. multis signis ac p̃claris miraculis
gl̃a p̃fulgebat. q̃ nos obnoticiā 7 fastidū hic annotare minꝫ
necessariū putauimꝫ. 7 ad ea q̃ minꝫ nota s̃t sensū 7 calami

dirigere festinam. **B**eat' itaq; petr' apl's cū ab herode rege
uinct' cathenis duab' incāte teneat. **I**asco anglo solut' & ex
inde educt' ubiq; iā maiori ostantia ūbū uite disseminaret
cū magna miraculoꝝ potentia. **S**urrexit qđā symon samari
gēner: qđ dudū uisib' miraculis pet' pecunia cōparare uoluit
donū spiritale: qđ se magnū & ppetualit' stantē ēē dicebat. p
mittit eos qđ nūc crēdent. p'fusi dissolui nō posse. **I**sic enī pet'
cupiens euēte uas. & ea quę docebat ad i'rtutū reuocare: dīc
statuit in qđ uenientib' uisib' ad disputandū cū pet' p'sens
adesset. **H**ic autē tē petr' apud celāreā stratiōis. **I**git' illi scē
scēnte statuta dīc: zachēus qđ erat p'or ciuitatis astuit pet'
dīcēs. **T**emp' ē ut peccas ad disputandū petre. **T**urba autē ī me
dio art'is aggregata opprimit te expectans: quoz ī medio multi
fuit' assēctis. **A**stuit symon. **T**ē petr' ut hęc audiuit. orōnis
grā scēdere aliq's iubens: qđ nō dū crant diluti a peccātis qđ ī ignorantia
cōmiserant. aut ad rēuq's. **O**rem' frs: ut d's p' ihm xp'm filiū suū p'm
essabili mīa sua adiuuet me: p'salutē hōiū qđ ab ipō creati sūt. **E**t
hęc cū dixisset. orōne facta pcessit ad artū dom' in qđ erat multi
tudo plurima ppli aggregata. **Q**s ū omīs sūmo cū silentio ēē attent'
uideret: magis symonē ī medio eoz uelut signiferū. **N**atā hoc
modo cepit dīcēs. **I**ax uob' sit omīb'. qđ parati estis dextra dare ut
ritati. **C**uiq; enī obediunt ei: uident' qđ ē aliqđ grē sferre dō. **L**o
ro autē ipi ab eo donū sūmū munit' ssecunt: iusticie ei semitas
incedentes. **A**p' qđ p'mū ē omīū: iusticia dī regnūq; ei īq'ret.
Iusticia. qua ut recte agam' regnū ū ut qđ sit merces posita laboz
& patientie nōiūm'. **I**nqđ ē bonis qđ ē c'toz bonoz remuneratio.

his autē q̄ contēti uoluntatē agerunt p̄m̄ p̄m̄ cuiq; gēh̄s penarū
 digna redditio. Hoc ḡ hoc ē in p̄sentia uita positos. oportet uos
 agnoscere uoluntatē dī. ū agendi loc⁹ ē. Nam si q̄ uidet ante q̄m
 ad suos em̄det de his inq̄rere q̄ n̄ potest inuenire. Multa in effi-
 carē huiusmodi inq̄sitio. Temp̄ enī breue ē. iudiciū digestorū causa
 agit inq̄stionū. Idēq; hoc ante om̄a q̄am. qd̄ nos aut q̄l̄ agē
 oporteat. ut etiā intā s̄sequi meriam. Quia ḡ ista sententia ē.
 sic uero p̄ph̄e usū ē. ut p̄m̄ de iusticia requiat. ab his maxi-
 me q̄ se dīn nōsse testant. Si ḡ h̄c aliq̄ qd̄ ē rectū putat dicat.
 cū dixerit audiat. s̄ cū paciencia q̄cet. Ap̄ hoc enī ab initio
 saluationis speciat pacis cunctis inq̄cat sū. Ad h̄c symon respon-
 dit. Vos pace tua op̄ n̄ habem. Si enī pax ⁊ cordia sit ad inueni-
 endā ueritatē. nich̄ p̄ficere poterim. Sabent enī pacē int̄ se ⁊ e-
 latrones ⁊ scortatores. om̄is neq̄cia cū semetipsa concordat. Et nō
 ḡ si ob hoc uerum ut pacis causa om̄ib; q̄ dicunt p̄beam assen-
 sum. nil auditorib; offerim. s̄ e contrario illis istas nos amici disce-
 dim. Ap̄ qd̄ nōli inuocare pacē. s̄ magis pugna. si potes expug-
 nare errores. ne r̄spas amicitia inuultis assenatioib; paratā. Hoc
 enī te ante om̄a scire uolo. q̄a duob; int̄ se dimicantib; tēgit pax
 q̄ndo alit̄ cedit alteri sup̄at. Et pet̄ ait. Qd̄ times crebro audire
 pacē. Aut ignora q̄ p̄fectio legis pax ē. Ex peccatis enī bella na-
 scunt. ⁊ c̄tamina. Vbi aut̄ peccatū n̄ fit. pax i dissuasioib; ⁊ uer-
 itas in opib; inueniet. Et symon. Nil mom̄i tenent h̄c ūba
 q̄ loqueris. S̄ nō ostendā uirtutes ad diuinitatis inq̄ potentia.
 ut repente p̄cidat ad oēs me. Ego enī p̄ma uirt^{tem} q̄ semp sine
 initio sū. Ingressus aut̄ in uerū iacob. nat^{us} sū ex ea ut homo.

ut ab hominibus uideri possim. Ego patere uolui. igne comitatus
unum corpus cum eo effectus sui. Statuas moueri feci. animum exanima-
ta. lapides panes feci. de monte uolatu transieui. manibus angelorum
sustentatus sum. ad terram descendendi. hunc non solum feci. sed et non facere possim.
ut rebus ipsis probem. quia ego sum filius dei stans in eternum. credentes in me
simul et in perpetuo stare faciam. Tu autem ubi uana somnia. nec ullum
potes ostendere ueritatis. sic ille qui misit te magis. quam nec se ipsum
potuit liberare de crucis pena. Possim enim facere ut uolentibus me com-
prehendere non appareat. rursum uide uolentibus palam sum. si fugere
uelim montes proforem. Alaxa quasi lucas transieui. Si me de monte
dederis precipue. tamquam sub uellente intras uelut deseras. uide me
metipsum solui. eos uero qui uincula iniecerunt. uinctos reddam. Inuicem
obligat. clausula sponte patefieri faciam. Statuas animata reddam.
ita ut putentur ab his quibus uidentur homines esse. Nouas arbores subito
oriiri faciam. repentina uirgulta producam. igni memetipsum inieci.
ut non ardeam. Statui meum comitatus ut non cognoscar. sed et duas facies
in me possim hominibus ostendere. ut ouis aut capra efficiar. Lueris par-
uulis hirtum producam. in aere uolando in uelox. aurum plurimum of-
tendam. reges faciam. adorabor. ut deus. Publice diuinis donabor ho-
noribus. ita ut simulachrum in statu erit. tamquam deum colant. Et quod
opere multa dicere. Quod uolueris. facere poteris. Multe enim iam
expiuit cause consummate sunt. Denique aliquando cum mater mea rache-
liberet me extra ad agrum ut metere. ego falce uidentis posui.
precepta ut metere. messint duplo amplius ceteris. Multa iam noua
uirgulta produci de terra. comare feci. ego ea sub monito te poris
apparere. monte primum ego sedo proficiam. his dictis asyno-

214
ne petrus respondit. Hec alius aliena tribuam. Tu enim quid sis magister?
crepisti quae gessisti confessi es. et manifestat. Hostes autem magister
quod est filius dei. hominis manifeste boni est. quod autem uere sit filius dei. quibus
oportuit dici. et dicit. Tu autem si natus es filius dei. quid magister sis. cum
omni hac tua pergam ad domum tuam. et non apparebit quod sis magister.
Hec autem petro dicente. symon blasphemis et maledicis agere ce-
pit. seductione facta peruersus omnibus angelis non potuit. Et petrus ne-
quissimi blasphemie causa secedere uideretur. persistit immobilis. anguere
cum uehementi cepit. Tunc populus indignatur symonem de atro electum esse
ianuas domus recipit. eoque depulso. unum cum secutus est solus. factus autem
silentio. petrus alloquitur populum hoc in cepit. Pacientis fratres malos ferre de-
bemus. scientes quod deus cum possit eos excludere. patitur tam usque diuare
ad praesentem diem inquit iudicium de omnibus fiet. Quomodo ergo nos non patienti
quod patitur deus. **V**os quoque qui ad dominum uenistis in praecentia. cur uare ei
genua. Hec cum dixisset petrus. omnis multitudo genua flexit deo.
Et petrus respiciens ad celum. cum lacrimis orauit super eos. ut deus per suam bo-
nitatem dignaretur. desuagentes ad se suscipere. Et postquam orauit. proce-
pit ut in die postea maturi uenirent. **M**ane autem factus
ueniens quidam ex discipulis symonis. clamabat dicens. Obsecro te
petre suscipe me in seculum. et symone deceptum. cui ego uelut
celestis ro interdebat. pharisaeis quae ab eo fieri mirabilis uidebat. Au-
ditis tam sermonibus tuis. cepit iam homo uidere. et quidem malus.
Verumtamen cum hinc exisset. ego cum subsecutus sis solus. Non dum enim
ad liquidum impietates eius agnouerat. Cum autem uidisset me subsecutum.
beatum me dicens perduxit ad domum suam. Lucea media et noctis. ait
ad me. Omnes homines te faciam meliorem. si uolueris usque ad finem per-

seuerare mecum. **U**n cū pmississēm exēgit ame sacra mē pfe-
uicantię: eoq: accepto unposuit m sup hūmerō polluta qđ
recreabilia secreta sua. ut portarē. Secut' ē oīe. **U**bi uenit
ē ad mare: nauigū q' forte aderat ingress'. sumit ac uelut
mens qđ portare me iussiat: paululū p' egissus me h' extulit
certū qđ in mare deieciat. Rogabat g' me: ut cū ipō pfecto-
rer: diēs se romā pēterē. **U**bi enī se unantū placitū asseretur
ut d's putet: diuini publice donet honorib'. Tē inq' te oīb'
diuinit' repleti. si huc redire placuit: plurib'q: fultū minis
tris remittā. **I**ps ego audiens. nich' in eo scđm hāc p'fessionē
uidens: s; magū deceptorē e' intelligens. respondit. Quis te ig-
nosce m q' pedes doleo: p'pita exire celare n' ualeo. Breua ē m
uxor. sūt paruuli. q's relinq're oīno n' possū. At ille hec au-
diens. signauit meę imputans: p'fect' ē romā diēs. **U**n audier'
q'nta m glā in urbe roma erit: penitebit te. Et p' hoc ipē qđ
ut aiebat romā pēteret: ego aut' scđm huc redi. orans ut me
suscepia ad penitentia. q' ab ipso decept' sū. **U**n hec dixiss; n' q'
asymone regess' ē. iussit eū pet' in ato residere. **E**cce dens aut'
ipē turbas uidens multo plures q'm sup iocib' didi. stetit in
solito ostendens eū q' asymone ueniat. ait. Vite fr's quē unde
tris. paulo ante ad me uenit. de symone m malis artib' narra-
ans. q'm ipam secleris sui officinā p'ceit infundū. n' q'm peni-
tentia ducl'. s; metuens ne dephens' publicis legib' subiacet.
Ite dicente petro. ppl's uidens hoīem quē ueniat asymone stu-
pebat. **I**gitur pet' accersat adgress'. ipolū uenit:
ingress' domū maronis uidit locū aptū ad disputandū. **U**t

uidit etiam uelut ingentis fluminis mundas se lenē meatū. ascen-
dens sup basim quāda q̄ forte iuxta horti parietē stabat p̄mū
religionis more pplm salutaū. Q̄da autē ex his q̄ adierant. ylogo
t̄p̄re ademonib⁹ fuerāt fatigati. m̄tia p̄ruunt. obseruantib⁹ spi-
ritib⁹ immundis. ut ulūno die indulgēt eis in eoz obsequiis corpo-
rib⁹ pmanēre. Quos pet⁹ increpans. statū iussit abscedē. y sine
mora discesserūt. Post hos alii longis afflicti languorib⁹ rogabāt
petrū ut recipient sanitatē. p̄q̄b⁹ se supplicatuū d̄no pollicēt.
lū ū p̄m̄ doct̄ng sermo implet⁹ ē. statū iussit languorib⁹ reso-
luti s. y iussit eos r̄sidentē seorsū cū his q̄ ademonib⁹ fuerāt cuncti
q̄si p̄laboris fatigatiōe.

Petrus autē regress⁹ at poli
pgēbat antiochia. y uenit ad insulā anthāredu nōie. ū erant
in q̄de q̄dā colūpnę mirę magnitudinis. Ad quas stuentias cū
multi abisset cū petro. y petr⁹ mirat⁹ eas inḡssēt. p̄forib⁹ uidit
mulierculā q̄ndā stipē tenentē. y ab int̄euntib⁹ deposcentē neces-
saria sūptuū. Quā attenti⁹ osidāns. ait. He mulier. q̄d ē membrorū
corpis de ē. q̄d huc in uirgē subiecit ut stipē petas. y n̄ potū ma-
nib⁹ tuis quas adō accepisti. opans cibū queras. At illa suspens.
ait. Vanā m̄ q̄dē manēent q̄ moueri possent. n̄c autē spēs t̄m
seruata ē manuū. nā ip̄e s̄m mortuus. y me s̄moxib⁹ debiles y sine sen-
sū redidit. Tē apphensit manib⁹ ei⁹ petr⁹. sanauit eas. Erat autē hęc
mulier. mat̄ cleopat̄. ad q̄ in eodē loco cognita ē. Hāc p̄uirtutē pet⁹
xalios filios recepit. faustū y faustinū. q̄ mutati nōib⁹ aqla ce-
niceta appellabant. y iurū suū faustinianū q̄ multo tempore
fuerant separati.

Et cū uellent nauigare ex illa insula.
mat̄ ait ad clemetē. fili dulcissime. recitū ē ut ualechē mulierē

cule q̄ me suscepit. Ut enī egens y paralytica iacens in lectulo.
Quibā dicitur petrus omīs q̄ aderant admīnistrā s̄ bonitatē y pru-
dentia femine. Et annuo iussit petrus adire q̄ dā y deferre mu-
lierē in lectulo ut iacebat. lūg. fuisse; allata y in medio t̄be-
astantis collocata in aspectu omīū petrus ait. Si uernatū ego
sū p̄co. ad asir mandā fide hoīū q̄ affistunt. ut sciant e-
credant q̄ a uñe d̄s. q̄ fecit celū y t̄rā. in nōie ihu. x̄ filii cī sur-
gat hęc mulier. Et statū ut hęc petrus dixit. surrexit mulier. sa-
nā y p̄cidit ad pedes petri. atq. cāut amīcā suā y familiārē oscu-
lā p̄cens. grās dño referēbat. **H**is expletis uolente petro
ut iret ad hospiciū. dñs domū ait ad eū. Turpe ē y m̄pū tali
sō uirō manēre in stabulo. cū ego penē omīē domū uacā-
tē hām. lectosq. stratos quā plūmos y necessaria s̄ parata. s̄
petrus dīcēte. uxor patris familias una cū liberis suis p̄stra-
uit se ante eū y exorabat dicens. Obsecro te mane apud me.
s̄ nec sic q̄ dē acq̄escebat petrus. donec filia eorū q̄ ab in mundo
spū tēporib. multis uexata. cathenis uincta q̄ fuerat in clā-
ui clausa ueniret effugato demone y ostēdī patē factū eū ca-
thenis suis ueniens p̄cidit ad pedes petri dīcēs. Rectū ē m̄ dñe
ut agas hichodie salutarīa mea. y n̄ cōtēstes me neq. parentes
meos. Petrus autē rēgēnte cathenā y sermōnūq. cī causas. paren-
tes p̄p̄t sp̄e lēti effectū de filie. sanitate. y uelut stupore q̄ dā
attonitū. ipsi q̄ dē nil dīcē q̄ uñt. astantes autē familie aunt.
Hęc a septimo etatis sue anno ad emone tēptata. omīs q̄ accēdē
tēptassent ad eā scindere y dilaniare. morib. etiā dīstrūpe-
conabāt. Hoc a uiginti annis usq. ad p̄sens facē nuq. destitit.

nec ab aliq potuit curari. s. ne accedē qdē q̄si qua ualebat ad cā.
Multos enī inutiles redidit. alios intēmit. omib' enī uir uali
dior erat. sine dubio uirib' demonis mīsa. Nē aut ut uidet exp
sentia tua demon fugit. clausa u' q̄ sūmo cū munimēto clau
sa fuerāt aptas. y ipsa sana stat ante te. rogans ut diē salutari
suoꝝ leti. ypsi y parentib' ei facias. y manca apud eas. Hec cū
maui ex famulis enarrass; ipē etiā cathenꝝ de manib' ei ac pedib'
fuisse sponte resolute. p̄car' cert' qd p̄p̄m hec sanitati red
dita fuiss; puella. ac q̄cut ut maneret in domo patris ei. **P**ost
hec aut p̄car' romā uenens in ipsis dieb' sibi finē uite imminē
p̄sensit. in uentu si m̄ posuit. app̄hensam manu de m̄tis repen
te surgens. in aurib' tot' ecclē. hec protulit ūba. Audite me
fr̄s y serui mei. quō siē edocē' sū ab eo q̄ misit me. dño y magist'
meo ihu x̄. dies mortis mee instat. licentē hūc op̄m uob' ordi
no. cui soli meꝝ p̄dicatiōis y docē' cathedrā credo. q̄ m̄ ab mi
tio usq; in finē comed in omib' fuit. y p̄ hoc ueritatē totū meꝝ p̄di
catiōis agnouit. q̄ in omib' tēptatiōib' meis soci' exstiter fidelit'
p̄sueras. quē p̄cētis exp̄t' sū dñm colentē. hoīes diligentē. castū
discendi studis deditū. sobriū. benignū. iustū. patientē. scientē.
n̄ nullor' etiā carib' q̄ uo bō dī instruunt' in uinas. p̄p̄t' qd ip̄i
tūo ad nō m̄ datā potestate. soluendi atq; ligandi. ut de omib'
q̄ b' cūq; decreuit in t̄ris. hoc decretū sit y in celis. Ligabit enī
qd oportet ligari. soluet qd oportet solui. Et cū hec dixiss; manū
ei imposuit. y in cathedra sua eū sedere cōpulsit. multū eū instru
ens. q̄ sit aut ecclā s. cōmūsa rēget. aut oues susceptas aleret.
tē. y paul' ap̄s romā uenens. x̄p̄m dñm p̄dicabat. **T**empore

gnerond' cesaris. rome erant saluati et doctores xpianoy. Petrus
et Paulus. p' q's dñi fides dñi nri ihu x. monuū creſcēt m'tes. y reli-
gionis ppagarent' augm'ta. q'acēt sublimet opib' clarim' magistro
obutunt' diuine gr'e. n'ero p magu' symonē uehēm' adu'sari
cepit aplis. q'ap dñi f' illusionib' demonū. ita mag' cesaris ani-
mū obtū' uerat. ut eū saluti sue p'sulē. utiq; custodē. remota
ambiguitate confidēt. Itē y belloz uictorias y subiectionē gentiū
y p'spuitatē rerū se p cū monib' habiturū eē credebat. s; petrus
apls uanitatē ei' y flagitia punitū s'a detexit. q'auerat illuc e-
uerbi diuini claritat'. q' ob salutē hōiū n'p obfūderat. tōcimen-
dacili caligine. de humanis cordib' discessit. p' aplōs. ignorantē
tenebras effugabat. Tē symon mag' uerū luminis fulgore p-
cuss'. cecitātē cū uuo male sane m'tis incurrit. q'ppe q'iam u-
deā p petrū aplm de his q' gerebat scelerib' osutac'. tñs m'rtmā
ingress' ē fugā. Itē q' malis tñs partib' pet' erat ex p't' poten-
tiā. tñm pueniens romā aut ē se iactare q'd poss; mortuos su-
sistere. Ipō t'p're erat q'da defunct' adolescens nobilis p'p'm
quius cesaris. Vbi cū multa t'ba p'p'inquoz adueniss; se se-
tabant' in uicē stēt aliq's. q' poss; mortuū suscitare. leleber-
rim' sel tē petrus in his opib' habebat. s; apud gentes nullabu-
t'modi firmabat' fides. dolox tñm exegit in q'ri remediū. Preliū
ē ad petrū. fuit tē q'dē q' tuā symonē accipiedū puta uat' ut
utq; ad eē. Tē petrus ait ad eos ut symon q' de sua iactabat po-
tentia. p'us si poss; mortuū suscitaret. Si autē ille neq' uiss' ipē
sine ambiguitate uice x opē ferret defuncto. Symonū q'pu-
tabat ap' gentes magne ē potentie. cōditionē in p'posuit ut

spiritū mortuū suscitaret. petr² occideret. q̄ tante ei potestati ū
 bis audacib⁹ laceſſendo irrogat⁹ iniuriā. Si ū illo nil agente
 petr² mortuū suscitaret. mag⁹ ſententia q̄ in aplm̄ data fuerat
 ſubiacet. Talis cū ēēt mīſericōdia cōditio. q̄eunt petr² exor⁹ ē ſymōn.
 Accessit ad lectulū defuncti. incantare atq; in murmurare diu
 clam. cep̄ carmina. Vt ū ē cū ſtantib⁹ caput agitare defuncti
 clamor gentiliū ingens tollit⁹ q̄d iā unū ē. q̄d iā cū ſymone
 loq̄ret. Miram dignatio in petrū cep̄ ēē oīū. cō q̄d ēēt aut⁹ ſe tan
 te potestati cōferre. Tē ſēs petr² fieri ſilentiū poſtulauit. ait ad
 eos. Si uiuit defunct⁹. loquat⁹. Si ſuſcitatur⁹. ſurgat ab ulc⁹. fa
 bulat⁹. fantaſma ē hoc. n̄ uertat⁹ q̄d ēē certitat⁹ cō mortū caput
 defuncti. Deniq; in q̄d ſeparat⁹ mag⁹ a lectulo. ad plenū ſignū
 ta diaboli denudant⁹. abducit itaq; ſymon a lectulo. ſine ulla
 ſpe uite. manet defunct⁹ immobilis. Aſtitit petr² alonge. ce
 ritia ſe orōne pauli ſp̄ intent⁹ cū magna uoce ait. Aſcende
 ē dico ſurge. ſancti te dñi ſi h̄c x̄p̄e. Et ſtatū ſurrex⁹ abulauit.
 ꝛ dedit cū petr² mat⁹ ſue uiuentē. Quicū rogaret⁹ ut ab eo qui
 illū fecit a mortuiſ reſurge. n̄ diſcederet. dix⁹ petr². Secūa dñi
 mat⁹ de filio tuo. n̄ uerear⁹. h̄t enī cū ſto dōe ſuū. Et cū uellet
 ppl̄s magū ſymonē lapidare. ait petr². Satiſ ē ad penā ei⁹ q̄d
 agnoſcit ſe in ſuis artib⁹ ſup̄atū. Viuat. ꝛ regnū. x̄ uideat
 ul⁹ inuit⁹. **T**orquet mag⁹ ꝛ aplica p̄culū gl̄a diſcedit. ſeq;
 ad om̄nē exercitat carminū ſuoz potentia. ſōgregat pplm̄.
 offenſū ſe dñe agalylas. reliquit ūr bē quā tuē i ſolēret. diem
 ſtatuit quia ſe uolaturū ſup̄niſ ſedib⁹ ſacri iaciant⁹ p̄mittet
 inuentū. q̄ etiā q̄ndo uelit celū penetrare. ſcendens in ſua potē

tate consistet. Statuto die monte capitolinū ascendit. ac se de-
ripe deciens uolare cepit. **M**inari poplū ac uenari cepit. plerūq;
dicebāt dñi eē potētā n̄ hōis. q̄ ita corpe uolaret ad cētū. quē
nich tale qd fuisse xpm dicit. Tē petr⁹ in medio stans ait. **H**ñe
ihu. ostende uirtutē tuā. me pmitas uanis artib⁹ decipi po-
plū tuū q̄ tē credit. Sic decidat dñe. ut uiuens se contē tuā
potētā nich potuisse agnoscat. **L**ūq; hęc cū lacrimis oras. ait.
Adiuro uos demones in nomine dñi nr̄i ihu x̄. q̄ euertis. ut nē di-
mittatis. statū aduocē pet̄ demōnū ademonib⁹ implicitis rēmi-
gis alax q̄s fūperat. corruit. nec statū exanimatē ē. s; toto fac-
te corpe debilitatū. erutib⁹ p̄ paruū horax spaciū imbr̄ exsp̄-
rauit. **I**dū neroni cōptū ē. decēptū se ē. ac destitutū dolent.
sublatūq; uirū uidē ac necessariū rei publicē. indignat⁹ ḡrre
cep̄ causā. q̄b⁹ petrū occidēt. lē dies aderat. q̄ sc̄i uocarent apli.
Deniq; dato a nerōne p̄cepto ut petr⁹ cōphenderet. sc̄i apli roga-
bant. ab omib⁹ ut se se alio loco offerrent. At illi restitūtū dicēs.
nēquā hoc ē. se facturos. ut tāquā in eum mortis tūtu fūgent.
q̄ppe cū seuerent s; omib⁹ p̄passionē ad immortaltatis glām
posse puenire. **L**ūq; hęc talia petr⁹ obtexeret. plebs lacrimans ne-
se relinq̄ret. ne imminente perella x̄anorū despicēt lacrimas. uidē po-
ploz flexib⁹ acq̄euit. p̄misit se ur̄bē t̄ḡh. **P**rima ḡ nocte salu-
tatis trib⁹. celebrata orōne. p̄ficis sol⁹ cep̄. **H**bi uenit ē ad portā
uidit s; xpm occurrere. adorans cū ait. **H**ñe q̄ uadis. **I**n cū dñi
dicit. uenio romā itū crucifiḡ. intellex̄ petr⁹ de sua passione hoc di-
ctū. in q̄ xpe passus ē. uidēt. quē pati constat in singlis. n̄ dolore
corpis. s; in m̄e copassionis p̄piciatis affectu. **I**taq; petr⁹ ad ur̄bē

redit capitiꝝ ac uisus dñi cruci ad iudicat. ¶ Jaudito ingratū subro
 cōcurꝝ pꝑli fact. ¶ Na ut placatū recipet hoīes utiqꝝ. etatis. nra.
 q̄ sūma uoce clamabāt. dñs. lū. occidit petꝝ. ¶ Qd admissit emi
 nis. ¶ Q̄ lēte urbe. ¶ Innocentē dāpnare. nefas ē. Et metuendū ē ne
 intantū ut rīce ualeat. x̄. nos oꝝ p. rē pꝑriat. At ū petꝝ
 muleclut plebs animo ne ad hū p̄ncipē defectū rē dñs. vi
 r romani. q̄ mē credidit. in illo spātī. mīte habetore. pacienciā
 y solationē. q̄ nra signa y remedia uidistis. facta p me. Sustinere
 itaqꝝ. cū adueniente. y retribuente. uincit. sed in opus sua. Hoc aū
 q̄ nē in me uidetis fieri. s̄a antea in adno ē p dñū. nē dñs p̄m
 sup magistru. nec seruū sup dñm. y hoc ipm me festinare. ut iā
 carne. te. ut dñs assista. s̄. qd mori. in qd n̄ accedo ad crucē.
 Teneant psecutores corpꝝ. ego dñs meo spū ad herbo. Et accedens
 ad crucē. rogauit ut cruci mīstis uestigis figerēt. q̄ carēntia
 factū ē. ne sic seruū ut dñs cruci figerēt. ¶ Qd ū factū ē. cepit de cru
 ce ad p̄m loq̄. ¶ Ineffabile ac p̄fundū mīstū crucis. ¶ Sepabile
 in mē. caritatis. Istud ē lignū uite. in q̄ ihe dñs exaltat. ad se
 tēnt om̄a. Istud ē lignū uite. in q̄ crucifixū ē corpꝝ saluatoris dñi.
 ac meo crucifixa ē mors. y mundū totū. q̄ nē mortis uincit. absol
 lut. ¶ Oḡa in copabilis. y amor crucis in recessibilis. s̄a itaqꝝ. dñe
 ihu fili dñi uiui. n̄ solū uoce. s̄ corde. y spū q̄ te diligo. te loqꝝ. te
 in tēpello. te teneo. te intelligo. te uideo. tu mōa. y in om̄ibꝝ. tu m̄
 totū. y mōi in aliud p̄ te solū. q̄ bonū. uerū. dñs. lū. cū q̄no
 patꝝ y spū scō. honor y gl̄a ē. in cuncta sēla scōꝝ. Et cū magna uoce
 om̄s p̄ls respondit. s̄. am̄. emisit spm̄. lū. corpꝝ. marcellū. in
 discipulis. et nulli expectant sententiā p̄p̄s manibꝝ de cruce deposuit.

preciosissimis aromatib' aditu in suo ipi' sarcófago collocavit.
iloco q'dicit uaticani iuxta uia triumphale. u' p'ls tot' urbis
ueriatione ei celebrat in pace. *Leplie passio. s. p'ca. lincip' pas*

Fuit vir q'da de hierlm de tribu beniamin noie suo. s. paulus
saulus. eruditissim' in libri moysi. & cunctis legi' & sermonis
que te scilicet littera gerebant. nich' in his mysticu senten' aut
aditens. hic deuastatur eccliam di. ingredit' domo' & thens uim
ac mulieres. atq; in carcerē ponens. Sic itaq; agens. uoce. x. de
celo ad eu' facta ut in actib' aptoꝝ desebit' correct' & elupitaret'.
multasq; iudeoꝝ p'fessus insidias. adulteriu' ob insolentia ac
tumultu ipsoꝝ. ap'fide missus ē romā. ibiq; solut' a uinctis. man
sit biennio toto in dudu suo. & suscepit os q' ingreditant' ad eu'
p'dicans regnū di. & docen' que s' de dño ihu. x. post crucē aut' p'et
religionē symonis magi. batistim' paul' apls. q' adhuc ad conuē
m'it' ea die dispensatioe diuina subit' ē. ut p'cau' mo'is g'is eu'g'is
p'dicatio impleret'. in urbe liba manens custodia. ibi duob' f'et am'
iudeis. iuni' u'is gentib' u'bu di p'dicauit. ut relicta sup'ficioe &
ydoloz culta. omis scientia ueri luminis p'cepent. *C*um ^{hoc} u'is
cōptū ē mox iussit eu' gladio trucidari. & eu' de morte illi tardi
nunciaret'. misit duos ex armigeris suis. feregan. & paritum illi
aūcuntes inuenit' eu' cū magna fiducia. libertate. uniu'is p'p'm
de x' mirabilib' instruentē. Is cū uidit' paul'. hortabat' eos dicens.
Venite filii. uos credit' in dñm. ut saluent' a i'g' ure. q' me. & omis
ēdentes s. paduentū filii sui unigeniti. s'istabit' in regno suo
q'd g'ntū ē collocabit. R' responderē dictis. Nos q'dē paulē p'ri' uim
ad nerone nuntiantes ei finē mortis tue. tu aū ora p' nob' ut cre

dam illi que tu p'dicas d'm. Rogab' paulu' p'salutē suā ut baptiza-
rent. Beatus paul' dixit ad eos. Post paululu' filiu' uenite huc adie-
pulebrū meū inuenietis duos uiros orantes. p'tū. lucā. t'p'i uob' da-
bit signū salutis. Et cū h'c dixisset. sup' uenerū milites. q' rap'tū cū
foras ext' ciuitatē duxerūt. Qd' uidisset beatus paul' ap'ls. autē se orien-
tē. eleuatis manib' orātiōis suis adgē. diuissime orauit. y' p'leta
orōne dedit pacē frīb' q' cū secuti fuerant. ualedicens eis. flexisq;
genib' crucisq; signo munit'. collū p'buīt pectusq; dext' gladio
de secla ceruice p' sanguine lac cucurrit. ita ut pectusq; dext' am.
lactea unda p'fundet. Qd' cū cūastantib' uisū ē obitu p'fecti omīs
magnificauerūt d'm. q' tantā glām donauit ap'lo suo. Post duos autē
annos de passione beati pet' i' p'la die quab'at' pet' m'rū cōsumauit.
cui' cor p' xp'ianis uirt'is conditū ē diligent' sepultū in uia ostensi
in pace. Acta s' h'c cōf' cōs d'i pet'rū. paulū ap'los. sub die t'cio kl.
iulii regnante d'no i'hu. cū ē apud gēnū patrē. y' sp'm s'c'm honox.
y' glā m'f'clā s'clōy' Am. **P**relata mundi culmina. celsa fide m-
cantia. eccl'ie fundamina unq; de fonte p'flua. Pet'rū cui laus ex fide.
paulū cui lux in dogmate. repleuit celi cuculū. canan' ore s'ono.
p'm' potenti glā fuit f'reto uestigia. y' uasta puolumina. planta cu-
currit pendula. Q' mortuorū fūta. u'bo salubri fuserat. y' dū uia
p'abulat. sanauit umbra corpa. Conclauit cui fulgida. poli patefecit
ianua. ac militē p'p'ia sup'na ducit ad p'ma. Paul' t'ube p'emo. ē
tonat in f'ia. om' t'heris ad baptisina doct'x fidelis gentiū. Qd' adhuc
sup'f'is corp'is secreta celi cecit. aure rap't audit qd' ore fari non
ualet. Sic iste fix' meruere. recit' ille utice. utq; dux in d'orie. celi
sederit cū p'ncipe. *Incepit Epsio S'c'i Iacobi ap'li.*

TEMPORE Quo uno annoꝝ post passionē dñicā. septima
na cōpleta ē ecclā dñi in ier lñ instituta. copiosissime multi
plicata credebatur p̃iacobū. q̃ in ea adñō ordinat ē ep̃c. Cōueni
tū aū duodecī aplis in ier lñ ad diē festū pasche m̃rogante ia
cobo. ac poplō audiente. breuiter exposuerūt q̃ p̃ eos in locis sin
gulis gesta fuerāt. In q̃b̃ de b̃ cayphas pontifex. missis adeos
sacerdotib̃ rogauit eos ire ad se. ut aut rōne doceat eū quē p̃di
cant. q̃a ihe ip̃e ē cñ xpc. aut ip̃e docet q̃a n̄ ē. Quadā g̃ die asce
derūt in tēplū. cepunt corā omī pplō p̃testari de ihu. simul e
arguere iudōs. de multis q̃ ab eis abstinere gerebant. Ingressi
g̃ apli tēplū. stantes in g̃dib̃. facto ppli silentio. eundē ostēdē
s de ihu. docuerūt sacerdotes q̃ dē de uno solo dō celi. saluacōs de
resur̃ rectioē. samaritanos de stēctione ier lñ. n̄ cū in g̃lī ciuita
tē ip̃oz. s̃ publice disputantes. Scribas ū phariseos de regno
celoz discipulos ioh̃is. ne scandalū patēnt in ioh̃e. Omne ū pplū
q̃a ihe ē xpc. cñ. aduertimū aū monuerūt ut priq̃ p̃gderent ad g̃s
p̃dicare agnitiōē dī pat̃s. ip̃i resoluēnt dō suscipientes filiū
et. Alii enī eos nullom̃ ostendunt posse saluari n̄ p̃sci sp̃e gr̃am.
tū inuocationis dñi in baptis̃mate p̃parent. et eucharistia dñi
sumēnt. Iui soli de his quē docuit credere debēt. ut sic unā
cñā stēq̃ mererent. sic p̃ceptē dñi p̃suaserūt omī pplō. ponti
fici ut ostēti ad p̃cipiendū baptis̃ma festinarent. Iūq̃ in eo iam
resēt ut uenirent baptizarent. hō q̃ dā m̃mū ē cū pau
p̃illos in g̃dientē tēplū. clamare cepit. dicē. Qd̃ facitis ouri
stis tūc. Cur uob̃ tā facile subripuit. Cur p̃ceptes ducimini
ab hoib̃ infelicissimis amago deceptis. Iūq̃ h̃c ille dicēt. ad

hęc audiret. ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³³⁹ ¹³⁴⁰ ¹³⁴¹ ¹³⁴² ¹³⁴³ ¹³⁴⁴ ¹³⁴⁵ ¹³⁴⁶ ¹³⁴⁷ ¹³⁴⁸ ¹³⁴⁹ ¹³⁵⁰ ¹³⁵¹ ¹³⁵² ¹³⁵³ ¹³⁵⁴ ¹³⁵⁵ ¹³⁵⁶ ¹³⁵⁷ ¹³⁵⁸ ¹³⁵⁹ ¹³⁶⁰ ¹³⁶¹ ¹³⁶² ¹³⁶³ ¹³⁶⁴ ¹³⁶⁵ ¹³⁶⁶ ¹³⁶⁷ ¹³⁶⁸ ¹³⁶⁹ ¹³⁷⁰ ¹³⁷¹ ¹³⁷² ¹³⁷³ ¹³⁷⁴ ¹³⁷⁵ ¹³⁷⁶ ¹³⁷⁷ ¹³⁷⁸ ¹³⁷⁹ ¹³⁸⁰ ¹³⁸¹ ¹³⁸² ¹³⁸³ ¹³⁸⁴ ¹³⁸⁵ ¹³⁸⁶ ¹³⁸⁷ ¹³⁸⁸ ¹³⁸⁹ ¹³⁹⁰ ¹³⁹¹ ¹³⁹² ¹³⁹³ ¹³⁹⁴ ¹³⁹⁵ ¹³⁹⁶ ¹³⁹⁷ ¹³⁹⁸ ¹³⁹⁹ ¹⁴⁰⁰ ¹⁴⁰¹ ¹⁴⁰² ¹⁴⁰³ ¹⁴⁰⁴ ¹⁴⁰⁵ ¹⁴⁰⁶ ¹⁴⁰⁷ ¹⁴⁰⁸ ¹⁴⁰⁹ ¹⁴¹⁰ ¹⁴¹¹ ¹⁴¹² ¹⁴¹³ ¹⁴¹⁴ ¹⁴¹⁵ ¹⁴¹⁶ ¹⁴¹⁷ ¹⁴¹⁸ ¹⁴¹⁹ ¹⁴²⁰ ¹⁴²¹ ¹⁴²² ¹⁴²³ ¹⁴²⁴ ¹⁴²⁵ ¹⁴²⁶ ¹⁴²⁷ ¹⁴²⁸ ¹⁴²⁹ ¹⁴³⁰ ¹⁴³¹ ¹⁴³² ¹⁴³³ ¹⁴³⁴ ¹⁴³⁵ ¹⁴³⁶ ¹⁴³⁷ ¹⁴³⁸ ¹⁴³⁹ ¹⁴⁴⁰ ¹⁴⁴¹ ¹⁴⁴² ¹⁴⁴³ ¹⁴⁴⁴ ¹⁴⁴⁵ ¹⁴⁴⁶ ¹⁴⁴⁷ ¹⁴⁴⁸ ¹⁴⁴⁹ ¹⁴⁵⁰ ¹⁴⁵¹ ¹⁴⁵² ¹⁴⁵³ ¹⁴⁵⁴ ¹⁴⁵⁵ ¹⁴⁵⁶ ¹⁴⁵⁷ ¹⁴⁵⁸ ¹⁴⁵⁹ ¹⁴⁶⁰ ¹⁴⁶¹ ¹⁴⁶² ¹⁴⁶³ ¹⁴⁶⁴ ¹⁴⁶⁵ ¹⁴⁶⁶ ¹⁴⁶⁷ ¹⁴⁶⁸ ¹⁴⁶⁹ ¹⁴⁷⁰ ¹⁴⁷¹ ¹⁴⁷² ¹⁴⁷³ ¹⁴⁷⁴ ¹⁴⁷⁵ ¹⁴⁷⁶ ¹⁴⁷⁷ ¹⁴⁷⁸ ¹⁴⁷⁹ ¹⁴⁸⁰ ¹⁴⁸¹ ¹⁴⁸² ¹⁴⁸³ ¹⁴⁸⁴ ¹⁴⁸⁵ ¹⁴⁸⁶ ¹⁴⁸⁷ ¹⁴⁸⁸ ¹⁴⁸⁹ ¹⁴⁹⁰ ¹⁴⁹¹ ¹⁴⁹² ¹⁴⁹³ ¹⁴⁹⁴ ¹⁴⁹⁵ ¹⁴⁹⁶ ¹⁴⁹⁷ ¹⁴⁹⁸ ¹⁴⁹⁹ ¹⁵⁰⁰ ¹⁵⁰¹ ¹⁵⁰² ¹⁵⁰³ ¹⁵⁰⁴ ¹⁵⁰⁵ ¹⁵⁰⁶ ¹⁵⁰⁷ ¹⁵⁰⁸ ¹⁵⁰⁹ ¹⁵¹⁰ ¹⁵¹¹ ¹⁵¹² ¹⁵¹³ ¹⁵¹⁴ ¹⁵¹⁵ ¹⁵¹⁶ ¹⁵¹⁷ ¹⁵¹⁸ ¹⁵¹⁹ ¹⁵²⁰ ¹⁵²¹ ¹⁵²² ¹⁵²³ ¹⁵²⁴ ¹⁵²⁵ ¹⁵²⁶ ¹⁵²⁷ ¹⁵²⁸ ¹⁵²⁹ ¹⁵³⁰ ¹⁵³¹ ¹⁵³² ¹⁵³³ ¹⁵³⁴ ¹⁵³⁵ ¹⁵³⁶ ¹⁵³⁷ ¹⁵³⁸ ¹⁵³⁹ ¹⁵⁴⁰ ¹⁵⁴¹ ¹⁵⁴² ¹⁵⁴³ ¹⁵⁴⁴ ¹⁵⁴⁵ ¹⁵⁴⁶ ¹⁵⁴⁷ ¹⁵⁴⁸ ¹⁵⁴⁹ ¹⁵⁵⁰ ¹⁵⁵¹ ¹⁵⁵² ¹⁵⁵³ ¹⁵⁵⁴ ¹⁵⁵⁵ ¹⁵⁵⁶ ¹⁵⁵⁷ ¹⁵⁵⁸ ¹⁵⁵⁹ ¹⁵⁶⁰ ¹⁵⁶¹ ¹⁵⁶² ¹⁵⁶³ ¹⁵⁶⁴ ¹⁵⁶⁵ ¹⁵⁶⁶ ¹⁵⁶⁷ ¹⁵⁶⁸ ¹⁵⁶⁹ ¹⁵⁷⁰ ¹⁵⁷¹ ¹⁵⁷² ¹⁵⁷³ ¹⁵⁷⁴ ¹⁵⁷⁵ ¹⁵⁷⁶ ¹⁵⁷⁷ ¹⁵⁷⁸ ¹⁵⁷⁹ ¹⁵⁸⁰ ¹⁵⁸¹ ¹⁵⁸² ¹⁵⁸³ ¹⁵⁸⁴ ¹⁵⁸⁵ ¹⁵⁸⁶ <

cebat intire in sua seoy. Neq; enī laneo utebat indumento; s; tantū
sindone. Sol' induebat tēplū. orans p sua y ppli indulgentia' na
ut orando callos faceret ingenu' admodū cameli. semp genua sua
flectendo. nec umq; laborone cessando. Itaq; p mēdibili stinencia
sūma iticia. appellat' ē itais yoblas. q' ē mē p ratiū munificū ppli
y iticia sic yphie indicauer' de eo. Qdā g' de septe hētib' q' uant' tēplū
de qd' sup' sēpsim'. interrogabāt q' ēēt ostiū ihu. At ille dicebat hunc
ēē saluatore. Itē q' aliq'nti edidūnt. q'a ihc ē. ē. Ille aū hēet q's sup'
dixim' n' credidūnt. neq; resurrexisse eū. neq; uenitū. ut resbuat
unūcūq; sedm opa sua. Q' u' edidūnt. p iacobū edidūnt. Inq' uam
multa expnepiū etiā edidissint. p tur bario erat iudey. dicentū.
Nihil iā sup' ē. q'n omīs ppl's in ihm. edat. q' ipē sit. ē. Ne p eam g' te.
ut suadeas omib' uenientib' indie pasche de ihu. Tibi enī omīs obte
pant' de te tānos q'm ppl's testimoniū ferim' q'a iust' ei' y psonā mul
ti accepi. Tu g' suade p plo de ihu ne erret. q'a omīs ē obediū. Ascende
itaq; in excel'sū locū p'ime tēplū. ut mēdico posito. appareas omib'.
ūba tua audiant ac mebis. q'a indieb' pasche uenit n' solū iudey
s; y gentiliū multitudo. Statuerit g' sup' dictū sēbe y pharisei iaco
bū sup' p'ima tēplū. y uoce magna clamantes ad eū dicunt. Viro uel
tissime. cui omīs nos obtepare debem'. q'm ppl's erat de ihu q' crucifus
ē. enūcia nob' q' sit hostiū ihu. Tū iacob' ad eos. ingenti uoce respōdit.
Qd me mērogat' de filio hōis. Ecce ipē sedet mēdo ad ext's sūne.
uirtutis. y ipē uenit' ē in nubib' celi. Tū hac respōsione. satisfac
tione iacob' y testimonia satisfactū ēēt. y libent' audissint qd' iacob'
prestat' ē. cepunt gl'ficare dñm dīcē. Manna filio dauid. Tū rursū
ip'i sēbe y pharisei. cepunt adinuicē dīcē. Sur' fecim' tale testimoniū
dīcē de ihu. S; ascendam' y p'cepim' hunc deusū. ut eū cētant.
y n' edant ei. Simul y uoce magna clamauer' dīcēs. O cūst' erant.
It' cōplacit' ē sēptuā q' in ysaia sēpta ē dicentē. Auferam' iustū q'm
in iustis ē nob'. Ep'tea fructū opū suorū manducabit. Ascendūnt g'

perpnauerit eū lo dicebat ad muncē lapidem iacobū iustū. Et ce-
punt eū urgēt lapidib⁹. Qui deiecit n̄ solū mori n̄ potuit: s̄ cōuers⁹
sup̄ genua sua p̄cūbens dicebat. Dñe pat̄. dimitte eis pecc̄m. n̄ enī
sciunt qđ faciunt. Lūq; eū talia orantē desup̄ lapidib⁹ purgāt. unī
ex laicis de filiis rehabitay. de q̄b⁹ p̄stāt ieremias exclamauit
dicens. Parcite q̄so parcite. Qđ facitis. Puob enī orat iust⁹ iste. quē
lapidatis. Et un⁹ ex p̄is fullo arreptū fustem cerebro illi illisit. y tali
martyrio cōsumat⁹ ē ac sepult⁹ in eodē loco ppe tēplū. Hic ē qđ statuit
ueritatis testis iudeis y gentib⁹ q̄a ihs ē fili⁹ dī uiuī. qđ cupit et spū
scō. dñat⁹ y regnat. in euāgelia sēla sēlōy. *Am. De uita uel obitu scī*

Post Ascensionē dñi saluatoris. *Philippi apli.*
beati qđ de philipp⁹ pannos uiginti instānt p̄dicauit gentib⁹ p
scythia cugliū. Vbi cū tenebāt agnib⁹ y duet ad statuam martis
y copelleret ad sacrificandū. exiit de sub⁹ basim in qđ statuam martis
stabat draco ingens. y percussit filiū pontificis. qđ stabat y ministrabat
ignē sacrifici. Percussit etiā duos t̄bunos qđ p̄eant p̄uincis. cui⁹ offici-
ales tenebant in uinculis. sēm philippū aplm. De flatu autē draconis
om̄s morbiditas dicit uebanē eḡtare cepunt. Tē sc̄s philipp⁹ apls dixit.
Audite filiū meū. y recipabitis sanitatē. y hī quis mortui resusci-
tabunt. Draco qđq; qđ nox uob erat. in dīna nocte fugabit. Dicit ei⁹.
Dic nob qđ faciam. Dicit eis apls philipp⁹. Dicit hunc martē y s̄m
gat. y in loco in qđ fuit undet stare. cruce dñi m̄a ihu x̄ affigite. y hanc
adorate. Tunc illi qđ cruciabant. cepunt clamare. Recupet in nob̄ ut⁹.
y deiciet hunc martē. factio itaq; silentio. apls dixit. Recipio t̄ draco.
in moie dñi in ihs x̄. exi de loco isto. y morare in loco deserto uñ ē
access⁹ bonū. y nulla utilitas humanis cōmodis ministrat. ita ut ua-
dens n̄ min⁹ noceas. Tunc draco ille saussim⁹ exiens. cepit ut festi-
nari. y ult⁹ n̄ s̄m p̄parauit. Philipp⁹ autē pontificis filiū qđ ministrabat
ignē sacrifici y duos qđ mortui fuerant t̄bunos resuscitauit. om̄nēq; t̄
barn qđ morbidus fuerat. de draconis flatu. sanitati restituit. Unde

factū ē: ut uniuersi ppli philippū aplm q̄ p̄legabant penitentiā age-
rent: dñm hunc existimantes adorarent. **I**psē autē punū amū in-
gūt docuit eos qm̄ p̄dictanti mundo. aduent dñm subueniss: qm̄
nat ex uirgine: qm̄ pass: qm̄ sepult: dñe tēa resurrex: qm̄ p̄ resur-
rectionē eadē quē ante passionē suā docuerat suos edocuit: qm̄ o-
uidentibz aplis ascendiss: in celos: qm̄ misiss: spm̄ sc̄m quē p̄misit.
quē ueniens q̄ uenit sedit sup aplōs duodecim: omniū linguaz sermo-
emationes m̄tibz eoz inseruit: ex quoz ip̄e num̄o buē missi sc̄re
uos feci ydola uana ista ēē: y cultura b̄ suis inimica. Age x̄bis similia
dicente philippo: credidit: y eliso marti simulaē. multa mila
hoiū baptizati s̄. Ordinati autē clerici s̄: y ordinato cōepo: y p̄bri ē
diaconibz atq: exeliss multis instructis: ip̄e p̄eudicationē ad asyri-
am in ciuitate hieropoli cōmorat: b̄rē sim magnā hebronitaz ex-
tinxit: q̄ dicebat n̄ uerū hoīem de uirgine natū dī filiū. nec uerā
carnē assūpissē. Et tūc etia ibi dūc filie et uirgines sacrasime: p̄
quas d̄s multitudine uirginū lucrat ē. Ip̄e autē philipp̄ an̄ septē die
m̄gionis fug: uocauit ad se om̄s p̄bros y diacones: s̄ y uicinas urbiū c-
p̄scopos: y dñe tūc. Hos septē dies in dñis in ista uita cecellit. Memores ḡ
estote doct̄ie dñi in tribu x̄: y stare uirile. Vñs autē cōpleat p̄missa sua:
y corroboret exelam suā. Age x̄bis similia p̄dicant apls philipp̄ am̄
oologita septē: p̄tē ad dñm. Et in ciuitate positi ē sc̄m corp̄
et: y p̄ aliquantos annos dūc sacre uirgines filie et decē leuag: sepul-
tes. Vbi p̄stant beneficia dī orante philippo aplō. om̄ibz q̄ credunt
unū dñm patrē inuisibile: in cōphensibile: y inuisū. quē uidet hoī
nemo neq: pot: y in unū dūm genitū dñm n̄r̄m ih̄m x̄pm̄ q̄ cruci-
fixū ē p̄ sc̄l de celis: y in unū spm̄ sc̄m p̄actū y illuminatōrē a-
nimaz n̄r̄az y nunc y semp: p̄ infinita sc̄lōz sc̄lā. Am̄. **Incepit Epi-**
sc̄a clita sc̄oz aplōz trophēa n̄ latere fidelū. **Ho. s. Andreā apli.**
quē dā exinde anglica dogmata docuit: quē dā aplice ad p̄narat.
De q̄b̄ duo cecant libri in q̄b̄ p̄p̄e actiones eoz denotant: de p̄le.

rēq; cū nichil aliud n̄ passionē sēptā suscipim? Nāre ppli librū de
 uirtutib' sēi andree apli. q̄ ppō nomā uer' bositatē an̄ nullis a
 poēt' dicebat. De q̄ placuit ut satis enudatisq; tantū itatib' p̄
 timissis hīsque fastidiū gerābant. imo tñ paruo uolumine ad
 miranda miracula declarant. q̄ legentib' p̄taret grām. de ben
 tu aufferet munda. q̄a in uolati fide n̄ exigit multitudo uer
 bositatē. s̄ integritas rōnis puritas m̄ti. **I**ḡ p̄ illū dñe. ascen
 sionis. nobile glōsiq; triumphū. cū beati apli p̄dicare ubi dī p̄di
 ctas regiones dissi fuerant. andreas apls apud achaiā puritā
 annuntiare dñm n̄ m̄ibm xp̄m exort' ē. **M**athe autē apls. q̄ eu
 gēstia myrmidone urbi uerbū salutis annuntiavit. s̄ incole ci
 uitatis dure indigne ferentes q̄ de redēptoris n̄i uirtutib' au
 diebāt. ac sua nolentes destruere tēpla. ap̄phensū beatū aplm
 erutis oculis. ecūdātū cathenis. mearcē de traxerūt. ut in p̄positis
 paucis dieb' m̄ficeret. Venit autē angl's dñi ad andrēā aplm. dicens.
 Surge. yuade ad myrmidonā ciuitatē. yēruē frēm tuū mathm
 de squalore carceris q̄ tenet. lūcille ait. Dñe. ecce inā nescio. y q̄ ibo.
 Et ille. Vade inq̄t ad lūcē maris. y inuenies ibi nauē. Inq̄m statim a
 scende. ego enī ero dux iteris tui. fecit andreas uerba ubi dñi. y
 inuenit in litore nauē. ascendensq; in eā flantib' uentis. gressus p̄
 p̄ nauigauit ad urbē. Inq̄ssusq; portā ciuitatis. uenit ad carcē.
 Videns autē mathm aplm in squalore carceris cū uinctis alii's residen
 tē amarissime fleuit. y facta orōne simul andreas ait. Dñe ihu. ē
 quē fidelit' p̄dicant. job cui noīe tanta p̄ferunt q̄ caris uisū. surdis
 auditū. palatib' ḡssum. leprosis mundiciā. mortuis uitā. in m̄sa tua
 elem̄tia largiri dignat' es. api. queso serui tui oclōs ad annuntiandū
 uerbū tuū. Et statim loc' ille strēmuit. y lūm refulsit in carcē. y oclī
 beati apli restaurati s̄. y eunetoy ebateng' s̄ facty. y irabes in qua
 pedetoy coartati erant. sensā ē. y om̄s magnificabūt dñm dicentes.
 q̄a magni ē d's quē p̄dicant serui ei. tēduci p̄ beatū andrēā de

carere abire unq̄sq̄ ad p̄p̄a. **M**atth̄s aut̄ recessit a loco illo. Deniq̄ auditis
ap̄ls p̄dicabat in locis ^{illis} uer̄ b̄i dī. **C**ognoscentes aut̄ hoīes illi quid e
earentis uideb̄s acta fuerant. app̄hensi andr̄a. ligatis manib̄ p̄pedib̄
t̄hebant p̄platas ciuitatis. **N**ā enī capilli capitis ei euellbant̄. san
guis defluebat acapite. Et orauit ad dñm dicens. **A**p̄i queſo dñe o
c̄los cordis eoz. ut cognoscant te dñm uer̄ tū. **d**efistant ab hac inq̄ta
te. ne statuati illis hoc pecc̄m. q̄a nesciunt q̄d faciunt. Et statim
timor fact̄ ē magn̄. sup̄ habitatores ciuitatis illi. Et dimisso ap̄lo.
dicebant. **L**ogam̄ te dñe. ut remittas nob̄ delictū. **d**emonstret nob̄
uā salutis. ne descendat in adī sup̄ ciuitatē hanc. **H**ec ḡ dicens.
p̄sternat solo ante pedes andr̄e. **Q**uī uille credis p̄dicabat dñm
ib̄m xp̄m. ymiracula ḡ fecit in hoc mundo. **Q**ualit̄ ip̄m mundū p
euntē p̄p̄o errore redemit. At illi credentes baptizati s̄ in noīe pat̄s
y filii. y sp̄s sc̄i. accepta pecc̄oz remissioē. **A**ḡ d̄tas aut̄ recedens ab
e loco. uenit in regionē suā. lūq̄ deambularet cū discip̄lis suis. ac
cessit ad eū cec̄ q̄da. ait. **A**ndr̄a ap̄l̄e xp̄i. scio q̄a potes in reddere utiū.
s̄ nolo cū recipere. s̄ dep̄cor ut uibeas hī q̄ tecū s̄ cōfite pecuniā m̄.
de qua uestitū h̄am sufficiens ē. **u**idit̄. **V**ere inq̄ cognosco q̄a n̄ ē
hec uox hoīs s̄ diaboli. q̄ n̄ sinit hoīem istū recipere utiū. Et ouis
utit̄ oculos ei. y festin̄ recepit lūm̄. **g**l̄ificabat dñm. lūm̄q̄ indu
mentū h̄ret uile. y hispidū. ait ap̄ls. **A**ufer te ab eo uestim̄ta sordida.
y date ei indumtū nouū. **k**apoliatis ḡ pene omib̄ suis. ait ap̄ls.
Nā sufficit hoc accipiat. Et sic accepto uestim̄to. rediit gr̄as agens
ad domū suā. **D**omenici aut̄ p̄m ciuitatis amaseoz. erat puer
eḡypti. quē amore unico diligebat. **O**ra t̄m unico sebr̄ sp̄m exalau.
Deniq̄ auditis domenici signis quē faciebat beatus ap̄ls. uenit ad eū. e
p̄cidenis cū lacrimis ante pedes ei ait. **N**ihil ē difficile fido. monst̄
dī. **S**icut enī puer n̄s quē unice diligebā mortuus ē. y rogo ut ade
as domū meā. y reddas eū m̄. **H**ec audiens beatus ap̄ls. cōdolens la
c̄rimis ei uenit ad domū in qua puer iacebat. y p̄dicans diutissime

Peccatum inter
nescientes qd fa
ciunt.

an b̄s andreas
respondit.

ea q̄ ad salutē ppli p̄nēbāt. dicit ad fr̄t̄rū aut. tibi dico puer in
 noīe ihu xp̄i filiū dī. surge. & sta san. Et cōfessum fuit tē puer egyp-
 t̄. reddidit illū dño suo. Et om̄s qui ibi erant increduli credider̄
 dō. baptizati s̄ ab ap̄lo scō. **P**uer q̄dā s̄stiat? noīe xp̄iani? ue-
 nit secretū ad beatū andrēa ap̄lm̄ dicens. Mater mea cepit uir
 formā speciei meę. & iugit me in scelerē. ut cōmiserā ei. Et ego
 infandū cecidit. & r̄fugi. At illa felle cōmota. adiit p̄cōsulē.
 ut emen suū p̄ciat in me. Et scio cū accusat fuero. q̄a nichil res-
 pondebo. Sacer enī duco uitā amittē. q̄m emen mat̄ manifestare.
 Hunc autē h̄c ostendit. & rogo ut digneris p̄me dīm ceciderit. ne
 innocēs carā p̄sentia uitā. H̄c dicitur puero. uenerūt in inist
 p̄cōsulis. & rapuerūt eū. Beat̄ ū ap̄ls facta orōne surrex̄. & abiit
 cū puero. Mat̄ autē instantē accusabat eū dicens. Hic dñe p̄cōsul
 oblit̄ mat̄is pietatis affectū. stupro in me cūi ē. & iux potuū ēripi
 ne ab eo uiolaret. Lin ait p̄sul. Die puer. si uera sūt ista. quē mat̄
 tua p̄leget. At ille tacebat. Itū atq; iterū p̄cōsul inuogabat. & nich
 a puer respondēbat. Durante autē in silentio p̄cōsul habebat
 cū suis filiū q̄d ageret. Mat̄ autē pueri cep̄ flere. Ad quā beat̄ ap̄ls
 ait. Infelix. q̄r flet emittis amaritudinis. ob stuprū q̄ infiliū agē
 uoluit. quā in tantū impatiētiā p̄cipit. ut unicū amittere
 filiū. libidine inflāmarit n̄ in carit̄. H̄c enī codicētur. aut
 mulier. Ad p̄sul. Postquā filiū m̄s h̄c agere uoluit. hōi huius
 adhibet. & n̄ discessit ab eo. P̄cōsul autē de h̄c sua cōmote. iussit puerū
 in culeū paritēde recludi. & in flum̄ p̄ci. andrēa autē in carcerē
 retrudi. donec cōcogitatis supplicis. & ip̄sū p̄deret. Durante autē
 beato ap̄lo. t̄r̄mōt ē fact̄ magn̄. cū cōntrū gūi. p̄sul de sede
 cecidit. & om̄s t̄r̄e de cūbuerūt. Mat̄ ū pueri p̄cūsa aruit. & mortua
 ē. Tunc p̄sul p̄stiat p̄cūb̄ r̄i ap̄li. ait. Miserere paup̄ib̄ famulē
 dñe nos trā de glaciā. Durante autē beato ap̄lo. cessauit t̄r̄mōt
 fulgura q̄q; ac conuulsa q̄cuerunt. Ip̄s autē cecidit eos q̄ turbari

iacabant: cunctos reddidit sanos. **C**onsul uero suscipiens uerbum di
credidit in dñm cū omī domo sua: y baptizati s ab aplo dī. **G**raci
am q̄q: senopensis fili dñi in balneo mulierū lauari ē: ad emone
p̄dito sensu gūit eruebat. **G**raciani autē misit eplā ad p̄positū
inqua rogabat andrēā ad se uenire: s̄ ip̄e de p̄bñs feb̄r grauit
egrotabat. **U**xor uero ei: ab yd̄ropis morbo inuicuat. **D**ep̄ante
ḡp̄s fule: andreas a se r̄sō uehiculo: uenit ad eruitatē: lūq: intro
iit: in domū gūiani. **C**urbauit sp̄e mal' p̄uicū: uenit accip̄s
ante pedes apli. **I**uē ille in corp̄s: discede in q̄d humani gēis
inimice a famulo dī. **E**t statū multū clamitans: discessit ab eo. **E**t
statū ueniens ad strātū uiri ait. **R**ecte egrotas in eō modo: q̄ relicto
p̄p̄o thoro: miseris sortito. **S**urge in nom̄e dñi nūc iūā: y sta
san' y noli ultra peccare: ne in maiore ēḡtationē incurras. **E**t sa
nat' ē. **M**ulier q̄q: dīc. **O** infelix mulier: cupiscen tia ocl̄oy de
cep̄te: ut relicto iuge: alius miseris. **E**t orans ait. **D**ñe ih̄u x̄p̄e
de p̄cox p̄iā mīam tuā: ut exaudias seruū tuū: y p̄r̄s: ut si h̄ge
mulier: ad cōnū libidinis q̄d p̄r̄gessit fuerit: reuoluta n̄ sanet
om̄ino. **E**t ceteri si scis dñe cur potentia etiā futura p̄noscent:
q̄ scab̄s h̄nt possit ab hoc flagitio te rubente sanet. **E**t eo dīcē
te: disrupto p̄uic̄ r̄oē parē humore: sanata ē cū uiro suo. **B**e
atū apl̄s fregit panē: y dedit ei. **Q**uē gr̄as agens accepit: y reddidit
in dñō cū omī domo sua: nec deinceps illa aut uir ei: sed q̄d p̄r̄
cōmiserant p̄petarē. **M**isit q̄q: postea gūian' magna munera
scō aplō p̄ famulos suos: ip̄se postmodū secut' ē cū uxore: p̄sta
tiq: corā eo rogabant ut acciperet mun̄a eoz. **I**ub̄ ille ait. **N**on
ē meū accipe dilectissimi: s̄ poti' ur̄m ē eam indigentib' erogare.
Et nichil accepit: cabis q̄q: offerebant. **P**ost h̄c mēcam p̄st
ē: scit' uerant septē demones: in t̄ monum̄ta cōmorantes: sua
se uia hoīes q̄q: p̄teruientes meridie lapidabant: y multos iū
nece mortis affecerant. **V**eniente autē beato aplō: exiit ei obuiā

tota ciuitas eum amans obuiax. pelamantes laudantes atq. dicent.
 Sal. nram manu tua. o homo di. te exponentes et omne re. or.
 dine. ait beatus aplos. Si creditis in dnm ihu xpm filiu oipotentu
 di. cui spu sed unu dnm. libamini ei auxilio ab hac infestatione
 demonu. At illi clamabant dicentes. Quicunq. pdicaueris credim.
 robaudim iussioni tue. tantu ut libem ab ista temptatione. At
 ille gras agens do pcoru fide. iussit ipsos de demonet in aspectu ois
 ppli pntes assistere. Qui ueneru in similitudine canu apparen.
 tes. Ionu au beatus aplos ad pplm. ait. Ecce demonet q aduersati su
 uob. Si au creditis qd in noie ihu x. possim eis impare ut desistant
 auob. ositum in coram me. At illi clamaueru dicentes. Credim ihu
 xpm filiu di. et. que pdicas. Tunc beatus andreas impauit demo.
 nib. dicēs. Ite in loca arida. in fructuosa. nullu penite homine
 nocentes neq. accessu habentes ubicunq. fuerit nom dñi in uo.
 catu. donec accipiatu uob suppliciu igit qñ. Hec eo dicente
 demonet dato rugitu euaueru ex oculis astantiu. te sic ciui.
 tat libata ē. baptizauit aut illos beatus aplos. instituit eis epm ca.
 luctu unu sapientē. in reprehensibilē cultu diente. q ad odoe
 suscepit. **D**eniq. appropinquans ad portā in comedie ecce esse
 rebat mortuus in grabato. cui pat. senex. seruoz sustentat ma.
 nib. uir obsequi funeris ualebat impendere. Mat quoq. hac eta.
 te gūata. spai su omib. sequebat. euulando cadauer. dicens. Ve
 m. cui usq. ad hoc tēp. cas pducta ē. ut fuius mei apparatu.
 in fili sui expendā. sumq. hec ihu similia deplorantes cadauer
 uociferando psequerent. affuit apls dñi. dolensq. lacrimis eoz
 ait. Diente in quēd. qd huc puero iugit. ut ab hac luce migret.
 At illi p amore nichil respondentes tacebat. s. a famulis apls. cel
 hec audiuit. Būcē inqunt iuuenis iste in cubiculo sol. ad
 ueneru subito septe canes. irruerū meū. ab his q miserrime uia
 discepre. cecidit. mortuus ē. te beatus aplos andreas suspensis.

inestū odorū erigenē cū lacrimis. ait. Scio dñe qđ demonū eoz fuit
infidia. qđ expulsi amēca urbe. Et nunc rogo ihu benigne recep
eoz ut resisteret eū ne gaudeat ad cōsariū humani gēis. de e
māta. Et hec dicens ait ad patrē. Qđ dabis mī. nō refusa uero ē
filii saluū. Et ille. Nichil enī habeo mī p̄ciōsi. ip̄s enī ē dabo. It ad
uitā surrexerit re rubente. Beat⁹ ū apls itum ad celū expansi ma
nib⁹ orauit dicens. Releat quēso dñe anima pueri. ut isto resiste
tato. relictis cunctis ydolīs ad te iūtant. fiatq; cū iustificatio salus
omniū penitū. ut nō iā subdant⁹ mortū. s; tui effectū uitā merant⁹
cū i. Responderit fideiib⁹ anī. cū i adfereat⁹ ait. Innoie ihu ē sur
ge. ista sup pedes tuos. Et statū adminante pplō surrexit. ita ut omīs
qđ aderant. uoce magna clamarent. Magnū ē dñs. xp̄s. quē p̄dicat ser
uū dñi andreas. Parentes enī pueri. multa munia dederūt filio suo.
quē beato aplō obtulit. s; ille nichil ex his accepit. Iherū tamū secū
usq; ad macedoniā ire p̄cipiens. salutariū uerbis instauit.

Egressus in decapls dñi nauē ascendit. in gressuq; chesponiū frētū
nauigabat ut ueniret bizantiū. Et ecce cōmotū ē mare. y meabu
it sup eos uent⁹ ualō. y meagebat nauis. Veniq; p̄stolantiū cume
tis piculū mortis. orauit beat⁹ andreas ad dñm. p̄cipiensq; uauo
filuit. flux⁹ autē maris q̄cua t. y tñq̄llitas data ē. crepūq; omīs
ap̄sentū piculo. bizantiū puenit. Inde p̄ḡsi ut uenirent taciā.
apparuit eis multitudo hoīū alonge cū ciuaginatīs gladiis lan
ceas manu gestantē. qui uolebāt in illos irruere. Qđ cū uidiss;.
beat⁹ andreas apls. faciens crucis signū cōtē eoz. ait. Oro dñe ut
decidat pat⁹ eoz. q̄ hec eos agere insigauit. Iouēbent uirtute
diuina. ne noceant sp̄ritel in te. Hec eo dicente. angls dñi cū
ē magno splendore p̄teritis reagit gladios eoz. y contruct⁹ pui
t. intam. Et tñ fuit beat⁹ apls cū suis omib⁹ penit⁹ illis. Omīs enī
fidelis gladiū. adorabāt cū. Angls q̄q; dñi discessit ab eis cū mag
nolumine. Sēs ū apls. puenit ad berinthū ciuitatē tracie ma

ritumā: inuenit ibi nauē quę in macedoniā p̄pabat. Apparuit
enī ciuitum anglis dñi: iussit cūdi nauē. Tunc p̄dicant in nauī ū
bū dñi. credidit nauita in dñm. ihm. xpm̄. om̄s q̄ eū eo erant.
Et glificabat apls sēs dñm. qđ nec in mari defuit q̄ audiret p̄dica
tionē ei⁹. aut qđ n̄ crederet in filiū dī om̄ipotentis. **F**uerunt
aū duo uiri in philippis fr̄s: iuni qđ ē erant filii duo. alteri filij
duo. Qb̄ erat facultas magna: eo qđ erant ualide nobiles. **U**trq; un⁹
ad alterū. Ecce sūt nob̄ opes eximie: n̄ ē de ciuib⁹ qđ digne copu
let ḡlitationi nr̄e. **S** ueni: fiat nob̄ una dom⁹ ex om̄ib⁹ filiū mei ac
cipiant filias tuas: ut opes nr̄e facili⁹ diungant. **H**acuit hic ser
mo fr̄i: inuito federe obligauerunt hanc suementiā parrobōnē quē
pat̄ puerorū misit. **D**ato ḡ die nuptiarū: factū ē ūbū dñi ad eos di
cent. Nolite cōiungē filios ur̄s: donec ueniat famul⁹ nr̄s andrea
Ipse enī uob̄ quę agere debeatis ostender. Lī enī thalamū p̄patū
erat: coniuuē uocati: om̄s apparat⁹ nuptialis in p̄nuptu tenebat.
Tercia ū die aduenit apls iudentes tū gaudiū s̄ gaudio magno: &
occurrerit ei cū corōnis: p̄ceperunt se ante pedes ei⁹ dī. ceter. **T**e a
moniti p̄stolant famulę dī: ut uenias: annunties nob̄ qđ faciam⁹.
Acepim⁹ enī ūbū expectare: nec antea diungent filij nr̄i quā
tu uenires. **I**ndicātū ē nob̄. **L**iat autē uult⁹ beati apli tamq̄ sol relū
cent: ita ut om̄s admirarent: y honorarent eū. **Q**uib⁹ aut apls. Nolite
filii nolite seduci. Nolite decipe hos uiuentē: qđ pot⁹ fruct⁹ appa
rere iusticie: s̄ magis penitentiā agite qā deliquistis in dñm: ut p
ximof sanguine uellat coniuuio copulare. **N**on nos nuptias aut
autim⁹ aut uitam⁹. cū ab initio d̄s masculū y femina iungi p̄
cepit: s̄ pot⁹ inesta d̄pnari. **H**ec eo loquente: cōmoti paren
tes eorū dixerūt. **I**ram⁹ dñe: ut p̄eris p̄ nob̄ dñm tuū: qā nesciunt
ferri hoc delictū. **A**dolēscētes aū uidentes uultū apli splendē
tāquā uultū angli dī: dicebat. **M**agna y immaculata dōc̄ta tua uita
beate: nos nesciam⁹. **V**ere enī cognouim⁹. qā d̄s loquitur in te.

Quibus apostoli ait: Custodite sine pollutione quod audistis ut sit deus
uobiscum accipientes mercedem operis uestrum. id est septima uia. benedicunt
eos filii. **E**rat quidam iuuenis in thessalonica nobilis ualde. ac di
uitiis opibus exuor notus. Hic uenit ad apostolum nescientibus parentibus
suis. propter idem adpellatus rogabat eum dicens. Stende in quo famule
dei uiuam itatis. lognouit enim quod uerum ministrum fuisse qui misit
eum. Sed cum apostoli predicauit ei dominum Iesum Christum. edidit adulescens.
Adherensque secundo apostolo nichil de parentibus meminerunt neque de
facultatibus aliquam intendens sollicitudinem. Parentes autem regren
tes eum audierunt quod in philippis cum apostolo moraretur. uenientes cum
munus rogabant ut se separaret ab eo. Ille uero nolens dicens. Ua
nanece uos has opes habetis. ut mundi cognoscentes audire qui
euerunt deus et ueritas auras ab ira futura. Sed quia apostoli descendit de
tyrico. predicabat eis ubi dei. Illi uero audientibus rediit ad patrem
et laus omnia domi. At illi uocata cohorte uenerunt ut incendere
domum illam. in qua erat iuuenis dicens. Inueniat puer. qui reliquit paren
tes. patrem. Et adhibentes facies carceris. scripseruntque facularum cepunt
succendere domum. Et cum inflammata ferretur in altum. arrepta adulescenti
ampulla aquae ait. Domine ihesu christe meum manu omnium elementorum
natura assistit. qui parentia inficit. imbecilla facit et discere. qui ignem
refrigerat. et extincta succendit. tu extinguere hos ignes ut tu
non periscant. Sed magis accendant ad fidem. Et hec dicens. cepit
sit desuper aquam ex ampulla. et statim omne incendium ita sublatum
est. ac si non fuisse accensum. Quod uidentes parentes pueri dicebant.
Ecce iam filius noster magis effectus est. Et adhibentes scalas uolebant a
scendere in templum. ut eos interficerent gladio. Illis autem ecce uenit
eos ne uiderent ascensum scalarum. Longe in hac praesentia durarent.
quod iam symmachus euebat. Et quod ouiri casto labore uos sumitis.
Ubi cum pugnat pueris istis. uos non cognoscitis. Sumite ab hac
statuaria. ne uos celestis tras sumat. Hec eo dicente. compuncti omnes

[illegible]

uide dicebat. Vnde dicitur quod non coluntur que nos preceptum habent.
 Hec et dicitur in uia et tunc per nos ad aduersum sunt. Subito lumen
 fulsit. omni uis oculi illuminatus. ascendenteque uis erat apud christum.
 inuenire uisum est. Et itaque impauit. clamauit dicens. Quod
 dicit uos perfructus. Querite seducti. Tanta enim omnis prau-
 ditio coarscit ut gerat. ut dicitur in simachio. uere christo e filius. que
 predicat se uos et audiat. Et credidit ab apostolo corroboratus in infide.
 Tanti parentis prauitatem non credidit. quod et dicitur ad adolescentulum re-
 gium. s. impati subdente filio omnia habebat publicis ditionibus.
 Ego dicitur quod omnia ueni hunc mortuo captauerit. Et per hoc
 propter quod dicitur omnis uiri ciuitatis adolescentem propter bonitatem
 manifestat uide et omne patrimonium ei concessit a publico. Et
 erat possidentis uicula que habuerat parentis. non enim dicitur de
 ab apostolo. fructus perit impauit. necessitatis uisum indigentem
 expectabat. **P**rogauit autem adolescentis beatus apostolus. ut perfrui
 sent simul in herusalem. Et cum uenissent ibi. boni gratias omnis
 adit. rogauit autem uideret puerum. Luno aggratus omni in inter-
 uitum predicabat eis prauitatem. uerbum dicitur filiet apud. ad matrem
 prudenter dicit. Et illi clamauit. Salua filium cum piam frater nri. quia
 uidet egritatem. **E** credim in hominem que predicas. Quibus ait
 beatus apostolus. Nihil est impossibile apud deum. Scimus et credimus addi-
 citur cum in preceptum non. Simachio illi dicitur christo. Luno per se ab in-
 addomum suum. dicitur ad puerum. Hodie sunt etis filius dilectus filii
 admiratio. Hec erat enim puerum. Luno ad puerum. Vnde et dicitur
 etis in omni mea. Nam ego uidi prauitatem hunc. que me sanum
 reddet. Et hoc dicitur induit uisum suum. sunt etiam. aggratus et
 pergit ad heretum qui su uide uisum non possit aperire uisum. Et
 dicitur ad puerum beatus apostolus. gratias agebat prauitatem recepta. Lo-
 plia autem superbia. quod dicitur etiam per uignam. etiam in ambulantem
 aggratibatur dicitur dicitur. quod et similitudo. Surgens autem quod dicitur etiam

cur? fili? habebat spm̄ mundū. rogabat beatū aplm̄ dicens.
Sana gŕo uir dī filiū meū. q̄a male ademoniā uexat. **Demonū**
ſciens futurū ſe dīa ſeduxit puerū inſecrētū cubiculū. ſuffo-
cauit eū. laq̄o extorquens aīam ei. **Deniq;** pat̄ pueri cū mu-
niſ; illū mortuū. fleuit multū. iactans am̄is ſuis. ſerte cadauer
ad theatrū. ſido enī qđ pot̄ reſuſcitari ab hoſpne qđ predicat
dīm uerū. Qui delato ꝑpoſito corā aplō. narrauit a q̄ſit̄ in
t̄ſet̄. et ademonē dīcēs. **ſredo** hō dī qđ etiā amoxe ꝑte poſſit
reſurgē. loniſ; aū apls ad pplm̄. ait. **Q**duob; ꝑderit uirtuteſ ſalo-
mentis. cū hec fieri uideris. ſi n̄ creditis. **At** illi dixerūt. **N**e dubi-
tes uir dī. q̄ſito reſuſcitato. om̄s credent. **H**ec illiſ dicantib; ait.
apls. **I**n morte ihu x̄i. ſurge puer. ſt̄ ſtatū ſurrex. ſt̄ ſtupēdū om̄s
ppls. clamabat dīcēs. **S**ufficit n̄c. **ſredo** nūc cū dō illi. quē ꝑdicas
ſamul; dī. ſt̄ deducenſes eū ad domū cū ſacib; lucē. eo qđ iā nox
aduēniſ; inſiduerūt eū in domū ſuā. ū ꝑdū uī inſtrū. illos de
hiſ qđ dicant. **V**enit aū ad eū qđ a uir de philippis mediās
noīe cui fili? debilitate nimia eḡtabat. iactat ad aplm̄. **N**ep̄cor ob̄o
dī. ut reſtituas m̄ filiū meū q̄a debilis ē corpore. **ſt̄** hec dīcēs. ſt̄ dīcāt.
Beatū apls abſtignis genas ei. ꝑput manu demulcas. dicebat.
loniſ; tate fili; iactū erde. **n̄** implebunt uoluntates tuas.
Tunc apphendonſ manu ei; ibat. in philippis. **lūq;** in ḡderat
portā ciuitatis. occurr̄t ei ſenex rogans ꝑ filiis qđ ꝑ culpa ſua
idē mediās carāli ſupplicio detruſtat. iactat ulcerib; putre-
facti. **loniſ;** aū ſcēs apls ad median; dīcēs. **A**udi homo. **T**u de ꝑc̄ſ
ut ſancē fili; tuus. cū apud te uinēti t̄neant. quoz iā ſcē car-
nes exēſe. **i**do ſi ꝑc̄ſ tuas uis addm̄ ꝑ ſcē. **a**bsolue ꝑꝑꝑ m̄ſerorū
cathmā ut fili; tuus ad debilitate laxet. **N**am uidet impedim̄
tū ſerte ꝑc̄ſ meas maliciā quā in eoſ exteret. **T**unc mediās ꝑ-
cidit ad ꝑc̄ſ ei. **i**do ſc̄ſcularis ait. **a**bsoluati hī duo. **yalū** ſep-
tē. de qđ nichil audiſti. t̄m ut ſancē fili; m̄s. **ſt̄** uſſiceſ in con-

specu beati apli exhiberi. At ille imponens as man: p̄p̄duū
ablueris uuln̄a eoz restituit sanitatē lib̄atosq; donauit eos
pat̄ eoz. Postea ū die: ait ad puerū. Surge innoie dñi nr̄i ih̄u
x̄: q̄ me misit ut medear infirmitatib; tuis: Et apphensam tu
et ieiunauit eū. Qui statū surrex̄ ambulabat magnificans dñm.
Vocabat̄ aut̄ puer phylionēdis: qui uingitū dñm fuerat de
bilis. Liamentib; aut̄ poplis y dicebat: n̄r̄is medere infirmis fa
mule dñi andrea: ait apls ad puerū. Vade p̄ domos eḡiam tuā: et
innoie ih̄u x̄ inq̄ sanat̄ et iube eos exurgē. At illis admittantib;
abiit p̄ domos infirmoz: inuocatoq; dñi noie: sanitatē eos restitu
ebat. Eredidit om̄s ppl̄s: offerensq; ei mun̄a. rogabat ut audi
rent uerbū dñi. Beat̄ ū apls p̄dicans dñm uerū: nichil de mun̄ib;
accipiebat. Deniq; nicolaus q̄dā reuultū exhibens cartucā de
auratā eū q̄ tuor̄ mulis candidit. eq̄sq; eiusdē num̄i y coloris:
obtulit beato aplō dies. Hec accipe famule dñi. nichil reppi in
t̄r̄i b̄s annib;: tantū ut sanct̄ filia mea. q̄ nimio cruciatu ue
rat̄. Un subridens beat̄ apls ait. Accipio q̄dē mun̄a tua nicol
s n̄ h̄c uisibilia. Nam si p̄ filia que p̄ciola uidomo tua hab
offers. q̄nto magis p̄ anima debes. Hec enī ego ate accipe cupio.
ut hō ille m̄ior agnoscat uerū factōrē suū creatorēq; om̄iū.
q̄ t̄renare spuit y c̄na delict̄: q̄ caduca negligit. y st̄mp̄t̄ia di
ligit. q̄ illa q̄ uident̄ or̄e platione sp̄e sp̄alis intentionis aī aduer
tit. ut eū m̄his exercitatio sensu inq̄ueris. unā c̄nā s̄seq̄ m̄earis.
filia hic sanitatē reddita: etiā in illo c̄n̄tatis gaudio p̄frueris.
Hec eo dicente: p̄suasit om̄ib; ut relictis h̄ydois dō uero ēderent
filia q̄q; sp̄i nicolai sanauit ab infirmitate quatenebat: om̄s
magnificabāt dñm: p̄curante p̄uā macedonia fama de ūtu
tib; que faciebat sup̄ infirmos. Sequenti ū die docente eo:
q̄dā adolecens exclamauit uoce magna dicens. q̄d t̄ y nob̄ andrea
famule dñi: y c̄nisti huc ad hoc ut nos appriis sedib; expellas. Te

beat' apls uocatu ad se nuerit ait. Maria auclor emittit. qd sit
optuū. Et ille. Ego in hoc puero adolescente ab adolescentia u
habitauit. suspicans qd numq. ab eo recederet. Die autē tero. au
diui patm illi dicente amico suo. Iacā ad hoiem y famulu di
andrea. y sanabit filiū meū. Hunc autē timentis cruciat qd nob
inters. uenit ut egdiar ab eo corā te. Et hec dicens. pstat' solo
ante pedes apli. exiit apuero. Et surgens puer. gificabat
dm. Tantā enī grām d's pstat' scō aplō. ut sponte om's uen
rent adaudiendū ūbū salutis. y dicent. Maria nob hō dī. qd
ē uer' d's. In cui' noīe n'rōs curat infirmos. s. e phylōsophi ue
niebant. y cōfitebant cū eo. nemo potat resistere doctrine.
Cum autē hec agerent. surrex qdā mīnīe p'dicationis aplice.
e uenit ad posulē uirū dicens. Surrex hō iniquus in tēlo. Salo
nica. qd templa dōz p'dicando destruit. ceremonias respuit. y oīa
p'sce legis decreta uellit. unū tñ d'm p'dicat coli. cui se etiā
famulu p'stat'. Hec audiens p'consul. misit milites cum
eqtib'. quieū exhiberent in spectu ei. Qui uenientes ad por
tam. didicerūt in qua domo cōmoraret' apls. Ingredientes autē
domū cū uidissent fulgore uult' ei nimīū resplendere. timo
re p'triti ceciderūt ante pedes ei. Beat' u apls narrabat audien
tib' que de eo posuli nuntiata fuissent. Et uenientes ppli cū
gladiis y fustib'. uolebant milites interficere. s. phibuit sc's apls.
Posul enī ueniens cū n̄ inuenisset aplm ^{iniquitate} fremuit ut leo. misit
alios uiginti militib'. ipsi ascendentes in domū cū uidissent
beatū aplm. tūc nichil dixerūt. Tūc posul hec audiens. nat'
ualde misit multitudinē militū. qd eū secū uī adducēt. qd
uisit apls. dix. Nūqd p'p't me uenistis. Et illi. P'p't te inquit.
si tam tu es mag' qd p'dicas dōs n̄ coli. qd ille ait. Ego mag' n̄ sum.
s. si uī apls dī mei. iux' quē p'dico. Bū hec agerent. unū militū
arrept' ad emone euaginato gladio. dix. exclamans. Qd m' y

unigne posulat mittet me ad hominem quoniam non solummodo extruere
 ab hoc uale uiri. si etiam sius me uirtutibus incende potest. Quia
 uenire ad occursum est. in nihil mali ageres contra illi. huiusmodi hec
 dixit. demonum egressum est amittit. Miles ergo cecidit. mortuus
 est. Interea uenit posulat cum magno furore. et statim secum apostolum scilicet
 cum uidere non poterat. huiusmodi ille dixit. Ego sum quem quis posulat. Et statim
 apertis oculis ei uidit illum. et indignatus ait. Quis es hec insana uir
 accipias iussionem meam. in multis uos nros subicias dicenti tui.
 Yeruente magis atque maleficum esse manifestum est. Hunc autem
 te subicia proceptu domini nros. et tunc uidebitur posse eripe
 cruciatum quem predicat. huiusmodi beatus apostolus ait. Oportet te credere pro
 consule dominum uerum quem misit filium ad ipsum christum. postquam cum uideat
 unum de uisum illius inisse. Et postquam adorationem scis apostolus cum di
 uinitate per se fuisse additum. tangit militem dicens. Surge
 sustinet te dominus in se. christe quem predicat. Et statim surrexit miles. et
 statim sanus. Cumque populus acclamaret gloriam domino nostro posulat ait. Nolite
 credere populi nolite credere huic mago. At illi clamabant dicens.
 Non est hec magica. sed est sana doctrina iuxta. Proconsul dixit. Homine
 istum bestis idam. de uobis seba cesari ut uelociter peat. quia co
 temptus leges est. Iulius autem uolentes eum lapidibus obruere di
 cebant. Scribe cesari quia macedonum recipiunt cibum dei. et co
 temptus idolis dominum uerum adorant. tunc natus proconsul recessit
 ad proximum. Et factum mane. inuenit feras in stadium. et iussit
 thymotheum proci beati apostolum in stadium. Quo appropinquato thebanus
 cum per capillos impellentes fustibus. percutitque in harena. dimi
 serit apertum ferocem et horribile. Qui terremur. et semel diuini
 nocuit. Uidentes hec populi. dederunt gloriam domino. Proconsul uero iussit
 ita dimitti thaurum quod augustinum multum adducit. quod uobis
 uenatoribus impulsit. andream attingit. et uenatores in frusta
 discerpsit. et danum uictum cecidit. mortuus est. Et statim accla

mauit ppls dics. **Her** d's e. xpc. **B**u hce agrent ang's dñi us
e descendisse de celo. & stabat scm aplm in stadio. Manq;
posul fer uenit. uisit leopardu ferocissimu d'mitu. Qui
dimiss' reliq'd aplm. & ascendens ad sedē posul's arripuit filij
e. & suffocauit eū. **T**antaq; in samā posulē obtinuerat. ut nich
de his aut doleret aut diceret. **T**unc bea' apl's uers' ad pplm dñi.
Rognoscite nē. q̄a uerū deū colitis. cui uir tūq; bestie supate.
sūt. quē nunc uirū posul' ignorat. **S**; ego ut facili' credatis.
etiā filiū illi' innoīe ihu. & quē p̄ dico sursitabo. ut & fundat'
stultissim' pat' ei'. **E**t pstat' tūq; diutissime orauit. Apphen's q;
manu suffocari' suscitauit eū. **H**ec uidentes ppli. magnifica
uer' dñi. & uoluer' t' uirū inēficē. s; pmissi n' s' ab aplō. **V**irū
aū fus'. discessit ad p̄toxiū. **H**is ita gestis adolescens q'dam
q̄ erat iā cū aplō indicauit mat' suę quę acta erant. & accessi
uit eā ut ueniret ad ocēsū scī. **I**ug accedens p̄didit ad pedes ei'.
& querebat ut audiret ūbū dei. **C**ū cū satis factū fuisset. depa
tione rogauit ut accederet ad agrū ei'. in q̄ serpens mire mag
nitudinis erat. q̄ totā regionē illā deuastabat. **A**ppropinq̄
aut' aplō. sibi la magna emittens. erecto capite uenit ei obuiā.
Erat enī longitudo ei' quingenta cubitoꝝ. ut omīs q̄ aderant me
tu trerent. & tūq; decubarent. **T**unc sc's ait ad eū. Abde caput
functē qd crexisti in p̄ncipio ad p̄ncipiū gerētis humani. subde
te famulus di'. ac mōrere. **E**t statim serpens emittens granē ru
gū. circūdedit querē magnā. quę p̄p̄inqua erat. & obligans se
circa eā. euomens riuū uenēni cū sanguine exsp̄nauit. **S**c's a apl's
puenit ad p̄diū mulieris. in q̄ paruulus quē serpens p̄culcat
mortuus decubabat. **E**t uidens flere parentes ei'. ait. **I**s n' q̄
uult uos saluos fieri. misit me huc ut credatis in eū. **H**unc aut'
abeuntes. uidete mortuū in fectore filij urī. **A**t illi dixerūt.
Nihil dolem' de morte filij. si ultione ex inimico uidem'. **M**is

u. ab euntib. dicit apls ad uxorē p̄consulit. Vade: & suscita puerū.
 At illa nichil dubitans uenit ad corp. ait: Immo ē ihu xpi. Surge
 puer: uicolumis. Et statim surrexit. Parentes autē ei rediuntēs cū
 gaudio magno qd̄ uidissent ser̄pentē mortuū. inuenerūt filiū ui
 uentē. p̄stati corā pedes apli. gr̄as agebant. **S**equenti uero nocte
 uisū uidit beatus apls: quē etiā fr̄s enarrauit dicens. Audite dilec
 tissimi somnū meū. Videbā. ecce mons magnus erat insublimi elatus.
 q̄ michi sup̄ se de t̄renis reb. habebat. n̄ tantū luce resplendens. ita
 ut mundū putaret illuminare. Et ecce astitit in dilectissimū
 fr̄s. petrus & ioh̄s apli. Iohannes q̄dem extensa manu pet̄ apli. leua
 bat eū inuicē monuit. Et d̄sus ad me: rogabat ascendē dicens.
 Andreas: poculū pet̄ bibitur. et. Et extende nō manū tuā ut sum
 gan. manū meā. caput tuū capiti meo societ. Et inuenit sū
 breuior ēē ioh̄s. Et p̄t h̄c ait in. H̄s cognoscere imaginē hui rei
 qm̄ cernis. ut q̄s sit q̄ tibi loq̄r. Et ego aio. Desidero ista libenter
 cognoscere. Et ait in. Ego sū uerbū crucis. in q̄ pendebris primo.
 p̄t nōm ei quē p̄dicat. Et multa alia in dixit: quē nō silere opor
 tet. Adiebunt tamen tūc cū ad hāc emulationē accessero. Illic autē
 ueniunt om̄s q̄ suscepunt ūbū dī. & cōmendem illos ihu x. ut eos
 in doctrina sua inmaculato custodire dignet. Ego ū t̄a resoluor. acco
 pore. nado ad p̄missionē illā qm̄ in pollicet ē regnator celoz. & t̄p̄.
 q̄ ē filiū omnipotentis dī. cū sp̄u sc̄o uer̄ d̄s p̄manens in sc̄la sempit̄na.
 H̄c audientes fr̄s flebant ualde. & cedebant palmit facies suā
 cū gemitu magno. Deniq; ueniunt cū eis. ait t̄p̄rū. Scitote
 dilectissimi me discessurū a uob. si credo in ihm cui ūbū p̄dico.
 q̄a custodiet uos amalo ut n̄ diuellamini ab inimico. H̄c ē enī
 messis qm̄ in uob seminaui. id ē cognitio & doctrina dñi mei
 ihu x. Vos autē orate uigite. & stare fortit̄ infide: ut euulsā dñs
 om̄i zizania scandali. tāqm̄ t̄riticū mundū in hōrreo uos ce
 lesti aggregare dignet. Et sic p̄dies quinq; docebat eos. & forta

huc in pceptis di. Post hec autē expansis manib⁹ orauit addo-
minū dīcēs. Custodi quēdō dñe gregē hunc q̄ iam tuā cognouit
salutē. ut n̄ p̄ualeat ille maligni. Et quē te iubente. me dis-
pensante suscepit. inuiolata custodire mereat in seclā seclōz.
Et hec dicens. om̄s q̄ aderant responderūt aōi. Et accipiens panē.
grās agens fregit ⁊ dedit om̄ib⁹ dīcēs. Accipite grām quā uob̄
tradidit p̄ me famulū suū dñs d̄s nr̄. Et osculans singlōs. atq;
cōmendans dō. thessalōnicā p̄fect⁹ ē. ibiq; bi duo docens. disces-
sit ab eis. **M**ulti autē ex macedonia fideles p̄fecti s̄ cū eis. quoz
fuerūt duę nauē. Querēbāt autē om̄s ut illā nauē in qua ap̄s
uehebāt d̄scenderēt. desiderantes cū audire loq̄ntē. Scilicet ut
nec in mari eis desset ūbū dī. Q̄b̄ aut ap̄s. Mori desidiū ur̄m
dilectissimū. Et nauis hec paruula ē. Ego pueri ne impedim̄to
nob̄ sint. in maiore d̄scendāt nauē. uos ū in ista q̄ minor est.
nob̄ p̄petis. Et dato eis animo q̄ d̄solaret eos. iussit alā d̄scen-
dere nauē. quā p̄pe s̄ semp iusserat eē. ut e ip̄i uident eū ē
audirent ūbū dī. Dormiente autē eo parūmp. quidā uento mo-
dico impuls⁹. cecidit in mare. Anim⁹ autē exortauit illū dicens.
Succurre doctor bone. p̄sit enī ur̄ de famulis tuis. Exprofect⁹
autē ap̄s increpauit uentū ⁊ filit. ⁊ mare inq̄llū ē redditiū.
Homo ū q̄ cecidit. unda famulante ad nauē deducē. E. lūi ma-
nu anim⁹ app̄hensa. leuauit eū in nauē. Et om̄s admirati s̄
uir tūc ap̄s. qd̄ etiā ⁊ mare obediebat ei. Duodecima ḡ die. pa-
trās achaz cū uitate ad puls⁹ s̄. Egressi ḡ de nauī. inq̄dā diuisio
morabant. **D**eniq; cū multi cū rogarent ut in domos eoz in-
grederet. dixit dñs. q̄a n̄ nadā n̄ quo p̄cepit d̄s m̄s. Et no-
cte dormiens. nichil reuelationis accepit. Alia ū nocte ex hoc
tristis. audiuit uocē dicentē s̄. Andrēa ego semp tecū sū. ⁊ n̄ te
derelinq̄m. Hec autē audiens. gl̄ificabat dñm phac uisione. Ibi
ū p̄consul admonit⁹ ē p̄uissū. ut susceperet hoīem dī. At ille m̄-

fit ad hōiem q̄ eos hospicio recepat: ⁊ rogauit ut adducet sibi
 beatū aplm. Qd̄ cū ille audisset uenit ad p̄consulē: ⁊ ingressus cu-
 biculū ei uidit eū iacentē clausis oculis q̄m mortuū. p̄ungensq̄
 lat̄ illi. ait. Surge ⁊ narra nob̄ quē t̄ contigerint. Et ille. Ego in-
 quit sū q̄ exercebā uia q̄m doceſ. ⁊ miſi muletis cū nauib̄ ad p̄-
 consulē macedonū: ut uinctū te t̄ſmittens in mortē dāp-
 narem. S; naufragia p̄ferentes. nūſq̄m potuerūt accedere quo
 miſſi sūt. Cūq̄ in hac intentione p̄durare ut destrueret uia tuā. appa-
 ruert̄ in duo uiri ethiopes. q̄ me flagit̄ cedebant dicentes. Non pos-
 sumus hic iā ullā potestātē habēre. q̄a uenit hō ille quē p̄ſc̄ cogitabā.
 nunc in hac nocte in qua adhuc potestātē habem̄ uideſcām uite:
 Et sic grauius eſu. recesserūt amē. Hunc autē tu uir di deſpicere diuinū
 ut dimittat in hoc delictū. ⁊ ſanct me ab infirmitate qua tēneor.
 Hec eo corā om̄i p̄plo narrante. beat̄ apls p̄dicabat aſſidue ūbū dī.
 P̄consul ūſanāt̄ credidit: ⁊ corroborat̄ ē in fide. **I**ḡr t̄rophime
 quē quondā concubina p̄consulis fuerat. ualio uirō iā ſociata erat.
 reliq̄t uirū ſuū ⁊ adherēbat aplice doctrīe. ⁊ ob hoc plerūq̄ in domū
 p̄consulis ueniebat in q̄ uiḡt̄ docebat apls. Dicit autē uir ei. uenit
 ad domū ſuā dīcēs. T̄rophime rēcolens ſcor tū qd̄ cū dño meo p̄-
 consule agere cōſueſcit: ei nunc iterato cōmiſcet̄. At illa ſuccenſa
 felle. ait. Idcirco ḡ me reliq̄t uir m̄s. iā ſec̄ m̄ſib̄ n̄ iungit̄ m̄.
 eo qd̄ diligit ancillā ſuā. Et uocato p̄curatore. uſſit eā ſcor to dāp-
 nari. Quē ſine mora ducit̄ ad lupanar. ⁊ lenoni donat. S; nichil
 horū libit̄ ſciēbat. Reſpiciens tam eā ab uxore. deludebat. At illa
 ingreſſa in lupanar. orabat aſſidue. Cūq̄ ueniſſent q̄ eā corrūpere
 cupiebant. cōtingere neq̄bant. quō ponebat. ⁊ euſiū qd̄ ſecū ha-
 bebat ad p̄ſc̄ ſuū. ⁊ ſtatim ut reſp̄ebant. decedens autē ad eā qd̄
 uiuens in pudiciſſimū ut illuderet ei. reſiſtente illa diſrūpt̄ uel-
 tūta ſua. cecidit euſiū ad terram. T̄rophime ū lacrimans. ⁊ ex-
 tenſis ad celū manib̄. dixit. Ne me paciart̄ dñe pollui. ob cui⁹

nomi diligo castitatē. Et statim apparuit ei angis dñi. riuens
eccebat ante pedes ei mortuus. At illa confortata benedicebat et
glificabat dñm. q̄ n̄ pmisit eā deludi. s̄ p̄mōdū innoie ihu x̄
resuscitauit puerū. yom̄seuitas euenit ad hoc spectaculū.
Uxor ū p̄consul̄s abiit ad balneū. cū p̄curatore suo. **Euq̄** Laua
rent̄ simul apparuit eis demon det̄ini. ad q̄ p̄cussi ambo. cecider̄
mortui s̄. Et ecce planct̄ magni fact̄ ē. n̄ nunciatū ē ap̄lo p̄consul̄.
q̄d uxor ei cū lenōne mortua ē. Tunc beatus ap̄ls andreas hec au
diens. ait p̄plo. Videte dilectissimi. q̄ntū p̄ualeat inimic̄. Nam
trōphing p̄p̄ pudiciā dāpnauer̄ scorto. Nunc aut̄ iudiciū
diāssit. ecce mat̄ familias que eā inlupānar̄. poni iussit. cū
lenōne suo p̄cussa in balneo cecidit mortua ē. Hec eo dicente. ce
ce aduenit nūta ei que p̄senelute manib̄ deportabat̄ alioz. sc̄s
sis uelut cū clamore magno. et ea corā ap̄lo rogare cepit dicens.
Dilect̄ di ei. quecūq̄ p̄ciseris dñm tuū. p̄stat ē. Tunc aut̄ misere
ei. resuscita illā. **Qui** dolens beatus ap̄ls sup̄ lacrimas muleris. ouer̄
ad p̄sidentem ait. Vis ut resuscitet̄. **Qui** ille. Absit inq̄t ut uiuat.
que tantū flagiciū cōmisit in domo. Et ap̄ls. Noli inq̄t sic agere.
Querit enī nos oportet penitentib̄. ut misericordiam s̄sequam̄ adō.
Hec eo dicente. p̄terit p̄consul̄ ad p̄torū. Sēs ū ap̄ls iussit corp̄
exhiberi in mediū. Et accedens ait. Rogo benigne dñe ihu x̄p̄e.
ut resuscitet̄ hec mulier. y cognoscat om̄s q̄atu ei dñs d̄s solus.
qui n̄ pateris innocentes pure. Et cū iussu tetigit corp̄ mulieris. di
cens. Surge innoie dñi n̄r̄ ihu x̄p̄i di mei. Et statim surrexit mu
lier. que demisso uultu flens. y gemens respiciebat int̄ā. **Qui**
ap̄ls ait. Inq̄d ueris incubiculū tuū esto secreti orans. donec om
forteris ad dño. **Qui** illa ait. factio me dñe pri cū trōphima pa
cificā. in qua tantū mali cōgessi. Sēs ap̄ls dix̄. Noli timere. Non
enī meminit trōphing maloz. neq̄ ultionē expectat. s̄ ḡs
agit dō in om̄ib̄ que acciderint ei. Et uocata trōphing. pa

ificauit eā cū calixta uxore p̄sultis que resuscitata erat.
 Ibi ū tantū pficiebat infide: ut quadā die accedens ad
 aplm. om̄a ei ostenderetur peccā sua. Iu sēs apls dixit. b̄as
 ago dō fili: qđ times futurū iudiciū. S; uultū age ⁊ confortare
 m̄dno quē credis. Et tenens manū ei⁹: deambulabat in lūore.

Post deambulationē ū cū sedisset: sedebant ⁊ singuli q̄ cū eo erāt
 sup̄ harenā audientes ūbū dī. Et ecce cadauer⁹ necatū immare:
 p̄ictū ē ante pedes apli in lūore. Tunc dixit sēs apls. Oportet
 hunc resuscitari: ut cognoscām quē meū adūsari est opat⁹. Et
 fusa oratione: tenens manū mortui. creuit illū. Et statim reui
 uit: ⁊ loquebat⁹. Cūq; nud⁹ ēēt: dedit ei tunicā dīes. Die nob̄ or
 dīnē: ⁊ expone om̄a quę rugerūt tibi. At ille respondit. Noli
 te occultabo: quis eūq; sis homo. Cūq; sū sōstrati fili: eūis mace
 domis: qui nup̄ ab italia adueni. S; cū reitāsem ad ppria: audi
 ui doctrinā surrexisse nouā. qm̄ null⁹ hōiūm p̄us audiuit.
 S; ⁊ signa p̄dugaq; ac medelas magnas fieri a quodā doctore:
 q̄ se ueri dī affirmat disciplin. Ego autē cū hec audissem: ppe
 raba ut eū uidere possem. Non enī arbitrabar aliud. n̄ ip̄e ēēt
 dīs q̄ talia āgeret. Cūq; nauigare cū pueris ⁊ annis meis. Sūbito
 orta tempestas cōmoto mari. oppressit nauē fluctib⁹ sūmis: ⁊ uni
 nā simul p̄icti fuissēm: ut ⁊ illi resuscitati fuissent atq; quēad
 modū ego. Et hec dicens: noluebat multū in corde suo ⁊ arbitrat⁹
 qđ ip̄e ēēt apls quē querebat. Et p̄cideris ad pedes ei⁹ ait. Scio qā
 tu es famulus dī ueri: rogo p̄his q̄ meū fuerit ut ⁊ ipsi te impe
 tante uitā merant⁹: ⁊ cognoscant dīm solū uerū quē p̄dicas.
 Tunc sēs apls replet⁹ sp̄s s̄co. p̄dicabat ei ⁊ stantes: ūbū dī. ita ut
 miraret⁹ puer⁹ sup̄ doctrinā ei⁹: ⁊ expansis manib⁹ ait. Ostende
 queso dīcē: sup̄ reliquoz cadauera mortuoz iustitē tue
 elementis: ut ⁊ ipsi cognoscant dīm solū uerū. Hęc eo dicen
 te: statī apparuerūt tūta corpora adlit⁹ unda famulante

Seucta.

Tunc flente aplo iubente: om̃s simul flere cepunt. **M**anq;
ante pedes apli rogabant ut illi resuscitarent: s; philopator di-
cebat: hoc enī erat nom̃ pueri. **G**enitor m̃s pbonā uoluntatē im-
positis necessariis cū magna pecunia misit me huc: nē aut si
audierit ea q̃ in contigēt: blasphemar dñm ydoctrinā ei resu-
tat: s; absit ut ita fiat. **F**lētib; aut̃ om̃ib; rogant apls ut coge-
gant corpora simul: sparsim enī piecta fuerāt. **C**ongregat̃ q̃
om̃ib; inuicē: ait apls. **Q**uē uis prius resuscitaret. **A**t ille dixit
Vari finū. **M**actaneū meū. **T**unc flexis intrā genib; palmisq;
extensis ad extm̃: diutissime orauit cū lacrimis dñs. **I**hu
bonē resuscita hunc mortuū. q̃ cū philopatore nutrit̃ ē: ut
cognoscat glām tuā: magnificet nom̃ tuū in pplis. **E**t statim
surrexit puer: admirabant̃ om̃s q̃ aderant. **A**pls aut̃ cōm-
sup singlōs orationē fundent̃: ait. **Q**ueso dñe ihu. ut ea illi
resurgant: q̃ de p̃fundo equorū s; delati. **T**unc iussit fr̃ib; ut
unq̃sq; tenent̃ mortuū diceat. **R**esuscitet te ihc xpc fili di ui-
ui. **Q**uā cū factū fuisset: suscitati s; cūginta ydoctō. **G**l̃ificauit dñm
q̃ aderant dicentes. **N**on ē similis t̃ dñe. **I**bi ū p̃cōnsul. multa
munera obtulit philopatori dñs. **M**on te tristit̃ amissio facul-
tatū: n̄ recedas a famulo di. **E**t erat semp cū aplo: intendent̃ oib;
que dicebant̃ ab eo. **E**rat aut̃ mulier cleopē nomine: que
homicide diuicta. ceptū suscepit illicitū. **U**bi ū temp̃ parien-
di aduenit: artabat̃ dolorib; magnis. **P**artū pferre n̄ poterat.
Que ait sorori sue. **V**ade queso ynuoca diāā deā n̄rā: ut mise-
reat mei. **I**psa enī habet studiū obstetricandi: facient̃ aut̃ soror
re q̃ sibi impata fuerant: uenit ad eā nocte diabol̃ dñs. **E**d
me incassū inuocas: cū t̃ nichil pdesse possim. **S**; magis uade
ad aplm̃ di andrēā machabāā: ipse miserebit̃ sorori tue. **S**unt
et q̃ mulier: uenit ad aplm̃: narrauit ei om̃a hęc. **A**t ille
nichil morat̃: uenit cor in thū. ad domū mulieris egrotantis.

harum libens pconful cū eo. Vident ū beat' apl's mulierē gaudia
 dolor' cruciatu torquent. ait. Recte hec pueris que male nup-
 sisti. que de doloſo ſerpient. dolores into. Terribiles ſiſtines. in ſup
 ſoluiſti demonia. que nulli neq. ſ. pdeſſe poſſunt. Ecce nūc
 ihm xp'm filiu di. pice puerū. ueruntam mortuus ēg'dict' que
 indign' accepſti. credidit mulier. ēg'dictis eunetis de cubilo
 piceit puerū mortuū. ſic adolorib' libata ē. **C** v autē multa
 ſigna ꝓdigna faceret beat' apl's in corintho. ſoſtrat' pat' philo-
 paton' admonit' puſſū ut apl'm uſitaret. uenit in achaiam.
 Et cū inueniſſet eū. puenit in corinthū. lūg. cū lybio. aliſ de-
 ambularet. cognouit eū ſoſtrates ſic ei iam pſonū qat oſtens.
 Complexq. pedes ei. ait. Oſterere mei queſo ſamule di. ſic ꝓ filio
 meo miſer' es. Philopat' aut' ait apl'o. Hic ē pat' nſ que cernis.
 nē aut' interrogat qd cū oporteat agere. Et beat' apl's ait. Scio
 qd ꝓcognoſcenda ūitate adnos uenit. unde gr'ſ agim' dño ihv
 xp'o q ſe credentib' reudare dignat' ē. Leonī aut' ſeruus ſoſtrati.
 ait adeū. Hides dñe qd luce reſulgeat uult' hois hui'. Cui ille.
 Videro inq. dilectiſſime. ideo n̄ diſcedam ab eo. ſ. ſimul cū illo
 uiuam. ꝓ audiam ūba pñe uite. Et ſeqnti die. obuiat apl'o mu-
 nta multa. Dcs ū di. dix' adeū. Non ē meū accipere aliud ex uob'.
 n̄ uoſ ipſos lucrificā cū credideritis in dñm ihm xp'm. q miſit
 me euſgizare in hūc locū. Si enī pecuniā deſideraſſet. apud
 libū dicioꝝ te reppreſſem q me multo diutius potuerat. Nam
 nos hec in oſtere uolo. que uob' ꝓficiant ad ſalutē. **P**oſt die
 aut' paucos. uſſit ſibi balneū ꝓparari. Et cū ueniſſet lauandi
 grā. uidit ſenē demoniū habentē. ꝓtente ualde. Quē dū ad-
 miraret. alī puer. adoleſcent' ēgſſus de piſcina. ꝓcēdit ad pedē
 apl'i dñs. Quid ē uob' andreas. Veniſti huc ut deſtruas nos de
 ſedib' nſis. Iac' aut' aſtante ꝓp'o dix' apl's. Nolite timere. ſ.
 credite in ihm ſaluatoꝝ nſm. Namantib' aut' omib' credim'.

quē p̄dicat. increpauit utrūq; demonē: ⁊ egressi s̄ a corporib; obſeſſis. Dimiſiſq; ſenex ⁊ adoleſcens curſus. redierūt ad p̄p̄a. beat⁹
ū apls lauans diſſerebat: q̄a minime humani genis ubiq; iſidiat
ſine m̄lāuacris ſine inſummiſ. ⁊ idcirco nom̄ dñi affidue in
uocandū ē. ut hiſq; uult inſidiari n̄ habeat poteſtate. Qd̄ uidon
teſuſ reuincat. ueniant ⁊ aſſerant egroſ ponentes ante eū.
⁊ curabant. S; de aliſ ciuitatib; ueniant cū inſirmi ⁊ ſanabūt.
⁊ libent̄ audiant ſūbū dī. **C**roſ hec agerent: ecce qd̄a ſenex
nicolaus noīe ſeſſis ueſtib; uenit ad ap̄lm̄ dīcēs. ſamule dī ecce
quorū annū s̄ uite mee. inq̄b; n̄ diſceſſi ab inmundiciis. ſcor
to ⁊ fornicatione. ſerūq; etiā p̄cepſi deduct⁹ ad lupanar: ex
ceſſa illicita. ⁊ nunc t̄cia dieſ ē. in qua audiui myſtacula que
agiſ. ⁊ p̄dicationeſ tuas que s̄ plene ſūbſurtatib;. logtabā enī
mecū ut hoc relictū op̄e uenire ad te. ut m̄ oſtenderet meliora.
S; dū hec cogitare. ueniat m̄ alī ſenſuſ ut hec munime relin
querē nec bonū p̄ficere qd̄ cogitabā. Luctante q̄ ſcientia mea
accepi euſūū ⁊ oraui dñm. ut hec neſanda q̄ndōq; me faceret
obliuiſci. Poſt dieſ ū paucos obliu⁹ euſūū qd̄ ſup me erat. inſlam
mante cogitatione p̄uſa. abī iterū ad lupanar: Et ecce multo
m̄c̄re uidens in e. ait. Egreſſere ſenex egreſſere. Angl̄s enī dī eſu
ne ⁊ inſaſine neq; appropinqueſ in hoc loco. uideo enī uite my
ſterū magnū. ſup ego obſtupefaſcō cogitare qd̄ hoc eēt. reſolu
qd̄ euſūū mecū habebā. ⁊ uſuſ ueni ad te ſamulū dī. ut miſere
arſerorib; meſ. S; p̄ſenti m̄ ē maxima qd̄ n̄ p̄cam. ſi orauiſ p̄hu
militate mea. hec audiſ beat⁹ andreas. cū multa cont̄ fornic
ationē diſſeruiſſet. p̄ſtat⁹ genib; expanſiſ manib; tacit⁹ orabat. e
mittent̄ genit⁹ cū lacrimis. abhorr̄a dieſ ſexta. uſq; in horā nonam.
Surgens autē abluta facie. nichil accipe uoluit dīcēs. Non gulta
bo donec cognoſcā ſi miſerebit⁹ d̄s huic hōi. ⁊ ſi ſit reputand⁹ m̄
ſaluand⁹. Et ieiunans alia die. nich ei reuelatū ē de hōie uſq;

personarū apud dñm. q̄ p̄p̄ta uenit ut cunctos saluos faceret pe-
nitentes. Et ait: Eam addomū ei. Cūq; peccdens alechedemonia
uenisset in megara. ingressi s̄ domū. statim om̄s demones uni
uocis impetu clamauerūt dicentes. Et qd̄ nos hic andrea fecit p̄
sequens. Et qd̄ domū nob̄ cessam adis. Cūq; tua s̄ posside. q̄
aut nob̄ cessā s̄ ne adicias penetrare. S; sc̄s ap̄ls nūms de his ad-
mirans. ascendit ī cubiculū q̄ mulier decubabat. facta ora-
tione. apprehensaq; manu ei ait: Sancte te dñs ih̄c xpc. Et statim
miserit mulier alechulo. benedicebat dñm. Sic mulier sin-
guos q̄bq; q̄ ademonib; uocabantur imponens manū. sanitati res-
to. fort. Habuitq; deinceps antiphane uxore ei. fortissimo adiu-
cehā illud p̄dicandū ūbū di. **V**enient ū beat̄ ap̄ls paraf̄ cui
agis. p̄ q̄ p̄consil egess̄ erat. q̄ nup̄ libio successerat. accessit ad cū
mecū ut her̄ estimata nōit. quē ex doctrina s̄os̄is cui dā apl̄ci
S; dū h̄c cogitāsa fuerat. amplectens pedes apl̄i ait. Andreas sc̄e p̄
quē nec bonū. maxīmilla q̄ magnis febr̄ib; retinet. ut accedas
accepi cūgliū. oīa mult̄ audire doctrinā tuā. Nā p̄consil statim
oblunsi. Post dies ū aduē. manu tenens. ut cū illa sp̄m exalauit
mente cogitatione p̄ pfodiāt. At ille p̄cedente estimata. uenit
meret̄ uidens in e. auer̄ iacebat in cōmoda. uidens p̄fidē stan-
te attingasine neq; ait. Nichil ē nunc mali feceris. s; reconde-
sterū magnū. Cūq; eḡi. h̄t enī temp̄ q̄ndo ad nos ex̄hend̄ erit. S;
qd̄ cūgliū mecū habes. dedit accedendi locū. Tūc ap̄ls ueniens an-
ar̄is fort̄ib; meis. Sp̄s a orōne apprehendit manu ei. statim sudore p̄-
multate mea. H̄c au-
ssit ab ea febris. Iussit q̄ ei ap̄ls dare cibū.
tione differuisset. p̄st
mittens genuit cū lac
hōiem iacentē in stereo debile. cui multa
Surgens aut̄ abluta
rigebat unde alimētū haberet. Et ait ad eū ap̄ls.
bo donec cognoscā
iuge san̄. Qui p̄t̄i surgens gl̄ificabatur dñm. In
saluandos. Et ier-
uū locū. uidit hōiem cecū cū uore. filio. ait

Verit diabolus ē hoc op. Ecce hūi s quos mte occauit ⁊ corpore.
 Et ait. Ecce ego uob in noie dī mei ihu x corporalū oclōz lumī
 restituo. ipē qq; mentū uīz tenebras illuminare dignet. ut
 cogita luce quē illuminat omne hōiem uenientē. pū pū
 in hūc mundū. salu eē possitis. Et imponet eis manū.
 apuit oclōs eoz. At illi pcedentes. osculabant pedes ei. ⁊ dicebāt.
 Verē n ē alius dīs. n quē pdicat famul. et andreas. **U**ideri aut.
 hēc signa qdam. ait adeū. Rogo te famule dī. ut digneris accede
 usq; ad portū. Est enī hō ibi nauis cui dā fili. q abannus qnq;
 ginta. in debilitate nimia pūct⁹ a demonio iacet in litore. cui
 nulli medici potuit curare ualere. Ecce enī ulcerib⁹ pler⁹ ē. ⁊ scaten
 imib⁹. Hęc eo dicente. psecut⁹ ē beat⁹ apīs. uenit adeū. Quē in
 tuit⁹ infirm⁹. ait. forsitan tu es discipul⁹ dī illi. q sol saluare po
 test. lūi sēs apīs ait. Ego sū q in noie dī mei te sanuare restituo.
 Et adiecit. In noie x ihu. surge ⁊ sequere me. At ille. relictis pan
 nis prurulentis. in qb⁹ tabes defluerat. seq̄tat⁹ cū pfluente
 putredine cū imib⁹ a corpore ei. lūq; uenisset ad mare. inq̄
 si sūt utriq; in aquā. Tūc sēs apīs ablucens eū in noie sēz innat⁹.
 ita sanū reddidit. ut nullū penit⁹ infirmitatē ei corpori rese
 disset. in dicitū. ita itaq; fide accepta sanitate accens⁹ ē. ut nu
 pecuniatē eius reter. annuncians qd ille ē dīs uer⁹ quē pdicat
 andreas. Et mirabant⁹ om̄s. aguilantes ei sospitati. **C**umq;
 talia apūt patias pbeati aplm agerent. aduenit stratores
 frāt. positis de italia. ⁊ ecce un⁹ expueris ei algamā na noie.
 quē pēosū habebat. impulsu demonis percussus. iacebat spumās
 matris. Et ecce tumult⁹ magn⁹ fact⁹ ē. nunciata s hęc strato
 res. q nimio dolore cōmōt⁹. ait. Vtinā primē mare absorbuiss
 set. quā hēc uidissē de puero. videntes aut eū dolentē maxi
 mulla resimata. dicebāt. Noli oīstari frāt. inax enī puer recu
 perabit. Est enī hic uir. dī. quā saluus ostendens multos

reuocat ab infirmitate ad integram sanitatem. **Uitam** ad illu-
 strati reddet puerum sanum. **Denique** accessit apostolus. rogauerunt eum pro
 puero. At ille apprehensa manu eius ait. Surge puer. immo et ihu-
 dam. **damia. in colomis.** Si autem oculus uideret hoc. crederet
 in domum. **indomus** et fortiter est infidelis. Si descendat ab apostolo. si cor-
 die adherens ei. audiat uerbum salutis. **M**enem die maxi-
 milla ad prociuum ueniens uocabat apostolum. et audiebat ab eo uerbum dei.
 quia proconsul discesserat apud quas abierat in macedonia. magna enim
 indignatione succens erat. eo quod maxima uxor eius propter accep-
 tum salutis uerbum. non coniungatur. Iuo quippe redeunte cum omnes in pri-
 uo residerent. et audirent uerbum. turbati sunt ualde. timentes ne
 aliqua eorum inferret. Tunc sanctus apostolus orauit dies. Ne paciaris
 quod domine in gradum proconsule in hunc locum. donec omnes egrediantur.
Et exemplo affuit proconsuli uoluntas purgandi uicem. **Quia** se-
 cessu petisset. et moxas inueneret. sanctus apostolus manum singulis imponere
 et signans eos. abire permittit. Nouissime autem designans. et ipse dis-
 cessit. **Maximilla** uero cum locum priuum inueneret. statim uenit ad
 apostolum. et suscipiens uerbum dei. regrediebatur in domum suam. **P**ost hoc
 enim comprehensus beatus apostolus ab egra proconsule. positus est in carcerem.
Ad quem omnes conueniebant. ut audirent uerbum salutis. At ille non cessa-
 bat predicare nocte et die uerbum dei. Pauci uero diebus inpositus. eductus
 de carcere. et gustissime cessus. crucis suspensus est. **In** qua cum per diu-
 uiens penderet. non cessabat predicare dominum saluatorem. donec tertia
 die flentibus populis spiritum exalaret. **Sui** beatissimi corporis maximilla
 accipiens. conditum aromatibus recondidit in sepulchro. assidue
 super illud deprecans dominum. ut beatus apostolus eius memoria esset exorans.
Quod et sepulchro manna in modum farinae. uoleum cum odore suauis-
 simo defluit. **Ad** quod quod sit anni presentis fertilitas. in colis regio-
 nis ostendit. Si exigui profluit. exigui tamen exhibet fructum.
 Si uero copiose precesserit. magna fructuum opulencia ministrat.

Et delecto passi-
 onis eius plenissime
 declarat.

Hæferunt hoc oleū usq; ad mediū basilice scē decurrere. sic in-
mo miraculoꝝ sc̄psim̄ libro. Passiois q̄q; eī ita ordinē p̄secuti
n̄ sum̄. q̄a ualde inuitat̄ ⁊ negligent̄ aq̄dā repperim̄ fuisse
ascrip̄tū. **H**ec s̄ que de uirginit̄ beati andree apli p̄sūpsim̄
indignū ore. ⁊ sermone rustic̄ paruūq; sciētia p̄palare. dēp-
cans eī mīam. ut sic nulli natali p̄cessi ex mat̄ uero. ita ipsi
obtentu eruar̄ ab inferno. Et sic indie passionis eī siūpsi uite
hui exordiū. ita me s̄ p̄p̄rū assere dignet̄ alumnū. Et q̄a de
maiorib̄ meritis reuocat̄ pars magna facinoris. hoc tantū te-
merari p̄sūpsim̄ petere ut cū ille p̄t iudiciū dñico corpori ē
format̄ resūberet in gl̄a. saltem obtineat uel p̄m̄issis crimi-
nib̄ in ueniā n̄ negandam. *Qd̄ reliquū est de textu passionis
ipsi. que re in suo loco.* **I**ncipit de uita uel obitu sc̄i ioh̄is

TEMPORIS Iulio q̄ sc̄i apli dñi ⁊ saluatoris **S**ap̄i ⁊ euanḡlist̄.
n̄r̄i. cētiq; discipuli ad p̄dicandū ūbū dī p̄ singulas quasq;
orbis t̄r̄e puincias dirigerent̄. iacob ū ioh̄is fr̄at̄ eī cū in
iudea circūcūtes p̄dicarent ūbū dī. iacob ab herode cōphen-
sus capite p̄lat̄ ē. ioh̄is ū fr̄at̄ eī sub domiciano impatore a
pud urbē ep̄hesū ap̄cōnsule cōphenfus. amonēbat ut iuxta
edictū imp̄iale xp̄m̄ negaret. ⁊ p̄dicatiōē cessaret. At ille
respondens dicebat. Obedire dō magis oportet. q̄ hōib̄. Unde
nec xp̄m̄ dñm̄ meū negabo. nec ap̄dicatiōē nōis eī quiescā. do-
nec cōsum̄m̄ cursū ministeriū qd̄ suscep̄i. Ad cuī responsiōē
mot̄ p̄cōnsul. iussit eū uelut re. in bellem celari. in dolio
feruentis olei mergi. Qui statū ut dictus ē in quū fortis adie-
tha. unde n̄ adustus de uase exiit. Ad qd̄ miraculū p̄sul
stupefact̄ uoluit eū lib̄ari suę reddere. ⁊ fecisset n̄ amisset
rege iussioni obtemperare. **T**unc p̄cepit eū in exilū duci. in m̄sū
lā que dicit̄ pathmos. in qua ⁊ apocalypsin que ex nōie eī le-
gunt̄. ⁊ uidit ⁊ sc̄psit. Post mortē aut̄ domiciani. q̄a illi om̄a

decreta senat' infringi uisierat. int' cetos q' ab illo relictis fuerat
ad ppa remeabant. etia scs iohs ephesi rediit. ubi hospicio lu
multos amicos habebat. Benitudine eni gre di 7 oratione sin
cra omib' amabilis erat. In qua ciuitate senescens etia pdicatio
ne ubi diuini signi 7 uirtut' ofu mabat. ita ut tactu uestimti
ei languentes sanarent. infirmi curarent. ceci illuminarent.
demoni ab hoib' expellerent. etia leprosi mundarent. **C**ro g
redisset ephesi. rogabat etia uicinas illustrare puricias. q' uel
ceclis fundaret inq' n'erant locis. uel inq' erant sacerdot' et
ministros institueret. 7 scdm qd ei de uno q'q' sps scs indicasset.
Cu g uenisset ad quandam urbē haur longe posita omib'q' cecla
sticis sollempnit' adimpleti. uidit iuuenē quendam. ualidu
corpore. 7 uultu elegāte. 7 animis aciem nimis. Respicensq;
ad epin q' nup' fuerat ordinat'. hunc inq' sumo ē studio com
mendo sub testimonio. 7 roci ceclē. Tum ille suscipiens. omne se
adhibituū sic p'cipiebat diligentia ei pollicebat. S; apls itn
atq; itn eade sepul' repetens iuuenē cōmendabat attent'. 7 p
hec ephesi rediit. Tu u' eps adolescentē suscepto indomū suā cō
mendatū. 7 cū omī diligentia enutritū. amplectit' fouet. 7 ad
ultimū etia baptisimū ei grām tradidit. Post hec epe tā uelut
ofideris gre qua fuerat cōmunit'. paulo indulgenti iuuenē
cepit habere. S; ille u' immatura lib'ate potit' ē. 7 anuo pe
quēciū q' lux 7 desideria cordis ē amare uicia. 7 corrupte
uite trāuitē incedere. 7 pdocet. 7 pmo qdem diuinoz illē
cebris decipit. inde nocturnis eū furtis socii sibi participē
confesseunt. post hec eū ad maiora flagicia p'rahunt. lūg;
sensim iuuenis format'. instruit' ad scelera. et q'len acer in
genio sic equis 7 mul' effrenis 7 ualid. duris morib' effertat'.
recti tūctis linea derelinquens. rectore cōcepto. rapido
cursu. tot' fert' in p'cepis. 7 ita succedentib' sibi malis. despati

236
onem q̄q̄ p̄stare salutis adeo amitteret. Dedignat̄ iā de
paruis cogitare. g̃ndia queq̄ molit̄. & ex integro p̄dicatione
se tradens. nulli inferiorē eē se inflatū p̄mittit. Deniq̄ illos
ip̄os q̄ prius criminū magistri fuerant sibi discipulos fecit. &
laciones ex his q̄b̄ ip̄se dux & p̄nceps uolens p̄ficeret instituit.
& cū om̄i crudelitate cū his om̄ib̄ grassat̄. Iherū t̄p̄re elapso cū
rei ita utilitas poposcesset. t̄m̄ inuitat̄ ad illā urbē sc̄s ioh̄s.
It̄ cū cēta quoz gr̄a aduenerat ordinasset. age inq̄t ad ep̄m
depositū rēp̄sentā. q̄d ē ego plane & xp̄e cōmendauim̄. eccl̄a
teste quā regis. At ille obstupuit. p̄mū pecunias putans
ase repositi quā n̄ acceperat. S; rursū cōsidabat nec posse fallē
re ioh̄em. nec q̄d n̄ dedit querere. Hærebat ḡ stupens. Quē
ioh̄s herentē uidens. uiuentē illū inq̄t repeto att. & animā
fiat̄. Tunc g̃uiter susp̄itans. senior & inlācemas resolut̄. att
Ortuus ē. Quom̄ inq̄t mortuus ē. aut quali morte. Idō att
mortuus ē. q̄a pessim̄. flagitiosus euasit. & adultumū etiā lat̄
cinū aggressus ē. Deniq̄ nūc mortē quendā cū multa latro
nū manu occupauit. Quib̄ auditis apl̄s. uelē. continuo q̄ erat
induit scidit. & cū ingenti genuū caput suū feriens. bonū te
inq̄t custodē fiat̄ animę dereliqui. S; iā nunc in equis pa
retur. & dux rēneris. It̄ cōfesti ab ipsa eccl̄a ascendens. sc̄itus
p̄pat. Cūq̄ uenisset ad locū ioh̄s. decinet ab his lacionib̄ q̄
custodias obseruabant. S; ille neq̄ effugere neq̄ p̄fusi declina
re cōsp̄iā n̄cens. ingenti tantū uoce clamabat. Quia adhuc
ip̄sū ueni. adducite m̄ p̄ncipē ur̄m. Qui cū uerūset armat̄.
agūto ioh̄e apl̄o. pudore act̄ in fugā cōuertit̄. Ille equo p̄t cū
dimisso cōfestim insequitur fugientē etiā etatis oblit̄. simul &
clamans. Qd̄ fugis o fili patrē tuū. Qd̄ fugis inermem senem.
Iher̄ noli timere. habes adhuc sp̄m uite. Ego ē rationē p̄re
reddā. certe & mortē libent̄ excipia. sic dñs excep̄it p̄ nob̄.

e pua anima dabo animā meā. Sta tantū & crede m̄. q̄a xpc
me misit. At ille audiens restitit: ac uultū dimisit unā. p̄
hec arma puerit. tū deinde tremefact⁹ fletat amarissime: & ac-
cedens ad se senis genib⁹ puoluit: genitib⁹ iululauit q̄b⁹ potat
satisfaciens: iuberit mis lacrimarū suarū fontib⁹ tūm luptizat: oc-
cupans solā dextrā suā. Apl's ū subiurſi iurandi sacm̄to se ci-
asaliuatore impetraturū ueniā pollicet⁹: simulq; genib⁹ puo-
lūt⁹ ē: atq; ipsam dextrā excuſcedis conscientia torquebat: tāqm̄
iam p penitentiā purgatā deſcoulans. ad ecclām cū reuocat⁹: &
indefinēt p̄o orationes pfundens: cū eo paritē ducens crebra
iurūa: indulgentiā a deo qm̄ ei pollicet⁹: ficiat expectat⁹. &
uariat sermonū ōsolationib⁹ uelut q̄bdā p̄camationib⁹ offeros:
extruſos animos ei mitigabat. Hec p̄us deſtut quā cū in omib⁹
em̄datū etiā ecclē pficeret: p̄bens phoc magna exempla uer-
penitentie: documētū ingens noue regenerationis. atq; inſigna
quedā & trophēa inſibilis in eo reſurrectionis ostendens.

Cū g plurimas urbes adisset scs iohs euſtista p̄dicans di ūbū re-
uerſit⁹ ephesū: qm̄ sibi finē uite ad eē intelligebat: ſuntq; illima-
gīa: ita ut ali man⁹ ei gauderet ctingere: ali applicare eas oculis ſuis:
ali admouere p̄ctori. ſieriq; etiā tactu uestis ei⁹ hylarati: q̄a te-
tigerant amictū ſcī apli ſanabant⁹. & hec ſcā gaudia p̄iā cele-
bratē aduſar i ingemiscens: inuicē fraudis eē n̄ paſſus tūre
conat⁹ ē: uas ſibi adnocendū eligens genitib⁹ hoīs q̄ neſciret dñi
cauſā arripens de pulchritudine ſemine drusiāne: ad ſaculta-
tē plapſionis adſciſcens adoleſcentis etatē. Adoleſcentis autē nom̄
calimago erat. ſcū uidisset drusiānā. ad amauit eā: & quāuis
noſſet uxore etiā in adulterii crim̄i exſtūabat: frequēſ erat ſer-
mo & certa op̄inuo. qd ea ſemina apliſcū interita ſermonib⁹. p̄p̄t di
cultū ſe phibuiſſet auro. clauſaq; eēt in ſepulchro: ne ita qdē
uitā in aſtrigro deſiſſet mariti. qm̄ etiā mori elegit. qm̄ oſue-

tudine impleret coniugii. p̄sertim cū maior insisteret dīcēs. aut
 reddes m̄ te uxore qualē ante p̄bebas. aut morte te p̄sequar
 repugnantē. S; nec mortis timore reuocata ē. nec ea rēplatione
 qđ plurima osecuta ēt̄ auro. Verū hec amore capē? adolescens
 audire n̄ poterat. immo audire nolebat cū reuocaret̄ a plurimū.
 eo qđ insaniret homo qđ ofirmatā dī ūbo. putaret suo furore
 temptandā. p̄sertim cū illa etiā maritū pp̄ū adobseruantia p̄
 uocauerit castitatis. ut ea quę uxor etiā ipse sentiret atq; sequer̄.
 nec corporeos usus requireret; s; coniugii cōpulā m̄tis tamcūm
 caritate seruaret. Dicebant hec amici. s; furentē reuocare n̄ pote
 rant. Deniq; cōpellunt̄ feminā nuncio. sp̄eg. potendi delectus.
 meliorem uitā cepit dūcere. Drusiana qđ p̄ciēt̄ uīpellatione
 offensa. febrē incidit. dolens qđ ad patriā reuēsa fuisset. tantū
 nesci spea exortū cēt. utinā inq̄t. nondū repatriassem. ne hui
 causa mali oboriret. Si enī fuisset iste replet̄ ūbo dī. nūquā tan
 tā incedisset errore. Ego qđ causa tanti mali uulneris infirme
 anime fui. idō solue me hac ui. qđ tādne ih̄u. radit̄ ciei cūo
 ci ancillā tuā. Hec p̄sente ioh̄e. ap̄lō dicebat drusiana. sed
 causā ignorante. Tristis qđ ac mesta pp̄t̄ nulli adolescentis illi. obiit
 ——. diem. Meliorem qđ fecit maritū. qā acutū uxor ei
 habu. ——. isset exatū. merore affecta animā exoptasset ab
 solui. flectat qđ. ita ut rep̄benderet̄ ab ap̄lō dicente. Ita ne fleue
 ris. qđ ignores quo illa excesserit. Hec illā uersationē cē me
 liorē quę in celo ē. ad quā scā & fidelis drusiana transiit. spec
 tant̄ spem resurrectionis amozans. sui respondit andrōne.
 se n̄ diffidere. qđ resurrectura sit drusiana. nec fidē mutare
 qđ si qđ pure hui uitę confecerit cui sū. ille saluet. sibi autē
 hoc dolori ē. qā ignorauerat ex causa qđā drusianę sorori suę
 sic enī eā appellabat subisse merore. Quē humato corpore
 drusianę. ——. p̄tea secreto interrogauit sēs ioh̄s. ut quę cau

sa est apert. pp̄t quā graui merere se dicet. Quā ubi audi-
uit. ampl̄ cepit merere apl̄s. s; paululū residens p̄sentat̄
fr̄ib; om̄ib; q̄ ouēntant ad eū. cupientes eū alioq̄. cepit dicere.
Gubnator. nauis. om̄ib; q̄ nauigant. ipsi nau. cū eā impo-
tu ostulerit. ac fidei stationi cōmiserit. tūc ualedicit. Agri-
cola cū tradiderit sem̄ t̄re. y multo labore ualde exereuerit.
diligentiā exhibuerit. deculerit custodiā. tūc requē labo-
ris habebit. cū in apothecis multiplicatā messē locauerit.
Qui currit instadio. tūc exultat cū brauiū accepit. **Qui** adle-
thariū more decetare se parat. tūc gaudeat cū coronā accep-
it. **Om̄s** postremo q̄ diuisis artib; opib; incubunt. atq; inten-
ti s; uariis disciplinis. infine op̄is ac muneris dñm laudant.
q̄a desituti n̄ sūt. s; iustificati iuxta p̄missū dī qd̄ sc̄is suis
dignat̄ est polliceri. Qd̄ nūc ouēntare arbitror. ut un̄ q̄s q̄
tunc fidē suā quā exerceat p̄batā sciat. cū explens uitalis mu-
neris cursū parū reddat. qd̄ sibi creditū ē. **Quia** enī s; que
fidē facile singulorū fia. et n̄ ngant. q̄si turbarione q̄dam
infeiant humanę cogita. et rionis sollicitudines. filii. paren-
tes. gl̄a. paupertas. adulatio. iuuent̄. pulchritudo. iactantia. a.
platio. negligentia. zelus. inuidia. dissimulatio. in. iu-
ria. amor. tristitia. possessio. serui. pat̄nominū. oc. et casio. et
alia huiusmodi impedim̄ta. que obfistere solent. sic gubnatori
currenti cursū pp̄i. uenit frequent̄ exortus occurrunt. p̄pe-
rantē retardat. et cōpestates excitat. y p̄cellas de serenitate cō-
mouet. **Agricolę** q̄q; adultā spem tristior. iudit euenit. ita
etiā p̄usquā uite huius aliq̄s exitū subeat. fidelitū p̄spicere
debet effectū. qualē habitū. ad discere. utrū nā uigilantē
ansobrui. y cui nichil impedim̄ta possit afferri. an ū tur-
batū y obligatū uoluptatib; seclariis. Sic enī nemo laudat
corporis decorē n̄ cū om̄a deposuerit indu. et m̄ta. nemo

ducen h eū q̄ unūsum bellū offecit: nemo medicū h eū qui
 egritudines uarias dissoluerit: ita nemo potest laudare uitā
 n eī q̄ plenā fidei animā ⁊ templo dī dignā p̄stiterit suā. que
 n̄ ipso cursu uana specie dissoluta corrūcit: n̄ obstupefacta ⁊
 hebetata mundanis sit: Non inclinata ad tēporalia neq; p-
 petuis caduca p̄tulert: n̄ manentib; manentia cōmutaue-
 rit: neq; honorauit que honoranda n̄ s. neq; amauerit ple-
 na opa contumelios. ⁊ q̄ pigri sathane n̄ accepit: uel ea que
 n̄ clausert serpente uitā post suū. que n̄ risit n̄ ridenda.
 uel obprobriū p̄pō n̄ erubuerit: uel ea que id q̄ dūerū est
 suo loq̄ ore.
 Est enī q̄ ūbo aliqd dicit: hope negat
 Non ḡ lubricā p̄stare unq̄sq; carnē suā debet: ut uas
 faciat immundicię: s; tale que n̄ sordē exurat libidinis. Non
 immundicia uincat: n̄ auaricia superet: n̄ cupiditati pecunie
 subiugetur: n̄ ferocia domet corporis: n̄ ira indignatione p-
 dat: n̄ absorbeat tristitia: n̄ dissoluat a filiis: n̄ ludicris q̄ b̄dā
 in hac uita eneguet actib; s; ea que fidei se dñi n̄r ihu xpi sub-
 diderit ut uitā recipiat etnā. que illā solā secuta fuerit alia
 que s̄ in hoc sēlo desexerit. Hec enī exhortationis grā iohs scs
 diceret: ut fratrū animos puocaret: n̄ tēporalia s; ppetua deside-
 rare: canabant q̄ audiebant: s; u q̄ christianā adamāueat: suo
 osimebat incendio: qd nec mulieris potuit morte restringi.
 Nec mirū si nullā accepit sermonis iohs medicinā. q̄ negligens
 audiendo n̄ remediū uulneri adhibere querebat: s; scelus im-
 mane desidabat augere. Deniq; collato p̄cio pecunatori andrō-
 nica petit sibi dari copiā rese- randi tūmuli drusiane: inq̄
 sepulturā acceperat: Qd ubi peliue impetrant: tēptant illi-
 cū nefas corpori inferre defuncto. qd n̄ repentino qdā motu.
 s; furiosa quadā meditatione accessit amentia. Hācū excep-
 set temerarie petitionis effectū. respondit ei: si uita nolu-

isti cōt' meū subire. Mortuū ē t' urogabo iniuriā. Ergo
ministrū adhibens excogitati multo ante flagitiū peccatore
drusianē. cū eo irruit in sepulchrū. & clausa ianua cepit sepul-
tore inuolutū corp' exuere. Exuentes autē dicebant. Quid p'fecisti
infelix drusiana negando uiuā. qd' mortua sustinebis. Nulla
certe fuisset iniuria. si tua aspirasset uoluntas. Ita sermone
atq; ope geminabat' scelus. Et cū iā sublatis p'pe omib' exuius
sepulture. solū genitalis partis sup' eēt uelamē. cōmirationē illi
cūa temptat inmanis uiuentis admittere. s' subito incertū
apparuit inde serpens. cui' uno morfu sauci'. s' magis duro
furentis dore paulius corrūt uiuentis. & uen' frigore ui-
gor omis el euamuit. Sup' quē statū serpens lapsimq; secebat
ascendens. Sequenti autē die q' erat t'cuis ee die moris
drusianē. cū scs iohs & uir mulieris andronice. matutini horis
ad conuiliū euicissert ut scā celebrarent. clauēs n̄ inueniebant.
Inde iohs ait. Recte clauēs sepulchri pierunt. quō int' mortuos
drusiana in sepulchro n̄ est. Verū ingrediam'. s' sponte fores apren-
tury. Non enī dubitare possū de dñi mīa. qñ hoc o'ferat nob'.
q' multa ocessit. Cū g' appropinquaret ad sepulchrū. subito p'cep-
to iohis apte s' fores. & uerta sepulchrū drusianē. uidant spe-
ciosū adolescentē aridentē. Quē uidens iohs. cū clamore ait.
Ecce hic nos p'uenis dñe ihu xpē. Qua causa g' uenisti dñe. Et
audiuit sono uoces ex p'mi. Apt' drusiana quā habes nūc resu-
scitare. & p'pt' illū q' p'prior sepulchro ei' iacet exanimis. q' ho-
norificauit p'p' te dñm. Et cū hec dixisset q' apparuit ad iohannē
in celū uidentē iohē. & cū reuēte. hūc. Conuissus autē iohs cū uidis-
set duo iacentia p'pe sepulchrū corpora. quoz unū callimacē
erat q' p'm' ephesioz erat sup' cui' corp' serpens cubabat inuissus.
alterū ū corp' erat fortunatū q' peccator fuerat andronice. In-
uenit g' utriūq; corp' cognabat secū ipse. & dicebat. Quid sibi uult

hec species. ⁊ quare dñs in n̄ demonstrauit q̄ hic gerebant q̄
numq̄m me dedignari solet. Verū andronice cū seminadū corp⁹
drusianę uidisset. cū uno tantū uelamine iacere ī sepulchro.
illos autē duos mortuos iuxta sepulchrū ei⁹. ait ad iohem. Intel
ligo qđ factū ē. scē ⁊ beate iohes. Hāc iste callimac⁹ uiuentis ad
amauerat drusianā. dū uiuere. ⁊ cū ei⁹ petitiū resutata. ni
chilomin⁹ tam mulierē n̄ desinebat incessere. uerū frequētē
repuls⁹ dolore cōmōt⁹. ambuit pecuniis obligare sibi mei pecu
natoris affectū. ut obediētē faceret uoluptati suę. atq; ad uisus
nefandos inclinaret. Dixit enī crebro. qđ etiā uiuente drusiana
n̄ potuisset cōbitu ei⁹ potiri. inuiriā tam defunctę facere moli
ret⁹ ⁊ fortasse iohs boni iste p̄p̄ta uelauit ei⁹ reliquias ne pate
ret inuiriā. ⁊ idō ista morte multat⁹ s. qđ immanēs aut⁹ flagi
cū tēptauerē inferre drutor autē idō hanc uocē factā ad resu
suscitandę drusianę. qđ cū merore atq; isticia uitę istī exitū clau
sit. dolens qđ uiuentē hunc forme illi⁹ pepulisset culpa. Que ḡ cau
sa ut cū tria uidcam⁹ corpora. de duob⁹ resuscitandis facta uox sit
de tērio autē siluerit. n̄ qđ reformare dñs uoluit drusianā que
cū merore decesserat. ut diē suū cū tranquillitate cōponat. Hic
q̄q; uiuentis quā causā habet uenire. n̄ qđ uideat ipse tāq̄m uir
de errantib⁹ cō decept⁹. Terci⁹ autē puto qđ indigni beneficio dei ē
dñm n̄r̄m ih̄m x̄m existimēt. Accingere ḡ iohs ⁊ obsēra. p̄moq; om
niū callimacū resuscitato. ut ip̄e nob⁹ que gesta s̄t p̄dat. Ace
dens autē iohs iuxta sepulchrū defuncti uiuentis. ⁊ dicens ser
penta discede ab eo qđ seruatur. ē dño n̄r̄o ih̄u xp̄o. obuiato
ut recederet. Recedente autē eo. ita p̄cat⁹ ē dñm iohs. Vs̄ cui⁹
gl̄a honorat⁹ uirib⁹. qđ om̄nē opationē inferiōrē domas. d̄s cui⁹
uoluntas uirtute tua cōsumat⁹. p̄p̄t gl̄am tuā exaudi nos sc̄p̄.
m̄e cōsumet⁹ in isto uiuente gr̄a tua. ⁊ si quafacta s̄ p̄stū uiue
nē. hęc nob⁹ eo surgente eadē demonstrato. Et statū uiuentis

surgens. integrā horā requieuit. **S** ubi aduigore sensus sui re-
uēti. interrogat a iohē ut causā sui apiret. ingressus rem
omniē ceplauit. quēadmodū sup andrōnē intamauit.
amorē sibi drusiāne causā fuisse. ut nec ad desiderio mortis
se temperet. Qui interrogat iūm a iohē utrū tūc temeritatis
sue circa reliqas plenas uenerationis. grē aliquē potuisset
habere effectū. respondit. Quom aliqd potestā uel audere ut
facere. cū talis bestia repente irruisset. quē fortunatū statū
uulnere pēuit. q̄ incertū addidit hui infanē. quē ui-
debat iā posse requiescere. **N** ichi autē illud causā mortis fuit.
qd cū arumī qdam deitāa. infelici languore corrept. in-
manē ausū n̄ cohibui. **N** ot itaq. iohs petitione uiri. mode-
stia drusiāne. accedens ad sepulchrū e manu tenens ac dñm
dēpīans ait. **D** rusiana sūge innoie ihu. x̄ dñi n̄r. sūge in
glā ei. **Q** uē surgens ascendit de tumulo. **E** tū in disset se nu-
tam. in illo tenui tantū uelamine. causā quesuit. Quā ū
ab aplō cognouit. honorificauit dñm ac se induit. deinde re-
spiciens fortunati corp̄ iacere. ait ad iohēm. **I** tē. hic resur-
gat. quāuis funeri mei se p̄buerit. p̄ditorē. **Q** d ubi auduit
callimac. rogare cepit ne hominē impbū resuscitaret cui
incertū p̄cipit sit infurorē. ne cū etiā quē ei quā audi-
erat grā n̄ teneret. cō qd de se tantū drusiāna resultauit
uenerabilis illi uocis oraculū. **D** ignū inqt morte iudicauit.
quē dignū resurrectione n̄ p̄didit. **C** ui respondit iohs. **N** on
didicim̄ fili malū p̄ malo reddere. **N** ā. nos peccatores sum̄.
q̄ grauiā cōmisim̄. p̄ dñm n̄m ih̄m xp̄m meruim̄ m̄am.
qui n̄ putauit mala p̄malis eē reddenda. s; penitencia iug-
sione ad sepelienda delicta. **S** i m̄ n̄ p̄mittis ut fortunat̄ resur-
gat. drusiāne hoc muni atq. op̄ erit. quē repleta spū scō ac-
cedens ad corp̄ fortunati. ait. **D** nē om̄s q̄ concessisti ut h̄c

tanta miranda opa tua cernere: qui me a morte nois hui' esse
 noluit. q' deniq' voluit ut n' solu te ipsa cognoscere: s; etia
 maritu aortio quoda germanitatis agnosceret: q' morte elegit
 tu mea ut separata paulisp a corpore magis eam tua. q' uiue
 ne istu obire iussisti. ut meo culpa moreret: uita repararet:
 ne q' dne ne despicias pces famule tue: s; iube fortunatu re
 singere: quauis pditor misse temptauerit. Et apprehendens
 manu ei' ait: Surge fortunate innoie dñi nr'i. Qui cu sup
 rexisset iudisset drusiana resuscitata: callimacu mduum
 erudidisse: ingrat' salutis ait: mori sibi meli fuisse qm resusci
 tari: ne uideret qd etia ad illos uirtutis gra puenisset. Que as
 piciens ioh's ait: Hoc e qd dñs in euagio locut' e: q'a arbor mala
 fruct' malos facit. Oale aut' radiceis sue moleunt: id'o n' po
 test fruct' boni de malo fisco degenerante crescere. Nichil
 hic comunis natura dereliquit: s; radiceis ei' uicui eade omis arbo
 res fecunditate: qñ qdam gremio parentis: sinu fouet: tra
 ma ac puehit: eade aeris temperie ager: omis utit'. Dñs q'q:
 omis paruo omia ymbre pfundit: eode sole tepescit secreta
 traru: ligna siluaru: s; diuisus e fruct' uariq: puenit arboru
 singlaru. Alia sterilis e: alia secunda. Lingo in illa sterili radix
 uici causa e: que t'rene ubertatis: celestiu beneficioru gram
 sentire n' potuit. Similit' omis hoies ds nr' ad imaginē suā
 fecit: hoc e ad illā puocauit ut misericordiam. uirtutē: pietatē
 atq: iusticiā: recta que indeo laudam. imitem'. Sup omis
 eni solē suū oriri iussit. Omib' xpo dñs aduenit: omib' qu
 cifixus e: omib' surrexit. S; hoc tantū mun' a donu dī pat'is
 q' p nob tradidit filiū suū: dñi nr'i ihu x. q' se pntā redēptio
 ne obtulit: pauci usq: ad finē uendicant. Alii fastidium
 oblata salutē recusant: dū nolunt credere salutis auctore.
 Pieriq: etia dū inuident grē diuine: que opat' in nob. se ce

lecti fructu abdicant: ut iste miser inuidia deceptus q̄ nec
redditis^{fructu} munere gratulatur: habet q̄ carbonem suum. Et
fructu male arboris quē accendat ignis: et sursum consumat in cen-
dram. Separat radice huiusmodi a fidelium visitatione. ab omni ope-
ratione dñi. ab omni deuotoz munere. ad aggregationem scōz.
ad comunione sacramentoz. n̄ habeat comunione cū uiuente
drusiana. cuius mortē inuidia dignā putauit: et ita inuidia
ferre n̄ potuit. Illos autē comunione quā deferebam mortuis.
uiuenti impitiam. **S**icut itaq; dño nr̄o ih̄u. et actione celebra-
tabat ioh̄s. domū repaui et andrōmici. aut fr̄ibz suggerente
sibi spū. qd fortunatē uulnerat a serpente mortuus sit. Et ci-
to aliquē p̄cepit dirigere. q̄ nunciaret fidē ueri. **V**idit q̄ ex uiue-
nibz desinat. q̄ regressus uidit eū frigidū. et p̄corp̄ et uenena
serpentina defluere. **S**ed ubi nunciatus ē ioh̄s qd int̄ tres mori-
tū ēt horas. ait. habes filiū tuū diabole. Et illā diē cū fra-
tribz lectus exegit. **A**liera uero diē orationem philosophi. in foro po-
suerat de conceptu mundi huiusmodi spectaculū. ut duo uiue-
nes fr̄s dīstissimū. q̄ fecerat dīstincto patimonio geminas emere.
ut singulas in aspectu omniū p̄p̄oz frangerent. Qd cū facerent pueri.
origo insitū habere aplm. Et suocans ad se orationē philoso-
phi. ait. **S**tultus ē iste mundi conceptus. q̄ hominū ore laudat.
s̄ condēpnat diuino iudicio. Sic enī uana medicina ē ex q̄ n̄
abscedit morbus. ita uana doctrina ē ex qua n̄ uicia curant a-
numari et moy. **M**agister nāq; n̄ uiuente cupiente ad uitā
etnā attingere. his uerbis instruxit q̄b̄ dicebat. ut si uellet p̄-
fecit ēē uideret om̄ia sua. daret paup̄ibz. q̄ facto thesaurū in-
lis acq̄reret. et uitā quē finē n̄ habet inueniret. **S**ed orationem dī.
Humane cupiditatis fructus in medio hōiū positus ostendit. s̄ si
uere d̄s ē magister tuus. uult hoc fieri ut paup̄ibz erogat
census p̄ciū harū duarū gemmarū fac redintegari species.

ut qđ ego feci ad famā hōiū tu facias ad glām ei fieri. quē tuū
magistrū ēē cōmemoras. Tūc beat⁹ iohs colligens fragmētū gēnaz
aeponens in manus sua. et clauit oclōs ad celū ait. Dñe ihu xpē
cui nichil ē impossibile. qđ factū mundū plūgnū occupācie
plūgnū eruct⁹ tuē intus fidelib⁹ restāuasti. qđ nato ecco oculos
illuminasti. qđ mortuū lazariū ⁊ sepultū p̄t qđ tū diem ad supos
reuocasti. ⁊ om̄s morbos om̄eq; cū tudinē utat⁹ tuē ubi curasti.
adesto miē sup̄ istos lapides p̄ciosos. q̄s ignorantes fruct⁹ ele
mosinē ad plausus hōiū cōfiterē. Tu dñe p̄man⁹ angloz tuoz
modo eos recupa. ut p̄cio eoz miē usq; expleas. faciat creden
tes ingenito pat̄. p̄mogenitū filiū tuū dñm nr̄m. in scō de
seruire spū illuminatore ⁊ sc̄ificatore. tōc ecclē in sc̄a sc̄loz.
Cūq; respondissent fideles qđ cū aplō et̄ant. am̄. ita soldata sunt
fragmēta gēnaz. ut nec signū aliqd in his quē facte fuerant
remaneret. Tūc phylosoph⁹ cōtōn simul cū his iuuenib⁹. cū u
nūis discipulis suis. pedib⁹ sc̄i apli puolūt. credidit ⁊ baptizat⁹
ē cū om̄ib⁹. ⁊ cepit fidē dñi nr̄i ihu x̄ publice p̄dicare. Tūc
duo illi fīs uenundantes gemmas quas uēditio pat̄imonio suo
ēiciant. paupib⁹ tradiderūt. ⁊ cepit infinita multitudo creden
tiū adherere aplō. **E**x ḡ redisset ad ephesū. tūc duo ho
norati ciuitatis ephesioz sequentes hoz exemplū. paru pen
dentes om̄a quē habere poterant. ⁊ dantes egentib⁹. sequebant⁹
aplin p̄ciuitates euntē. ubi dī p̄dicantē. Comagit autē ut in
trantes urbē p̄gamū. uiderent seruos suos sc̄ictis indutas uel
tib⁹ ad publicū p̄cedentes. ⁊ inglā sc̄lari fulgentes. Unde factū ē.
ut sagitta diaboli p̄cussi tristes efficerent. qđ se in uno pallio
uiderent egentēs. suos ū seruos potentissimos atq; fulgentes. S;
hos dolos diaboli intelligens apls. xpi. ait. Hideo uos ⁊ animos
nr̄os. uult mutasse. ⁊ p̄t hoc qđ doctrinā dī mei ihu x̄ secuti.
om̄a quē habere potuistis paupib⁹ tradidistis. Unde si uultis re

cupare omnia que in auro y argento y lapidib' p'ciosis habu-
istis: afferte m' in uargas n'ctas in singlis fascib'. Qd' cu' fecissent: in-
uocato no'ie dñi. conu'se su't in aurū. Itē dixit eis. Deserte in
lapides minutos alutore maris. Qd' cu' fecissent: inuocata ma-
iectate dñi. conu'si su't in gemmas. Tunc dicit eis sēs apłs. Sep-
tē dies circuite aurifices y gemmarios: y cū p'baueritis uerū au-
rū y gemmas eē ueras. renunciate m'. Euntes autē ambo: p't sep-
tē dies redi'si sunt ad apl'n dicentes. Dñe om'ū aurificū officii-
nas circuiuit. q' om'is dixerūt tam purū aurū y tam optimū
se nūq'm uidisse: s; æ gemmarij eadē dixerūt tā optimos la-
pides tamq: p'ciosos se nūq'm uidisse. Tunc dicit eis sēs iohēs.
Ite nunc redimite t'as u'as quas uendidistis: q' a celoz p'dia
p'didistis. Euntes s'ricas uestes ut p'temp're fulgeatis s'c'e rosa:
que odore parit y rubore ostendens. repente marcescit. Suspi-
cistis enī inferuoz uf'oz aspectū: y uos paupes effectos genuistis.
Estote nē flōridi ut marcescatis: estote diuites tēporalit'. ut in
p'petuo mendicetis. Nūq'd nō ualet man' dñi ut faciat diuitias
affluentes: y incōparabilē splendetes. **S**certain statuit ani-
moz: ut credant c'tnas se habeturas diuitias. q' p'ei nomine
tēporales opes habere noluerunt. Deniq: narrauit nob' magis-
ter n'r de q'dā diuite: q' epulabat' cotidie splendide: y fulge-
bat in auro y purpura y duncis multis: ad cui' fores iacebat
mendicans lazarus: q' cupiebat ut micas que de mensa ei cade-
bant acciperet: nemo illi dabat. Contigit autē ut una die ambo
deficerent: ille mendic' duceret' in regem. que ē in sinu abra-
he: ille autē diues mitteret' in flāmā incendiū. unde etiam
oculos uidit lazarus sedentē in sinu abrahe: exclamauit d'cs.
Ite abrahā miserere mei: mittere lazarus ut unguat digitū
suū in aquā. y refrigeret linguā meā: q'a crucior in hac flam-
ma. Ili respondit abrahā dicens. Oento fili q'a receperisti vo-

na multa tua? lazar? u' similit' mala. Hunc aut' hic solat' tuu
cruciat' et. Et monib' his int' nos uos chaos magnu' firmatu' e'
ut neq' huc inde neq' hinc illuc transire possint. At ille respon
dit. Sui in q'q' frs? obsecro ut surgat aliq' q' moneat eos. ne
ipsi ueniant in hanc flama. Cui abrahā ait. habent moysen
ypphas? audiant eos. Cui respondit. Dñe. n' resurrexerit aliq'
n' credunt. Cui dixit abrahā. Si moysi ypphis n' credunt. neq'
si aliq' ex mortuis resurrexerit poterit ei credere. Hōs aut' ser
mones suos. dñs magister n'r uirtutū firmabat exemplis.
Nā cū dicerent ei q's inde huc uenit. ut credam' ei? ille ait
desce te huc mortuos q's habetis. Cūq' apporlassent corā eo
adolescentē mortuū. uelut dormiens exerat? e ab eo. y da
bat fidē cunctis sermonib' ei. S; q'd dē dño meo rēferam? cū
impienti sint q's inenit' noīe suscitauit uob' p'sentib'. inenit' noīe
paralytico curatos indistis. y leproso emundatos. y cecos illumina
tos. y hoīes a demoniis libatos. S; has uirtutū opes habere
n' possunt. q' uolunt diuicias habere tēnas. Deniq' uos ipsi
q'ndo ad infirmos intrastis. y inuocato noīe ihu. x saluati sūt.
fugastis demonia. etiā y cecatis lumina reddidistis. Ecce abla
ta ē hec grā auob'. y facti estis miseri. q' erat' fortes y magni.
Et cū tant' timor erat indemoniis. ut uisū uō obfessos homi
nes derelinquerent. n' uos timebitis demonia. Amat or' enī
pecunie. y seruis ē māmonē. Māmona aut' demonis ē. q' lucris
carnalib' p'ct. y dominat' his q' diligunt mundū. Ipsi aut'
amatores mundi n' possident diuicias. S; ipsi adiuuati possi
dent. Nā cū sit un' uenter y sint reposita tanta que mille uen
trib' satis sint. y cū sit unū corp' y sint tante uestes que mille
corporib' hominū p'bere ualeant indumenta. utiq' q'b' ut n' po
test custodiunt. y cū custodiat' omīno nescit. dicente scō spū
p. pphā. Vane curbat' omīs homo. q' thesaurizat y ignorat

nomi

cui segregat ea. **I**udos^{enī} nos in lucē fuderunt mulierū partē?
egentes cibo. amictu. poculo. Iudos nos recipiet ēa. qđ edidit.
In cōmune possident celi diuicias. splendor solis diuini paup
equalis ē. similit^{er} lunę. lunę. syderū. acrisq; tempies. plu
uiarū guttę. pect^{us} ianua. fons sc̄ificationis. remissio pec
catorū. participatio altaris. esca corporis. potus sanguinis
etisimatis unctio. g^{ra} largitoris. uisitatio dñi. indulgentia
peccati. **H**ęc om̄a absq; p̄sonę acceptione equalis ē dispensatio
conditoris. neq; alt^{er} diues neq; alt^{er} paup hīs donis utit^{ur}. s;
miser. infelix homo qđ uult plus aliqđ habere. quā sufficit.
Ascendit hunc enī calores febriliū. rigores frigorū. dolores uariū
in cunctis corp^{or}ū. membris. neq; esca cibari potest. neq; po
culo satiari. ut cognoscat auiditas neq; sibi diuicias p̄futu^{as}
quę repositę s̄. acustodib^{us} suis sollicitudinē diurnā. nocturnā
incuerunt. nec unū hōrę spatio quietos eos aut securus eos cē
paciunt. **I**ā dū custodit^{ur} a furti^{bus} domi. dū possessio colit^{ur} dum
asatus intendunt. dū soluiunt fiscalia. dū edificanti. p̄p̄tūa
ria. dū lucri studēt. dū potentior se impet^o mitigare mūn
tū. dū min^{us} potentes se nudare contendunt. dū uas suas qđ
dū possunt inferit. nullatas in se tolerare uix possunt. dum
blandimento carnis assentiunt. dū ludere tabulis. spectaculis
nō phorrescant. dū polliere. pollui nō metuant. subito exēunt
de isto sēto nudi sola secū peccata portantes. p̄ qđ sunt penas
passuri p̄petuas. **H**ęc dicente scō iohē aplō. ecce offerebat^{ur}
uiuens amare uiduā. qđ tēgita dies habebat. qđ uxore acceperat.
Vementes autē turbe quę exequiis officia faciebant simul eā
matre et uidua. iactauerūt se ad pedes ei. om̄s partē mugit^{ur}
fletus gemitū. emittentes. rogabant ut innoie dī sui sic
drusianā ita hunc uiuentē mortuū suscitaret. Tante autē
om̄iū exultat fletus. ut etiā ipse scō apls uix affectu. iac-

minus se temperet. Tunc psterneus se in orationibus diuissime
 fleuit. ⁊ exurgens ab oratione expandit manus suas ad cœlum. ac
 tacitâ prece diuissime fudit. Hoc cū fecisset cœlo. iubet solus
 inuolutū cor p̄ art. O iuuenis q̄ amox e carnis tux duct aiam
 cito amisisti. O iuuenis q̄ nescisti creatore tuū. nescisti saluatore
 hominū. nescisti amicū uerū. ⁊ idō hostē pessimū incurristi.
 Ignorantia tua lacrimas simul ⁊ p̄ces dō inco effudit. ut exurge-
 res amor tuus. leui uinculo resolutus. ⁊ istis duob̄ amico ⁊ eugenio
 annuntiares q̄mā glām amisisset. ⁊ q̄mā incurserint penam.
 Tunc exurgens staretus orauit aplm. ⁊ cepit increpare discipulos
 ei⁹ dies. Vidi angelos ur̄os flentes. ⁊ sabbang angelos in uia de re-
 ctione gratulantes. Iā regnū paratū erat uob̄ exoruscantib⁹ gēmis.
 ætas in struēdas. plenas gaudiis. plenas epulis. plenas deliciis. ple-
 nas uite ppetue dulcedine. plenas lumine cœno. plenas delectati-
 onib⁹ amissisti. ⁊ acq̄sisti uob̄ loca tenebrarū. plena draconib⁹. ple-
 na stridentib⁹ flammis. plena cruciatib⁹. in cōparabilib⁹ penis. ple-
 na putorib⁹. plena dolorib⁹. plena angustis. plena timore. ⁊ remore.
 horresco. Amisisti loca florib⁹ inmarcescibilib⁹. plena fulgentia.
 plena uocib⁹ organoz. ⁊ acq̄sisti uob̄ loca in q̄b̄ die noctuq̄. n̄ cessat
 mugit ⁊ ululat ⁊ luct⁹. Iam nichil aliud uob̄ sup̄ ē. n̄ ut rogetis
 aplm dñi. ut sic me susceperit adunā. ita q̄q̄. uos resisteret ab-
 interitu ad salutē. ⁊ animas uas q̄q̄. iā de libro uite delete sunt.
 Tunc ipse q̄ susceperat fugat psterneus se cū om̄i p̄plo. ⁊ cū amico e-
 ugenio. om̄s parit exorabant aplm. ut intercederet p̄ eis ad dñm.
 Quib⁹ sc̄s apls hoc dedit in responsis. ut p̄ t̄gna dies penitentiā
 offerrent. in q̄ spacio maxime p̄carent. ut uirge aurea ad suā
 naturā redirent. simulit ⁊ lapides ad uilitatē inq̄nati faciant
 remearent. factū ē aut̄ t̄gna dierū in factio spacio. cū uirge
 mutarent ⁊ petre. uenientes attē. ⁊ eugenius dicerent aplō.
 Semp misericordiam docuisti. semp indulgentiā p̄dicasti. ⁊ p̄cepisti

ut homo homini indulgeret. Et si hominē hōi indulgere
uult d's. qñtō magis ipse d's homini indulget. 7 parer. in
quē peccatū n'rū otulam. 7 qd oculis occupatib' in mundo
deliquim. oculis flentib' penitent. **G**amete dñe oram ap'le.
ut indulgentiā quā semp p'missisti ubi. factis ostendas. Tūc
sēs ioh's flentib' 7 penitentib'. unūq's etiā p'his intuentib'.
dixit. **I**s n'r' h'is sermonib' usus ē cū de peccatorib' ageret.
ut diceret. Nolo mortē peccatoris. s' uolo poel ut conuertat
uiuat. **N**ā dū nos doceret de penitentib' dñs. ihc xpc. ait.
Am dico uob qā māgis gaudiū ē in celo ang'is sup unū peccato
rē penitente. 7 conitente a peccatis suis. 7 amplior illis le
ticia ē. quā sup nonaginta nouē q' n' peccauerūt. **U**nde uo
uolo scire. qā dñs accipit penitentiā eoz. **T**unc iussit ad
atticū 7 eugenū. dixit. **S**umet' reportate ungas ad siluam
unde eas assūp'sistis. quō ad siluā sunt naturā reuer'se. 7 lapides
q'm petre sunt effecte ut fuerūt. **Q**d cū fuisset impletū. ree
perē grām quā amiserant. ita ut etiā fugarent demones sic
pri. 7 infirmos curarent. 7 cecos illuminarent. 7 uirtutes mul
tas p' eos dñs faceret. **C** **U**o autē omīs ciuitas ephesioz im
mo omīs puuitia asye iohem excoleret. 7 p'dicaret. accidit
ut cultores ydoloꝝ excitarent seditionē. **U**nde factū ē ut io
hannē traherent ad templū diāne. 7 uirgerent eū ut ei sed
tate sacrificioꝝ offerret. **T**unc beatus ioh's ait. **D**ucā uos omīs
ad eccliam dñi n'rī ihu xpi. 7 inuocans nomē ei' faciā cadere
templū hoc. 7 cōminuā ydolū ur̄m. **Q**d cū factū fuerit. in
tū uob uidēri debet. ut relecta sup'fitione ei' rei. quē adeo
meo uicta ē. 7 facta. ad ipsū conuertamini. **A**d hanc uocē con
tineuit p'p'ts. 7 licet eēnt pauci q' contradicerent hunc diffinitio
nē. pars tamē maxima assensū attribuit. **T**ūc beatus ioh's blandi
alloq's exhortatur p'p'm. ut a templo longe se facerent. **S**ug

in ipsa exteriori parte foris essent. uoce clara omnibus dixit. Ut
 fiat omnis hec turba quod ydolum hoc dicitur: uirum demonum est
 in deus corrumpat cum omnibus manifestis ydolis que coluntur in eo.
 ita ut nullam in hominibus lesionem faciat. Continuo adhuc uo-
 ce apostoli. omnia simul cum templo suo ydola ita corruerunt. ut effi-
 cerentur sic puluis quem prout uenit a facie dei. Conuersique sunt ea-
 de die duodecim milia gentium. exceptis paruulis mulieribus.
 baptizati sunt et consecratique uirtute. Tunc aristodum qui erat pon-
 tificis omnium ydolorum. repletus spiritu sanctissimo. exortauit seditio-
 nem in populo. ita ut populus contra populum pararetur ad bellum. Sybe-
 iohannes ait. Dic mihi aristodime. quid faciam ut tollam indignationem
 ab animo tuo. Cui aristodum dixit. Si uis ut credam deo tuo.
 dabo tibi uenenum bibere. Quod cum biberis si mortuus non fueris. ap-
 parebit uerum esse deum tuum. Cui sanctus apostolus ait. Venenum si dederis
 non bibere. inuocato nomine domini mei. non poterit nocere me. Cui
 aristodum ait. Prius est ut uideas bibentes. statim morientes. ut
 uel sic possit cor tuum ab hoc periculo formidare. Cui beatus io-
 hannes respondit laudans dixit. tu parat esto credere in dominum Iesum
 christum. cum me uideris potest ueneni poculum sanum. Precepit itaque aris-
 todum ad preconsultum. percipit ab eo duos uiros qui prius sedentes
 erant decollandi. statuens eos in medio foro contra omni populo in
 aspectu apostoli. fecit eos bibere uenenum. Qui maxime ut biberent spiritum
 exalauerunt. Tunc dixit aristodum. Audi me iohannes. ait recede
 ab ista doctrina qua ad idolorum cultum reuocasti populum. aut ac-
 cipe et bibe ut ostendas omnipotentem esse deum tuum. si preterea quam bi-
 beris potueris in colomnis permanere. Tunc beatus iohannes iacentibus
 mortuis his qui uenenum biberant. interpretis ostans accepit ca-
 licem. signaculum crucis faciens in eo dixit. Bene deus meus parat deum
 nati Iesu christi. cui uerbo celi firmata sunt cui omnia subiecta sunt. cui

omnis creatura deseruit: omnis potestas subiecta est: me autem
expauescit: nunc nos te inuocamus in auxilium. cuius auditu no-
mine serpentis confectus. draco fugit. filius uispe. et rubeta illa que
dicitur iana iniqua torpescit. scorpius extinguitur. regulus inueni-
tur. et spalangus nichil noxi operatur. omnia uenenata adhuc for-
tiora repentia. et animalia noxia tenebrantur. omnis aduersus te
salutis humane radices ardescunt: tu extingue hoc uenenum
suum: et extingue operationes eius mortiferas. et uires que in se fi-
euacua. et in conspectu tuo omnibus his quos tu creasti oculos ut
uideant. et aures ut audiant. et cor ut magnitudinem tuam in-
telligant. Et cum hec dixisset. os suum notum semetipsum armavit
signo crucis. et bibit totum quod erat in calice. Et pira quam bibit
dixit. Peto dñe ut propter quos bibi conuertantur ad te. et salutem que
apud te est te illuminante mereantur. Attendente autem populo
iohem per tres horas uultum habere hylarem. et nulla penitus signa
palloris aut trepidationis habentem. clamare cepunt. Vnde
dñs ueritus est. que colit iohs. arthodum autem nec sic credidit.
sed populus obuium habebat eum. Ille autem conuersus ad iohem. dixit.
In est in adhuc dubietas. sed si istos qui hoc uenerunt mortui sunt
in nomine dei tui exerta ueris. emundabitur ab omni dubietate me-
mea. Populi autem insurgent. in arthodum dicentes. Incer-
deni te et domum tuam. si ausus fueris ultra apostolum dei tuo sermone
fatigare. Videns autem beatus iohs accitum seditionem fieri peti-
t. silentium. omnibus audientibus ait. Prima est quam de uirtutibus dum
imitari debemus patientia. per quam ferre possumus incredulorum
superbiam. Unde si adhuc arthodum ab infidelitate tenet.
soluamus nodos infidelitatis eius. licet tarde. faciamus eum agnos-
cere creatoris sui. Non enim cessabo ab hoc opere. quod medela eius posset
ei uulneribus puerire. Et sic medici habentes inter manus eorum

medela indigente. ita etiā nos si adhuc curati nō est de co-
 ret qđ curandū ē. Et conuocans ad se aristodimū. dedit ei tu-
 nicā suā. ipse ū pallio amict⁹ cepit stare. Cui ait aristodim⁹.
 Vt qđ dedisti mī tunicā tuā. Dicit ei iohs. Ut uel sic confusus.
 aqua infidelitate discedas. Cui aristodim⁹ ait. Et qm̄ tunica
 tua faciet me ab infidelitate mea discedere. Cui respondit
 apls. Vade ⁊ mitte eā sup corpora eorū defunctorū. ⁊ dices ita.
 Apl⁹ dñi mei ihu x̄ m̄ sit me ut mei nōte exsurgatis. ⁊ cogno-
 scant om̄s qđ uita ⁊ mors famulant⁹ dño meo ihu xpo. Quod
 cū fecisset aristodim⁹. uidisset eos exsurgere. adorans iohem
 festin⁹ prexit ad p̄consulē. ⁊ cepit clamorosa uoce dicere. Audi
 me audi me p̄consul. mēmore te puto qđ cont⁹ iohem fre-
 quēt uā tuā exequari. ⁊ multa mala cont⁹ eū eg⁹. unde uerē co-
 ne uā ei expiat. Ds enī sub specie hōis latens. uenientū bibens.
 nō solū ipse incolomis pseuerat. ⁊ etiā eos q̄ ueneno mortui
 fuerant. p̄mani⁹ meas tūncq; ei tactu suscitati uiuunt. nulla
 secū signa mortis habentes. Dicit ei p̄consul. Et qđ uis ut faciam⁹.
 Respondit aristodim⁹. Eam⁹. ⁊ aduoluti ei genib⁹ uenā pos-
 tulēm⁹. ⁊ qđqđ nob̄ iusserit faciam⁹. Tūc uenientes simul p̄-
 strauerūt se aplō. indulgentiā flagnantes. Quos ille suscipiens
 orationē eū ḡrū actione obtulit. p̄fē dō. p̄cepitq; eis unius
 ebdomade ieiuniū agere. Quo expleto. baptizauit eos. Qui cū
 baptizati fuissent cū uniuersis domib⁹ ⁊ affinitatib⁹ suis. ⁊ fa-
 milis suis. fregerūt om̄a symulachra. ⁊ fabricauerūt basilicā
 in uirgē scī iohis. in qua ipse scs assūpt⁹ iohs ē. hoc ordine.

Cor⁹ ēēt annorū nonaginta sex. apparuit ei dñs ihu xpc cū
 discipulis suis. ⁊ dixit. Veni dilecte mi ad me. qđ temp⁹ ē ut
 epulēris in conuiuio meo cū fratrē tuis. Surgens autē iohs.
 cepit ire. ⁊ dñs dixit ei. Unica die resurrectionis mee que

post qñq: dies futura ē: uenies ad me. Et cū hec dixisset: cōdo re-
cept ē. Veniente itaq: die dñica. uenit unūsa multitudo in
ecclām que in ei⁹ fuerat noīe fabricata. ⁊ a pmo pulloy cantu
agens mysteria dī. omne pplm usq: in hora dī cōā allocut⁹ ē.

Venitq: hec dixit. Conserui ⁊ coheredes ⁊ cōparticipes regni dī. uid-
istis que dñs ihc p man⁹ nās opa facere dignat⁹ ē. Nos autē minis-
tri sum⁹ uoluntatis illi. ille auctor opm que anob⁹ quidē fieri
uidebant⁹. s; illo iubente celebrabant⁹ omīa. **I**git⁹ illa signa. do-
na. requit⁹ ministri iū. glām. fidē. cōmunionē. grām. munera.
quādiu donauit accepim⁹. quādiu concessit diuisim⁹. in illo
cōsistati sum⁹. in illo exultauim⁹. in illo iuxim⁹. s; nunc nos ad
aliud op⁹ uocat. qd cōsummato debet⁹ in dño. **I**ssolui iā delectat⁹
⁊ cē cū xpō. hoc qd olim desiderauim⁹. tribuere dignat⁹. Quid ḡ uob⁹
pe⁹ sigillo relinquam⁹. **H**abets ei⁹ pignora. habets depositū.
mansuetudinis ei⁹ atq: pietatis. in uob⁹ cōsistat. in uob⁹ caste-
uiuentib⁹ delectat⁹. **I**n uob⁹ epulet⁹ patrū cibū. ut faciatis uolun-
tatē pat⁹ q⁹ in celo ē. in uob⁹ coronet⁹ ea laūrea qm ipse cōposuit
his florib⁹ quos ppo cruore uestiuit. **Tu** dñe ihu ecclām tuam
quā edificauit ē. misericordia tua ptege. **Tu** dñe solus misericors
⁊ pius. solus saluator. ⁊ iust⁹. q⁹ es radix immortalitatis. ⁊ fons
incorruptionis. ⁊ fons nob⁹ cōmunicationis hui⁹ scīfica. **E**t
adiēct. **Q**ui solus es saluator. q⁹ hanc plebem p gtōsam passionē
filii tui acquirere dignat⁹ es libtati. ⁊ cōmanente inuis pcep-
tis. ⁊ habundante semp custodire digneris. **L**auda supplicē
serui tui pēem. ⁊ dirige hanc plebē tuā ē dicatā. legib⁹: tuis
seruiente. quā adoptiui ē pplm elegisti. in sup⁹ filios uoca-
re dignat⁹ es. in pceptis tuis diēb⁹ ac noctib⁹ dirige gradiēte.
p benedictū unigenitū tuū. filiū q⁹ nos elegit ēē discipulos
⁊ uirū tuarū pastores ēē constituit. q⁹ tecū pariter uiuit

dominat⁹ ⁊ regnat cū spū scō in sēla scōloz. Et cū complex-
 set orationē: peccit sibi dari panem ⁊ respexit ad edū ⁊ bene-
 dixit eū ⁊ factū erogat omib⁹ diēs. Pax mea sit uobcū.
 ⁊ uia meū continuoq; ad byrrū ait: hoc nom̄ uiderat
 ut assūptus duob⁹ frīb⁹ cū duob⁹ cōphinis ⁊ ferramentis seque-
 rent⁹ aplm̄ sc̄m. Egressusq; inde: sūma animi t̄nquillitate
 p̄cepit ut pleriq; discederent: Et cū uenisset ad sepulchrū
 q̄ddam: un⁹ de frīb⁹ aut adiuuenes q̄s byrrus deduxerat
 fodite filioli. Et illi fodiebant: Urgebat etiā eos beatus ap̄s:
 ut alii foderent. Et cū illi p̄cepto obedirent: hortabat⁹ ce-
 teros fr̄s ut sequerent⁹ dñm. ⁊ singuloz affect⁹ edificabat dī
 uerbo: ne uideret⁹ ipse dū iuuenes foderent ferari. Vbi
 autē sic uoluit facta ē fouea: nichil quoq; m̄m scientie ex-
 uit uestem ⁊ strauit eā in illa fouea. Atans cū līca exten-
 dens man⁹. uiuocabat dñm diēs. Ds̄ om̄ps pat⁹ ⁊ tu dñe ih̄u
 xp̄e. q̄ seruū tuū speciali amore fouisti. q̄ annunciat⁹ es a
 patriarchis. nominat⁹ es p̄legē. ⁊ monere dignat⁹ es p̄ p̄phas.
 q̄ p̄cuglū miserat⁹ es ⁊ donasti peccata. q̄ p̄aptōs puocasti ut
 ad congregandū tuos p̄ptōs uenirent: qui scientes ūbi tu
 fonte potasti. mitigasti aspos. ⁊ animā desertā replesti tua
 grā. suscipe iohannis tui animā. quē cito elegisti. s; sero as-
 sumpsisti. Tu dñe seruulū tuū mundū a conuinctiōe
 seminea eē p̄stitisti. tu dñe festinanti m̄ ad nuptias in u-
 uentute demonstrasti te atq; dixisti. m̄ necessari⁹ es ioh̄es.
 opam tuā quero. S; cū iuuentutis ardore uisus essem n̄
 seruare p̄ceptū. ⁊ diffusus qd̄ integritatē seruare uix possē:
 animū ad nuptias appulsiem. q̄si bon⁹ dñs eḡitudine m̄ cō-
 pōrtis uisiteris. castigasti me dñe: ⁊ morti n̄ tradidisti. Ter-
 cio q̄q; studentē nuptiis. impedim̄to luore reuocasti.

qd legentib' gratū fieret & eccliam roboraret. **I**gitur iusepe a
dno edmoneret ut dixim' beatus thomas ut parietū m' r' s'
indie uisitaret. & ille qñ ionas a facie dñi fugiens ire differ-
ret. nec impleteret que sibi diuinit' percipiant. apparuit ei
dñs in uisu noctis dicens. Ne timeas thoma descendere
in iudiciā. ego enī uadam tecū & nō te derelinquā. s; glori-
cabo te ibi. implebisq; certam bonū. fessus me corā hoīb'
omīb' illis. & exinde assumā te cū glā. statuiā te cū frīb' tu-
is in regno meo. Nā scito qā oportet te ibi multa pati. ppter me-
: cognos. ut oñs te doceat. qā ego sū dñs. Hec cū audisset b's
p'ts. dixit. Queso dñe ne dirigas illic seruū tuū. Regno enī
illa longinq; grauis ē. nicoles q; illi loci iniqui sūt. rig-
norantes ueritatē. **Reliqua passionis ipsius. requirere in suo**
loco ubi plenarie p'scripta est.

Passione dampas

Non uideat xpm qui subactat libm istu

Fulm. Franc.

[Faint, illegible handwritten text from another page.]

